

Indholdsfortegnelse for bilag

1 Godkendelse af referat	3
Bilag 1: Referat - 0400418	3
2 Revidering af styrelsesvedtægter for dagtilbudsbestyrelser (OKJ)	7
Bilag 1: Beslutningsmemo om reviderede styrelsesvedtægter for dagtilbudsbestyrelser_DOCX	7
Bilag 2: Bilag a_Reviderede styrelsesvedtægter med bemærkninger_DOCX	14
Bilag 3: Bilag B_Høringsbrev	34
Bilag 4: Bilag C_Forslag til Lov om dagtilbud_fremsat 28022018.....	36
3 Gentænkning af tilbuddene til børnene og de unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær (SOA / OKJ)	116
Bilag 1: Beslutningsmemo - Gentænk.....	116
Bilag 2: Kvalificeringsbrev.....	123
Bilag 3: Bilag 1. sammenfatning af initiativer	126
Bilag 4: Bilag 2. 17 initiativer	131
Bilag 5: Bilag 3. Proces for udarbejdelse af initiativer og deltagere i inddragelsesprocesserne.....	201
Bilag 6: Bilag 4. Liste over modtagere til kvalificering.....	206
4 Budget 2019 (OKJ / HP).....	210
Bilag 1: Beslutningsmemo til RMM 180418	210
Bilag 2: Bilag 1- Yderligere viden om børnene og de unge.....	216
Bilag 3: Bilag 2 - Styrkelse af naturfaglige kompetencer	219
Bilag 4: Bilag 3 - Integration - DSA	222
Bilag 5: Bilag 4 - Normering i daginstitutioner	225
Bilag 6: Bilag 5 - Digitalisering.....	229
5 Udvalgsdrøftelse 25/4 om test, karakterer og ranglister i folkeskolen (OKJ) ...	234
Bilag 1: Beslutningsmemo - temadrøftelse i udvalget om test mv	234
Bilag 2: Bilag 1- Dagsorden for temadrøftelse.....	236
Bilag 3: Bilag 2- Baggrundsnotat vedr. test og prøver i folkeskolen.....	238
6 Kriminalitetshandleplan 2018 (SOA)	248
Bilag 1: BM Kriminalitetshandleplan.....	248
Bilag 2: Kriminalitetshandleplan 2018.....	251
Bilag 3: Tryghed i Aarhus.....	270
7 Indledende drøftelse: forsøgsordning om karakterfri skole (TM).....	279

8 Forberedelse af Byrådsmøde.....	279
9 Evt.....	279
10 (Lukket).....	279
11 (Lukket).....	279

Bilagsforside

Dokument Titel: Referat - 0400418

Dagsordens titel Godkendelse af referat

Dagsordenspunkt nr 1

Referat

MBU - Rådmandsmøde

Dato: 4. april 2018
Tid: 09:00 - 11:30
Sted: G2, st. 323
Deltagere: Ole Kiil Jacobsen
Henning Mols
Søren Aakjær
Helle Bach Lauridsen
Jan Præstholt
Hardy Pedersen
Thomas Medom Hansen

Afbud: Hans van Binsbergen

Fraværende:

Bemærk: Afbud Hans van Binsbergen

1 Godkendelse af referat

Godkendt.

Kort drøftelse af, hvornår fælles udmelding om mulig ny DTB-lov (drøftet på sidste uges rådmandsmøde) hensigtsmæssigt udsendes.

2 Drøftelse af og beslutning om prioritering af midler til faglokaler

Lene Vestervang Olsen deltog.

Punktet var sat på dagsorden for at afklare principper for prioritering af midler til faglokaler på skoler. En fortsættelse af tidligere vedtagne fordelingsprincipper i indstillingen *Forslag til fordeling af RULL-midlerne* (godkendt af byrådet 15.9.16) var foreslået som udgangspunkt. Efter disse kriterier ville Højvangskolen, Viby Skole og Frederiksbjerg skole skulle have tildelt midler til nye faglokaler. På Viby Skole er det imidlertid ikke muligt at udbygge yderligere. At udbygge på Frederiksbjerg Skole falder ved siden af ønsket om fortrinsvist at udbygge faglokalerne på ældre skoler. Derfor var det foreslået, at Engdalskolen og Tranbjergskolen i stedet skulle prioriteres.

Indstillingen blev tiltrådt. Det blev oplyst, at der for hvert byggeri fremsendes særskilt indstilling til byrådet. Heri indgår prioriteringskriterierne i argumentationen samt der gøres opmærksom på det samlede udbygningsbehov. (Ansvar: HP)

3 Budget 2019 (HP/OKJ)

Henrik Larsen, Grethe Sjørsløv, Lisa Balch, Birgit Møller, Maria Schou, Søren Bang-Kristjansen deltog.

Punktet var sat på dagsorden med henblik på en drøftelse af Børn og Unges budget 2019-2022, og herunder forberedelse af oplæg for Børn og Unge-udvalget. Mere specifikt blev budgetprocessen - herunder tidsplan og temaer – budgettemaer til følgeskrivelsen samt mål og fokusområder til budgetredegørelsen drøftet.

Ad A. Budgetprocessen (tidsplan og politiske temaer):

Rådmandens beslutningsforslag blev gennemgået, herunder blev processuelle og indholdsmæssige justeringer afklaret. Bl.a. blev muligheden for at samle forslagene vedr. skolernes økonomi drøftet og det blev besluttet, at foreslå analyse af skolernes økonomi frem imod budget 2020-23.

Det blev besluttet, at Gentænk Gellerup samt Tidlig indsats sættes på et af de kommende rådmandsmøder mhp. grundigere drøftelse.

Rådmanden ønskede budgetforslagene fremsat fortløbende på byrådets møder frem til sommer. PA fremlægger bud på rækkefølge for rådmanden.

(Ansvar: OKJ)

Ad B. Børn og Unges budgettemaer til følgeskrivelsen:

Budgettemaerne, som delvist udspringer af regnskabet, blev gennemgået og tilrettet.

Det blev besluttet, at der laves en læsevejledning til udvalget.

(Ansvar: HP)

Ad C. Mål og særlige indsatsområder til budgetredegørelsen:

Børn og Unges egne effektmål for 2019 blev drøftet, herunder muligheden for at inddrage psykisk sårbarhed som effektmål.

Det blev besluttet overordnet at videreføre effektmålene fra B2018 til B2019 samt at drøfte det nuværende materiale med udvalget.

(Ansvar: OKJ)

4 Klassedannelsen 2018/19 (OKJ)

Maria Schou, Line Asp, Lone Nielsen og Jette Nissen deltog.

Punktet var sat på dagsorden mhp. drøftelse og godkendelse af børnehaveklassedannelse for skoleåret 2018/19 samt kommunikation herom. I henhold til Byrådets beslutning den 8. marts 2006 ligger kompetencen til at fastlægge antallet af børnehaveklasser på den enkelte skole ved rådmanden for Børn og Unge. Derudover var punktet sat på mhp. en indledende drøftelse af sprogscreening af skolebegyndere med DSA.

Det blev besluttet, at ghettoudspillet sættes på rådmandsmøde om 14 dage. Notatet i sin helhed til næste udvalgs møde. (Ansvar: OKJ)

5 Innovationsindsatsen i Børn og Unge i 2018 (HvB)

Anne Steensgaard deltog.

Punktet var sat på dagsorden mhp. rådmandens godkendelse af chefgruppens beslutning af 22.3.18 om, at den tværgående innovationsindsats i 2018 implementeres i Børn og Unge i to spor:

- 1) Psykisk sårbare børn og unge
- 2) Nye former for forældresamarbejde

Indstillingen blev tiltrådt.

Det blev oplyst, at der er givet overførselsadgang mellem årene for at tilgodese færdiggørelse af igangsatte projekter.

6 Forberedelse af Byrådsmøde

-

7 Evt.

Søren Aakjær informerede om en henvendelse omkring rettighedsskoler. Det blev besluttet at indkalde afsenderne til et møde med rådmanden (Ansvar: HvB)

Jan Præstholm informerede om en henvendelse til Ellekærskolen fra UVM. Det blev besluttet, at kontakte UVM (udvalgsformand samt kontorchef) for at adressere det uhensigtsmæssige i direkte henvendelser til skoler/institutioner (Ansvar: HvB)

8 Intern opfølgning - Lukket

-

Bilagsforside

Dokument Titel:	Beslutningsmemo om reviderede styrelsesvedtægter for dagtilbudsbestyrelser_DOCX
Dagsordens titel	Revidering af styrelsesvedtægter for dagtilbudsbestyrelser (OKJ)
Dagsordenspunkt nr	2

Beslutningsmemo

12. april 2018
Side 1 af 6

Emne **Revidering af styrelsesvedtægter for dagtilbudsbestyrelser**
Til Rådmand

BØRN OG UNGE
Pædagogisk afdeling
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat punktet på dagsordenen med henblik på orientering om og drøftelse af de ændringer i styrelsesvedtægterne, som den nye dagtilbudslov medfører, samt orientere om den forestående høringsproces.

Pædagogik og Udvikling
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 30 52 68 73

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles,

- At ændringerne af styrelsesvedtægterne som konsekvens af lovændringerne tages til efterretning
- At forslag til organisering af repræsentation af alle fysiske enheder i dagtilbudsbestyrelsen godkendes
- At forslaget om at ændre bestyrelsesåret fra 1. oktober – 30. september til 1. august til 31. juli godkendes
- At forslaget om at øge antallet af påkrævede møder fra fire til seks godkendes
- Godkendelse af høringsproces samt høringsbrev

Direkte e-mail:
lohebu@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Louise Heltborg Budde

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Et af hovedformålene bag den nye dagtilbudslov er at styrke forældrenes indflydelse i samarbejdet om børns trivsel, læring og udvikling bl.a. med begrundelse i, at forskning viser, at samarbejdet med forældre har stor betydning for kvaliteten af læringsmiljøet. Således fastsættes i formålsparagrafen i dagtilbudsloven, at dagtilbud og forældre i samarbejde skal sikre børn en god overgang fra hjem til dagtilbud samt mellem dagtilbud og skole. Ligesom det i bemærkningerne til lovgivningen fastslås, at forældresamarbejde ikke alene handler om sociale arrangementer, men også hvordan dagtilbud og forældre sammen arbejder med at skabe den bedste trivsel og læring for barnet og børnegruppen – på tværs af dagtilbud og hjem.

I lyset af at en stor del af samarbejdet med forældre foregår via den formaliserede forældrebestyrelse, lægger lovforslaget op til at styrke forældrenes beføjelser i arbejdet i dagtilbudsbestyrelserne, dels i forhold til repræsentation dels i form af minimumskompetencer.

12. april 2018
Side 2 af 6

Således medfører loven overordnet fire nye ændringer for dagtilbudsbestyrelsen:

- 1) Alle enheder i et dagtilbud er repræsenteret i dagtilbudsbestyrelsen
- 2) Dagtilbudsbestyrelsens minimumskompetencer udvides ved at forældre skal fastsætte principper for samarbejdet mellem dagtilbud og hjem
 - Det kan f.eks. være principper for dagtilbud/hjem samtaler, hente- og bringetidspunkter, håndtering af forældres afholdelse af ferie med barnet, håndtering af forældres afholdelse af ferie med barnet, gå-hjem-møder om inddragelse af forældre i børns læring og fokuseret forældreinvolvering gennem specifikke tiltage som f.eks. en frivillige børneplan og familiedeltagelse i dagtilbuddet
- 3) Retten til inddragelse i udarbejdelse, evaluering og opfølgning på den pædagogiske læreplan flyttes fra §9 til §15, som regulerer dagtilbudsbestyrelsens minimumskompetencer. Som en del af inddragelsen i den pædagogiske læreplan, skal forældrebestyrelsen ligeledes:
 - Inddrages og fastsætte principper for det åbne dagtilbud. Det vil sige samarbejdet med lokalsamfundet
 - Fastsætte principper for overgange mellem dagtilbud og hjem og dagtilbud og skole
- 4) Dagtilbudsbestyrelser på tværs af byen kan lægge sig sammen til en samlet dagtilbudsbestyrelse, såfremt der er flertal for det i dagtilbudenes bestyrelser

I 2016 gennemførte Børn og Unge en evaluering af arbejdet i dagtilbudsbestyrelser. Evalueringen viste en generel oplevelse blandt respondenterne af, at det kunne være svært at få fod på kompetencer og muligheder for indflydelse i bestyrelserne, som man konkluderede havde betydning for engagementet i bestyrelsesarbejdet blandt forældre.

Resultatet af evalueringen og efterfølgende drøftelse i Børn- og Ungeudvalget i september 2016 medførte beslutning om at give kompetenceudvikling af såvel forældre- og medarbejderrepræsentanter samt dagtilbudsledere et eftersyn. Endvidere skulle der via et antal pilotprojekter i dagtilbudsbestyrelser gives mulighed for, at dagtilbud kunne afprøve og udfordre bestyrelses-

12. april 2018
Side 3 af 6

arbejdet med henblik på at skabe viden om veje til stærkere indflydelse og engagement. Børn og Unge nedsatte i forbindelse med evalueringen en følgegruppe med det formål at udvikle og kvalificere arbejdet for at styrke engagement og indflydelse i dagtilbudsbestyrelserne. Arbejdet med kompetenceudvikling og pilotprojekter foregår parallelt med revideringen af styrelsesvedtægterne.

Følgegruppen består af repræsentanter fra BUPL, FOA, Århus Forældreorganisation, DTLAa, områdechefer samt Læring og Udvikling. Følgegruppen har været tæt inddraget i lovændringernes betydning for styrelsesvedtægterne, og kommer i forlængelse heraf også med forslag til ændringer i styrelsesvedtægter på baggrund af resultaterne af evalueringen fra 2016 og erfaringer fra praksis.

Således bliver nedenfor redegjort for (1) udmøntning af ændringer i styrelsesvedtægter som konsekvens af lovændringen (2) forslag til ændringer på baggrund af erfaringer fra praksis.

3.1 Udmøntning af lovændringer i styrelsesvedtægter for dagtilbudsbestyrelser i Aarhus Kommune

Nedenfor opsummeres lovændringerne i styrelsesvedtægterne for dagtilbudsbestyrelserne. Ændringerne udfoldes efterfølgende med forslag til udmøntning i styrelsesvedtægterne for bestyrelser i Aarhus Kommune.

Tabel 1: Oversigt over lovmæssige ændringer af styrelsesvedtægterne for dagtilbudsbestyrelser

Dagtilbudsloven	Ændring
§14, stk. 2-4	Alle enheder skal repræsenteres i bestyrelsen
§15 stk. 1, pkt. 1	Fastsættelse af principper for dagtilbud og hjem
§15, stk. 2	Inddragelse i udarbejdelse, evaluering og opfølgning på læreplan
§19, stk. 2	Dagtilbudsbestyrelser kan lægge sig sammen på tværs af byen

3.1.1 Alle enheder i et dagtilbud er repræsenteret i dagtilbudsbestyrelsen
I Aarhus Kommune bliver dagtilbudsbestyrelserne sammensat af repræsentanter fra forældreråd i hver dagtilbudsafdeling. Der er et forældreråd i hver dagtilbudsafdeling, også i afdelinger fordelt på flere matrikler. Det foreslås, at dagtilbudsafdelingen fremadrettet skal sikre lige repræsentation fra alle fysiske enheder i afdelingen i forældrerådet. Ved valg til bestyrelsen, kan forældreråd, der har repræsentanter fra flere fysiske enheder, vælge to repræsentanter til bestyrelsen, én fra hver fysisk enhed. Således bliver alle fysiske enheder sikret repræsentation i bestyrelsen.

12. april 2018
Side 4 af 6

3.1.2 Fastsættelse af principper for samarbejde mellem dagtilbud og hjem,
I styrelsesvedtægtens §6 stk. 1 fastsættes, at dagtilbudsbestyrelsen kan udarbejde principper for dagtilbuddets arbejde. I forbindelse med at denne kompetence i den ny lovgivning udvides til, at dagtilbudsbestyrelserne skal opstille principper for samarbejdet mellem dagtilbud og hjem, vil §6 stk. 1 efterfølges af en ny stk. 2, som konkretiserer denne nye kompetence.

3.1.3 Inddragelse i udarbejdelse, evaluering og opfølgning på den pædagogiske læreplan

På nuværende tidspunkt er forældrebestyrelsens ret til at blive inddraget i udarbejdelse, evaluering af samt opfølgning på den pædagogiske læreplan fastsat i dagtilbudsbestyrelsens §9. Fremadrettet er den fastlagt i §15, som beskriver dagtilbudsbestyrelsens minimumskompetencer. Således vil retten til inddragelse i udarbejdelse, evaluering samt opfølgning på den pædagogiske læreplan fremadrettet også fremgå i §6 i styrelsesvedtægterne, som beskriver dagtilbudsbestyrelsens kompetencer. Der indsættes et nyt stk. 3.

I stk. 3 beskrives endvidere dagtilbudsbestyrelsernes kompetence til at blive inddraget i og opstille principper for det åbne dagtilbud og overgangene mellem hjem og dagtilbud og dagtilbud og skole.

3.1.4 Dagtilbudsbestyrelser kan lægge sig sammen med andre dagtilbudsbestyrelser på tværs af dagtilbud

Såfremt et flertal i dagtilbudsbestyrelsernes bestyrelser ønsker det, kan de lægge sig sammen til én stor bestyrelse. Der er ikke begrænsning på antal dagtilbud, der kan lægge sig sammen, ej heller hvor mange enheder og dermed repræsentanter, der med fordel er i en dagtilbudsbestyrelse.

Det kan medføre enormt store bestyrelser i en by som Aarhus, hvor der er mellem 4 og 14 dagtilbudsafdelinger i et dagtilbud. Efter rådføring fra ministeriet er det ikke lovens hensigt at skabe gigantbestyrelser af den størrelse, men det er ikke desto mindre konsekvensen af lovændringen. Samtidig betyder det også, at dagtilbudsbestyrelsernes sammensætning og størrelse kan ændre sig årligt efter hvert bestyrelsesvalg.

3.2 Forslag til ændringer på baggrund af erfaringer fra praksis

Forslag til ændringer fremsættes på baggrund af evaluering, erfaringer fra praksis og drøftelser i følgegruppen.

Tabel 1: Opsummering af forslag til ændringer

Styrelsesvedtægt	Ændringer
------------------	-----------

12. april 2018
Side 5 af 6

§§ 8-9 – valg af repræsentanter	Bestyrelsesåret flyttes fra oktober til september til august til juli
§ 11 – Dagtilbudsbestyrelsens møder	Minimumskravet til antallet af møder øges fra fire til seks

3.2.1 Bestyrelsesåret flyttes

På nuværende tidspunkt ligger bestyrelsesåret fra 1. oktober til 30. september. Der skal være valg til dagtilbudsbestyrelsen inden 1. oktober. Følgegruppen for en styrket dagtilbudsbestyrelse har peget på, at denne placering af bestyrelsesåret for dagtilbudsbestyrelser er uhensigtsmæssig. Dels fordi det ikke følger året for skolebestyrelserne, dels betyder årets placering, at mange dagtilbudsbestyrelser i praksis kun er aktive fra november til maj på grund af sommerferie og valg i september

Det foreslås derfor, at bestyrelsesåret flyttes, så det ligger fra 1. august til 31. juli. Dette vil betyde, at bestyrelsesåret for dagtilbudsbestyrelser følger skolebestyrelserne. Denne placering vil også fordrer en længere aktiv periode for bestyrelserne.

3.2.2 Krav til antal af møder i dagtilbudsbestyrelsen øges

Skolebestyrelsen holder cirka 10 møder årligt. En hyppigere mødekadence giver større kontinuitet i bestyrelsens arbejde, hvilket både muliggør mere dybdegående drøftelser og behandling af flere temaer i et bestyrelsesår. I evalueringen fra 2016 nævner respondenterne blandt andet, at indflydelse og engagement udfordres af manglende tid og kontinuitet i arbejdet. På den baggrund foreslås det, at det fremadrettet stilles som krav i styrelsesvedtægterne, at dagtilbudsbestyrelserne mødes seks gange årligt fremfor fire.

4. Videre proces og kommunikation

Forslag til reviderede styrelsesvedtægter drøftes på rådmandsmødet den 18. april 2018. Herefter sendes de reviderede styrelsesvedtægter i høring. Efter høringsprocessen orienteres chefgruppe og rådmand igen, inden forslag til revidering af styrelsesvedtægter sendes til byrådsbehandling. Se tabel 1 nedenfor den politiske proces.

Tabel 1: Planlagt politisk proces for revidering af styrelsesvedtægter for dagtilbud

Dato	Aktivitet
------	-----------

18. april 2018	Rådmandsmøde
23. april 2018 – 22. maj	Høring
13. juni 2018	Rådmandsmøde
13. august	Magistratsmøde
22. august	Byrådsmøde – 1. behandling
29. august	Udvalgsmøde
12. september	Byrådsmøde – 2. behandling

12. april 2018
Side 6 af 6

Bilag

- Bilag A: Revideret styrelsesvedtægt med bemærkninger til ændringer
- Bilag B: Høringsbrev

Baggrund

- Bilag C: Forslag til dagtilbudslov fremsat den 28. februar 2018
 - Ændringer for dagtilbudsbestyrelser behandles på siderne 17-19 samt 44-47.

Bilag 2/4

**Dokument Titel: Bilag a_Reviderede
styrelsesvedtægter med
bemærkninger_DOCX**

Bilag A

Reviderede styrelsesvedtægter

	Reviderede styrelsesvedtægter	Bemærkninger
§ 1– Formål	<p>Vedtægten fastlægger rammerne for dagtilbudsbestyrelsernes og forældrerådernes arbejde, herunder rammer for samarbejdet med Aarhus Kommune, dagtilbudsleder, pædagogiske ledere, personale og forældre.</p> <p>Vedtægten er gældende for alle kommunale dagtilbud i Aarhus Kommune.</p>	Ingen ændringer
§ 2 – Byrådet	<p>Byrådet fastsætter og offentliggør i henhold til Lov om dag-, fritids- og klubtilbud mv. til børn og unge (dagtilbudsloven) § 3a, stk. 2 kommunens rammer for dagtilbud, herunder eventuelle prioriterede indsatser på området.</p> <p>I Aarhus Kommune omfatter disse rammer bl.a.:</p> <ul style="list-style-type: none">• Oprettelse og nedlæggelse af dagtilbud, børnenormering, aldersgruppe, åbningstid, forældrebetaling og visitationsforhold.• Tildeling af budget til personale, vikarer, øvrig drift, indvendig og udvendig• vedligeholdelse.• Andre spørgsmål vedrørende	Lovændring – byrådet skal jf. den nye lov ikke opstille mål for men derimod fastsætte rammer og prioriterede indsatser

	<p>dagtilbuddene, der ikke er henlagt til det enkelte dagtilbud eller Magistratsafdelingen for Børn og Unge.</p> <p>Byrådet skal fastsætte retningslinjer for, hvordan dagtilbud skal medvirke til ud møntningen af kommunens sammenhængende børnepolitik.</p> <p>Byrådet skal føre tilsyn med indholdet af dagtilbuddene og den måde, hvorpå opgaverne udføres, herunder at rammer og prioriterede indsatser medvirker til at dagtilbuddene kan opfylde lovens krav, jf. §3a, stk. 2.</p> <p>Byrådet har ansvaret som arbejdsgiver over for de ansatte ifølge overenskomster, aftaler og lovgivning om de ansattes rettigheder og vilkår. Arbejdsgiveransvaret delegeres i nødvendigt omfang til Magistratsafdelingen for Børn og Unge og den enkelte dagtilbudsleder.</p> <p>Afskedigelse af månedslønnede medarbejdere foretages af Magistratsafdelingen for Børn og Unge. Magistratsafdelingen for Børn og Unge er bemyndiget til at træffe afgørelser i sager vedrørende regulering af pladstal i overensstemmelse med den af Byrådet vedtagne pladsgaranti.</p> <p>Rådmanden for Børn og Unge er endvidere bemyndiget til at godkende nedlæggelse af kommunale dagtilbud og dagtilbudsafdelinger i de tilfælde, hvor der i et pasningsdistrikt samlet set ikke længere</p>	
--	--	--

	<p>er behov for pladserne, og hvor en enig dagtilbudsbestyrelse støtter dette. Såfremt der ikke er enighed i bestyrelsen, skal beslutningen forelægges Byrådet til godkendelse.</p>	
<p>§ 3– Målbeskrivelse for dagtilbuddene</p>	<p>Af Dagtilbudsloven § 7 fremgår følgende formål for dagtilbuddene:</p> <p>Dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv.</p> <p>Dagtilbud skal i samarbejde med forældrene give børn omsorg og understøtte det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse samt bidrage til, at børn får en god og tryk opvækst.</p> <p>Børn i dagtilbud skal have et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring.</p> <p>Dagtilbud skal give børn medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati. Dagtilbud skal som led heri bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund.</p> <p>Dagtilbud skal i samarbejde med forældrene sikre</p>	<p>Lovændring – formålsparagrafen ændres, så der kommer fokus på læringsmiljø, leg og børneperspektivet</p>

	<p>børn en god overgang fra hjem til dagtilbud. Dagtilbud skal endvidere i samarbejde med forældre og skole sikre børn en god sammenhængende overgang mellem dagtilbud og fra dagtilbud til fritidstilbud og skole ved at udvikle og understøtte deres grundlæggende kompetencer og lysten til at lære.</p> <p>Dagtilbuddene har endvidere til opgave at bidrage til opfyldelsen af de af Byrådet vedtagne rammer og eventuelt prioriterede indsatser for Magistratsafdelingen for Børn og Unge.</p>	
<p>§ 4 – Dagtilbudsbestyrelsen og forældreråd</p>	<p>Ved alle kommunale dagtilbud oprettes en dagtilbudsbestyrelse i henhold til Dagtilbudsloven § 14.</p> <p>Dagtilbudsbestyrelsen udgøres af et flertal af forældre. I alle afdelinger i et dagtilbud oprettes et forældreråd med lige repræsentation fra alle fysiske enheder, der udgør afdelingen. Forældrerådet består af fem (seks i afdelingerne med flere fysiske enheder) forældrerepræsentanter og en medarbejderrepræsentant)</p> <p>Dagtilbudsbestyrelsen er sammensat af:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 forældrerepræsentant fra hvert forældreråd eller fysisk enhed i forældrerådet i dagtilbud med 4 eller flere afdelinger • 2 forældrerepræsentanter fra hvert forældreråd eller fysisk enhed i forældrerådet i dagtilbud med 2 eller 3 afdelinger 	<p>Ved at lade forældrerådet have repræsentanter fra alle fysiske enheder og lade forældreråd med flere fysiske enheder kunne vælge to repræsentanter, en fra hver fysisk enhed til bestyrelsen, sikres repræsentation fra alle fysiske enheder i bestyrelsen.</p> <p>Det foreslås, at <i>”medmindre medarbejdere ikke ønsker at være repræsenteret”</i> for at indikere, at det er vigtigt med medarbejderrepræsentation i rådene. Desuden er det frivilligt for alle parter at indgå i et</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • 2 medarbejderrepræsentanter i dagtilbudsbestyrelser med 4 eller 5 forældrerepræsentanter • 3 medarbejderrepræsentanter i dagtilbudsbestyrelser med 6 eller flere forældrerepræsentanter. • Dagtilbud med kun én afdeling har alene en dagtilbudsbestyrelse, som består af 5 forældrerepræsentanter og 2 medarbejderrepræsentanter. <p>Samtlige medlemmer af dagtilbudsbestyrelsen har stemmeret.</p> <p>Dagtilbudslederen deltager i dagtilbudsbestyrelsens møder uden stemmeret.</p> <p>Dagtilbudslederen er tillige sekretær for dagtilbudsbestyrelsen og sørger for den fornødne sekretariatsbistand.</p> <p>På forældrerådets møder deltager afdelingens pædagogiske leder uden stemmeret. Afdelingens pædagogiske leder er tillige sekretær for forældrerådet og sørger for den fornødne sekretariatsbistand.</p> <p>Dagtilbudsbestyrelser kan etableres på tværs af kommunale dagtilbud, vis der er flertal herfor. Ovenstående retningslinjer for repræsentation er også gældende i fusionerede dagtilbudsbestyrelser.</p>	<p>forældreråd og dagtilbudsbestyrelse.</p> <p>Dette er med den nye lovgivning en teoretisk og praktisk mulighed, men har ikke været hensigten for lovgivningen at skabe megabestyrelser, som nu principielt er en mulighed i Aarhus.</p>
<p>§ 5 – Formål med dagtilbudsbestyrelsen og forældrerådene</p>	<p>Dagtilbudsbestyrelsens formål er at sikre forældrene og medarbejderne indflydelse på principperne for dagtilbuddets daglige virke.</p>	<p>Ingen ændringer</p>

	<p>Dagtilbudsbestyrelsen skal endvidere bidrage til, at der opnås det bedst mulige samarbejde mellem forældre, medarbejdere og dagtilbuddets ledelse på tværs af alle afdelinger i dagtilbuddet. Det enkelte medlem af dagtilbudsbestyrelsen repræsenterer helheden i det samlede dagtilbud.</p> <p>Forældrerådets formål er at sikre forældrene indflydelse på principperne for afdelingens daglige virke. Forældrerådet er desuden sparringspart for dagtilbudsbestyrelsen.</p>	
<p>§ 6 – Dagtilbudsbestyrelsens kompetencer</p>	<p>Dagtilbudsbestyrelsens kompetence inden for de af byrådet og Magistratsafdelingen for Børn og Unge fastsatte rammer og prioriterede indsatser er:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. at fastsætte principper for dagtilbuddets arbejde 2. at fastsætte principper for samarbejdet mellem dagtilbud og hjem 3. at blive inddraget i udarbejdelse, evaluering samt opfølgning på den pædagogiske læreplan 3.a at opstille principper for det åbne dagtilbud, herunder hvordan dagtilbuddet samarbejder med lokalsamfundet 3.b opstille principper for overgangene mellem dagtilbud og hjem, og dagtilbud og skole 	<p>Med den nye dagtilbudslov får bestyrelsen specificeret nye kompetencer – stk. 2 og stk. 3, 3a og 3b</p>

	<p>4. at fastsætte principper for anvendelsen af dagtilbuddets samlede budgetramme</p> <p>5. at påse at dagtilbuddets budget udmøntes i forhold til de fastsatte principper for anvendelsen af dagtilbuddets samlede budgetramme</p> <p>6. at påtegne dagtilbuddets regnskab i forhold til de fastsatte principper for anvendelsen af dagtilbuddets samlede budgetramme</p> <p>7. at have indstillingsret samt ret til at deltage ved ansættelsen af lederen i kommunale dagtilbud og dagpleje</p> <p>8. at fastsætte principper for de enkelte afdelingers åbningstid, således at det samlede dagtilbuds åbningstid er inden for den af byrådet besluttede åbningstid</p> <p>9. at træffe beslutning om ferielukning på baggrund af indstilling fra dagtilbudslederen inden for de af byrådet besluttede retningslinjer</p> <p>10. at føre tilsyn med dagtilbuddet ved at kunne drøfte ethvert spørgsmål vedrørende dagtilbuddets virksomhed</p> <p>11. at påtegne ansøgninger og informationer til forvaltning, byråd og andre instanser. Dette gælder ikke administrative meddelelser og skrivelser om enkeltper-</p>	
--	--	--

	<p>soner</p> <p>12. at have indstillingsret ved ansættelse af personale i kommunale dagtilbud og dagpleje</p> <p>13. at fastlægge principper for anvendelse af dagtilbuddets lokaler uden for åbnings-tiden efter retningslinjer vedtaget af by-rådet</p> <p>I forhold til punkt 1-11 kan dagtilbudsbestyrelsen <i>ikke</i> delegere kompetencen til forældrerådene, dog for så vidt angår punkt 2 kan dagtilbudsbestyrelsen dele-gere kompetencen til at fastsætte prin-cipperne for anvendelsen af afdelingens budget til pædagogiske aktiviteter mv., der understøtter opnåelsen af de i den pædagogiske læreplan til forældrerådene.</p> <p>I forhold til punkt 12-13 kan dagtilbudsbestyrelsen delegere kompetencen til forældrerådene.</p> <p>Dagtilbudsbestyrelsen skal høres, forin-den byrådet træffer beslutning om æn-dring af det principielle grundlag for dag-tilbuddets drift.</p> <p>Dagtilbudslederen skal inddrage dagtilbudsbestyrelsen i udarbejdelsen, evalue-ringen og opfølgningen af den pædagogi-ske læreplan.</p>	
<p>§ 7 – Forældrerådenes kom-petencer</p>	<p>Forældrerådet har ingen formelle kompe-tencer i forholdet til afdelingens aktivite-ter.</p>	<p>Ingen ændringer</p>

	<p>Forældrerådets opgaver er bl.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • at være inddraget i arbejdet med dagtilbuddets læreplan • at være sparringspart for dagtilbudsbestyrelsen • at drøfte principielle problemstillinger vedrørende afdelingen • at indgå i et samarbejde med personalet i afdelingen om emner fra dagligdagen <p>og i forbindelse med møder og arrangementer</p> <p>Forældrerådet kan udarbejde oplæg til dagtilbudsbestyrelsen til fx dagtilbuddets læreplan, ideer til fælles aktiviteter og fælles problemstillinger for dagtilbuddet. Forældrerådet kan have mere praktiske betonedede opgaver i forbindelse med planlægning af arrangementer i afdelingen.</p>	
<p>§ 8 – Valg af forældrerepræsentanterne til dagtilbudsbestyrelsen</p>	<p>Bestyrelsesåret er fra 1. august til 31. juli det følgende år.</p> <p>Dagtilbudsbestyrelsesmedlemmer skal være valgt inden 1. juli, således at der kan afholdes konstituerende møde i dagtilbudsbestyrelsen ved bestyrelsesårets start 1. august.</p> <p>Dagtilbudsbestyrelsen består af en forældrerepræsentant fra hver fysisk enhed og forældreråd, dog to repræsentanter fra forældrerådene i dagtilbud med to eller tre afdelinger.</p> <p>Valg til forældreråd er nærmere beskrevet i vedtægterne.</p>	<p>Det foreslås at bestyrelsesåret rykkes, så det er kontinuerligt med skolebestyrelsesåret. Derudover giver det i praksis også et længere arbejdsår, da det er erfaringen, at en dagtilbudsbestyrelse ikke "arbejder" fra juni til oktober på grund af sommerferie og nyvalg.</p>

	<p>vet i styrelsesvedtægtens § 10. Som forældre betragtes den/de, der har forældremyndigheden, eller den, der har den faktiske omsorg for og daglige tilknytning til barnet (jf. Socialministeriets vejledning).</p> <p>Forældreråd i dagtilbud med fire eller flere afdelinger vælger på forældrerådets første ordinære møde et medlem af forældrerådet, som er medlem af dagtilbudsbestyrelsen, og et medlem af forældrerådet, som er suppleant for dagtilbudsbestyrelsesmedlemmet.</p> <p>Forældreråd i dagtilbud med to eller tre afdelinger vælger på forældrerådets første ordinære møde to medlemmer af forældrerådet, som er medlem af dagtilbudsbestyrelsen, og to medlemmer af forældrerådet, som er suppleanter for dagtilbudsbestyrelsesmedlemmerne.</p> <p>Forældrerepræsentanter i dagtilbud med én afdeling vælges efter samme procedure som forældrerepræsentanter i forældrerådene.</p> <p>Forældrerådsmedlemmer, som er medlem af dagtilbudsbestyrelsen, er valgt for to år.</p> <p>Hvert andet år er tre forældre, hvert andet år er to forældre på valg. Første gang vælges to forældre for et år, og tre forældre for to år. Dagtilbudslederen beslutter</p>	
--	---	--

fra hvilke afdelinger forældrerådsmedlemmerne er valgt til dagtilbudsbestyrelsen

for et år i den første periode. Der er mulighed for genvalg.

Hvis det ikke er muligt at vælge forældrerepræsentanter i så mange afdelinger, at forældrene udgør et flertal i dagtilbudsbestyrelsen, oprettes der ikke en dagtilbudsbestyrelse.

Dagtilbudsbestyrelsens kompetencer overgår i denne situation til dagtilbudslederen indtil næste ordinære valg.

Forældrerepræsentanterne udtræder af dagtilbudsbestyrelsen fra den dag, de ikke længere har børn i dagtilbuddet, og suppleanter indtræder i stedet.

Samme regel gælder ved børns orlov fra afdelingen på mere end tre måneder. I tilfælde af barns orlov på op til tre måneder kan en forældrerepræsentant selv vælge at blive i dagtilbudsbestyrelsen.

Udtræder både en afdelings forældrerepræsentant og dennes suppleant af bestyrelsen, vælger afdelingens forældreråd en ny forældrerepræsentant og suppleant til bestyrelsen. Der afholdes ekstraordinært valgmøde til forældrerådet, hvis afgang af forældrerepræsentanter og suppleanter er så stor, at der ikke kan vælges en forældrerepræsentant til bestyrelsen.

Dagtilbudsbestyrelsen kan, såfremt et

	<p>flertal ønsker det, vælge at lægge sig sammen med en anden dagtilbudsbestyrelse på tværs af byen.</p>	
<p>§ 9 – Valg af medarbejderrepræsentanter til dagtilbudsbestyrelsen</p>	<p>Valg af medarbejderrepræsentanter sker inden 1. juli på valgmøde for medarbejderne i dagtilbuddet og i henhold til styrelsesvedtægtens § 4. Dagtilbudslederen indkalder til valgmødet med 14 dages varsel med angivelse af dagsordenspunkter.</p> <p>Valgperioden for medarbejderrepræsentanter er ét år - fra 1. august – 31. juli det følgende år. Der er mulighed for genvalg.</p> <p>Ved medarbejdere forstås personer, der er omfattet af dagtilbudslederens ledelseskompetence. De medarbejdere, der vælges, bør ikke have et ansættelsesforhold på under et år.</p> <p>De pædagogiske ledere er ikke valgbare, men alene stemmeberettigede.</p> <p>Der vælges det samme antal suppleanter som medarbejderrepræsentanter til dagtilbudsbestyrelsen.</p> <p>Hver medarbejder har én stemme. Der udleveres en stemmeseddel pr. ansat, hvorpå der kan skrives op til tre forskellige navne på kandidater, der ønskes valgt. Der kan ikke stemmes pr. fuldmagt.</p> <p>Medarbejderrepræsentanterne udtræder af dagtilbudsbestyrelsen fra den dag, de ikke længere er ansat i dagtilbuddet, og</p>	<p>Bestyrelsesåret rykkes Jf. ovenstående overvejelser.</p>

	suppleanter indtræder i stedet.	
§ 10 Valg af forældreråd	<p><i>Valg af forældrerepræsentanter:</i> Inden 1. juli afholdes der hvert år valg til forældrerådene og konstituerende forældrerådsmøder i alle afdelinger i dagtilbuddet.</p> <p>Den pædagogiske leder for afdelingen indkalder til mødet med 14 dages varsel med angivelse af dagsordenspunkter. Den pædagogiske leder er ordstyrer til forældrerådsvalg og forestår valghandlingen.</p> <p>På mødet redegør den afgående formand for forældrerådet for arbejdet i det forløbne år i forældrerådet, og medlemmet af dagtilbudsbestyrelsen redegør for arbejdet i det forløbne år i dagtilbudsbestyrelsen.</p> <p>Forældrene har fem repræsentanter i forældrerådet (jævnfør styrelsesvedtægtes § 4). Forældrerepræsentanterne vælges for to år. Hvert andet år er tre forældre, hvert andet år er to forældre på valg. Første gang vælges to forældre for et år, og tre forældre for to år. Der er mulighed for genvalg.</p> <p>Hvis det på valgmødet ikke er muligt at vælge fem repræsentanter til forældrerådet, indkalder den pædagogiske leder til fornyet valgmøde med 14. dages varsel.</p>	

	<p>Hvis det ikke her er muligt at vælge mindst to repræsentanter til forældrerådet kan der på valgmødet i denne situation vælges en forælder, som indtræder i dagtilbudsbestyrelsen.</p> <p>Der vælges et tilsvarende antal suppleanter, der indtræder i den rækkefølge, hvorefter de har opnået flest stemmer, hvilket skal fremgå af referatet.</p> <p>Forældrene har en stemme pr. barn i afdelingen. Der udleveres en stemmeseddel pr. barn, hvorpå der kan skrives op til tre forskellige navne på forældrekandidater, der ønskes valgt. Der kan ikke stemmes pr. fuldmagt.</p> <p>De forældre, der har fået flest stemmer, er valgt. Er der stemmelighed, stemmes der om, hvem af kandidaterne med stemmelighed, der skal sidde i forældrerådet.</p> <p>Afstemningens resultat bekendtgøres på dagtilbuddets hjemmeside.</p> <p>Som forældre betragtes den/de, der har forældremyndigheden, eller den, der har den faktiske omsorg for og daglige tilknytning til barnet (jf. Socialministeriets vejledning). I tvivlstilfælde afgør den pædagogiske leder i samråd med formanden, hvem der har stemmeret, og hvem der er valgbare.</p> <p>Forældrerepræsentanterne udtræder af</p>	
--	---	--

	<p>forældrerådet fra den dag, de ikke længe har børn i afdelingen, og suppleanter indtræder i stedet.</p> <p>Samme regel gælder ved børns orlov fra afdelingen på mere end tre måneder. I tilfælde af barns orlov på op til tre måneder kan en forældrerepræsentant selv vælge at blive i forældrerådet. Sker der i orlovsperioden nyvalg til forældrerådet, kan man, hvis man har orlov i op til tre måneder, skriftligt tilkendegive, at man ønsker at stille op til det kommende forældrerådsvalg. Man er da valgbar, selvom man har orlov, men har ikke stemmeret. Vælges man som ordinært medlem, indtræder en suppleant på den ordinære forældrerådspost frem til orlovens udløb.</p> <p>Ansatte, der har børn i afdelingen, har stemmeret, men er ikke valgbare til forældrerådet.</p> <p><i>Valg af medarbejderrepræsentanter:</i> Den pædagogiske leder indkalder medarbejderne i afdelingen til personalemøde. Mødet indledes med at få afklaret, om et flertal af medarbejderne ønsker medarbejderrepræsentation i forældrerådet. Hvis et flertal af medarbejderne ønsker medarbejderrepræsentation i forældrerådet, afholdes valget efter samme procedure som medarbejderrepræsentanter i dagtilbudsbestyrelsen.</p>	
<p>§ 11 – Dagtilbudsbestyrel-</p>	<p>Den valgte dagtilbudsbestyrelse konstitu-</p>	

<p>sens møder</p>	<p>erer på første ordinære bestyrelsesmøde sig selv med formand og næstformand, som begge skal være forældrerepræsentanter.</p> <p>Bestyrelsesformanden tegner dagtilbudsbestyrelsen mellem møderne.</p> <p>Næstformanden er stedfortræder for formanden.</p> <p>Dagtilbudsbestyrelsen afholder mindst seks årlige møder. Formanden eller lederen af dagtilbuddet, kan foranledige indkaldelse til møde så ofte, det findes fornuddent, eller et flertal af dagtilbudsbestyrelsesmedlemmer fremsætter ønske herom. Der indkaldes med mindst 14 dages varsel med angivelse af dagsordenspunkter. Dagsorden udarbejdes af formanden i samarbejde med dagtilbudslederen. Lederen og ethvert medlem af dagtilbudsbestyrelsen kan kræve punkter optaget på dagsordenen.</p> <p>Medarbejderrepræsentanterne i dagtilbudsbestyrelsen skal have lejlighed til at drøfte dagsordenspunkter med personalet, inden der træffes beslutninger i dagtilbudsbestyrelsen.</p> <p>Dagtilbudsbestyrelsens møder er åbne for forældre og personale, medmindre der er tale om personsager samt sager, der under hensyn til forvaltningslovens regler skal behandles på lukkede møder.</p> <p>Dagtilbudsbestyrelsen kan beslutte at invitere andre til at deltage i møderne,</p>	<p>Evaluering viser at forældrepræsentanter har svært ved at skabe kontinuitet i bestyrelsesarbejdet. Fire møder årligt er endvidere også meget få møder til mange emner. Med henblik på at styrke bestyrelsernes indflydelse foreslås det at ændre antallet af minimumsmøder til 6.</p>
--------------------------	---	--

	<p>når der behandles spørgsmål af særlig interesse for dem.</p> <p>Der tages referat af dagtilbudsbestyrelsesmøderne. Referatet offentliggøres efterfølgende i dagtilbuddet og på dagtilbuddets hjemmeside. Dagtilbudsbestyrelsen er kun beslutningsdygtig, når over halvdelen af medlemmerne er til stede, dog således at forældrerepræsentanterne skal udgøre et flertal af de tilstedeværende. I tilfælde af afstemning kan der ikke stemmes ved fuldmagt. Ved stemmelighed er formandens stemme udslagsgivende.</p> <p>Dagtilbudsbestyrelsens medlemmer skal overholde forvaltningslovens regler, herunder reglerne om habilitet og tavshedspligt. Det er i den henseende dagtilbudslederen, der er ansvarlig for, at bestyrelsesmedlemmerne underskriver en tavshedserklæring.</p> <p>Dagtilbudsbestyrelsen fastsætter selv sin forretningsorden. Magistratsafdelingen for Børn og Unge udsender vejledende forretningsorden for dagtilbudsbestyrelsen.</p>	
<p>§ 12 – Forældrerådenes møder</p>	<p>Det valgte forældreråd konstituerer sig selv på første ordinære møde med formand og næstformand, som begge skal være forældrerepræsentanter. Næstformanden er stedfortræder for formanden.</p> <p>Forældrerådsformanden tegner forældre-</p>	<p>Med henblik på at fungere som optimal sparringspart for dagtilbudsbestyrelsen foreslås</p>

	<p>rådet mellem møderne. Forældrerådet afholder mindst seks årlige møder. Formanden fastsætter tid og sted for møderne, indkalder medlemmerne samt fastsætter dagsordenen.</p> <p>Der tages referat fra forældrerådsmøderne. Referatet offentliggøres efter møderne.</p> <p>Forældrerådet kan indbyde andre til at deltage i møderne, når der behandles spørgsmål af særlig interesse for dem.</p>	<p>også et minimum af seks møder for forældrerådene.</p>
<p>§ 13 – Dagtilbudslederen</p>	<p>Dagtilbudslederen har den administrative og pædagogiske ledelse af dagtilbuddet og har arbejdsgiveransvaret for dagtilbuddets arbejde.</p> <p>Dagtilbudslederen er ansvarlig over for byrådet. Dagtilbudslederen er forpligtet til at oprette en dagtilbudsbestyrelse. Det er samtidig dagtilbudslederen, der udarbejder indstillinger til dagtilbudsbestyrelsen og er ansvarlig for, at de til dagtilbudsbestyrelsen henlagte sagsområder faktisk forelægges. Desuden har dagtilbudslederen ansvar for og kompetence til at udmønte dagtilbudsbestyrelsens principielle beslutninger i praksis.</p> <p>Dagtilbudslederen er i den henseende ansvarlig for, at dagtilbudsbestyrelsens beslutninger ligger inden for rammerne af lovgivningen, byrådets beslutninger, administrative bestemmelser samt overenskomster og øvrige rettigheder vedrørende de ansattes vilkår.</p>	<p>Ingen ændringer</p>

	Dagtilbudslederen træffer de konkrete beslutninger om dagtilbuddets daglige drift inden for rammerne af de af dagtilbudsbestyrelsen fastlagte principper.	
§ 14 – Indberetning vedrørende valget	Efter valgene indberetter dagtilbudslederen til Magistratsafdelingen for Børn og Unge navnene på de valgte forældre- og medarbejderrepræsentanter samt valg af formand og dennes adresse og telefonnummer	Ingen ændringer
§ 15 – Frokostordning i dagtilbud	<p>Alle børn i kommunale dagtilbud skal som udgangspunkt tilbydes et sundt frokostmåltid alle ugens hverdage.</p> <p>Dog kan et simpelt flertal af forældre med børn i kommunale dagtilbud, der består af flere fysisk adskilte afdelinger, træffe beslutning om at fravælge den kommunale frokostordning i den afdeling, deres børn er indskrevet i. I dagtilbud, hvor samtlige dagtilbudsafdelinger er fysisk samlede, ligger beslutningskompetencen hos dagtilbudsbestyrelsen.</p> <p>Fravalg af den kommunale frokostordning skal til en hver tid ske i henhold til de rammer og retningslinjer, som er fastsat og offentliggjort af Aarhus Byråd og Magistratsafdeling for Børn og Unge.</p>	Ingen ændringer
§ 16 - Ikrafttræden og ændring af vedtægten	<p>Denne vedtægt træder i kraft den 1. oktober 2018.</p> <p>Ændring af vedtægten kan foretages af Aarhus Byråd efter indhentet udtalelse fra dagtilbudsbestyrelserne.</p>	Nye styrelsesvedtægter træder i kræft efter forventet 2. behandling i byrådet den 12. september 2018

Bilag 3/4

Dokument Titel: Bilag B_Høringsbrev

Kære høringsparter,

12. april 2018
Side 1 af 1

I forbindelse med ændringer af dagtilbudsloven ønsker regeringen at styrke dagtilbudsbestyrelsens kompetencer. Ændringerne i lovgivningen medfører ændringer i styrelsesvedtægterne for dagtilbud i Aarhus Kommune.

På den baggrund sender Børn og Unge reviderede styrelsesvedtægter for dagtilbud i Aarhus Kommune i høring.

Høringsfristen er onsdag den 23. maj kl. 12.00. Høringssvarene bedes sendes til lu@mbu.aarhus.dk

Spørgsmål kan rettes til Louise Heltborg Budde, lohebu@aarhus.dk.

Med venlig hilsen

Thomas Medom / Jan Præstholm

Rådmand Direktør

Vedlagt er:

- Styrelsesvedtægter for dagtilbud
- Læsevejledning

BØRN OG UNGE
Pædagogisk afdeling
Aarhus Kommune

Pædagogik og Udvikling
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 30 52 68 73

Direkte e-mail:
lohebu@aarhus.dk

Sag: 18/014942-3
Sagsbehandler:
Louise Heltborg Budde

Bilag 4/4

**Dokument Titel: Bilag C_Forslag til Lov om
dagtilbud_fremsat 28022018**

Fremsat den 28. februar 2018 af børne- og socialministeren (Mai Mercado)

Forslag

til

Lov om ændring af dagtilbudsloven og lov om folkeskolen

(Styrket kvalitet i dagtilbud, øget fleksibilitet og frit valg for forældre m.v.)

§ 1

I dagtilbudsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 748 af 20. juni 2016, som ændret ved § 7 i lov nr. 665 af 8. juni 2016, lov nr. 1545 af 13. december 2016, lov nr. 1546 af 13. december 2016 og § 1 i lov nr. 427 af 3. maj 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 3, ændres »§ 80, stk. 4« til: »§ 85 a«.

2. Overalt i § 3, stk. 1-4, ændres »dag-, fritids- og klubtilbud« til: »fritids- og klubtilbud«.

3. Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. Kommunalbestyrelsen har ansvar for dagtilbudde-
ne.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre kommunens rammer for dagtilbud, herunder eventuelle prioriterede indsatser på området. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at de fastsatte rammer og eventuelle prioriterede indsatser medvirker til, at dagtilbuddene kan opfylde de krav, der følger af lovens afsnit II, og til udmøntningen af kommunens sammenhængende børnepolitik, jf. § 19, stk. 2, i lov om social service.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal som led i fastsættelsen af rammer efter stk. 2 og med henblik på at skabe sammenhæng i børns liv og kontinuitet i overgangen mellem tilbud fastsætte retningslinjer om

- 1) samarbejdet mellem dagtilbud, fritidstilbud og skolen,
- 2) samarbejdet mellem dagtilbud og andre relevante aktører, herunder sundhedsplejen og Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), og
- 3) videregivelse af relevante oplysninger ved børns overgang fra sundhedsplejen til dagtilbud og fra dagtilbud til skolefritidsordning eller fritidshjem og skole.

Stk. 4. Dagtilbud skal medvirke til at yde særlig støtte til de børn i dagtilbud, der har behov herfor.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at udviklingen på dagtilbudsområdet drøftes politisk mindst hvert andet år med udgangspunkt i, hvordan kommunens rammer for dagtilbud og eventuelle prioriterede indsatser for området efter stk. 2 bidrager til, at dagtilbuddene kan opfylde de krav, der følger af lovens afsnit II.

Stk. 6. Kommunalbestyrelsen beslutter, om der som følge af drøftelsen efter stk. 5 skal iværksættes tiltag såsom kompetenceudvikling, supervision m.v., som kan understøtte og kvalificere dagtilbuddenes arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer, der fremmer børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsen skal offentliggøre en oversigt over dagtilbud i kommunen samt satses for tilskud til privat pasning og pasning af egne børn. Kommunalbestyrelsen skal et samlet sted på kommunens hjemmeside eller andet let tilgængeligt sted for borgerne offentliggøre de fastsatte rammer og eventuelle prioriterede indsatser efter stk. 2, oversigten over dagtilbud i kommunen og satses for tilskud til privat pasning og pasning af egne børn samt øvrige retningslinjer efter lovens afsnit II og V.«

4. I § 5, stk. 1, indsættes efter »§ 3«: », samt rammer og eventuelle prioriterede indsatser fastsat efter § 3 a«.

5. I overskriften til kapitel 2 udgår », børnemiljøvurdering«.

6. § 7 affattes således:

»§ 7. Dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv.

Stk. 2. Dagtilbud skal i samarbejde med forældrene give børn omsorg og understøtte det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse samt bidrage til, at børn får en god og tryk opvækst.

Stk. 3. Børn i dagtilbud skal have et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring.

Stk. 4. Dagtilbud skal give børn medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati. Dagtilbud skal som led heri bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund.

Stk. 5. Dagtilbud skal i samarbejde med forældrene sikre børn en god overgang fra hjem til dagtilbud. Dagtilbud skal endvidere i samarbejde med forældre og skole sikre børn en god sammenhængende overgang mellem dagtilbud og fra dagtilbud til fritidstilbud og skole ved at udvikle og understøtte deres grundlæggende kompetencer og lysten til at lære.«

7. § 8 affattes således:

»§ 8. Der skal i alle dagtilbud udarbejdes en skriftlig pædagogisk læreplan for hele børnegruppen i alderen 0-2 år samt børnegruppen i alderen 3 år og frem til skolestart. Hvis det enkelte dagtilbud har organiseret børnene i andre aldersgrupper, udarbejdes den pædagogiske læreplan på baggrund af denne organisering. I aldersintegrerede daginstitutioner kan der udarbejdes en pædagogisk læreplan under hensyn til aldersgrupper. I daginstitutioner med flere enheder skal den pædagogiske læreplan udarbejdes, så der tages højde for børnegruppernes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger i de enkelte enheder, jf. stk. 3.

Stk. 2. Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et pædagogisk grundlag, jf. stk. 3 og 4, seks læreplanstemaer, jf. stk. 4 og 9, samt mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring, jf. stk. 9.

Stk. 3. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Stk. 4. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, herunder nysgerrighed, gå-på-mod, selvværd og bevægelse, inden for og på tværs af følgende temaer:

- 1) Alsidig personlig udvikling.
- 2) Social udvikling.
- 3) Kommunikation og sprog.
- 4) Krop, sanser og bevægelse.
- 5) Natur, udeliv og science.
- 6) Kultur, æstetik og fællesskab.

Stk. 5. Det skal endvidere fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så deres trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Stk. 6. Det skal desuden fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om

børns læring, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn, samt hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Stk. 7. Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Stk. 8. Den pædagogiske læreplan udgør rammen for det pædagogiske arbejde. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at dagtilbuddene i relation til den pædagogiske opgave ledes alene med udgangspunkt i den pædagogiske læreplan og i overensstemmelse med den pædagogiske læreplans børnesyn og brede læringsforståelse, jf. stk. 3 og 4.

Stk. 9. Børne- og socialministeren fastsætter nærmere regler om pædagogiske mål for, hvad det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal understøtte i forhold til børns læring, samt om indholdet i de enkelte læreplanstemaer, jf. stk. 4.«

8. § 9 affattes således:

»§ 9. Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for, at den pædagogiske læreplan udarbejdes, og for at sikre, at det pædagogiske arbejde i dagtilbuddet tilrettelægges og udøves inden for rammerne heraf. Lederen af dagtilbuddet er endvidere ansvarlig for at offentliggøre den pædagogiske læreplan.

Stk. 2. Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø. Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål, som er fastsat i medfør af § 8, stk. 9, herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Evalueringen skal offentliggøres.

Stk. 3. Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen efter stk. 2, 2. pkt.«

9. § 10 ophæves.

10. I § 14 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:

»Stk. 2. I kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner, som består af flere enheder, skal en forælder fra hver enkelt enhed have adgang til at være repræsenteret i forældrebestyrelsen. I selvejende daginstitutioner, hvis bestyrelse består af et flertal af valgte forældre, skal en forælder fra hver enkelt enhed have adgang til at være repræsenteret i bestyrelsen.

Stk. 3. Forældrebestyrelser kan etableres på tværs af kommunale dagtilbud, hvis der er et flertal herfor i de enkelte bestyrelser.

Stk. 4. I forældrebestyrelser efter stk. 3, som etableres på tværs af dagpleje og daginstitution, skal beslutninger, der alene har betydning for dagplejen, træffes af de forældre, der repræsenterer dagplejen. Endvidere træffes beslutninger, der alene har betydning for daginstitutionen, af de forældre, der repræsenterer daginstitutionen.«

Stk. 2-4 bliver herefter stk. 5-7.

11. I § 15, stk. 1, 1. pkt., stk. 2 og stk. 3, 1. pkt., ændres »mål og rammer« til: »rammer og eventuelle prioriterede indsatser«.

12. I § 15, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »daginstitutionens arbejde«: », samarbejdet mellem dagtilbud og hjem«.

13. I § 15, stk. 1, indsættes efter 1. pkt.:

»Forældrebestyrelsen i kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner efter § 19, stk. 2-4, skal inddrages i udarbejdelsen, evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan, jf. §§ 8 og 9, samt i daginstitutionens arbejde med at skabe gode overgange fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til fritidstilbud og skole, jf. § 7, stk. 5.«

14. I § 15, stk. 2, indsættes efter »dagplejens arbejde«: », samarbejdet mellem dagtilbud og hjem«.

15. I § 15, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»Forældrebestyrelsen for den kommunale dagpleje skal inddrages i udarbejdelsen, evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan, jf. §§ 8 og 9, samt i dagplejens arbejde med at skabe gode overgange fra hjem til dagtilbud og mellem dagtilbud, jf. § 7, stk. 5.«

16. I § 16 b, stk. 2, 1. pkt., indsættes efter »enheder«: », jf. § 19, stk. 6«.

17. I § 19 indsættes som stk. 6:

»Stk. 6. Daginstitutioner, som drives efter stk. 2-5, kan bestå af flere enheder.«

18. I § 20, stk. 2, indsættes efter 1. pkt.:

»Privatinstitutioner skal opfylde kriterierne for godkendelse senest seks måneder efter offentliggørelse heraf.«

19. § 23, stk. 1, affattes således:

»Alle børn har adgang til at blive optaget i et dagtilbud indtil skolestart, som er det tidspunkt, hvor barnet enten begynder i fritidshjem eller skolefritidsordning (SFO) forud for undervisningsstart, påbegynder hjemmeundervisning eller starter i børnehaveklasse.«

20. I § 23, stk. 2, indsættes efter »Kommunalbestyrelsen skal«: »på alle hverdage med undtagelse af den 5. juni og den 24. december«.

21. I § 27, stk. 1, 1. pkt., ændres »§ 27 a« til: »§§ 27 a, 27 b og 27 c«.

22. § 27, stk. 1, 2. pkt., affattes således:

»Kommunalbestyrelsen skal inden for rammerne af retningslinjerne sikre, at forældre, der står på venteliste, jf. § 27 c, til en plads i et dagtilbud, og som tilkendegiver fortsat interesse for pladsen, anvises plads efter anciennitet.«

23. Efter § 27 a indsættes før overskriften før § 28:

»§ 27 b. Forældre, hvor en eller begge forældre afholder fravær i medfør af barselsloven, har ret til en deltidsplads på 30 timer om ugen i et dagtilbud efter § 19, stk. 2-5, eller § 21, stk. 2 og 3, til børn i husstanden i aldersgruppen 26 uger og indtil skolestart mod en reduceret egenbetaling. Deltidspladsen skal være for en sammenhængende periode, jf. dog stk. 2, 2. pkt. Forældres ansøgning om en deltidsplads indgives til kommunalbestyrelsen i opholdskommunen. Forældrene skal i ansøgningen angive den periode, de ønsker deltidspladsen. Afgørelser om deltidspladser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 2. Retten til deltidspladsen efter stk. 1 bortfalder, hvis fraværperioden afbrydes, eller fraværet på anden vis ophører. Forældre kan dog beholde deltidspladsen efter stk. 1, hvis fraværet afbrydes af en periode af mindre end fem ugers varighed.

Stk. 3. Forældrene har pligt til at oplyse opholdskommunen, hvis fraværet afbrydes af en periode på mere end fem uger, eller fraværet på anden vis ophører, jf. stk. 4 og 6.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen i opholdskommunen skal fastsætte og offentliggøre retningslinjer for anvendelse af deltidspladser efter stk. 1, ansøgning om og ophør af deltidspladser i opholdskommunen og for forældrenes oplysningspligt efter stk. 3.

Stk. 5. Selvejende og udliciterede daginstitutioner og privat dagpleje med optagelseskompetence efter § 26, stk. 2, samt privatinstitutioner skal fastsætte og offentliggøre retningslinjer for anvendelse af deltidspladser 30 timer om ugen.

Stk. 6. Forældrenes ansøgning efter stk. 1, 3. pkt. om en deltidsplads i en privatinstitution eller et dagtilbud i en anden kommune skal indgives til kommunalbestyrelsen i opholdskommunen senest to måneder før, deltidspladsen ønskes. Den periode, hvor forældrene benytter deltidspladsen i et dagtilbud, skal påbegyndes den 1. i en måned og ophøre den sidste hverdag i den måned, hvor retten til fraværet udløber. Forældre skal oplyse opholdskommunen om afbrydelse eller ophør af fravær, jf. stk. 3, senest to måneder før, ændringen skal træde i kraft.

Stk. 7. Opholdskommunen skal varsle privatinstitutioner og institutionskommuner om kommunens afgørelse om tilskud til en deltidsplads efter stk. 1 til privatinstitutioner og til et dagtilbud i en anden kommune samt om afbrydelse eller ophør af fravær, jf. stk. 3, senest en måned før, ændringen træder i kraft.

§ 27 c. Forældre skal have mulighed for at tilkendegive ønske om deres barns optagelse i og mulighed for at komme på venteliste blandt alle daginstitutioner efter § 19, stk. 2-4, og alle dagplejehjem efter § 21, stk. 2 og 3, i opholdskommunen og i en anden kommune, jf. dog stk. 2 og § 28, stk. 2. I daginstitutioner med flere enheder skal forældre have mu-

lighed for at tilkendegive ønske om deres barns optagelse i og mulighed for at komme på venteliste til de enkelte enheder. Forældre skal have mulighed for at tilkendegive ønske om deres barns optagelse og mulighed for at komme på venteliste efter 1. og 2. pkt. en gang til et dagtilbud målrettet aldersgruppen 0-2 år og en gang til et dagtilbud målrettet aldersgruppen 3 år og frem til skolestart.

Stk. 2. Forældre kan uanset stk. 1 ikke tilkendegive ønske om deres barns optagelse i selvejende og udliciterede daginstitutioner efter § 19, stk. 3 og 4, som har indgået aftale med kommunalbestyrelsen om at forbeholde pladserne i institutionen for børn af medarbejdere fra en eller flere virksomheder, jf. § 27, stk. 2, 2. pkt.

Stk. 3. Forældre kan lade barnet blive stående på en venteliste, jf. stk. 1, efter eget ønske, selvom barnet som følge af pasningsgarantien har fået en plads i et andet dagtilbud.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen kan med samtykke fra forældre, hvis barn står på venteliste, fjerne barnets navn fra ventelisten.«

24. I § 31, stk. 2, indsættes efter »budgetter«: », jf. dog stk. 3«.

25. I § 31 indsættes som *stk. 3* og *4*:

»*Stk. 3.* Midler fra puljer udmøntet af børne- og socialministeren skal ikke indgå ved fastsættelsen af kommunens tilskud og forældrenes egenbetaling efter § 32, stk. 2, 4 og 5, § 32 a, stk. 3 og 4, § 33, stk. 2, og § 34, stk. 3, jf. dog stk. 4.

Stk. 4. Børne- og socialministeren kan fastsætte regler om, at midler fra puljer udmøntet af børne- og socialministeren i konkrete tilfælde skal indgå ved fastsættelsen af kommunens tilskud og forældrenes egenbetaling efter § 32, stk. 2, 4 og 5, § 32 a, stk. 3 og 4, § 33, stk. 2, og § 34, stk. 3.«

26. I § 36 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Er driftstilskuddet, som beregnet efter stk. 2, lave end de gennemsnitlige budgetterede nettodriftsudgifter eksklusiv støttepædagogudgifter, jf. § 4, stk. 2, pr. barn i en alderssvarende daginstitution efter § 19, stk. 2-4, jf. § 32, kan driftstilskuddet til privatinstitutioner fastsættes, så det svarer til dette niveau, jf. dog §§ 43 og 44.«

Stk. 3-5 bliver herefter stk. 4-6.

27. I § 36, stk. 4 og 5, som bliver stk. 5 og 6, ændres »stk. 3« til: »stk. 4«.

28. I § 37, stk. 2, ændres »svarer« til: »skal mindst svare«.

29. I § 40 indsættes efter »egenbetaling«: », jf. dog § 27 b, stk. 1«.

30. Efter § 45 indsættes før overskriften før § 46:

»§ 45 a. For børn, som benytter fritidshjem forud for skoleårets begyndelse, jf. § 23, stk. 1, skal fritidshjemmet, i perioden indtil undervisningspligten indtræder, enten arbejde med de kompetenceområder, der arbejdes med i børnehaveklassen, jf. folkeskolelovens § 11, stk. 2, eller temaerne i den pædagogiske læreplan, jf. § 8, stk. 4.«

31. Efter § 78 indsættes:

»§ 78 a. Den private pasningsordnings navn fastsættes af den enkelte pasningsordning. Betegnelsen »privat pasningsordning« skal indgå i navnet.«

32. I *overskriften* til kapitel 15 indsættes efter »Tilskud«: »og krav«.

33. I § 80, *stk. 1*, ændres »dog stk. 2-4« til: »dog stk. 2 og 3 samt § 85 a«.

34. § 80, *stk. 4*, ophæves.

35. § 81 affattes således:

»§ 81. Kommunalbestyrelsen skal godkende aftalen om privat pasning mellem forældrene og den private pasningsordning og føre løbende tilsyn med ordningen, herunder om pasningen er tilrettelagt efter § 81 a, stk. 1 og 2, og § 81 b, stk. 1. Kommunalbestyrelsens løbende tilsyn skal stå mål med tilsynet i et alderssvarende dagtilbud i kommunen. Dette gælder dog ikke, hvor kommunalbestyrelsen har givet dispensation efter § 81 a, stk. 4, samt for fleksibel pasning, som indgår i kombinationstilbuddet efter § 85 a. Afgørelsen efter 1. pkt. kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal inden godkendelse af pasningsaftalen efter stk. 1, orientere forældrene om forskellen mellem privat pasning efter kapitel 14 og 15 og dagtilbud efter § 19, stk. 2-5, og § 21, stk. 2 og 3, samt påse, at betegnelsen »privat pasningsordning« indgår i den private pasningsordnings navn i pasningsaftalen.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan tilbagekalde en godkendelse af en pasningsaftale, hvis kommunalbestyrelsen gennem det løbende tilsyn efter stk. 1 konstaterer, at den private pasning ikke praktiseres i overensstemmelse med den indgåede pasningsaftale og kravene til ordningen, jf. § 81 a, stk. 1 og 2, og § 81 b, stk. 1. Afgørelsen efter 1. pkt. kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre retningslinjer for optagelse af børn i dagtilbud, når tilskuddet til privat pasning bortfalder. Kommunalbestyrelsen skal orientere forældrene om retningslinjerne inden godkendelse af pasningsaftalen efter stk. 1.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde at sørge for forældrenes administration af ordningen mod en reduktion i tilskuddet svarende til kommunens udgifter til administrationen.«

36. Efter § 81 indsættes:

»§ 81 a. Den private pasningsordning skal tilrettelægges, så den fremmer børns læring gennem trygge læringsmiljøer. Arbejdet med læringsmiljøer efter 1. pkt. skal indholdsorienteret stå mål med kravene til læring og læringsmiljøer i dagtilbud, jf. § 8, ligesom arbejdet med læringsmiljøer i den enkelte private pasningsordning skal tage udgangspunkt i børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Stk. 2. Den private pasningsordning skal endvidere tilrettelægges, så børn sikres medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati. Den private pasning skal som led heri bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund.

Stk. 3. Kravet om at fremme børns læring gennem trygge læringsmiljøer efter stk. 1 gælder ikke for fleksibel pasning, der indgår i kombinationstilbud.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal give dispensation fra stk. 1, hvis forældrene anmoder herom, og forældrene er arbejdsgiver for den private passer, og den private pasning er en midlertidig ordning. Kommunalbestyrelsen fastsætter perioden for dispensationen i op til et år ud fra den enkelte families behov. Forældrene har dog ret til dispensation i mindst seks måneder.

§ 81 b. Hovedsproget i private pasningsordninger skal være dansk, jf. dog stk. 3. Private pasningsordninger oprettet af det tyske mindretal er ikke omfattet af 1. pkt.

Stk. 2. Som led i godkendelsen af en pasningsaftale efter § 81, stk. 1, skal det dokumenteres, at den private passer har tilstrækkelige danskundskaber til at udvikle barnets dansksproglige kompetencer.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan som led i godkendelsen af en pasningsaftale efter § 81, stk. 1, i helt særlige tilfælde beslutte, at hovedsproget kan være et andet end dansk, såfremt det vurderes ikke at have integrationsmæssige konsekvenser.«

37. Efter § 85 indsættes:

»Kapitel 15 a

Kombinationstilbud

§ 85 a. Kommunalbestyrelsen skal efter ansøgning tilbyde forældre med et dokumenteret arbejdsbetinget pasningsbehov, der ligger uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid, et kombinationstilbud i form af en deltidsplads i et dagtilbud og et tilskud til fleksibel pasning, jf. stk. 2-4. Dette gælder dog ikke for forældre med børn, som er optaget i et sprogstimuleringsstilbud i form af et dagtilbud 30 timer om ugen, jf. § 11, stk. 8. Reglerne for tilskud til privat pasning efter §§ 80-85, jf. dog § 81, stk. 1, 3. pkt., og § 81 a, stk. 3, gælder tillige for fleksibel pasning.

Stk. 2. Kombinationstilbuddet efter stk. 1 skal gives til forældre, hvis begge forældres beskæftigelse medfører et dokumenteret arbejdsbetinget pasningsbehov uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid.

Stk. 3. Kombinationstilbuddet efter stk. 1 skal gives til en enlig forsørger, hvis dennes beskæftigelse medfører et dokumenteret arbejdsbetinget pasningsbehov uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal tilrettelægge kombinationstilbuddet ud fra familiens dokumenterede pasningsbehov. Kombinationstilbuddet kan samlet set ikke overstige, hvad der tidsmæssigt svarer til en fuldtidsplads i et alderssvarende dagtilbud. Den fleksible pasning skal udgøre mindst 10 timer om ugen i gennemsnit. Det tidsmæssige

omfang af deltidspladsen i dagtilbuddet og den fleksible pasning skal opgøres over en periode på mindst fire uger.

Stk. 5. Afgørelser efter stk. 1-4 kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.«

38. I § 87, stk. 1, nr. 4, ændres »landet« til: »riget«.

39. I § 88, stk. 1, 2. pkt., ændres »tre tilskud til samme husstand« til: »tilskud til tre børn pr. husstand«.

40. I § 88, stk. 3, 1. pkt., ændres »én samlet« til: »en«, og efter »maksimalt 1 år« indsættes: », jf. stk. 4«.

41. I § 88 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Den samlede tilskudsperiode pr. barn kan deles i to og må samlet set ikke overstige den fastsatte maksimumsperiode, jf. stk. 3. Ved opdeling af tilskudsperioden efter 1. pkt., kan perioden deles mellem barnets forældre, hvis begge forældre har ret til ydelser, jf. § 2, stk. 2, og opfylder betingelserne i § 87.«

§ 2

I lov om folkeskolen, jf. lovbekendtgørelse nr. 989 af 23. august 2017, som ændret ved § 13 i lov nr. 1746 af 27. december 2016, foretages følgende ændring:

1. I § 40, stk. 4, indsættes efter 1. pkt.:

»For børn omfattet af § 3, stk. 7, 1. pkt., som benytter skolefritidsordningen forud for skoleårets begyndelse, skal skolefritidsordningen, i perioden indtil undervisningspligten indtræder, enten arbejde med de kompetenceområder, der arbejdes med i børnehaveklassen, jf. § 11, stk. 2, eller temaerne i den pædagogiske læreplan, jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 4.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2018, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. § 1, nr. 24 og 25, træder i kraft den 1. juni 2018.

Stk. 3. § 1, nr. 22, 23 og 29, træder i kraft den 1. januar 2019.

Stk. 4. § 1, nr. 18, finder ikke anvendelse for privatinstitutioner, som er godkendt inden lovens ikrafttræden, medmindre privatinstitutionen og kommunen aftaler det. For sådanne privatinstitutioner finder de hidtil gældende godkendelseskrav anvendelse.

Stk. 5. § 1, nr. 31, finder ikke anvendelse for private pasningsordninger, som har fået tilladelse af kommunalbestyrelsen efter dagtilbudslovens § 78, stk. 1, før lovens ikrafttræden.

Stk. 6. § 1, nr. 33-41, finder ikke anvendelse for aftaler om tilskud til privat pasning, tilskud til pasning af egne børn samt tilskud til privat pasning, som ydes i kombination med en plads i et dagtilbud efter dagtilbudslovens § 80, stk. 4, der er indgået før lovens ikrafttræden. For sådanne aftaler finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Lovforslagets indledning
2. Lovforslagets baggrund
3. Lovforslagets hovedindhold
 - 3.1. Styrket kvalitet i dagtilbud
 - 3.1.1. Bedre sammenhænge i kommunens indsats for de 0-6 årige
 - 3.1.1.1. Gældende ret
 - 3.1.1.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 3.1.1.3. Den foreslåede ordning
 - 3.1.2. Justering af formålsbestemmelsen
 - 3.1.2.1. Gældende ret
 - 3.1.2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 3.1.2.3. Den foreslåede ordning
 - 3.1.3. En styrket pædagogisk plan
 - 3.1.3.1. Gældende ret
 - 3.1.3.2. Forslag til en styrket pædagogisk læreplan m.v.
 - 3.1.3.3. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 3.1.3.4. Den foreslåede ordning
 - 3.1.4. Krav om læringsfokus i SFO og fritidshjem indtil undervisningspligten indtræder
 - 3.1.4.1. Gældende ret
 - 3.1.4.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 3.1.4.3. Den foreslåede ordning
 - 3.1.5. Bedre kvalitet i private pasningsordninger
 - 3.1.5.1. Gældende ret
 - 3.1.5.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 3.1.5.3. Den foreslåede ordning
 - 3.2. Øget fleksibilitet og valgfrihed for forældre
 - 3.2.1. Styrket forældreindflydelse i forældrebestyrelser
 - 3.2.1.1. Gældende ret
 - 3.2.1.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 3.2.1.3. Den foreslåede ordning
 - 3.2.2. Ret til deltidsplass for forældre på barsels- eller forældreorlov
 - 3.2.2.1. Gældende ret
 - 3.2.2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 3.2.2.3. Den foreslåede ordning
 - 3.2.3. Styrket mulighed for forældre til at ønske og få konkret dagtilbud
 - 3.2.3.1. Gældende ret
 - 3.2.3.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 3.2.3.3. Den foreslåede ordning
 - 3.2.4. Bedre vilkår for private leverandører
 - 3.2.4.1. Ændrede godkendelseskriterier
 - 3.2.4.1.1. Gældende ret
 - 3.2.4.1.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 3.2.4.1.3. Den foreslåede ordning
 - 3.2.4.2. Justering af driftstilskud
 - 3.2.4.2.1. Gældende ret
 - 3.2.4.2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 3.2.4.2.3. Den foreslåede ordning
 - 3.2.4.3. Justering af bygningstilskud
 - 3.2.4.3.1. Gældende ret
 - 3.2.4.3.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 3.2.4.3.3. Den foreslåede ordning

- 3.2.5. Kombinationstilbud til familier med skæve arbejdstider
 - 3.2.5.1. Gældende ret
 - 3.2.5.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 3.2.5.3. Den foreslåede ordning
- 3.2.6. Mere fleksibilitet i ordningen vedrørende tilskud til pasning af egne børn
 - 3.2.6.1. Gældende ret
 - 3.2.6.2. Børne- og Socialministeriets overvejelse
 - 3.2.6.3. Den foreslåede ordning
- 4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
- 5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
- 6. Administrative konsekvenser for borgerne
- 7. Miljømæssige konsekvenser
- 8. Forholdet til EU-retten
- 9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
- 10. Sammenfattende skema

1. Lovforslagets indledning

I Danmark går stort set alle børn mellem 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave hver dag. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte alle børns generelle trivsel og udvikling. Forskning peger derudover på, at dagtilbud af høj kvalitet har en markant positiv betydning for især børn fra hjem, hvor forældrene ikke i tilstrækkelig grad kan stimulere og støtte børnene. Gode dagtilbud bidrager derfor til, at flere børn får et liv, hvor de har mulighed for at forfølge deres mål og drømme. Herudover spiller dagtilbuddene en væsentlig rolle, når det handler om at skabe rammer for et godt familieliv, hvor forældre kan få familie- og arbejdslivet til at gå op i en højere enhed.

Lovforslaget består overordnet set af to dele, hvor den ene del omhandler forslag, der skal styrke kvaliteten i dagtilbuddene, mens den anden del vedrører forslag, der skal øge fleksibiliteten for forældre med børn i dagtilbud.

Som led i at styrke kvaliteten i dagtilbud foreslås det blandt andet, at der fastsættes en ny lovgivningsmæssig ramme for den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Den nye ramme skal skabe en fælles retning for dagtilbuddenes arbejde, hvor udgangspunktet for arbejdet er trygge og stimulerende pædagogiske læringsmiljøer for alle børn. Det enkelte dagtilbud skal tage udgangspunkt i den nye ramme, når de udarbejder deres egen pædagogiske læreplan, som skal tilpasses de konkrete børn og forældre samt personalet i dagtilbuddet.

Forslaget tager udgangspunkt i et forslag til en styrket pædagogisk læreplan, som er udviklet i tæt samarbejde med praktikere, forskere og de centrale interessenter, jf. afsnit 3.1.3.2. Som en del af den nye ramme for den pædagogiske læreplan foreslås det blandt andet, at der fastsættes et fælles pædagogisk grundlag, som skal udgøre det fundament, der står på i arbejdet med den pædagogiske læreplan og børns læring i dagtilbud i Danmark. Som led heri foreslås det fastsat, at dagtilbuddene gennem hele dagen skal etablere et pædagogisk læringsmiljø, der med udgangspunkt i de seks pædagogiske læreplanstemaer og dermed den brede læringsforståelse understøtter børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Det foreslås endvidere, at evalueringen af den pædagogiske læreplan blandt andet skal forholde sig til sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, ligesom det foreslås, at lederen har ansvar for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Herudover foreslås det, at der fastsættes krav om, at der i fritidshjem og SFO skal arbejdes med de pædagogiske læreplanstemaer eller de kompetenceområder, der arbejdes med i børnehaveklassen i den periode, hvor børn slutter i børnehaven og frem til, at de begynder i skole. Endelig foreslås det, at der indføres krav om, at private pasningsordninger skal tilrettelægges, så de fremmer børns læring gennem trygge læringsmiljøer.

Som led i at øge fleksibiliteten for forældre foreslås det blandt andet, at forældre, som afholder fravær efter barselsloven, får mulighed for at få en deltidsplass 30 timer om ugen i et dagtilbud til børn i husstanden. Det foreslås endvidere, at forældre med skæve arbejdstider får bedre muligheder for at få passet deres børn uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstider, idet de gives mulighed for et kombinationstilbud i form af en plads i et dagtilbud og et tilskud til fleksibel pasning.

2. Lovforslagets baggrund

Regeringen og Dansk Folkeparti afsatte på finansloven for 2017 en ramme på i alt 580 mio. kr. over fire år til at udvikle de danske dagtilbud og øge det enkelte barns trivsel og læring. Herudover er der prioriteret 120 millioner kroner årligt fra 2021 og frem.

På den baggrund præsenterede regeringen den 27. april 2017 udspillet ”Stærke dagtilbud – alle børn skal med i fællesskabet”, som indeholder regeringens bud på udmøntning af den økonomiske ramme. Udspillet har fokus på at styrke kvaliteten i dagtilbud og skabe øget fleksibilitet og frit valg for børnefamilierne.

Efter indledende forhandlinger mellem regeringen og Dansk Folkeparti blev der på baggrund af udspillet den 9. juni 2017

indgået en bred politisk aftale om ”Stærke dagtilbud – alle børn skal med i fællesskabet” mellem regeringen, Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre.

Nærværende lovforslag har til formål at udmønte de dele af den politiske aftale, som kræver lovændring. Det gælder blandt andet en række af de initiativer, som vedrører aftalens to fokusområder om styrket kvalitet i dagtilbud og øget fleksibilitet for forældre. Øvrige dele af aftalen udmøntes via bekendtgørelse, puljer, inspirationsmaterialer, kampagner m.v. Aftalens initiativer skal dog ses i en sammenhæng, hvor lovgivningsinitiativerne skaber en klar retning for dagtilbuddene og giver forældre nye muligheder, og hvor de øvrige initiativer på forskellig vis bidrager til at understøtte implementering af lovgivningsinitiativerne.

Aftalen bygger på en grundlæggende forståelse af, at der skal gøres en indsats for at fastholde, men også udvikle, de styrker, som er fundamentet for familier og dagtilbud og samtidig støtte der, hvor der er størst udfordringer.

Derfor lægger aftalen op til at:

1. Styrke fleksibiliteten for børnefamilierne, så de får mere frit valg, kan vælge at bruge mere tid sammen og kan opnå en bedre balance mellem familie- og arbejdsliv. Samtidig skal det være tydeligere for børnefamilierne, hvilke tilbud de kan vælge imellem, og hvad tilbuddene indeholder.
2. Understøtte en varig og reel forandring for børn fra alle dele af landet og på tværs af store og små kommuner ved at sikre en fælles og tydelig retning i forhold til at skabe gode, trygge og udviklende pædagogiske læringsmiljøer for alle børn. Det skal sikre, at den daglige indsats i dagtilbuddene bidrager med mest mulig trivsel, læring og udvikling for alle børn og sikre et sammenhængende børneliv med bedre overgange mellem eksempelvis hjem og dagtilbud samt dagtilbud og skole. Rygraden i initiativerne er den styrkede pædagogiske læreplan.
3. Støtte det pædagogiske personale og ledelsen i implementeringen af den pædagogiske læreplan gennem kompetenceløft og vejledende materialer og sikre, at de får lettere adgang til god viden om f.eks. tilrettelæggelsen af gode læringsmiljøer for børnene, det gode forældresamarbejde og samarbejdet med andre fagligheder som f.eks. sundhedsplejerskerne.

Aftalepartierne er enige om, at der fra stat, kommuner og regioner herudover ikke skal indføres yderligere dokumentationskrav, registreringer og procedurer m.v. i dagtilbuddene, som ikke er meningsfulde og i tråd med den pædagogiske læreplan. I den forbindelse er det væsentligt, at der foretages en vurdering af, i hvilket omfang nye tiltag f.eks. understøtter dialogen mellem dagtilbuddet og forvaltningen, det pædagogiske tilsyn eller lignende og derigennem bidrager til kvalitetsudviklingen i dagtilbuddene til glæde for børn, forældre og personale.

3. Lovforslagets hovedindhold

3.1. Styrket kvalitet i dagtilbud

3.1.1. Bedre sammenhæng i kommunens indsats for de 0-6-årige

3.1.1.1. Gældende ret

Efter § 3, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse nr. 748 af 20. juni 2016 med senere ændringer har kommunalbestyrelsen ansvaret for dagtilbud, fritidshjem, klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud. Det følger af stk. 2, at kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre kommunens mål og rammer for henholdsvis dag-, fritids- og klubtilbud m.v. i kommunen. Efter stk. 3 skal kommunalbestyrelsen sikre, at dag-, fritids- og klubtilbud m.v. medvirker til udmøntningen af kommunens sammenhængende børnepolitik, jf. § 19, stk. 2, i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 988 af 17. august 2017 med senere ændringer, og at tilbuddene medvirker til at skabe indbyrdes sammenhæng mellem tilbuddene efter denne lov og andre relevante love og yde særlig støtte til de børn og unge under 18 år, der har behov herfor.

Det følger videre af dagtilbudslovens § 3, stk. 4, at kommunalbestyrelsen skal offentliggøre en oversigt over dag-, fritids- og klubtilbud m.v. i kommunen samt satser for tilskud til privat pasning samt tilskud til pasning af egne børn.

3.1.1.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Det fremgår af aftalen om ”Stærke dagtilbud – alle børn skal med i fællesskabet”, at der er behov for at skabe en større og mere tydelig sammenhæng og kontinuitet i 0-6-årige børns liv. Som led heri er det væsentligt, at kommunalbestyrelsen fastsætter retningslinjer for samarbejdet mellem dele af den kommunale forvaltning og øvrige tilbud, herunder for videregivelse af relevante oplysninger om børn, når de f.eks. overgår fra hjem til dagtilbud og fra dagtilbud til fritidstilbud og skole. Retningslinjerne skal fungere som et pejlemærke for de fagprofessionelles arbejde, så samarbejdet sker på baggrund af de politisk vedtagne retningslinjer.

Der er med dagtilbudsaftalen nedsat et tværministerielt udvalg, der med inddragelse af KL og andre relevante interessenter og eksperter skal komme med forslag til, hvordan der mest hensigtsmæssigt, smidigt og ubureaukratisk og med inddragelse af forældrene kan samles og videreformidles relevant information i forhold til det videre pædagogiske og tværfaglige samarbejde fra hjem (herunder sundhedsplejen) til dagtilbud og fra dagtilbud til fritidstilbud/skole for at skabe en større sammenhæng i indsatsen omkring barnet.

Det er ministeriets vurdering, at en samlet formidling af kommunens rammer, retningslinjer m.v. for dagtilbudsområdet gør det lettere for forældre og fagprofessionelle at finde relevante oplysninger samt opnå kendskab til kommunens rammer, prioriterede indsatser, retningslinjer, frister m.v. på dagtilbudsområdet.

3.1.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås i § 1, nr. 3, at der indsættes et nyt § 3 a i dagtilbudsloven, som alene regulerer kommunalbestyrelsens ansvar og forpligtelser i relation til dagtilbuddene. Med forslaget fastsættes kommunalbestyrelsens ansvar og forpligtelser i relation til dagtilbuddene således i særskilt bestemmelse. Som en konsekvens af forslaget vil § 3 i dagtilbudsloven fremover alene regulere kommunens ansvar og forpligtelse i forhold til fritidshjem og klubtilbud.

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen har ansvaret for dagtilbuddene.

Det foreslås videre, at kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre kommunens rammer for dagtilbuddene, herunder eventuelle prioriterede indsatser på området. Det foreslås videre, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at de fastsatte rammer og eventuelt prioriterede indsatser medvirker til, at dagtilbuddene kan opfylde de krav, der følger af dagtilbudsloven og til udmøntningen af kommunens sammenhængende børnepolitik, jf. § 19, stk. 2, i lov om social service.

Forslaget betyder, at kommunalbestyrelsen ikke længere skal fastsætte mål for dagtilbuddene. Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget om, at ministeren foreslås at få bemyndigelse til på bekendtgørelsesniveau at fastsætte få brede pædagogiske mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring, jf. lovforslagets § 1, nr. 7, samt formålsbestemmelsen for hele dagtilbudsloven og den specifikke formålsbestemmelse for dagtilbuddene, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, der sætter retningen for området. Det foreslås videre, at kommunalbestyrelsen skal fastsætte retningslinjer for samarbejdet mellem dagtilbud, fritidstilbud og skole samt retningslinjer for samarbejdet mellem dagtilbud og andre relevante aktører, herunder sundhedsplejen, samt for videregivelse af relevante oplysninger om barnet, når barnet overgår fra et tilbud til et andet.

Det foreslås, at dagtilbuddene, som det i dag følger af dagtilbudsloven, skal medvirke til at yde særlig støtte til de børn i dagtilbud, der har behov herfor.

Det foreslås desuden, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at der hvert andet år sker en politisk drøftelse af udviklingen på dagtilbudsområdet med udgangspunkt i, hvordan kommunens rammer og eventuelle prioriterede indsatser bidrager til, at dagtilbuddene kan opfylde de krav, der følger af dagtilbudsloven. Den politiske drøftelse af udviklingen på området kan finde sted i det relevante udvalg i kommunen. Det foreslås, at kommunalbestyrelsen beslutter, om der i medfør af drøftelsen skal iværksættes tiltag, som kan understøtte og kvalificere dagtilbuddenes arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn, der fremmer børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Herudover foreslås det, at det gældende krav i dagtilbudsloven om, at kommunalbestyrelsens skal offentliggøre en oversigt over dagtilbuddene i kommunen herunder satser for tilskud til privat pasning og pasning af egne børn, viderefø-

res. Det foreslås videre, at kommunalbestyrelsen et samlet sted på kommunens hjemmeside eller andet let tilgængeligt sted for borgerne skal offentliggøre de fastsatte rammer og retningslinjer efter den foreslåede § 3 a, stk. 2 og 3, oversigten over dagtilbud i kommunen og satser for tilskud til privat pasning og pasning af egne børn m.v.

3.1.2. Justering af formålsbestemmelsen for dagtilbud

3.1.2.1. Gældende ret

Det følger af dagtilbudslovens § 7, stk. 1, at børn i dagtilbud skal have et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring.

Efter dagtilbudslovens § 7, stk. 2, skal dagtilbud i samarbejde med forældrene give børn omsorg og understøtte det enkelte barns alsidige udvikling og selvverd samt bidrage til, at børn får en god og tryk opvækst. Det følger af stk. 3, at dagtilbud skal fremme børns læring og udvikling af kompetencer gennem oplevelser, leg samt pædagogisk tilrettelagte aktiviteter, der giver børn mulighed for fordybelse, udforskning og erfaring.

Dagtilbud skal give børn medbestemmelse, medansvar og forståelse for demokrati. Dagtilbud skal som led heri bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber samt samhørighed med og integration i det danske samfund, jf. § 7, stk. 4, i dagtilbudsloven.

Efter dagtilbudslovens § 7, stk. 5, skal dagtilbud i samarbejde med forældrene sikre en god overgang til skolen ved at udvikle og understøtte grundlæggende kompetencer og lysten til at lære. Dagtilbud skal i samarbejde med skolerne skabe en sammenhængende overgang til skole og fritidstilbud.

3.1.2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Dagtilbudslovens formålsbestemmelse for dagtilbud fastsætter dagtilbuddenes primære opgaver. Som følge af aftalen om "Stærke dagtilbud – alle børn skal med i fællesskabet", skal der fastsættes en ny lovgivningsmæssig ramme for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud, hvor den pædagogiske læreplan udgør rammen for dagtilbuddets arbejde med pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter børns trivsel og læring, jf. lovforslagets § 1, nr. 7.

Det er ministeriets vurdering, at det er hensigtsmæssigt at justere formålsbestemmelsen, så der er sammenhæng mellem formål og indhold i dagtilbuddet.

3.1.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås i § 1, nr. 6, at ændre dagtilbudslovens § 7, som fastsætter formålet for dagtilbuddene.

Det foreslås, at formålsbestemmelsen udformes, så der skabes sammenhæng til den nye ramme for den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Det foreslås i relation hertil, at det fastsættes, at dagtilbuddene skal fremme børns trivsel, læring,

udvikling og dannelse gennem trykke pædagogiske læringsmiljøer. For at understrege legens betydning og barndommens værdi i sig selv, hvor der med sidstnævnte blandt andet forstås, at barnets liv her og nu er af central betydning, foreslås det at indskrive i formålsbestemmelsen for dagtilbud, at legen er grundlæggende, og at der skal tages udgangspunkt i et børneperspektiv.

Det foreslås videre, at det fastsættes i formålsbestemmelsen, at dagtilbud og forældre i samarbejde skal sikre børn en god overgang fra hjem til dagtilbud samt mellem dagtilbud.

3.1.3. En styrket pædagogisk læreplan

3.1.3.1. Gældende ret

Det følger af dagtilbudslovens § 6, stk. 1, at lederen af det enkelte kommunale dagtilbud har den pædagogiske og administrative ledelse af dagtilbuddet, hvor lederen er ansvarlig for sit arbejde over for kommunalbestyrelsen.

Efter dagtilbudslovens § 8 skal alle dagtilbud udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan for børn i aldersgruppen 0-2 år og for børn i aldersgruppen fra 3 år til barnets skolestart. Den pædagogiske læreplan skal give rum for leg, læring og udvikling af børn i dagtilbud. Ved udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan skal der tages hensyn til børnegruppens sammensætning. Det følger af dagtilbudslovens § 8, stk. 2, at den pædagogiske læreplan skal beskrive dagtilbuddets mål for børnenes læring inden for temaerne: 1) Alsidig personlig udvikling, 2) Sociale kompetencer, 3) Sproglig udvikling, 4) Krop og bevægelse, 5) Naturen og naturfænomener og 6) Kulturelle udtryksformer og værdier.

Efter dagtilbudslovens § 8, stk. 3 og 4, skal den pædagogiske læreplan beskrive relevante pædagogiske metoder og aktiviteter, der iværksættes for at nå målene, og for hvordan læreplanen evalueres. Det skal ligeledes fremgå af den pædagogiske læreplan, hvilke relevante pædagogiske metoder, aktiviteter og eventuelle mål, der opstilles og iværksættes for børn med særlige behov.

Det følger af dagtilbudslovens § 8, stk. 5, at det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan arbejdet med et godt børnemiljø, bliver en integreret del af det pædagogiske arbejde, hvor børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Den pædagogiske læreplan udarbejdes, jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 6, samlet for alle dagplejehjem eller distrikter tilknyttet den kommunale dagpleje.

Lederen af dagtilbuddet er, jf. dagtilbudslovens § 9, stk. 1, ansvarlig for at udarbejde og offentliggøre den pædagogiske læreplan, herunder at revidere læreplanen, hvis væsentlige ændringer i dagtilbuddet eller evalueringen tilsiger dette. Lederen af dagtilbuddet er ligeledes, jf. dagtilbudslovens § 9, stk. 2, ansvarlig for, at den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år, ligesom lederen er ansvarlig for

at dokumentere, om de valgte pædagogiske metoder og aktiviteter fører til opfyldelse af de opstillede mål inden for de seks læreplanstemaer.

Lederen af dagtilbuddet skal, jf. dagtilbudslovens § 9, stk. 3, inddrage forældrebestyrelsen i udarbejdelsen, evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan.

Kommunalbestyrelsen skal godkende den pædagogiske læreplan, jf. dagtilbudslovens § 10, stk. 1. Kommunalbestyrelsen skal, jf. dagtilbudslovens § 10, stk. 2, mindst hvert andet år drøfte evalueringerne af de pædagogiske læreplaner. Kommunalbestyrelsen skal efter stk. 2, 2. pkt. på baggrund af drøftelsen tage stilling til, om evalueringerne giver anledning til yderligere handling fra kommunalbestyrelsens side.

3.1.3.2. Forslag til en styrket pædagogisk læreplan m.v.

I det tidligere Ministerium for Børn, Undervisning og Ligestilling blev der i marts 2016 nedsat en mastergruppe bestående af blandt andre repræsentanter fra KL, Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL), BUPL's lederforening, Børne- og Kulturchefforeningen (BKF), FOA- Fag og Arbejde, Daginstitutionernes Landsforening (DLO) og Forældrenes Landsorganisation (FOLA). Mastergruppen fik til opgave at komme med et forslag til en ny lovgivningsmæssig ramme for en styrket pædagogisk læreplan. Mastergruppen afleverede et forslag hertil i maj 2016.

Som en del af mastergruppens arbejde blev der formuleret et forslag til et pædagogisk grundlag for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed børns læring. Fra lovgivers side har det hidtil ikke været nærmere beskrevet, hvad der kendetegner arbejdet med børns trivsel og læring i danske dagtilbud. Mastergruppen fandt på den baggrund, at der var behov for at beskrive et pædagogisk grundlag, som blandt andet folder ud, hvad det er for et børnesyn og en læringsforståelse, arbejdet i dagtilbuddene bygger på, og som skal udgøre fundamentet i arbejdet med den pædagogiske læreplan og børns læring i alle dagtilbud i Danmark.

Mastergruppens forslag til pædagogisk grundlag er baseret på et bredt læringsbegreb, hvor børnene er medskabere af egen læring i et pædagogisk læringsmiljø, som det pædagogiske personale og ledelse har ansvaret for at organisere og etablere. Det pædagogiske personale har et ansvar for at støtte, guide og udfordre børnene, både når der er tale om børne- og vokseninitierede aktiviteter, samt ved spontane og planlagte situationer i form af leg, aktiviteter og rutiner.

Det fælles pædagogiske grundlag sætter for første gang ord på, hvad der kendetegner arbejdet i danske dagtilbud med børns trivsel og læring. Det handler blandt andet om:

- Synet på barnet, hvor det at være barn har værdi i sig selv, og hvor børn ikke alene skal forberedes på at blive voksne.
- Børnenes perspektiv og stemme, hvor børn på f.eks. 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.

- Trykke og stimulerende pædagogiske læringsmiljøer, som ikke kun er to timer om formiddagen med pædagogisk tilrettelagte aktiviteter. Det pædagogiske læringsmiljø skal være til stede hele dagen såvel ved modtagelsen af barnet, under bleskiftet, ved frokosten og ved planlagte forløb. Det pædagogiske læringsmiljø skal blandt andet give barnet mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien, lege forskellige og udviklende lege samt udvikle og bruge både emotionelle, sociale og kognitive kompetencer.
- Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes for, at alle børn kan være med og for, at legen udvikler sig positivt for alle børn.
- Læring skal forstås bredt, hvilket afspejles i en læringsforståelse, der omhandler både emotionelle, sociale, kropslige og kognitive kompetencer, hvilket også afspejles i de seks læreplanstemaer. Den brede læringsforståelse er ligeledes afspejlet i, at læring sker f.eks. med leg, relationer, udforskning af naturen og ved i dialogen at blive udfordret af personale og andre børn.
- Børnefællesskaber. Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til.
- Et godt forældresamarbejde, som ikke alene handler om sociale arrangementer, men hvor der også er fokus på, hvordan dagtilbud og forældre sammen kan arbejde med at skabe den bedste trivsel og læring for barnet og børnegruppen – på tværs af dagtilbud og hjem. Forældresamarbejde skal være differentieret og tilpasset den enkelte familie.
- Børn i udsatte positioner. Stærke pædagogiske læringsmiljøer kan gøre en positiv forskel for særligt børn i udsatte positioner. Alle børn har krav på at blive udfordret og mødt med positive forventninger. Der skal derfor være fokus på inkluderende fællesskaber og pædagogiske læringsmiljøer, der udfordrer og understøtter udsatte børns læring.
- Sammenhæng med børnehaveklassen. Sammenhæng betyder ikke, at dagtilbud og skole skal være det samme. Sammenhæng handler blandt andet om et tæt samarbejde mellem dagtilbud og skole, at dagtilbuddene skal understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed, mod på at forsøge og fejle, lære og virkelyst, og at skolen er parat til børnene.

Den styrkede pædagogiske læreplan tager afsæt i et bredt læringsbegreb og skal understøtte personale og ledelse i at skabe pædagogiske læringsmiljøer for og sammen med børnene. Det er hensigten, at legen og den legende tilgang til læring, barnets interesser, undren og nysgerrighed samt det pædagogiske personales viden om at fremme læring og ud-

vikling er udgangspunktet for de læringsprocesser, som barnet indgår i.

Med udgangspunkt i det brede læringsbegreb anbefalede mastergruppen at fastholde de nuværende seks læreplanstemaer, hvor både børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling indgår. Mastegruppen understregede i den sammenhæng, at de seks læreplanstemaer skal forstås som en helhed i forhold til arbejdet med børns læring og udvikling, hvor den tematiske opdeling har til hensigt at understøtte, at dagtilbuddene har fokus på alle læreplanstemaer, og dermed sikrer et nuanceret og helhedsorienteret perspektiv på børns trivsel, læring og udvikling.

Mastergruppen anbefalede også at styrke dagtilbuddenes evalueringskultur. Det blev understreget, at en systematisk og udviklende evalueringskultur, hvor det pædagogiske personale og ledelse løbende foretager pædagogisk dokumentation og evaluerer sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring og udvikling, er afgørende for udviklingen af kvaliteten af den pædagogiske praksis.

Behov, muligheder og udfordringer hos børnegruppe, personale, forældre og samfund ændrer sig, og derfor er det vigtigt, at der hele tiden er et evaluerende blik på praksis, så den pædagogiske praksis ændres i samklang med det. Det er i den forbindelse centralt, at evaluering er en integreret del af den pædagogiske praksis, og at man i den forbindelse forholder sig til, hvilke dokumentations- og evalueringsformer, der bedst fastholder og vurderer den pædagogiske praksis, man ønsker at belyse i evalueringen. Den pædagogiske dokumentation kan f.eks. være praksisfortællinger, fotos, observationer, videooptagelser, screeninger, relationsskemaer, børneinterviews m.v.

Målet er bedre pædagogiske læringsmiljøer for børnene og en meningsfuld og udviklende feedback til personalet. Evalueringskulturen skal afspejle en balance mellem de ressourcer, der bruges på at dokumentere og evaluere på den ene side, og på den anden side det udbytte deltagerne i evalueringen får. En oplevelse af at producere meningsløs dokumentation og unyttige evalueringer bidrager negativt til fremtidig gennemførelse af dokumentations- og evalueringsaktiviteter.

Mastergruppen anbefalede herudover at skabe en klar og fælles retning for arbejdet i dagtilbuddene ved, at der blev udarbejdet brede fælles pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring, samt at indholdet i de seks læreplanstemaer blev foldet ud. Herudover anbefalede mastergruppen, at titlerne på læreplanstemaerne blev revideret, så de i højere grad afspejler de nye indholdsbeskrivelser.

Mastergruppen understregede, at den pædagogiske læreplan er et pædagogisk redskab, der skal understøtte det pædagogiske personales og ledelsens arbejde med at skabe gode pædagogiske læringsmiljøer for børnene.

På baggrund af mastergruppens arbejde og anbefalinger i 'Master for en styrket pædagogisk læreplan - Pædagogisk grundlag og ramme for det videre arbejde med læreplanstemaer og få brede pædagogiske læringsmål' blev der nedsat seks arbejdsgrupper – svarende til de seks læreplanstemaer. Arbejdsgrupperne var sammensat af pædagogiske praktikere og forskere med viden inden for området, og hovedparten af medlemmerne var udepeget af interessenterne på området.

De seks arbejdsgrupper udarbejdede i efteråret 2016 i henhold til anbefalingerne fra mastergruppen forslag til indholdsbeskrivelser af de seks læreplanstemaer. Herudover udarbejdede arbejdsgrupperne forslag til to brede pædagogiske mål for, hvad det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte i forhold til børns læring for hvert læreplanstema, ligesom arbejdsgrupperne foreslog at justere titlerne på fem af de seks læreplanstemaer.

Det var lagt ud til arbejdsgrupperne at indstille, hvorvidt de pædagogiske mål skulle differentieres på aldersgrupperne 0-2 år og 3-5 år, eller der skulle fastsættes mål for hele aldersgruppen 0-5 år. Alle seks arbejdsgrupper indstillede, at der blev fastsat mål for aldersgruppen 0-5 år, hvorefter det blev understreget, at det pædagogiske læringsmiljø lokalt i det enkelte dagtilbud skal tilrettelægges og differentieres på baggrund af de forskellige behov, der knytter sig til de to aldersgrupper. Det blev ligeledes anbefalet, at der udvikles inspirationsmaterialer, der kan understøtte dette arbejde.

Arbejdsgrupperne afleverede deres forslag til ramme for en styrket pædagogisk læreplan til børne- og socialministeren ved udgangen af 2016.

3.1.3.3. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Partierne bag aftalen om "Stærke dagtilbud – alle børn skal med i fællesskabet" er enige om, at den pædagogiske læreplan i dagtilbud skal styrkes, så den pædagogiske læreplan bliver et endnu mere brugbart redskab for det pædagogiske personale i udviklingen af den pædagogiske praksis og arbejdet med børns læring.

Den reviderede lovgivningsmæssige ramme for en styrket pædagogisk læreplan har til formål at skabe en klar retning og et fælles sprog for arbejdet med børns læring i dagtilbud, som på samme tid skaber plads til lokal udfoldelse og motiverer til styrket faglig refleksion i dagtilbuddene. Aftalepartierne er enige om, at den nye lovgivningsmæssige ramme for den pædagogiske læreplan udgør rammen for det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbuddet. Det er derfor ikke hensigten, at staten og kommunerne som udgangspunkt skal pålægge dagtilbuddene tiltag som supplerende læreplaner, mål eller koncepter, der ikke er i tråd med eller rækker ud over den pædagogiske læreplan, som dagtilbuddene lokalt udarbejder på baggrund af dagtilbudsloven og med udgangspunkt i den konkrete børnegruppe, forældregruppe, fysiske forhold m.v.

Aftalepartierne vurderer også, at samarbejdet mellem dagtilbud og forældre om børns læring er vigtigt. Der er i dag stor

opmærksomhed omkring dagtilbuddets betydning i forhold til at understøtte børnenes trivsel og læring i dagtilbuddet og skabe forudsætningerne for, at barnet får et godt skoleliv. Det er samtidig vurderingen, at dagtilbuddene ikke kan løfte denne opgave alene. Forskning har dokumenteret, at et godt, trygt og stimulerende hjemligt miljø udgør det vigtigste element i forhold til barnets trivsel og læring. Hvis alle børn skal have mulighed for at klare sig godt i livet, herunder ikke mindst børn i udsatte positioner, er det vigtigt, at forældresamarbejde i dagtilbud ikke kun handler om sociale arrangementer, men at dagtilbuddets samarbejde med forældrene også handler om at fremme børns trivsel og læring på tværs af dagtilbud og hjem.

I den sammenhæng er det efter ministeriets vurdering vigtigt, at både forældre og dagtilbud har et gensidigt ansvar for at deltage i et konkret og konstruktivt samarbejde om både det enkelte barn og børnegruppens trivsel og læring. Dette er omsat i et forslag om at styrke forældrebestyrelsens minimumskompetencer samt i et forslag om, at dagtilbuddet som en del af arbejdet med den pædagogiske læreplan skal forholde sig til, hvordan de samarbejder med forældrene om barnets læring.

Herudover er sammenhæng mellem dagtilbud, fritidstilbud og skole centralt for, at børn får en god start i skolen.

Flere undersøgelser peger således på, at en vellykket overgang fra dagtilbud til skole er vigtig for børnenes trivsel og videre forløb i skolen. Børnene skal tage afsked med de kendte rammer og voksne og sige goddag til nye. Det er derfor centralt, at dagtilbud og skole i samarbejde formår at gøre barnets overgang så let og oplyst som muligt, så børnene oplever en sammenhæng mellem at gå i børnehaven og i børnehaveklasse.

Der er i dag mange kommuner, der arbejder målrettet med at forberede de ældste børn i børnehaven på det kommende skoleliv. Dette sker blandt andet ved at etablere såkaldte 'store-grupper' for de ældste børn i børnehaven, besøge skolefritidsordning (SFO) og skole og få besøg fra skolen, så børnene ad den vej bliver bedst muligt rustet til at mestre de nye udfordringer, som de møder i skolen. Aftalepartierne ønsker derfor at styrke overgangen ved at der indføres et lovkrav om, at dagtilbuddene skal understøtte, at de ældste børn i børnehaven rustes bedst muligt til det kommende skoleliv.

Det er ministeriets vurdering, at den nye ramme for den pædagogiske læreplan giver en klarere retning for arbejdet med børns læring og trivsel, samtidig med at den giver et lokalt fagligt råderum. Derudover sætter rammen også retning for arbejdet med børn i udsatte positioner, forældre, overgange og lokalsamfund.

Det bemærkes, at der som en del af den politiske aftale om "Stærke dagtilbud – alle børn skal med i fællesskabet" er aftalt, at der skal udvikles og igangsættes forskellige understøttende tiltag, herunder at den styrkede pædagogiske lære-

plan indarbejdes på grunduddannelserne, et kompetenceløft af ledere, faglige fyrtårne og dagplejere, en forbedret praktikerportal emu.dk og en række forskellige inspirationsmaterialer til praksis, herunder f.eks. videoer, dialogkort, publikationer, apps, e-læring m.v., der kan inspirere til kortere eller længere pædagogiske forløb, faglig refleksion samt udvikling af den pædagogiske praksis.

Der er endvidere som led i aftalen nedsat en arbejdsgruppe bestående af relevante aktører, videnspersoner og eksperter fra sektoren. Arbejdsgruppen skal give forslag til, hvordan man sikrer, at dokumentationen af og i det pædagogiske arbejde på dagtilbudsområdet er meningsfuld og har et begrænset ressourcetræk. Konkret udarbejder arbejdsgruppen forslag til et katalog, der skal sikre, at man lokalt gør sig konkrete overvejelser om formål, anvendelse, tidsforbrug og lokal organisering og tilrettelæggelse af dokumentation i det pædagogiske arbejde. Produkterne skal efterfølgende afprøves i en række kommuner og evalueres med henblik på et samlet inspirationsmateriale til andre dagtilbud og kommuner inden udgangen af 2018.

3.1.3.4. Den foreslåede ordning

Det foreslås i § 1, nr. 7, at dagtilbudslovens § 8 affattes på ny.

Det foreslås, at alle dagtilbud skal udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan for hele børnegruppen i alderen 0-2 år og for børnegruppen i alderen 3 år og frem til skolestart. Det foreslås, at hvis det enkelte dagtilbud har organiseret børnene i andre aldersgrupper, udarbejdes den pædagogiske læreplan på baggrund af disse. Det foreslås desuden, at daginstitutioner med flere enheder, jf. lovforslagets § 1, nr. 17, skal udarbejde den pædagogiske læreplan, så der tages højde for børnegruppernes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger i de enkelte enheder.

Det foreslås, at den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag, seks læreplanstemaer samt pædagogiske mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring, jf. afsnit 3.1.3.2.

Det foreslås, at det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der hele dagen med leg, rutiner, vokseninitierede pædagogiske aktiviteter m.v. giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det foreslås, at dagtilbudslovens krav om, at det enkelte dagtilbud lokalt skal opstille mål for børns læring for hvert af de seks læreplanstemaer, samt at dagtilbuddet skal beskrive de relevante pædagogiske metoder og aktiviteter, der iværksættes for at nå målene, ophæves. Det foreslås, at dagtilbuddene fremadrettet skal etablere pædagogiske læringsmiljøer hele dagen, og at dagtilbuddene vil skulle udarbejde den pædagogiske læreplan inden for rammerne af de brede pædagogiske læringsmål, der foreslås fastsat på bekendtgørelsesniveau, jf. den foreslåede § 8, stk. 9.

Det foreslås, at det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet tilrettelægges, så det inddrager hensyn til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Det foreslås, at arbejdet med børns læring skal tage udgangspunkt i et bredt læringsbegreb, der understøtter børns kropslige og motoriske, sociale, emotionelle og kognitive læring. Det foreslås i forlængelse heraf at fastholde de nuværende seks læreplanstemaer, som afspejler det brede læringsbegreb, men at revidere titlen på fem af de seks læreplanstemaer. Det foreslås således, at titlen på læreplanstema nr. 1 'Alsidig personlig udvikling' fastholdes, men at de resterende fem læreplanstitler revideres.

I forlængelse heraf foreslås det, at det skal fremgå af den pædagogiske læreplan i det enkelte dagtilbud, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af følgende temaer:

- 1) Alsidig personlig udvikling.
- 2) Social udvikling.
- 3) Kommunikation og sprog.
- 4) Krop, sanser og bevægelse.
- 5) Natur, udeliv og science.
- 6) Kultur, æstetik og fællesskab.

Det foreslås, at det pædagogiske arbejde med pædagogiske læringsmiljøer og børns læring skal ske inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer, idet det er afgørende, at de enkelte læreplanstemaer ikke ses og forstås isoleret, men ses i sammenhæng med de øvrige læreplanstemaer, hvor det giver mening.

Det foreslås videre, at det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal tilrettelægges, så det tager højde for børn i udsatte positioner, så deres trivsel, læring og udvikling og dannelse understøttes.

Det foreslås, at dagtilbuddets samarbejde med forældre også skal have fokus på børns læring, så forældresamarbejdet ikke alene har et socialt formål, men også handler om, hvordan dagtilbud og forældre kan samarbejde om børns læring på tværs af dagtilbud og hjem. Det foreslås videre, at dagtilbuddet skal overveje, hvordan lokalsamfundet i form af f.eks. biblioteker, museer, idrætstilbud, plejehjem, erhvervsliv m.v. kan inddrages i dagtilbuddenes arbejde med henblik på at skabe stimulerende pædagogiske læringsmiljøer for børnene.

Herudover foreslås det, at dagtilbuddet, året før børn begynder i skole, skal tilrettelægge et pædagogisk læringsmiljø, som understøtter, at de kommende skolebørn bliver bedst muligt forberedt og rustet til at starte i skolen med de nye krav og udfordringer, der følger med.

Det foreslås, at den pædagogiske læreplan udgør rammen for det pædagogiske arbejde. Det foreslås, at kommunalbestyrelsen i forlængelse heraf skal sikre, at dagtilbuddene i relation til den pædagogiske opgave ledes alene med ud-

gangspunkt i den pædagogiske læreplan og i overensstemmelse med den pædagogiske læreplans børnesyn og brede læringsforståelse.

Endelig foreslås det, at børne- og socialministeren får bemyndigelse til på bekendtgørelsesniveau at fastsætte to retningsgivende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring for hvert læreplanstema samt fastsætte korte indholdsbeskrivelser i relation til de seks læreplanstemaer. Mål og indholdsbeskrivelser vil tage afsæt i det forslag til en styrket pædagogisk læreplan, som en række arbejdsgrupper har udarbejdet i 2016, jf. afsnit 3.1.3.2 om "Forslag til en styrket pædagogisk læreplan m.v."

De pædagogiske mål og temabeskrivelserne skal skabe en fælles retning i arbejdet med de seks læreplanstemaer, idet indholdet i læreplanstemaerne hidtil ikke har været nærmere beskrevet eller foldet ud fra lovgivers side.

De to retningsgivende mål for hvert læreplanstema foreslås fastsat for aldersgruppen 0-5 år, hvorefter det enkelte dagtilbud har ansvar for at etablere et pædagogisk læringsmiljø, der afspejler og tager højde for, at de 0-2-årige børn og de 3-5-årige børns behov og forudsætninger er væsensforskellige, og at det pædagogiske læringsmiljø derfor skal tilpasses og afspejle dette.

Indholdsbeskrivelserne af de enkelte læreplanstemaer vil beskrive de centrale elementer, der ligger i de enkelte læreplanstemaer. Som eksempel på en indholdsbeskrivelse vil det blive fastsat, at læreplanstemaet 'Social udvikling' indeholder elementer som børns deltagelse, medindflydelse, respekt og empati, hvorved det blandt andet er disse elementer, som dagtilbuddene skal arbejde med i deres pædagogiske læringsmiljø i relation til dette læreplanstema.

Det foreslås med lovforslagets § 1, nr. 8, at dagtilbudslovens § 9 ændres, hvorefter lederen af dagtilbuddet, inden for rammerne af dagtilbudslovens § 6, har ansvar for, at det pædagogiske arbejde i dagtilbuddet tilrettelægges og udøves inden for rammerne af den pædagogiske læreplan. Det foreslås videre, at lederen har ansvar for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Det foreslås, at kravet om, at den pædagogiske læreplan skal evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet, og at evalueringen skal offentliggøres, videreføres.

Det foreslås i forlængelse heraf, at kravet om, at lederen er ansvarlig for at dokumentere, om de valgte pædagogiske metoder og aktiviteter samt børnemiljøet fører til opfyldelse af de opstillede mål for børns læring for de seks læreplanstemaer, ophæves. Det foreslås videre, at kravet om, at lederen skal angive, hvordan der følges op på resultaterne, ophæves.

Det foreslås videre, at evalueringen skal udarbejdes med udgangspunkt i de pædagogiske mål, som foreslås fastsat på bekendtgørelsesniveau, herunder en vurdering af sammen-

hængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse med henblik på udvikling og kvalificering af det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet. Det foreslås videre, at lederen af dagtilbuddet har ansvar for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Det foreslås, at lederen som hidtil skal inddrage forældrebestyrelsen i udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan, og at dette fastsættes i dagtilbudslovens § 15, stk. 1 og 2, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 13 og 15, som vedrører forældrebestyrelsens minimumskompetence.

Det foreslås, at kravet om, at kommunalbestyrelsen skal godkende den pædagogiske læreplan, og at kommunalbestyrelsen hvert andet år skal drøfte dagtilbuddenes evalueringer af den pædagogiske læreplan, samt om evalueringerne giver anledning til handling fra kommunalbestyrelsens side, ophæves.

Det foreslås, at arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan skal igangsættes ved lovens ikrafttræden den 1. juli 2018, jf. lovforslagets § 3, stk. 1, hvorefter den nye lovgivningsmæssige ramme for den pædagogiske læreplan skal være implementeret i dagtilbuddene senest to år efter lovens ikrafttræden, idet læreplanen på dette tidspunkt og efter lovforslaget lokalt skal evalueres første gang, jf. lovforslagets § 1, nr. 8.

3.1.4. Krav om læringsfokus i SFO og fritidshjem indtil undervisningspligten indtræder

3.1.4.1. Gældende ret

Mange børn begynder i skolefritidsordning (SFO) eller på fritidshjem i foråret i løbet af det år, hvor de starter i skole den 1. august og går således fuld tid i skolefritidsordning (SFO) eller på fritidshjem i en længere periode forud for, at undervisningspligten indtræder.

For så vidt angår skolefritidsordningen følger det af den gældende bestemmelse i folkeskolelovens § 40, stk. 4, 1. pkt., jf. lovbekendtgørelse nr. 1510 af 14. december 2017 med senere ændringer, at kommunalbestyrelsen fastsætter og offentliggør en mål- og indholdsbeskrivelse for skolefritidsordningerne, jf. § 3, stk. 7, efter indhentet udtalelse fra skolebestyrelserne ved de berørte skoler. Kommunalbestyrelsen kan også delegerer kompetencen til skolebestyrelserne.

Efter folkeskolelovens § 40, stk. 4, 2. pkt., fastsætter undervisningsministeren regler om krav til indholdet af mål- og indholdsbeskrivelserne.

Bemyndigelsen i folkeskolelovens § 40, stk. 4, 2. pkt., er udmøntet i bekendtgørelse nr. 699 af 23. juni 2014 om krav til indholdet af mål- og indholdsbeskrivelser for folkeskolens

skolefritidsordninger. Det fremgår af bekendtgørelsens § 2, stk. 5 og 6, at mål- og indholdsbeskrivelsen skal angive, hvordan sammenhængen sikres ved overgang fra dagtilbud til skolefritidsordning (SFO), herunder ved videregivelse af oplysninger om børnene. Beskrivelsen skal i de tilfælde, hvor børnene begynder i skolefritidsordningen på et tidligere tidspunkt end i forbindelse med skoleårets begyndelse i børnehaveklassen, angive, om og i givet fald på hvilken måde arbejdet med dagtilbuddenes pædagogiske læreplaner videreføres indtil skoleårets start. Hvis skolefritidsordningen omfatter børn, der endnu ikke har påbegyndt skolegangen, skal mål- og indholdsbeskrivelsen angive, på hvilken måde skolefritidsordningen varetager de yngre børns særlige behov og bidrager til en god start på skoleforløbet for disse børn.

Der er således i dag ikke særskilte indholdsmæssige krav til de aktiviteter, der foregår i skolefritidsordningen i den periode, men alene krav om at kommunalbestyrelsen fastsætter og offentliggør en mål- og indholdsbeskrivelse for skolefritidsordningerne.

I modsætning til skolefritidsordningen er der i dag fastsat indholdsmæssige krav for undervisningen i børnehaveklassen. Det fremgår således af folkeskolelovens § 11, stk. 2, at undervisningen i børnehaveklassen mindst skal opfatte følgende kompetenceområder: 1) sprog, 2) matematisk opmærksomhed, 3) naturfaglige fænomener, 4) kreative og musiske udtryksformer, 5) krop og bevægelse samt 6) engagement og fællesskab.

For så vidt angår fritidshjem følger det af § 44 i dagtilbudsloven, at børne- og socialministeren fastsætter regler om tilskud og egenbetaling efter bestemmelserne i kapitel 5, herunder regler om anvendelse af indkomstregisteret, jf. lov om et indkomstregister, ved indtægtsregulering af økonomisk fripladstilskud, regler for tilbagebetaling og efterbetaling af økonomisk fripladstilskud og regler for det tyske mindretal.

Bemyndigelsen i § 44 er blandt andet udmøntet i § 10 i den gældende bekendtgørelse nr. 551 af 11. maj 2017 om dagtilbud. Det fremgår af § 10, at »skolestart« forstår som det tidspunkt, hvor barnet overgår til skoleregi og dermed begynder i enten fritidshjem eller skolefritidsordning (SFO) forud for undervisningsstart eller påbegynder hjemmeundervisning eller starter i børnehaveklasse eller i 1. klasse, hvis barnet ikke optages i børnehaveklasse. Det fremgår endvidere af § 10, at skolestart i forhold til betaling for en plads i tilbud omfattet af dagtilbudsloven tidligst kan regnes fra 1. maj i det år, hvor barnet overgår til skolefritidsordning (SFO) eller fritidshjem.

Der er ikke fastsat nærmere indholdsmæssige krav til fritidshjemstilbuddet i perioden, fra barnet overgår fra dagtilbud og indtil undervisningspligten indtræder.

I modsætning hertil skal der, for så vidt angår dagtilbud, udarbejdes en skriftlig pædagogisk læreplan for børn i aldersgruppen 0-2 og børn i aldersgruppen 3 år til barnets skole-

start. Den pædagogiske læreplan i henhold til dagtilbudslovens § 8, stk. 2, beskriver dagtilbuddets mål for børnenes læring inden for følgende temaer: 1) Alsidig personlig udvikling, 2) Sociale kompetencer, 3) Sproglig udvikling, 4) Krop og bevægelse, 5) Naturen og naturfænomener samt 6) Kulturelle udtryksformer og værdier.

3.1.4.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Der er flere undersøgelser, som peger på, at en god skolestart kan have stor betydning for, om barnet får et godt skoleforløb. I mange kommuner overflyttes børn fra børnehave til en skolefritidsordning (SFO) eller et fritidshjem den 1. maj eller tidligere i det år, de skal starte i skole. Disse børn går således fuld tid i skolefritidsordning (SFO) eller i fritidshjem, indtil de begynder i skole i august måned.

Perioden, hvor børnene opholder sig hele dagen i skolefritidsordning (SFO) eller i fritidshjem, er vigtig, idet den for en stor gruppe af børn udgør den egentlige overgang mellem dagtilbud og skole. De indholdsmæssige krav til tilbuddet bør derfor understøtte, at børnene er bedst muligt klædt på til at starte i skole, og at barnet oplever sammenhæng samt en tryk overgang fra dagtilbud til skole.

Flere interessenter på området har påpeget, at de manglende særskilte indholds krav i skolefritidsordningen og i fritidshjem i perioden forud for, at undervisningspligten indtræder, ikke understøtter sammenhæng og læring i overgangen mellem dagtilbud og skole. Børnene kommer med lyst til at lære, men mødes i nogle tilfælde af en lang, ustruktureret dag uden fokus på bred tilgang til læring. Det er vigtigt, at arbejdet med børnenes trivsel og læring ud fra en bred læringsforståelse fortsætter, og at overgangen opleves som harmonisk.

Det er ministeriets vurdering, at de øgede krav til indholdet i skolefritidsordningen og i fritidshjem i denne periode bidrager til at sikre, at børn oplever større kontinuitet i overgangen mellem dagtilbud og skole.

3.1.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes et nyt pkt. i folkeskolelovens § 40, stk. 4, hvoraf det fremgår, at for børn omfattet af folkeskolelovens § 3, stk. 7, 1. pkt., som benytter skolefritidsordningen i perioden forud for undervisningspligtens indtræden, skal der enten arbejdes med de seks kompetenceområder, der arbejdes med i børnehaveklassen, jf. folkeskolelovens § 11, stk. 2, eller temaerne i den pædagogiske læreplan, jf. den foreslåede § 8, stk. 4, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 7.

De seks kompetenceområder i henhold til folkeskolelovens § 11, stk. 2, er: 1) sprog, 2) matematisk opmærksomhed, 3) naturfaglige fænomener, 4) kreative og musiske udtryksformer, 5) krop og bevægelse samt 6) engagement og fællesskab.

Temaerne i den pædagogiske læreplan efter den foreslåede § 8, stk. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 7: 1) Alsidig personlig udvikling, 2) Social udvikling, 3) Kommunikation og sprog, 4) Krop, sanser og bevægelse, 5) Natur, udeliv og science samt 6) Kultur, æstetik og fællesskab.

Det vil være kommunalbestyrelsen, som beslutter, om der vil skulle anvendes de seks kompetenceområder efter folkeskolelovens § 11, stk. 2, eller temaerne i den pædagogiske læreplan. Beslutningen herom vil kunne delegeres til den enkelte skoles ledelse (skoleleder og/eller skolebestyrelse).

Der vil ikke stilles krav om dokumentation af arbejdet via elevplan eller lignende.

For at sikre den bedst mulige overgang for børn mellem dagtilbud og skole foreslås det på tilsvarende vis, at for børn, som benytter fritidshjem forud for, at undervisningspligten indtræder, skal der i perioden indtil undervisningspligten indtræder enten arbejdes med de kompetenceområder, der arbejdes med i børnehaveklassen, jf. folkeskolelovens § 11, stk. 2, eller temaerne i den pædagogiske læreplan, jf. den foreslåede § 8, stk. 4, som affattet ved § 1, nr. 7. Der henvises til beskrivelse af de seks kompetenceområder, der arbejdes med i børnehaveklassen samt til beskrivelse af de seks temaer i den pædagogiske læreplan, jf. ovenfor i dette afsnit.

Det vil ligeledes være kommunalbestyrelsen, som vil skulle beslutte, om der i fritidshjemmene vil skulle arbejdes med de seks kompetenceområder efter folkeskoleloven, eller temaerne i den pædagogiske læreplan. Beslutningen herom vil kunne delegeres til fritidshjemmets ledelse.

Der vil ikke stilles krav om dokumentation af arbejdet via elevplan eller lignende.

3.1.5. Bedre kvalitet i private pasningsordninger

3.1.5.1. Gældende ret

Private pasningsordninger etableres efter dagtilbudslovens §§ 78 og 79. Hvis pasningsordningen etableres i et privat hjem, kan der højst modtages op til 5 børn, dog op til 10 børn, hvis pasningen varetages af mere end en privat passer.

Forældre kan søge tilskud til den private pasning, jf. dagtilbudslovens §§ 80-85. Det følger af dagtilbudslovens § 81, stk. 1, at kommunalbestyrelsen som en forudsætning for udbetaling af tilskud til privat pasning skal godkende den pasningsaftale, som er indgået mellem forældrene og den private pasningsordning. Herudover skal kommunen som led i sin tilsynsforpligtelse ligeledes føre løbende tilsyn med ordningen.

Efter dagtilbudslovens § 81, stk. 2, skal hovedsproget i private pasningsordninger være dansk med undtagelse af private pasningsordninger oprettet af det tyske mindretal, som ikke er omfattet af kravet om dansk som hovedsprog. Dette indebærer, at den private pasningsordning, jf. dagtilbudslo-

vens § 81, stk. 3, som led i godkendelsen af pasningsaftalen skal kunne dokumentere, at den private passer har tilstrækkelige danskundskaber til at kunne udvikle barnets dansksproglige kompetencer. Kommunalbestyrelsen kan dog, jf. dagtilbudslovens § 81, stk. 4, som led i godkendelsen af en pasningsaftale i helt særlige tilfælde beslutte, at hovedsproget kan være et andet sprog end dansk, hvis det vurderes ikke at have integrationsmæssige konsekvenser.

Det følger endvidere, at den private pasning skal tilrettelægges, så børn sikres medbestemmelse, medansvar og forståelse for demokrati, hvor den private pasning som led heri skal bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund, jf. § 81, stk. 5.

Det følger af § 81, stk. 6, at kommunalbestyrelsen kan tilbagekalde en godkendelse af en pasningsaftale, hvis kommunalbestyrelsen gennem det løbende tilsyn konstaterer, at den private pasning ikke praktiseres i overensstemmelse med den indgåede pasningsaftale og de krav, som følger af § 81, stk. 2 og 5.

Endelig fremgår det af dagtilbudslovens § 81, stk. 7, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde at sørge for forældrenes administration af ordningen mod en reduktion i tilskuddet svarende til kommunens udgifter til administrationen. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre retningslinjer for optagelse af børn i dagtilbud, når tilskuddet til privat pasning bortfalder, jf. § 81, stk. 8.

3.1.5.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Et stigende antal børn passes i private pasningsordninger som et alternativ til en plads i et dagtilbud. Det kan f.eks. være forældre, som ønsker en plads i lokalområdet, hvor der ikke er daginstitutioner eller dagpleje eller forældre, som modtager tilskud til privat pasning i en kortere periode, indtil de kan få plads i det dagtilbud, de ønsker.

Efter dagtilbudsloven knytter der sig nogle særlige regler til de tilbud, der betegnes som dagtilbud. De private pasningsordninger er ikke et dagtilbud i dagtilbudslovens forstand. De er derfor ikke omfattet af de regler, som gælder for dagtilbuddene. Det betyder blandt andet, at de private pasningsordninger ikke er omfattet af formålsbestemmelsen for dagtilbud samt reglerne om pædagogiske læreplaner. Private pasningsordninger er dog omfattet af dagtilbudslovens generelle formålsbestemmelse og skal dermed generelt bidrage til at fremme børns trivsel, udvikling og læring.

Kommunalbestyrelsen har pligt til at føre tilsyn med de private pasningsordninger, men undersøgelser viser, at der føres mindre tilsyn med private pasningsordninger end med dagplejen.

Partierne bag aftalen om "Stærke dagtilbud – alle børn skal med i fællesskabet" er enige om, at der er behov for at styrke kvaliteten i de private pasningsordninger. Der er således enighed om, at de private pasningsordninger skal arbejde

med børnenes læring gennem trygge pædagogiske læringsmiljøer. Herudover ønsker aftalepartierne, at kommunernes tilsyn med den private pasning skal styrkes, så tilsynet fremadrettet kommer på niveau med tilsynet i alderssvarende dagtilbud.

Aftalepartierne er samtidig optagede af, at kravet om at arbejde med læring ikke må udhule fleksibiliteten for de familier, som anvender privat pasning som en midlertidig ordning, indtil barnet skal i dagtilbud. Derfor foreslås det, at der skal kunne dispenseres fra kravet om, at der skal arbejdes med børns læring efter nærmere kriterier.

Endelig ønsker aftalepartierne, at det bliver nemmere for forældre at gennemskue, om barnet er optaget i et dagtilbud eller en privat pasningsordning, ligesom det skal være tydeligt for forældrene, hvilke muligheder de har for at få et dagtilbud, når den private pasning ophører.

Øgede krav til private pasningsordninger om, at der skal arbejdes med børns læring gennem trygge pædagogiske læringsmiljøer, vil efter ministeriets opfattelse bidrage til at øge kvaliteten i private pasningsordninger. Dette skal blandt andet ses i lyset af det stigende antal børn, som passes i private pasningsordninger. Det er endvidere ministeriets opfattelse, at det er væsentligt at gøre det mere gennemsigtigt for forældrene, hvilke vilkår og muligheder, der knytter sig til ordningen om tilskud til privat pasning, idet det i nogle tilfælde kan være svært for forældrene at gennemskue.

3.1.5.3. Den foreslåede ordning

For at styrke kvaliteten i de private pasningsordninger foreslås det at indføre et krav om, at den private pasning vil skulle tilrettelægges, så den fremmer børns læring gennem trygge pædagogiske læringsmiljøer, jf. forslaget § 1, nr. 36 og den foreslåede § 81 a. Arbejdet med børns læring vil indholdsmæssigt skulle stå mål med kravene til læring og pædagogiske læringsmiljøer i dagtilbud. Det indebærer blandt andet, at læringsforståelsen i den private pasningsordning vil skulle bygge på et bredt læringsbegreb, der understøtter børns kropslige og motoriske, sociale, emotionelle og kognitive læring og dannelse.

Det foreslås dog samtidig, at kommunalbestyrelsen vil skulle give dispensation fra kravet om at arbejde med læring, hvis forældrene anmoder om det, forældrene er arbejdsgiver for den private passer, og den private pasning er en midlertidig ordning. Formålet med en dispensationsordning er, at forældre, som for en kortere periode anvender tilskud til privat pasning, fortsat har fleksible rammer til at ansætte et familiemedlem, en ven af familien eller lignende til at passe barnet, mens de f.eks. venter på en plads i et dagtilbud. Det bemærkes i denne sammenhæng, at den private pasning, uanset dispensation, vil være omfattet af dagtilbudslovens generelle formålsbestemmelse, hvormed den generelt skal bidrage til at fremme børnenes trivsel, udvikling og læring.

Det foreslås, at dispensationen maksimalt vil kunne gives for et år, hvor forældrene har ret til dispensation i minimum seks måneder.

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen vil kunne beslutte at tilbagekalde en godkendelse af en pasningsaftale, hvis den som led i det løbende tilsyn konstaterer, at pasningen ikke lever op til de indholdsmæssige krav. Dette gælder blandt andet kravet om at fremme børns læring gennem trygge læringsmiljøer.

I forlængelse heraf foreslås det, at kommunens tilsyn med de private pasningsordninger styrkes, så kommunen fremadrettet skal føre tilsyn med, at der arbejdes med læring gennem trygge læringsmiljøer, ligesom kommunen via sit tilsyn skal rådgive og vejlede den private passer i relation til de nye krav.

Som følge af de øgede krav til de private pasningsordninger foreslås det, at kommunalbestyrelsens løbende tilsyn gennemsnitligt vil skulle stå mål med kommunens tilsyn med alderssvarende dagtilbud. Dette betyder, at i tilfælde, hvor kommunen tilbyder dagpleje til aldersgruppen, og der er tale om en dagplejelignende privat pasningsordning eller tilsvarende ordning med et eller få børn, som drives i et privat hjem, kan kommunen lægge rammerne for tilsynet med den kommunale dagpleje til grund for tilsynet med den private pasningsordning.

Som følge af de øgede krav til kommunens tilsyn, herunder tilsynet med, at de private pasningsordninger fremmer børns læring gennem trygge læringsmiljøer, kan tilsynet i højere grad anvendes som led i den løbende kvalitetsudvikling af ordningerne.

For at gøre det nemmere for forældre at kende til forskellene mellem dagtilbud og private pasningsordninger foreslås det at stille krav om, at betegnelsen »privat pasningsordning« skal indgå i alle private pasningsordningers navn, ligesom det foreslås, at kommunerne forud for godkendelsen af en pasningsaftale skal orientere forældrene om forskellene mellem dagtilbud og private pasningsordninger. Det foreslås ligeledes, at kommunen forud for godkendelsen af den private pasningsordning skal orientere forældrene om kommunens retningslinjer for optagelse af børn i dagtilbud, når tilskudet til privat pasning bortfalder.

Det foreslås, at de nye regler om krav til private pasningsordninger alene finder anvendelse for aftaler om privat pasning, som indgås efter lovens ikrafttræden den 1. juli 2018, jf. den foreslåede § 3, stk. 1.

3.2. Øget fleksibilitet og valgfrihed for forældre

3.2.1. Styrket forældreindflydelse i forældrebestyrelser

3.2.1.1. Gældende ret

En daginstitution er i dagtilbudslovens forstand ikke en fysisk afgrænset størrelse. Det, der i dag afgrænser og definerer

rer en daginstitution, er som udgangspunkt, at der er etableret en forældrebestyrelse og en ledelse af daginstitutionen, og at der er naturlige fællesskaber og samarbejde omkring børn og personale. Derfor kan en daginstitution bestå af flere fysisk adskilte enheder, og ledelsen og forældrebestyrelsen i en daginstitution kan i nogle tilfælde favne store grupper af børn og forældre.

Efter dagtilbudslovens § 14 skal forældre med børn i kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner og kommunal dagpleje have adgang til at få oprettet en forældrebestyrelse. Oprettelsen af en forældrebestyrelse er en ret for forældrene og en tilsvarende forpligtelse for kommunalbestyrelsen til at sikre, at forældrebestyrelsen får mulighed for at varetage sin indflydelse i forhold til dagtilbuddets arbejde og drift.

Bestemmelsen fastsætter som ramme, at der skal være et flertal af valgte forældre i forældrebestyrelsen, og at medarbejderne skal være repræsenteret.

I selvejende daginstitutioner er det i forhold til forældreindflydelsen muligt enten at vælge en enstregen eller en tostregen bestyrelsesmodel. Ved en tostregen model deles styrelsen af den selvejende daginstitution i en institutionsbestyrelse og en forældrebestyrelse. Forældreindflydelsen skal uanset hvilken model, der benyttes, svare til den indflydelse, som forældre har i kommunale daginstitutioner og samtidig sikre respekt for de frivillige organisationers idégrundlag.

Det følger af dagtilbudslovens § 15, stk. 1 og 2, at forældrebestyrelsen for henholdsvis en daginstitution og for dagplejen skal fastsætte principper for dagtilbuddets arbejde og for anvendelsen af en budgetramme inden for de mål og rammer, der er fastlagt af kommunalbestyrelsen. Det følger videre af dagtilbudslovens § 15, stk. 4, at forældrebestyrelsen har indstillingsret og ret til at deltage ved ansættelsen af lederen i kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner samt den kommunale dagpleje. Forældrebestyrelsens indstillingsret ved kommunale dagtilbud er i forhold til kommunalbestyrelsen, ved selvejende daginstitutioner er indstillingsretten i forhold til den selvejende daginstitution og i udliciterede daginstitutioner er indstillingsretten i forhold til den private leverandør.

Uanset forældrebestyrelsens indstillingsret har kommunalbestyrelsen i forhold til kommunale dagtilbud stadig det endelige ansvar for ansættelsen af lederen, ligesom det er lederen, der har det endelige ansvar i forhold til ansættelsen af personalet.

3.2.1.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Forskning peger på, at samarbejdet mellem forældre og dagtilbud har stor betydning for det pædagogiske læringsmiljø i såvel dagtilbuddet som familien. En betydelig del af forældresamarbejdet i dagtilbuddene foregår i dag gennem det formaliserede forældrebestyrelsesarbejde. Forældrebestyrelsen har en lovfastsat minimumskompetence, som, jf. afsnit 3.2.1.1. om gældende ret, blandt andet giver bestyrelsen ret

til at fastsætte principper for dagtilbuddets arbejde og indstillingsret ved ansættelse af leder og personale. Der er dog også områder, som forældrebestyrelsen i dag ikke har eksplicit indflydelse på, som f.eks. samarbejdet mellem dagtilbud og hjem.

Mange kommuner har indført en ny ledelsesstruktur på dagtilbudsområdet, hvor tidligere selvstændige daginstitutioner med egen forældrebestyrelse og ledelse er blevet sammenlagt til én daginstitution med flere enheder med én forældrebestyrelse. Det kan betyde, at der ikke altid er forældrerepræsentanter fra hver enhed repræsenteret i forældrebestyrelsen, og at forældrene i de enheder, der ikke er repræsenteret, kan opleve at være langt fra ledelsen og de beslutninger, der træffes i forældrebestyrelsen.

Aftalpartierne er enige om, at der er behov for at styrke forældrenes indflydelse gennem forældrebestyrelserne. Derfor foreslås en række ændringer, som skal medvirke til at styrke forældreindflydelsen i både dagplejen og daginstitutioner, herunder også i daginstitutioner, som består af flere enheder. Formålet med initiativerne er blandt andet at sikre, at forældrebestyrelsen får mulighed for at blive hørt samt komme med forslag og input til det arbejde, der foregår i dagtilbuddet, som yderligere kan kvalificere det arbejde eller de indsatser, der arbejdes med.

3.2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre dagtilbudslovens § 15, hvorefter forældrebestyrelsens nuværende minimumskompetence udvides ved, at forældrebestyrelsen skal fastsætte principper for samarbejdet mellem dagtilbud og hjem. Her tænkes f.eks. på principper for dagtilbud/hjem-samtaler, hente- og bringetidspunkter, håndtering af forældres afholdelse af ferie med barnet, gå-hjem-møder om inddragelse af forældre i børns læring og fokuseret forældreinvolvering gennem specifikke tiltag som f.eks. en frivillig børneplan og familiedeltagelse i dagtilbuddet.

Herudover foreslås det, at forældrebestyrelsens nuværende ret til at blive inddraget i udarbejdelsen og evalueringen af samt opfølgningen på den pædagogiske læreplan, som i dag er fastsat i dagtilbudslovens § 9, i stedet fastsættes i dagtilbudslovens § 15, som regulerer forældrebestyrelsens minimumskompetence. Det følger af forslaget, at forældrebestyrelsen som en del af inddragelsen i arbejdet med den pædagogiske læreplan ligeledes skal inddrages i, hvordan dagtilbuddet kan samarbejde med lokalsamfundet, så der skabes gode pædagogiske læringsmiljøer i hverdagen i dagtilbuddet, jf. afsnit 3.1.3.2. samt bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 7.

Det foreslås videre, at forældrebestyrelsen skal inddrages i dagtilbuddets arbejde med at skabe rammer for gode overgange for børn. Her tænkes f.eks. på, når et barn går fra at blive passet i hjemmet til at begynde i dagtilbud, når barnet flytter fra et tilbud til et andet, samt når barnet slutter i børnehaven og skal starte i fritidstilbud eller skole.

Herudover foreslås det at ændre dagtilbudslovens § 14, hvorefter forældre med børn i enheder skal have ret til at være repræsenteret i forældrebestyrelsen via en forældrepræsentant fra den pågældende enhed. Formålet er så vidt muligt at sikre, at forældre fra hver enkelt enhed i en daginstitution kan få indflydelse på de beslutninger, der træffes i den fælles forældrebestyrelse. Forslaget skal ses i lyset af, at forældrebestyrelsen i daginstitutionen skal repræsentere og favne alle forældrene i daginstitutionen.

Endelig foreslås det at tydeliggøre i dagtilbudslovens § 14, at der kan etableres fælles forældrebestyrelser på tværs af kommunale dagtilbud, hvis der er et flertal herfor i de enkelte dagtilbuds forældrebestyrelser. Da der ofte er betydelige forskelle i de organisatoriske rammer for dagplejen og daginstitutioner, foreslås det, at såfremt der etableres forældrebestyrelser på tværs af dagplejen og daginstitutioner, skal beslutninger, der alene har betydning for dagplejens virksomhed, træffes af de forældre i den fælles forældrebestyrelse, der repræsenterer dagplejen. I lighed hermed foreslås det, at beslutninger, der alene har betydning for daginstitutionens virksomhed, træffes af de forældre i den fælles forældrebestyrelse, der repræsenterer daginstitutionen.

Der ændres med de foreslåede ændringer ikke på, at det er dagtilbudsledelsen, som er ansvarlig for den pædagogiske og administrative ledelse af dagtilbuddene og dermed den daglige håndtering og tilrettelæggelse af pædagogiske læringsmiljøer m.v. inden for de rammer, kommunalbestyrelsen og dagtilbudsloven sætter.

3.2.2. Ret til deltidsplads for forældre på barsels- eller forældreorlov

3.2.2.1. Gældende ret

Efter dagtilbudslovens § 4 skal kommunalbestyrelsen sørge for det nødvendige antal pladser i dagtilbud. Det følger af dagtilbudslovens § 23, stk. 1, at alle børn indtil skolestart har adgang til at blive optaget i et dagtilbud. Efter dagtilbudslovens § 23, stk. 2, skal kommunalbestyrelsen tilbyde forældre pasningsgaranti i et dagtilbud. Forpligtelsen kan opfyldes ved at anvise plads i en kommunal, selvejende eller udliciteret daginstitution eller i en kommunal eller privat dagpleje efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, og § 21, stk. 2 og 3.

Pasningsgarantien skal ses i sammenhæng med kommunalbestyrelsens forpligtelse til at sikre det nødvendige antal pladser efter dagtilbudslovens § 4.

Det følger af forarbejderne til dagtilbudsloven, jf. bemærkningerne til lovforslag nr. L 170 fremsat den 28. februar 2007, folketingssamling 2006-07, Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 5814, at pasningsgarantien ikke indebærer en garanti for en plads i et bestemt dagtilbud. Kommunalbestyrelsen kan opfylde pasningsgarantien inden for den vifte af dagtilbud, herunder deltids- eller modulpladser, når et dagtilbud ud fra en samlet vurdering af barnets og familiens situation kan dække behovet.

Kommunalbestyrelsen skal, jf. dagtilbudslovens § 27, fastsætte og offentliggøre retningslinjer for optagelse af børn i dagtilbud. Det følger af forarbejderne til dagtilbudsloven, jf. bemærkningerne til lovforslag nr. L 170 fremsat den 28. februar 2007, folketingssamling 2006-07, Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 5814, at retningslinjerne skal fastsættes med udgangspunkt i lokale forhold, og kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om anvisning af en plads i et konkret dagtilbud ud fra forældreønsker, familiens tidsmæssige behov, kapacitetshensyn m.v. Retningslinjerne fastsættes inden for rammerne af pasningsgarantien og kan tage hensyn til eksempelvis:

- Forældre tilknyttet arbejdsmarkedet, ledige forældre, der får arbejde og forældre, som er under uddannelse.
- At kontanthjælpsmodtagere, forsikrede ledige, revalidender m.fl., der ikke umiddelbart kan komme i ordinært job, kan få tilbud om aktivering m.v. og dermed støttes i en indslusning på arbejdsmarkedet.
- Børn henvist fra anden myndighed, speciallæge eller fra andre afdelinger/dagtilbud i kommunen.
- At søskende kan komme i samme dagtilbud.
- Børn der på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller astma/allergi har behov for en plads i et specielt indrettet dagtilbud.
- Sættelse af børnegrupperne med hensyn til alder, køn og etnicitet.
- Dagtilbuddets geografiske placering i forhold til familiens bopæl, arbejdsplads m.v.

Kommunen har på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte families tidsmæssige behov for et dagtilbud mulighed for at tilbyde barnet en deltids- eller fuldtidsplads i overensstemmelse hermed.

Retten til fravær ved graviditet, fødsel og adoption følger af barselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 827 af 23. juni 2017. Retten til fravær efter barselsloven omfatter alle forældre, jf. barselslovens § 2, stk. 1.

Efter barselslovens § 6 har en kvindelig lønmodtager som udgangspunkt ret til fravær fra arbejdet på grund af graviditet fra det tidspunkt, hvor der skønnes at være 4 uger til fødslen.

En mor har efter barselslovens § 7 pligt til fravær i de første 2 uger efter fødslen. Herefter har hun ret til yderligere 12 ugers fravær. I de første 14 uger efter fødslen har faren eller medmoren ret til 2 ugers sammenhængende fædre- eller medmødreorlov.

Adoptanter har en tilsvarende ret til fravær efter barselslovens § 8.

Efter udløbet af den 14. uge efter fødslen har hver af forældrene ret til forældreorlov i 32 uger, jf. barselslovens § 9.

Forældreorloven kan afholdes fleksibelt. Forældrene kan placere deres forældreorlovsfravær samtidig i de 32 uger, i forlængelse af hinanden i 64 uger eller på skift i perioder af i alt 64 uger, hvor de afløser hinanden. Forældreorlovsperio-

den kan i et uafbrudt forløb vare op til 78 uger efter fødslen (14 + 32 + 32).

Forældreorlovsperioden kan herudover efter barselslovens § 10 forlænges med enten 8 uger (gælder for alle forældre) eller med 14 uger (gælder for lønmodtagere eller selvstændigt erhvervsdrivende). Forlænger begge forældre forældreorloven med 8 uger, bliver længden på orlovsperioden efter fødslen 94 uger (14 + 40 + 40). Forlænger begge forældre forældreorloven med 14 uger, bliver længden på orlovsperioden efter fødslen på 106 uger (14 + 46 + 46). Forlænget forældreorlov efter barselslovens § 10 skal holdes i umiddelbar forlængelse af de første 14 uger efter fødslen og må kun være afbrudt af perioder, hvor den anden forælder holder forældreorlov.

Efter barselslovens § 11 har beskæftigede lønmodtagere ret til at genoptage arbejde og udskyde mellem 8 og 13 uger af forældreorlovens 32 uger til senere afholdelse i en sammenhængende periode, inden barnet fylder 9 år. Kun den ene forælder kan benytte denne ret. Det udskudte fravær skal – når det udnyttes – afholdes i en sammenhængende periode.

Udover retten til at udskyde forældreorlov efter barselslovens § 11, kan begge forældre efter barselslovens § 12 aftale med deres arbejdsgiver, at de genoptager arbejdet helt eller delvist. Det gælder al orlov efter barselslovens §§ 6-11 med undtagelse af moderens første to uger efter fødslen, hvor moderen har pligt til at holde orlov.

Hvis det aftales med arbejdsgiveren at genoptage arbejdet delvist under fravær efter barselslovens § 7, § 8, stk. 6, og § 9 (barselsorlov, fædre- eller medmødreorlov og forældreorlov), kan det aftales, at fraværet forlænges med den tid, som arbejdet har været genoptaget med. Genoptages arbejdet på fuld tid under fravær efter barselslovens § 9, kan det aftales, at fraværsretten udskydes med den tid, hvori arbejdet har været genoptaget.

Udskudt forældreorlov skal afholdes, inden barnet fylder 9 år, og afholdelsen skal aftales med arbejdsgiveren.

3.2.2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Forskning viser, at et godt og stimulerende hjemligt miljø er det vigtigste element i forhold til barnets trivsel og læring. Forældrene har derfor en helt afgørende rolle for deres barns udvikling.

Der kan være perioder i livet, hvor forældre har mere tid til at være sammen med deres børn. Det kan f.eks. være forældre, som er på barsels- eller forældreorlov med en nyfødt eller på udskudt forældreorlov med et barn under 9 år, og som derfor kan aflevere ældre eller yngre søskende sent i dagtilbud og tilsvarende hente det eller dem tidligt. I sådanne situationer har forældrene ofte ikke behov for en fuldtidsplads i et dagtilbud.

Efter de gældende regler kan kommunalbestyrelsen i forbindelse med barnets optagelse i et dagtilbud foretage en kon-

kret vurdering af den enkelte families behov for pasning og tilbyde en fuldtidsplads eller deltidsplads i overensstemmelse hermed. Omvendt har forældre ikke ret til en deltidsplads, hvis de i en periode ikke har behov for at få passet barnet fuld tid i et dagtilbud.

Aftalepartierne ønsker at sikre mere fleksible rammer for forældre, som ønsker at tilbringe mere tid sammen med deres barn under barsel. På denne baggrund foreslås det at give forældre, som afholder fravær i medfør af barselsloven, ret til en deltidsplads på 30 timer om ugen til børn i husstanden, som er i aldersgruppen over 26 uger og indtil barnets skolestart.

3.2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at forældre, hvor en eller begge forældre afholder fravær i medfør af barselsloven, har ret til en deltidsplads på 30 timer om ugen i et dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-5, eller § 21, stk. 2 og 3, til børn i husstanden i aldersgruppen 26 uger og indtil skolestart mod en reduceret egenbetaling.

Hensigten er, at alle forældre, som afholder fravær i medfør af barselsloven, får mulighed for at få en deltidsplads i et dagtilbud 30 timer om ugen i den periode, hvor forældrene afholder fraværet, mod en reduceret forældrebetaling. Dette omfatter blandt andet forældres fravær under graviditet og fødsel, under forældreorlov m.v. samt adoptanters ret til fravær i forbindelse med en adoption.

Forældre, som i medfør af reglerne om fleksibel barsel, genoptager arbejdet delvist, har efter forslaget ligeledes mulighed for at få en deltidsplads, hvis forældrene ikke tidligere har fået en deltidsplads til det pågældende barn. Dette indebærer, at forældre, som f.eks. genoptager arbejdet 1, 2 eller 3 dage om ugen, kan få en deltidsplads i et dagtilbud, ligesom forældre, hvor den ene forælder er på orlov 2 dage om ugen, mens den anden forælder er på orlov 3 dage om ugen, ligeledes vil kunne få en deltidsplads 30 timer om ugen i et dagtilbud.

Det har ingen betydning for retten til deltidspladsen i dagtilbuddet 30 timer om ugen, hvem af forældrene der afholder fraværet, såfremt barnets forældre er samlevende. Hvis barnets forældre ikke er samlevende, vil retten til deltidspladsen følge den forælder, der afholder fraværet, såfremt barnet har folkeregisteradresse hos den pågældende forælder, og forælderen har ret til ydelser efter dagtilbudslovens § 2.

Det foreslås videre, at deltidspladsen skal være for en sammenhængende periode, jf. dog det foreslåede § 27 b, stk. 2. Det foreslås desuden, at forældres ansøgning om en deltidsplads skal indgives til kommunalbestyrelsen i opholdskommunen, og at forældrene i ansøgningen skal angive den periode, de ønsker deltidspladsen. Hensigten er, at forældrene som en del af ansøgningen angiver den specifikke periode eksempelvis fra den 1. januar til og med den 1. maj, de ønsker deltidspladsen, så kommunens administrative opgaver i forbindelse med deltidspladser begrænses mest muligt.

Forældrene vil skulle dokumentere, at de enten afholder eller skal afholde fravær efter barselsloven, hvor dokumentationen f.eks. kan være en kopi af en vandrejournale, hvor det forventede fødselstidspunkt fremgår.

Det foreslås, at kommunalbestyrelsens afgørelser om en deltidsplads 30 timer om ugen ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Det foreslås, at muligheden for en deltidsplads på 30 timer om ugen bortfalder, såfremt fraværet afbrydes eller fraværet på anden vis ophører – f.eks. fordi forældrene ikke længere har ret til fravær efter barselsloven. Det foreslås i den forbindelse, at retten til deltidspladsen 30 timer om ugen kan opretholdes, såfremt fraværet afbrydes af en periode på mindre end fem uger. Hermed sikres det, at forældre, som kortvarigt afbryder fraværet, f.eks. for at afholde kortere ferieperioder, ikke mister retten til deltidspladsen. Dette kan f.eks. være forældre på barsels- eller forældreorlov, som vælger at afbryde fraværet og afholde tre feriedage i forbindelse med påsken, hvorefter forældrene genoptager fraværet i medfør af barselsloven.

Når fraværperioden afbrydes af en periode på mere end fem uger eller på anden vis ophører, skal pladsen som udgangspunkt konverteres til en fuldtidsplads i det dagtilbud, hvor barnet er optaget. Dette gælder dog ikke, hvis kommunalbestyrelsen, som det i dag er gældende, ud fra en konkret vurdering finder, at barnets daglige tidsmæssige behov for et dagtilbud kan dækkes af en deltidsplads.

Det foreslås, at forældrene, der har gjort brug af muligheden for en deltidsplads, har pligt til at oplyse kommunen, når fraværet afbrydes af en periode på mere end fem uger, eller når fraværet efter barselsloven på anden vis ophører.

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen i opholdskommunen skal fastsætte og offentliggøre retningslinjer for anvendelse af deltidspladser i opholdskommunen herunder for ansøgning om en deltidsplads, ophør af en deltidsplads og for forældrenes oplysningspligt. Forslaget indebærer blandt andet, at kommunalbestyrelsen skal fastsætte retningslinjer om ansøgningsfrister, forældrenes oplysningspligt m.v. i forhold til deltidspladser i kommunen. I den forbindelse kan kommunalbestyrelsen blandt andet under hensyn til administrationen af økonomisk fripladstilskud til pladsen i dagtilbuddet fastsætte, at perioden hvor forældrene benytter deltidspladsen, kun kan påbegyndes den 1. i en måned og tilsvarende ophøre den sidste hverdag i den måned, hvor retten til fraværet udløber.

Det foreslås videre, at selvejende og udliciterede daginstitutioner og privat dagpleje med optagelseskompetence efter dagtilbudslovens § 26, stk. 2, samt privatinstitutioner skal fastsætte og offentliggøre retningslinjer for anvendelse af deltidspladser 30 timer om ugen. Selvejende og udliciterede daginstitutioner samt privat dagpleje med optagelseskompetence vil være omfattet af kommunalbestyrelsens retnings-

linjer for ansøgning om en deltidsplads 30 timer om ugen samt ophør af disse.

Det foreslås, at forældrenes ansøgning om en deltidsplads 30 timer om ugen i en privatinstitution eller en plads i et dagtilbud i en anden kommune skal indgives til kommunalbestyrelsen i opholdskommunen senest to måneder før, deltidspladsen ønskes. Det foreslås i forlængelse heraf, at den periode, hvor forældrene benytter deltidspladsen i privatinstitutionen eller dagtilbuddet i en anden kommune, skal påbegyndes den 1. i en måned og ophøre den sidste hverdag i den måned, hvor retten til fraværet udløber. Endelig foreslås det, at forældre skal oplyse opholdskommunen om afbrydelse af fravær efter barselsloven senest to måneder før, ændringen skal træde i kraft.

Det foreslås, at forældrenes opholdskommune skal varsle privatinstitutioner og institutionskommuner om kommunens afgørelse om tilskud til en deltidsplads 30 timer om ugen til privatinstitutioner og til et dagtilbud i en anden kommune samt om afbrydelse eller ophør af tilskud, jf. det foreslåede stk. 4, senest en måned før, at ændringen træder i kraft.

3.2.3. Styrket mulighed for forældre til at ønske og få konkret dagtilbud

3.2.3.1. Gældende ret

Alle børn indtil skolestart har, jf. dagtilbudslovens § 23, adgang til at blive optaget i et dagtilbud. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde forældre pasningsgaranti i dagtilbud, hvor pasningsgarantien indebærer, at kommunalbestyrelsen har pligt til at anvise plads i et alderssvarende dagtilbud til alle børn i aldersgruppen over 26 uger og indtil barnets skolestart. Ønsker forældrene en plads i umiddelbar forlængelse af de 26 uger, har kommunalbestyrelsen en frist på yderligere 4 uger til at tilbyde en plads.

Kommunalbestyrelsen fastsætter og offentliggør retningslinjer for optagelse af børn i dagtilbud, herunder for ansøgning om optagelse, hvor ansøgning om optagelse dog skal foregå digitalt, jf. dagtilbudslovens §§ 27 og 27 a. Det følger videre af § 27, at forældre skal have mulighed for at tilkendegive ønsker om optagelse i konkrete dagtilbud.

Den enkelte kommunalbestyrelse skal fastsætte retningslinjer for optagelse af børn i dagtilbud ud fra lokale forhold og træffer afgørelse om anvisning af en plads i et konkret dagtilbud ud fra forældreønsker, familiens tidsmæssige behov, kapacitetshensyn m.v. Kommunens retningslinjer fastsættes inden for rammerne af pasningsgarantien tage hensyn til eksempelvis:

- Forældre tilknyttet arbejdsmarkedet, ledige forældre, der får arbejde og forældre, som er under uddannelse.
- At kontanthjælpsmodtagere, forsikrede ledige, revalidender m.fl., der ikke umiddelbart kan komme i ordinært job, kan få tilbud om aktivering m.v. og dermed støttes i en indslusning på arbejdsmarkedet.
- Børn henvist fra anden myndighed, speciallæge eller fra andre afdelinger/dagtilbud i kommunen.

- At søskende kan komme i samme dagtilbud.
- Børn der på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller astma/allergi har behov for en plads i et specielt indrettet dagtilbud.
- Sammensætning af børnegrupperne med hensyn til alder, køn og etnicitet.
- Dagtilbuddets geografiske placering i forhold til familiens bopæl, arbejdsplads m.v.

Kommunerne kan ikke fastsætte retningslinjer, der udelukker grupper af børn fra at få en plads i et dagtilbud. Alle børn har adgang til at blive optaget i et dagtilbud, men ventetiden kan blive lidt længere for nogle børn, dog med den øvre grænse, der følger af pasningsgarantien. Rammerne for optagelse i dagtilbud til børn skal være baseret på, at dagtilbud er for alle børn. Kommunalbestyrelsen skal derfor ved fastsættelse af retningslinjer sikre, at disse er i overensstemmelse med forvaltningsretlige grundsætninger, herunder lighedsprincippet. Kommunen skal administrere optagelsen efter lovlige kriterier, hvilket indebærer, at kriterierne ikke må diskriminere visse grupper af børn.

Kommunen har mulighed for at foretage en konkret vurdering af barnets daglige tidsmæssige behov for et dagtilbud og tilbyde barnet en deltids- eller en fuldtidsplads i overensstemmelse hermed. Der skal foretages en konkret og individuel vurdering af den enkelte families behov, og kommunalbestyrelsen kan derfor ikke beslutte generelt at tilbyde f.eks. børn af forældre på overførselsindkomst en deltidsplads, idet det enkelte barn kan have et pædagogisk eller socialt behov for en fuldtidsplads.

Efter dagtilbudslovens § 27, stk. 1, 2. pkt., skal forældre have mulighed for at tilkendegive ønsker om optagelse i konkrete dagtilbud, og kommunen skal så vidt muligt tage hensyn hertil ved anvisning af en konkret plads. Muligheden for at tilkendegive ønske om optagelse i konkrete dagtilbud gælder ligeledes dagtilbud i en anden kommune end opholdskommunen. Optagelse og opskrivning sker efter den pågældende kommunes retningslinjer for dette.

Ved kommunens anvisning af den konkrete plads vil der være hensyn, som bør veje tungere end andre, f.eks. hvis forældrene har ønsket plads i en røgfri dagpleje eller en dagpleje uden dyr under henvisning til, at deres barn har udviklet allergi eller astma. Ligeledes kan der f.eks. lægges vægt på den geografiske placering af familiens bopæl og arbejdspladser set i forhold til de dagtilbud, der kan tilbydes plads i, således at der så vidt muligt tages hensyn til familiernes mulighed for at kunne skabe sammenhæng i hverdagen.

Kommunalbestyrelsen kan i retningslinjerne for optagelse tage stilling til, hvorledes disse situationer håndteres i kommunen, herunder kan der indgå retningslinjer for forældre, der i sådanne tilfælde afviser et tilbud. Kommunalbestyrelsen opfylder i disse tilfælde pasningsgarantien, selvom forældrene afviser pladsen.

Selvejende og udliciterede daginstitutioner og privat dagpleje med optagelseskompetence fastsætter og offentliggør selv retningslinjer for optagelse af børn i tilbuddet, jf. dagtilbudslovens § 27, stk. 2, ligesom privatinstitutioner selv fastsætter og offentliggør retningslinjer for optagelse af børn i institutionen, jf. dagtilbudslovens § 27, stk. 3. Retningslinjerne skal fastsættes indenfor og i tråd med kommunalbestyrelsens retningslinjer, jf. dagtilbudslovens § 27, stk. 1, ligesom retningslinjerne for optagelse ikke må være i strid med almindelige retsgrundsætninger, herunder lighedsgrundsætningen og forbuddet mod at diskriminere på grund af race, køn, religion og lignende.

3.2.3.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Forældre er forskellige og har forskellige ønsker til deres barns dagtilbud. Nogle forældre lægger vægt på en særlig pædagogik, mens andre lægger vægt på frokostordningen, de fysiske rammer, den geografiske afstand til hjemmet, atmosfæren eller kendskabet til dagtilbuddet, fordi et søskendebarn tidligere har haft plads i tilbuddet eller lignende.

Aftalepartierne ønsker, at det skal være nemmere for forældre at ønske og få den dagtilbudsplads, de mener, passer bedst til barnet og familien. Derfor foreslås det, at forældre skal have ret til at tilkendegive ønsker om optagelse blandt alle dagtilbud i kommunen, herunder ønske plads i konkrete dagplejehjem og enheder i daginstitutioner uanset, om der på ansøgningstidspunktet er ledige pladser i de pågældende tilbud. Herudover foreslås det, at forældre skal have mulighed for at blive stående på venteliste til ét dagtilbud efter eget ønske, uanset om forældrene har taget imod en plads i et andet dagtilbud i medfør af pasningsgarantien.

Det er ministeriets vurdering, at forslagene bidrager til, at familier i højere grad kan få en plads, der passer til familiens behov. Dette skal blandt andet ses i lyset af, at forældre i nogle kommuner i dag primært kan ønske plads blandt de dagtilbud, hvor der er ledige pladser. Herudover mister forældrene i dag i nogle kommuner deres plads på ventelisten til et konkret dagtilbud, hvis de vælger at takke ja til en plads i et andet dagtilbud i medfør af pasningsgarantien.

3.2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at det lovfæstes i dagtilbudsloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 23, og den foreslåede § 27 c, at forældre skal have mulighed for at tilkendegive ønske om optagelse blandt alle dagtilbud i opholdskommunen og komme på venteliste til mindst én plads i dagtilbud i opholdskommunen. Dermed sikres, at forældres mulighed for at ønske en plads ikke begrænses til de dagtilbud i kommunen, hvor der er ledige pladser.

Forslaget indebærer, at forældre får mulighed for at tilkendegive ønske om optagelse blandt alle dagplejehjem og konkrete enheder i en daginstitution samt mulighed for at komme på venteliste til mindst et konkret dagplejehjem eller en konkret enhed i opholdskommunen. Dermed får forældre som noget nyt mulighed for at tilkendegive ønske om opta-

gelse og komme på venteliste til et specifikt dagplejehjem eller en konkret enhed i en daginstitution, hvor f.eks. en ældre søskende har haft plads, eller hvor enheden har en særlig profil, ligger tæt på familiens hjem eller lignende.

Det foreslås videre, at forældrene på tilsvarende vis skal have mulighed for at tilkendegive ønske om optagelse blandt alle dagplejehjem, daginstitutioner og enheder i daginstitutioner i en anden kommune og komme på venteliste til mindst et af disse tilbud, såfremt den anden kommune ikke har lukket for ventelisten til dagtilbuddet efter de regler, som er fastsat i medfør af dagtilbudslovens § 28 samt §§ 6-9 i bekendtgørelse nr. 551 af 11. maj 2017 om dagtilbud. Optagelse og opskrivning til en plads i anden kommune sker efter den pågældende kommunes retningslinjer for optagelse m.v.

Det foreslås, at forslaget ikke omfatter virksomhedsinstitutioner, som har indgået aftale med kommunalbestyrelsen om at forbeholde pladserne i institutionen for børn af medarbejdere fra en eller flere virksomheder. Det vil i lighed med gældende retstilstand alene være medarbejderne i den eller de pågældende virksomheder, der kan tilkendegive ønsker om optagelse i disse institutioner, jf. dagtilbudslovens jf. § 27, stk. 2, 2. pkt.

Det foreslås videre, at forældre skal have mulighed for at blive stående på ventelisten til det dagplejehjem eller den daginstitution eller enhed, de foretrækker, uanset om forældrene har fået en plads i et andet dagtilbud til deres barn i medfør af pasningsgarantien. Forslaget indebærer, at forældrene skal have mulighed for at overflytte deres barn til f.eks. en anden dagplejer, daginstitution eller enhed i en daginstitution, når der bliver en ledig plads, selvom barnet allerede har fået en plads i en anden dagpleje, daginstitution eller enhed. Forslaget omfatter både forældre, som har ansøgt om plads og er kommet på venteliste i opholdskommunen og i anden kommune.

Forslaget indebærer, at forældrenes mulighed for at tilkendegive ønsker om at stå på venteliste skal administreres i sammenhæng med kommunens øvrige retningslinjer for optagelse, hvor retningslinjerne f.eks. kan være et søskendehensyn, hensynet til sammensætning af børnegruppen i det konkrete dagtilbud som helhed i forhold til køn, alder, herkomst m.v. Dette indebærer, at forældrenes mulighed for at få en konkret plads ikke går forud for kommunens øvrige retningslinjer for optagelse, men skal ses i sammenhæng med disse.

Det foreslås endvidere, at det fastsættes i dagtilbudsloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 22, at kommunalbestyrelsen inden for rammerne af kommunens retningslinjer for optagelse af børn skal sikre, at forældre, der står på venteliste til en plads i en daginstitution, en enhed i en daginstitution eller et konkret dagplejehjem, og som tilkendegiver fortsat interesse for pladsen, anvises plads efter anciennitet.

Med anciennitet forstås, at kommunen i forbindelse med en ledig plads i et dagtilbud kan advisere eksempelvis 10 foræl-

dre, der står på ventelisten, om den ledige plads. Blandt de forældre, som inden for en rimelig frist melder tilbage på adviseringen, skal pladsen tildeles de forældre, som har været skrevet på ventelisten i længst tid til det konkrete tilbud.

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen med samtykke fra forældre, hvis børn står på venteliste til en plads, kan fjerne barnets navn fra ventelisten, hvis forældrene ikke længere ønsker pladsen. Forslaget har til hensigt at sikre, at kommunalbestyrelsen løbende har mulighed for at opdatere ventelisten, så ventelisten bliver mest muligt retvisende ved, at kun de forældre, som reelt ønsker en plads i den pågældende institution eller dagpleje, står på den pågældende venteliste.

3.2.4. Bedre vilkår for private leverandører

3.2.4.1. Ændrede godkendelseskriterier

3.2.4.1.1. Gældende ret

Efter dagtilbudslovens § 20, stk. 2, skal kommunalbestyrelsen fastsætte og offentliggøre godkendelseskriterier for privatinstitutioner. Godkendelseskriterierne skal fastsættes med udgangspunkt i de generelle krav til kommunens egne institutioner. Kommunalbestyrelsen må ikke fastsætte kriterier, der er mere restriktive eller mere lempelige, end de krav kommunalbestyrelsen stiller til egne institutioner.

Kravene skal være saglige, konkrete og velunderbyggede og kan eksempelvis vedrøre normering, krav til den uddannelsesmæssige baggrund for det udførende personale og krav om, at privatinstitutionen skal modtage studerende/stille praktikpladser til rådighed m.v. Kommunalbestyrelsen skal offentliggøre kravene til godkendelse, f.eks. på kommunens hjemmeside. Disse krav kan eventuelt indgå i de samlede mål og rammer for dagtilbud.

Privatinstitutioner skal leve op til de godkendelseskriterier, som de er godkendt efter. Det vil sige, at hvis kommunen efterfølgende ændrer i kriterierne, f.eks. ved at indføre et krav om en bestemt normering eller lignende, så vil de ikke gælde for privatinstitutioner, som er godkendt forud for ændringen af godkendelseskriterierne.

Det følger endvidere af offentligretlige retsgrundsætninger, at myndigheder skal træffe afgørelse i sager inden for rimelig tid, ligesom det generelt er god forvaltningsskik, at ansøgninger behandles hurtigst muligt, hvor sagsbehandlingen i den konkrete situation dog afhænger af sagens kompleksitet m.v.

3.2.4.1.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre godkendelseskriterier for privatinstitutioner. Som det fremgår af beskrivelsen af gældende ret, jf. afsnit 3.2.4.1.1., skal godkendelseskriterierne afspejle kravene til kommunens egne daginstitutioner, og kriterierne må hverken være mere lempelige eller mere restriktive.

I dag skal privatinstitutioner leve op til de godkendelseskriterier, som var gældende på tidspunktet for institutionens godkendelse. Dette betyder, at der er privatinstitutioner, som ikke er omfattet af de krav, som kommunen stiller til egne daginstitutioner, såfremt kommunen har ændret godkendelseskriterierne, efter at privatinstitutionen er godkendt.

Aftalepartierne er enige om, at det ikke er hensigtsmæssigt, at privatinstitutioner ikke skal leve op til de krav, som kommunen til en hver tid stiller til øvrige daginstitutioner i kommunen. Aftalepartierne er dog samtidig enige om, at kommunens beslutninger om at ændre kravene til egne daginstitutioner ikke skal finde anvendelse for allerede godkendte privatinstitutioner.

Driftstilskuddet pr. barn til privatinstitutioner beregnes på baggrund af kommunens gennemsnitlige udgifter til aldersvarende dagtilbud og afspejler dermed det til en hver tid fastsatte serviceniveau i den enkelte kommune.

En ændring af reglerne vil betyde, at der vil være en højere grad af symmetri mellem kommunens krav og det driftstilskud pr. barn, som ydes til privatinstitutionerne.

3.2.4.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at det fastsættes i dagtilbudslovens § 20, jf. lovforslagets § 1, nr. 18, at privatinstitutioner skal opfylde kommunens kriterier for godkendelse senest seks måneder efter kommunens offentliggørelse af disse. Med forslaget vil privatinstitutionen have seks måneder til at tilpasse deres drift m.v., hvorefter de skal opfylde kommunens aktuelle godkendelseskriterier.

Forslaget indebærer, at der ikke sker en fastfrysning af kravene til privatinstitutioner, hvis kommunalbestyrelsen som led i fastsættelsen af serviceniveauet ønsker at ændre kravene til de kommunale daginstitutioner. Det kan f.eks. ske, hvis kommunen ønsker at ændre normeringen i de kommunale daginstitutioner, stille nye eller ændrede krav til den uddannelsesmæssige baggrund hos det udførende personale eller lignende. Forslaget medfører samtidig, at ingen privatinstitutioner vil skulle opfylde krav, som er mere restriktive eller mere lempelige end de krav, kommunen stiller til egne daginstitutioner.

Det foreslås, at det nye krav alene finder anvendelse for privatinstitutioner, som godkendes efter lovens ikrafttræden, som foreslås at være den 1. juli 2018, jf. lovforslagets § 3, stk. 1.

3.2.4.2. Justering af driftstilskud

3.2.4.2.1. Gældende ret

Kommunalbestyrelsen skal, jf. dagtilbudslovens § 36, yde et driftstilskud pr. barn, der er optaget i en privatinstitution.

Størrelsen af driftstilskuddet skal svare til de gennemsnitlige budgetterede nettodriftsudgifter pr. barn eksklusive udgifter til støtte, jf. dagtilbudslovens § 4, stk. 2, i et alderssvarende

dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, § 21, stk. 2 og 3, og §§ 31-34, jf. dog §§ 43 og 44. Dette betyder, at såfremt der er både dagpleje og daginstitutioner til aldersgruppen, skal kommunens driftstilskud til privatinstitutioner beregnes som et gennemsnit af kommunens nettodriftsudgifter til dagplejen og daginstitutioner. Tilskuddet skal vægtes efter antal pladser i de forskellige dagtilbudstyper i kommunen.

De kommunale budgetter og dermed private leverandørers tilskud fastsættes for et budgetår ad gangen.

3.2.4.2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Som det fremgår af beskrivelsen af gældende ret, jf. afsnit 3.2.4.2.1., beregnes driftstilskuddet pr. barn til privatinstitutioner på baggrund af kommunens udgifter til alderssvarende dagtilbud.

Dermed tages der højde for den kommunale variation i sammensætning af dagtilbudstyper og kommunernes mulighed for at styre udgiftsniveauet på dagtilbudsområdet. Dette betyder, at såfremt kommunens udgifter til dagplejen er lavere end udgifterne til alderssvarende daginstitutioner, medfører det ikke merudgifter for kommunen, at forældre vælger en privatinstitution.

Driftstilskuddet beregnes således på baggrund af objektive kriterier. Kommunerne kan dog i beregningsgrundlaget tage højde for privatinstitutionens åbningstid, således at kommunen kan nedsætte tilskuddet til privatinstitutioner med deltidspadser og begrænset åbningstid. Der er dog ikke hjemmel til, at kommunerne kan give et højere driftstilskud til privatinstitutioner, hvis driftstilskuddet f.eks. er markant lavere end det kommunale tilskud til øvrige alderssvarende daginstitutioner, privatinstitutionen har udvidet åbningstid eller lignende.

Aftalepartierne ønsker på denne baggrund at give kommunerne mulighed for at give et højere driftstilskud til privatinstitutioner, hvis driftstilskuddet er lavere end tilskuddet til øvrige alderssvarende daginstitutioner.

Det er Børne- og Socialministeriets vurdering, at mere fleksible regler for beregning af driftstilskud i nogle kommuner kan fjerne en potentiel barriere for drift af privatinstitutioner. Herudover vurderer ministeriet, at det i relation til reglerne om statsstøtte er vigtigt at tydeliggøre, at driftstilskuddet højst kan svare til det tilskud, som øvrige alderssvarende daginstitutioner i kommunen får, samt at et eventuelt højere driftstilskud skal ydes til alle privatinstitutioner.

3.2.4.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at give kommunerne mere fleksibilitet til at fastsætte niveauet for driftstilskud til privatinstitutioner. Det foreslås således at ændre dagtilbudslovens § 36, jf. lovforslagets § 1, nr. 26, så det fastsættes, at kommunen kan beslutte at yde et driftstilskud til privatinstitutioner, der alene baseres på udgifterne til en plads i en alderssvarende dagin-

stitution, såfremt kommunens udgifter til alderssvarende daginstitutioner er højere end udgiften til dagpleje. Dermed får kommunen i de tilfælde, hvor udgifterne til dagplejen er lavere end til daginstitutioner, mulighed for at yde et driftstilskud til privatinstitutioner, som er på niveau med øvrige alderssvarende daginstitutioner i kommunen.

Såfremt kommunalbestyrelsen vælger, at der skal ydes driftstilskud til privatinstitutioner, som svarer til nettodriftsudgifterne i alderssvarende daginstitutioner, skal det ud fra et lighedshensyn gælde alle driftstilskud til alderssvarende privatinstitutioner. Dette omfatter også privatinstitutioner, som er beliggende i en anden kommune end opholdskommunen.

3.2.4.3. Justering af bygningstilskud

3.2.4.3.1. Gældende ret

Kommunalbestyrelsen skal, jf. dagtilbudslovens § 37, yde et bygningstilskud pr. barn, der er optaget i en privatinstitution. Bygningstilskuddet skal svare til de gennemsnitlige ejendomsrelaterede udgifter pr. barn i samme aldersgruppe i selvejende og udliciterede daginstitutioner i kommunen.

Efter dagtilbudslovens § 44, har børne- og socialministeren bemyndigelse til at fastsætte regler for om tilskud og egenbetaling efter dagtilbudslovens kapitel 5, herunder bygningstilskud til privatinstitutioner.

De nærmere regler for bygningstilskuddet er fastsat i bekendtgørelse nr. 551 af 11. maj 2017 om dagtilbud. Bygningstilskuddet skal, jf. bekendtgørelsens § 16, stk. 1, som hovedregel udgøre et beløb pr. barn svarende til kommunens ejendomsrelaterede udgifter i selvejende og udliciterede daginstitutioner for aldersgruppen delt med det samlede antal børn i aldersgruppen i selvejende og udliciterede daginstitutioner i kommunen, hvor kommunen yder tilskud til ejendomsrelaterede udgifter.

Der er ligeledes fastsat en tilbagefaldsregel for beregning af bygningstilskud til privatinstitutioner, jf. bekendtgørelsens § 16, stk. 3, som skal anvendes, når der i kommunen ikke er selvejende eller udliciterede daginstitutioner til aldersgruppen, som modtager tilskud til de ejendomsrelaterede udgifter. Bygningstilskuddet skal i disse tilfælde for de 0-2-årige udgøre et beløb svarende til 4,1 pct. af kommunens gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgift, jf. dagtilbudslovens §§ 32, 33 og 34, pr. barn i et alderssvarende dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, og § 21, stk. 2 og 3, og for børn i aldersgruppen 3 år og indtil skolestart et beløb svarende til 3,2 pct. af kommunens gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgift, jf. dagtilbudslovens §§ 32, 33 og 34, pr. barn i et alderssvarende dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, og § 21, stk. 2 og 3.

3.2.4.3.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Reglerne om beregning af bygningstilskud er fastsat, så det sikres, at etablering af privatinstitutioner ikke påfører kommunen yderligere ejendomsrelaterede udgifter, end de gen-

nemsnitligt har til selvejende og udliciterede daginstitutioner.

I en undersøgelse af selvejende daginstitutioners vilkår og rammebetingelser fra 2011 vurderes det, at bygningstilskuddet i en overvægt af de undersøgte privatinstitutioner ikke har et tilstrækkeligt niveau til at dække de faktiske ejendomsrelaterede udgifter. Reglerne om bygningstilskuddet angives dermed som en barriere for etablering og drift af privatinstitutioner.

Partierne bag aftalen er enige om, at der er behov for mere fleksible regler for beregning af bygningstilskud til privatinstitutioner, som dog samtidig opretholder kommunens mulighed for at styre udgiftsniveauet.

På baggrund af aftalepartiernes ønsker finder Børne- og Socialministeriet det væsentligt at bemærke, at kommunerne ved en eventuel beslutning om at yde et højere bygningstilskud skal iagttage reglerne om statsstøtte.

3.2.4.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre dagtilbudslovens § 37, jf. lovforslagets § 1, nr. 28, så det fastsættes, at kommunerne får mulighed for at yde et højere bygningstilskud til privatinstitutioner end det tilskud, som dagtilbudsloven i dag giver mulighed for.

I medfør af § 44 i dagtilbudsloven vil der i tilknytning til ændringen af dagtilbudslovens blive fastsat regler på bekendtgørelsesniveau, hvorefter kommunen som udgangspunkt skal yde et tilskud, som mindst udgør et beløb pr. barn svarende til kommunens ejendomsrelaterede udgifter i selvejende og udliciterede daginstitutioner for aldersgruppen delt med det samlede antal børn i aldersgruppen i selvejende og udliciterede daginstitutioner i kommunen, hvor kommunen yder tilskud til ejendomsrelaterede udgifter.

Hvis en kommune beslutter at yde et højere bygningstilskud, skal kommunen iagttage reglerne om statsstøtte. Det højere bygningstilskud kan i den forbindelse gives, hvis kommunen vurderer, at bygningstilskuddet til privatinstitutioner ikke svarer til de reelle ejendomsrelaterede udgifter i de selvejende og udliciterede daginstitutioner. Herudover skal kommunen ud fra et lighedshensyn yde bygningstilskud på samme niveau til alle privatinstitutioner – herunder også privatinstitutioner, som er beliggende i andre kommuner.

Det vil uændret gælde, at såfremt tilbagefaldsreglen anvendes og betingelserne herfor er til stede, skal kommunen yde et bygningstilskud, som for de 0-2-årige udgør et beløb svarende til 4,1 pct. af kommunens gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgift, jf. dagtilbudslovens §§ 32, 33 og 34, pr. barn i et alderssvarende dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, og § 21, stk. 2 og 3. For børn i aldersgruppen 3 år og indtil skolestart skal kommunen yde et bygningstilskud, som udgør et beløb svarende til 3,2 pct. af kommunens gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgift, jf. dagtilbudslovens §§ 32, 33 og 34, pr. barn i et alderssvarende

dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, og § 21, stk. 2 og 3.

3.2.5. Kombinationstilbud til familier med skæve arbejdstider

3.2.5.1. Gældende ret

Efter dagtilbudslovens § 80, stk. 4, kan kommunalbestyrelsen give forældre mulighed for at kombinere en plads i et dagtilbud efter dagtilbudslovens §§ 19 og 21 med et økonomisk tilskud til privat pasning. Formålet med kombinationstilbuddet er at tilgodese forældres behov for fleksibilitet i forhold til at skabe en bedre sammenhæng mellem familie- og arbejdsliv i tilfælde, hvor forældrene f.eks. har skiftende arbejdstider, der ikke alene kan dækkes af dagtilbuddenes normale åbningstid. Der kan ligeledes være forældre, der ikke ønsker at gøre brug af natpasning i et andet dagtilbud end det, barnet kender i forvejen, selvom de har et reelt pasningsbehov i nattetimerne.

Kombinationstilbuddet i form af en deltidsplads i et dagtilbud og tilskud til privat pasning giver mulighed for, at barnet kan forblive i sine vante og trygge rammer i hjemmet og kan blive passet af en for barnet kendt person, når forældrene arbejder f.eks. om aftenen eller natten. Samtidig kan barnet være i et dagtilbud de dage, hvor forældrene arbejder i dagtimerne. Dermed kan barnet få tilknytning til et dagtilbud og en kontakt til andre børn i de timer, hvor barnet er i dagtilbud.

Kombinationstilbuddet tildeles ud fra en konkret vurdering af forældrenes behov for pasning, eksempelvis personer med både dag- og nattevagter, der kan have behov for et dagtilbud i dagtimerne og et tilskud til privat pasning i nattetimerne. Muligheden er dermed f.eks. relevant for familier, hvor eksempelvis begge forældre arbejder aften eller nat og derfor kan have vanskeligt ved at få dækket behovet for pasning af barnet ved en plads i dagtilbud. Det samme er tilfældet for enlige forsørgere med skiftende arbejdstider. Kombinationstilbuddet skal dermed tildeles på baggrund af en konkret vurdering af, om forældrene har et pasningsbehov, der kan dækkes af et kombinationstilbud.

Kombinationstilbuddet må samlet set ikke overstige, hvad der tidsmæssigt svarer til en fuldtidsplads i et dagtilbud i kommunen.

3.2.5.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

En undersøgelse offentliggjort i 2017 af dagtilbuddenes åbningstider viste, at 12 ud af 95 kommuner i året 2016 gav mulighed for kombinationstilbud. I 2015 var der i de 12 kommuner ikke forældre, som benyttede ordningen.

Aftalepartierne ønsker, at familier, hvor forældrene har skæve arbejdstider, skal have mere fleksible rammer i forhold til at planlægge deres børns pasning. På denne baggrund foreslås det at udvide den nuværende ordning, så flere familier med skæve arbejdstider får mulighed for at anvende kombi-

nationstilbuddet og som led heri få tilskud til at betale en fleksibel passer for at passe barnet uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstider.

Aftalepartierne er samtidig optaget af, at den fleksible pasning, som er en del af kombinationstilbuddet, reelt anvendes til at passe barnet. Derfor er det væsentligt, at kommunerne som led i godkendelsen af pasningsaftalen fortsat skal godkende de økonomiske forhold samt føre tilsyn med ordningen for blandt andet at sikre, at der ikke er tale om proforma-aftaler.

Der vil to år efter lovens ikrafttræden blive gennemført en evaluering, der skal dokumentere anvendelsen af ordningen. Evalueringen kan danne baggrund for en politisk drøftelse af, om der er behov for en eventuel justering af ordningen.

Det er Børne- og Socialministeriets vurdering, at aftalepartierne ønsker om, at alle kommuner skal tilbyde kombinationstilbuddet til forældre med skæve arbejdstider, vil medføre, at flere forældre med skæve arbejdstider får adgang til flere pasningsmuligheder. Det kan f.eks. være en enlig forsøger, som har aften- og weekendvagter eller et samlevende forældrepar, hvor den ene forælder er sygeplejerske og den anden politibetjent med både aften-, nat- og weekendarbejde.

3.2.5.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at indsætte et nyt § 85 a i dagtilbudsloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 37, hvorefter kommunalbestyrelsen skal tilbyde enlige forældre og forældrepar, hvor begge har et dokumenteret arbejdsbetinget behov for pasning uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid, et kombinationstilbud.

Kombinationstilbuddet indebærer, at barnet kan få en deltidsplads i et dagtilbud samtidig med, at forældrene modtager et tilskud fra kommunen til fleksibel pasning. Herved får barnet glæde af at gå i et dagtilbud, hvor der via trygge og pædagogiske læringsmiljøer arbejdes med barnets trivsel og læring samtidig med, at forældrene via den fleksible pasning får mulighed for at få passet barnet på de tidspunkter, hvor dagtilbuddet har lukket.

Med forslaget indføres begrebet 'fleksibel pasning', som et nyt begreb i dagtilbudsloven, hvor begrebet alene knytter sig til kombinationstilbuddet.

Det foreslås, at forældre til tosprogede børn, der er optaget i et sprogstimuleringsstilbud i form af et dagtilbud 30 timer om ugen, jf. dagtilbudslovens § 11, stk. 8, ikke er omfattet af forslaget, idet sprogstimuleringsstilbuddet på 30 timer om ugen har et særligt formål.

Det foreslås, at reglerne for tilskud til privat pasning efter §§ 80-85, jf. dog § 81, stk. 1, 3. pkt., og § 81 a, stk. 3, tillige gælder for fleksibel pasning. Forslaget indebærer, at den fleksible pasning bliver omfattet af det nuværende krav til privat pasning, hvorefter hovedsproget skal være dansk i

den fleksible pasning, medmindre kommunalbestyrelsen i helt særlige tilfælde har besluttet, at hovedsproget kan være et andet sprog end dansk, hvis det vurderes ikke at have integrationsmæssige konsekvenser. Den fleksible passer skal således kunne dokumentere, at vedkommende har tilstrækkelige danskundskaber til at kunne understøtte barnets dansksproglige udvikling. Det forudsættes i den forbindelse, at den fleksible passer indsender dokumentation for, at den fleksible passer f.eks. har gennemført 9.-klasseprøven i dansk med mindst karakteren 2, har bestået Prøve i Dansk 2, eller et tilsvarende niveau.

Det foreslås ligeledes, at den fleksible pasning vil skulle tilrettelægges, så barnet sikres medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati samt samhørighed med det danske samfund.

Forslaget indebærer i forlængelse heraf, at kommunalbestyrelsen som en betingelse for udbetaling af tilskud til den fleksible pasning skal godkende den pasningsaftale, som indgås mellem forældrene og den fleksible passer. Dette omfatter blandt andet de økonomiske forhold, hvor kommunen skal sikre, at der ikke er tale om performa-aftaler.

Det foreslås, at den fleksible pasning ikke bliver omfattet af kravet om, at der skal arbejdes med at fremme børns læring. Dette skal ses i lyset af, at en betydelig del af den fleksible pasning forventeligt vil finde sted om aftenen eller natten, hvor barnet sover, og at barnet også er i et dagtilbud, hvor der arbejdes med trygge og pædagogiske læringsmiljøer.

Forslaget indebærer, at kommunen skal føre tilsyn med den fleksible pasning, hvor det dog foreslås, at kommunen ikke skal føre tilsyn med den fleksible pasning i samme omfang, som gælder for privat pasning efter dagtilbudslovens §§ 80-85, idet den fleksible pasning ikke skal være omfattet af kravet om læring. Kommunens tilsyn skal dog omfatte øvrige relevante forhold, herunder om hovedsproget i den fleksible pasning er dansk, og om pasningen er tilrettelagt, så børnene sikres medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati og som led heri bidrager til at udvikle børns samhørighed med og integration i det danske samfund.

Det foreslås, at forældre skal have mulighed for at få et kombinationstilbud, hvis de begge har en beskæftigelsessituation, som betyder, at familien har et dokumenteret arbejdsbetinget behov for pasning uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid. Hvis der er tale om en enlig forsørger, skal den pågældende forælder have mulighed for at få et kombinationstilbud, hvis forælderen beskæftigelsessituation betyder, at familien har et dokumenteret arbejdsbetinget behov for pasning uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid.

Forældrenes dokumentation for, at de har et arbejdsbetinget behov for pasning uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid kan eksempelvis bestå af en vagtplan fra deres arbejdsplads eller lignende. Det er den enkelte kommune, der

beslutter, hvordan forældrene skal dokumentere det arbejdsbetingede behov for pasning, så kommunen via dokumentationen har sikkerhed for, at de pågældende forældre har et reelt arbejdsbetinget behov for pasning uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid.

Herudover foreslås det, at kommunalbestyrelsen skal tilrettelægge kombinationstilbuddet ud fra den enkelte families dokumenterede behov. Det vil således være kommunalbestyrelsen, som fastlægger det konkrete timemæssige omfang af deltidspladsen i dagtilbuddet og den fleksible pasning.

Det foreslås, at kombinationstilbuddet ikke kan overstige, hvad der tidsmæssigt svarer til en fuldtidsplads i et alderssvarende dagtilbud i kommunen. Det foreslås videre, at den fleksible pasningsdel skal have et omfang på mindst 10 timer om ugen i gennemsnit.

Med henblik på at sikre en høj grad af fleksibilitet i ordningen foreslås i forlængelse heraf, at omfanget af både deltidspladsen i dagtilbuddet samt den fleksible pasning skal opgøres som et gennemsnit over en periode på mindst fire uger. Forslaget skal sikre, at familier med skiftende arbejdstider og et dokumenteret arbejdsbetinget behov for pasning uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstider også kan gøre brug af kombinationstilbuddet.

Forslaget indebærer, at der ikke er noget loft over, hvor stor en del af kombinationstilbuddet, der kan udgøres af den fleksible pasning. Der vil således ikke være krav om, at pladsen i dagtilbuddet i forhold til tid skal udgøre den primære del af kombinationstilbuddet.

Det foreslås, at de nye regler om kombinationstilbud alene finder anvendelse for aftaler om kombinationstilbud, som tilbydes forældrene efter lovens ikrafttræden, som foreslås at være den 1. juli 2018, jf. lovforslagets § 3, stk. 1.

3.2.6. Mere fleksibilitet i ordningen vedrørende tilskud til pasning af egne børn

3.2.6.1. Gældende ret

Kommunalbestyrelsen kan efter dagtilbudslovens § 86 beslutte at give forældre med børn i alderen 24 uger og indtil skolestart mulighed for at vælge et økonomisk tilskud til pasning af egne børn i stedet for en plads i et dagtilbud.

Tilskuddet kan efter dagtilbudslovens § 89, stk. 2, højst udgøre 85 pct. af den billigste nettodriftsudgift i et dagtilbud til samme aldersgruppe i kommunen. Tilskud til pasning af egne børn kan, jf. dagtilbudslovens § 88, stk. 3, gives for en periode på minimum 8 uger og maksimalt et år. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte en længere minimumsperiode og en kortere maksimumsperiode. Der kan, jf. dagtilbudslovens § 88, stk. 1, maksimalt udbetales tre tilskud til samme husstand.

Kommunalbestyrelsen kan alene give ét tilskud pr. barn og kun i et tidsrum, der holder sig inden for de fastsatte mini-

mums- og maksimumsgrænser. Tilskuddet tildeles det enkelte barn for en sammenhængende periode, der holder sig inden for de fastsatte tidsgrænser. Der kan således ikke tildeles flere tilskud til det samme barn. Dette gælder ligeledes i tilfælde, hvor de enkelte tilskudsperioder tilsammen udgør den maksimale periode på et år.

Forældre kan modtage tilskud til pasning af tre forskellige børn enten samtidigt eller i en forskudt periode, så længe der for det enkelte barn er tale om et tilskud i én samlet periode på maksimalt et år. Tilskuddet beskattes som A-indkomst for tilskudsmodtageren. Der indeholdes dog ikke arbejds-markedsbidrag, da der ikke er tale om en arbejdsindtægt. Det samlede tilskud pr. husstand kan, jf. dagtilbudslovens § 88, stk. 2, ikke overstige dagpengemaximum. Dagtilbudslovens § 87, stk. 1, nr. 1-4, fastsætter fire betingelser, som forældre skal opfylde for at kunne modtage tilskud til pasning af egne børn.

Den forælder, der ansøger om tilskuddet skal kunne dokumentere tilstrækkelige danskundskaber, så forælderen kan udvikle barnets dansksproglige kompetencer. Forælderen kan videre ikke modtage tilskuddet samtidig med, at han eller hun modtager offentlig overførselsindkomst (f.eks. barselsdagpenge, kontanthjælp, førtidspension og SU) eller har en arbejdsindtægt. Tilskud til pasning af egne børn er dermed et alternativ til at være til rådighed og have tilknytning til arbejdsmarkedet, og det er således ikke hensigten, at tilskuddet skal være et supplerende forsørgelsesgrundlag til en offentlig overførselsindkomst eller en arbejdsindtægt. Det er videre en betingelse, at ansøgeren ikke er omfattet af § 13, stk. 10, og § 13 f, stk. 1-4, jf. § 26, stk. 4-10, i lov om aktiv socialpolitik. Dette betyder, at personer, hvis ægtefælle modtager integrationsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp, og som enten frivilligt er blevet hjemmegående og derfor ikke får hjælp efter aktivloven, eller som har mistet retten til hjælp på grund af 225-timers reglen, ikke kan modtage tilskud til pasning af egne børn efter dagtilbudsloven. Endelig er det et krav, at ansøgeren skal have opholdt sig her i landet i mindst 7 ud af de seneste 8 år. Kravet om ophold gælder dog ikke for personer, der er berettiget til ydelsen efter EU-retten, det vil blandt andet sige personer, som er berettigede til tilskuddet i medfør af EU-forordning nr. 492/2011 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Unionen.

3.2.6.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Tilskud til pasning af egne børn giver mulighed for, at forældre i en periode kan modtage et tilskud fra kommunen til at passe barnet i hjemmet i stedet for at få en plads i et dagtilbud. Der knytter sig forskellige regler til tilskuddet, som gør, at ordningen kan opleves som ufleksibel. Dette skyldes blandt andet, tilskuddet skal gives for en sammenhængende periode, så forældrene ikke kan få tilskud til det samme barn i to omgange, ligesom det ikke er muligt at dele tilskudsperioden for det enkelte barn mellem forældrene.

Som led i beslutningsforslag B 34, fremsat i Folketinget den 20. december 2013 om iværksættelse af en systematisk indsats mod grænsehindre inden for rigsfællesskabets grænser (vedtaget i Folketinget d. 13. maj 2014) blev der igangsat en tværministeriel kortlægning af grænsehindre inden for rigsfællesskabet og det nordiske samarbejde. Her er det blandt andet angivet, at kravet om, at man skal have opholdt sig i landet i mindst 7 ud af de seneste 8 år for at have ret til tilskuddet, kan fungere som en hindring for fri bevægelighed inden for rigsfællesskabet. Dette skyldes, at ophold i Grønland og på Færøerne - modsat en række andre ydelser - ikke tæller med i opgørelsen.

Aftalepartierne er enige om, at der er behov for at sikre mere fleksible rammer i ordningen om tilskud til pasning af egne børn i de kommuner, som giver mulighed for tilskuddet. Herudover ønsker aftalepartierne at fjerne den potentielle grænsehindring og dermed sikre, at personer, der har opholdt sig i Grønland eller på Færøerne i mere end 1 år inden for de seneste 8 år, ikke afskæres muligheden fra at modtage tilskud til pasning af egne børn.

Det er Børne- og Socialministeriets vurdering at en ændring af reglerne om tilskud til pasning af egne børn vil kunne medvirke til at give den enkelte familie mere fleksible rammer i tilrettelæggelsen af familie- og arbejdsliv. Herudover vil det efter ministeriets vurdering være et væsentligt bidrag til arbejdet med at fjerne grænsehindre, hvis ophold i Grønland og på Færøerne fremadrettet sidestilles med ophold i Danmark, når det drejer sig om optjening af ret til tilskuddet.

3.2.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre dagtilbudslovens § 88, jf. lovforslagets § 1, nr. 39-41, hvorefter forældre i kommuner, som giver tilskud til pasning af egne børn, får mulighed for at opdele tilskudsperioden i to for det samme barn. Herudover foreslås det, at forældre får mulighed for at dele tilskudsperioden mellem sig. Forslaget ændrer ikke ved, at den samlede periode maksimalt kan udgøre ét år, og at modtageren af tilskuddet skal leve op til de betingelser, der følger af dagtilbudslovens § 87.

Med henblik på at fjerne en potentiel hindring for den fri bevægelighed inden for rigsfællesskabet foreslås det desuden at ændre dagtilbudslovens § 87, jf. lovforslagets § 1, nr. 38, hvorefter ophold i Grønland og på Færøerne sidestilles med ophold i Danmark i relation til optjening af ret til tilskud til pasning af egne børn. Forslaget indebærer, at personer, der har haft ophold i Grønland eller på Færøerne inden for de sidste 8 år også optjener ret til at modtage tilskud til pasning af eget barn i den periode, hvor de opholder sig i Grønland eller på Færøerne. Det vil med den foreslåede ændring således være et krav, at man skal have opholdt sig i riget i mindst 7 ud af de seneste 8 år for at være berettiget til tilskud til pasning af egne børn. Kravet gælder ikke for EU-/EØS-borgere, som har ret til tilskuddet efter EU-retten.

Forslaget ændrer ikke ved, at tilskud til pasning af egne børn ikke kan medtages til Grønland og Færøerne.

Det foreslås, at de nye regler for tilskud til pasning af egne børn alene finder anvendelse for aftaler om tilskud til pasning af egne børn, som indgås efter lovens ikrafttræden, som foreslås at være den 1. juli 2018, jf. lovforslagets § 3, stk. 1.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Det samlede forslag skønnes at medføre årlige merudgifter for kommunerne på 30,6 mio. kr. i 2018, 24,7 mio. kr. i 2019, 22,1 mio. kr. i 2020 og 21,6 mio. kr. i 2021 og årligt herefter (2018 pris og lønniveau). Forslagets økonomiske konsekvenser for kommunerne er sammensat af følgende:

Forslaget om at forældrene får øget mulighed for at vælge et bestemt dagtilbud skønnes at medføre merudgifter på 14,5 mio. kr. i 2018 til ændring af kommunernes administrative systemer i forbindelse med ansøgning, optag og overflytning til en konkret plads i dagtilbud, samt 3,7 mio. kr. i 2019 og årligt herefter overvejede til administrative merudgifter i forbindelse med samme.

Forslaget om kombinationstilbud til familier med skæve arbejdstider skønnes at medføre merudgifter på 2,5 mio. kr. i 2018 og 4,4 mio. kr. i 2019 og årligt herefter, blandt andet som følge af en stigning i antallet af godkendelser af private passere, samt administrative merudgifter i forbindelse med ændringer i takster og tilskud for den enkelte familie.

Forslaget om ret til deltidsplads for forældre på barsels- eller forældreorlov skønnes at medføre merudgifter på 1,5 mio. kr. i 2019 og årligt herefter som følge af administration i forbindelse med ændringer fra heltids- til deltidspladser og omvendt.

Forslaget om bedre kvalitet i private pasningsordninger skønnes at medføre merudgifter på 5,1 mio. kr. i 2018 og på 10,3 mio. kr. i 2019 og årligt herefter som følge af øget kommunalt tilsyn.

Forslaget om bedre sammenhæng i kommunens indsats for de 0-6 årige skønnes at medføre merudgifter på 5,3 mio. kr. i 2018 og på 1,8 mio. kr. i 2019 og årligt herefter som følge af administrative merudgifter i forbindelse med fastsættelse af retningslinjer for samarbejdet mellem den kommunale sundhedspleje og dagtilbud og dagtilbud og skole samt andre relevante aktører.

Forslaget om læringsfokus i skolefritidsordning (SFO) og fritidshjem indtil skolestart skønnes at medføre merudgifter på 3,2 mio. kr. i 2018, 3,1 mio. kr. i 2019 og 0,5 mio. kr. i 2020 til opkvalificering af det pædagogiske personale i fritidshjem og skolefritidsordning (SFO).

De økonomiske konsekvenser af forslaget forhandles med kommunerne.

Forslaget berører ikke regionerne og har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for regionerne. Forslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for staten.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Forslaget kan have positive konsekvenser for privatinstitutioner i kraft af, at kommunerne med forslaget blandt andet får mulighed for at yde et højere drifts- og bygningstilskud til privatinstitutioner.

Herudover kan forslaget om ændrede godkendelseskriterier have såvel positive som negative konsekvenser for privatinstitutioner som følge af, at privatinstitutioner godkendt efter den 1. juli 2018 i tråd med dagtilbuddene under den kommunale forsyning vil skulle opfylde kommunens til en hver tid gældende godkendelseskriterier. Privatinstitutionerne vil skulle opfylde de nye godkendelseskriterier senest seks måneder efter, at disse er offentliggjort. De ændrede godkendelseskriterier kan være enten mere lempelige eller restriktive end de kriterier, privatinstitutionen er godkendt efter.

Det skal hertil bemærkes, at lovændringen alene finder anvendelse for privatinstitutioner, som er godkendt efter lovens ikrafttræden, ligesom de ændrede krav vil blive reflekteret i det driftstilskud pr. barn, som privatinstitutionen modtager fra kommunen.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 21. september 2017 til den 22. oktober 2017 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børne- og Kulturchefforeningen (BKF), Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL), Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO), Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), Danmarks Idrætsforbund (DIF), Danmarks Lærerforening (DLF), Danmarks Privatskoleforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Blindesamfund, Danske Døves Landsforbund, Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM), Dansk Erhverv, Dansk Friskoleforening, Dansk Industri, Dansk Musikskolesammenslutning, Dansk Musikpædagogisk Forening, Dansk Psykolog Forening, Danske A-kasser, Danske Handicaporganisationer (DH), Danske Musik- og

Kulturskoleledere, Danske Regioner, Danske Professionshøjskoler, Danske Skoleelever, Datatilsynet, De private sociale tilbud (LOS), Det Centrale Handicapråd, Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig, DGI, Dokumentations- og Rådgivningscentret for Racediskrimination, Efterskoleforeningen, FOA - Fag og Arbejde, fobu, Foreningen af Danske Døgninstitutioner, Foreningen af Frie Fagskoler, Foreningen af Katolske Skoler i Danmark, Foreningen af Kristne Friskoler, Foreningen af Frie Ungdoms- og Efterskoler, Foreningen af Social-, Sundheds- og Arbejds-markedschefer i Danmark, Foreningen for Forældre til Elever i Fri- og Privatskoler, Foreningsfællesskabet Ligeværd, Frie Kostskolers Fællesråd, Frie Skolers Lærerforening, 10. Sammenfattende skema

FTF, Institut for Menneskerettigheder, Klagenævnet for specialundervisning, KL, Landsforeningen af 10. klasseskoler i Danmark, Landsforeningen af forældre til børn i dagtilbud (FOLA), Landsforeningen af Ungdomsskoleledere, Landsorganisationen i Danmark (LO), Landssamråd for PPR-chefer, Lilleskolerne - en sammenslutning af frie grundskoler, Private Gymnasier og Studenterkurser, Rigsrevisionen, Rådet for Etniske Minoriteter, Selveje Danmark, Skolelederforeningen, Skole og Forældre, Socialpædagogernes Landsforbund, Team Danmark, Uddannelsesforbundet, Ungdommens Uddannelsesvejledning, Ungdomsringen og Ungdomsskoleforeningen.

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Forslaget forventes at medføre merudgifter for kommunerne på 30,6 mio. kr. i 2018, 24,7 mio. kr. i 2019, 22,1 mio. kr. i 2020 og 21,6 mio. kr. i 2021 og årligt herefter.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	De foreslåede ændringer vil medføre administrative meropgaver i kommunerne, herunder i forbindelse med forældrenes øgede muligheder for at få barnet optaget det ønskede dagtilbud, retten til kombinationstilbud, retten til deltidsplads m.v.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Forslaget kan have positive konsekvenser for privatinstitutioner i kraft af, at kommunerne med forslaget blandt andet får mulighed for at yde et højere drifts- og bygningstilskud til privatinstitutioner.	De foreslåede ændringer vedrørende godkendelseskriterier kan have såvel positive som negative konsekvenser for privatinstitutioner som følge af, at privatinstitutioner godkendt efter den 1. juli 2018 vil skulle opfylde kommunens godkendelseskriterier senest seks måneder efter, at disse er offentliggjort. Privatinstitutioner vil med forslaget skulle tilpasse driften, hvis kommunen ændrer godkendelseskriterierne, som kan betyde, at de bliver omfattet af enten mere lempelige eller restriktive krav. Ændringen foreslås alene at finde anvendelse for privatinstitutioner, som er godkendt efter lovens ikrafttræden, ligesom de ændrede krav vil blive reflekteret i det driftstilskud pr. barn, som privatinstitutionen modtager fra kommunen.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	Ja	Nej X

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af dagtilbudslovens § 2, stk. 3, at forældre alene kan råde over et tilbud efter dagtilbudsloven, medmindre forældrene anvender et kombinationstilbud efter dagtilbudslovens § 80, stk. 4.

Det foreslås at ændre henvisningen i dagtilbudslovens § 2, stk. 3, så der henvises til § 85 a. Forslaget følger af lovforslagets § 1, nr. 37, hvor der som noget nyt foreslås indført en ny bestemmelse om kombinationstilbud.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.5.

Til nr. 2

Efter dagtilbudslovens § 3 har kommunalbestyrelsen ansvaret for dag-, fritids- og klubtilbud m.v., ligesom kommunen skal fastsætte mål og rammer for disse områder.

Det foreslås, at ordet »dag-, fritids- og klubtilbud« alle steder i dagtilbudslovens § 3 ændres til »fritids- og klubtilbud«. Herefter regulerer § 3 alene kommunens forpligtelse til at fastsætte mål og rammer for fritidshjem og klubtilbud m.v. Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, hvorefter det foreslås, at kommunalbestyrelsens forpligtelse til at fastsætte rammer m.v. for dagtilbuddene fastsættes i selvstændig bestemmelse.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.1.1.

Til nr. 3

Det følger af dagtilbudslovens § 3, at kommunalbestyrelsen har ansvaret for dag-, fritids- og klubtilbud m.v. Det følger videre, at kommunalbestyrelsen skal fastsætte mål og rammer for disse områder.

Den foreslåede § 3 a er en ny bestemmelse, som vil regulere dagtilbuddene, hvorimod § 3 i dagtilbudsloven fremadrettet alene vil regulere fritidshjem og klubtilbud m.v.

Det foreslås med § 3 a, stk. 1, at kommunalbestyrelsen har ansvaret for dagtilbuddene. Den foreslåede § 3 a, stk. 1, er en videreførelse af dagtilbudslovens § 3, stk. 1, for så vidt angår kommunalbestyrelsens ansvar for dagtilbuddene.

Det foreslås med § 3 a, stk. 2, at kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre kommunens rammer for dagtilbud herunder eventuelle prioriterede indsatser på området. Det foreslås videre i stk. 2, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at de fastsatte rammer og eventuelle prioriterede indsatser medvirker til, at dagtilbuddene kan opfylde de krav, der følger af lovens afsnit II og til udmøntningen af kommunens

sammenhængende børnepolitik, jf. § 19, stk. 2, i lov om social service.

Den foreslåede § 3 a, stk. 2, er en videreførelse af dagtilbudslovens § 3, stk. 2 og 3, for så vidt angår kommunalbestyrelsens forpligtelse til at fastsætte og offentliggøre rammer for dagtilbuddene, herunder at dagtilbuddene skal ses i sammenhæng med og skal medvirke til udmøntningen af kommunens sammenhængende børnepolitik efter § 19, stk. 2, i lov om social service.

Med forslaget vil kommunalbestyrelsen skulle fastsætte og offentliggøre kommunens rammer for dagtilbuddene, herunder eventuelle prioriterede indsatser på området. Kommunalbestyrelsen vil som en del af forslaget skulle sikre, at kommunens rammer og eventuelle prioriterede indsatser på området medvirker til, at dagtilbuddene i praksis kan efterleve lovens formål, formålsbestemmelsen for dagtilbud, arbejdet med den pædagogiske læreplan og den sammenhængende børnepolitik efter lov om social service. Hensigten med forslaget er således, at de rammer, som kommunen fastsætter, vil skulle ses i tæt sammenhæng med dagtilbuddenes mulighed for i praksis at løse de opgaver, som de ifølge loven er forpligtet til.

Kommunens fastsatte rammer for dagtilbuddenes arbejde vil f.eks. kunne bestå af tværfaglige netværk, interne og eksterne netværk for ledelse og medarbejdere, kompetenceudviklingsforløb, supervision, udviklingsorienteret tilsyn m.v., hvor disse elementer alene er nævnt som eksempler.

Forslaget indebærer, at det gældende krav om, at kommunalbestyrelsen skal fastsætte mål for området, bliver ophævet. Forslaget skal ses i sammenhæng med, at der er fastsat en formålsbestemmelse for hele dagtilbudsloven samt en formålsbestemmelse for dagtilbuddene, jf. dagtilbudslovens §§ 1 og 7 samt forslaget om, at ministeren får bemyndigelse til på bekendtgørelsesniveau at fastsætte få brede pædagogiske mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring, jf. forslaget § 1, nr. 7.

Kommunens sammenhængende børnepolitik skal beskrive forholdet mellem "normalområdet", som dagtilbuddene udgør, og "særlig støtte-området", som reguleres efter lov om social service. Dagtilbuddene er en del af kommunens generelle forebyggende indsats til de børn, der har behov herfor. Hovedparten af de børn, der har behov for særlig støtte efter bestemmelserne i lov om social service, har også kontakt med de almindelige dagtilbud. Det er derfor vigtigt, at der sikres sammenhæng mellem på den ene side dagtilbuddenes indsats i forhold til det pågældende barn og på den anden side den indsats, der i andet regi iværksættes efter lov om social service.

Formålet med den sammenhængende børnepolitik er, at den enkelte kommunalbestyrelse sikrer sammenhæng mellem det generelle forebyggende arbejde og den målrettede indsats over for børn med behov for særlig støtte. I denne for-

bindelse er det blandt andet vigtigt, at normalsystemet er tilstrækkeligt rummeligt til, at der ikke sker en u hensigtsmæssig udstødelse af børn med behov for støtte efter dagtilbudsloven eller regler om særlig støtte efter lov om social service.

Den sammenhængende børnepolitik skal således beskrive, hvordan kommunalbestyrelsen sikrer sammenhæng mellem dele af den kommunale forvaltning og øvrige tilbud f.eks. dagtilbud, skole, sundhedssektor, den frivillige sektor og den særlige støtte til børn og unge.

Det følger af den sammenhængende børnepolitik, at kommunalbestyrelsen som led i udarbejdelsen heraf skal beskrive den rolle, som dagtilbuddene tilsigtes at spille i den forebyggende indsats, herunder dagtilbuddenes rummelighed i forhold til børn med udfordringer. Der kan f.eks. være behov for, at kommunalbestyrelsen er særlig opmærksom på indsatsen i dagtilbud, der ligger i belastede områder. Hvis et dagtilbud har en særlig høj andel af børn med sociale problemer, kan kommunalbestyrelsen således overveje, om der er behov for særlige initiativer f.eks. differentieret normering for at sikre, at dette tilbud kan tilgodese børnenes behov.

Den sammenhængende børnepolitik skal udformes skriftligt og offentliggøres på kommunens hjemmeside. Der er for så vidt angår dagtilbud og den sammenhængende børnepolitik ikke tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Kravet om, at kommunalbestyrelsen skal offentliggøre kommunens rammer og eventuelle prioriterede indsatser har til formål at give borgerne mulighed for at få indblik i den enkelte kommunes prioriteringer og serviceniveau på dagtilbudsområdet.

Det foreslås med § 3 a, stk. 3, at der stilles krav om, at kommunalbestyrelsen som led i fastsættelsen af rammer for dagtilbuddene, jf. det foreslåede stk. 2, og med henblik på at skabe sammenhæng i børns liv og kontinuitet i overgangen mellem tilbud skal fastsætte retningslinjer om:

- 1) Samarbejdet mellem dagtilbud og fritidstilbud samt skolen.
- 2) Samarbejdet mellem dagtilbud og andre relevante aktører, herunder den kommunale sundhedspleje, Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) m.v.
- 3) Videregivelse af relevante oplysninger ved børnenes overgange fra den kommunale sundhedspleje til dagtilbud og fra dagtilbud til skolefritidsordning/fritidshjem og skole.

Den foreslåede § 3 a, stk. 3, er en delvis videreførelse af dagtilbudslovens § 3, stk. 3, nr. 1, hvorefter kommunalbestyrelsen skal sikre, at dagtilbuddene medvirker til at skabe indbyrdes sammenhæng mellem dagtilbud, fritidstilbud og klubtilbud samt andre relevante love.

Forslaget om fastsættelse af retningslinjer har til hensigt at sikre, at der politisk tages stilling til og udstikkes en fælles retning for, hvordan samarbejdet mellem forskellige dele af

den kommunale forvaltning og øvrige tilbud, samt videregivelse af relevante oplysninger om børn herimellem finder sted i kommunen.

Retningslinjerne skal videre sikre, at de fagprofessionelle i den kommunale sundhedspleje, dagtilbud, fritidstilbud, skoler m.v. får viden om de krav til samarbejdet, der politisk er besluttet i kommunen, så de kan organisere og tilrettelægge det konkrete samarbejde i overensstemmelse hermed. Formålet er, at der alle steder i kommunen foregår et samarbejde mellem dele af den kommunale forvaltning og øvrige tilbud, som er organiseret og tilrettelagt med udgangspunkt i kommunalbestyrelsens fastsatte retningslinjer for samarbejdet. Samarbejdet og videregivelse af relevante oplysninger om barnet skal understøtte, at der sikres den bedst mulige sammenhæng i indsatsen for barnet.

Der stilles med forslaget ikke krav til, hvordan samarbejdet skal tilrettelægges herunder til særlige måder, hvorpå samarbejdet skal foregå. Forslaget indebærer, at kommunalbestyrelsen vil skulle fastsætte retningslinjer for samarbejdet, hvor det er op til den enkelte kommunalbestyrelse at beslutte, hvordan samarbejdet skal foregå samt omfanget af samarbejdet.

Det foreslås med *stk. 3, nr. 1*, at kommunalbestyrelsen skal fastsætte retningslinjer for samarbejdet mellem dagtilbud, fritidstilbud og skolen. Kommunalbestyrelsens retningslinjer for børns overgang til fritidstilbud og skole har til hensigt at sikre, at personalet i dagtilbud, fritidstilbud og skole ud fra retningslinjerne kan organisere det konkrete samarbejde, så det sikres, at der er sammenhæng mellem tilbuddene, og at barnets overgang til fritidstilbud og skole sker så trygt for barnet som muligt.

Det foreslås med *stk. 3, nr. 2*, at kommunalbestyrelsen skal fastsætte retningslinjer for samarbejdet mellem dagtilbud og andre relevante aktører herunder den kommunale sundhedspleje. Andre relevante aktører kan f.eks. være Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), tale- og hørepædagoger m.v.

Hovedparten af alle forældre får besøg af den kommunale sundhedspleje i barnets første år, hvor sundhedsplejersken vejleder forældrene om barnets trivsel, sundhed og udvikling. Sundhedsplejersken besidder derfor vigtig viden om barnet, og det foreslås i relation hertil, at kommunalbestyrelsen i retningslinjerne blandt andet skal fastsætte retningslinjer for samarbejdet mellem den kommunale sundhedspleje og dagtilbud i forbindelse med, at barnet ikke længere skal passes af forældrene, men optages i et dagtilbud.

Det foreslås, at kommunens retningslinjer også skal omhandle samarbejdet mellem dagtilbud og sundhedsplejen i forhold til børn, der allerede er optaget i dagtilbud, idet sundhedsplejerskens faglige viden om børn gennem opvæksten kan bidrage til at understøtte det pædagogiske arbejde med børns trivsel og udvikling i dagtilbuddet, lige såvel som det pædagogiske personales viden om at tilrettelægge trygge

og stimulerende pædagogiske læringsmiljøer kan bidrage til at styrke den samlede sundhedsfaglige indsats i forhold til familien.

Der henvises i øvrigt til sundhedslovens §§ 120-124, jf. lov-bekendtgørelse nr. 1188 af 24. september 2016 med senere ændringer, hvorefter kommunalbestyrelsen har ansvar for at bidrage til at sikre, at børn og unge får en sund opvækst og skabe gode forudsætninger for en sund voksertilværelse.

Det følger af sundhedslovens § 124, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde daginstitutioner og kommunale dagplejere, der er beliggende i kommunen, vejledning om almen sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende foranstaltninger fra den kommunale sundhedstjeneste. Bistanden skal omfatte generel rådgivning om børns sundhed og trivsel, vejledning om og tilsyn med sundhedsforhold i tilbuddet, herunder oplysning om hygiejne samt konkret rådgivning vedrørende de børn, som personalet finder har særlige problemer.

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen skal fastsætte retningslinjer for samarbejdet mellem øvrige relevante aktører. Det er den enkelte kommunalbestyrelse, der beslutter, hvilke aktører det herudover vil være relevant at fastsætte retningslinjer for.

Det foreslås med *stk. 3, nr. 3*, at kommunalbestyrelsen skal fastsætte retningslinjer for videregivelse af relevante oplysninger ved børns overgange fra hjemmet (sundhedsplejen) til dagtilbud og fra dagtilbud til skolefritidsordning, fritidshjem og skole.

Med forslaget vil det være den enkelte kommune, der inden for de gældende krav i relevante love som sundhedsloven, dagtilbudsloven, folkeskoleloven m.v. beslutter, hvordan samarbejdet og videregivelse af relevante oplysninger om barnet konkret vil skulle foregå og tilrettelægges i kommunen.

Det foreslås med § 3 a, *stk. 4*, at dagtilbud skal medvirke til at yde særlig støtte til de børn i dagtilbud, der har behov herfor. Den foreslåede § 3 a, *stk. 4*, er en videreførelse af dagtilbudslovens § 3, *stk. 3, nr. 2*, hvorefter dagtilbud skal medvirke til at yde særlig støtte til de børn i dagtilbud, der har behov herfor. Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, *nr. 2*, hvori det foreslås, at dagtilbudslovens § 3 fremadrettet alene regulerer fritidshjem og klubtilbud m.v.

Den foreslåede § 3 a, *stk. 5*, er ny.

Det foreslås med § 3 a, *stk. 5*, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at udviklingen på dagtilbudsområdet drøftes politisk mindst hvert andet år med udgangspunkt i, hvordan kommunens rammer for dagtilbud og eventuelle prioriterede indsatser for området bidrager til, at dagtilbuddene kan efterleve de krav, der følger af loven. Bestemmelsen har til hensigt at sikre, at kommunalbestyrelsen har fokus på, om de rammer for dagtilbuddene, og de eventuelle prioriterede indsatser, som kommunalbestyrelsen har fastsat, jf. den foreslåede § 3 a, *stk. 2*, i tilstrækkelig grad understøtter og bidrager til, at

dagtilbuddene kan opfylde de krav, som følger af dagtilbudsloven.

Den foreslåede § 3 a, *stk. 5*, skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, *nr. 9*, hvorefter kommunalbestyrelsens forpligtelse til mindst hvert andet år at drøfte dagtilbuddenes evaluering af den pædagogiske læreplan foreslås ophævet. Med forslaget skal kommunalbestyrelsen således fremadrettet sikre, at der sker en politisk drøftelse af udviklingen på dagtilbudsområdet, hvorimod den ikke længere skal drøfte dagtilbuddenes evaluering af den pædagogiske læreplan.

Den politiske drøftelse vil kunne finde sted i kommunalbestyrelsen eller i det relevante politiske udvalg i kommunen.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at forskning dokumenterer, at de første år i et barns liv er de mest betydningsfulde, og at det er i de år, at indsatser kan gøre den største forskel for barnet. Formålet med den politiske drøftelse er således at sikre, at der i kommunen er politisk fokus på dagtilbudsområdet, herunder opmærksomhed omkring sammenhængen mellem kommunens fastsatte rammer for dagtilbud og de eventuelle prioriterede indsatser, som kommunen har besluttet, jf. *stk. 2*, samt dagtilbuddenes mulighed for at etablere pædagogiske læringsmiljøer for børn, der fremmer deres trivsel, læring, udvikling og dannelse i henhold til de krav, som følger af dagtilbudsloven.

Den politiske drøftelse i kommunen vil f.eks. kunne tage udgangspunkt i det tilsyn, kommunen fører med dagtilbuddene. Kommunen vil således som led i sit generelle tilsyn med dagtilbuddene kunne sætte fokus på specifikke områder såsom f.eks. tidlig indsats, integration eller forebyggelse af mobning, ligesom kommunen i sit tilsyn kan sætte fokus på den evalueringskultur, der med forslaget fremadrettet skal etableres i det enkelte dagtilbud, hvor en systematisk evalueringskultur er udgangspunktet for den løbende udvikling og kvalificering af de pædagogiske læringsmiljøer.

Den politiske drøftelse af dagtilbudsområdet vil også kunne tage udgangspunkt i andre relevante informationer, beskrivelser eller eksisterende nøgletal for området. Dette kan f.eks. være forældrenes tilfredshed med dagtilbuddene, det pædagogiske personales sygefravær, forholdet mellem andelen af uddannet og ikke-uddannet personale i kommunens dagtilbud, antallet af elever, der må gå børnehaveklassen om, antallet af børn og elever i henholdsvis 3-års-alderen og i begyndelsen af børnehaveklassen, der har behov for sprogstimulering, afdækning af det pædagogiske personales kompetenceprofil i kommunen m.v.

Den foreslåede § 3 a, *stk. 6*, er ny.

Det foreslås med § 3 a, *stk. 6*, at kommunalbestyrelsen vil skulle beslutte, om der i medfør af den politiske drøftelse af udviklingen på dagtilbudsområdet efter den foreslåede *stk. 5* er behov for at iværksætte tiltag såsom kompetenceudvikling, supervision m.v., som kan understøtte og kvalificere dagtilbuddenes arbejde med etablering af pædagogiske læ-

ringsmiljøer for børn, der fremmer børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Den politiske drøftelse vil f.eks. kunne tydeliggøre, at de fastsatte rammer for dagtilbuddene ikke i tilstrækkelig grad understøtter, at dagtilbuddene kan efterleve dagtilbudslovens krav. Kommunalbestyrelsen kan derved blive opmærksom på, at der er behov for politisk at prioritere midler til området, så der f.eks. kan iværksættes målrettet kompetenceudvikling af pædagogisk personale eller ansættes flere pædagoger eller pædagogisk personale generelt eller i bestemte områder, ligesom drøftelsen kan afføde tiltag, der kan nedbringe sygefraværet i dagtilbuddene m.v.

Det er den enkelte kommunalbestyrelse, der beslutter, om den politiske drøftelse efter det foreslåede stk. 5, giver anledning til at iværksætte specifikke tiltag. Det er væsentligt, at iværksatte tiltag ligger i tråd med arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan og ikke medfører unødigt bureaukrati, som tager tid fra det pædagogiske personales arbejde med børnene.

Forslaget skal ses i sammenhæng med dagtilbudslovens § 10, stk. 2, som fastsætter, at kommunalbestyrelsen mindst hvert andet år skal drøfte, om evalueringerne af den pædagogiske læreplan giver anledning til yderligere handling fra kommunalbestyrelsens side. Jf. lovforslagets § 1, nr. 9, foreslås dagtilbudslovens § 10, stk. 2, ophævet, hvorefter der fremadrettet ikke vil være krav om, at kommunalbestyrelsen skal drøfte, hvorvidt evalueringerne af de pædagogiske læreplaner giver anledning til yderligere handling.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.1.3.

Det foreslås med § 3 a, stk. 7, at kommunalbestyrelsen skal offentliggøre en oversigt over dagtilbud i kommunen samt satser for tilskud til privat pasning og pasning af egne børn. Det foreslås videre med stk. 7, 2. pkt., at kommunalbestyrelsen skal offentliggøre de fastsatte rammer og eventuelle prioriterede indsatser efter det foreslåede stk. 2, oversigten over dagtilbud i kommunen og satser for tilskud til privat pasning og pasning af egne børn samt øvrige retningslinjer efter lovens afsnit II og V et samlet sted på kommunens hjemmeside eller andet let tilgængeligt sted for borgerne.

Den foreslåede § 3 a, stk. 7, 1. pkt., er en videreførelse af dagtilbudslovens § 3, stk. 4, for så vidt angår kommunalbestyrelsens forpligtelse til at offentliggøre en oversigt over dagtilbud i kommunen samt satser for tilskud til privat pasning og tilskud til pasning af egne børn. Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 2, hvori det foreslås, at dagtilbudslovens § 3 fremadrettet alene regulerer fritidshjem og klubtilbud m.v.

Hensigten med forslaget er at skabe bedre sammenhæng mellem tilbud samt gøre det lettere for forældre at kende til kommunens retningslinjer m.v. Forslaget indebærer, at følgende rammer og retningslinjer vil skulle offentliggøres ét samlet sted:

- Rammer for dagtilbud og eventuelle prioriterede indsatser, jf. den foreslåede § 3 a, stk. 2.
- Retningslinjer for samarbejdet mellem tilbud, jf. den foreslåede § 3 a, stk. 3, nr. 1-3.
- Oversigt over kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner, privatinstitutioner og kommunale og private dagplejere i kommunen samt hvilke tilskud kommunen giver til privat pasning og pasning af egne børn, jf. den foreslåede § 3 a, stk. 7.
- Rammer for kommunens tilsyn, jf. dagtilbudslovens § 5, stk. 2.
- Retningslinjer for forældres fravalg af et sundt frokostmåltid, jf. dagtilbudslovens § 16 b, stk. 7.
- Kriterier for godkendelse af privatinstitutioner, jf. dagtilbudslovens § 20, stk. 2, 1. pkt.
- Retningslinjer for optagelse af børn i dagtilbud, jf. dagtilbudslovens § 27, stk. 1, 1. pkt.
- Retningslinjer for anvendelse af deltidspladser m.v., jf. den foreslåede § 27 b, stk. 4, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 23.
- Retningslinjer for udmeldelse af børn samt forældrenes frist for udmeldelse af børn i dagtilbud, jf. dagtilbudslovens § 29, stk. 3.
- Retningslinjer for overgang mellem privat pasning og optagelse i et dagtilbud, jf. den foreslåede § 81, stk. 4, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 35.
- Eventuel ventelistelukning for børn fra andre kommuner, jf. § 9, stk. 2, i bekendtgørelse om dagtilbud.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.1.1.

Til nr. 4

Efter dagtilbudslovens § 5, stk. 1, har kommunalbestyrelsen pligt til at føre tilsyn med indholdet af de tilbud, der drives efter dagtilbudsloven. Dette omfatter blandt andet den måde, hvorpå opgaverne udføres, herunder at de mål og rammer, som kommunalbestyrelsen har fastsat efter dagtilbudslovens § 3, stk. 2, opfyldes.

Det foreslås at fastsætte i dagtilbudslovens § 5, stk. 1, at kommunalbestyrelsen som led i tilsynet skal sikre, at dagtilbuddene i udførelsen af deres opgaver efterlever de rammer og eventuelle prioriterede indsatser, som kommunalbestyrelsen har fastsat i medfør af den foreslåede § 3 a, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 3.

Forslaget indebærer, at kommunalbestyrelsen fremadrettet skal føre tilsyn med, at dagtilbuddene efterlever dagtilbudslovens krav og de rammer og eventuelle indsatser, som er besluttet af kommunalbestyrelsen efter den foreslåede § 3 a, stk. 2, foruden krav fra anden lovgivning. Der er ikke forudsat en udvidelse af kommunalbestyrelsens tilsynsforpligtelse. Forslaget følger af ændringen i § 1, nr. 3, hvorefter kommunalbestyrelsen fremover skal fastsætte og offentliggøre rammer og eventuelle prioriterede indsatser på dagtilbudsområdet.

Forslaget ændrer ikke ved, at kommunalbestyrelsen fortsat og uændret skal føre tilsyn med, om fritids- og klubtilbud m.v., som drives efter dagtilbudslovens afsnit III og IV, efterlever de mål og rammer, som kommunalbestyrelsen har fastsat efter dagtilbudslovens § 3, stk. 2.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.1.1.

Til nr. 5

I overskriften til dagtilbudslovens kapitel 2 fremgår det, at kapitlet omhandler formål, pædagogisk læreplan, sprogvurdering, børnemiljøvurdering m.v.

Det foreslås at ophæve ordet børnemiljøvurdering fra kapiteloverskriften. Der er tale om en konsekvensændring, idet kravet om, at der skal udarbejdes en børnemiljøvurdering i dagtilbud, blev ophævet med lov nr. 630 af 11. juni 2010 om ændring af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge (dagtilbudsloven) og lov om folkeskolen (Afbureaukratisering af reglerne om pædagogiske læreplaner, sprogvurderinger og børnemiljøvurderinger m.v.) Forslaget har derfor ingen materiel betydning.

Til nr. 6

Dagtilbudslovens § 7 fastsætter formålet for dagtilbuddene. Det følger blandt andet heraf, at alle dagtilbud i samarbejde med forældrene skal give børn omsorg og understøtte det enkelte barns alsidige udvikling og selvværd samt bidrage til, at børn får en god og tryk opvækst samt fremme børns læring og udvikling af kompetencer gennem oplevelser, leg og pædagogisk tilrettelagte aktiviteter, der giver børn mulighed for fordybelse, udforskning og erfaring.

Det foreslås at nyaffatte § 7.

Det foreslås med § 7, stk. 1, at dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor det som noget nyt foreslås, at det skrives ind i formålsbestemmelsen, at legen skal være grundlæggende, og at der skal tages udgangspunkt i et børneperspektiv.

Det foreslås, at den foreslåede nye lovgivningsmæssige ramme for den pædagogiske læreplan, jf. lovforslagets § 1, nr. 7, afspejles i formålsbestemmelsen for dagtilbud, hvorefter det fastsættes, at dagtilbuddenes arbejde med at fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse sker via trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv.

Forslaget har blandt andet til hensigt at understrege betydningen af legen i forhold til dagtilbuddenes arbejde med etablering af trygge og pædagogiske læringsmiljøer for børn. Derudover er børneperspektivet indsat i formålsbestemmelsen for at tydeliggøre, at barndommen har værdi i sig selv, og at de pædagogiske læringsmiljøer skal tage udgangspunkt i et børneperspektiv uanset, om der er tale om hver-

dagssituationer, børneinitierede aktiviteter eller voksenplanlagte forløb.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 7, om ændring af reglerne om pædagogiske læreplaner samt bemærkningerne hertil, hvor begrebet pædagogisk læringsmiljø er centralt, og hvor det nærmere fastsættes, hvad der forstås ved og kendetegner et trygt pædagogisk læringsmiljø.

Det foreslås med i stk. 1, at det som noget nyt fastsættes, at dagtilbud skal fremme børns dannelse, hvor begrebet dannelse refererer til en dybere form for læring, hvor barnet som aktiv deltager forankrer værdier og viden i egen personlighed som rettesnor til at orientere sig og handle i en global verden som et hensynfuldt, kritisk, demokratisk menneske.

Dannelse refererer både til det pædagogiske formål, indhold og form. Dannelse, ligestilling og demokrati må medtænkes i den daglige pædagogiske praksis, så børnene oplever at medvirke i og have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det dannende indhold skal være meningsfuldt, udfordre barnet og være afsæt for børnenes måder at begribe og handle i en digitaliseret og global verden. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, således at barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarlig for at skabe.

Det foreslås med § 7, stk. 2, at dagtilbud i samarbejde med forældrene skal give børn omsorg og understøtte det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse samt bidrage til, at børn får en god og tryk opvækst.

§ 7, stk. 2, er en videreførelse af dagtilbudslovens § 7, stk. 2, hvor ordene alsidige udvikling og selvværd foreslås erstattet med ordene trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Stk. 2 sætter barnets behov og udvikling i centrum og fremhæver samtidig, at indsatsen skal tilrettelægges i samarbejde med forældrene. I bestemmelsen fremhæves det, at dagtilbud skal give barnet omsorg. Omsorgen er et nødvendigt fundament for barnets tro på sig selv og tillid til omgivelserne. At dagtilbud skal give barnet omsorg indebærer, at barnet skal have såvel den nødvendige pasning, fysiske omsorg og følelsesmæssige kontakt i dagtilbuddet.

Det foreslås, at ordene alsidige udvikling og selvværd udgår af formålsbestemmelsen, idet det foreslås at fastsætte et overordnet og mere præcist formål for dagtilbuddenes arbejde. Det foreslås, at dagtilbud i samarbejde med forældrene skal give børn omsorg og understøtte det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Forslaget skal ses i sammenhæng med, at arbejdet med børns alsidige personlige udvikling er et selvstændigt læreplanstema, jf. lovforslagets § 1, nr. 7. Herudover foreslås det, jf. lovforslagets § 1, nr. 7, at ministeren får bemyndigelse til på bekendtgørelsesniveau at fastsætte indholdsbeskrivelser af de seks læreplanstemaer, hvor det blandt andet vil indgå, at arbejdet med børns selv-

værd vil være et element i arbejdet med børns alsidige personlige udvikling.

Det foreslås med § 7, stk. 3, at børnemiljøet i dagtilbud udgør et væsentligt aspekt i forhold til at sikre alle børns trivsel, sundhed, udvikling og læring. § 7, stk. 3, er en videreførelse af dagtilbudslovens § 7, stk. 1.

Bestemmelsen understreger, at et godt børnemiljø ikke blot omhandler den fysiske indretning af dagtilbuddet, men at børnemiljøet også omfatter de psykiske og æstetiske forhold i dagtilbuddet, og at disse forhold tilsammen medvirker til, at børnene får de optimale betingelser for at udvikles og lære. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med den foreslåede § 8, stk. 7, hvor det fastsættes, at arbejdet med børnemiljøet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Det foreslås med § 7, stk. 4, at dagtilbud skal give børn medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati. Det foreslås ligeledes med stk. 4, at dagtilbud som led heri skal bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund. § 7, stk. 4, er en videreførelse af dagtilbudslovens § 7, stk. 4, med enkelte sproglige ændringer.

Forslaget indebærer, at der skal lyttes til børn, og at børn skal tages alvorligt, hvilket ligeledes understøtter FN's Konvention om Barnets Rettigheder, artikel 12, der netop fremhæver, at børn har ret til at udtrykke deres synspunkter i forhold, der vedrører dem. Børnene skal i forlængelse af dette have mulighed for at få indflydelse og medbestemmelse på deres dagligdag i dagtilbuddet afhængig af alder og modenhed. Hensigten hermed er at medvirke til, at barnet udvikler selvstændighed, og at barnet lærer at tage medansvar og udvikler evner til at samarbejde og indgå i forpligtende fællesskaber.

Alle dagtilbud skal bygge på de demokratiske værdier, der kendetegner danske dagtilbud og medvirke til integration i det danske samfund, således at børnene kan begå sig i det danske samfund. Det indebærer, at dansk er hovedsproget i alle dagtilbud, jf. dagtilbudslovens § 22 a, stk. 1, at børnene introduceres til danske traditioner, at børnene medinddrages m.v.

Det foreslås med § 7, stk. 5, 1. pkt., at dagtilbud i samarbejde med forældrene skal sikre børn en god overgang fra hjem til dagtilbud. Den foreslåede § 7, stk. 5, 1. pkt., er en delvis videreførelse af dagtilbudslovens § 7, stk. 5.

Forslaget skal ses i lyset af, at overgangen fra hjem til dagtilbud markerer et nyt kapitel for barnet, hvor barnet går fra at blive passet i familien til at begynde i et dagtilbud i nye rammer og med ikke-kendte voksne og børn, som barnet skal lære at kende. Det er derfor afgørende, at dagtilbud og forældre i samarbejde sikrer, at overgangen sker så trygt som muligt for barnet. Forslaget skal blandt andet ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, hvor det foreslås, at

kommunen som en del af dens rammer blandt andet skal fastsætte retningslinjer for samarbejdet mellem dagtilbud og den kommunale sundhedspleje samt for videregivelse af relevante oplysninger ved børns overgang fra sundhedsplejen til dagtilbud.

Det foreslås med § 7, stk. 5, 2. pkt., at dagtilbud i samarbejde med forældre og skole skal sikre børn en god sammenhængende overgang mellem dagtilbud og fra dagtilbud til fritidstilbud og skole ved at udvikle og understøtte deres grundlæggende kompetencer og lyst til at lære. Hensigten med forslaget er blandt andet, at skoleforløbet opleves som en naturlig forlængelse af det lærings- og udviklingsforløb, barnet er i gang med i dagtilbuddet, og at dagtilbud, forældre og skole samarbejder om at gøre overgangen så harmonisk som mulig for barnet.

Ved samarbejde mellem dagtilbud og skole tænkes der ikke nødvendigvis på, at disse skal samarbejde en til en. Det kan ligeledes være et overordnet samarbejde ud fra de pædagogiske rammer, idet børn fra dagtilbud ofte skal videre til forskellige skoler. Den foreslåede § 7, stk. 5, 2. pkt., skal blandt andet ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, hvor det foreslås, at kommunens som en del af dens rammer skal fastsætte retningslinjer for samarbejdet mellem dagtilbud, fritidstilbud og skole.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.1.2.

Til nr. 7

Det følger af dagtilbudslovens § 8, at der skal udarbejdes en skriftlig pædagogisk læreplan i alle dagtilbud for børn i aldersgruppen 0-2 år og børn i aldersgruppen fra 3 år til barnets skolestart. Det følger videre af dagtilbudslovens § 8, at den pædagogiske læreplan skal beskrive dagtilbuddets mål for børns læring inden for seks fastsatte læreplanstemaer, samt relevante pædagogiske metoder og aktiviteter, som iværksættes for at nå målene.

Det foreslås at affatte dagtilbudslovens § 8 på ny.

Det foreslås med § 8, stk. 1, 1. pkt., at der i alle dagtilbud skal udarbejdes en skriftlig pædagogisk læreplan for hele børnegruppen i alderen 0-2 år samt børnegruppen i alderen 3 år og frem til skolestart. Den foreslåede § 8, stk. 1, 1. pkt., er en videreførelse af dagtilbudslovens § 8, stk. 1.

Med dagtilbud forstås alle daginstitutioner og dagplejen. Det følger således af bestemmelsen, at der i alle daginstitutioner og dagplejen skal udarbejdes en skriftlig pædagogisk læreplan for hele børnegruppen i alderen 0-2 år og for børnegruppen i alderen 3 år og frem til skolestart. Formålet er at sikre, at arbejdet med det pædagogiske læringsmiljø og børns læring forankres lokalt, at det enkelte dagtilbud tager ejerskab for læreplanen, samt at dagtilbuddet kan tage højde for lokale forhold såsom børnegruppens sammensætning (aldre, køn, handicap, kulturelle forskelle, familiebaggrunde m.v.), geografisk placering og fysiske muligheder m.v.

Med præciseringen bliver det tydeliggjort, at det enkelte dagtilbud skal udarbejde en pædagogisk læreplan for børnegruppen i alderen 0-2 år og børnegruppen i alderen 3 år og frem til skolestart. Forslaget er i overensstemmelse med reglerne i dagtilbudsloven, hvor de nuværende regler dog har givet anledning til tvivl om, hvorvidt der stilles krav om, at der skal udarbejdes en pædagogisk læreplan for hvert enkelt barn i dagtilbuddet.

I lighed med gældende ret skal den pædagogiske læreplan med forslaget fortsat udarbejdes samlet for alle dagplejehjem i kommunen eller i det omfang, det giver mening, for distrikter tilknyttet den kommunale dagpleje.

Den private dagpleje efter dagtilbudslovens § 21, stk. 3, kan vælge at følge den pædagogiske læreplan for den kommunale dagpleje, udarbejde en læreplan selv eller flere dagplejere kan vælge at gå sammen og udarbejde en samlet læreplan for dele af eller alle private dagplejere i kommunen. Der er tale om en videreførelse af dagtilbudslovens § 8, stk. 6.

Det foreslås med *stk. 1, 2. pkt.*, at i dagtilbud, som har organiseret børnene i en andre aldersgrupper som eksempelvis en småbørnsgruppe, hvor børnene er mellem 2-3 år, udarbejdes den pædagogiske læreplan på baggrund af den eller de aldersgrupper, der arbejdes med i det enkelte dagtilbud.

Det foreslås videre med *stk. 1, 3. pkt.*, at aldersintegrerede daginstitutioner, hvormed forstås daginstitutioner målrettet børn i alderen omkring 0-6 år, kan udarbejde én læreplan under hensyn til aldersgrupper.

Endelig foreslås det med *stk. 1, 4. pkt.*, at daginstitutioner med flere enheder, jf. den foreslåede § 19, stk. 6, jf. lovforslagets § 1, nr. 17, skal udarbejde den pædagogiske læreplan, så der tages højde for børnegruppernes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger i de enkelte enheder, jf. den foreslåede § 8, stk. 3.

Det foreslåede § 8, *stk. 2*, er nyt.

Det foreslås i § 8, *stk. 2*, at den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et pædagogisk grundlag, jf. de foreslåede *stk. 3* og *4*, seks læreplanstemaer, jf. det foreslåede *stk. 4*, samt mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring, jf. det foreslåede *stk. 9*.

Med pædagogisk grundlag forstås en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvorpå der skal arbejdes med børns trivsel og læring i alle dagtilbud i Danmark. Det pædagogiske grundlag består af følgende:

- Barnesynet. Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år.
- Dannelse og børneperspektiv. Børn på f.eks. 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati må medtænkes i det daglige pæda-

gogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarlig for at skabe.

- Legen. Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes for, at alle børn kan være med og for, at legen udvikler sig positivt for alle børn.
- Læring. Læring skal forstås bredt, og læring sker f.eks. med leg, relationer, planlagte aktiviteter, udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler både om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse.
- Børnefællesskaber. Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner m.v. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.
- Pædagogiske læringsmiljøer. Trygge og stimulerende pædagogiske læringsmiljøer er udgangspunkt for arbejdet med børns læring. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud er ikke kun to timer om formiddagen med pædagogisk tilrettelagte aktiviteter. Det pædagogiske læringsmiljø skal være til stede hele dagen såvel ved modtagelsen af barnet, under bleskiftet, ved frokosten og ved planlagte forløb. Det pædagogiske læringsmiljø skal blandt andet give barnet mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien, lege forskellige og udviklende lege og bruge både emotionelle, sociale og kognitive kompetencer.
- Forældresamarbejde. Et godt forældresamarbejde handler ikke alene om at styrke den sociale trivsel blandt børn og forældre, men har også fokus på, hvordan dagtilbud og forældre sammen kan arbejde med at skabe den bedste trivsel og læring for barnet og børnegruppen på tværs af dagtilbud og hjem. Det daglige forældresamarbejde bygger på et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde om barnets trivsel, læring og udvikling herunder også rådgivning og sparring fra personalet til forældre med udgangspunkt i de enkelte familiers behov. Forældresamarbejde skal være differentieret og tilpasset den enkelte familie.
- Børn i udsatte positioner. At understøtte læring hos børn i udsatte positioner handler ikke blot om særindsatser,

hvor barnet tages ud af det almene børnefællesskab. Det handler især om, at børnene udfordres og oplever mestring i blandt andet børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter, at de voksne har positive forventninger til dem, og at børnene er en betydningsfuld del af fællesskabet, ligesom deres forældre er tilsvarende betydningsfulde i forældrefællesskabet.

- Sammenhæng med børnehaveklassen. Sammenhæng betyder ikke, at alting i dagtilbud og skole skal være det samme, idet sammenhæng blandt andet handler om, at dagtilbuddene skal understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed, mod på at forsøge og fejle, lære og virkelyst samt at dagtilbud og skole samarbejder om f.eks. tematiske og pædagogiske forløb.

Nogle elementer i form af eksempelvis barnesynet vil altid skulle være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer så som eksempelvis forældresamarbejdet og arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.

Den pædagogiske læreplan efter det foreslåede stk. 2 foreslås udarbejdet med udgangspunkt i seks læreplanstemaer, jf. det foreslåede § 8, stk. 4, samt inden for de indholdsbeskrivelser, som foreslås fastsat på bekendtgørelsesniveau. Der henvises til bemærkningerne til de foreslåede § 8, stk. 4 og 9, for nærmere uddybning af de seks læreplanstemaer samt indholdsbeskrivelser af disse.

Endelig foreslås det, at den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i to brede pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring for hvert læreplanstema. De pædagogiske mål for de enkelte læreplanstemaer foreslås fastsat på bekendtgørelsesniveau, idet der henvises til bemærkningerne til den foreslåede § 8, stk. 9.

Det nuværende krav i dagtilbudsloven, hvorefter det enkelte dagtilbud skal beskrive relevante pædagogiske metoder og aktiviteter, der iværksættes for at nå målene, og hvordan læreplanen evalueres, vil som konsekvens heraf blive ophævet.

Udover kravet om, at den pædagogiske læreplan skal være skriftlig, jf. det foreslåede stk. 1, vil der ikke være andre formkrav til læreplanen. Det enkelte dagtilbud kan således inden for rammerne af den foreslåede § 8, herunder de pædagogiske mål samt indholdsbeskrivelser, som foreslås fastsat på bekendtgørelsesniveau, udarbejde den pædagogiske læreplan på en måde, så den lokalt giver bedst mening.

Det er ikke hensigten, at den lokale pædagogiske læreplan skal være en lang rapport, som i detaljer beskriver dagtilbuddets arbejde med pædagogiske læringsmiljøer og børns læring. Tværtimod er det intentionen, at dagtilbuddets lokale pædagogiske læreplan med udgangspunkt i de centrale elementer fra det pædagogiske grundlag og med udgangspunkt i de pædagogiske mål og indholdsbeskrivelser af læreplanstemaerne skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte relevante pædagogiske overvejelser, refleksioner og

eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet, herunder sikre at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene m.v.

Det foreslåede § 8, stk. 3, er nyt.

Det foreslås med stk. 3, at det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med legen, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner med børnene giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes, jf. også formålsbestemmelsen for dagtilbud.

Det foreslås med § 8, stk. 3, 2. pkt., at det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Med pædagogisk læringsmiljø forstås et miljø, hvor der med afsæt i de centrale elementer i det pædagogiske grundlag arbejdes bevidst og målrettet med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det foreslås, at pædagogiske læringsmiljøer i dagtilbud skal være baseret på et samspil mellem strukturelle parametre som personalets uddannelse og kompetencer, børnegruppernes størrelse, fysiske rammer, normering, digitale redskaber, den æstetiske udformning m.v. og en række proceselementer som det empatiske samspil med de andre børn og det pædagogiske personale, udfordrende dialoger og situationer, forældresamarbejdet og hverdagens rytme m.v. Det foreslås, at den pædagogiske læreplan skal understøtte og tydeliggøre samspillet mellem disse forhold.

Ved etablering af pædagogiske læringsmiljøer i dagtilbud vil det være en forudsætning, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende har blik for, hvordan praksis kan rammesættes, organiseres og tilrettelægges, så børnene får de bedste betingelser for at lære og udvikle sig. Det vil f.eks. have stor betydning for børnenes sociale udvikling, at der er et miljø, hvor barnet støttes i at sige fra og til og indgå i både kendte og nye sammenhænge med andre børn, ligesom det har stor betydning for barnets kommunikative og sproglige udvikling, at der er et rigt sprogligt miljø i dagtilbuddet, hvor personalet er bevidst om at indgå i længere dialoger med børnene, stille åbne spørgsmål og kontinuerligt sætte ord på alt det, der sker i hverdagen i såvel pædagogiske tilrettelagte aktiviteter, spontane aktiviteter og daglige rutiner med børnene som frokost, oprydning m.v.

Når det pædagogiske personale skal etablere pædagogiske læringsmiljøer vil dette også indebære, at personalet vil skulle gøre sig pædagogisk didaktiske overvejelser omkring et pædagogisk læringsmiljø, der understøtter børnegruppens kropslige, sociale, emotionelle og kognitive læring og udvikling.

Forslaget indebærer, at det enkelte dagtilbud hele dagen skal etablere et pædagogisk læringsmiljø i dagtilbuddet. Hermed

forstås et miljø, der både i legen, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter samt daglige rutiner som f.eks. bleskift, frokost, ved oprydning, når børnene tager tøjet på og af i garderoben m.v. giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Forslaget indebærer således, at det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet vil skulle være til stede hele dagen, og at børns læring i dagtilbud ikke vil være afgrænset til f.eks. to timers planlagte pædagogiske aktiviteter om formiddagen.

At etablere et pædagogisk læringsmiljø i de daglige rutiner i dagtilbuddet vil f.eks. handle om at tale med barnet, mens det får skiftet ble, så barnet får stimuleret sin følelsesmæssige tilknytning og sproglige udvikling, at barnet støttes i selvhjulpethed gennem at tage flyverdragt på i garderoben, at barnet lærer at tage hensyn til andre ved frokosten som en del af arbejdet med barnets alsidige personlige udvikling og sociale udvikling m.v.

Det foreslås i den sammenhæng, at det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Det er ikke hensigten, at alle pædagogiske overvejelser i relation til den konkrete børnegruppe, aktiviteter m.v. i relation til at skabe et pædagogisk læringsmiljø i dagtilbuddet skal beskrives i læreplanen. Læreplanen skal indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv, børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

Det foreslås med § 8, stk. 4, at det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, herunder nysgerrighed, gå-på-mod, selvværd og bevægelse, inden for og på tværs af temaerne:

- 1) Alsidig personlig udvikling.
- 2) Social udvikling.
- 3) Kommunikation og sprog.
- 4) Krop, sanser og bevægelse.
- 5) Natur, udeliv og science.
- 6) Kultur, æstetik og fællesskab.

Det foreslåede § 8, stk. 4, er en delvis videreførelse af dagtilbudslovens § 8, stk. 2, for så vidt angår de seks læreplanstemaer. Det foreslås dog, at fem af de seks læreplanstemaer får ny titel.

De seks læreplanstemaer skaber en sammenhæng til de kompetenceområder, der arbejdes med i børnehaveklassen, som er sprog, matematisk opmærksomhed, naturfaglige fænomener, kreative- og musiske udtryksformer, krop og bevægelse samt engagement og fællesskab.

Det foreslås videre med stk. 4, at titlerne på læreplanstema nr. 2-6 revideres.

Det foreslås således, at læreplanstemaet 'Sociale kompetencer', jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 2, nr. 2, ændrer navn til 'Social udvikling'. Det foreslås videre, at læreplanstemaet 'Sproglig udvikling', jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 2, nr. 3, ændrer navn til 'Kommunikation og sprog'. Det foreslås videre, at læreplanstemaet 'Krop og bevægelse', jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 2, nr. 4, ændrer navn til 'Krop, sanser og bevægelse'. Det foreslås videre, at læreplanstemaet 'Naturen og naturfænomener', jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 2, nr. 5, ændrer navn til 'Natur, udeliv og science'. Endelig foreslås det, at læreplanstemaet 'Kulturelle udtryksformer og værdier', jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 2, nr. 6, ændrer navn til 'Kultur, æstetik og fællesskab'.

Det foreslås videre med stk. 4, at det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte børns læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer. Med forslaget bliver det understreget, at de seks læreplanstemaer ikke vil skulle forstås isoleret og adskilt fra hinanden, men at de vil skulle ses i sammenhæng og samspil med hinanden.

De seks læreplanstemaer har til hensigt at sikre en bred læringsforståelse og fokus på forskellige centrale elementer i børns læring og udvikling. Samtidig vil læreplanstemaerne som nævnt skulle ses og tænkes i samspil med hinanden for at sikre, at den pædagogiske praksis, set fra et børneperspektiv, ikke forekommer opsplittet i seks adskilte temaer. Det pædagogiske personale og ledelse vil få til opgave at operationalisere de seks læreplanstemaer i pædagogiske læringsmiljøer, så læreplanstemaerne fungerer sammenhængende.

Det foreslås, at ministeren får bemyndigelse til på bekendtgørelsesniveau at fastsætte to pædagogiske mål for sammenhængen mellem pædagogisk læringsmiljø og børns læring for hvert læreplanstema, samt at der for hvert læreplanstema fastsættes en indholdsbeskrivelse, som beskriver de centrale elementer inden for temaet. For nærmere herom henvises til bemærkningerne til den foreslåede § 8, stk. 9.

Det foreslås med § 8, stk. 5, at den pædagogiske læreplan skal beskrive, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så deres trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes. Det foreslåede stk. 5, er en videreførelse af dagtilbudslovens § 8, stk. 4, for så vidt angår dagtilbuddets forpligtelse til at tage højde for børn med særlige behov.

Med børn i udsatte positioner forstås en sammensat gruppe af børn, der f.eks. kan være børn med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet m.v. I lighed med andre børn lærer og udvikler børn i udsatte positioner sig i et fagligt kompetent pædagogisk læringsmiljø og i mødet med en velfunderet pædagogisk faglighed.

Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er særlig betydningsfuld for børn i udsatte positioner.

Det pædagogiske personale i dagtilbud har, sammen med andre relevante fagprofessionelle, et ansvar for at støtte børn med forskellige udfordringer og sikre, at alle børn deltager i fællesskabet. De seks læreplanstemaer og de pædagogiske mål skal være relevante for alle børn uanset baggrund, sprog, kultur og traditioner.

Forslaget om, at det pædagogiske læringsmiljø vil skulle tage højde for børn i udsatte positioner, handler ikke om at trække et enkelt barn ud af det almene børnefællesskab for at lave en særligt tilrettelagt aktivitet med barnet. Det handler som udgangspunkt om, at børn i udsatte positioner skal udfordres og opleve mestring i blandt andet børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter. Alle børn i dagtilbud har krav på at blive stimuleret og blive mødt med positive forventninger. Det er i den forbindelse afgørende, at det pædagogiske personale, på linje med forventningerne til de øvrige børn i dagtilbuddet, har positive forventninger til et barn i en udsat position. Børn i udsatte positioner skal være en betydningsfuld del af børnefællesskabet, ligesom deres forældre er tilsvarende betydningsfulde i forældrefællesskabet.

Nogle gange kan det være en fordel at give et udsat barn plads og rum til at være i en mindre gruppesammenhæng, hvor den voksne i højere grad har mulighed for at arbejde målrettet med barnets specifikke udfordringer, det være sig sociale, motoriske, sproglige udfordringer eller andet. Dette kræver en skarp opmærksomhed hos det pædagogiske personale og ledelse på alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem tilrettelæggelse af trygge pædagogiske læringsmiljøer.

Forslaget har til hensigt at sikre, at dagtilbuddet i den pædagogiske læreplan reflekterer over, hvordan det pædagogiske læringsmiljø organiseres og tilrettelægges, så det også tilgodeser og understøtter børn i udsatte positioners læring.

Det foreslåede § 8, stk. 6, er nyt.

Det foreslås i § 8, stk. 6, at det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med at etablere pædagogiske læringsmiljøer for børn, jf. de foreslåede stk. 3 og 4, og hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Forslaget indebærer, at dagtilbuddets samarbejde med forældre fremadrettet også vil skulle have fokus på, hvordan dagtilbud og forældre kan samarbejde om barnets og børnegruppens trivsel og læring på tværs af dagtilbud og hjem. Dagtilbuddets samarbejde med forældrene om børns læring vil skulle ske via det forældresamarbejde, som allerede finder sted i dagtilbuddet i form af f.eks. forældremøder, dagtilbud/hjem samtaler, hente/bringe situationer, sommerfester, julearrangementer, fælles spisning m.v. Dagtilbuddet vil således

skulle anvende nogle af de eksisterende fora, hvor forældrene kommer i dagtilbuddet, til at sætte børns læring på dagsorden. Dette kan f.eks. ske ved, at der på forældremøder er et punkt, som handler om, hvad der arbejdes med i dagtilbuddet, og hvordan forældrene f.eks. i forlængelse heraf kan understøtte barnets læring i hjemmet. Personalet vil i det daglige forældresamarbejde, hvor forældre afleverer og henter deres barn, også lejlighedsvist kunne fortælle forældrene om barnets sociale hverdagsliv og læring i dagtilbuddet og være i dialog med forældrene om, hvordan man i fællesskab kan fremme barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Dagtilbuddet vil fortsat skulle være ramme om arrangementer, som har til formål at styrke det sociale sammenhold og relationer blandt børn og forældre, men det foreslås, at dagtilbuddets samarbejde med forældrene fremadrettet også skal have fokus på børns læring.

Alle forældre er forskellige, og det vil være det enkelte dagtilbuds ansvar at facilitere og rammesætte forældresamarbejdet, så forældresamarbejdet bliver differentieret og baseret på lokale traditioner, ønsker og den enkelte families behov. Dagtilbuddet skal sammen med forældrene afstemme gensidige forventninger til hinanden i forhold til både det individuelle forældresamarbejde såvel som det mere generelle forældresamarbejde i dagtilbuddet.

Det daglige forældresamarbejde i dagtilbud vil skulle bygge på et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde om børnenes trivsel og læring. Dagtilbuddets samarbejde med forældre i forhold til at understøtte barnets læring i familien vil f.eks. kunne bestå i, at dagtilbuddet vejleder forældre om, hvordan de kan bidrage positivt til barnets læring og udvikling. Dette kan f.eks. foregå ved, at forældrene læser højt for barnet, synger med barnet og i øvrigt inddrager barnet og taler med barnet om alle de ting, som forældre og barnet foretager sig i og uden for familien, så barnet herigennem får udviklet sit sprog og får udvidet sin erfaringsverden ved at stille spørgsmål, undre sig og gøre sig erfaringer.

Med forældresamarbejde om børns læring forstås netop et samarbejde, hvor såvel dagtilbuddet som forældrene har et ansvar. Forældrene har således også et ansvar for at samarbejde med dagtilbuddet og i øvrigt holde sig orienteret og bakke op om det arbejde, der foregår i dagtilbuddet i forhold til barnets og børnegruppens trivsel og læring.

Det foreslås videre med § 8, stk. 6, at det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med at etablere pædagogiske læringsmiljøer for børn, jf. de foreslåede stk. 3 og 4.

Det foreslås således, at dagtilbuddet som led i arbejdet med den pædagogiske læreplan vil skulle overveje, hvordan lokalsamfundet i form af f.eks. biblioteker, museer, idrætstilbud og -faciliteter, plejehjem, erhvervsliv m.v. kan inddrages med henblik på at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø. Dagtilbuddet vil endvidere kunne overveje, om et samarbejde med f.eks. ældre medborgere, skolebørn fra

mellem- og udskolingen eller andre frivillige i lokalsamfundet, der ønsker at bidrage med en særlig viden eller interesse inden for eksempelvis natur, sport, musik, sundhed eller håndværk, kan bidrage til at styrke arbejdet med pædagogiske læringsmiljøer. Det vil være lederen og det pædagogiske personale, der inden for lovens og kommunalbestyrelsens rammer og retningslinjer sætter den pædagogiske ramme for forløbene, hvor et samarbejde med eventuelle frivillige altid skal have børnenes trivsel, læring og udvikling for øje.

Frivillige, der har deres gang i dagtilbuddet, vil ikke skulle indgå som en del af personalenormeringen, ligesom eventuelle frivillige ikke vil kunne pålægges ansvar for den pædagogiske kerneopgave. Der vil på bekendtgørelsesniveau blive fastsat regler om, at der skal indhentes børneattest for personer, der arbejder frivilligt i dagtilbud.

Det foreslås videre i § 8, stk. 6, at det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen og som dermed understøtter, at de kommende skolebørn er bedst muligt forberedt på at begynde i skole.

De foreslåede seks læreplanstemaer har tæt sammenhæng med de indholdselementer, der arbejdes med i børnehaveklassen. Temaerne i den pædagogiske læreplan er derfor et element i dagtilbuddenes arbejde med at skabe sammenhæng mellem indholdet i dagtilbuddet og børnehaveklassen. Sammenhæng vil dog ikke være lig med, at indholdet i dagtilbud og skole skal være det samme. Det at skabe sammenhæng vil f.eks. kunne handle om børnenes trivsel, arbejdet med børnefællesskaber og at understøtte børns lyst til at lære og mod på nye oplevelser, idet det er elementer, der er centrale på tværs af dagtilbud og skole.

Forslaget indebærer, at dagtilbuddets forpligtelse til at skabe sammenhæng til børnehaveklassen blandt andet vil handle om, at børn i dagtilbud får positive erfaringer med at deltage i dagtilbuddets fællesskaber, så barnet derigennem får positive forventninger til de sociale fællesskaber i skolen. Det indebærer videre, at det pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn vil skulle have fokus på at understøtte, at børnene tør møde nye udfordringer, fordybe sig, være vedholdende, kunne indgå i et børnefællesskab og tage initiativ til at indgå i relationer. Herudover indebærer det, at det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud også skal introducere til og give børnene mulighed for at udvikle faglige færdigheder i form af leg med bogstaver, tal, mønstre, former m.v.

Arbejdet med at tilrettelægge et pædagogisk læringsmiljø for de ældste børn i børnehaven, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen, skal tage udgangspunkt i den styrkede pædagogiske læreplan.

Hvis en kommune f.eks. har fastsat skolestart, jf. den foreslåede § 23, stk. 1, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 19, til 1. maj, foreslås det, at dagtilbuddet et år før børnene skal starte i fritidshjem, skolefritidsordning (SFO) eller skole, vil

være forpligtet til at etablere et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen. Dette indebærer, at børnene vil skulle tilbydes et skoleunderstøttende pædagogisk læringsmiljø ca. ét år før, at de skal starte i fritidshjem, skolefritidsordning (SFO) eller skole.

Det foreslås med § 8, stk. 7, at arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet, jf. den foreslåede § 7, stk. 3, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 6, skal integreres i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Det foreslåede § 8, stk. 7, er en videreførelse af dagtilbudslovens § 8, stk. 5, med enkelte sproglige ændringer.

Med stk. 7 foreslås det, at begrebet børnemiljø anvendes som et samlet begreb for det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet, hvor det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø skal forstås bredt.

Det fysiske børnemiljø vil eksempelvis omhandle støjniveau, indeklima, plads til fysisk udfoldelse og stille aktiviteter, hygiejneforhold, lysforhold, garderobe, legeplads og udearealer, stueres indretning og størrelse m.v.

Det psykiske børnemiljø vil f.eks. omhandle samspillet mellem børn og voksne, herunder om samspillet er kendetegnet ved gensidig respekt og tolerance, børnenes indbyrdes samspil, herunder om børnene i deres sprog og handlinger indbyrdes respekterer hinanden, om der blandt børn og personale er plads til og accept af menneskers forskellighed, om der finder mobning sted blandt børnene m.v.

Det æstetiske børnemiljø vil f.eks. omhandle, hvorvidt stueres indretning og udsmykning virker stimulerende og inspirerende på børnene, samt hvorvidt omgivelserne indenfor og udenfor er udformet på en måde, som fremmer børnenes lyst til at bevæge og udfolde sig, fordybe sig, have stille lege m.v.

De nævnte eksempler skal ikke forstås som udtømmende eller som en opstilling af forhold, dagtilbuddet skal forholde sig til. De forhold, som dagtilbuddet finder relevante i forhold til det pædagogiske arbejde med børns læring, vil kunne medtages i den pædagogiske læreplan.

Dagtilbuddet vil i den pædagogiske læreplan eksempelvis også kunne anføre, hvordan det pædagogiske læringsmiljø kan fremme et bedre børnemiljø f.eks. ved at opdele børnegruppen i mindre grupper, aktivt anvende legeplads, gangarealer eller lignende i hverdagen med henblik på at skabe et bedre børnemiljø i form af et reduceret støjniveau i dagtilbuddet – og dermed styrke læring og trivsel hos børnene. Dagtilbuddene kan også have en bevidst pædagogisk tilgang til f.eks. håndvask eller brugen af hjemmesko med henblik på at hæve hygiejneniveauet, reducere sygdom og dermed skabe bedre rammer for trivsel og læring hos børnene.

Dagplejens arbejde med børnemiljøet integreres i den pædagogiske læreplan for dagplejen.

Efter stk. 7, 2. pkt., skal børnemiljøet vurderes i et børneperspektiv. Hermed forstås, at børnemiljøet vil skulle vurderes med børnenes øjne, og at børnenes oplevelser af børnemiljøet inddrages i vurderingen af børnemiljøet afhængigt af børnenes alder og modenhed. Der lægges hermed vægt på, at børnene inddrages i forhold, der vedrører dem selv jf. FN's Børnekonvention artikel 12 om barnets ret til at give udtryk for sin mening og krav på, at denne mening respekteres.

Den foreslåede § 8, stk. 8, er ny.

Det foreslås med § 8, stk. 8, at den pædagogiske læreplan udgør rammen for det pædagogiske arbejde i dagtilbud. Det foreslås i forlængelse heraf, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at dagtilbuddene i relation til den pædagogiske opgave ledes alene med udgangspunkt i den pædagogiske læreplan og i overensstemmelse med den pædagogiske læreplans børnesyn og brede læringsforståelse, jf. stk. 3 og 4.

Forslaget indebærer, at kommunalbestyrelsen som udgangspunkt ikke må pålægge dagtilbuddene yderligere dokumentationskrav, registreringer, koncepter, styringsmål og individuelle mål eller målinger for børn eller lignende i relation til den pædagogiske opgave, der ikke er i overensstemmelse med den pædagogiske læreplan, og som frem for alt medfører unødigt bureaukrati, som tager tid fra det pædagogiske personales arbejde med børnene.

Forslaget indebærer videre, at dokumentationskrav, registreringer, koncepter, styringsmål eller lignende i relation til det pædagogiske arbejde, der rækker ud over den pædagogiske læreplan, som udgangspunkt ikke er i overensstemmelse med den pædagogiske læreplan.

Kommunalbestyrelsen kan fortsat iværksætte tiltag m.v. i relation til den pædagogiske opgave, som er i tråd med den pædagogiske læreplan. Herudover kan kommunalbestyrelsen fortsat iværksætte relevante tiltag m.v., som vedrører andre dele af dagtilbuddets virksomhed. Det kan f.eks. være tiltag i relation til budget- og regnskab, arbejdsmiljøregler, m.v.

Den foreslåede § 8, stk. 9, er ny.

Det foreslås med § 8, stk. 9, at børne- og socialministeren fastsætter nærmere regler om pædagogiske mål for, hvad det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal understøtte i forhold til børns læring, samt om indholdet i de enkelte læreplanstemaer, jf. det foreslåede stk. 4.

Det er forudsat, at bemyndigelsen anvendes til på bekendtgørelsesniveau at fastsætte to retningsgivende brede pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring for hvert af de seks læreplanstemaer målrettet aldersgruppen 0-5 år samt at fastsætte korte indholdsbeskrivelser for hvert af de seks læreplanstemaer, jf. det foreslåede stk. 4.

Mål og indholdsbeskrivelser vil skulle tage afsæt i det forslag til en styrket pædagogisk læreplan, som en række ar-

bejdsgrupper har udarbejdet i 2016, jf. afsnit 3.1.3.2 om 'Forslag til en styrket pædagogisk læreplan m.v.'.

De brede pædagogiske mål skal sætte en retning for det pædagogiske arbejde i dagtilbuddene, samtidig med at de pædagogiske mål skal give plads til og understøtte lokal faglig refleksion. Det foreslås, at det enkelte dagtilbud vil have ansvar for at etablere et pædagogisk læringsmiljø, der afspejler og tager højde for, at 0-2-årige børn og 3-5-årige børns behov og forudsætninger er væsensforskellige, og at det pædagogiske læringsmiljø derfor skal tilpasses og afspejle dette. Dette indebærer f.eks., at dagplejen og vuggestuer, som typisk er tilbud målrettet 0-2-årige børn, skal operationalisere de fastsatte pædagogiske mål for aldersgruppen 0-5 år, så det pædagogiske læringsmiljø afspejler de mindste børns behov og forudsætninger.

De brede pædagogiske mål skal understøtte sammenhæng mellem proces og organisering (pædagogisk læringsmiljø) på den ene side og børns læring og udvikling på den anden side. Det er hensigten, at de brede pædagogiske mål skal bidrage til lokal refleksion omkring, hvilket pædagogisk læringsmiljø der understøtter børns læring og udvikling.

I forhold til læreplanstemaet 'Alsidig personlig udvikling' vil der f.eks. blive taget afsæt i følgende forslag til mål: 'Det pædagogiske læringsmiljø understøtter, at alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gå-på-mod og kompetencer til deltagelse, herunder også i situationer, som kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering'.

I forhold til læreplanstemaet 'Krop, sanser og bevægelse' vil der f.eks. blive taget afsæt i følgende forslag: 'Det pædagogiske læringsmiljø understøtter, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så de bliver fortlørlige med kroppen, kroppens funktioner og mangfoldige bevægelsesmuligheder'.

I forhold til læreplanstemaet 'Natur, udeliv og science' vil der f.eks. blive taget afsæt i følgende forslag til mål: 'Det pædagogiske læringsmiljø understøtter, at alle børn observerer og undersøger naturfænomener og således får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge herunder en begyndende matematisk forståelse'.

Der foreslås, at der på tilsvarende vis vil blive fastsat pædagogiske mål for de resterende tre læreplanstemaer med afsæt i det arbejde, som har fundet sted i 2016.

Forslaget indebærer, at dagtilbuddene vil være forpligtet til at etablere pædagogiske læringsmiljøer, der inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer, understøtter de pædagogiske mål for børns læring, som fastsættes på bekendtgørelsesniveau.

Det foreslås videre, at bemyndigelsen anvendes til på bekendtgørelsesniveau at fastsætte indholdsbeskrivelser for hvert af de seks læreplanstemaer. Indholdsbeskrivelserne vil bestå af korte beskrivelser af de centrale elementer, der lig-

ger i de enkelte læreplanstemaer, hvor der tages afsæt i det forslag til en styrket pædagogisk læreplan, som en række arbejdsgrupper har foreslået.

Som eksempel på elementer i en indholdsbeskrivelse vil det blive fastsat, at læreplanstemaet 'Alsidig personlig udvikling' blandt andet indeholder elementer som engagement, livsduelighed, gå-på-mod og deltagelseskompetence, mens læreplanstemaet 'Social udvikling' blandt andet indeholder elementer som børns deltagelse, medindflydelse og empati. Læreplanstemaet 'Natur, udeliv og science' vil blandt andet indeholde elementer som førstehåndsoplevelser med naturfænomener, udforskning af sammenhænge samt en begyndende forståelse af teknologi og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Forslaget betyder, at det vil blive et krav, at det blandt andet er disse elementer, som det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddene skal understøtte i relation til de tre nævnte eksempler på læreplanstemaer.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.1.3.

Til nr. 8

Efter dagtilbudslovens § 9 er lederen af dagtilbuddet ansvarlig for at udarbejde, offentliggøre og eventuelt revidere den pædagogiske læreplan. Det følger endvidere af dagtilbudslovens § 9, stk. 2, at lederen er ansvarlig for, at den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år samt for at dokumentere, om de valgte pædagogiske metoder og aktiviteter fører til opfyldelse af de opstillede mål inden for temaerne i den pædagogiske læreplan. Endelig er lederen efter dagtilbudslovens § 9, stk. 3, ansvarlig for at inddrage forældrebestyrelsen i udarbejdelsen, evalueringen og opfølgningen af den pædagogiske læreplan.

Det foreslås at affatte § 9 på ny.

Det foreslås med § 9, *stk. 1, 1. pkt.*, at lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for, at den pædagogiske læreplan udarbejdes samt for at sikre, at det pædagogiske arbejde i dagtilbuddet tilrettelægges og udøves inden for rammerne heraf. Det foreslås videre, at lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at offentliggøre den pædagogiske læreplan.

Den foreslåede § 9, stk. 1, er en videreførelse af dagtilbudslovens § 9, stk. 1, for så vidt angår lederen af dagtilbuddets ansvar for, at den pædagogiske læreplan udarbejdes og offentliggøres. Det foreslås herudover som noget nyt, at lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for, at det pædagogiske arbejde i dagtilbuddet tilrettelægges og udøves inden for rammerne af den pædagogiske læreplan.

Med forslaget bliver det lederens ansvar at sikre, at læreplanen ikke bliver et stykke papir, der ligger i skuffen, men at det daglige pædagogiske arbejde med pædagogiske læringsmiljøer og børns læring gennem hele dagen afspejler og udøves i overensstemmelsen med den retning og de pædago-

giske refleksioner, der fremgår af læreplanen. Det enkelte dagtilbuds pædagogiske læreplan skal fungere som et pejlemærke for det pædagogiske personale i udøvelsen af det daglige pædagogiske arbejde.

Lederen vil i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan skulle sikre, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan, jf. den foreslåede § 15, stk. 1 og 2, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 13 og 15.

Det foreslås i § 9, *stk. 1, 2. pkt.*, at lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at offentliggøre den pædagogiske læreplan. Den pædagogiske læreplan vil f.eks. kunne offentliggøres på dagtilbuddets hjemmeside eller et andet sted, som er kendt af og let tilgængeligt for forældrene.

Det foreslås i *stk. 2, 1. pkt.*, at lederen af dagtilbuddet har ansvar for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Det foreslås med *stk. 2, 2. pkt.*, at lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet.

Det foreslås videre i *stk. 2, 3. pkt.*, at evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål, jf. den foreslåede § 8, stk. 9, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 7, herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Det foreslås med *stk. 2, 4. pkt.*, at evalueringen skal offentliggøres.

Det foreslåede § 9, stk. 2, er en videreførelse af dagtilbudslovens § 9, stk. 2, for så vidt angår kravet om, at den pædagogiske læreplan skal evalueres mindst hvert andet år, og at evalueringen skal offentliggøres.

Med evalueringskultur i dagtilbuddet forstås, at lederen har ansvar for, at det pædagogiske personale og ledelse løbende forholder sig refleksivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det kan f.eks. ske ved, at praksis fastholdes gennem pædagogisk dokumentation, der danner grundlag for analyse af og systematisk refleksion over sammenhængen mellem læringsmiljø og børnenes læring og trivsel og udvikling. Det kan give anledning til justeringer, så det pædagogiske læringsmiljø bedst muligt understøtter børnenes trivsel, læring og udvikling.

Kravet om etablering af en evalueringskultur i dagtilbuddet skal understøtte, at personalet udvikler en faglig selvkritisk og reflekteret tilgang til tilrettelæggelse og evaluering, som skal bidrage til, at personalet får øje på sin praksis, tænker over den og ser mulighederne for at ændre praksis, hvis der

er behov herfor, som i sidste ende skal udvikle og kvalificere den pædagogiske praksis.

Det er indenfor rammerne af kommunalbestyrelsens ansvar og fastsatte rammer og retningslinjer op til den enkelte leder af dagtilbuddet, jf. dagtilbudslovens § 6, at beslutte, hvordan evalueringen konkret foregår og udføres. En systematisk og udviklende evalueringskultur er central for den løbende udvikling af den pædagogiske praksis, og målet er bedre pædagogiske læringsmiljøer for børnene gennem en systematisk evalueringskultur og en meningsfuld og udviklende feedback til det pædagogiske personale.

Det er ikke hensigten, at det enkelte barn skal evalueres, idet fokus i evalueringen er sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, herunder hvorvidt det pædagogiske læringsmiljø fører til den trivsel, læring, udvikling og dannelse hos børnene, der ønskes.

Som led i at kunne evaluere sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse kan der fokuseres på elementer i det pædagogiske læringsmiljø. På den ene side som for eksempel, hvordan barnesynet, børneperspektivet og arbejdet med dannelse kommer til udtryk i det daglige pædagogiske arbejde og på den anden side eksempelvis børnegruppens trivsel og læring, børn i udsatte positioners trivsel og læring, tosprogede børns trivsel og læring samt det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Fokus på enkelte elementer kan bidrage til at kvalificere evalueringen af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringskulturen skal afspejle en balance mellem de ressourcer, der bruges på at dokumentere og evaluere på den ene side og det udbytte, som det pædagogiske personale får på den anden side. En oplevelse af at producere meningsløs dokumentation og unyttige evalueringer bidrager negativt til fremtidig gennemførelse af dokumentations- og evalueringsaktiviteter.

Der vil fra centralt hold blive udviklet vejledende materialer til inspiration for arbejdet med evalueringen, som dagtilbuddene kan vælge at anvende.

Det foreslås i § 9, stk. 3, 1. pkt., at lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det foreslås videre i stk. 3, 2. pkt., at den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Den foreslåede § 9, stk. 3, er en delvis videreførelse af den gældende § 9, stk. 2, for så vidt angår kravet om dokumentation.

Som følge af det foreslåede stk. 3 vil det fremadrettet ikke længere være et krav, at lederen er ansvarlig for at dokumentere, om de valgte pædagogiske metoder og aktiviteter samt børnemiljøet fører til opfyldelse af de opstillede mål inden for de seks læreplanstemaer, samt at lederen skal angive, hvordan dagtilbuddet vil følge op på resultaterne.

Forslaget indebærer, at lederen har ansvaret for, at der sker en løbende pædagogisk dokumentation, hvormed forstås en beskrivelse af børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse samt det pædagogiske læringsmiljø, som ligger til grund herfor. Forslaget indebærer videre, at det inden for rammerne af dagtilbudslovens § 6, er op til den enkelte leder at beslutte, hvilken pædagogisk dokumentation der ønskes anvendt og hvordan. Pædagogisk dokumentation vil kunne have mange forskellige former og kan f.eks. bestå af en vifte af forskellige måder at beskrive børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det kan således både være praksisfortællinger, fotos, observationer, videooptagelser, screeninger, relationskemaer, børneinterviews, tegninger m.v. Den pædagogiske dokumentation vil skulle understøtte og kvalificere den efterfølgende faglige refleksion, som blandt andet skal ligge til grund for evalueringen. Ved valg af dokumentation er det vigtigt at være klar på, hvad formålet er, og hvem målgruppen for dokumentationen er. Iagttagelser af børnefællesskabet kan f.eks. anvendes til at skabe et overblik over mønstre i relationerne, mens observationer og dialog med konkrete børn kan anvendes til at komme tættere på, hvilke processer der foregår, og om de virker.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.1.3.

Til nr. 9

Efter dagtilbudslovens § 10 skal kommunalbestyrelsen godkende den pædagogiske læreplan og mindst hvert andet år drøfte evalueringerne. Kommunalbestyrelsen skal endvidere på baggrund af drøftelsen tage stilling til, om evalueringerne af de pædagogiske læreplaner giver anledning til yderligere handling fra kommunalbestyrelsens side.

Det foreslås, at § 10 ophæves.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den foreslåede § 3 a, stk. 5, jf. lovforslagets § 1, nr. 3, hvorefter der indføres krav om, at kommunalbestyrelsen fremadrettet skal sikre, at der mindst hvert andet år sker en politisk drøftelse af udviklingen på dagtilbudsområdet m.v.

Til nr. 10

Efter dagtilbudslovens § 14, stk. 1, skal forældre med børn i en kommunal, selvejende og udliciteret daginstitution efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, og i kommunal dagpleje efter dagtilbudslovens § 21, stk. 2, have adgang til at få oprettet en forældrebestyrelse i den kommunale dagpleje eller i den enkelte daginstitution med et flertal af valgte forældre, jf. dog § 24 a i lov om folkeskolen. Det følger af dagtilbudsloven, jf. bemærkningerne til lovforslag nr. L 170 fremsat

den 28. februar 2007, folketingssamling 2006-07, Folketingsstidende 2006-07, tillæg A, side 5814, at en forældrebestyrelse som udgangspunkt er knyttet til en daginstitution eller den samlede kommunale dagpleje i en kommune. Ét dagtilbud kan have flere enheder, der ikke nødvendigvis har den samme fysiske placering. Det betyder, at såfremt der er tale om ét dagtilbud, der fysisk består af flere enheder, skal der oprettes én forældrebestyrelse. Det fremgår endvidere af bemærkningerne, at der kan oprettes forældrebestyrelser på tværs af selvstændige dagtilbud, såfremt forældrene kan tilslutte sig.

De foreslåede § 14, stk. 2-4, er nye.

Det foreslås med § 14, stk. 2, 1. pkt., at indføre et krav om, at forældre med børn i kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner, som består af flere enheder, jf. den foreslåede § 19, stk. 6, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 17, skal have adgang til at blive repræsenteret i den fælles forældrebestyrelse. Med forslaget vil en forælder fra hver enhed få ret til at være repræsenteret i forældrebestyrelsen.

Det foreslås med stk. 2, 2. pkt., at der i selvejende daginstitutioner, hvis bestyrelse består af et flertal af valgte forældre, skal en forælder fra hver enkelt enhed have adgang til at være repræsenteret i institutionsbestyrelsen.

Forslaget indebærer, at de enkelte enheders ret til at være repræsenteret i den fælles forældrebestyrelse vil skulle fremgå af institutionens vedtægter, som fastsættes af enten kommunalbestyrelsen, bestyrelsen for den selvejende daginstitution eller af den private leverandør af en udliciteret daginstitution efter indhentet udtalelse fra de respektive forældrebestyrelser, jf. dagtilbudslovens § 16, stk. 1-3.

Med den foreslåede ordning sikres det, at forældre i de enkelte enheder får mulighed for at få indflydelse på de aktiviteter, som foregår i forældrebestyrelsen, og som følger af forældrebestyrelsens minimumskompetencer, jf. dagtilbudslovens § 15 samt de foreslåede ændringer som følge af lovforslagets § 1, nr. 11-15.

Der vil være tale om en ret til at være repræsenteret i forældrebestyrelsen, såfremt der måtte være et ønske blandt forældre herom, hvor forældrene i de enkelte enheder ikke er forpligtede til at være repræsenteret i forældrebestyrelsen, hvis der i forældregruppen i den enkelte enhed ikke er et ønske herom.

Forslaget indebærer, at processen omkring valg af forældre til forældrebestyrelsen vil skulle tilrettelægges, så det sikres, at en forælder fra hver enhed reelt får adgang til at være repræsenteret i den fælles forældrebestyrelse. Dette vil f.eks. kunne ske ved at give fortrinsret for en forælder fra hver enhed, såfremt afstemningen foregår blandt alle forældre i institutionen eller ved, at forældre i den enkelte enhed alene stemmer på kandidater fra den pågældende enhed.

Det foreslås med stk. 3, at forældrebestyrelser kan etableres på tværs af kommunale dagtilbud, hvis der er et flertal herfor i de enkelte bestyrelser.

Med forslaget bliver det lovfastsat, at der kan etableres fælles forældrebestyrelser på tværs af kommunale dagtilbud, såfremt der er et flertal herfor i det enkelte dagtilbud. Forslaget indebærer, at der kan etableres fælles forældrebestyrelser på tværs af kommunale daginstitutioner, som drives efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2, og fælles forældrebestyrelser på tværs af kommunale daginstitutioner og den kommunale dagpleje, som drives efter dagtilbudslovens § 21, stk. 2, hvis der er et flertal herfor i de enkelte bestyrelser.

Uanset, om den fælles forældrebestyrelse bliver etableret på tværs af daginstitutioner eller på tværs af daginstitutioner og dagpleje, vil det være et krav, at der er et flertal herfor i de enkelte forældrebestyrelser. Forslaget om flertal skal ses i sammenhæng med, at der vil være tale om en fravigelse af forældrenes lovfæstede ret til en forældrebestyrelse for hvert dagtilbud, jf. dagtilbudslovens § 14, stk. 1.

Det skal i relation til forslaget bemærkes, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med en omlægning af dagtilbudsstrukturen kan beslutte at nedlægge kommunale daginstitutioner med henblik på at etablere en ny daginstitution med flere enheder, som har én samlet forældrebestyrelse. I dette tilfælde finder det foreslåede krav om, at etablering af en fælles forældrebestyrelse på tværs af kommunale dagtilbud forudsætter et flertal herfor i de enkelte forældrebestyrelser, ikke anvendelse.

Det foreslås med stk. 4, 1. pkt., at i forældrebestyrelser, som etableres på tværs af dagpleje og daginstitutioner, skal beslutninger, der alene har betydning for dagplejen, træffes af de medlemmer, der repræsenterer dagplejen.

Det foreslås med stk. 4, 2. pkt., at beslutninger, der alene har betydning for daginstitutionen, træffes af de medlemmer, der repræsenterer daginstitutionen.

Det skal bemærkes, at rammer og vilkår for henholdsvis daginstitutioner og dagpleje er forskellige. Blandt andet er der forskel på de fysiske rammer, idet dagpleje f.eks. foregår i dagplejerens private hjem eller i lokaler i børnenes hjemlige miljø. Som følge af stk. 4, vil det være et krav, at såfremt der etableres fælles forældrebestyrelser på tværs af dagpleje og daginstitutioner vil beslutninger, der alene har betydning for dagplejen, træffes af de medlemmer, der repræsenterer dagplejen. Det foreslås videre, at beslutninger, der alene har betydning for daginstitutionen, træffes af de medlemmer, der repræsenterer daginstitutionen.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.1.

Til nr. 11

Det følger af dagtilbudslovens § 15, stk. 1, at forældrebestyrelsen i en daginstitution skal fastsætte principper for dagin-

stitutionens arbejde og for anvendelsen af en budgetramme for daginstitutionen inden for de mål og rammer, som kommunalbestyrelsen har fastsat. Det følger endvidere af dagtilbudslovens § 15, stk. 2, at forældrebestyrelsen for den kommunale dagpleje skal fastsætte principper for dagplejens arbejde og for anvendelsen af en budgetramme for dagplejen inden for de mål og rammer, som kommunalbestyrelsen har fastsat. Endelig følger det af dagtilbudslovens § 15, stk. 3, at forældrebestyrelsen varetager sine opgaver inden for de mål og rammer, som kommunalbestyrelsen har fastsat.

Det foreslås at ændre ordene 'mål og rammer' i dagtilbudslovens § 15, stk. 1, 1. pkt., stk. 2 og stk. 3, 1. pkt., til 'rammer og eventuelle prioriterede indsatser'. Der er tale om en ændring, der følger af lovforslagets § 1, nr. 3.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.1.1.

Til nr. 12

Efter dagtilbudslovens § 15, stk. 1, skal forældrebestyrelsen i daginstitutioner, som led i den lovfastsatte minimumskompetence, fastsætte principper for daginstitutionens arbejde og for anvendelsen af en budgetramme for daginstitutionen inden for de mål og rammer, som er fastsat af kommunalbestyrelsen. I bemærkningerne til dagtilbudsloven, jf. bemærkningerne til lovforslag nr. L 170 fremsat den 28. februar 2007, folketingssamling 2006-07, Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 5814, er nævnt eksempler på, hvilke områder forældrebestyrelsen kan fastlægge principper for. Det gælder blandt andet de pædagogiske aktiviteter i institutionen, samarbejde mellem daginstitution og samtlige forældre, dialogen mellem forældrebestyrelsen og forældregruppen som helhed, personalets sammensætning m.v.

Det foreslås at ændre dagtilbudslovens § 15, stk. 1, 1. pkt., så det bliver lovfastsat, at forældrebestyrelsen i daginstitutioner også vil skulle fastsætte principper for samarbejdet mellem dagtilbud og hjem. Forslaget indebærer, at forældrebestyrelsens minimumskompetence udvides, idet forældrebestyrelser i daginstitutioner fremadrettet også vil skulle fastsætte principper for samarbejdet mellem dagtilbud og hjem. Samarbejdet mellem dagtilbud og hjem vil f.eks. kunne vedrøre:

- Dagtilbud/hjem-samtaler.
- Håndtering af børns ferieafholdelse.
- Hente- og bringetidspunkter.
- Gåhjemmøder om inddragelse af forældre i børns læring.
- Fokuseret forældreinvolvering gennem specifikke tiltag som f.eks. en frivillig børneplan og familiedeltagelse i dagtilbuddet.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.1.

Til nr. 13

Efter dagtilbudslovens § 9, stk. 3, skal lederen af dagtilbuddet inddrage forældrebestyrelsen i udarbejdelsen, evaluering-

gen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan. Herudover har forældrebestyrelsen i daginstitutioner en lovfastsat minimumskompetence, som er nærmere defineret i lovens § 15, som blandt andet indebærer retten til at fastsætte principper for daginstitutionens arbejde og for anvendelsen af en budgetramme, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 13, samt indstillingsret ved ansættelse af personale og ledelse i daginstitutionerne.

Det foreslås, at der i dagtilbudslovens § 15 indsættes et nyt stk. 2.

Det foreslås med stk. 2, at fastsætte, at forældrebestyrelsen i kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner skal inddrages i udarbejdelsen, evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan, jf. dagtilbudslovens §§ 8 og 9, samt i daginstitutionens arbejde med at skabe gode overgange fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til fritidstilbud og skole, jf. den foreslåede § 7, stk. 5.

Forslaget indebærer, at forældrebestyrelsen i overensstemmelse med de gældende regler i dagtilbudsloven skal inddrages i udarbejdelse, evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan. Som følge af, at dagtilbudslovens § 8 om den pædagogiske læreplan foreslås ændret, betyder forslaget, at forældrebestyrelsen fremadrettet også vil skulle inddrages i de nye opgaver, der knytter sig til den pædagogiske læreplan.

Arbejdet i forældrebestyrelsen vil skulle tilrettelægges lokalt og på en måde, så det giver mening i dagligdagen for både forældrebestyrelse og det pædagogiske personale. Som led i dette arbejde vil forældrebestyrelsen skulle inddrages i, hvordan ressourcer i lokalsamfundet vil kunne bringes i spil med henblik på at skabe trygge og pædagogiske læringsmiljøer for børn i dagtilbud. Forældre, der sidder i forældrebestyrelsen, bor typisk i nærmiljøet, og de vil i kraft heraf kunne have viden om de forskellige tilbud og muligheder, der findes i lokalområdet. Forældrebestyrelsens viden herom vil derfor kunne være betydningsfuldt, når daginstitutionen skal overveje, hvordan ressourcer i lokalsamfundet kan inddrages i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn, jf. den foreslåede § 8, stk. 6, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 7.

Det foreslås videre, at forældrebestyrelsen skal inddrages i daginstitutionens arbejde med at skabe gode og sammenhængende overgange for børn fra hjem til dagtilbud, mellem tilbud og fra dagtilbud til fritidshjem og skole, jf. den foreslåede § 7, stk. 5, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 6.

Forslaget indebærer, at forældrebestyrelsens lovfastsatte minimumskompetence i kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner udvides og fastsættes i dagtilbudslovens § 15.

Den pædagogiske læreplan er et pædagogisk redskab, som understøtter det pædagogiske personales og ledelsens arbejde med at skabe trygge pædagogiske læringsmiljøer for børn. Den konkrete udarbejdelse, evaluering og opfølgning

på den pædagogiske læreplan foretages af ledelsen og personalet, men det foreslås, at forældrebestyrelsen vil skulle inddrages aktivt i drøftelsen af processen i relation til arbejdet med den pædagogiske læreplan, så forældrebestyrelsen vil få mulighed for at blive hørt og komme med input og forslag til arbejdet.

Som en konsekvens af forslaget ophæves dagtilbudslovens § 9, stk. 3, som fastsætter, at lederen af dagtilbuddet skal inddrage forældrebestyrelsen i udarbejdelsen, evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.1.

Til nr. 14

Det følger af dagtilbudslovens § 15, stk. 2, at forældrebestyrelsen for den kommunale dagpleje som led i dens minimumskompetence skal fastsætte principper for den samlede kommunale dagplejes arbejde og for anvendelsen af en budgetramme for den samlede kommunale dagpleje.

Det foreslås at ændre dagtilbudslovens § 15, stk. 2.

Det foreslås, at det i stk. 2 fastsættes, at forældrebestyrelsen for den kommunale dagpleje også skal fastsætte principper for samarbejdet mellem dagtilbud og hjem. Med forslaget udvides forældrebestyrelsens minimumskompetence i den kommunale dagpleje.

Forslaget indebærer, at samarbejdet mellem dagtilbud og hjem bliver et fokusområde for forældrebestyrelsen i dagplejen. Eksempler på elementer i samarbejdet mellem dagtilbud og hjem, som forældrebestyrelsen kan fastsætte principper for, kan være:

- Dagtilbud/hjem-samtaler.
- Hente- og bringetidspunkter.
- Håndtering af børns ferieafholdelse.
- Gåhjemmøder om inddragelse af forældre i børns læring.
- Fokuseret forældreinvolvering gennem specifikke tiltag som f.eks. en frivillig børneplan og familiedeltagelse i dagtilbuddet.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.1.

Til nr. 15

Efter dagtilbudslovens § 9, stk. 3, skal lederen af dagtilbuddet inddrage forældrebestyrelsen i udarbejdelsen, evalueringen og opfølgningen af den pædagogiske læreplan.

Det foreslås at indsætte et nyt punktum i dagtilbudslovens § 15, stk. 2.

Det foreslås, at det fastsættes i dagtilbudslovens § 15, stk. 2, at forældrebestyrelsen for den kommunale dagpleje skal inddrages i udarbejdelsen, evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan, jf. den foreslåede § 8, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 7. Det foreslås videre, at foræl-

drebestyrelsen skal inddrages i dagplejens arbejde med at skabe gode overgange fra hjem til dagtilbud og mellem tilbud f.eks. fra dagpleje til daginstitution, jf. den foreslåede § 7, stk. 5, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 6.

Forslaget indebærer, at forældrebestyrelsens minimumskompetence i den kommunale dagpleje udvides.

Arbejdet i forældrebestyrelsen vil skulle tilrettelægges lokalt og på en måde, så det giver mening i dagligdagen for både forældrebestyrelse og dagplejen. Som led i inddragelse i arbejdet med den pædagogiske læreplan vil forældrebestyrelsen skulle inddrages i, hvordan ressourcer i lokalsamfundet kan bringes i spil med henblik på at skabe trygge og pædagogiske læringsmiljøer for børn i dagplejen. Forældre, der sidder i forældrebestyrelsen, vil typisk bo i nærmiljøet, og de vil i kraft heraf kunne have viden om de forskellige tilbud og muligheder, der findes i lokalområdet. Forældrebestyrelsens viden herom vil derfor være betydningsfuld, når dagplejen skal overveje, hvordan ressourcer i lokalsamfundet kan inddrages i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn, jf. den foreslåede § 8, stk. 6, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 7.

Den pædagogiske læreplan er et pædagogisk redskab, som understøtter det pædagogiske personales og ledelsens arbejde med at skabe trygge pædagogiske læringsmiljøer for børn. Den konkrete udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan vil skulle foretages af ledelse og personale, men det foreslås, at forældrebestyrelsen vil skulle inddrages aktivt i arbejdet med den pædagogiske læreplan herunder i forhold til mulighed for at inddrage ressourcer i lokalsamfundet, så forældrebestyrelsen får mulighed for at blive hørt og komme med input og forslag til arbejdet.

Som en konsekvens af forslaget ophæves dagtilbudslovens § 9, stk. 3, som fastsætter, at lederen af dagtilbuddet skal inddrage forældrebestyrelsen i udarbejdelsen, evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.1.

Til nr. 16

Efter dagtilbudslovens § 16 b, stk. 2, kan forældre med børn i kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner, som består af flere enheder, beslutte at fravælge et sundt frokostmåltid efter lovens § 16 a, stk. 1.

Det foreslås, at der i dagtilbudslovens § 16 b, stk. 2, indsættes en henvisning til den foreslåede § 19, stk. 6, jf. lovforslagets § 1, nr. 17, hvor det foreslås kodificeret i dagtilbudsloven, at kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner samt privatinstitutioner kan bestå af flere enheder. Forslaget følger således af ændringen i lovforslagets § 1, nr. 17.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.1.

Til nr. 17

Det følger af dagtilbudslovens § 19, stk. 2-5, at daginstitutioner kan etableres af kommunen som kommunale daginstitutioner eller af private leverandører som enten selvejende daginstitutioner, udliciterede daginstitutioner eller privatinstitutioner.

I forbindelse med lov nr. 631 af 11. juni 2010 om ændring af dagtilbudsloven (Fleksibel frokostordning i daginstitutioner m.v.) blev der som noget nyt indført begrebet 'daginstitutioner med flere enheder' i dagtilbudsloven. Begrebet 'daginstitutioner med flere enheder' beskrives i lovens forarbejder, jf. bemærkningerne til L 212 om fleksibel frokostordning i daginstitutioner m.v., fremsat den 23. april 2010, folketings-samling 2009-10, Folketingstidende 2009-10, tillæg A, i relation til afstemning om fravalg af et sundt frokostmåltid i kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner, som består af flere enheder. Det er i dag ikke fastsat i dagtilbudsloven, at daginstitutioner kan bestå af flere enheder.

Det foreslås at indsætte et nyt stk. 6 i dagtilbudslovens § 19, hvor det kodificeres, at kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner samt privatinstitutioner kan bestå af flere enheder.

Det følger heraf, at en daginstitution i dagtilbudslovens forstand ikke er en fysisk afgrænset størrelse. Det, der afgrænser og definerer en daginstitution, er som udgangspunkt, at der er etableret en forældrebestyrelse og en ledelse af daginstitutionen, samt at der består et naturligt fællesskab og samarbejde omkring børn og personale. Derfor kan en daginstitution bestå af flere fysisk adskilte enheder, og ledelsen og forældrebestyrelsen i en daginstitution kan derfor i nogle tilfælde favne store grupper af børn og forældre. En daginstitution med flere enheder er som hovedregel kendetegnet ved, at daginstitutionen har flere enheder, der er fysisk adskilt fra hinanden på en måde, så børn og personale ikke i det daglige kan bevæge sig fra en enhed til de andre enheder i daginstitutionen. Samtidigt er der et samarbejde i den enkelte fysisk afgrænsede enhed omkring den daglige opgavevaretagelse, der er afgrænset til den pågældende enheds børnegruppe og personalegruppe.

Den foreslåede ændring af dagtilbudslovens § 19 skal ses i lyset af, at mange kommuner gennem de senere år har om-lagt dagtilbudsstrukturen, hvorefter tidligere selvstændige daginstitutioner med selvstændig forældrebestyrelse er blevet sammenlagt til én daginstitution med én forældrebestyrelse, hvorunder der består flere enheder. Det foreslåede § 27 c, stk. 1, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 23, hvorefter forældre får mulighed for at tilkendegive ønsker om optagelse, skrive sig på venteliste og beholde plads på ventelisten i konkrete enheder i daginstitutioner, skal ligeledes ses i lyset heraf.

Ved vurderingen af, hvorvidt der er tale om en daginstitution med flere enheder, vil de samme retningslinjer skulle lægges til grund, som fremgår af forarbejderne til L 212 om

fleksibel frokostordning i daginstitutioner, jf. bemærkningerne til L 212 fremsat den 23. april 2010, folketings-samling 2009-10, Folketingstidende 2009-10, tillæg A.

Til nr. 18

Efter dagtilbudslovens § 20, stk. 2, skal kommunalbestyrelsen fastsætte og offentliggøre godkendelseskriterier for privatinstitutioner. Kravene skal være saglige og fastsættes på baggrund af kommunens krav til egne daginstitutioner. Kravene kan f.eks. vedrøre normering, uddannelsesmæssig baggrund hos det udførende personale m.v. Kravene må hverken være mere lempelige eller mere restriktive end kravene til de kommunale daginstitutioner. Som det er i dag, skal privatinstitutioner opfylde de godkendelseskriterier, som de er blevet godkendt efter.

Det foreslås at indsætte et nyt stk. 2 i dagtilbudslovens § 20, hvor det fastsættes, at privatinstitutioner skal opfylde kriterierne for godkendelse senest seks måneder efter offentliggørelse af disse. Forslaget indebærer, at alle privatinstitutioner fremadrettet vil skulle opfylde institutionskommunens gældende godkendelseskriterier senest seks måneder efter, at kommunalbestyrelsen har offentliggjort disse.

Med forslaget vil privatinstitutioner således have seks måneder til at tilpasse deres drift svarende til de nye godkendelseskriterier. Formålet er at sikre, at der ikke sker en uhen-sigtsmæssig fastfrysning af godkendelseskrav i forhold til privatinstitutioner, hvis kommunalbestyrelsen som led i fastsættelsen af serviceniveauet f.eks. ønsker at ændre kravene til de kommunale daginstitutioner. Der kan f.eks. være tale om, at kommunen ændrer kravene i forhold til normeringer, stiller nye eller ændrede krav til den uddannelsesmæssige baggrund hos det udførende personale, ønsker at stille praktikpladser til rådighed m.v.

Den foreslåede ændring skal endvidere ses i lyset af, at det lovfastsatte driftstilskud til privatinstitutioner beregnes på baggrund af kommunens udgifter til alderssvarende dagtilbud. Driftstilskuddet ændrer sig dermed blandt andet i takt med ændringer i de krav, kommunen stiller til de kommunale, selvejende og udliciterede dagtilbud. Med den foreslåede ordning sikres en højere grad af symmetri mellem de krav, som stilles til privatinstitutioner og det driftstilskud pr. barn, som privatinstitutionen vil modtage fra kommunen.

Det foreslås, at forslaget alene finder anvendelse for privatinstitutioner, som bliver godkendt efter lovens ikrafttræden, som foreslås at være den 1. juli 2018, jf. lovforslagets § 3, stk. 4.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.4.1.

Til nr. 19

Det følger af dagtilbudslovens § 23, stk. 1, at alle børn indtil skolestart har adgang til at blive optaget i et dagtilbud.

Begrebet 'skolestart' er defineret i § 10 i bekendtgørelse nr. 551 af 11. maj 2017 om dagtilbud, hvor det er fastsat, at der med 'skolestart' forstås det tidspunkt, hvor barnet overgår til skoleregi og dermed begynder i enten fritidshjem eller skolefritidsordning (SFO) forud for undervisningsstart, påbegynder hjemmeundervisning eller starter i børnehaveklasse eller i 1. klasse, hvis barnet ikke optages i børnehaveklasse. Her skal det bemærkes, at kommunalbestyrelsen med godkendelse fra undervisningsministeren, jf. folkeskolelovens § 3, stk. 7, dog kan beslutte, at skolefritidsordninger på skoler eller afdelinger af skoler med normalt ikke over 150 elever kan optage børn fra det fyldte 3. år.

Begrebet 'skolestart' anvendes endvidere i forhold til dagtilbudslovens betalingsregler. Det følger således af bekendtgørelsens § 10, stk. 2, at 'skolestart' i forhold til betaling for en plads i tilbud omfattet af dagtilbudsloven tidligst kan regnes fra den 1. maj i det år, hvor barnet overgår til skoleregi. Det er den enkelte kommune, der beslutter tidspunktet for skolestart. Det følger således af forarbejderne til dagtilbudsloven, jf. bemærkningerne til lovforslag nr. L 170 fremsat den 28. februar 2007, folketingssamling 2006-07, Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 5814, at tidspunktet for skolestart afhænger dels af dagtilbuds- og skolestrukturen i den enkelte kommune herunder, om børn flyttes til fritidshjem eller skolefritidsordning (SFO) forud for undervisningsstart i august.

Det foreslås at ændre dagtilbudslovens § 23, stk. 1, så det fastsættes i dagtilbudsloven, at alle børn har adgang til at blive optaget i et dagtilbud indtil skolestart, som er det tidspunkt, hvor barnet overgår til skoleregi og dermed begynder i enten fritidshjem eller skolefritidsordning (SFO) forud for undervisningsstart, påbegynder hjemmeundervisning eller starter i børnehaveklasse. Der er med forslaget ikke tilsigtet en ændring af gældende retstilstand.

Med ændringen af § 23, stk. 1, tydeliggøres det, at 'skolestart' ikke nødvendigvis henviser til tidspunktet, hvor undervisningspligten indtræder, men i stedet kan være f.eks. den 1. maj, hvor et barn overgår til et fritidshjem eller skolefritidsordning (SFO). Tidspunktet for 'skolestart' kan variere mellem kommuner, ligesom det inden for den enkelte kommune kan variere mellem f.eks. distrikter, konkrete skoler m.v.

Forslaget om at ændre dagtilbudslovens § 23, stk. 1, skal ses i sammenhæng med, at det som en del af lovforslaget foreslås, at der i skolefritidsordninger (SFO) efter folkeskoleloven og fritidshjem efter dagtilbudsloven vil skulle arbejdes med enten de seks kompetenceområder for børnehaveklassen eller temaerne i den pædagogiske læreplan for de børn, som er overgået fra dagtilbud til skolefritidsordning (SFO) eller fritidshjem i perioden, fra dagtilbuddet slutter og frem til, at undervisningspligten indtræder i august.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.1.4.

Til nr. 20

Efter dagtilbudslovens § 4, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen sikre det nødvendige antal pladser i dagtilbud.

Efter dagtilbudslovens § 23, stk. 2, skal kommunen tilbyde forældre pasningsgaranti i dagtilbud efter § 19, stk. 2-4, og § 21, stk. 2 og 3. Kravet om at sikre det nødvendige antal pladser skal ses i sammenhæng med kravet om, at kommunalbestyrelsen skal sikre forældre pasningsgaranti i et dagtilbud.

Det følger af forarbejderne til dagtilbudslovens § 23, jf. bemærkningerne til lovforslag nr. L 170 fremsat den 28. februar 2007, folketingssamling 2006-07, Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 5814, at pasningsgarantien indebærer, at kommunen har pligt til at anvise en plads i et dagtilbud til alle børn i aldersgruppen fra 26 uger og frem til skolestart. Det følger videre af bemærkningerne til § 23, at lukkedage i nogle af kommunens dagtilbud generelt ikke er et brud på pasningsgarantien, hvis kommunalbestyrelsen stiller et alternativt pasningstilbud til rådighed. Det følger videre af forarbejderne, at kommunalbestyrelsen ikke har pligt til at stille alternativt pasning til rådighed for forældre den 5. juni (Grundlovsdag) og den 24. december (Juleaftensdag).

Det foreslås at ændre dagtilbudslovens § 23, stk. 2, idet det foreslås at fastsætte, at kommunalbestyrelsen på alle hverdage med undtagelse af den 5. juni og den 24. december skal tilbyde forældre pasningsgaranti i dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, og § 21, stk. 2 og 3.

Den foreslåede ændring af § 23, stk. 2, følger intentionerne bag dagtilbudsloven, hvorefter der skal stilles pasning til rådighed på alle hverdage med undtagelse af den 5. juni (Grundlovsdag) og den 24. december (Juleaftensdag). Denne forståelse følger endvidere den gældende praksis, hvorefter kommunerne i medfør af pasningsgarantien stiller et dagtilbud til rådighed for forældre på hverdage med de nævnte undtagelser.

Med henblik på at tydeliggøre retstilstanden foreslås det kodificeret i loven, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde forældre pasningsgaranti i dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, eller § 21, stk. 2 og 3, på alle hverdage med undtagelse af den 5. juni (Grundlovsdag) og den 24. december (Juleaftensdag).

Til nr. 21

Efter dagtilbudslovens § 27, stk. 1, 1. pkt., skal kommunalbestyrelsen fastsætte og offentliggøre retningslinjer for optagelse af børn i dagtilbud efter lovens § 19, stk. 2-4, og § 21, stk. 2 og 3 – herunder for ansøgning om optagelse. Der er indsat en henvisning til dagtilbudslovens § 27 a, hvoraf det fremgår, at ansøgning om optagelse af et barn i dagtilbud som udgangspunkt skal ske digitalt.

Det foreslås, at der i dagtilbudslovens § 27, stk. 1, 1. pkt. også indsættes en henvisning til de foreslåede §§ 27 b og 27 c, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 23, som vedrører et forslag om, at forældre, som afholder fravær i medfør af bar-

selsloven, skal have mulighed for at få en deltidsplads i et dagtilbud 30 timer om ugen samt et forslag om, at forældre skal kunne tilkendegive ønske om optagelse og komme på venteliste til alle daginstitutioner m.v. i kommunen. Forslaget følger således af ændringen i lovforslagets § 1, nr. 23, og den foreslåede § 27 b og c, og indebærer, at kommunalbestyrelsens retningslinjer vil skulle fastsættes i overensstemmelse med de foreslåede §§ 27 b og 27 c.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.3.

Til nr. 22

Det fremgår af dagtilbudslovens § 27, stk. 1, 2. pkt., at forældre skal have mulighed for at tilkendegive ønske om optagelse i konkrete dagtilbud.

Det foreslås at affatte dagtilbudslovens § 27, stk. 1, 2. pkt., på ny. Det foreslås, at bestemmelsen træder i kraft den 1. januar 2019.

Det foreslås, at det fastsættes i § 27, stk. 1, 2. pkt., at kommunalbestyrelsen inden for rammerne af de fastsatte retningslinjer skal sikre, at forældre, der står på venteliste, jf. § 27 c, til en plads i daginstitution efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, en enhed i en daginstitution efter den foreslåede § 19, stk. 6, eller et konkret dagplejehjem efter dagtilbudslovens § 21, stk. 2 og 3, og som tilkendegiver fortsat interesse for pladsen, skal anvises plads efter et anciennitetsprincip.

Hermed forstås, at ledige pladser i dagtilbud skal tildeles de forældre, som reagerer positivt på en meddelelse om en plads, og som har stået længst tid på venteliste til det pågældende tilbud.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at forældre efter det foreslåede § 27 c, stk. 1, jf. forslaget § 1, nr. 23, fremadrettet får mulighed for at tilkendegive ønske om optagelse i og komme på venteliste blandt alle daginstitutioner og dagplejen efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, og § 21, stk. 2 og 3, herunder i enheder i daginstitutioner samt konkrete dagplejehjem i opholdskommunen og i anden kommune.

Forslaget indebærer, at kommunen i forbindelse med en ledig plads i et dagtilbud kan advisere eksempelvis 10 forældre, der står på venteliste, om den ledige plads. Blandt de forældre, som inden for en rimelig frist melder positivt tilbage på adviseringen, skal pladsen tildeles de forældre, som længst tid har stået på venteliste til det konkrete tilbud.

Det foreslås, at kommunernes administration af ventelister til en plads i dagtilbud efter anciennitetsprincippet skal ses i sammenhæng med kommunens øvrige retningslinjer for optagelse, jf. dagtilbudslovens § 27, stk. 1, 1. pkt. Kommunens retningslinjer kan f.eks. vedrøre søskendehensyn, hensynet til sammensætning af børnegruppen i det konkrete dagtilbud som helhed i forhold til køn, alder, etnicitet m.v.

Dette indebærer, at kravet om, at ventelister skal administreres efter anciennitetsprincippet ikke går forud for kommunens øvrige retningslinjer for optagelse, men skal ses i sammenhæng med disse. Det vil f.eks. betyde, at hvis kommunen har fastsat retningslinjer om, at der som udgangspunkt skal være en ligelig fordeling af drenge og piger inden for en specifik aldersgruppe i kommunens dagtilbud, og der bliver en ledig plads i et dagtilbud, hvor der er en overvægt af piger i den pågældende aldersgruppe, vil kommunen skulle tilbyde pladsen til det konkrete forældrepar, som har stået længst tid på listen, har en dreng i den pågældende aldersgruppe, og hvor forældrene reagerer positivt på en meddelelse om den ledige plads.

Til nr. 23

Efter dagtilbudslovens § 4 skal kommunalbestyrelsen sørge for det nødvendige antal pladser i dagtilbud. Efter dagtilbudslovens § 23, stk. 2, skal kommunalbestyrelsen endvidere tilbyde forældre pasningsgaranti i et dagtilbud. Forpligtelsen kan opfyldes ved en kommunal, selvejende eller udliciteret daginstitution eller i en kommunal eller privat dagpleje efter lovforslagets § 19, stk. 2-4, og § 21, stk. 2 og 3. Kommunen kan på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte families tidsmæssige behov for et dagtilbud tilbyde barnet en deltids- eller fuldtidsplads i overensstemmelse hermed. Der er ikke fastsat regler, som giver forældre ret til at vælge en deltidsplads, hvis de mener, at dette kan dække familiens behov for dagtilbud.

Det gælder generelt, jf. dagtilbudslovens § 26, stk. 1, at afgørelser om optagelse af børn i dagtilbud ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Herudover følger det af dagtilbudslovens § 27, stk. 1, 2. pkt., at forældre i forbindelse med optagelse i dagtilbud skal have mulighed for at tilkendegive ønsker om optagelse i konkrete dagtilbud. Det fremgår ikke direkte af dagtilbudsloven, at dette omfatter alle dagtilbud i kommunen, uanset om der er ledige pladser eller ej.

Den foreslåede § 27 b er ny. Det foreslås, at bestemmelsen skal træde i kraft den 1. januar 2019.

Det foreslås med § 27 b, stk. 1, 1. pkt., at forældre, hvor en eller begge forældre afholder fravær i medfør af barselloven, har ret til en deltidsplads på 30 timer om ugen i et dagtilbud efter § 19, stk. 2-5, eller § 21, stk. 2 og 3, til børn i husstanden i aldersgruppen 26 uger og indtil skolestart mod en reduceret egenbetaling.

Med reduceret betaling forstås, at kommunens tilskud og forældrenes egenbetaling vil skulle afspejle udgifterne ved den benyttede plads, hvor forældrebetalingens andel ikke kan overstige den maksimale forældrebetalingens andel på 25 pct. af de budgetterede bruttodriftsudgifter. I beregningen vil der skulle tages højde for udgifter, som knytter sig til opgaver, som er uafhængige af tidsforbruget som f.eks. udarbejdelse af pædagogisk læreplan, forældremøder m.v. Forældrebetalingens procenten skal være den samme for fuldtids- og deltids-

pladser, idet deltidspladser ikke er en selvstændig dagtilbudstype.

Det foreslås med *stk. 1, 2. pkt.*, at deltidspladsen skal være for en sammenhængende periode, jf. dog det foreslåede *stk. 3, 2. pkt.*

Forslaget indebærer således, at forældre, der holder fravær, vil få ret til at få en deltidsplads 30 timer om ugen i én sammenhængende periode pr. barn. Hvis barnets forældre afholder fravær i direkte forlængelse af hinanden, vil dette betragtes som én sammenhængende periode. Hvis fraværet afbrydes af en periode på mere end fem uger eller på anden vis bortfalder, jf. det foreslåede *stk. 3*, eller forældrene selv ønsker at konvertere deltidspladsen til en fuldtidsplads under fraværet, vil retten til en deltidsplads 30 timer om ugen bortfalde.

Det foreslås med *stk. 1, 3. pkt.*, at forældres ansøgning om en deltidsplads indgives til kommunalbestyrelsen i opholdskommunen. Det foreslås videre i *stk. 1, 4. pkt.*, at forældrene i ansøgningen skal angive den periode, de ønsker deltidspladsen for.

Forslaget indebærer, at forældrene vil skulle ansøge opholdskommunen om en deltidsplads 30 timer om ugen i et dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, *stk. 2-4*, eller § 21, *stk. 2 og 3*, efter de retningslinjer for ansøgning om en deltidsplads, som kommunalbestyrelsen har fastsat efter det foreslåede *stk. 5*. Forslaget indebærer videre, at forældrene i ansøgningen vil skulle angive den periode, de ønsker deltidspladsen for. Den periode, forældre angiver ved ansøgning, vil udgøre den maksimale periode for deltidspladsen. Dette indebærer, at forældrene kun vil skulle informere kommunen, såfremt der sker ændringer, der betyder, at forældrene ønsker deltidspladsen for en kortere periode end den, de ved ansøgningen har angivet.

Forældrene vil i forbindelse med ansøgningen skulle dokumentere, at de afholder fravær efter barselsloven eller vil afholde fravær på det tidspunkt, hvor de ønsker at få tilbudt deltidspladsen. Dokumentationen vil f.eks. kunne bestå af kopi af vandrejournal, hvori fremgår det forventede fødselstidspunkt, en aftale med arbejdsgiver om udskudt barsel eller lignende.

Det foreslås med *stk. 1, 5. pkt.*, at afgørelser efter 1. pkt. ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Optagelse i en deltidsplads 30 timer om ugen vil være sidestillet med optagelse i dagtilbud efter dagtilbudslovens § 26, *stk. 1*, og afgørelser om optagelse i deltidspladser følger dermed dagtilbudslovens regler, hvorefter der ikke kan klages over optagelse.

Deltidspladser på 30 timer om ugen er omfattet af blandt andet dagtilbudslovens generelle formålsbestemmelse, jf. dagtilbudslovens § 1, formålet for dagtilbud, jf. dagtilbudslovens § 7, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 6, samt reglerne om en pædagogisk læreplan, jf. dagtilbudslovens § 8,

som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 7. Dette indebærer, at børn, der har en deltidsplads 30 timer om ugen, også skal have mulighed for at deltage i de planlagte pædagogiske forløb og aktiviteter, som foregår i løbet af dagen i dagtilbudet.

Forældre, der afholder fravær efter barselsloven, og som ønsker en deltidsplads til deres barn er omfattet af de almindelige regler i dagtilbudsloven, herunder regler vedrørende optagelse af børn i dagtilbud, regler om pasningsgaranti, regler om opsigelse og flytning af børn i dagtilbud m.v.

Forslaget indebærer videre, at forældrenes mulighed for en deltidsplads i et dagtilbud gælder alle børn, der bor i husstanden. Det betyder, at såfremt forældrene f.eks. har tvillinger, som går i dagpleje, eller forældrene har to børn i henholdsvis dagpleje og børnehave, skal kommunalbestyrelsen tilbyde forældrene en deltidsplads i et dagtilbud til begge børn.

Med børn forstås egne børn, herunder adoptivbørn, plejebørn samt sammenbragte børn, der bor i samme husstand, hvor det er et krav, at de pågældende børn har folkeregisteradresse hos den eller de pågældende forældre, som afholder fravær efter barselsloven. Med forældre forstås retlige forældre, herunder adoptivforældre, samt plejeforældre.

Forslaget indebærer, at alle forældre har mulighed for at få en deltidsplads 30 timer om ugen i den periode, forældrene afholder fravær efter barselsloven. Dette betyder blandt andet, at forældre, der afholder fravær efter barselsloven vil kunne få tilbud om en deltidsplads under graviditeten samt efter fødslen. Muligheden for en deltidsplads vil også omfatte forældre, der har valgt at genoptage arbejdet delvist, ligesom den vil omfatte forældre, der afholder fravær i forbindelse med en adoption, udskudt fravær, fravær ved forældreorlov m.v.

Forslaget indebærer videre, at forældre, som har ret til barselsdagpenge efter §§ 20-23 i barselsloven, har mulighed for at få en deltidsplads i et dagtilbud på 30 timer om ugen frem til, at begge forældre har genoptaget deres arbejde fuldt ud, jf. dog den foreslåede § 27 b, *stk. 4*, idet kommunalbestyrelsen kan fastsætte retningslinjer om, at forældrene minimum skal afholde fravær svarende til 7 timer om ugen før, de har ret til en deltidsplads 30 timer om ugen.

Det foreslås med § 27 b, *stk. 2, 1. pkt.*, at forældres ret til en deltidsplads 30 timer om ugen bortfalder, hvis fraværperioden afbrydes eller fraværet på anden vis ophører.

Det foreslås videre med *stk. 2, 2. pkt.*, at forældrene kan beholde deltidspladsen, hvis fraværet afbrydes af en periode på mindre end fem ugers varighed.

Med forslaget vil forældrene således kunne beholde deltidspladsen 30 timer om ugen efter § 27 b, *stk. 1*, såfremt forældrenes fravær afbrydes af en periode af mindre end fem ugers varighed. Hensigten med forslaget er at sikre, at foræl-

dre, som kortvarigt afbryder fraværsperioden for f.eks. at afholde ferie, ikke mister retten til deltidspladsen.

Med forslaget vil barnets deltidsplads bortfalde, hvis forældrene ikke har genoptaget fraværet efter fem uger.

For personer på kontanthjælp m.v., som har ret til fravær fra aktivering samt øvrige personer, som ikke modtager barselsdagpenge, vil retten til deltidspladsen bortfalde, når der ikke afholdes fravær efter barselsloven. Det vil i alle tilfælde være et krav, at fraværsperioden ikke har været afbrudt af en periode på mere end fem ugers varighed, jf. den foreslåede § 27 b, stk. 2.

Forslaget indebærer, at når forældrenes fravær afbrydes eller ophører, vil barnets deltidsplads som udgangspunkt skulle konverteres til en fuldtidsplads i det dagtilbud, hvor barnet er optaget. Dette gælder dog ikke, hvis kommunalbestyrelsen i tråd med gældende regler og ud fra en konkret vurdering finder, at barnets daglige tidsmæssige behov for et dagtilbud kan dækkes af en deltidsplads.

Det foreslås med § 27 b, stk. 3, at forældrene har pligt til at oplyse opholdskommunen, hvis fraværet afbrydes af en periode på mere end fem uger, eller fraværet efter barselsloven på anden vis ophører.

Det foreslås med § 27 b, stk. 4, at kommunalbestyrelsen i opholdskommunen skal fastsætte og offentliggøre retningslinjer for anvendelsen af deltidspladser 30 timer om ugen, for ansøgning om og ophør af en deltidsplads 30 timer om ugen i opholdskommunen og for forældrenes oplysningspligt, jf. det foreslåede stk. 3.

Forslaget indebærer, at kommunalbestyrelsen under hensyn til f.eks. administrationen af økonomisk fripladstilskud, jf. dagtilbudslovens § 43, vil kunne fastsætte retningslinjer, der betyder, at perioden, hvor forældrene har ret til deltidspladsen, skal påbegyndes den 1. i en måned og tilsvarende ophøre med udgangen af den måned, hvor fraværet afbrydes eller ophører. Dette gælder uanset, hvornår forældrenes fravær afbrydes eller ophører i den pågældende måned.

Forslaget indebærer videre, at kommunalbestyrelsen vil kunne fastsætte retningslinjer om, at deltidspladsen kan opretholdes indtil udgangen af den pågældende måned, selvom forældrenes fravær efter barselsloven f.eks. ophører den 10. i en måned. Herudover vil kommunalbestyrelsen ligeledes kunne fastsætte retningslinjer for forældrenes varsling i forbindelse med deltidspladsens ophør. Kommunalbestyrelsen vil således kunne fastsætte retningslinjer om, at forældrene har pligt til at varsle kommunen om planlagte afbrydelser af fraværsperioden eller fraværets ophør senest 1 måned før afbrydelsen påbegyndes, eller fraværsperioden ophører.

Kommunalbestyrelsen vil ligeledes kunne fastsætte retningslinjer om, at forældrene som minimum skal afholde fravær svarende til 7 timer om ugen før, de har mulighed for at få en deltidsplads. Kommunalbestyrelsens retningslinjer vil endvidere kunne omhandle, hvordan deltidspladsen kon-

kret er placeret, herunder at forældre f.eks. kan anvende deltidspladsen i dagtilbuddet i tidsrummet mellem kl. 9-15.

Det foreslås med § 27 b, stk. 5, at selvejende og udliciterede daginstitutioner og privat dagpleje med optagelseskompetence, jf. dagtilbudslovens § 26, stk. 2, samt privatinstitutioner skal fastsætte og offentliggøre retningslinjer for anvendelse af deltidspladser 30 timer om ugen. Forslaget indebærer, at selvejende og udliciterede daginstitutioner samt privat dagpleje med optagelseskompetence vil være omfattet af kommunalbestyrelsens retningslinjer for ansøgning om en deltidsplads 30 timer om ugen samt ophør af disse.

Det foreslås med § 27 b, stk. 6, 1. pkt., at forældrenes ansøgning efter stk. 1, 3. pkt. om en deltidsplads 30 timer om ugen til en privatinstitution og til et dagtilbud i anden kommune skal indgives til kommunalbestyrelsen i opholdskommunen senest to måneder før, deltidspladsen ønskes.

Det foreslås i stk. 6, 2. pkt., at den periode, hvor forældrene benytter deltidspladsen, skal påbegyndes den 1. i en måned og ophøre den sidste hverdag i den måned, hvor retten til fraværet udløber.

Det foreslås i stk. 6, 3. pkt., at forældre skal oplyse opholdskommunen om afbrydelse eller ophør af fravær senest to måneder før, ændringen skal træde i kraft.

De foreslåede § 27 b, stk. 6, 1. -3. pkt. omfatter de tilfælde, hvor forældrene ønsker en deltidsplads 30 timer om ugen i en privatinstitution eller i et dagtilbud i en anden kommune.

Det foreslås med § 27 b, stk. 7, at opholdskommunen skal varsle privatinstitutioner og institutionskommuner om kommunens afgørelse om tilskud til en deltidsplads 30 timer om ugen til privatinstitutioner eller til et dagtilbud i en anden kommune samt om afbrydelse eller ophør af fravær, jf. stk. 3, senest en måned før, at ændringen træder i kraft.

Den foreslåede § 27 c er ny. Bestemmelsen foreslås at træde i kraft den 1. januar 2019.

Det foreslås med § 27 c, stk. 1, 1. pkt., at forældre skal have mulighed for at tilkendegive ønske om deres barns optagelse i og mulighed for at komme på venteliste blandt alle daginstitutioner efter § 19, stk. 2-4, og alle dagplejehjem efter § 21, stk. 2 og 3, i opholdskommunen, jf. dog det foreslåede stk. 2.

Det foreslås ligeledes, at forældre får mulighed for at tilkendegive ønske om deres barns optagelse i og mulighed for at komme på venteliste blandt alle daginstitutioner efter § 19, stk. 2-4, og alle dagplejehjem efter § 21, stk. 2 og 3, i en anden kommune, jf. dog det foreslåede stk. 2, medmindre, den pågældende kommune har lukket for ventelisten, jf. dagtilbudslovens § 28, jf. også §§ 6-9 i bekendtgørelse nr. 551 af 11. maj 2017 om dagtilbud.

Ansøgning, optagelse og opskrivning til et dagtilbud i anden kommune vil i disse tilfælde ske efter den pågældende kommunes retningslinjer herfor.

Det foreslås videre med *stk. 1, 2. pkt.*, at i daginstitutioner med flere enheder, jf. den foreslåede § 19, stk. 6, skal forældre have mulighed for at tilkendegive ønske om deres barns optagelse i og mulighed for at komme på venteliste til de enkelte enheder.

Forslaget forbedrer forældres mulighed for at ønske plads og komme på venteliste til en konkret plads, idet forældre med forslaget som noget nyt får mulighed for at ønske plads i konkrete daginstitutioner, enheder i en daginstitution samt konkrete dagplejehjem i opholdskommunen og i anden kommune.

Formålet med forslaget er blandt andet at tydeliggøre, at forældre vil skulle have mulighed for at tilkendegive ønske om optagelse og komme på venteliste blandt alle kommunens dagtilbud og ikke kun blandt de dagtilbud i kommunen, hvor der på tidspunktet for forældrenes ansøgning er ledige pladser.

Forslaget indebærer ligeledes, at forældre får mulighed for at tilkendegive ønske om optagelse og komme på venteliste til et konkret dagplejehjem, en bestemt daginstitution eller en konkret enhed i en daginstitution, jf. den foreslåede § 19, stk. 6, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 17, i opholdskommunen og i anden kommune. Forslaget indebærer videre, at forældre fremadrettet får ret til at tilkendegive ønske om optagelse og komme på venteliste til en konkret dagplejer i opholdskommunen og i anden kommune og ikke som hidtil dagplejen som helhed.

Forslaget har til hensigt at tilgodese familier, som f.eks. bor tæt på en bestemt enhed i en daginstitution, som de gerne vil have deres barn i eller et konkret dagplejehjem, som familien f.eks. kender, fordi en søskende har været optaget samme sted.

Begrebet 'enheder' blev indført i forbindelse med lov nr. 631 af 11. juni 2010 om ændring af dagtilbudsloven (Fleksibel frokostordning i daginstitutioner m.v.). Lovændringen medførte, at kommunalbestyrelsen fik ansvar for, at alle børn i daginstitutioner skal have tilbudt et sundt frokostmåltid hver dag. Med lovændringen blev 'daginstitutioner med flere enheder' indført som et nyt begreb i dagtilbudsloven, idet der blev givet mulighed for, at forældrebestyrelsen i en daginstitution kan beslutte at fravælge frokostmåltidet, hvor beslutningen om fravalg af frokostmåltidet i 'daginstitutioner med flere enheder' skal ske via en flertalsafstemning blandt forældre med børn i enheden.

I relation til den foreslåede § 27 c, hvorefter forældre skal have mulighed for at tilkendegive ønske om optagelse og komme på venteliste til konkrete enheder i en daginstitution, vil en enhed i en daginstitution således være lig med de enheder, som kommunerne anvender i relation til dagtilbudslo-

vens § 16 b, stk. 2, om forældrenes beslutning om fravalg af beslutning i enheder.

Det følger af forarbejderne til lov nr. 631 af 11. juni 2010 om fleksibel frokostordning i daginstitutioner mv., at kommunerne i relation til bestemmelsen af, hvornår en daginstitution består af flere enheder, skal lægge til grund, at en daginstitution i dagtilbudslovens forstand ikke er en fysisk afgrænset størrelse. Det, der afgrænser og definerer en daginstitution er som udgangspunkt, at der er etableret en forældrebestyrelse og en ledelse af daginstitutionen, samt at der består et naturligt fællesskab og samarbejde omkring børn og personale. Derfor kan en daginstitution bestå af flere fysisk adskilte enheder, og ledelsen og forældrebestyrelsen i en daginstitution kan derfor i nogle tilfælde favne store grupper af børn og forældre.

En daginstitution med flere enheder er som hovedregel kendetegnet ved, at daginstitutionen har flere enheder, der er fysisk adskilt fra hinanden på en måde, så børn og personale ikke i det daglige kan bevæge sig fra en enhed til de andre enheder i daginstitutionen. Samtidigt er der et samarbejde i den enkelte fysisk afgrænsede enhed omkring den daglige opgavevaretagelse, der er afgrænset til den pågældende enheds børnegruppe og personalegruppe.

Det er kommunalbestyrelsen, der inden for de i ovenfor beskrevne retningslinjer, beslutter, hvilke daginstitutioner i kommunen, der består af flere enheder, hvor forældre med lovforslaget fremadrettet skal have mulighed for at tilkendegive ønske om optagelse og komme på venteliste til en konkret enhed i en daginstitution. Der henvises endvidere til den foreslåede § 19, stk. 6, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 17.

Forældrenes mulighed for at tilkendegive ønske om optagelse og komme på venteliste skal ses i sammenhæng med kommunens øvrige retningslinjer for optagelse, jf. dagtilbudslovens § 27, stk. 1, 1. pkt. Kommunens retningslinjer kan f.eks. vedrøre søskendehensyn, hensynet til sammensætning af børnegruppen i det konkrete dagtilbud som helhed i forhold til køn, alder, etnicitet m.v. Dette indebærer, at forældrenes mulighed for at tilkendegive ønske om optagelse og stå på venteliste i konkrete dagtilbud ikke går forud for kommunens øvrige retningslinjer for optagelse, men skal ses i sammenhæng med disse.

Ved anvisning af den konkrete plads vil der være hensyn, som bør veje tungere end andre, f.eks. hvis forældre har ønsket plads i f.eks. en røgfri dagpleje eller en dagpleje uden dyr under henvisning til, at deres barn har udviklet allergi eller astma. Ligeledes kan der lægges vægt på den geografiske placering af familiens bopæl og arbejdspladser set i forhold til de dagtilbud, der kan tilbydes plads i, således at der så vidt muligt tages hensyn til familiernes mulighed for at kunne skabe sammenhæng i hverdagen. Kommunalbestyrelsen kan i retningslinjerne for optagelse fastsætte, hvorledes disse situationer håndteres i kommunen. Kommunalbestyrel-

sen opfylder i disse tilfælde pasningsgarantien, selvom forældrene afviser pladsen.

Kommunen vil med den foreslåede § 27, stk. 1, 2. pkt., jf. forslaget § 1, nr. 22, inden for rammerne af kommunens fastsatte retningslinjer, skulle administrere ventelister til et dagtilbud efter anciennitetsprincippet. Der henvises til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 22.

Det foreslås med § 27 c, stk. 1, 3. pkt., at forældre skal have mulighed for at tilkendegive ønske om optagelse og komme på venteliste en gang til et dagtilbud målrettet aldersgruppen 0-2 år og en gang til et dagtilbud målrettet aldersgruppen 3 år og frem til skolestart. Forslaget indebærer, at forældre vil få mulighed for at søge om optagelse i og komme på venteliste en gang til et dagtilbud målrettet aldersgruppen 0-2 år og en gang til et dagtilbud målrettet aldersgruppen 3 år og til skolestart.

Det foreslås med § 27 c, stk. 2, at forældre ikke kan tilkendegive ønske om optagelse og komme på venteliste til selvejende og udliciterede daginstitutioner, som, jf. dagtilbudslovens § 27, stk. 2, 2. pkt., har indgået aftale med kommunalbestyrelsen om at forbeholde pladserne i institutionen for børn af medarbejdere fra en eller flere virksomheder. Medarbejderne i den eller de pågældende virksomheder har fortsat mulighed for at tilkendegive ønske om optagelse i institutionerne.

Det foreslås med § 27 c, stk. 3, at forældre kan lade barnet blive stående på venteliste til den plads, de har ønsket efter stk. 1, selvom barnet i medfør af pasningsgarantien, jf. dagtilbudslovens § 23, har fået en plads i et andet dagtilbud.

Forslaget har til hensigt at give forældrene bedre muligheder for at få den dagtilbudsplads, de ønsker, selvom forældrene har sagt ja til en plads, som de i medfør af pasningsgarantien har fået tilbudt, og som forældrene har behov for, fordi de skal varetage deres arbejde. Retten til at blive stående på venteliste til et dagtilbud efter eget ønske gælder også, hvis forældrene vælger at takke nej til en plads efter pasningsgarantien.

Det følger således af forslaget, at hvis forældrene har tilkendegivet ønske om optagelse og er kommet på venteliste til et bestemt dagplejehjem eller en konkret enhed i en daginstitution, vil forældrene kunne beholde pladsen på ventelisten til det konkrete dagplejehjem eller den konkrete enhed. Det følger endvidere af forslaget, at hvis forældrene har tilkendegivet ønske om optagelse og er kommet på venteliste til et dagtilbud i en anden kommune, kan forældrene vælge at beholde pladsen på ventelisten i den anden kommune, selvom de har fået en plads til barnet i opholdskommunen.

Endelig foreslås det med § 27 c, stk. 4, at kommunalbestyrelsen med samtykke fra forældre, hvis barn står på venteliste til en plads, kan fjerne barnets navn fra ventelisten. Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med eksempelvis en høring af forældre med børn på venteliste sikre, at forældrene har et rimeligt varsel til at melde tilbage til kommunen.

Forslaget har til hensigt at sikre, at kommuner, som ønsker det, løbende kan sikre, at de forældre, som står på venteliste, fortsat er interesserede i en plads til deres barn. Dermed kan ventelister løbende opdateres med henblik på at være mest muligt retvisende for kommunen og forældrene.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.3.

Til nr. 24

Efter dagtilbudslovens § 31, stk. 2, fastsætter kommunalbestyrelsens tilskud og forældrenes egenbetaling for en plads i dagtilbud på grundlag af dagtilbuddenes vedtagne budgetter.

Efter dagtilbudslovens § 32 skal kommunalbestyrelsens tilskud til en plads i daginstitution efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, udgøre mindst 75 pct. og forældrenes egenbetaling højst 25 pct. af de budgetterede bruttodriftsudgifter. Det følger af dagtilbudslovens § 32, stk. 2, at kommunalbestyrelsens tilskud og forældrenes egenbetaling pr. barn fastsættes på grundlag af de budgetterede bruttodriftsudgifter for ophold i daginstitutioner eksklusiv udgifter til et sundt frokostmåltid efter dagtilbudslovens § 16 a, stk. 1, og ejendomsudgifter, herunder husleje og vedligeholdelse.

Efter dagtilbudslovens § 33 skal kommunalbestyrelsens tilskud til en plads i en kommunal dagpleje efter lovens § 21, stk. 2, udgøre mindst 75 pct. og forældrenes egenbetaling højst 25 pct. af de budgetterede bruttodriftsudgifter. Det følger af dagtilbudslovens § 33, stk. 2, at kommunalbestyrelsens tilskud og forældrenes egenbetaling fastsættes på grundlag af de gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgifter for den kommunale dagpleje.

Det foreslås at indsætte en henvisning i § 31, stk. 2, til det foreslåede § 31, stk. 3, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 25, hvorefter midler fra puljer udmøntet af børne- og socialministeren ikke skal indgå i grundlaget for kommunalbestyrelsens tilskud og forældrenes egenbetaling, medmindre børne- og socialministeren fastsætter regler på bekendtgørelsesniveau om, at midlerne i konkrete tilfælde skal indgå i beregningsgrundlaget.

Det foreslås, at bestemmelsen træder i kraft den 1. juni 2018.

Til nr. 25

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 24, følger det af dagtilbudsloven, at kommunalbestyrelsens tilskud og forældrenes egenbetaling fastsættes på grundlag af dagtilbuddenes vedtagne budgetter. Det fremgår endvidere af dagtilbudsloven, jf. § 32, stk. 2, 4 og 5, § 32 a, stk. 3 og 4, § 33, stk. 2, og § 34, stk. 3, at tilskud og forældrebetaling for pladser i henholdsvis kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner samt kommunal og privat dagpleje beregnes ud fra de budgetterede bruttodriftsudgifter ved driften af henholdsvis daginstitutioner og dagpleje i opholdskommunen.

Det foreslås at indsætte et nyt stykke 3 og 4 i dagtilbudslovens § 31.

Med det foreslåede § 31, stk. 3, skal midler fra puljer udmøntet af børne- og socialministeren ikke indgå i de budgetterede bruttodriftsudgifter for en plads i dagtilbud efter dagtilbudslovens § 32, stk. 2, 4 og 5, § 32 a, stk. 3 og 4, § 33, stk. 2, og § 34, stk. 3, der ligger til grund for beregning af kommunens tilskud og forældrenes egenbetaling. Med midler fra puljer forstås midler, som kommuner eller dagtilbud f.eks. efter ansøgning har fået tildelt til en specifik opgave eller indsats. Det kan f.eks. være midler fra puljer, som skal anvendes til førstehjælpskurser, målrettede forsøg med sociale indsatser eller til at øge pædagogandelen i områder med mange børn i udsatte positioner, jf. aftalen om "Stærke dagtilbud – alle børn skal med i fællesskabet", som blev indgået den 9. juni 2017 mellem regeringen, Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet og Radikale Venstre.

Med puljer forstås ikke tilskud til kommuner, som tildeles til et generelt løft af området, som f.eks. de 535,4 mio. kr. til bedre kvalitet i dagtilbud, der årligt tildeles kommunerne som et særtilskud.

Formålet med forslaget er at sikre, at forældres egenbetaling for en plads i dagtilbud ikke stiger i forbindelse med, at kommunen får tildelt puljemidler til at løse specifikke opgaver, som f.eks. er knyttet til den pædagogiske opgave.

Forslaget medfører endvidere, at eventuelle tildelte puljemidler ikke får afledte konsekvenser for driftstilskuddet til privatinstitutioner efter dagtilbudslovens § 36, stk. 2, tilskud til plads i dagtilbud i anden kommune efter lovens § 41, stk. 2, samt tilskud til privat pasning efter lovens § 83, stk. 2, som dermed ikke forhøjes som følge heraf.

Det foreslås med § 31, stk. 4, at børne- og socialministeren får bemyndigelse til at kunne fastsætte regler på bekendtgørelsesniveau om, at midler, som udmøntes af børne- og socialministeren via puljer i konkrete tilfælde og uanset det foreslåede § 31, stk. 3, skal indgå ved fastsættelsen af kommunens tilskud og forældrenes egenbetaling efter dagtilbudslovens § 32, stk. 2, 4 og 5, § 32 a, stk. 3 og 4, § 33, stk. 2, og § 34, stk. 3.

Med konkrete tilfælde forstås tilfælde, hvor der f.eks. er et politisk ønske om at give dagtilbudsområdet et bredt og generelt løft, og hvor det derfor er hensigtsmæssigt, at puljemidlerne indgår i grundlaget for beregning af kommunalbestyrelsens tilskud og forældrenes egenbetaling.

I tilfælde, hvor midler fra puljer, som udmøntes af børne- og socialministeren, skal indgå i beregningsgrundlaget for bruttodriftsudgifterne, medfører det en øget forældrebetaling, medmindre kommunerne vælger at øge tilskudsprocenten til pladsen. Når midler fra puljer indregnes i bruttodriftsudgiften, vil det endvidere få afledte konsekvenser for driftstilskuddet til privatinstitutioner efter dagtilbudslovens § 36, stk. 2, tilskud til plads i dagtilbud i anden kommune efter lo-

vens § 41, stk. 2, samt tilskud til privat pasning efter lovens § 83, stk. 2, som vil skulle forhøjes som følge heraf.

Det foreslås, at bestemmelsen træder i kraft den 1. juni 2018.

Til nr. 26

Efter dagtilbudslovens § 36 skal kommunalbestyrelsen give et driftstilskud pr. barn, som er optaget i en godkendt privatinstitution. Driftstilskuddet er fastsat på baggrund af objektive kriterier og skal svare til de gennemsnitlige budgetterede nettodriftsudgifter eksklusiv udgifter til støtte efter dagtilbudslovens § 4, stk. 2, pr. barn i et alderssvarende dagtilbud i kommunen efter lovens § 19, stk. 2-4, § 21, stk. 2 og 3, og §§ 31-34, jf. dog §§ 43 og 44. Det følger således af dagtilbudsloven, at driftstilskuddet, såfremt der både er daginstitutioner og dagpleje til aldersgruppen, skal fastsættes som et gennemsnit af kommunens udgifter til disse tilbud. Tilskuddet skal endvidere vægtes efter antal pladser i de forskellige dagtilbud i kommunen.

Det foreslås at indsætte et nyt stk. 3 i § 36, hvorefter kommunalbestyrelsen i tilfælde, hvor driftstilskuddet til privatinstitutioner er lavere end kommunens udgifter til alderssvarende daginstitutioner, får mulighed for at give et driftstilskud, der alene svarer til de gennemsnitlige budgetterede nettodriftsudgifter eksklusiv udgifter til støtte efter dagtilbudslovens § 4, stk. 2, pr. barn i en alderssvarende daginstitution efter lovens § 19, stk. 2-4, og §§ 31-34, jf. dog §§ 43 og 44.

Forslaget indebærer, at kommunerne får mere fleksible rammer i forhold til at fastsætte driftstilskuddet til privatinstitutioner. I praksis betyder det, at kommunalbestyrelsen i tilfælde, hvor udgifterne til dagplejen er lavere end udgifterne til alderssvarende daginstitutioner, får mulighed for at fastsætte et driftstilskud til privatinstitutioner, som er på niveau med de tilskud, som gennemsnitlig ydes til kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner i opholdskommunen.

Der er tale om en mulighed, men ikke en pligt for kommunen. Det er således op til den enkelte kommunalbestyrelse at beslutte, om der skal ydes et driftstilskud i overensstemmelse med det foreslåede stk. 3, hvis betingelserne er opfyldt. Hvis kommunalbestyrelsen vælger, at der skal ydes driftstilskud til privatinstitutioner efter det foreslåede stk. 3, og betingelserne herved er opfyldt, vil det ud fra et lighedshensyn skulle gælde alle driftstilskud, som ydes til alderssvarende privatinstitutioner. Dette omfatter også driftstilskud til privatinstitutioner, som er beliggende i en anden kommune end opholdskommunen.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.4.2.

Til nr. 27

Det følger af dagtilbudslovens § 36, stk. 3, at hvis kommunalbestyrelsen giver tilskud efter dagtilbudslovens § 32 a, stk. 2, til et sundt frokostmåltid efter dagtilbudslovens § 16 a, stk. 1, så skal kommunalbestyrelsen tillige give et tilskud pr. barn, der er optaget i en privatinstitution, når der er et sundt frokostmåltid efter dagtilbudslovens § 16 a, stk. 1, i privatinstitutionen. Det følger videre af dagtilbudslovens § 36, stk. 4, at tilskuddet skal svare til det tilskud efter dagtilbudslovens § 32 a, stk. 2, som kommunalbestyrelsen giver pr. barn, der modtager et sundt frokostmåltid efter dagtilbudslovens § 16 a, stk. 1, for den aldersgruppe, som barnet tilhører. Endelig følger det af dagtilbudslovens § 36, stk. 5, at tilskuddet skal anvendes til at nedbringe forældrenes betaling til et sundt frokostmåltid efter dagtilbudslovens § 16 a, stk. 1.

Det foreslås at ændre henvisningen med § 36, stk. 4 og 5, der som følge af lovforslagets § 1, nr. 26, bliver til § 36, stk. 5 og 6, til dagtilbudslovens § 36, stk. 4. Forslaget er en konsekvens af, at der med lovforslagets § 1, nr. 26, foreslås indsat et nyt stk. 3 i § 36, hvorefter de hidtidige stk. 3-5 bliver til stk. 4-6.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.4.2.

Til nr. 28

Efter dagtilbudslovens § 37 skal kommunalbestyrelsen give et bygningstilskud pr. barn, der er optaget i en godkendt privatinstitution. Det fremgår af dagtilbudslovens § 37, stk. 2, at bygningstilskuddet skal svare til de gennemsnitlige ejendomsrelaterede udgifter pr. barn i samme aldersgruppe i selvejende og udliciterede daginstitutioner i kommunen. Efter dagtilbudslovens § 44, har børne- og socialministeren bemyndigelse til at fastsætte regler om tilskud og egenbetaling efter dagtilbudslovens kapitel 5, herunder om tilskud til privatinstitutioner.

Med hjemmel i dagtilbudslovens § 44, er de nærmere regler for bygningstilskuddet fastsat på bekendtgørelsesniveau, jf. bekendtgørelse nr. 551 af 11. maj 2017 om dagtilbud. Heraf fremgår det af § 16, stk. 1, at bygningstilskuddet som hovedregel skal udgøre et beløb pr. barn svarende til kommunens ejendomsrelaterede udgifter i selvejende og udliciterede daginstitutioner for aldersgruppen delt med det samlede antal børn i aldersgruppen i selvejende og udliciterede daginstitutioner i kommunen, hvor kommunen yder tilskud til ejendomsrelaterede udgifter. Med ejendomsrelaterede udgifter skal i den sammenhæng forstås kommunens ejendomsrelaterede udgifter, der ikke kan indgå i de budgetterede bruttodriftsudgifter, der ligger til grund for beregning af forældrenes egenbetaling efter dagtilbudslovens § 32, stk. 2. Der er endvidere fastsat en tilbagefaldsregel for beregning af bygningstilskud til privatinstitutioner, som finder anvendelse i de tilfælde, hvor kommunen ikke har selvejende eller udliciterede daginstitutioner til aldersgruppen, som modtager tilskud til de ejendomsrelaterede udgifter. I disse tilfælde skal bygningstilskuddet for 0-2-årige udgøre et beløb

svarende til 4,1 pct. af kommunens gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgift, jf. dagtilbudslovens §§ 32, 33 og 34, pr. barn i et alderssvarende dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, og § 21, stk. 2 og 3.

For børn i aldersgruppen 3 år og indtil skolestart skal bygningstilskuddet udgøre et beløb svarende til 3,2 pct. af kommunens gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgift, jf. dagtilbudslovens §§ 32, 33 og 34, pr. barn i et alderssvarende dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, og § 21, stk. 2 og 3.

Det foreslås, at § 37, stk. 2, ændres, så det fremgår, at kommunens bygningstilskud til godkendte privatinstitutioner mindst skal svare til de ejendomsrelaterede udgifter pr. barn i samme aldersgruppe i de selvejende og udliciterede daginstitutioner i kommunen.

Forslaget indebærer, at kommunerne får mulighed for at give et højere bygningstilskud til privatinstitutioner, end tilfældet er i dag. Det højere bygningstilskud vil kunne gives, hvis kommunen vurderer, at bygningstilskuddet til privatinstitutioner af forskellige grunde ikke svarer til de reelle ejendomsrelaterede udgifter i de selvejende og udliciterede daginstitutioner. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvis en eller flere selvejende daginstitutioner er beliggende i kommunale bygninger, som stilles til rådighed for institutionerne, uden at institutionen betaler husleje. Kommunen vil i den forbindelse kunne justere bygningstilskuddet til privatinstitutioner med de ejendomsrelaterede udgifter, som de selvejende og udliciterede daginstitutioner ville have haft, hvis institutionen havde været beliggende i en tilsvarende bygning uden kommunalt ejerskab.

Med forslaget vil det være op til den enkelte kommunalbestyrelse at beslutte, om der skal ydes et højere bygningstilskud. Hvis kommunalbestyrelsen vælger at yde et højere bygningstilskud end det lovfastsatte minimum, vil kommunen skulle iagttage reglerne om statsstøtte. Det højere bygningstilskud vil i den forbindelse kunne gives, hvis kommunen vurderer, at bygningstilskuddet til privatinstitutioner ikke svarer til de reelle ejendomsrelaterede udgifter i de selvejende og udliciterede daginstitutioner. Herudover vil kommunen ud fra et lighedshensyn skulle yde bygningstilskud på samme niveau til alle privatinstitutioner. Dette omfatter også bygningstilskud til privatinstitutioner, som er beliggende i en anden kommune end opholdskommunen.

Der vil i medfør af § 44 i dagtilbudsloven om bemyndigelse til børne- og socialministeren blive fastsat regler på bekendtgørelsesniveau om kommunens bygningstilskud. Det vil blive fastsat, at bygningstilskuddet mindst skal udgøre et beløb pr. barn svarende til kommunens ejendomsrelaterede udgifter i selvejende og udliciterede daginstitutioner for aldersgruppen delt med det samlede antal børn i aldersgruppen i selvejende og udliciterede daginstitutioner i kommunen, hvor kommunen yder tilskud til ejendomsrelaterede udgifter.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.4.3.

Til nr. 29

Efter dagtilbudslovens § 40 fastsætter og offentliggør privatinstitutioner forældrenes egenbetaling.

Det foreslås, at der i dagtilbudslovens § 40 indsættes en henvisning til den foreslåede § 27 b, stk. 1, som vedrører forældres mulighed for at få en deltidsplads 30 timer om ugen mod en reduceret egenbetaling. Forslaget betyder, at privatinstitutioner ved fastsættelse af forældrenes egenbetaling vil skulle sikre, at forældrebetalingen til deltidspladser fastsættes i overensstemmelse med den foreslåede § 27 b, stk. 1.

Forslaget følger således af lovforslagets § 1, nr. 23, jf. den foreslåede § 27 b.

Til nr. 30

Det følger af § 44 i dagtilbudsloven, at børne- og socialministeren fastsætter regler om tilskud og egenbetaling, herunder regler om anvendelse af indkomstregisteret, ved indtægtsregulering af økonomisk fripladstilskud, regler for tilbagebetaling og efterbetaling af økonomisk fripladstilskud og regler for det tyske mindretal.

Det fremgår i den forbindelse af § 10 i bekendtgørelse nr. 551 af 11. maj 2017 om dagtilbud, at "skolestart" forstås som det tidspunkt, hvor barnet overgår til skoleregi og dermed begynder i enten fritidshjem eller skolefritidsordning (SFO) forud for undervisningsstart eller påbegynder hjemmeundervisning eller starter i børnehaveklasse eller i 1. klasse, hvis barnet ikke optages i børnehaveklasse. Det er endvidere fastsat, at skolestart i forhold til betaling for en plads i tilbud omfattet af dagtilbudsloven tidligst kan regnes fra 1. maj i det år, hvor barnet overgår til skoleregi.

Der er ikke fastsat nærmere indholdsmæssige krav til fritidshjemstilbuddet i perioden mellem overgangen fra dagtilbuddet og til undervisningspligten indtræder.

For at sikre den bedst mulige overgang for børn mellem dagtilbud og skole foreslås det i den nye § 45 a, at for børn, som benytter fritidshjem forud for, at undervisningspligten indtræder, skal fritidshjemmet enten arbejde med de kompetenceområder, der arbejdes med i børnehaveklassen, jf. folkeskolelovens § 11, stk. 2, eller temaerne i den pædagogiske læreplan, jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 4, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 7.

Det vil være den samme retstilstand, som vil gælde for børn, uanset om de benytter skolefritidsordning eller fritidshjem i perioden forud for, at undervisningspligten indtræder. Der henvises til lovforslagets § 2.

De seks kompetenceområder i henhold til folkeskolelovens § 11, stk. 2, er; 1) sprog, 2) matematisk opmærksomhed, 3) naturfaglige fænomener, 4) kreative og musiske udtryksfor-

mer, 5) krop og bevægelse samt 6) engagement og fællesskab.

De seks temaer i den pædagogiske læreplan, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 7, er; 1) Alsidig personlig udvikling, 2) Social udvikling, 3) Kommunikation og sprog, 4) Krop, sanser og bevægelse, 5) Natur, udeliv og science samt 6) Kultur, æstetik og fællesskab.

Det vil være kommunalbestyrelsen, som beslutter, om der skal anvendes de seks kompetenceområder eller temaerne i den pædagogiske læreplan. Der vil ikke stilles krav om dokumentation af arbejdet via elevplan eller lignende.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.1.4.

Til nr. 31

Efter dagtilbudslovens § 78 kræver etablering af private pasningsordninger kommunalbestyrelsens tilladelse, hvis der modtages mere end to børn. Der stilles i dag ikke krav til navnet på den enkelte private pasningsordning.

Det foreslås med den nye § 78 a, at der fastsættes regler om private pasningsordningers navn. Det foreslås således i § 78 a, stk. 1, 1. pkt., at den private pasningsordnings navn fastsættes af den enkelte pasningsordning. Det foreslås i stk. 1, 2. pkt., at betegnelsen »privat pasningsordning« skal indgå i alle nye private pasningsordningers navn, som etableres efter dagtilbudslovens § 78.

Forslaget indebærer, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med godkendelse af aftalen mellem forældrene og den private pasningsordning, jf. den foreslåede § 81, stk. 1, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 35, skal sikre, at navnet »privat pasningsordning« fremgår af aftalen. Andre bøjninger af 'privat pasningsordning' vil også kunne anvendes som eksempelvis 'Den private pasningsordning' eller 'De private pasningsordninger'.

Forslaget har til hensigt at tydeliggøre for forældre, der ønsker et tilskud til privat pasning efter dagtilbudslovens §§ 80-85, at der ikke er tale om et dagtilbud i form af f.eks. en privat dagpleje, som etableres og drives efter dagtilbudslovens § 21, stk. 3, og som skal opfylde de regler, som gælder for alle dagtilbud omfattet af dagtilbudslovens afsnit II.

Det foreslås, at det foreslåede krav til private pasningsordningers navn alene finder anvendelse for private pasningsordninger, som får tilladelse af kommunalbestyrelsen efter lovens ikrafttræden, som efter det foreslåede § 3, stk. 1, foreslås at være den 1. juli 2018. Der henvises endvidere til lovforslagets § 3, stk. 5.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.1.5.

Til nr. 32

Overskriften til kapitel 15 i dagtilbudsloven hedder "Tilskud til privat pasning".

Det foreslås, at overskriften ændres. Forslaget indebærer, at overskriften til kapitel 15 vil blive ændret til 'Tilskud og krav til privat pasning'. Forslaget skal ses i lyset af, at der med lovforslagets § 1, nr. 36, blandt andet indføres krav om at fremme børns læring i private pasningsordninger.

Til nr. 33

Efter dagtilbudslovens § 80, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen give forældre med børn i alderen 24 uger og indtil barnets skolestart mulighed for at vælge et tilskud til privat pasning i stedet for at benytte en plads i et dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, eller § 21, stk. 2 og 3, medmindre der er tale om forhold, som knytter sig til dagtilbudslovens § 80, stk. 2-4. Dette omfatter blandt andet forældre i et såkaldt kombinationstilbud, som modtager tilskud til privat pasning i kombination med, at barnet har en plads i et dagtilbud, jf. dagtilbudslovens § 80, stk. 4.

Det foreslås at ændre henvisningen i § 80, stk. 1. Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 1, nr. 34 og 37, idet der med forslaget indføres nye regler om kombinationstilbud, jf. den foreslåede § 85 a.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.5.

Til nr. 34

Efter dagtilbudslovens § 80, stk. 4, kan kommunalbestyrelsen beslutte at give et tilskud til privat pasning til forældre i kombination med, at barnet har en plads i et dagtilbud. Formålet med kombinationstilbuddet er at tilgodese forældres behov for fleksibilitet i forhold til at skabe en bedre sammenhæng mellem familie- og arbejdsliv i tilfælde, hvor forældrene har f.eks. skiftende arbejdstider og dermed har et behov for pasning, der ikke alene kan dækkes af dagtilbudenes normale åbningstid.

Det foreslås at ophæve dagtilbudslovens § 80, stk. 4, idet der indføres nye regler om kombinationstilbud, som fastsættes i en ny § 85 a, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 37.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.5.

Til nr. 35

Det følger af dagtilbudslovens § 81, at kommunalbestyrelsen skal godkende aftaler om privat pasning, som indgås mellem forældrene og den private pasningsordning, ligesom kommunen skal føre løbende tilsyn med ordningen. § 81 indeholder både en række indholdsmæssige krav til den private pasning samt krav til rammerne for pasningen. De indholdsmæssige krav omfatter blandt andet, at hovedsproget skal være dansk, jf. dagtilbudslovens § 81, stk. 2, og at den private pasning skal tilrettelægges så børn sikres medbestemmelse, medansvar og forståelse for demokrati og som

led her bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund, jf. dagtilbudslovens § 81, stk. 5. Herudover er der blandt andet krav om, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde forældrene at sørge for administrationen af ordningen, ligesom kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre retningslinjer for optagelse af børn i dagtilbud, når tilskuddet til privat pasning bortfalder, jf. dagtilbudslovens § 81, stk. 7 og 8.

Det foreslås at nyaffatte § 81.

Det foreslås med § 81, stk. 1, 1. pkt., at kommunalbestyrelsen skal godkende aftalen om privat pasning mellem forældre og den private pasningsordning og føre løbende tilsyn med ordningen herunder, om pasningen er tilrettelagt efter det foreslåede § 81 a, stk. 1 og 2, samt det foreslåede § 81 b, stk. 1.

Forslaget indebærer, at kommunen som led i det løbende tilsyn skal påse, at den private pasning er tilrettelagt i overensstemmelse med de indholdsmæssige krav, som der med de foreslåede §§ 81 a og 81 b, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 36, foreslås, at private pasningsordninger skal opfylde. Forslaget indebærer, at kommunen vil skulle føre tilsyn med, at hovedsproget i de private pasningsordninger er dansk, at private pasningsordninger fremmer børns læring gennem trygge læringsmiljøer, samt at de private pasningsordninger er tilrettelagt, så børn sikres medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati m.v., jf. de foreslåede § 81 a, stk. 1 og 2, samt § 81 b, stk. 1.

Den foreslåede § 81, stk. 1, er en delvis videreførelse af dagtilbudslovens § 81 for så vidt angår kommunens forpligtelse til at godkende aftalen om privat pasning mellem forældre og den private pasningsordning samt kommunens pligt til at føre tilsyn med ordningen.

Forslaget indebærer, at kommunalbestyrelsen vil få ansvar for at godkende aftalen om pasning mellem forældrene og den private pasningsordning. Kommunalbestyrelsen skal endvidere godkende de enkelte passere og pasningsordningens fysiske rammer med henblik på at sikre, at de personlige forudsætninger og de fysiske rammer er forsvarlige med henblik på at kunne passe andres børn. Forældrene vil skulle benytte tilskuddet fra kommunen til dækning af udgifter til den private pasning. Kommunalbestyrelsen vil derfor også skulle godkende de økonomiske forhold i alle pasningsaftaler med private pasningsordninger, som forældrene etablerer eller benytter sig af til børnepasning i forbindelse med tilskudsordningen. Baggrunden for kravet om økonomisk godkendelse er, at kommunen skal sikre, at forældrene benytter tilskuddet til en privat pasningsordning, og at der ikke er tale om proforma-aftaler.

Forslaget indebærer endvidere, at kommunalbestyrelsen som led i det løbende tilsyn vil skulle påse, at den private pasning er tilrettelagt, så den fremmer børns læring gennem trygge læringsmiljøer. Dette krav vil dog ikke gælde for pri-

vat pasning, hvor kommunen, jf. den foreslåede § 81 a, stk. 4, har givet dispensation fra kravet om læring.

Kommunalbestyrelsen vil som led i tilsynet skulle sikre, at arbejdet med at fremme børns læring via trygge læringsmiljøer indholdsmæssigt står mål med de krav, som stilles til dagtilbud, jf. den foreslåede § 8, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 7. Det følger i forlængelse heraf, at læringsforståelsen i den private pasning vil skulle bygge på et bredt læringsbegreb, der understøtter børns kropslige og motoriske, sociale, emotionelle og kognitive læring og dannelse.

Med henblik på at sikre, at læringen er tilrettelagt i overensstemmelse med de foreslåede krav om at fremme børns læring gennem trygge læringsmiljøer, vil kommunalbestyrelsen som led i tilsynet f.eks. kunne lægge vægt på, om der arbejdes med børns kropslige, motoriske, sociale, emotionelle og kognitive læring og dannelse i den private pasning.

Kommunen vil med udgangspunkt i dens tilsyn med den private pasningsordnings arbejde med at fremme børns læring kunne rådgive og vejlede den private passer om, hvordan den private pasningsordning kan styrke arbejdet med at etablere trygge læringsmiljøer for børn.

Det foreslås med *stk. 1, 2. pkt.*, at kommunens løbende tilsyn med den private pasning skal stå mål med tilsynet i alderssvarende dagtilbud i kommunen. Det foreslås videre i *stk. 1, 3. pkt.*, at privat pasning, hvor kommunen i medfør af den foreslåede § 81 a, stk. 4, har givet dispensation fra kravet om at fremme børns læring, ikke er omfattet af kravet om, at kommunens tilsyn skal stå mål med tilsynet i et alderssvarende dagtilbud i kommunen. Det foreslås ligeledes, at kommunens løbende tilsyn med fleksibel pasning, jf. den foreslåede § 85 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 37, ikke skal stå mål med tilsynet i et alderssvarende dagtilbud i kommunen, idet det foreslås, at fleksibel pasning ikke bliver omfattet af kravet om at fremme børns læring gennem trygge læringsmiljøer.

Forslaget indebærer, at kommunalbestyrelsens løbende tilsyn med de private pasningsordninger gennemsnitligt vil skulle stå mål med kommunens tilsyn med alderssvarende dagtilbud. Dette betyder, at i tilfælde, hvor kommunen tilbyder dagpleje til aldersgruppen, og der er tale om en dagplejelignende privat pasningsordning eller en tilsvarende ordning med et eller få børn, som drives i et privat hjem, vil kommunen kunne lægge rammerne for tilsynet med den kommunale dagpleje til grund for tilsynet med den private pasningsordning. Med rammer forstås f.eks. hyppighed af tilsyn, om der gøres brug af uanmeldte tilsynsbesøg m.v. Hvis der i kommunen ikke tilbydes dagpleje til aldersgruppen, og/eller der er tale om en institutionslignende privat pasningsordning, vil kommunen kunne lægge rammerne for tilsynet med alderssvarende daginstitutioner til grund for tilsynet med den private pasningsordning.

Endelig foreslås det med *stk. 1, 4. pkt.*, at kommunalbestyrelsens afgørelser om godkendelse af pasningsaftaler ikke

kan indbringes for anden administrativ myndighed. Dermed sidestilles klageadgang i forbindelse med godkendelse af pasningsaftaler med klageadgang i forbindelse med godkendelse af privatinstitutioner, jf. dagtilbudslovens § 20, stk. 1-4, idet en privatinstitution efter dagtilbudslovens regler ikke kan klage over en manglende godkendelse.

Det foreslås med *stk. 2*, at kommunalbestyrelsen som noget nyt inden godkendelsen af en pasningsaftale skal orientere forældrene om forskellen mellem privat pasning efter dagtilbudslovens kapitel 14 og 15 og dagtilbud, samt påse, at betegnelsen 'privat pasningsordning' indgår i den private pasningsordnings navn.

Kommunen vil efter forslaget skulle orientere forældrene om, at privat pasning ikke er sidestillet med et dagtilbud og derfor ikke er omfattet af de regler, som gælder for dagtilbud efter dagtilbudslovens §§ 7-44.

Forslaget indebærer, at kommunens orientering af forældre om forskellen mellem privat pasning og dagtilbud blandt andet vil skulle omhandle, at der i private pasningsordninger ikke er krav om:

- Udarbejdelse af en pædagogisk læreplan, jf. dagtilbudslovens § 8 og 9.
- En sprogvurdering af barnet i 3-års-alderen, jf. § 11, stk. 2, eller 2-års-alderen, hvis kommunalbestyrelsen har besluttet at fremrykke sprogvurdering og sprogstimulering, jf. § 11 stk. 4.
- Forældreindflydelse, jf. dagtilbudslovens §§ 14-16.
- Pasning af barnet, hvis børnepasseren er syg.
- Alternativ pasning ved afholdelse af lukkedage i private pasningsordninger.
- Reglen om, at børn ikke kan opsiges fra dagtilbud, gælder ikke for private pasningsordninger, jf. dagtilbudslovens § 29.

Forslaget skal medvirke til, at forældre, der ønsker tilskud til privat pasning som et alternativ til en plads i et dagtilbud, kan træffe deres valg på et oplyst grundlag. Kommunen vil kunne opfylde deres orienteringspligt til forældre ved f.eks. at udarbejde en skrivelse om forskellen mellem privat pasning og dagtilbud, som forældre, der ønsker at få passet deres barn i en privat pasningsordning får udleveret. Orientering kan også ske via f.eks. link til kommunens hjemmeside eller lignende. Der er med forslaget ikke herudover forudsat andre nye orienteringsopgaver i relation til forældre, der ønsker privat pasning.

Det foreslås med *stk. 3, 1. pkt.*, at kommunalbestyrelsen vil kunne tilbagekalde godkendelsen af en pasningsaftale, hvis den som led i det løbende tilsyn vurderer, at den private pasning ikke praktiseres i overensstemmelse med den indgåede pasningsaftale og de lovkrav, der er til ordningen, jf. lovforslagets § 81 a og b. Den foreslåede *stk. 3* er en delvis videreførelse af dagtilbudslovens § 81, stk. 6, for så vidt angår kommunalbestyrelsens mulighed for at tilbagekalde en godkendelse af en pasningsaftale, hvis kommunalbestyrelsen

konstaterer, at den private pasning ikke praktiseres i overensstemmelse med den indgåede pasningsaftale.

Forslaget indebærer, at kommunalbestyrelsen vil kunne tilbagekalde en godkendelse, hvis der i den private pasningsordning ikke i tilstrækkelig grad arbejdes med at fremme børns læring gennem trygge læringsmiljøer.

Endelig foreslås det med *stk. 3, 2. pkt.*, at afgørelser om tilbagekaldelse af en godkendelse af en pasningsaftale ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed. Dermed sidestilles tilbagekaldelse af godkendelse af pasningsaftaler med tilbagekaldelse af godkendelse af privatinstitutioner, jf. dagtilbudslovens § 20, stk. 1-4, idet en privatinstitution ikke kan klage over kommunens tilbagekaldelse af en godkendelse.

Det foreslås med *stk. 4, 1. pkt.*, at kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre retningslinjer for optagelse af børn i dagtilbud, når tilskud til privat pasning ophører.

Tilskud til brug for privat pasning træder i stedet for en plads i et dagtilbud, og kommunalbestyrelsen vil derfor skulle tilbyde en plads i et dagtilbud, hvis den private pasning ophører, eller forældrene ikke længere ønsker at benytte pladsen. Kommunalbestyrelsen vil med forslaget derfor skulle fastsætte retningslinjer for eventuelle tidsfrister fra forældrenes side for optagelse i et dagtilbud, når tilskuddet bortfalder. Det følger ligeledes af *stk. 4*, at kommunalbestyrelsen vil skulle offentliggøre retningslinjerne for overgang fra privat pasning til et dagtilbud. Hensigten med forslaget er at sikre gennemsigtighed for borgeren. Et krav om offentliggørelse vil understøtte, at forældrene får kendskab til hvilke frister, formalia m.v., der gælder i forhold til ansøgning om plads i dagtilbud, når man ønsker at overgå til et dagtilbud, eller den private pasningsordning ophører.

Det foreslås med *stk. 4, 2. pkt.*, at kommunalbestyrelsen skal orientere forældrene om kommunens retningslinjer inden godkendelse af pasningsaftalen, jf. den foreslåede § 81, stk. 1, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 35. Kommunens pligt til at orientere forældrene om retningslinjerne kan ske skriftligt via f.eks. henvisning til kommunens hjemmeside eller lignende.

Hensigten med forslaget er at sikre, at forældrene får et kvalificeret beslutningsgrundlag forud for valg af dagtilbud eller tilskud til privat pasning, samt at forældrene på et tidligt tidspunkt får kendskab til retningslinjerne for optagelse af børn i dagtilbud, når tilskuddet til privat pasning ophører.

Det foreslås med *stk. 5*, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde at administrere forældrenes opgaver som arbejdsgiver i forhold til en privat pasning efter dagtilbudslovens § 80 mod en reduktion i tilskuddet svarende til omkostningerne ved opgaven. Det foreslåede *stk. 5* er en videreførelse af dagtilbudslovens § 81, stk. 7.

Med kommunens administration af arbejdsgiverforpligtelser i forbindelse med ordningen menes ATP, feriegodtgørelse,

sygedagpenge, dagpenge ved barsel og lovpligtige forsikringsordninger, dog ikke løn, herunder eksempelvis udarbejdelse af lønsedler eller udbetaling af kommunens tilskud direkte til den private pasningsordning. Det er forældrene selv, der vil skulle varetage udbetalingen af forældrenes egenbetaling til den private pasningsordning. Såfremt kommunen varetager administrationen for forældrene, er det fortsat forældrene, der er arbejdsgivere og dermed også forældrene, der opretholder arbejdsgiveransvaret. Det er ligeledes forældrene, der udarbejder ansættelsesbevis.

Med forslaget skal kommunalbestyrelsen alene sørge for, at forældrene får tilbud om, at administration af ordningen varetages af andre mod en reduktion i tilskuddet svarende til udgifterne til administration. Kommunalbestyrelsen kan herved beslutte at lade et privat firma varetage administrationen for forældrene. Kommunalbestyrelsen er således ikke forpligtet til at tilbyde, at kommunen konkret administrerer ordningen.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.1.5.

Til nr. 36

Efter dagtilbudslovens § 81, stk. 2-6, stilles der indholdsmæssige krav til private pasningsordninger. Det følger af dagtilbudslovens § 81, stk. 2, at hovedsproget i private pasningsordninger skal være dansk, og i forlængelse heraf, at den private passer efter dagtilbudslovens § 81, stk. 3, som led i godkendelsen af en pasningsaftale skal kunne dokumentere, at han eller hun har tilstrækkelige dansk kundskaber til at kunne understøtte barnets dansksproglige udvikling. Kommunalbestyrelsen kan dog efter dagtilbudslovens § 81, stk. 4, i helt særlige tilfælde beslutte, at hovedsproget kan være et andet end dansk. Herudover følger det af dagtilbudslovens § 81, stk. 5, at den private pasning skal tilrettelægges så børn sikres medbestemmelse, medansvar og forståelse for demokrati og som led her bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund. Endelig fremgår det af dagtilbudslovens § 81, stk. 6, at kommunalbestyrelsen kan tilbagekalde en godkendelse af en pasningsaftale, hvis kommunalbestyrelsen gennem det løbende tilsyn konstaterer, at den private pasning ikke praktiseres i overensstemmelse med den indgåede pasningsaftale og de krav, som følger af dagtilbudslovens § 81, stk. 2 og 5.

De foreslåede §§ 81 a og 81 b er nye.

Det foreslås at fastsætte de indholdsmæssige krav, som stilles til privat pasning, i de foreslåede §§ 81 a og 81 b. Hvorfor efter den foreslåede § 81, jf. lovforslagets § 1, nr. 35, vedrører rammerne for den private pasning.

Det foreslås med § 81 a, *stk. 1, 1. pkt.*, at stille krav om, at den private pasningsordning skal tilrettelægges, så den fremmer børns læring gennem trygge læringsmiljøer. Det foreslås med *stk. 1, 2. pkt.*, at arbejdet med læringsmiljøer indholdsmæssigt skal stå mål med kravene til læring og læ-

ringsmiljøer i dagtilbud, jf. den foreslåede § 8, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 7. Forslaget indebærer, at der bliver stillet et nyt krav til private pasningsordninger.

Forslaget indebærer videre, at læringsforståelsen i den private pasningsordning skal bygge på et bredt læringsbegreb, der understøtter børns kropslige og motoriske, sociale, emotionelle og kognitive læring og dannelse.

Den private pasningsordning skal tilrettelægges, så der hele dagen og både i forbindelse med leg, rutinesituationer, vokseninitierede aktiviteter m.v., arbejdes med at fremme børns læring via trygge læringsmiljøer. Den private passer vil blandt andet kunne søge inspiration til arbejdet med læringsmiljøer i beskrivelsen af det pædagogiske grundlag, jf. den foreslåede § 8, stk. 3 og 4, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 7, samt bemærkningerne hertil og de indholdsbeskrivelser for de seks læreplanstemaer, som foreslås fastsat på bekendtgørelsesniveau, jf. den foreslåede § 8, stk. 9, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 7.

Det foreslås videre med *stk. 1, 2. pkt.*, at arbejdet med læringsmiljøer i den enkelte private pasningsordning skal tage udgangspunkt i børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Forslaget indebærer, at der ikke vil være krav til formen af arbejdet med at fremme børns læring gennem trygge læringsmiljøer i de private pasningsordninger. Det vil derfor være op til den enkelte private passer at tilrettelægge arbejdet, så det lever op til de krav, som er fastsat i loven. Den private passer vil kunne vælge at udarbejde en pædagogisk læreplan, eller den private passer vil kunne lade sig inspirere af en læreplan i et aldersvarende dagtilbud. Den private passer vil også kunne vælge andre tilgange til arbejdet med at fremme børns læring gennem trygge læringsmiljøer.

Det foreslås med § 81 a, *stk. 2, 1. pkt.*, at den private pasningsordning skal tilrettelægges, så børn i private pasningsordninger sikres medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati. Det foreslås i *stk. 2, 2. pkt.*, at den private pasning som led heri skal bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund. Det foreslåede *stk. 2* er en videreførelse af dagtilbudslovens § 81, stk. 5 med enkelte sproglige ændringer.

Forslaget indebærer blandt andet, at den private passer skal tilrettelægge pasningen, så der er fokus på, at barnet udvikler forståelse for demokratiske normer og værdier. Dette indebærer f.eks., at der skal integreres et børneperspektiv i de daglige aktiviteter i den private pasning, at barnet støttes i at lytte til andre og respektere forskellige synspunkter samt introduceres til danske traditioner og højtid. I den forbindelse skal den private passer tage højde for barnets alder og modenhed

Det foreslås med § 81 a, *stk. 3*, at der ikke stilles krav om at fremme børn læring gennem trygge læringsmiljøer i fleksible

pasning, som indgår i kombinationstilbuddet efter den foreslåede § 85 a, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 37.

Det foreslåede *stk. 3* skal ses i sammenhæng med, at den fleksible pasning ofte vil finde sted på tidspunkter, hvor barnet sover, herunder om aftenen og natten. Herudover vil det enkelte barn, som er i et kombinationstilbud, samtidig få en deltidsplads i et dagtilbud, hvor der arbejdes med børns læring gennem pædagogiske læringsmiljøer som led i arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Det foreslås med § 81 a, *stk. 4, 1. pkt.*, at kommunalbestyrelsen skal give dispensation fra kravet om, at der skal arbejdes med at fremme børns læring, jf. *stk. 1*, hvis forældrene anmoder om det, forældrene er arbejdsgiver for den private passer, og den private pasning er en midlertidig ordning.

Forslaget indebærer, at alle tre forhold vil skulle være opfyldt for, at kommunen kan give dispensation fra kravet om at fremme børns læring via trygge læringsmiljøer i den private pasningsordning. At forældrene er arbejdsgiver for den private passer menes, at aftalen om pasning er indgået på almindelige privatretlige kontraktvilkår.

Med begrebet midlertidig ordning forstås en ordning, hvor barnet bliver passet for en kortere periode, indtil barnet f.eks. får plads i en konkret daginstitution eller dagpleje, som forældrene har tilkendegivet ønske om optagelse i og står på venteliste til, jf. kommunens retningslinjer for optagelse. Formålet med forslaget om dispensation fra kravet om at arbejde med at fremme børns læring er, at forældre, som for en kortere periode anvender tilskud til privat pasning, får fleksible rammer til at ansætte et familiemedlem, en ven af familien eller lignende til at passe barnet, mens de f.eks. venter på en plads i et dagtilbud.

Det foreslås med *stk. 4, 2. pkt.*, at kommunalbestyrelsen fastsætter perioden for dispensationen i op til et år ud fra den enkelte families behov. Det foreslås i *stk. 4, 3. pkt.*, at forældre dog har ret til dispensation i mindst seks måneder.

Forslaget indebærer, at forældre skal søge om dispensationen i forbindelse med kommunens godkendelse af pasningsaftalen. Det vil i disse tilfælde skulle fremgå af pasningsaftalen, at forældrene er arbejdsgiver og dermed har ansat den private passer, ligesom forældrene vil skulle godtgøre, at pasningen har midlertidig karakter, hvilket vil sige, at pasningsperioden som udgangspunkt er forudsat at vare højst et år.

Forslaget indebærer endvidere, at kommunalbestyrelsen inden for de foreslåede rammer fastsætter dispensationsperiodens længde ud fra den enkelte families behov. Kommunalbestyrelsen vil således ikke kunne fastsætte en periode, som er kortere end seks måneder, hvis dette er mod forældrenes ønske. Ved fastlæggelsen af periodens længde vil kommunalbestyrelsen blandt andet kunne lægge vægt på barnets alder og udvikling, hvornår forældrene forventeligt kan få plads i et ønsket dagtilbud m.v.

Efter det foreslåede § 81 b, stk. 1, 1. pkt., skal hovedsproget i private pasningsordninger være dansk. Med begrebet hovedsprog menes det sprog, som i udgangspunktet anvendes i dialogen mellem børn og den private passer i den private pasningsordning. Kravet om dansk som hovedsprog indebærer, at der i konkrete tilfælde vil kunne tales et andet sprog end dansk, hvis den private passer vurderer det nødvendigt i en afgrænset situation at tale et andet sprog f.eks. med henblik på at lære det enkelte barn det danske sprog. Det foreslåede stk. 1 er en videreførelse af dagtilbudslovens § 81, stk. 2.

Det foreslås med stk. 1, 2. pkt., at private pasningsordninger oprettet af det tyske mindretal ikke er omfattet af kravet om, at hovedsproget skal være dansk. Forslaget har til hensigt at sikre overholdelsen af blandt andet Danmarks traktatmæssige forpligtelser i forhold til Europarådet. Det foreslåede stk. 1, 2. pkt., er en videreførelse af dagtilbudslovens § 81, stk. 2.

Det foreslås med § 81 b, stk. 2, at det som led i godkendelsen af en pasningsaftale efter det foreslåede § 81, stk. 1, skal kunne dokumenteres, at den private passer har tilstrækkelige danskundskaber til at udvikle barnets dansksproglige kompetencer.

Forslaget indebærer, at den private passer vil skulle kommunikere med barnet på et niveau, der understøtter, at barnet kan udvikle sine dansksproglige kompetencer. Det forudsættes i den forbindelse, at den fleksible passer indsender dokumentation for, at den private passer f.eks. har gennemført 9.-klasseprøve i dansk med mindst karakteren 2, bestået Prøve i Dansk 2 eller et tilsvarende niveau.

Det foreslås med § 81 b, stk. 3, at kommunalbestyrelsen som led i godkendelsen af en pasningsaftale i helt særlige tilfælde kan beslutte, at hovedsproget kan være et andet sprog end dansk. Det vil være en betingelse, at undtagelse fra, at hovedsproget skal være dansk vurderes ikke at have integrationsmæssige konsekvenser. I denne vurdering vil skulle indgå om de forældre, som søger om tilskuddet er udlændinge, der er vandrende arbejdstagere, som opholder sig kortvarigt her i landet på grund af beskæftigelse, forældre, som ønsker, at deres børn skal lære et andet sprog, fordi de enten har været udstationeret eller skal udstationeres i udlandet eller forældre, der søger tilskud til pasning i institutionslignende private pasningsordninger i tilknytning til internationale skoler eller lignende. Bestemmelsen har et snævert anvendelsesområde og vil i praksis tage sigte på private pasningsordninger, der typisk anvendes af børn af forældre, som afgrænset ovenfor. Det foreslåede stk. 3 er en videreførelse af dagtilbudslovens § 81, stk. 4.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.1.5.

Til nr. 37

Kommunalbestyrelsen kan, jf. dagtilbudslovens § 80, stk. 4, beslutte at give et tilskud til privat pasning til forældre i

kombination med, at barnet har en plads i et dagtilbud. Dette tilbud har til formål at tilgodese forældres behov for fleksibilitet i forhold til at skabe en bedre sammenhæng mellem familie- og arbejdsliv i tilfælde, hvor forældrene har f.eks. skiftende arbejdstider og dermed har et behov for pasning, der ikke alene kan dækkes af dagtilbuddenes normale åbningstid. Jf. lovforslagets § 1, nr. 34, foreslås dagtilbudslovens § 80, stk. 4, ophævet, idet der med lovforslaget indføres nye regler om kombinationstilbud.

Den foreslåede § 85 a om kombinationstilbud er ny.

Det foreslås med stk. 1, 1. pkt., at kommunalbestyrelsen efter ansøgning skal tilbyde forældre med et dokumenteret arbejdsbetinget pasningsbehov, der ligger uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid, et kombinationstilbud i form af en deltidsplads i et dagtilbud og et tilskud til fleksibel pasning.

Formålet med kombinationstilbuddet er at give mulighed for, at et barn kan forblive i sine vante og trygge rammer i dagtilbuddet og f.eks. blive passet af en for barnet kendt person, når forældrene arbejder på skæve tidspunkter.

Med »dagtilbuddenes almindelige åbningstid« menes det tidsrum, hvor dagtilbuddene i den enkelte kommune almindeligvis holder åbent. Det vil sige, at hvis hovedparten af dagtilbuddene i en kommune almindeligvis har åbent på hverdage fra f.eks. kl. 6.30 til kl. 17.00, vil dette i relation til kombinationstilbuddet være at betragte som »dagtilbuddenes almindelige åbningstid«. Det vil samtidig betyde, at hvis der i den enkelte kommune er en eller flere institutioner med udvidet åbningstid, vil åbningstiden i disse dagtilbud ikke kunne anses som »dagtilbuddenes almindelige åbningstid« i relation til kombinationstilbuddet.

Med den foreslåede § 85 a indføres begrebet 'fleksibel pasning' som et nyt begreb i dagtilbudsloven, hvor fleksibel pasning som begreb alene indgår i relation til det foreslåede nye kombinationstilbud, jf. lovforslagets § 1, nr. 37. Anvendelsen af betegnelsen »fleksibel pasning« skal ses i lyset af, at pasningen foregår på tidspunkter, hvor forældrene har behov for yderligere fleksibilitet end den, som tilbydes inden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid.

Det foreslås ligeledes med stk. 1., 1. pkt., at det er et krav, at forældrene kun kan få et kombinationstilbud, hvis de opfylder de kriterier, som foreslås med stk. 2 og 3.

Det foreslås med stk. 1, 2. pkt., at forældre med børn, der er optaget i et sprogstimuleringsstilbud i form af et dagtilbud 30 timer om ugen, jf. dagtilbudslovens § 11, stk. 8, ikke kan få et kombinationstilbud. Dette skyldes, at et 30 timers sprogstimuleringsstilbud efter dagtilbudsloven har et særligt formål og skal være i form af et dagtilbud.

Det foreslås med stk. 1, 3. pkt., at reglerne for tilskud til privat pasning efter dagtilbudslovens §§ 80-85, jf. dog § 81, stk. 1, 3. pkt., og § 81 a, stk. 3, tillige vil gælde for fleksibel pasning. Forslaget indebærer, at reglerne for tilskud til pri-

vat pasning efter dagtilbudslovens §§ 80-85 med enkelte undtagelser således vil gælde for »fleksibel pasning«.

Forslaget indebærer, at kommunalbestyrelsen, jf. den foreslåede § 81, stk. 1, som en betingelse for udbetaling af tilskud til fleksibel pasning vil skulle godkende den pasningsaftale, som indgås mellem forældrene og den fleksible passer, herunder godkende de økonomiske forhold, blandt andet for at sikre, at der ikke er tale om proforma-aftaler.

Forslaget indebærer videre, at kommunen vil skulle føre løbende tilsyn med den fleksible pasning, ligesom den fleksible pasning vil være omfattet af indholdskravene til privat pasning, jf. de foreslåede §§ 81 a og 81 b, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 36. Det foreslås dog, at den fleksible pasning ikke er omfattet af det foreslåede krav om, at der i privat pasning skal arbejdes med at fremme børns læring gennem trygge læringsmiljøer, jf. den foreslåede § 81 a, stk. 1, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 36. Dette skyldes blandt andet, at en betydelig del af den fleksible pasning typisk vil foregå om aftenen eller natten, hvor barnet sover.

Som følge heraf foreslås det endvidere, at omfanget af kommunens tilsyn med den fleksible pasning justeres i forhold til, at der ikke er krav om at fremme børns læring gennem trygge læringsmiljøer. Det foreslåede krav om, at kommunens tilsyn skal stå mål med tilsynet i et alderssvarende dagtilbud, jf. den foreslåede § 81, stk. 1, 2. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 35, foreslås således ikke at gælde for fleksibel pasning, jf. den foreslåede § 81, stk. 1, 3. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 35.

Kommunens tilsyn med den fleksible pasning skal dog omfatte øvrige relevante forhold, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 35, herunder om hovedsproget i den fleksible pasning er dansk, og om pasningen er tilrettelagt, så børnene sikres medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati samt bidrager til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund.

Som følge af forslaget om, at reglerne for fleksibel pasning som udgangspunkt følger reglerne for privat pasning vil det være et krav, at hovedsproget i den fleksible pasning skal være dansk, medmindre kommunalbestyrelsen i helt særlige tilfælde har besluttet, at hovedsproget kan være et andet sprog end dansk, hvis det vurderes ikke at have integrationsmæssige konsekvenser, jf. den foreslåede § 81 b, stk. 3, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 36.

I forbindelse med godkendelsen af pasningsaftalen skal det derfor kunne dokumenteres, at den fleksible passer har tilstrækkelige danskundskaber til at kunne understøtte barnets dansksproglige udvikling. Det er i den forbindelse en forudsætning, at den fleksible passer indsender dokumentation for, at den fleksible private passer f.eks. har gennemført 9.-klasseprøven i dansk med mindst karakteren 2, bestået Prøve i Dansk 2, eller et tilsvarende niveau. Herudover indebærer forslaget, at den fleksible pasning vil skulle tilrette-

lægges, så barnet sikres medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati og bidrager til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund.

Det foreslås med § 85 a, stk. 2, at kombinationstilbuddet skal gives til forældre, hvis begge forældres beskæftigelse medfører et dokumenteret arbejdsbetinget behov for pasning uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid.

Forslaget indebærer således, at forældre vil skulle dokumentere, at deres beskæftigelsessituation medfører, at de har et arbejdsbetinget behov for pasning uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid. Forældrenes dokumentation kan f.eks. bestå af en arbejdsgivererklæring, vagtplaner eller lignende, som skal indsendes af forældrene i forbindelse med ansøgningen. Det vil være den enkelte kommune, der beslutter, hvordan forældrene skal dokumentere det arbejdsbetingede behov for pasning, så kommunen via dokumentationen får sikkerhed for, at de pågældende forældre har et reelt arbejdsbetinget behov for pasning uden for åbningstid.

Forslaget medfører, at samlevende forældre ikke har mulighed for at få et kombinationstilbud, hvis det kun er den ene forælders beskæftigelsessituation, som betyder, at familien har et arbejdsbetinget behov for pasning uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid.

Det foreslås med § 85 a, stk. 3, at kombinationstilbuddet skal gives til en enlig forsørger, hvis dennes beskæftigelse medfører et dokumenteret arbejdsbetinget behov for pasning uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid.

Forslaget indebærer, at kommunalbestyrelsen vil skulle tilbyde et kombinationstilbud til enlige forsørgere, hvis den enlige forsørger kan dokumentere at have en beskæftigelsessituation, der medfører, at vedkommende har et arbejdsbetinget behov for pasning uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid. Definitionen af enlig forsørger i relation til kombinationstilbuddet følger definitionen af enlig forsørger i relation til reglerne om økonomisk fripladstilskud. Forældrens dokumentation vil f.eks. kunne bestå af en arbejdsgivererklæring, vagtplaner eller lignende, som vil skulle indsendes af forælderen i forbindelse med ansøgningen. Det vil være den enkelte kommune, der beslutter, hvordan forælderen skal dokumentere det arbejdsbetingede behov for pasning, så kommunen via dokumentationen får sikkerhed for, at den pågældende forælder har et reelt arbejdsbetinget behov for pasning uden for åbningstid.

Det foreslås med § 85 a, stk. 4, 1. pkt., at kommunalbestyrelsen skal tilrettelægge kombinationstilbuddet ud fra den enkelte families dokumenterede behov. Forslaget indebærer, at det vil være kommunalbestyrelsen, som ud fra den enkelte families dokumenterede behov fastlægger, hvor mange timer deltidspladsen i dagtilbuddet og den fleksible pasning gennemsnitligt skal udgøre.

Det foreslås videre med *stk. 4, 2. pkt.*, at kombinationstilbuddet samlet set ikke kan overstige, hvad der tidsmæssigt svarer til en fuldtidsplads i et alderssvarende dagtilbud i kommunen.

Forældre, der ønsker et kombinationstilbud til deres barn, er omfattet af de almindelige regler i dagtilbudsloven, herunder regler vedrørende optagelse af børn i dagtilbud, regler om pasningsgaranti, regler om opsigelse og flytning af børn i dagtilbud m.v.

Det foreslås endvidere med *stk. 4, 3. og 4. pkt.*, at den fleksible pasningsdel skal udgøre mindst 10 timer om ugen i gennemsnit, og at det tidsmæssige omfang af deltidspladsen i dagtilbuddet og den fleksible pasning skal opgøres over en periode på mindst fire uger.

Forslaget i *stk. 4, 3. pkt.* skal sikre, at den fleksible pasning får et vist omfang, som kan medvirke til at:

- Kombinationstilbuddet anvendes af familier med et reelt pasningsbehov uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstider.
- Hindre, at der er tale om proforma-aftaler, hvor barnet reelt set ikke passes af den fleksible passer.

Forslaget indebærer, at der ikke vil være et loft over, hvor stor en del af kombinationstilbuddet, der kan udgøres af den fleksible pasning. Der vil således ikke være krav om, at pladsen i dagtilbuddet i forhold til tid vil skulle udgøre den primære del af kombinationstilbuddet. Dette skal ses i lyset af, at forældre, som f.eks. har mange nattevagter, kan have behov for, at den væsentligste del af kombinationstilbuddet udgøres af den fleksible pasning.

Forslaget indebærer videre, at den fleksible pasningsdel skal udgøre mindst 10 timer om ugen i gennemsnit, og det tidsmæssige omfang af både deltidspladsen i dagtilbuddet samt den fleksible pasning skal opgøres som et gennemsnit over en periode på mindst fire uger. Forslaget har til hensigt at sikre en fleksibilitet i ordningen, som betyder, at familier med skiftende arbejdstider, som har et dokumenteret pasningsbehov uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid, også vil kunne gøre brug af kombinationstilbuddet. Det vil f.eks. kunne være familier, hvor den ene forælder er beskæftiget i offshore-branchen og skiftevis er væk fra hjemmet i en til to uger af gangen efterfulgt af en periode med fri, og hvor den anden forælder er sygeplejerske, politimand eller læge og har en vagtplan med skiftende aften- og nattevagter.

Endelig foreslås det med *stk. 5*, at afgørelser om optagelse i et kombinationstilbud ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed. Optagelse i kombinationstilbud er sidestillet med optagelse i dagtilbud efter dagtilbudslovens § 26, stk. 1, og afgørelser om optagelse i kombinationstilbud følger dermed gældende regler om klageadgang i forbindelse med optagelse af børn i dagtilbud.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.5.

Til nr. 38

Efter dagtilbudslovens § 86 kan kommunalbestyrelsen beslutte at give forældre med børn i alderen 24 uger og indtil skolestart mulighed for at vælge et økonomisk tilskud til pasning af egne børn i stedet for en plads i et dagtilbud. Forældrene skal i den forbindelse efter dagtilbudslovens § 87, stk. 1, nr. 4, have opholdt sig her i landet i 7 ud af de seneste 8 år. Kravet om ophold gælder ikke for EU-/EØS-borgere i det omfang, de efter EU-retten er berettiget til ydelsen.

Det foreslås at ændre dagtilbudslovens § 87, stk. 1, nr. 4, således at forældre fremadrettet skal have opholdt sig i riget i 7 ud af de seneste 8 år for at være berettiget til tilskuddet. Med riget menes Danmark, Grønland og Færøerne. Formålet med forslaget er at fjerne en potentiel hindring for fri bevægelighed inden for rigsfællesskabet, idet ophold i Grønland og på Færøerne ikke tidligere har været ligestillet med ophold i Danmark, når det drejer sig om tilskud til pasning af egne børn.

Forslaget indebærer, at det bliver muligt for forældre, som f.eks. i en periode på mere end ét år i løbet af de seneste 8 år har haft ophold i Grønland eller på Færøerne, at få tilskud til pasning af egne børn, når de er flyttet tilbage til Danmark, såfremt de i øvrigt kan efterleve de krav, som følger af dagtilbudslovens § 87. Herudover vil personer fra Færøerne og Grønland, som flytter til Danmark, have mulighed for at få tilskud til pasning af egne børn, hvis de har opholdt sig i riget i mindst 7 ud af de seneste 8 år og samtidig lever op til de øvrige krav, som stilles i dagtilbudslovens § 87.

Forslaget ændrer ikke på, at tilskud til pasning af egne børn ikke kan tages med til Grønland og Færøerne.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.6.

Til nr. 39

I dagtilbudslovens § 88, stk. 1, 2. pkt., er det i relation til reglerne om tilskud til pasning af egne børn fastsat, at der maksimalt kan udbetales tre tilskud til samme husstand.

Det foreslås at ændre § 88, stk. 1, 2. pkt., sådan, at der kan udbetales tilskud til tre børn pr. husstand. Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 41, hvor det foreslås at gøre det muligt at dele tilskudsperioden for det enkelte barn i to. Antallet af børn, der kan ydes tilskud til i den enkelte husstand, er således uændret set i forhold til dagtilbudslovens regler.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.6.

Til nr. 40

Efter dagtilbudslovens § 88, stk. 3, kan tilskud til pasning af egne børn gives for en samlet periode på minimum 8 uger og maksimalt 1 år. Det fremgår endvidere af bestemmelsen,

at kommunalbestyrelsen kan beslutte at fastsætte en længere minimumsperiode og en kortere maksimumsperiode.

Det foreslås at ændre dagtilbudslovens § 88, stk. 3, 1. pkt. Forslaget indebærer, at reglen om, at tilskud til pasning af egne børn kun kan gives for en samlet periode ophæves. Ændringen følger af, at det med den foreslåede § 88, stk. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 41, foreslås, at tilskudsperioden kan deles i to, og at perioden samlet set ikke må overstige den fastsatte maksimumsgrænse på 1 år. Forslaget ændrer ikke ved, at kommunalbestyrelsen kan beslutte at fastsætte en længere minimumsperiode og en kortere maksimumsperiode.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.6.

Til nr. 41

Efter dagtilbudslovens § 88, stk. 3, kan tilskud til pasning af egne børn kun gives for én samlet periode inden for en fastsat minimums- og maksimumsperiode.

Det foreslås at indsætte et nyt stk. 4 i dagtilbudslovens § 88.

Det foreslås med *stk. 4, 1. pkt.*, at den samlede tilskudsperiode pr. barn kan deles i to, og at den samlet set ikke må overstige den fastsatte maksimumsperiode, jf. stk. 3.

Det foreslås med *stk. 4, 2. pkt.*, at ved opdeling af tilskudsperioden kan perioden deles mellem barnets forældre, hvis begge forældre har ret til ydelser, jf. dagtilbudslovens § 2, stk. 2.

Forslaget indebærer, at forældre får mulighed for at dele tilskudsperioden for det enkelte barn op i maksimalt to dele, som samlet set ikke må overstige den fastsatte maksimumsperiode. Forslaget indebærer videre, at forældre vil kunne få tilskud til pasning af egne børn, hvor de kan opdele perioden med tilskud i f.eks. to perioder af seks måneder, eller en periode på tre måneder efterfulgt af en periode på ni måneder m.v., hvis den fastsatte maksimumsperiode er 1 år.

Forslaget indebærer videre, at hvis barnets forældre bor sammen, og de begge har ret til ydelser, jf. dagtilbudslovens § 2, stk. 2, vil de kunne dele tilskudsperioden mellem sig. Tilskuddet vil kunne gives til retlige forældre, herunder adoptanter, plejeforældre samt samlevende til barnets forælder i husstanden, der opfylder betingelserne for at modtage tilskuddet. Dette betyder, at såfremt forældrene ønsker at dele perioden mellem sig, vil det forudsætte, at den respektive forælder kan leve op til kravene i dagtilbudslovens § 87 på det tidspunkt, hvor tilskuddet skal udbetales.

Formålet med forslaget er at sikre, at forældre i de kommuner, som yder tilskud til pasning af egne børn, får mere fleksibilitet til at tilrettelægge tilskudsperioden. Forslaget giver således mulighed for, at én forælder i to omgange kan passe barnet i hjemmet med en mellemliggende periode, hvor barnet f.eks. har været optaget i et dagtilbud. Herudover medfø-

rer forslaget, at forældre vil kunne dele tilskudsperioden mellem sig.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.2.6.

Til § 2

Til nr. 1

Det følger af folkeskolelovens § 40, stk. 4, 1. pkt., at kommunalbestyrelsen fastsætter og offentliggør en mål- og indholdsbeskrivelse for skolefritidsordningerne, jf. lovens § 3, stk. 7, efter indhentet udtalelse fra skolebestyrelserne ved de berørte skoler.

Det følger af folkeskolelovens § 40, stk. 4, 2. pkt. at undervisningsministeren fastsætter regler om krav til indholdet af mål- og indholdsbeskrivelserne.

Bestemmelsen i folkeskolelovens § 40, stk. 4, er kommet ind i folkeskoleloven ved lov nr. 369 af 26. maj 2008. Bestemmelsen indebærer alene en pligt for kommunalbestyrelsen til som et minimum at beskrive mål og indhold for skolefritidsordningerne i forhold til en række centralt bestemte indholdstemaer. Kommunalbestyrelsen kan også inddrage andre indholdstemaer i beskrivelsen. Opgaven med at fastsætte en mål- og indholdsbeskrivelse for skolefritidsordningerne kan helt eller delvis delegeres til den enkelte skolebestyrelse. Inden for rammerne af mål- og indholdsbeskrivelsen udfyldes det lokale råderum for den enkelte skolefritidsordning (SFO) gennem skolebestyrelsens principper, ledelsesbeslutninger samt i det daglige pædagogiske arbejde. Formålet med pligten til at offentliggøre mål- og indholdsbeskrivelsen er at give borgerne mulighed for at få indblik i den enkelte kommunes prioriteringer og serviceniveau i skolefritidsordningerne.

Bemyndigelsen i folkeskolelovens § 40, stk. 4, 2. pkt., er udmøntet i bekendtgørelse nr. 699 af 23. juni 2014 om krav til indholdet af mål- og indholdsbeskrivelser for folkeskolens skolefritidsordninger. Det fremgår af bekendtgørelsens § 2, stk. 5 og 6, at mål- og indholdsbeskrivelsen skal angive, hvordan sammenhængen sikres ved overgang fra dagtilbud til skolefritidsordning (SFO), herunder ved videregivelse af oplysninger om børnene. Beskrivelsen skal i de tilfælde, hvor børnene begynder i skolefritidsordningen på et tidligere tidspunkt end i forbindelse med skoleårets begyndelse i børnehaveklassen, angive om, og i givet fald på hvilken måde, arbejdet med dagtilbuddenes pædagogiske læreplaner videreføres indtil skoleårets start. Hvis skolefritidsordningen omfatter børn, der endnu ikke har påbegyndt skolegangen, skal mål- og indholdsbeskrivelsen angive, på hvilken måde skolefritidsordningen varetager de yngre børns særlige behov og bidrager til en god start på skoleforløbet for disse børn.

Det foreslås, at der indsættes et nyt pkt. i folkeskolelovens § 40, stk. 4, hvoraf det fremgår, at for børn omfattet af folkeskolelovens § 3, stk. 7, 1. pkt., som benytter skolefritidsord-

ningen i perioden forud for, at undervisningspligten indtræder, skal skolefritidsordningen enten arbejde med de seks kompetenceområder, der arbejdes med i børnehaveklassen, jf. folkeskolelovens § 11, stk. 2, eller læreplanstemaerne, jf. den foreslåede § 8, stk. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 7.

Det vil være den samme retstilstand, som vil gælde for børn, uanset om de benytter skolefritidsordning eller fritidshjem i perioden forud for, at undervisningspligten indtræder. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 30.

De seks kompetenceområder i henhold til § 11, stk. 2, er: 1) sprog, 2) matematisk opmærksomhed, 3) naturfaglige fænomener, 4) kreative og musiske udtryksformer, 5) krop og bevægelse samt 6) engagement og fællesskab.

De seks læreplanstemaer vil, jf. lovforslagets § 1, nr. 7, være henholdsvis 1) Alsidig personlig udvikling, 2) Social udvikling, 3) Kommunikation og sprog, 4) Krop, sanser og bevægelse, 5) Natur, udeliv og science, samt 6) Kultur, æstetik og fællesskab.

Det vil være kommunalbestyrelsen, som beslutter, om der skal arbejdes med de seks kompetenceområder eller læreplanstemaerne. Beslutningen herom vil kunne delegeres til den enkelte skoles ledelse (skoleleder og/eller skolebestyrelse).

Der vil ikke kunne stilles krav om dokumentation af arbejdet via elevplan eller lignende.

For børn, som optages i en skolefritidsordning (SFO) fra det fyldte 3. år, jf. folkeskolelovens § 3, stk. 7, 2. pkt., vil arbejdet med at forberede barnet på skolernes undervisning inden for rammerne af de seks kompetenceområder eller læreplanstemaerne skulle iværksættes, når barnet ville kunne optages i et tilbud i skolefritidsordning (SFO), jf. folkeskolelovens § 3, stk. 7, 1. pkt.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, jf. afsnit 3.1.4.

Til § 3

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juli 2018, jf. dog *stk. 2* og *3*.

I forhold til lovforslagets § 1, nr. 7, foreslås det, at arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan igangsættes ved lovens ikrafttræden den 1. juli 2018, hvorefter den nye lovgivningsmæssige ramme for den pædagogiske læreplan skal være implementeret i dagtilbuddene senest to år efter lovens ikrafttræden, idet læreplanen på dette tidspunkt lokalt skal evalueres første gang, jf. lovforslagets § 1, nr. 8.

Det foreslås med *stk. 2*, at lovforslagets § 1, nr. 24 og 25, træder i kraft den 1. juni 2018.

Det foreslås med *stk. 3*, at lovforslagets § 1, nr. 22, 23 og 29 træder i kraft den 1. januar 2019.

Under hensyn til, at kommunerne i forbindelse med vedtagelsen af budgetter for dagtilbud for det kommende år, fastsætter nye takster og tilskud for et år ad gangen, foreslås det, at forældres mulighed for en deltidsplads 30 timer om ugen mod en reduceret egenbetaling træder i kraft med virkning fra 1. januar 2019, idet kommunerne med de nye deltidsstilbud vil skulle fastsætte nye takster og tilskud.

Forslaget om, at forældre får mulighed for at søge om optagelse og komme på venteliste til en plads i et konkret dagtilbud foreslås at træde i kraft den 1. januar 2019 under hensyn til, at kommunerne skal have tid til at tilpasse den digitale opskrivning.

Det foreslås med *stk. 4*, at lovforslagets § 1, nr. 18, ikke finder anvendelse for privatinstitutioner, som er godkendt inden lovens ikrafttræden. Dette indebærer, at privatinstitutioner, som er godkendt før den 1. juli 2018, skal opfylde de godkendelseskriterier, som var gældende på godkendelsestidspunktet. Privatinstitutioner, som etableres efter 1. juli 2018, vil være omfattet af den nye bestemmelse. Privatinstitutioner, som er etableret før lovens ikrafttræden, kan aftale med kommunalbestyrelsen, at privatinstitutionen skal leve op til de til enhver tid gældende godkendelseskriterier, såfremt dette ønskes af begge parter.

Det foreslås med *stk. 5*, at lovforslagets § 1, nr. 31, ikke finder anvendelse for private pasningsordninger, som har fået tilladelse af kommunalbestyrelsen efter dagtilbudslovens § 78, inden lovens ikrafttræden. For disse private pasningsordninger vil der ikke gælde krav til pasningsordningens navn. Private pasningsordninger, som får tilladelse efter dagtilbudslovens § 78 efter den 1. juli 2018, vil være omfattet af kravet om, at betegnelsen "privat pasningsordning" skal indgå i pasningsordningens navn.

Det foreslås med *stk. 6*, at lovforslagets § 1, nr. 33-41, ikke finder anvendelse for henholdsvis aftaler om tilskud til privat pasning, tilskud til pasning af egne børn, samt tilskud til privat pasning, som ydes i kombination med en plads i et dagtilbud efter dagtilbudslovens § 80, stk. 4, der er indgået før lovens ikrafttræden.

For aftaler om privat pasning, der er indgået før den 1. juli 2018, betyder dette, at der ikke vil blive stillet krav om, at der skal arbejdes med at fremme børns læring i den private pasning. Kommunens tilsyn med den private pasning vil endvidere skulle finde sted efter gældende regler.

Såfremt der er tale om aftaler indgået i perioden mellem 1. juli 2017 og den 1. juli 2018 vil den private pasning skulle opfylde kravene om, at hovedsproget skal være dansk, samt at pasningen skal tilrettelægges, så børnene sikres medbestemmelse, medansvar og forståelse for demokrati, ligesom kommunen gennem tilsynet vil skulle sikre, at pasningen praktiseres i overensstemmelse hermed.

For aftaler om privat pasning, som er indgået efter den 1. juli 2018, vil pasningen skulle opfylde alle de indholdsmæssige krav, som fremgår af de foreslåede §§ 81 a og 81 b, som

affattet ved lovforslagets § 1, nr. 36, ligesom kommunens tilsyn gennemsnitligt vil skulle stå mål med tilsynet i et alderssvarende dagtilbud, jf. den foreslåede § 81, stk. 1, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 35.

For aftaler om pasning i kombination med en plads i et dagtilbud, jf. dagtilbudslovens § 80, stk. 4, der er indgået før den 1. juli 2018 indebærer forslaget, at aftalerne ikke er omfattet af den foreslåede § 85 a, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 37, og de regler, som er fastsat i medfør heraf. For aftaler, som er indgået efter den 1. juli 2018, betyder det, at kombinationstilbuddet skal tilrettelægges, så det følger reglerne i den foreslåede § 85 a, herunder at den fleksible pasning skal have et gennemsnitligt omfang på mindst 10 timer om ugen, at omfanget af deltidspladsen og den fleksible pasning skal opgøres over en periode på mindst 4 uger m.v.

For aftaler om tilskud til pasning af egne børn, som er indgået før den 1. juli 2018, betyder forslaget, at tilskuddet følger de gældende regler. Aftaler, som indgås efter den 1. juli 2018, vil være omfattet af de nye regler, jf. lovforslagets § 1, nr. 38-41, hvorefter tilskudsperioden vil kunne deles i to, ligesom barnets forældre vil kunne vælge at dele tilskudsperioden mellem sig, hvis de begge kan leve op til de krav, som stilles til forældrene. Herudover vil ophold i Grønland og på Færøerne først kunne indgå på lige fod med ophold i Danmark efter den 1. juli 2018.

Loven gælder ikke for Grønland og Færøerne og kan ikke sættes i kraft ved anordning, idet hovedloven ikke finder anvendelse for Grønland og Færøerne.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

§ 2. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Forældre kan alene råde over én plads pr. barn i tilbud efter denne lov, jf. dog § 80, stk. 4.

§ 3. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for dag-, fritids- og klubtilbud samt andre socialpædagogiske fritidstilbud.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre kommunens mål og rammer for henholdsvis dag-, fritids- og klubtilbud m.v. i kommunen.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at dag-, fritids- og klubtilbud m.v. medvirker til udmøntningen af kommunens sammenhængende børnepolitik, jf. § 19, stk. 2, i lov om social service, herunder at tilbuddene medvirker til at

- 1) skabe indbyrdes sammenhæng mellem tilbuddene efter denne lov og andre relevante love og
- 2) yde særlig støtte til de børn og unge under 18 år, der har behov herfor.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal offentliggøre en oversigt over dag-, fritids- og klubtilbud m.v. i kommunen samt satser for tilskud til privat pasning og pasning af egne børn.

I dagtilbudsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 748 af 20. juni 2016, som ændret ved § 7 i lov nr. 665 af 8. juni 2016, lov nr. 1545 af 13. december 2016, lov nr. 1546 af 13. december 2016 og § 1 i lov nr. 427 af 3. maj 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, *stk. 3*, ændres »§ 80, stk. 4« til: »§ 85 a«.

2. Overalt i § 3, *stk. 1-4*, ændres »dag-, fritids- og klubtilbud« til: »fritids- og klubtilbud«.

3. Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. Kommunalbestyrelsen har ansvar for dagtilbuddene.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre kommunens rammer for dagtilbud, herunder eventuelle prioriterede indsatser på området. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at de fastsatte rammer og eventuelle prioriterede indsatser medvirker til, at dagtilbuddene kan opfylde de krav, der følger af lovens afsnit II, og til udmøntningen af kommunens sammenhængende børnepolitik, jf. § 19, stk. 2, i lov om social service.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal som led i fastsættelsen af rammer efter stk. 2 og med henblik på at skabe sammenhæng i børns liv og kontinuitet i overgangen mellem tilbud fastsætte retningslinjer om

- 1) samarbejdet mellem dagtilbud, fritidstilbud og skolen ,
- 2) samarbejdet mellem dagtilbud og andre relevante aktører, herunder sundhedsplejen og Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), og

§ 5. Kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med indholdet af tilbuddene efter denne lov og den måde, hvorpå opgaverne udføres, herunder at de mål og rammer, der er fastsat efter § 3, efterleves.

Stk. 2. ---

Kapitel 2

Formål, pædagogisk læreplan, sprogvurdering, børnemiljøvurdering m.v.

§ 7. Børn i dagtilbud skal have et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring.

Stk. 2. Dagtilbud skal i samarbejde med forældrene give børn omsorg og understøtte det enkelte barns alsidige udvikling og selvværd samt bidrage til, at børn får en god og tryk opvækst.

Stk. 3. Dagtilbud skal fremme børns læring og udvikling af kompetencer gennem oplevelser, leg og pædagogisk tilrettelagte aktiviteter, der giver børn mulighed for fordybelse, udforskning og erfaring.

Stk. 4. Dagtilbud skal give børn medbestemmelse, medansvar og forståelse for demokrati. Dagtilbud skal som led heri bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund.

3) videregivelse af relevante oplysninger ved børns overgange fra sundhedsplejen til dagtilbud og fra dagtilbud til skolefritidsordning eller fritidshjem og skole.

Stk. 4. Dagtilbud skal medvirke til at yde særlig støtte til de børn i dagtilbud, der har behov herfor.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at udviklingen på dagtilbudsområdet drøftes politisk mindst hvert andet år med udgangspunkt i, hvordan kommunens rammer for dagtilbud og eventuelle prioriterede indsatser for området efter stk. 2 bidrager til, at dagtilbuddene kan opfylde de krav, der følger af lovens afsnit II.

Stk. 6. Kommunalbestyrelsen beslutter, om der som følge af drøftelsen efter stk. 5 skal iværksættes tiltag såsom kompetenceudvikling, supervision m.v., som kan understøtte og kvalificere dagtilbuddenes arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer, der fremmer børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsen skal offentliggøre en oversigt over dagtilbud i kommunen samt satser for tilskud til privat pasning og pasning af egne børn. Kommunalbestyrelsen skal et samlet sted på kommunens hjemmeside eller andet let tilgængeligt sted for borgerne offentliggøre de fastsatte rammer og eventuelle prioriterede indsatser efter stk. 2, oversigten over dagtilbud i kommunen og satser for tilskud til privat pasning og pasning af egne børn samt øvrige retningslinjer efter lovens afsnit II og V.«

4. I § 5, *stk. 1*, indsættes efter »§ 3«: », samt rammer og eventuelle prioriterede indsatser fastsat efter § 3 a«.

5. I overskriften til kapitel 2 udgår », børnemiljøvurdering«.

6. § 7 affattes således:

»§ 7. Dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv.

Stk. 2. Dagtilbud skal i samarbejde med forældrene give børn omsorg og understøtte det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse samt bidrage til, at børn får en god og tryk opvækst.

Stk. 3. Børn i dagtilbud skal have et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring.

Stk. 4. Dagtilbud skal give børn medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati. Dagtilbud skal som led heri bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund.

Stk. 5. Dagtilbud skal i samarbejde med forældrene sikre en god overgang til skole ved at udvikle og understøtte grundlæggende kompetencer og lysten til at lære. Dagtilbud skal i samarbejde med skolerne skabe en sammenhængende overgang til skole og fritidstilbud.

§ 8. Der skal i alle dagtilbud udarbejdes en skriftlig pædagogisk læreplan for børn i aldersgruppen 0-2 år og børn i aldersgruppen fra 3 år til barnets skolestart. Den pædagogiske læreplan skal give rum for leg, læring og udvikling af børn i dagtilbud. Ved udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan skal der tages hensyn til børnegruppens sammensætning.

Stk. 2. Den pædagogiske læreplan skal beskrive dagtilbudets mål for børnenes læring inden for følgende temaer:

- 1) Alsidig personlig udvikling.
- 2) Sociale kompetencer.
- 3) Sproglig udvikling.
- 4) Krop og bevægelse.
- 5) Naturen og naturfænomener.
- 6) Kulturelle udtryksformer og værdier.

Stk. 3. Den pædagogiske læreplan skal beskrive relevante pædagogiske metoder og aktiviteter, der iværksættes for at nå målene, og hvordan læreplanen evalueres.

Stk. 4. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvilke relevante pædagogiske metoder, aktiviteter og eventuelle mål, der opstilles og iværksættes for børn med særlige behov.

Stk. 5. Dagtilbud skal i samarbejde med forældrene sikre børn en god overgang fra hjem til dagtilbud. Dagtilbud skal endvidere i samarbejde med forældre og skole sikre børn en god sammenhængende overgang mellem dagtilbud og fra dagtilbud til fritidstilbud og skole ved at udvikle og understøtte deres grundlæggende kompetencer og lysten til at lære.«

7. § 8 affattes således:

»**§ 8.** Der skal i alle dagtilbud udarbejdes en skriftlig pædagogisk læreplan for hele børnegruppen i alderen 0-2 år samt børnegruppen i alderen 3 år og frem til skolestart. Hvis det enkelte dagtilbud har organiseret børnene i andre aldersgrupper, udarbejdes den pædagogiske læreplan på baggrund af denne organisering. I aldersintegrerede daginstitutioner kan der udarbejdes en pædagogisk læreplan under hensyn til aldersgrupper. I daginstitutioner med flere enheder skal den pædagogiske læreplan udarbejdes, så der tages højde for børnegruppernes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger i de enkelte enheder, jf. stk. 3.

Stk. 2. Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et pædagogisk grundlag, jf. stk. 3 og 4, seks læreplanstemaer, jf. stk. 4 og 9, samt mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring, jf. stk. 9.

Stk. 3. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Stk. 4. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, herunder nysgerrighed, gå-på-mod, selvværd og bevægelse, inden for og på tværs af følgende temaer:

- 1) Alsidig personlig udvikling.
- 2) Social udvikling.
- 3) Kommunikation og sprog.
- 4) Krop, sanser og bevægelse.
- 5) Natur, udeliv og science.
- 6) Kultur, æstetik og fællesskab.

Stk. 5. Det skal endvidere fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så deres trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Stk. 6. Det skal desuden fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn, samt hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Stk. 5. Det skal endvidere fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan arbejdet med et godt børnemiljø, jf. § 7, stk. 1, bliver en integreret del af det pædagogiske arbejde. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Stk. 6. For dagplejen udarbejdes den pædagogiske læreplan samlet for alle dagplejehjem eller distrikter tilknyttet den kommunale dagpleje.

§ 9. Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at udarbejde og offentliggøre den pædagogiske læreplan, herunder at revidere læreplanen, hvis væsentlige ændringer i dagtilbuddet eller evalueringen efter stk. 2 tilsiger dette. Tilsvarende gælder, hvis kommunalbestyrelsens drøftelser efter § 10, stk. 2, tilsiger dette.

Stk. 2. Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for, at den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år. Lederen er i den forbindelse ansvarlig for at dokumentere, om de valgte pædagogiske metoder og aktiviteter, jf. § 8, stk. 3 og 4, samt børnemiljøet, jf. § 8, stk. 5, fører til opfyldelse af de opstillede mål inden for de temaer, der er nævnt i § 8, stk. 2. Lederen skal angive, hvordan dagtilbuddet vil følge op på resultaterne.

Stk. 3. Lederen af dagtilbuddet skal inddrage forældrebestyrelsen i udarbejdelsen, evalueringen og opfølgningen af den pædagogiske læreplan.

§ 10. Kommunalbestyrelsen skal godkende den pædagogiske læreplan.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal mindst hvert andet år drøfte evalueringerne af de pædagogiske læreplaner, jf. § 9, stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal på baggrund af drøftelsen tage stilling til, om evalueringerne giver anledning til yderligere handling fra kommunalbestyrelsens side.

§ 14. ---

Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke for selvejende daginstitutioner, hvis bestyrelse består af et flertal af valgte forældre.

Stk. 7. Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Stk. 8. Den pædagogiske læreplan udgør rammen for det pædagogiske arbejde. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at dagtilbuddene i relation til den pædagogiske opgave ledes alene med udgangspunkt i den pædagogiske læreplan og i overensstemmelse med den pædagogiske læreplans børnesyn og brede læringsforståelse, jf. stk. 3 og 4.

Stk. 9. Børne- og socialministeren fastsætter nærmere regler om pædagogiske mål for, hvad det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal understøtte i forhold til børns læring, samt om indholdet i de enkelte læreplanstemaer, jf. stk. 4.«

8. § 9 affattes således:

»**§ 9.** Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for, at den pædagogiske læreplan udarbejdes, og for at sikre, at det pædagogiske arbejde i dagtilbuddet tilrettelægges og udøves inden for rammerne heraf. Lederen af dagtilbuddet er endvidere ansvarlig for at offentliggøre den pædagogiske læreplan.

Stk. 2. Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø. Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål, som er fastsat i medfør af § 8, stk. 9, herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Evalueringen skal offentliggøres.

9. § 10 ophæves.

10. I § 14 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:

»*Stk. 2.* I kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner, som består af flere enheder, skal en forælder fra hver enkelt enhed have adgang til at være repræsenteret i forældrebestyrelsen. I selvejende daginstitutioner, hvis bestyrelse består af et flertal af valgte forældre, skal en forælder fra hver enkelt enhed have adgang til at være repræsenteret i bestyrelsen.

Stk. 3. For privatinstitutioner skal kommunalbestyrelsen i forbindelse med godkendelse efter § 20 påse, at forældrene sikres en indflydelse svarende til forældreindflydelsen i selvejende daginstitutioner.

Stk. 4. For privat dagpleje skal kommunalbestyrelsen i forbindelse med aftalen sikre forældrene indflydelse på dagplejens arbejde med børnene.

§ 15. Forældrebestyrelsen i en daginstitution skal fastsætte principper for daginstitutionens arbejde og for anvendelsen af en budgetramme for daginstitutionen inden for de mål og rammer, som kommunalbestyrelsen har fastsat. Forældrebestyrelsen i kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner efter § 19, stk. 2-4, kan beslutte at fravælge et sundt frokostmåltid efter § 16 a, stk. 1, jf. dog § 16 b, stk. 2, 4 og 8.

Stk. 2. Forældrebestyrelsen for den kommunale dagpleje skal fastsætte principper for dagplejens arbejde og for anvendelsen af en budgetramme for dagplejen inden for de mål og rammer, som kommunalbestyrelsen har fastsat.

Stk. 3. Forældrebestyrelsen varetager sine opgaver inden for de mål og rammer, som kommunalbestyrelsen har fastsat. I selvejende og udliciterede daginstitutioner varetager forældrebestyrelsen endvidere sine opgaver inden for det formål og idegrundlag, der er fastsat i vedtægten, jf. § 16, stk. 2 og 3.

Stk. 4 og 5. ---

§ 16 b. ---

Stk. 2. I kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner efter § 19, stk. 2-4, som består af flere enheder, kan et simpelt flertal af forældre med børn i den pågældende enhed beslutte at fravælge et sundt frokostmåltid efter § 16 a, stk. 1. Forældrene har én stemme for hvert barn, de har i enheden.

Stk. 3-8. ---

Stk. 3. Forældrebestyrelser kan etableres på tværs af kommunale dagtilbud, hvis der er et flertal herfor i de enkelte bestyrelser.

Stk. 4. I forældrebestyrelser efter stk. 3, som etableres på tværs af dagpleje og daginstitution, skal beslutninger, der alene har betydning for dagplejen, træffes af de forældre, der repræsenterer dagplejen. Endvidere træffes beslutninger, der alene har betydning for daginstitutionen, af de forældre, der repræsenterer daginstitutionen.«

Stk. 2-4 bliver herefter stk. 5-7.

11. I § 15, stk. 1, 1. pkt., stk. 2 og stk. 3, 1. pkt., ændres »mål og rammer« til: »rammer og eventuelle prioriterede indsatser«.

12. I § 15, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »daginstitutionens arbejde«: », samarbejdet mellem dagtilbud og hjem«.

13. I § 15, stk. 1, indsættes efter 1. pkt.:

»Forældrebestyrelsen i kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner efter § 19, stk. 2-4, skal inddrages i udarbejdelsen, evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan, jf. §§ 8 og 9, samt i daginstitutionens arbejde med at skabe gode overgange fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til fritidstilbud og skole, jf. § 7, stk. 5.«

14. I § 15, stk. 2, indsættes efter »dagplejens arbejde«: », samarbejdet mellem dagtilbud og hjem«.

15. I § 15, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»Forældrebestyrelsen for den kommunale dagpleje skal inddrages i udarbejdelsen, evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan, jf. §§ 8 og 9, samt i dagplejens arbejde med at skabe gode overgange fra hjem til dagtilbud og mellem dagtilbud, jf. § 7, stk. 5.«

16. I § 16 b, stk. 2, 1. pkt., indsættes efter »enheder«: », jf. § 19, stk. 6«.

§ 19. ---*Stk. 2-5. ---*

20. Kommunalbestyrelsen i institutionskommunen skal godkende privatinstitutioner. En privatinstitution, som opfylder lovgivningens og kommunalbestyrelsens betingelser for godkendelse, har krav på godkendelse.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen fastsætter og offentliggør kriterier for godkendelse efter stk. 1. Kommunalbestyrelsen kan stille krav om driftsgaranti.

Stk. 3 og 4. ---

§ 23. Alle børn indtil skolestart har adgang til at blive optaget i et dagtilbud.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde forældre pasningsgaranti i dagtilbud efter § 19, stk. 2-4, eller § 21, stk. 2 og 3.

Stk. 3. ---

§ 27. Kommunalbestyrelsen fastsætter og offentliggør retningslinjer for optagelse af børn i dagtilbud efter § 19, stk. 2-4, og § 21, stk. 2 og 3, herunder for ansøgning om optagelse, jf. dog § 27 a. Forældre skal have mulighed for at tilkendegive ønsker om optagelse i konkrete dagtilbud.

Stk. 2-4. ---

17. I § 19 indsættes som *stk. 6*:

»*Stk. 6.* Daginstitutioner, som drives efter stk. 2-5, kan bestå af flere enheder.«

18. I § 20, stk. 2, indsættes efter 1. pkt.:

»Privatinstitutioner skal opfylde kriterierne for godkendelse senest seks måneder efter offentliggørelse heraf.«

19. § 23, stk. 1, affattes således:

»Alle børn har adgang til at blive optaget i et dagtilbud indtil skolestart, som er det tidspunkt, hvor barnet enten begynder i fritidshjem eller skolefritidsordning (SFO) forud for undervisningsstart, påbegynder hjemmeundervisning eller starter i børnehaveklasse.«

20. I § 23, stk. 2, indsættes efter »Kommunalbestyrelsen skal«: »på alle hverdage med undtagelse af den 5. juni og den 24. december«.

21. I § 27, stk. 1, 1. pkt., ændres »§ 27 a« til: »§§ 27 a, 27 b og 27 c«.

22. § 27, stk. 1, 2. pkt., affattes således:

»Kommunalbestyrelsen skal inden for rammerne af retningslinjerne sikre, at forældre, der står på venteliste, jf. § 27 c, til en plads i et dagtilbud, og som tilkendegiver fortsat interesse for pladsen, anvises plads efter anciennitet.«

23. Efter § 27 a indsættes før overskriften før § 28:

»**27 b.** Forældre, hvor en eller begge forældre afholder fravær i medfør af barselsloven, har ret til en deltidsplads på 30 timer om ugen i et dagtilbud efter § 19, stk. 2-5, eller § 21, stk. 2 og 3, til børn i husstanden i aldersgruppen 26 uger og indtil skolestart mod en reduceret egenbetaling. Deltidspladsen skal være for en sammenhængende periode, jf. dog stk. 2, 2. pkt. Forældres ansøgning om en deltidsplads indgives til kommunalbestyrelsen i opholdskommunen. Forældrene skal i ansøgningen angive den periode, de ønsker deltidspladsen. Afgørelser om deltidspladser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 2. Retten til deltidspladsen efter stk. 1 bortfalder, hvis fraværperioden afbrydes, eller fraværet på anden vis ophører. Forældre kan dog beholde deltidspladsen efter stk. 1, hvis fraværet afbrydes af en periode af mindre end fem ugers varighed.

Stk. 3. Forældrene har pligt til at oplyse opholdskommunen, hvis fraværet afbrydes af en periode på mere end fem uger, eller fraværet på anden vis ophører, jf. stk. 4 og 6.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen i opholdskommunen skal fastsætte og offentliggøre retningslinjer for anvendelse af deltidspladser efter stk. 1, ansøgning om og ophør af deltidspladser i opholdskommunen og for forældrenes oplysningspligt efter stk. 3.

Stk. 5. Selvejende og udliciterede daginstitutioner og privat dagpleje med optagelseskompetence efter § 26, stk. 2, samt privatinstitutioner skal fastsætte og offentliggøre retningslinjer for anvendelse af deltidspladser 30 timer om ugen.

Stk. 6. Forældrenes ansøgning efter stk. 1, 3. pkt. om en deltidsplads i en privatinstitution eller et dagtilbud i en anden kommune skal indgives til kommunalbestyrelsen i opholdskommunen senest to måneder før, deltidspladsen ønskes. Den periode, hvor forældrene benytter deltidspladsen i et dagtilbud, skal påbegyndes den 1. i en måned og ophøre den sidste hverdag i den måned, hvor retten til fraværet udløber. Forældre skal oplyse opholdskommunen om afbrydelse eller ophør af fravær, jf. stk. 3, senest to måneder før, ændringen skal træde i kraft.

Stk. 7. Opholdskommunen skal varsle privatinstitutioner og institutionskommuner om kommunens afgørelse om tilskud til en deltidsplads efter stk. 1 til privatinstitutioner og til et dagtilbud i en anden kommune samt om afbrydelse eller ophør af fravær, jf. stk. 3, senest en måned før, ændringen træder i kraft.

§ 27 c. Forældre skal have mulighed for at tilkendegive ønske om deres barns optagelse i og mulighed for at komme på venteliste blandt alle daginstitutioner efter § 19, stk. 2-4, og alle dagplejehjem efter § 21, stk. 2 og 3, i opholdskommunen og i en anden kommune, jf. dog stk. 2 og § 28, stk. 2. I daginstitutioner med flere enheder skal forældre have mulighed for at tilkendegive ønske om deres barns optagelse i og mulighed for at komme på venteliste til de enkelte enheder. Forældre skal have mulighed for at tilkendegive ønske om deres barns optagelse og mulighed for at komme på venteliste efter 1. og 2. pkt. en gang til et dagtilbud målrettet aldersgruppen 0-2 år og en gang til et dagtilbud målrettet aldersgruppen 3 år og frem til skolestart.

Stk. 2. Forældre kan uanset stk. 1 ikke tilkendegive ønske om deres barns optagelse i selvejende og udliciterede daginstitutioner efter § 19, stk. 3 og 4, som har indgået aftale med kommunalbestyrelsen om at forbeholde pladserne i institutionen for børn af medarbejdere fra en eller flere virksomheder, jf. § 27, stk. 2, 2. pkt.

Stk. 3. Forældre kan lade barnet blive stående på en venteliste, jf. stk. 1, efter eget ønske, selvom barnet som følge af pasningsgarantien har fået en plads i et andet dagtilbud.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen kan med samtykke fra forældre, hvis barn står på venteliste, fjerne barnets navn fra ventelisten.«

Stk. 2. Tilskud og egenbetaling fastsættes på grundlag af dagtilbuddenes vedtagne budgetter.

§ 36. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Hvis kommunalbestyrelsen giver tilskud efter § 32 a, stk. 2, til et sundt frokostmåltid efter § 16 a, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen tillige give et tilskud pr. barn, der er optaget i en privatinstitution, når der er et sundt frokostmåltid efter § 16 a, stk. 1, i privatinstitutionen.

Stk. 4. Tilskuddet efter stk. 3 skal svare til det tilskud efter § 32 a, stk. 2, som kommunalbestyrelsen giver pr. barn, der modtager et sundt frokostmåltid efter § 16 a, stk. 1, for den aldersgruppe, som barnet tilhører.

Stk. 5. Tilskuddet efter stk. 3 skal anvendes til at nedbringe forældrenes betaling til et sundt frokostmåltid efter § 16 a, stk. 1.

§ 37. ---

Stk. 2. Bygningstilskuddet svarer til de gennemsnitlige ejendomsrelaterede udgifter pr. barn i samme aldersgruppe i de selvejende og udliciterede daginstitutioner i kommunen.

§ 40. Privatinstitutioner fastsætter og offentliggør forældrenes egenbetaling.

24. I § 31, *stk. 2*, indsættes efter »budgetter«: », jf. dog stk. 3«.

25. I § 31 indsættes som *stk. 3 og 4*:

»*Stk. 3.* Midler fra puljer udmøntet af børne- og socialministeren skal ikke indgå ved fastsættelsen af kommunens tilskud og forældrenes egenbetaling efter § 32, stk. 2, 4 og 5, § 32 a, stk. 3 og 4, § 33, stk. 2, og § 34, stk. 3, jf. dog stk. 4.

Stk. 4. Børne- og socialministeren kan fastsætte regler om, at midler fra puljer udmøntet af børne- og socialministeren i konkrete tilfælde skal indgå ved fastsættelsen af kommunens tilskud og forældrenes egenbetaling efter § 32, stk. 2, 4 og 5, § 32 a, stk. 3 og 4, § 33, stk. 2, og § 34, stk. 3.«

26. I § 36 indsættes efter *stk. 2* som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Er driftstilskuddet, som beregnet efter *stk. 2*, lave-re end de gennemsnitlige budgetterede nettodriftsudgifter eksklusive støttepædagogudgifter, jf. § 4, *stk. 2*, pr. barn i en alderssvarende daginstitution efter § 19, *stk. 2-4*, jf. § 32, kan driftstilskuddet til privatinstitutioner fastsættes, så det svarer til dette niveau, jf. dog §§ 43 og 44.«

Stk. 3-5 bliver herefter *stk. 4-6*.

28. I § 37, *stk. 2*, ændres »svarer« til: »skal mindst svare«.

29. I § 40 indsættes efter »egenbetaling«: », jf. dog § 27 b, *stk. 1*«.

30. Efter § 45 indsættes før overskriften før § 46:

»§ 45 a. For børn, som benytter fritidshjem forud for skoleårets begyndelse, jf. § 23, *stk. 1*, skal fritidshjemmet, i perioden indtil undervisningspligten indtræder, enten arbejde med de kompetenceområder, der arbejdes med i børnehaveklassen, jf. folkeskolelovens § 11, *stk. 2*, eller temaerne i den pædagogiske læreplan, jf. § 8, *stk. 4*.«

31. Efter § 78 indsættes:

»§ 78 a. Den private pasningsordnings navn fastsættes af den enkelte pasningsordning. Betegnelsen »privat pasningsordning« skal indgå i navnet.«

32. I overskriften til kapitel 15 indsættes efter »Tilskud«: »og krav«.

§ 80. Kommunalbestyrelsen skal give forældre med børn i alderen 24 uger og indtil barnets skolestart mulighed for at vælge et økonomisk tilskud til privat pasning i stedet for at benytte en plads i et dagtilbud efter § 19, stk. 2-4, eller § 21, stk. 2 og 3, jf. dog stk. 2-4.

Stk. 2 og 3. ---

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at give et tilskud til privat pasning til forældre i kombination med, at barnet har en plads i et dagtilbud.

§ 81. Kommunalbestyrelsen skal godkende aftalen om privat pasning mellem forældrene og den private pasningsordning og føre løbende tilsyn med ordningen, herunder om pasningen er tilrettelagt efter stk. 2 og 5.

Stk. 2. Hovedsproget i private pasningsordninger skal være dansk, jf. dog stk. 4. Private pasningsordninger oprettet af det tyske mindretal er ikke omfattet af 1. pkt.

Stk. 3. Som led i godkendelsen af en pasningsaftale efter stk. 1 skal det dokumenteres, at den private passer har tilstrækkelige danskundskaber til at kunne udvikle barnets dansksproglige kompetencer.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen kan som led i godkendelsen af en pasningsaftale efter stk. 1 i helt særlige tilfælde beslutte, at hovedsproget kan være et andet end dansk, hvis det vurderes ikke at have integrationsmæssige konsekvenser.

Stk. 5. Den private pasning skal tilrettelægges, så børn sikres medbestemmelse, medansvar og forståelse for demokrati. Den private pasning skal som led heri bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund.

Stk. 6. Kommunalbestyrelsen kan tilbagekalde en godkendelse af en pasningsaftale, hvis kommunalbestyrelsen gennem det løbende tilsyn efter stk. 1 konstaterer, at den private pasning ikke praktiseres i overensstemmelse med den indgåede pasningsaftale og kravene i stk. 2 og 5.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde at sørge for forældrenes administration af ordningen mod en reduktion i tilskuddet svarende til kommunens udgifter til administrationen.

33. I § 80, stk. 1, ændres »dog stk. 2-4« til: »dog stk. 2 og 3 samt § 85 a«.

34. § 80, stk. 4, ophæves.

35. § 81 affattes således:

»**§ 81.** Kommunalbestyrelsen skal godkende aftalen om privat pasning mellem forældrene og den private pasningsordning og føre løbende tilsyn med ordningen, herunder om pasningen er tilrettelagt efter § 81 a, stk. 1 og 2, og § 81 b, stk. 1. Kommunalbestyrelsens løbende tilsyn skal stå mål med tilsynet i et alderssvarende dagtilbud i kommunen. Dette gælder dog ikke, hvor kommunalbestyrelsen har givet dispensation efter § 81 a, stk. 4, samt for fleksibel pasning, som indgår i kombinationstilbuddet efter § 85 a. Afgørelsen efter 1. pkt. kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal inden godkendelse af pasningsaftalen efter stk. 1, orientere forældrene om forskellen mellem privat pasning efter kapitel 14 og 15 og dagtilbud efter § 19, stk. 2-5, og § 21, stk. 2 og 3, samt påse, at betegnelsen »privat pasningsordning« indgår i den private pasningsordnings navn i pasningsaftalen.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan tilbagekalde en godkendelse af en pasningsaftale, hvis kommunalbestyrelsen gennem det løbende tilsyn efter stk. 1 konstaterer, at den private pasning ikke praktiseres i overensstemmelse med den indgåede pasningsaftale og kravene til ordningen, jf. § 81 a, stk. 1 og 2, og § 81 b, stk. 1. Afgørelsen efter 1. pkt. kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre retningslinjer for optagelse af børn i dagtilbud, når tilskuddet til privat pasning bortfalder. Kommunalbestyrelsen skal orientere forældrene om retningslinjerne inden godkendelse af pasningsaftalen efter stk. 1.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde at sørge for forældrenes administration af ordningen mod en reduktion i tilskuddet svarende til kommunens udgifter til administrationen.«

Stk. 8. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre retningslinjer for optagelse af børn i dagtilbud, når tilskuddet til privat pasning bortfalder.

36. Efter § 81 indsættes:

»§ 81 a. Den private pasningsordning skal tilrettelægges, så den fremmer børns læring gennem trygge læringsmiljøer. Arbejdet med læringsmiljøer efter 1. pkt. skal indholdsmæssigt stå mål med kravene til læring og læringsmiljøer i dagtilbud, jf. § 8, ligesom arbejdet med læringsmiljøer i den enkelte private pasningsordning skal tage udgangspunkt i børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Stk. 2. Den private pasningsordning skal endvidere tilrettelægges, så børn sikres medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati. Den private pasning skal som led heri bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund.

Stk. 3. Kravet om at fremme børns læring gennem trygge læringsmiljøer efter stk. 1 gælder ikke for fleksibel pasning, der indgår i kombinationstilbud.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal give dispensation fra stk. 1, hvis forældrene anmoder herom, og forældrene er arbejdsgiver for den private passer, og den private pasning er en midlertidig ordning. Kommunalbestyrelsen fastsætter perioden for dispensationen i op til et år ud fra den enkelte families behov. Forældrene har dog ret til dispensation i mindst seks måneder.

§ 81 b. Hovedsproget i private pasningsordninger skal være dansk, jf. dog stk. 3. Private pasningsordninger oprettet af det tyske mindretal er ikke omfattet af 1. pkt.

Stk. 2. Som led i godkendelsen af en pasningsaftale efter § 81, stk. 1, skal det dokumenteres, at den private passer har tilstrækkelige dansk kundskaber til at udvikle barnets dansksproglige kompetencer.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan som led i godkendelsen af en pasningsaftale efter § 81, stk. 1, i helt særlige tilfælde beslutte, at hovedsproget kan være et andet end dansk, såfremt det vurderes ikke at have integrationsmæssige konsekvenser.«

37. Efter § 85 indsættes:

»Kapitel 15 a

Kombinationstilbud

§ 85 a. Kommunalbestyrelsen skal efter ansøgning tilbyde forældre med et dokumenteret arbejdsbetinget pasningsbehov, der ligger uden for dagtilbuddenes almindelige åbningstid, et kombinationstilbud i form af en deltidsplads i et dagtilbud og et tilskud til fleksibel pasning, jf. stk. 2-4. Dette gælder dog ikke for forældre med børn, som er optaget i et sprogstimuleringsstilbud i form af et dagtilbud 30 timer om

§ 87. Det er en betingelse for at få tilskud til pasning af egne børn, at ansøgeren

- 1) har tilstrækkelige dansk kundskaber til at kunne udvikle barnets dansksproglige kompetencer,
- 2) ikke samtidig modtager offentlig overførelsesindkomst eller har en arbejdsindtægt,
- 3) ikke er omfattet af § 13, stk. 10, og § 13 f, stk. 1-4, jf. § 26, stk. 4-10, i lov om aktiv socialpolitik, og
- 4) har opholdt sig her i landet i 7 ud af de seneste 8 år.

Stk. 2. ---

§ 88. Tilskud til pasning af egne børn kan gives fra det tidspunkt, hvor barnet kan tilbydes en plads i et dagtilbud efter § 19, stk. 2-4, eller § 21, stk. 2 og 3. Der kan maksimalt udbetales tre tilskud til samme husstand.

Stk. 2. ---

Stk. 3. Tilskuddet kan gives for én samlet periode på minimum 8 uger og maksimalt 1 år. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at fastsætte en længere minimumsperiode og en kortere maksimumsperiode.

§ 40. ---

Stk. 2 og 3. ---

ugen, jf. § 11, stk. 8. Reglerne for tilskud til privat pasning efter §§ 80-85, jf. dog § 81, stk. 1, 3. pkt., og § 81 a, stk. 3, gælder tillige for fleksibel pasning.

Stk. 2. Kombinationstilbuddet efter stk. 1 skal gives til forældre, hvis begge forældres beskæftigelse medfører et dokumenteret arbejdsbetinget pasningsbehov uden for dagtilbudenes almindelige åbningstid.

Stk. 3. Kombinationstilbuddet efter stk. 1 skal gives til en enlig forsørger, hvis dennes beskæftigelse medfører et dokumenteret arbejdsbetinget pasningsbehov uden for dagtilbudenes almindelige åbningstid.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal tilrettelægge kombinationstilbuddet ud fra familiens dokumenterede pasningsbehov. Kombinationstilbuddet kan samlet set ikke overstige, hvad der tidsmæssigt svarer til en fuldtidsplads i et alderssvarende dagtilbud. Den fleksible pasning skal udgøre mindst 10 timer om ugen i gennemsnit. Det tidsmæssige omfang af deltidsplassen i dagtilbuddet og den fleksible pasning skal opgøres over en periode på mindst fire uger.

Stk. 5. Afgørelser efter stk. 1-4 kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.«

38. I § 87, stk. 1, nr. 4, ændres »landet« til: »riget«.

39. I § 88, stk. 1, 2. pkt., ændres »tre tilskud til samme husstand« til: »tilskud til tre børn pr. husstand«.

40. I § 88, stk. 3, 1. pkt., ændres »én samlet« til: »en«, og efter »maksimalt 1 år« indsættes: », jf. stk. 4«.

41. I § 88 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Den samlede tilskudsperiode pr. barn kan deles i to og må samlet set ikke overstige den fastsatte maksimumsperiode, jf. stk. 3. Ved opdeling af tilskudsperioden efter 1. pkt., kan perioden deles mellem barnets forældre, hvis begge forældre har ret til ydelser, jf. § 2, stk. 2, og opfylder betingelserne i § 87.«

§ 2

I lov om folkeskolen, jf. lovbekendtgørelse nr. 989 af 23. august 2017, som ændret ved § 13 i lov nr. 1746 af 27. december 2016, foretages følgende ændring:

1. I § 40, stk. 4, indsættes efter 1. pkt.:

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen fastsætter og offentliggør en mål- og indholdsbeskrivelse for skolefritidsordningerne, jf. § 3, stk. 7, efter indhentet udtalelse fra skolebestyrelserne ved de berørte skoler. Ministeren for børn, undervisning og ligestilling fastsætter regler om krav til indholdet af mål- og indholdsbeskrivelserne.

»For børn omfattet af § 3, stk. 7, 1. pkt., som benytter skolefritidsordningen forud for skoleårets begyndelse, skal skolefritidsordningen, i perioden indtil undervisningspligten indtræder, enten arbejde med de kompetenceområder, der arbejdes med i børnehaveklassen, jf. § 11, stk. 2, eller temaerne i den pædagogiske læreplan, jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 4.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2018, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. § 1, nr. 24 og 25, træder i kraft den 1. juni 2018.

Stk. 3. § 1, nr. 22, 23 og 29, træder i kraft den 1. januar 2019.

Stk. 4. § 1, nr. 18, finder ikke anvendelse for privatinstitutioner, som er godkendt inden lovens ikrafttræden, medmindre privatinstitutionen og kommunen aftaler det. For sådanne privatinstitutioner finder de hidtil gældende godkendelseskriterier anvendelse.

Stk. 5. § 1, nr. 31, finder ikke anvendelse for private pasningsordninger, som har fået tilladelse af kommunalbestyrelsen efter dagtilbudslovens § 78, stk. 1, før lovens ikrafttræden.

Stk. 6. § 1, nr. 33-41, finder ikke anvendelse for aftaler om tilskud til privat pasning, tilskud til pasning af egne børn samt tilskud til privat pasning, som ydes i kombination med en plads i et dagtilbud efter dagtilbudslovens § 80, stk. 4, der er indgået før lovens ikrafttræden. For sådanne aftaler finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Bilagsforside

Dokument Titel:	Beslutningsmemo - Gentæk
Dagsordens titel	Gentækning af tilbuddene til børnene og de unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær (SOA / OKJ)
Dagsordenspunkt nr	3

Beslutningsmemo

10. april 2018
Side 1 af 6

Emne **Gentænkning af tilbuddene til børnene og de unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær**
Til Rådmandsmødet den 18. april 2019

BØRN OG UNGE
Stabe
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningscheferne Søren Aakjær og Ole Kiil Jacobsen har sat punktet på dagsordenen med henblik på en drøftelse af den videre proces for håndteringen af forslagene til initiativer som følge af gentænkningen af tilbuddene til børnene og de unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær.

Forslagene til initiativer vil både indgå i de fælles politiske drøftelser om udsatte boligområder i forlængelse af regeringens ghettoudspil og budgetforhandlingerne om budget 2019.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles, at der drøftes følgende:

- Koordinering af forslagene til initiativer i forhold til processerne omkring forhandlingerne om de udsatte boligområder og budgetforhandlingerne.
- Håndtering af strukturforslag vedrørende dagtilbud og skoler.
- Organisering og implementering af initiativer.

Se uddybning nedenfor.

Tidsplaner og produkter

Som følge af regeringens ghettoudspil har Magistraten besluttet den 12. marts 2018, at der skal gennemføres lokale forhandlinger i Aarhus om de udsatte boligområder i perioden medio maj til primo juni.

Magistraten godkendte 19. marts 2018, at der udarbejdes en samlet ramme for forhandlingerne med udgangspunkt i følgende temaer:

1. Næste faser af udviklingsplan for Gellerup/Toveshøj
2. Ny udviklingsplan for Bispehaven
3. Planer for yderligere udsatte og risikoområder i byen
4. Tilbud til børn og unge (Gentænk)
5. Job og vækst, herunder øvrige initiativer (sundhed m.v.)

Ledelsessekretariatet
Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Telefon: 89 40 20 00
Direkte telefon: 41 85 90 31

Direkte e-mail:
birmo@aarhus.dk

Sag: 17/026993-34
Sagsbehandler:
Birgit Møller
Stine Fiedler Røge

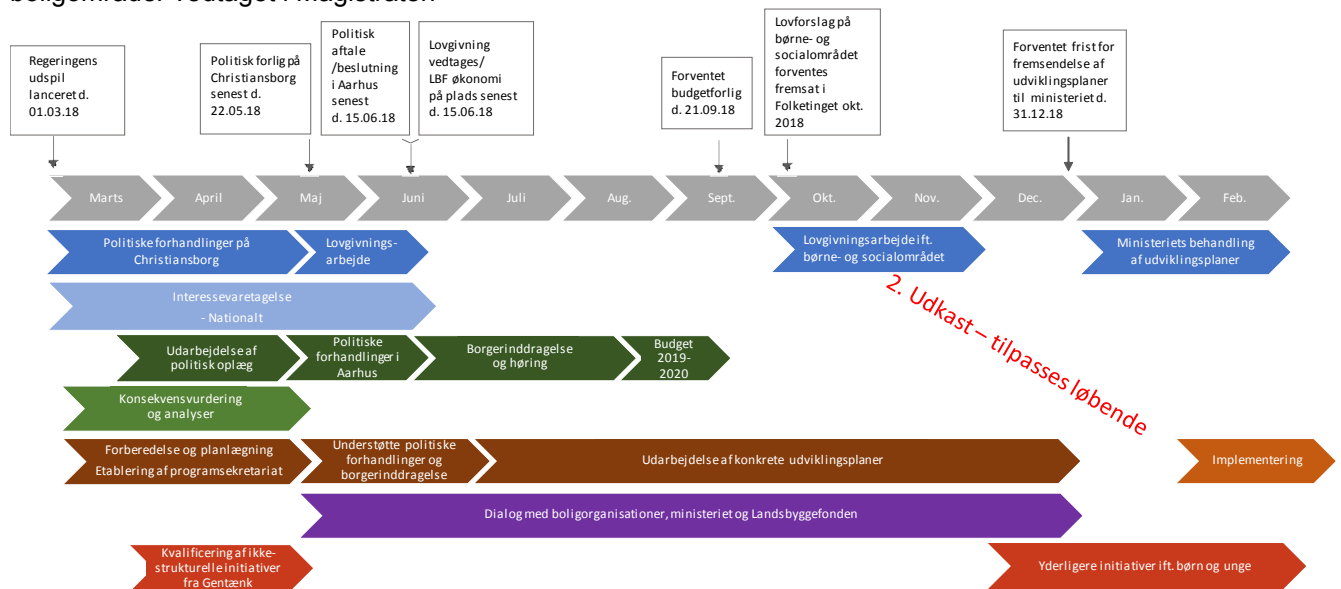

10. april 2018
Side 2 af 6

Magistraten besluttede på samme møde, at kvalificeringen af initiativerne fra gentænkning af tilbuddene til børnene og de unge skal være afsluttet medio maj, og at initiativer vedrørende struktur ikke indgår i kvalificeringen.

Der er følgende tidsplaner for de politiske forhandlinger om de udsatte boligområder.

Figur 1. Overordnet tidsplan for politiske forhandlinger om udsatte boligområder vedtaget i Magistraten

Tabel 1. Tidsplan for politiske forhandlinger om udsatte boligområder

Tid	Aktivitet
14. maj	Frist – alle produkter/oplæg sendes til Borgmesterens Afdeling (bemærk at enkelte arbejdsplaner færdiggøres tidligere – se de enkelte beskrivelser for detaljer)
22. maj	Magistraten drøfter oplæg
Senest 22. maj	Forudsat forlig på Christiansborg
23. maj – 1. juni	Borgmesterens Afdeling udarbejder samlet ramme/forhandlingsudspil
23. maj – 1. juni	Forslag: Borgmesteren mødes bilateralt med alle partier
4. juni – 8. juni	Forslag: Forhandlinger – fx 1 dag med efterfølg. formiddag som backup
11. juni / 18. juni	Indstilling i Magistraten
20. juni	Indstilling i byrådet
21. juni – medio august	Mulighed for borgerinddragelse og høring

På baggrund af Magistratens beslutning er der følgende tidsplan for færdiggørelse af forslagene til initiativer som følge af gentænkningen af tilbuddene til børnene og de unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær.

10. april 2018
Side 3 af 6

Tabel 2. Tidsplan for færdiggørelse af forslagene til initiativer

Tid	Aktivitet
10. april	Initiativerne sendes til kvalificering af Børn og Unge
7. maj	Sidste frist for at bidrage til kvalificeringen af initiativerne
7-9. maj	Opsamling af kvalificeringsbidragene og eventuelle justeringer i forslagene til initiativer
9. maj	Rådmandsmøde
9.-14. maj	Godkendelse af opsamling og initiativer
14. maj	Aflever opsamling af kvalificeringen og forslag til initiativer til Borgmesterens Afdeling
16. maj	Orientering af Børn og Unge-udvalget
6. august	Sidste frist for at partierne kan aflevere beslutningsforslag til budget 2019

Forslagene til initiativer er således sendt til kvalificering den 10. april 2018. Af tabel 3 fremgår, hvilke forslag til initiativer som er sendt til kvalificering. Det fremgår af oversigten, hvilke midler der er behov for at blive tilført ud over eksisterende budgetter. Se uddybning af initiativer i bilagene.

Tabel 3. Oversigt over forslag til initiativer fra gentænkningen af tilbuddene til børnene og de unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær, herunder behov for tilførsel af midler

	Forslag til initiativer	Budget – varige midler	Budget – engangsmidler
	Helhedssyn - samarbejde mellem professionelle		
1	Samarbejde og fællesskabelse – fælles sprog for samarbejdet mellem de professionelle	Afventer MSB	
2	Forventninger til børnene og de unge	Evt. ressourcer til vikarer	
3	Rekruttering af elever og arbejdet med skolens ry		Ja
	Tidlig indsats og sprog		
4	Ekstra sundhedsplejebesøg ved fire og ni måneder med fokus på sprog*	430.000 kr.	240.000 kr.
5	Intensivt sundhedsplejebesøg til de mest udsatte børn	636.000 kr.	176.000 kr.

6	Styrket indsats for 1-3-årige uden for dagtilbud* UDGÅR EVT. PGA. GHETTOUDSPIL	215.000 kr.	60.000 kr.	10. april 2018 Side 4 af 6
7	Sprog som dimension i alle fag og aktiviteter - kompetenceudvikling af lærere og fritidspædagoger m.fl.		2.700.000 kr.	
8	Læselyst, sprog- og literacykompetencer	616.000 kr.	1.224.000 kr.	
	Familien			
9	Forventninger til forældrene og forældrekompetencer*	1.250.000 kr.	300.000 kr.	
10	Fokus på forældrene i de unges uddannelsesvalg			Ja
11	Gravid og sundhed	200.000 kr.		
12	Sundhedsfremmende forløb for forældre	400.000 kr.		
	Fællesskaber og medborgerskab			
13	Nedsat SFO-takst til børn, der bor i udsatte boligområder	fx 3 mio. kr.		
14	Klassefællesskaber for alle		125.000 kr.	
15	Flere foreningsaktive børn og unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær	900.000 kr.		
16	Sang og musik	1.660.000 kr.	100.000 kr.	
17	Kultur	750.000 kr.	750.000 kr.	
	I alt	10.057.000 kr.	5.675.000 kr.	
* Forslagene er de samme som budgetforslagene om integration – børn og unge med dansk som andetsprog				

Der skal udarbejdes følgende produkter:

- Til Borgmesterens Afdeling med frist den 14. maj 2018: 2-3 siders notat om forslag til initiativer som følge af gentænkningen af tilbuddene til børnene og de unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær samt bilag med beskrivelse af initiativerne.
- Til rådmanden: Notater med oplæg til beslutningsforslag til budget 2019, jf. budgetpunktet på rådmandsmødet. Sidste frist for fremsendelse til Borgmesterens Afdeling er den 6. august 2018.

Spørgsmål til drøftelse

Tidsplanerne for forhandlingerne om de udsatte boligområder og budgetforhandlingerne, og produkterne der skal afleveres, giver anledning til drøftelse af følgende:

- Koordinering af forslag til initiativer mellem forhandlingerne om udsatte boligområder og budgetforhandlingerne

- Håndtering af strukturforslag vedrørende dagtilbud og skoler
- Organisering og implementering af initiativer

10. april 2018
Side 5 af 6

Koordinering mellem forhandlinger om udsatte boligområder og budgetforhandlinger

Magistraten har besluttet, at forslagene til initiativer fra gentænkningen af tilbuddene til børnene og de unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær skal indgå i de politiske forhandlinger om de udsatte boligområder.

Det kan betyde, at der er initiativer, som vil komme til at indgå i en aftale om de udsatte boligområder. Såfremt der er behov for ekstra midler til de elementer, som indgår i en eventuelt aftaler, vil de formentlig blive løftet ind i budgetprocessen af partierne bag aftalen.

Der skal således senest først i august være en afklaring i forhold til, om der er andre initiativer, som rådmanden ønsker, der skal indgå i budgetforhandlingerne, og som skal fremsendes som budgetforslag. Det skal bemærkes, at der er tre forslag til initiativer (nr. 4, 6 og del af nr. 9), som allerede nu indgår blandt budgetforslagene under overskriften "Integration – børn og unge med dansk som andetsprog". Af hensyn kvalificeringsprocessen vil det ikke være hensigtsmæssigt, at disse forslag sendes frem som budgetforslag før efter kvalificeringen er slut den 7. maj 2018.

- Det indstilles, at det drøftes,
 - om der er forslag til initiativer, som skal have en særlig bevågenhed og prioritering i det videre arbejde i forhandlingerne om de udsatte boligområder og budget,
 - hvilke forslag til initiativer fra gentænkningen, som skal fremsendes til budgetforhandlingerne, og hvornår det vil være hensigtsmæssigt at fremsende dem.

Håndtering af strukturforslag vedrørende dagtilbud og skoler

Magistraten har besluttet, at strukturforslag vedrørende dagtilbud og skoler ikke skal sendes til kvalificering og dermed fremsendes til Borgmesterens Afdeling til de politiske forhandlinger om de udsatte boligområder. Det skyldes dels, at regeringens udspil i forhold til dagtilbudsstruktur først forventes at blive fremsat primo oktober, dels at der ikke var forslag om skolestruktur i regeringens ghettoudspil, og det skal afvente, om det eventuelt bliver en del af regeringens ghettoforhandlinger.

Skolestruktur har fyldt en del i inddragelsesforløbene i forbindelse med udarbejdelse af initiativer. Der er fx fra flere sider peget på, at helhedsplanen for Gellerup og Toveshøj vil have en større chance for at blive en succes, hvis der kommer en ny skole i Gellerup. Det kan eventuelt give anledning til,

at der bliver kommenteret på det i kvalificeringsfasen, at der ikke er forslag om skolestruktur på nuværende tidspunkt.

10. april 2018
Side 6 af 6

Dertil kommer, at skolestruktur kan blive bragt op i forbindelse med forhandlinger om helhedsplanen for Gellerup og Toveshøj, idet den øgede befolkningstilvækst og forventede elevsammensætning kan give anledning til drøftelse af skoletilbuddet i området.

- Det indstilles, at det drøftes, hvordan spørgsmålet om skolestruktur skal håndteres op til de politiske forhandlinger om de udsatte boligområder fra medio maj.

Organisering og implementering af initiativer

Hvis de foreslåede initiativer skal komme til at gøre en reel forskel for børnene og de unge i de tre områder, skal der sikres en ramme for arbejdet i områderne, som både understøtter et tværmagistratsligt samarbejde, og som giver mulighed for lokal handlekraft.

På den baggrund foreslås det, at der fremadrettet skal være en tværmagistratslig lokal organisering i de tre områder med en tværgående ledelse. Ved at have en lokal tværgående ledelse vil det blive lettere at arbejde på tværs og reagere hurtigt, når der er behov for det. En lokal ledelse vil desuden kunne understøtte en tværgående implementering af og fokus på udvikling af initiativerne.

En sådan struktur vil kræve, at der afgives kompetence og budget fra de enkelte magistratsafdelinger til en fælles tværgående organisering.

- Det indstilles, at det drøftes, om forslaget om en anden organisering bringes i spil i forhold til de politiske forhandlinger om de udsatte boligområder.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

-

4. Videre proces og kommunikation

Se ovenfor.

Bilag 2/6

Dokument Titel: Kvalificeringsbrev

Kære medarbejdere, ledere og samarbejdspartnere

9. april 2018
Side 1 af 2

Vi er nu ved at afslutte initiativfasen i processen omkring gentænkning af tilbuddene til børn og unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær.

Gentænkning af tilbuddene til børn og unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær er en proces, som er besluttet af byrådet. Formålet med processen har været at finde initiativer, som kan understøtte, at de børn og unge, som bor i de tre områder, kan klare sig ligeså godt som børn og unge i resten af byen.

Initiativerne er udarbejdet på baggrund af en længerevarende inddragelsesproces. I inddragelsesprocessen er der kommet en række forslag til, hvilke initiativer der kan styrke den samlede indsats. Processen, herunder hvem der er inddraget, er beskrevet i vedhæftede bilag.

På baggrund af processen er der udarbejdet to dokumenter:

- En sammenskrivning af de temaer, som initiativerne adresserer
- Et samlet dokument hvor initiativerne er beskrevet enkeltvis. Dokumentet kan eventuelt anvendes som opslagsværk, hvor du kan læse nærmere om de initiativer, som er relevante for dig.

Vi vil meget gerne have jeres kommentarer til sammenskrivningen og også gerne til de konkrete initiativer. I må i jeres tilbagemelding gerne have fokus på, om I mener

- der mangler noget
- om noget er vigtigere end noget andet

Da de børn og unge, som bor i de tre områder, går i skole i næsten hele byen, er der initiativer, som er målrettet alle de skoler og dagtilbud, som modtager børn fra de tre områder. Derfor sendes initiativerne til kvalificering og kommentering hos alle byens skoler og dagtilbud.

Som I nok har erfaret, har der den seneste tid været særligt stort fokus på de udsatte boligområder. Blandt andet er regeringen kommet med et ghettoudspil, ligesom Aarhus Byråd har sat en række initiativer i gang. Magistraten har på den baggrund bedt om, at de forskellige tiltag i forhold til de udsatte boligområder koordineres i en fælles proces – herunder forslag til de initiativer, som er en del af processen vedrørende gentænkning af tilbuddene i Gellerup, Toveshøj og Ellekær.

BØRN OG UNGE

Økonomi og Administration
Aarhus Kommune

Sagshåndtering

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 23 37 24 92

Direkte e-mail:
str@aarhus.dk

Sag: 18/012541-3
Sagsbehandler:
Stine Fiedler Røge

9. april 2018
Side 2 af 2

På den baggrund får I nu initiativerne til kvalificering. Fristen for at sende bemærkninger og input er **den 7. maj 2018 klokken 12.00**. Bemærk at fristen er rykket frem fra den 9. maj. Skulle det give udfordringer i forhold til evt. møder, så vend tilbage i forhold til en aftale om, hvornår I kan sende jeres kommentarer.

I kan sende jeres kommentarer til: hoeringssvar@mbu.aarhus.dk.

Hvis I har spørgsmål er I velkomne til at kontakte:

Birgit Møller, 41 85 90 31, mail: birmo@aarhus.dk

Stine Fiedler Røge, tlf. 23 37 24 92, mail: str@aarhus.dk

Der vil være en gennemgang af materialet torsdag den 19. april klokken 16.30 – 17.30 på Tovshøjskolen. Hvis I ønsker at deltage i dette, bedes I give Birgit eller Stine besked. Mødet afholdes ikke, hvis der ikke er tilmeldte.

Birgit og Stine har også mulighed for at komme ud til jer, hvis I gerne vil have materialet gennemgået på et eksisterende møde.

Jeg ser frem til at modtage jeres input.

Med venlig hilsen

Jan Præstholt

Direktør for Børn og Unge

Bilag 1. Sammenskrivning af temaer og initiativer

Bilag 2. 17 forslag til initiativer

Bilag 3. Proces for udarbejdelse af initiativer

Bilag 4. Liste over modtagere til kvalificering

9. april 2018

Forslag til initiativer, som følger af gentænkning af tilbudene til børnene og de unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær

Byrådet har den 21. december 2016 besluttet, at tilbuddene til børnene og de unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær skal gentænkes.

Formål med gentænkningen

Aarhus Kommunes vision for børn og unge er, at alle børn og unge udvikler sig til glade, sunde børn og unge, som er personlig robuste, der oplever medborgerskab og bruger det, og at de deltager i og inkluderer hinanden i fællesskaber.

Data viser, at de børn og unge, der bor i Gellerup, Toveshøj og Ellekær, klarer sig dårligere end børn og unge i resten af byen i forhold til sprog, fagligt niveau, fravær, sundhed, ungdomsuddannelse med videre.

Formålet med gentænkning af tilbuddene til børnene og unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær er således, at børnene og de unge i de tre områder, fremadrettet kommer til at klare sig ligeså godt som børn og unge i resten af Aarhus Kommune.

Proces for udarbejdelse af initiativer

Gentænkningen af tilbuddene til børnene og de unge har været opdelt i to faser – en afklaringsfase og en initiativfase. Gentænkningen skal ske med inddragelse af lokalområdet og være tværmagistratslig.

Den første fase - afklaringsfasen, som var i foråret 2017, bestod af et inddragelsesforløb og en kortlægning. I kortlægningen blev der blandet andet set på, hvilke indsatser der allerede eksisterer i Gellerup, Toveshøj og Ellekær, hvilke ressourcer der tildeles til tilbuddene, samt hvordan børnene og de unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær klarer sig sammenlignet med børn og unge i resten af byen.

Inddragelsesforløbet havde til formål at skabe et fælles afsæt og forståelse for, hvilke udfordringer der skal arbejdes med for, at børn og unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær kommer til at klare sig lige så godt som børn og unge i resten af byen. Der blev indhentet input fra repræsentanter for forældre, foreninger, medarbejdere, ledere, boligforeninger og politikere. Den første fase mundede ud i en byrådsbeslutning den 13. september 2017, hvor materiale fra kortlægningen og inddragelsesforløbet kan ses via dette link:

<http://www.aarhus.dk/da/politik/Byraadet/Byraadsmoeder/Tidligere-moeder/2017/2017-09-13/Referat-89bc/Gentaenkning-af-tilbud-i-Gellerup-Tovesh.asp>

Den anden fase – initiativfasen – startede op efter byrådsbeslutningen i september 2017 og løber frem til maj 2018, hvor forslagene til initiativer har været til kvalificering hos berørte parter. Udarbejdelsen af initiativer tager for det første afsæt i, at der har været indhentet viden og erfaringer fra andre kommuner og lande. For det andet tager udarbejdelsen af initiativer afsæt i et inddragelsesforløb, hvor der har været dialog med forældre, medarbejdere, ledere, boligforeninger, faglige organisationer med flere, hvor de har kunne komme med input til forslag til initiativer ud fra deres erfaringer.

Organisering og arbejdet med initiativerne

Hvis de foreslåede initiativer skal komme til at gøre en reel forskel for børnene og de unge i de tre områder, skal der sikres en ramme for arbejdet i områderne, som både understøtter et tværmagistratsligt samarbejde, og som giver mulighed for lokal handlekraft.

På den baggrund foreslås det, at der fremadrettet skal være en tværmagistratslig lokal organisering i de tre områder med en tværgående ledelse. Ved at have en lokal tværgående ledelse vil det blive lettere at arbejde på tværs og reagere hurtigt, når der er behov for det. En lokal ledelse vil desuden kunne understøtte en tværgående implementering af og fokus på udvikling af initiativerne.

En sådan struktur vil kræve, at der afgives kompetence og budget fra de enkelte magistratsafdelinger til en fælles tværgående organisering.

Forslag til initiativer

Der er 17 forslag til initiativer inden for følgende temaer:

- Helhedssyn – samarbejde mellem professionelle
- Tidlig indsats og sprog
- Familien
- Fællesskab og medborgerskab

Se bilag 2 for beskrivelse af de enkelte initiativer.

Helhedssyn – samarbejdet mellem professionelle

Der er mange udsatte familier i Gellerup, Toveshøj og Ellekær, hvilket betyder, at der ofte er flere indsatser i gang for den enkelte familie. Både forældre, medarbejdere og ledere peger på, at det betyder, at der er mange professionelle på tværs af magistratsafdelinger, som arbejder med den enkelte familie. Dette kan gøre det svært at overskue for forældrene, ligesom indsatser, der ikke er koordinerede, i nogle tilfælde kan arbejde i forskellige retninger med forskelligt fokus.

Der bliver også peget på, at der skal være de samme forventninger til børnene og de unge, uanset om de bor i et udsat boligområde eller et mere ressourcestærkt område, men at det ikke altid lykkedes.

Der foreslås følgende initiativer:

1. **Samarbejde og fællesskab – fælles sprog for samarbejdet mellem de professionelle.** Initiativets formål er at skabe rammerne omkring et tættere samarbejde mellem særligt Børn og Unge, Socialforvaltningen og Beskæftigelsesforvaltningen med henblik på at se familierne og indsatserne rettet mod familierne mere helhedsorienteret, samstemt og koordineret. Formen på det foreslåede samarbejde er forskellig alt efter, hvor i forebyggelsestrekanten man befinder sig.
2. **Forventninger til børnene og de unge.** Initiativet skal sikre, at ledere og medarbejdere, som arbejder med børn og unge fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær, har kendskab til, hvad man kan forvente af børn og unge på forskellige alderstrin, og at de møder børn og unge med de samme forventning, uanset om de kommer fra et udsat boligområde eller fra et ressourcestærkt lokalområde. Det skal ske via Stærkere Læringsfællesskaber og en ledelsesmæssig opmærksomhed.
3. **Rekruttering af elever og arbejdet med skolens ry.** Initiativet handler om, hvad man kan gøre for at tiltrække flere elever til Ellekærskolen og Tovshøjskolen. I forlængelse heraf foreslås 1) en markant ledelsesmæssig indsats for at bistå de lokale ledere og medarbejdere med at opnå et fælles mindset som forudsætning for en dedikeret indsats til styrkelse af

elevernes faglighed og skolernes attraktivitet. 2) Videndeling på tværs af skoler. 3) Et midlertidigt løft af ressourcer og faglighed i forhold til at kommunikere sagligt og samtidig markant fra skolernes side.

Tidlig indsats og sprog

Der er i inddragelsesforløbet peget på, at sprog vedbliver at være en væsentlig udfordring for børn og unge fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær. Der peges også på i inddragelsesforløbet fra medarbejdere og ledere i sundhedsplejen, dagtilbud og skoler, at en tidlig indsats i forhold til de mindste børn er afgørende for, hvordan børnene kommer til at klare sig.

Der foreslås følgende initiativer:

4. **Ekstra sundhedsplejebesøg ved fire og ni måneder med fokus på sprog.** Initiativet går ud på, at sundhedsplejersken kommer på to ekstra besøg hos familier, hvor der vurderes at være behov for fokus på barnets udvikling, herunder udvikling af sprog. Formålet er, at forældrene får større viden om, hvordan de stimulerer deres barn.
5. **Intensivt sundhedsplejebesøg til de mest udsatte børn.** Initiativet går ud på, at de mest udsatte familier får et intensivt forløb med en sundhedsplejerske med henblik på at afhjælpe og kompensere for fx mistrivsel og social udsathed. Indsatsen kan variere fra 2 til 8 timer om ugen af en sundhedsplejerske.
6. **Styrket indsats for 1-3-årige uden for dagtilbud** UDGÅR EVT. PGA. GHETTOUDSPIL. Initiativet går ud på, at børn og deres forældre deltager i læringsforløb i et dagtilbud med henblik på, at forældrene bliver bedre til at understøtte børnenes udvikling.
7. **Sprog som dimension i alle fag og aktiviteter - kompetenceudvikling af lærere og fritidspædagoger m.fl.** Initiativet indeholder forslag om kompetenceudvikling af lærere og fritidspædagoger m.fl. Formålet er, at lærerne og pædagoger er bedre klædt på til at styrke børns og unges sprogudvikling. Børn og unge med dansk som andetsprog bliver ofte udfordret, når de fx skal bruge læsningen til læring i andre fag.
8. **Læselyst og sprog- og literacykompetencer.** Initiativet går ud på at skabe aktiviteter for børn og unge, der understøtter børnenes og de unges sprogkompetencer, litteraturlyst og ikke-kognitive kompetencer såsom nysgerrighed, tålmodighed og gåpåmod ved filmproduktion og initiativer på bibliotekerne.

Familien

I inddragelsesprocessen peges der fra forældre, medarbejdere, ledere med flere på, at familien omkring børnene har afgørende betydning for, hvordan børnene klarer sig. Der blev samtidig peget på, at mange forældre i Gellerup, Toveshøj og Ellekær er ressourcetsvage og udsatte, som har vanskeligt ved at støtte deres børns trivsel og udvikling. Herudover er det vanskeligt for en del af de forældre, som kommer fra en anden kulturel baggrund at forstå, hvordan man støtter op om dagtilbud og skole i en dansk kontekst. Der er derfor peget på initiativer, som kan hjælpe forældrenes muligheder for at understøtte deres børn i samarbejde med de professionelle.

Der foreslås følgende initiativer:

9. **Forventninger til forældrene og forældrekompetencer.** Formålet med initiativet er at udarbejde redskaber og samarbejdsmodeller, der kan bruges til at styrke samarbejdet mellem forældre og fagpersonale samt at fremme samskabelse omkring børns trivsel og læring. Initiativet består af tre dele. 1) Tilpasning af forløbene i familieværksætterne til forældrene i Gellerup, Toveshøj og Ellekær. 2) Udvikling af tilbud i dagtilbuddene til forældre, som understøtter deres forælderrolle. 3) Udarbejdelse af intro- og overgangsmateriale med henblik på, at der er tydelighed omkring forventningerne til forældrene.
10. **Fokus på forældrene i de unges uddannelsesvalg.** Formålet med initiativet er, at forældrene bliver klædt bedre på til at kunne hjælpe deres børn rundt i uddannelsessystemet

og understøtte dem i at foretage de rette uddannelsesvalg. Initiativet er målrettet forældre på mellemtrinnet og udskoling.

11. **Sundhed og forebyggelse for den gravide og barnet.** Initiativet består i, at gravide i Gellerup, Toveshøj og Ellekær modtager et tilbud om svømning og træning i Tovshøjskolens svømmehal med en fysioterapeut. Samtidig tilbydes kvinderne et livsstilsforløb hos Folkesundhed Frydenlund og Sundhedsplejen. Der arbejdes med sundhedsfremme og tidlig indsats. For at fastholde de nye, gode vaner arbejdes der med opbygningen af fællesskab og relationer blandt kvinderne samt udlusning til det lokale foreningsliv.
12. **Kom godt i gang – en håndholdt sundhedsfremmeindsats.** Gennem et tættere samarbejde mellem MBU, MSB og MSO skal initiativet understøtte, at forældre, der har behov for en særlig sundhedsfremmende indsats, bliver henvist til Folkesundhed Aarhus og Sundhedsplejen. Her tilbydes et håndholdt sundhedsforløb, der skal give deltagerne mulighed for at forbedre deres egen fysiske og psykiske sundhed som et fundament for at støtte deres børn trivsel og udvikling. Indsatsen tilpasses de enkelte forældre/familiers behov. De individuelle tilbud, gruppeforløb og familieaktiviteter tager afsæt i forældrenes/familiens ressourcer og handlekompetencer samt i de sociale relationer, netværk, foreninger og fysiske rammer, der findes i lokalområdet.

Fællesskab og medborgerskab

Unge har i forbindelse med inddragelsesforløbet peget på, at det er vigtigt for dem at have venner og have nogen at lege med, at de har et sted at gå hen efter skole, hvor der er voksne, man kan tale med og få hjælp til lektierne. De har også peget på, at de gerne vil være fysisk aktive og kunne få oplevelser uden for lokalområdet. På den baggrund foreslås nedenfor en række aktiviteter, der vil kunne styrke børnene og de unges deltagelse i fællesskaber i og uden for deres eget lokalområde.

Der foreslås følgende initiativer:

13. **Udvidet brug af socialpædagogisk SFO-friplads til børn, der bor i udsatte boligområder.** Formålet med initiativet er, at flere børn fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær kommer i SFO, og dermed bliver en del af fællesskaberne på skolen. Initiativet indeholder forslag om blandt andet hurtig afklaring i forhold til friplads og større anvendelse af socialpædagogiske fripladser.
14. **Klassefællesskaber for alle.** Formålet med initiativet er at styrke klassefællesskaberne, så alle børn i højere grad oplever, at de er en del af et fællesskab og deltager i aktiviteterne, som følger af at gå i en klasse. Det kan være særligt vanskeligt for børn, som ikke har deres bopæl i samme lokalområde som skolen. Initiativet indeholder forslag om, at der i samarbejde med en skole udvikles materiale, som skolerne kan bruges til at styrke relationer i klassen, klasseledelse, forældrefællesskaber mv.
15. **Flere foreningsaktive børn og unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær.** Formålet med initiativet er, at børnene og unge får et aktivt fritidsliv og er med i fællesskaber i deres fritid. Initiativet består af en række tiltag som foreningsmentor, fritids- og kulturintro, foreningspartnerskaber, og at fritidslivet indtænkes i undervisningen i skolen.
16. **Sang og musik.** Formålet er at arbejde for, at alle børn og unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær præsenteres for musik og sang. Sang og musik er naturlige udtryksformer, der skaber glæde, energi og fællesskab for alle børn, og som tilmed har dokumenteret positive sideeffekter på en lang række områder fra indlærings- og koncentrationsevne til sociale kompetencer. Initiativet består af mere sang og musik i børnehaver og skoler ved blandt andet Musikskolen og Aarhus Symfoniorkester.
17. **Kultur.** Formålet er, at børn og unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær styrker deres personlige, sproglige, faglige og kulturelle kompetencer gennem brug af kunst og kultur. Initiativet består af samarbejdet mellem dagtilbud, kulturinstitutioner og professionelle kunstnere, organiseret tilgang til kultur på skolerne, kulturguides på skolerne samt en kulturskole "Gellerup Art Factory".

Bilag 4/6

Dokument Titel: Bilag 2. 17 initiativer

Forslag til initiativer, som følger af gentænkning af til- buddene til børnene og de unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær

April 2018

Indhold

Helhedssyn – samarbejdet mellem professionelle

1. Bedre samarbejde omkring udsatte familier samt tættere samarbejde mellem MSB og MBU	3
2. Forventninger til børnene og de unge.....	10
3. Rekruttering af elever og arbejdet med skolens ry	15

Tidlig indsats og sprog

4. Styrket sundhedsplejeindsats 0-1 år	19
5. Intensivt sundhedsplejetilbud i Gellerup, Toveshøj og Ellekær.....	22
6. Styrket indsats for 1-3-årige uden for dagtilbud	25
7. Kompetenceudvikling af lærere og medarbejdere i klub og ungdomsskole: Sprog som dimension i alle fag og tilbud	29
8. Læselyst og sprog- og literacykompetencer	33

Familien

9. Forventninger til forældrene og forældrekompetencer	37
10. Fokus på forældrene i de unges uddannelsesvalg.....	43
11. Sundhed og forebyggelse for den gravide og barnet.....	47
12. Kom godt i gang – en håndholdt sundhedsfremmeindsats.....	49

Fællesskab og medborgerskab

13. Udvidet brug af socialpædagogisk SFO-friplads til børn, der bor i udsatte boligområder	52
14. Klassefællesskab for alle.....	55
15. Flere foreningsaktive børn og unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær	58
16. Sang og musik	63
17. Kultur	66

1. Bedre samarbejde omkring udsatte familier samt tættere samarbejde mellem MSB og MBU

Beskrivelse af initiativet

Der peges i inddragelsesprocessen næsten entydigt på, at der skal ske et tættere samarbejde mellem Magistratsafdelingerne – særligt Børn og Unge, Socialforvaltningen og Beskæftigelsesforvaltningen. Formen på det foreslåede samarbejde er forskellig alt efter, hvor i forebyggelsestrekanten man bevæger sig (se figur 1).

Samarbejdet beskrevet nedenfor er med fokus på MBU og MSB, da det er de to magistratsafdelinger som er faste samarbejdspartnere i forhold til de udsatte familier. I samarbejdet skal der inddrages øvrige relevante parter, herunder MSO og MKB når det er relevant.

Fællesskabelse på tværs (grøn/gul)

For at sikre en tættere koordinering mellem FBU og MBU omkring alle familierne i de tre områder foreslås det, at Fællesskabelse på tværs implementeres i Gellerup/Toveshøj og Ellekær. Fællesskabelse på tværs tager afsæt i erfaringer fra det tværkommunale inklusionsprojekt "familien hurtigt på banen" og udbreder tilgangen til andre målgrupper.

Ofte inddrages familiecenteret sent, når bekymringen i forhold til forebyggelsesstrategien er på et niveau, hvor der er behov for en foranstaltningmæssig indsats via Serviceloven. Dette betyder, at familiecenteret først inddrages, når situationen omkring barnet eller den unge er mere kompleks. Mulighederne for at få skabt fælles løsninger på tværs af almen og specialområdet udfordres, hvilket betyder, at Familiecenterets foranstaltninger kan blive mere omfattende, idet der ikke er sket en rettidig indsats.

Med Fællesskabelse på Tværs styrkes den tidlige indsats via et tættere og mere koordineret samarbejde mellem MBU og MSB. Samarbejdet skal ske på enkelt-sagsniveau og i lokaldistriktssamarbejdet. På den måde kan der skabes gode betingelser for videndeling på tværs, øget relationel koordinering og samskabelse med familierne. Med Fællesskabelse på Tværs investerer MBU og MSB i én fælles samarbejdsmodel, hvormed forældre og professionelle kommer hurtigere på banen for at sikre børn og unge i forhold til begyndende mistroivsel. Fællesskabelse på tværs er implementeret i udvalgte lokaldistrikter med positive erfaringer. Fællesskabelse på tværs giver en ramme og grundlag for et tættere samarbejde. Ved at have et tættere løbende samarbejde forventes det, at flere udfordringer håndteres tidligere end i dag med henblik på at undgå, at sagerne bliver for store.

Det foreslås, at der som del af Fællesskabelse på tværs overvejes at inddrage nedenstående elementer i samarbejdet.

DIGNITY som fælles sprog

I Gellerup, Toveshøj og Ellekær er der medarbejdere fra både MSB og MBU som har været på uddannelse omkring tilgangen i DIGNITY (Dansk Institut Mod Totur). Tilbagemeldingerne fra forløbene har været positive, blandt andet peges der på, at tilgangen har givet et fælles sprog og tilgang til familierne. Det foreslås, at der bygges videre på DIGNITY som del af Fællesskabelse på tværs. Der skal være opmærksomhed på, at DIGNITY ikke længere er lokalt til stede i Aarhus.

Kultur som en strategisk indsats i almenområdet

International erfaring peger på, at kultur har stor betydning for, om den sociale arv brydes. MKB vil derfor gerne indgå i et strategisk og forpligtende samarbejde omkring kultur i de udsatte boligområder.

DUÅ (de utrolige år)

DUÅ er en tilgang som bruges til enkelte børn, unge eller forældre, som visiteres til tilbuddet. DUÅ er familiekurser for børn i alderen tre til otte år og deres forældre. DUÅ er målrettet børn og forældre, der oplever konflikter i familien og hvor børnene ofte ender i konflikter i skolen og fritiden.

Det foreslås, at der som del af samskabelse på tværs arbejdes med principperne fra DUÅ, men i en justeret version, hvor der tages afsæt i samarbejde med almensektoren (dagtilbud og/eller indskoling). Herved vil børnene og deres forældre modtage forløbet som fælles gruppe i deres lokale tilbud. Der vil ikke skulle visiteres til tilbuddet, ligesom enkelte børn eller forældre ikke tages væk fra lokalområdet. Der vil i stedet blive tilrettelagt fælles forløb for eksempelvis en børnehavegruppe eller en indskolingsklasse. Dette vil sikre, at der familier i udsatte områder tidligere bliver vejledt i deres forældrerolle. Hvis der sættes ind allerede i dagtilbuddet, kan nogle udfordringer imødegås inden overgangen til skole. Ved at ligge indsatsen lokalt, vil dagtilbud og skole desuden få et bedre kendskab til tilgangen.

Professionsmøder

Der er i socialforvaltningen uddannet medarbejdere til at lede professionsmøder med henblik på at skabe en fælles forståelse, ansvarsfordeling og fremdrift i forhold til de professionelle som er omkring den enkelte familie. Erfaringerne er foreløbig gode, og planen er, at der skal uddannes flere til at lede møder med professionelle med forskellige faglige baggrunde. Der kan eventuelt hentes erfaringer fra denne type af mødeledelse i forhold til at tale om familierne på tværs af professioner.

Code of Conduct

Der er blandt andet i Bispehaven erfaringer med at udarbejde Code of Conduct i forhold til den professionelle tilgang til udsatte familier. Bispehaven har oplevet, at arbejdet omkring Code of Conduct samt det færdige produkt har givet området en stærkere fælles tilgang til arbejdet. Ved at have et fælles sprog og fælles tilgang opleves indsatserne som mere sammenhængene.

Herudover sikrer Code og Conduct et fast fælles grundlag for handling, da der i Code og Conduct både er fokus på et fælles værdisæt samt for, hvordan man konkret skal handle i situationer, hvor man som medarbejder nogle gange kan være i tvivl om, hvordan man bør handle.

Tættere samarbejde omkring de mest udsatte familier (rød/gul)

Når familier er så udsatte, at de befinder sig i den røde del af forebyggelsestrekanten, er det ikke nok at samskabe som beskrevet under fællesskabelse på tværs. Der er i inddragelsesfasen derfor peget på, at der skal ske en meget tættere koordinering og samarbejde i forhold til de mest udsatte familier.

Internt i magistratsafdelingerne

Der sættes ofte mange indsatser i gang for de mest udsatte familier fra både Børn og Unge, Socialforvaltningen og eventuelt også Beskæftigelsesforvaltningen. Først og fremmest skal der ske en tættere koordinering af disse indsatser internt i de to magistratsafdelinger (fig. 2). I dag er der et decentralt samarbejde på Børne og Ungeområdet, hvor der sker en decentral koordinering på 0-18 års området. Dette samarbejde skal dog styrkes endnu mere omkring de mest udsatte familier, særligt i forhold til overgangsarbejdet og de familier, som har børn i forskellige tilbud.

I MSB er der også et behov for at styrke koordineringen i forhold til den enkelte familie yderligere. Socialforvaltningen har som udgangspunkt den samme børnerådgiver knyttet til alle børnene i en udsat familie. Børnerådgiverne er også fysisk tilstede på skolerne. Der mangler dog en bedre koordinering fra Børnecentret til Voksenafdelingen og Beskæftigelsesforvaltningen, hvilket der skal ske en styrkelse af.

En stor del af de mest udsatte familier er uden for arbejdsmarkedet, hvorfor Beskæftigelsesforvaltningen har kontakt med mange af familierne. Hvis der skal sikres en helhedsorienteret indsats omkring familien er det vigtigt at Beskæftigelsesforvaltningen indgår som part i den samlede indsats for familierne.

Beskæftigelsesforvaltningen har allerede fokus på at se familien som en helhed i forhold til at få udsatte forældre i beskæftigelse. Blandt andet afsluttes et projekt der hedder "familien arbejder sig frem" i efteråret 2018, hvor Beskæftigelsesforvaltningen i samarbejde med Socialforvaltningen har haft fokus på at samle indsatsen for 10 udsatte familier i Tilst. Erfaringer fra dette projekt kan eventuelt indgå i tilrettelæggelsen af det tværmagistratslige samarbejde.

Øget koordinering på medarbejderniveau

Når koordineringen er styrket i de to magistratsafdelinger vil den børnerådgiver der er knyttet til familien få et særligt ansvar for, at sikre koordineringen af de indsatser der sættes i gang i både Børn og Unge samt Social- og Beskæftigelsesforvaltningen. Børnerådgiveren har i forvejen et tæt samarbejde med skoler og dagtilbud, hvorfor Børnerådgiveren vil have gode forudsætninger for at have ansvaret for den samlede koordinering.

Børnerådgiveren vil således få til opgave at sikre overblik og sammenhæng over indsatserne for den enkelte familie.

Der er i inddragelsesprocessen peget på, at relationer er afgørende, hvis indsatsen for de mest udsatte familier skal lykkes. Ofte er det medarbejderne i dagtilbud, skole eller klub som har den bedste relation, idet de har daglig kontakt med børnene og de unge og ofte også med deres familier. Desuden oplever man lokalt, at der er mere tillid til medarbejdere i almenområdet.

Der er i inddragelsesprocessen peget på, at medarbejdere fra familiecenteret i højere grad end i dag kan bruge de relationer der er i almentilbuddene. Eksempelvis kan de deltage i forældrearrangementer og andre begivenheder i dagtilbud, skole og klub, således at der kan dannes et mere uformelt netværk og kendskab, der kan være med til at underbygge viden om, at almen- og specialområdet samarbejder omkring børn og unge med henblik på at finde den bedst mulige løsning for det enkelte barn.

Øget fokusering på familierne

En måde at sikre en tættere koordinering mellem Familiecenteret og Beskæftigelsesforvaltningen vil være, at koble en sagsbehandler fra Familiecenteret og en sagsbehandler fra Beskæftigelsesforvaltningen på den samme familie og bede dem i fællesskab sætte fokus på den bedst mulige løsning for familien.

Blandt andet Silkeborg Kommune har haft succes med denne tilgang og har netop vundet Oliiviprisen for deres indsats med en helhedsorienteret tilgang til de mest udsatte familier. Dette vil dog kræve yderligere ressourcer.

Øget koordinering på ledelsesniveau

For at sikre et kontinuerligt samarbejde på medarbejderniveau samt en særlig indsats i de sager, hvor samarbejdet på medarbejderniveau ikke er nok foreslås det, at der oprettes et tværfagligt team på ledelsesniveau. Teamet skal bestå af:

- Sundhedsplejeleder
- Leder fra Socialforvaltningen
- Evt. leder fra Beskæftigelsesforvaltningen
- Dagtilbudsleder
- Skoleleder

Teamet skal mødes med faste intervaller ca. en gang pr. måned.

Familier kan indstilles til teamet på to måder:

1. Med afsæt i udvalgte indikatorer
2. Efter indstilling via lederne i teamet

Teamet har til opgave at sikre et ledelsesmæssigt helhedssyn på familien og på den måde sikre den bedste og mest effektive tilbud/indsats. Teamet skal være med til at sikre et større overblik over de samlede indsatser. Eksempelvis kan det være, at en familiestøtte i hjemmet kan give et bedre resultat, hvis dele af indsatsen sker i dagtilbuddet. Dette er noget, som det tværfaglige team skal vurdere i de mest vanskelige sager.

Teamet vil være med til at give et fælles ledelsesmæssigt ansvar for at sikre, at der sker en koordineret, sammenhængende og kontinuerlig indsats for de mest udsatte familier, hvor samarbejdet på medarbejderniveau ikke er tilstrækkeligt.

For at sikre handlekraft for teamet anbefales det, at der allokeres fælles ressourcer som teamet kan trække på til særlige indsatser. Ressourcerne foreslås finansieret på tværs af de tilbud som lederne i teamet er ansvarlige for.

Samtykkeerklæring

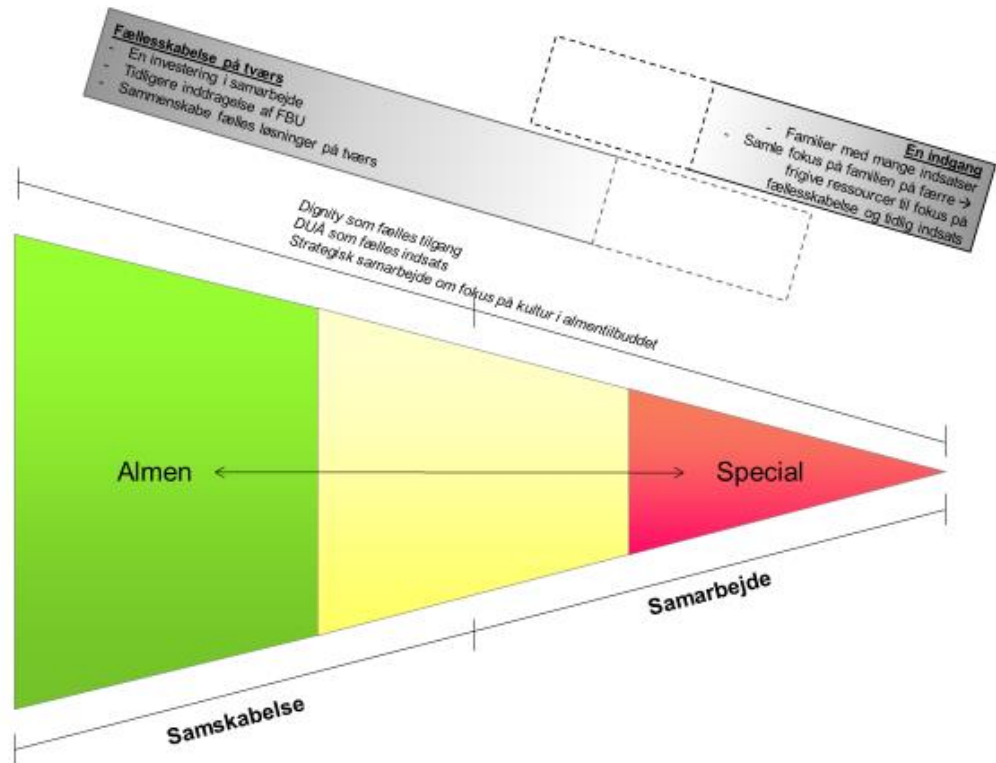
For at sikre den bedst mulige koordinering af indsatserne, skal der være en samtykkeerklæring fra forældre omkring deling af oplysninger. Det er derfor vigtigt, at der er en dialog med forældrene om dette så tidligt som muligt. Dialogen om samtykke skal ske med afsæt i de relationer der er til familien.

Såfremt der ikke kan opnås samtykke vil det være mere vanskeligt at sikre en sammenhængende indsats. Dog vil der fra Børn og Unges side ofte sendes en underretning i disse tilfælde, da der vil ligge en bekymring bag, når en familie vurderes så udsat, at der skal en særlig koordineret indsats til.

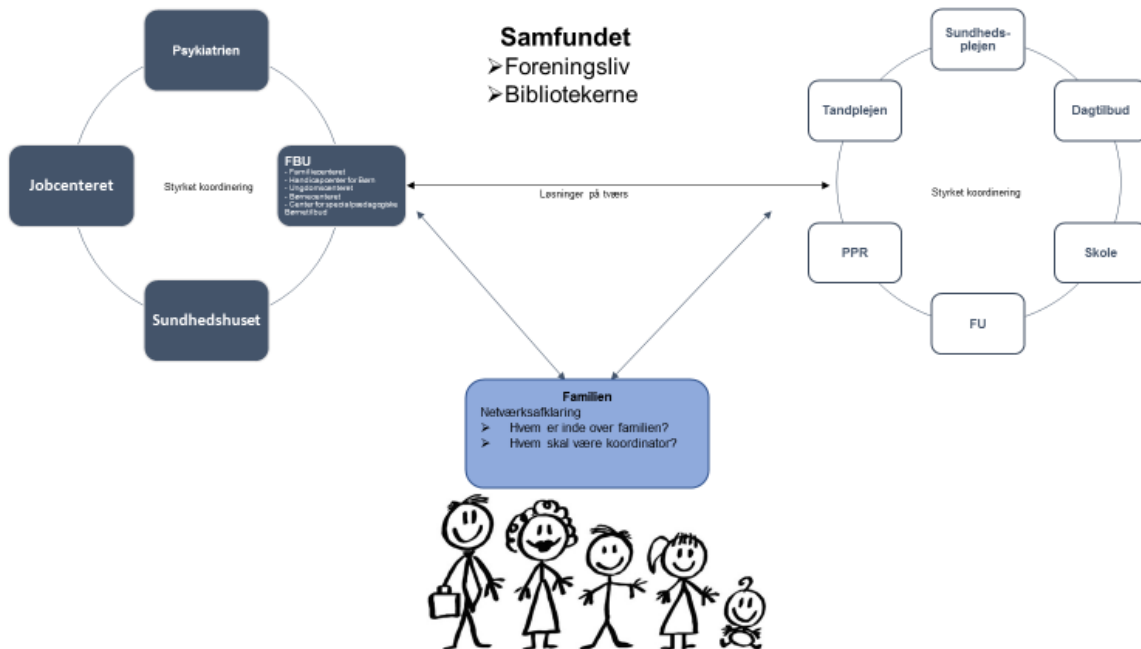
Selvom der skal ske en tættere koordinering af indsatserne er det en vigtig del af initiativet, at det fortsat er familien der er det centrale i alle indsatser, og at familien inddrages i alle beslutninger. Det er således ikke børnerådgiveren som alene har samarbejdet med familien, men det er koordinatoren som har ansvaret for at sikre, at relevant viden inddrages og at der er en rød tråd i indsatserne.

Figur 1: Tidlig indsats og helhed i tilbuddene med afsæt i forebyggelsestrekanten

Figur 2: Styrket koordinering omkring de mest udsatte familier

Baggrund og rammer for initiativet
<p>Initiativet udspringer af inddragelsesprocessen, hvor stort set alle parter pegede på, at der er behov for mere samarbejde og koordinering mellem MSB og MBU.</p> <p>Der har i Aarhus Kommune været flere projekter og tiltag som har haft til formål at sikre et tættere samarbejde mellem MSB og MBU. Projekterne er af forskellige årsager ikke lykkedes tilstrækkeligt, da der i områderne fortsat opleves udfordringer med manglende koordinering og for sen inddragelse af FBU. Dette forslag bygger derfor ovenpå eksisterende tiltag som vurderes at have en positiv effekt på rammerne for samarbejde (Fællesskabelse på tværs, DIG-NITY, DUÅ).</p> <p>Initiativet kræver ikke ændringer af lovgivningen eller godkendelse af Byrådet. Såfremt der skal tilføres ekstra midler til et endnu tættere samarbejde med Beskæftigelsesforvaltningen, vil Byrådet skulle godkende prioriteringen af midlerne, såfremt de ikke findes internt.</p>
Hvad vil vi opnå med initiativet / hvad skal der komme ud af det? (effekt)
<p>Initiativet skal sikre en bedre koordinering af indsatserne, herunder en mere målrettet og tidligere indsats.</p> <p>Det er vigtigt, at der løbende samles op på erfaringerne omkring samarbejdet. Erfaringsopsamlingen vil ske gennem interview med relevante parter. Målet med initiativet er, at familierne og de professionelle skal opleve en bedre koordinering af indsatserne for de udsatte familier.</p> <p>Når initiativet skal implementeres vil det indgå som del af implementeringen at beslutte, hvornår der skal følges op.</p>
Hvad går initiativet ud på / hvilke tiltag skal sættes i gang? (ydelse)
Beskrevet under beskrivelse af initiativet.
Hvem skal stå for initiativer / hvor er det forankret (organisering)
Initiativet er forankret i MSB og MBU.
Hvad koster initiativet (ressourcer)
<p>I opstartsfasen vil initiativet kræve ekstra tid og ressourcer fra medarbejdere og ledere i MSB og MBU. Projektet skal ses som en investering i, at noget bliver lettere på sigt. Såfremt der skal kobles en sagsbehandler fra både børnecentret og Beskæftigelsesforvaltningen på de enkelte familier, vil det medføre et behov for yderligere ressourcer. De konkrete udgifter vil blive beregnet i MSB.</p> <p>Der er tidligere igangsat projekter omkring en tættere koordinering, som ikke er fuldt ud lykkedes. Det er derfor vigtigt, at der afsættes den nødvendige tid og ressourcer til implementeringen også fra central side.</p>
Vurdering af initiativet i forhold til kriterier for prioritering af initiativer
<p><u>Fordele:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Ved at have en koordinator for hele familien, vil der være én person som har viden om, hvilke indsatser der er sat i gang og som kan sikre en sammenhængende og målrettet fælles indsats.• Flere medarbejdere har peget på, at familien nogle gange deltager i netværksmøder med over 10 professionelle. Det er en vanskelig situation at sætte familien i samtidig

med, at de professionelle ikke bruger deres ressourcer hensigtsmæssigt ved at deltage på mødet. En koordinator vil forud for mødet kunne hente viden, så ikke alle skal deltage. Det vil give en bedre oplevelse for familien, en bedre udnyttelse af medarbejderne tid samt formentligt et bedre resultat.

- Det vil betyde, at familien ikke skal være i stand til at holde kontakt og koordinere med mange forskellige professionelle.
- Hvis en koordinator har kendskab til hele familien, herunder mindre søskende, vil der kunne sættes tidligere ind omkring mindre søskende, hvis de viser tegn på mistrivsel.
- Øvrige medarbejdere i MSB, MBU med flere har lettere ved at få overblik i forhold til, om de kan bidrage med noget til barnet/familien.
- Der vil ikke blive iværksat parallelle indsatser, hvilket er til gavn for familierne samtidig med, at der spares ressourcer på de indsatser, som allerede er dækket ind.

Ulemper:

- Bedre koordinering mellem MSB og MBU er tidligere blevet forsøgt og har været vanskelig at implementere.

2. Forventninger til børnene og de unge

Beskrivelse af initiativet

Initiativet skal sikre, at ledere og medarbejdere, som arbejder med børn og unge fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær, har kendskab til, hvad man kan forvente af børn og unge på forskellige alderstrin, og at de møder børn og unge med de samme forventning, uanset om de kommer fra et udsat boligområde eller fra et ressourcestærkt lokalområde.

Baggrund og rammer for initiativet

Initiativet udspringer af inddragelsesprocessen i foråret 2017, som var i forhold til at opnå en fælles forståelse af, hvilke udfordringer der er i forhold til at give børn og unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær de samme muligheder, som børn og unge i resten af kommunen.

Her blev der peget på, at der skal være de samme forventninger til børnene og de unge, uanset om de bor i et udsat boligområde eller et mere ressourcestærkt område, men at det ikke altid lykkedes.

Der er medarbejdere og ledere, som peger på, at det kan være vanskeligt at opretholde en bevidsthed om, hvordan niveauet skal være, da "normalen" i de udsatte boligområder er lavere end i de ressourcestærke områder. Dette bekræftes af nogle af de unge, som udtrykker, at det er blevet accepteret, at de fx ikke taler et korrekt dansk. Der bliver også peget på, at en negativ adfærd kan have betydning for de forventninger, der stilles. Hvis et barn ikke har stærke sociale kompetencer, ser man måske ikke, at det samme barn kan have stærke faglige kompetencer. Der er opbakning til, at børnene og de unge i de udsatte boligområder skal have de samme muligheder som børn og unge i resten af byen. Samtidig peges der på, at det er vigtigt at anerkende progression, selvom slutniveauet måske ikke altid er samme sted.

Der er skoler, som er opmærksomme på problemstillingen. En skoleleder fra en skole, som modtager børn fra udsatte boligområder, udtalte under inddragelsesprocessen, at de er en almindelig folkeskole, som integrerer med respekt for det. Det betyder, at nogle elever fra de udsatte boligområder er på "overarbejde" for at følge med, og det samme gælder for forældrene.

Samme problemstilling har de været opmærksom på i London, hvor man har gennemført en massiv og vedvarende indsats i forhold til at nedbryde den sociale arv og fremme social mobilitet via programmet London Challenge. En del af programmet har været, at alle børn og unge skal mødes af høje forventninger og ambitioner. Her lægges vægt på, at alle børn og unge har potentialer for faglig og personlig udvikling. Man har gjort op med en kultur, hvor der var tilfredshed, hvis der blot kunne skabes ro i klasse. Dette er afløst af meget høje forventninger til alle børn. Der er fokus på den positive kommunikation, hvor man taler skolen, læreren og eleverne op.

Udfordringen med, at der kan ske et skred i medarbejderes forventning er der også andre, som har peget på. I en rapport fra ALS Research fremgår det, at flere fagpersoner peger på, at risikoen for en smittende lav fællesnævner er overhængende i de områder, hvor tunge sociale problematikker påvirker den herskende norm. Nogle fagpersoner ser det som en reel fare, at institutioner beliggende i meget belastede boligområder udvikler et normalbillede, der er væsentligt forskelligt fra lignende institutioner i andre geografiske områder. Andre konstaterer blot, at det er tilfældet, og at det betyder, at adfærd og normer justeres herefter, dvs. at normalen tilpasses omstændighederne, selv om den ikke er sammenlignelig med

andre bydele i samme kommune eller det gennemsnitlige billede i Danmark. Nogle fagpersoner giver udtryk for, at man som professionel kan blive 'immun' over for at se og vurdere, når der er behov for en særlig eller ekstra indsats for børnene i de mest sammensatte og udsatte områder.

EVA har i en rapport "Høje forventninger til alle elever" fra 2013 beskrevet en række fokuspunkter for arbejdet med høje forventninger til eleverne. Rapporten er udarbejdet på baggrund af interviews med ledelse, lærere og elever på tre skoler. Det er tænkt som inspiration til skolernes arbejde med netop høje forventninger. I rapporten findes en række anbefalinger for arbejdet.

Den første anbefaling går på, at man på skolerne taler om, hvad man forstår med "høje forventninger". EVA peger på, at man drøfter følgende:

- Hvad betyder det at have høje forventninger til den enkelte elev?
- Hvad betyder det konkret på jeres skole, når I fx taler om 'at sætte barren højt', at eleverne skal 'stå på tæer' eller 'at arbejde ud fra elevens nærmeste udviklingszone'?
- Hvornår er I ambitiøse (nok) på den enkelte elevs vegne?
- Hvilke dilemmaer eller udfordringer oplever I ved at fastholde høje forventninger til alle elever?
- Har I fx en tendens til at medtage negative betragtninger, som I har oplevet med tidligere elever, der ligner en nuværende elev?

Den anden anbefaling er, at man skaber et trygt og ambitiøst læringsfællesskab blandt eleverne. EVA anbefaler, at man skal være opmærksom på:

- At skabe et læringsmiljø med plads til faglig begejstring og ambitioner.
- At kommunikere ligeværd og forskellighed som værdier, samt at skabe et læringsmiljø, hvor det er velset at byde ind med ufærdige svar og prøve sig frem, og hvor det er ok at fejle.

Den tredje anbefaling er, at man reflekterer over grundlaget for forventningsniveauet. EVA anbefales, at lærerne sammen overvejer:

- Hvad der ligger bag jeres lave(re) forventninger.
- Om I kan ændre jeres fokus til et mere konstruktivt blik på eleven.

Den fjerde anbefaling er, at man altid inddrager den, der skal lære – her eleven. Derfor anbefales det, at man (lærer såvel som ledelse) skal:

- være synlig og kommunikere åbent om, at man tror, målet kan nås.
- give konstruktiv kritik og fortælle, hvad der skal ændres.
- løbende give tilbagemelding på, hvordan det går fremad.

Den femte og sidste anbefaling i rapporten vedrører forventningerne indbyrdes mellem de professionelle. Lærerne skal også have høje forventninger til hinanden. EVA anbefaler, at lærerne kan:

- Sætte høje forventninger på dagsordenen – både én til én og i deres teams.
- Forvente af dem selv og hinanden, at de bidrager der, hvor de er stærkest.
- Udnytte samarbejdets og deres forskelligheders synergieffekter, fx ved at bruge hinandens kompetencer.

Hvad vil vi opnå med initiativet / hvad skal der komme ud af det? (effekt)

Formålet med initiativet er, at ledere og medarbejdere, som arbejder med børn og unge fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær, møderne børnene med høje ambitioner og forventninger uan-

set, om de bliver passet, går i skole eller har deres fritidstilbud i Gellerup, Toveshøj og Ellekær eller uden for deres eget lokalområde. Initiativet har således til formål at undgå normskred hos medarbejdere og ledere.

Det er forventningen, at når børn og unge bliver mødt med forventninger om at gøre det bedre, at det vil have betydning for deres trivsel og læring, og at de dermed kommer til at klare sig bedre og opnå bedre resultater. Det skal bidrage til, at børnene og de unge fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær på sigt kommer til at klare sig lige godt som børn og unge i resten af kommunen.

Opfølgning på initiativet vil ske via kvalitetsrapporter.

Hvad går initiativet ud på / hvilke tiltag skal sættes i gang? (ydelse)

Initiativet består af to elementer. De retter sig mod alle ledere og medarbejdere i Aarhus Kommune, som arbejder med børn og unge fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær.

For det første er Børn og Unge ved at igangsætte "Stærkere Læringsfællesskaber" for alle ledere og medarbejdere. Stærkere Læringsfællesskaber opbygger professionel kapacitet og beslutningskapital ved at forøge den enkelte medarbejders viden om børnene og de unge gennem åbne, udforskende og nysgerrige samtaler. For det pædagogiske personale betyder det, at de ved at deltage i stærkere læringsfællesskaber over tid:

- Tager kollektivt ansvar (kollaboration) for børnene og de unges læring, udvikling og trivsel.
- Indgår i etablering af fælles øvebaner i læringsfællesskaberne koblet til egen praksis med fokus på børnene og de unges læring, udvikling og trivsel.
- Udvikler og anvender systematisk data til brug ved fælles refleksion, opstilling af hypoteser og efterfølgende prøvehandlinger med fokus på børnene og de unges læring, udvikling og trivsel.
- Anvender feedback i forbindelse med kollegial sparring som et vigtigt element i forhold til at øge eget og kollegaers læringsudbytte.
- Anvender feedback som et vigtigt element i de pædagogiske aktiviteter og undervisningen med det formål at øge børnenes og de unges læring, udvikling og trivsel.

Stærkere Læringsfællesskaber vil blive igangsat på medarbejderniveau fra medio 2019. Det er forventningen, at Stærkere Læringsfællesskaber også vil bidrage til, at ledere og medarbejdere får skærpet opmærksomhed på, hvilke forventninger og ambitioner de møder alle børn og unge med uanset, hvor de kommer fra.

For det andet skal der i den daglige praksis i alle kommunens tilbud til børn og unge fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær være fokus på, om de møder børnene og unge med høje forventninger og ambitioner i forhold til udviklingen i deres trivsel og læring.

Det gælder både tilbud, som ligger i Gellerup, Toveshøj og Ellekær, og tilbud som ligger uden for de tre områder. Der skal være opmærksomhed på, at børn, som fx går i skole uden for området, ikke bliver mødt med lavere forventninger og krav, fordi kommer fra et udsat boligområde, end børnene fra skolens lokalområde. For tilbuddene, som ligger i Gellerup, Toveshøj og Ellekær, skal der være opmærksomhed på, at medarbejderne har kendskab til, hvad niveauet er for børn og unges udvikling generelt, således at deres opfattelse af det "normale" ikke gradvist ændrer sig.

Det er en ledelsesopgave at sikre, at medarbejderne har kendskab til, hvad niveauet for det "normale" er. Der kan bruges flere forskellige værktøjer til at fastholde medarbejdernes forventninger:

- De enkelte børns og unges udvikling vurderes løbende i forhold til, hvad niveauet er generelt. Fx via dialoghjulet i dagtilbuddene.
- Der er dialog med medarbejdere om forventninger til børnene. Det kunne fx være afsæt i spørgsmålene, som fremgår af VIA-rapporten.
- Inden for områderne Silkeborgvej og Viborgvej, hvor Gellerup, Toveshøj og Ellekær ligger, udveksler dagtilbud, skoler og fritidstilbud erfaringer med hinanden på kryds og tværs af de udsatte boligområder og resten af området. Dette skal bidrage til, at fx alle skolerne i de to områder, som har børn fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær, har det samme fokus på forventningerne til børnene og de unges faglige udvikling. Det kan både være på ledelsesniveau, men det kan også være ved videndeling på medarbejderniveau, fx ved at besøge hinandens praksis. Medarbejdere kan lave "job-swop" i kortere eller længere perioder, så de møder hinandens børnegrupper.

For at sikre, at der ikke sker et normskred, skal lederne sikre, at der løbende er opmærksomhed på, hvilke forventninger børnene og de unge bliver mødt med. Dertil kommer, at det kan være et fast punkt i en periode, som vil indgå i kvalitetsrapporterne for alle tilbud i Børn og Unge.

Hvem skal stå for initiativer / hvor er det forankret (organisering)

Områdechefer og de lokale ledere er ansvarlige for at gennemføre initiativet.

Hvad koster initiativet (ressourcer)

Stærkere Læringsfællesskaber er der afsat ressourcer til.

Det daglige ledelsesmæssige fokus forudsætter ikke ekstra ressourcer. Dog hvis der er tilbud, som vil benytte sig af praktik i andre tilbud (uden at der er tale om "et bytte" af medarbejdere), vil der kunne være ekstra udgifter til vikarer.

Vurdering af initiativet i forhold til kriterier for prioritering af initiativer

Mål understøtter projektets mål og forventet effekt

Hvis præmissen om, at børnene klarer sig bedre, hvis de bliver mødt med høje forventninger og ambitioner til udviklingen af deres trivsel og læring, vil initiativet understøtte målet om, at børnene og de unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær kommer til at klare sig lige så godt som børn og unge i resten af kommunen.

Målgruppen

Målgruppen er alle ledere og medarbejdere, som arbejder med børn og unge fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær. Det vil sige, at det er medarbejdere og ledere i stort set hele kommunen, da børn og unge fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær i høj grad går i skole uden for deres lokalområde. Fokus skal være forskelligt for medarbejdere i og uden for Gellerup, Toveshøj og Ellekær. Medarbejdere uden for Gellerup kan forventes at møde børnene med lavere forventninger, fordi de kommer fra et udsat boligområde, mens medarbejderne fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær kan forventes også at møde børnene med lavere forventninger, fordi der er mindre opmærksomhed på, hvad der er "normalt".

Et større fokus blandt medarbejdere på, hvilke forventninger, som de møder børnene og de unge med, forventes at have en positiv effekt for alle børn og unge.

Implementeringsmuligheder

I forhold til det ledelsesmæssige fokus kan det overvejes, om der skal foreslås nogle faste opfølgingsmekanismer med henblik på at sikre, at forventninger til børnene bliver taget op i alle relevante tilbud og med alle medarbejdere.

Omkostninger

Initiativerne kan gennemføres uden, at der afsættes ekstra ressourcer, bortset fra eventuelt ekstra ressourcer til vikar ved "job-swob" eller praktikordninger.

3. Rekruttering af elever og arbejdet med skolens ry

Beskrivelse af initiativet

Initiativet handler om, hvad man kan gøre for at tiltrække flere elever til Ellekærskolen og Tovshøjskolen. Initiativet forudsætter ikke ændringer af skolestrukturen.

Baggrund og rammer for initiativet

Både Ellekærskolen og Tovshøjskolen har udfordringer med skolernes ry i deres lokalområder. Det afspejles blandt andet i, at kun 18 procent henholdsvis 22 procent af to distrikters elever, benytter deres distriktsskole i dag. Børn fra Tovshøj og Ellekær lokaldistrikter henvises ikke af Aarhus Kommune til andre distrikter uanset resultaterne af sprogscreeningen før skolestart. Men forældrene til de børn, der opnår frit skolevalg i forbindelse med sprogscreeningen, benytter sig i vid udstrækning af det. Der sker på trods af, at medarbejdere og ledelse i Gellerup, Toveshøj og Ellekær lokaldistrikter gennem årene har opbygget en betydelig erfaring i at arbejde med børnene i deres lokalområde.

Der er imidlertid flere skoler, som er lykkedes med at vende en negativ udvikling.

- På **Ålholm Skole** i Valby er det lykkedes at vende skolens ry og elevsammensætning. Da den nuværende skoleleder blev ansat i 2008 var ca. hver anden elev tosproget, i dag er det hver femte. I 2009 blev der indskrevet 34 elever af alle etniciteter i børnehaveklasse, i dag er der 100 elever i fire børnehaveklasser. Optagelsesprocenten fra det lokale skoledistrikt er mere end fordoblet og er i dag omkring 70 procent. Skolen vurderer at andelen af tosprogede i de mindste klasser er ca. 15 procent.

Forklaringerne på udviklingen er: En ændret beboersammensætning i lokalområdet i forbindelse med boligsocial indsats, charmeoffensiv i børnehaver og i lokalområdet generelt samt en faglig handleplan.

- **Nørre Fælled Skole** på Ydre Østerbro havde i 2012 97,4 procent tosprogede børn og prøveresultaterne var blandt de 15 laveste i Danmark. Der blev ansat en ny skoleleder i 2012. Skolens elevtal er siden steget fra 150 til 450, og tosprogsandelen er faldet fra 97 til 60. Karaktergennemsnittet i de bundne prøvefag er over Københavns Kommunes gennemsnit. Sygefraværet er faldet fra 25 dage til otte dage. Skolen har en idræts- og bevægelsesprofil med høje forventninger til børnenes præstationer.

I forhold til at nedbringe andelen af tosprogede elever på en skole er andelen af tosprogede elever i skolens distrikt en meget betydende faktor. Eftersom andelen af tosprogede elever i Tovshøj og Ellekær-distrikterne er højere end i de to københavnske distrikter, er vilkårene for at vende udviklingen vidt forskellige, når det gælder andelen af tosprogede elever.

- **Hasle Skole** i Aarhus Kommune: I forhold til elevtrivsel og -udvikling samt forebyggelse af potentielle konflikter og håndtering af konflikter er der flere udsagn og data, der tyder på, at Hasle Skole er lykkedes med tiltag, der betrygger forældrene.

Hasle Skole er lykkedes med vinde forældrenes tillid bredt i lokaldistriktet, blandt andet ved at kommunikere klart og åbent om emner, der ellers kunne føre til konflikter, for eksempel som følge af forskelle i forældrenes kulturelle og sproglige baggrunde. Hasle Skole har også taget afsæt i en bevidsthed om, hvad der er vigtigt for de målgrupper af forældre, man gerne ville tiltrække, og gennemført tiltag, der imødekommer disse.

På den måde har skolen opnået, at forældrene er med til at promovere skolen over for kommende forældre. I Forældretilfredshedsundersøgelsen 2017 tilkendegiver 85 procent af respondenterne, at de vil anbefale andre forældre at vælge Hasle Skole til deres børn. Egenskoleandelen er steget fra 36 procent i 2012 til 46 procent i 2016.

Hvis Tovshøjskolen og Ellekærskolen skal vende udviklingen for deres skoler, vurderes det at forudsætte nogle tydelige og markante forandringer:

- En klar, faglig profil for skolerne.
- En synlig ledelse, der tydeligt tegner skolernes profiler, herunder ikke mindst den forandring, der er i forhold til tidligere.
- Et målrettet benarbejde for at komme i dialog med målgruppen af forældre til kommende skolebegyndere.
- En aktiv og tydelig generel kommunikation om skolernes faglighed og kvalitet.

Hvad vil vi opnå med initiativet / hvad skal der komme ud af det? (effekt)

En højere egenskoleandel og dermed mere bæredygtige skoler. Flere skoleelever, der går i skole lokalt og dermed får en bedre tilknytning til deres lokalområde. Større tillid til og tryk ved den lokale skole blandt forældre i lokaldistriktet.

Undervisningsministeriet og Epinion udgav i august 2017 en rapport om frit skolevalg. Rapporten belyser, hvilke faktorer der særligt har betydning for forældres valg af skole til deres børn. Konklusionen er, at følgende faktorer har størst betydning for forældre generelt, uanset om de vælger til at vælge en folkeskole eller andre skoler.

- At elever generelt trives godt på skolen
- At skolen har dygtige lærere
- At skolen lægger stor vægt på elevernes faglige udvikling
- At skolen lægger stor vægt på elevernes sociale udvikling.

Det fremgår også af rapporten om frit skolevalg, at andelen af tosprogede elever ikke fremhæves som en faktor, der har stor betydning for forældrenes skolevalg. Men mangfoldigheden kan blive en ulempe, hvis den af forældrene vurderes at medføre, at skolen eller klassen ikke kan leve op til de faktorer, som har størst betydning for forældrene (jf. ovenfor).

På baggrund af rapporten om frit skolevalg må det betragtes som væsentligt, at forældrene til kommende skolebørn er / bliver trykke ved elevernes trivsel og deres faglige og sociale udvikling, samt kvalifikationer hos medarbejderne på den skole, der ønsker at tiltrække en større andel af distriktets elever.

Det vurderes, at Tovshøjskolen, der fik ny leder pr. 1. januar 2017, og det seneste år har haft to konsulenter fra Undervisningsministeriet tilknyttet skolen, har indledt en fokuseret indsats for at løfte det faglige niveau. Det sker gennem en genoprettende tilgang i den pædagogiske praksis samt systematisk fokus på elevernes læringsprogression, udvikling og trivsel med henblik på at hæve niveauet for den enkelte elev. Jf. Undervisningsministeriet og Epinions rapport om forældrenes skolevalg er fagligheden et væsentligt kriterium for valg af skole.

Byrådet besluttede med skolestrukturforliget i 2012, at der skulle igangsættes et udviklingsprojekt på Ellekærskolen med henblik på, at alle børn har et alderssvarende dansk ved skolestart og er klar til at gå i gang med og gennemføre en ungdomsuddannelse ved afslutning

af skoleforløbet. Ellekærskolen kan pege på blandt andet karakterfremgang for almenklasserne i de bundne prøviefag i 9. klasse mv. som positive resultater af de indsatser og kompetencer, der er på skolen. Det samlede gennemsnit er steget fra 5,1 i 2015 til 5,7 i 2016 og 6,0 i 2017.

Hvad går initiativet ud på / hvilke tiltag skal sættes i gang? (ydelse)

I rapporten fra Børn og Unges studietur til London i november 2016 fremgår blandt andet, at flere af oplægsholderne fremhævede begrebet 'shared thinking', som et udtryk for fælles mentale modeller eller mindset omkring udvikling af skoleområdet. I rapporten om The London Challenge står videre: *"Der synes at være en fælles bevidsthed om, at alle ledere og medarbejdere har et aktivt deltagende medansvar og er en del af kulturen, som man kan fremme og hæmme ved sin adfærd."*

I forlængelse heraf foreslås (1) en markant og dedikeret ledelsesmæssig indsats for at bistå de lokale ledere og medarbejdere med at opnå et fælles mindset som forudsætning for en dedikeret indsats til styrkelse af elevernes faglighed og skolernes attraktivitet. Det kan ske gennem en midlertidig styrkelse af områdechefens ledelseskraft med særligt henblik på denne opgave.

Gennem initiativet forventes en markant ledelsesudvikling hos den lokale ledelse. Denne udvikling foreslås styrket yderligere gennem (2) videndeling på tværs af skoler. Dette bygger også på erfaringer fra The London Challenge: (citater fra rapport fra studieturen: *"Derudover er der et omfattende program af aktiviteter vedrørende 'partner-schools', 'interschool-visits', 'learning walks' og 'innovation exchanges', der har til formål at understøtte videndeling og god praksis"*

Arbejdet med at styrke fagligheden og en fælles kultur, der løfter skolerne markant, kræver ledelsesfokus og ledelsesressourcer. Det kan gå ud over tiden til at varetage kommunikationsopgaven fra ledelsens side. Samtidig er kommunikationen særdeles vigtig for den ønskede turnaround, fordi udgangspunktet er, at skolernes ry er dårligt. Derfor foreslås (3) et midlertidigt løft af ressourcer og faglighed i forhold til at kommunikere sagligt og samtidig markant fra skolernes side.

Hvem skal stå for initiativer / hvor er det forankret (organisering)

Initiativet skal forankres i Børn og Unge hos områdechefen for skole- og dagtilbudslederne i henholdsvis Ellekær lokaldistrikt og Tovshøj lokaldistrikt. Initiativet sættes i værk via Børn og Unges chefgruppe.

Hvad koster initiativet (ressourcer)

Initiativet forudsætter, at der dedikeres / tilføres ressourcer fra Børn og Unges fællesfunktioner til at varetage en understøttelse af områdechefens ledelse samt kommunikationsfagligheden på skolerne.

Vurdering af initiativet i forhold til kriterier for prioritering af initiativer

Hvis forældre i Gellerup, Tovshøj og Ellekær i dag fravælger den lokale skole på baggrund af et uberettiget dårligt ry og manglende kendskab til de faktiske forhold på skolen, er initiativet med til at forbedre mulighederne for børn og unge i lokalområdet.

Hvis de lokale skoler i højere grad tilvælges og bliver "lokalområdets skole", smitter det positivt af på mulighederne for at indgå i lokale fællesskaber mv. og drage nytte af den erfaring og ekspertise, den lokale skole har i forhold til sine distriktselever.

Initiativet bygger på erfaringer fra The London Challenge og andre skoler, der er lykkedes med en turnaround.

4. Styrket sundhedsplejeindsats 0-1 år

Beskrivelse af initiativet

Til de børn, hvor sundhedsplejen ved hjemmebesøg vurderer, at barnet har sproglige vanskeligheder tilbydes to ekstra sprogbesøg af sundhedsplejersken ved 4 måneder og ved 9-10 måneder. Såfremt, at der ved det eksisterende 9-10 måneders besøg fortsat er sproglige udfordringer hos barnet, inviteres en sprogvejleder tilknyttet det lokale dagtilbud med til det ekstra hjemmebesøg ved 9-10 måneder.

For at styrke opsporing af børn med sproglige vanskeligheder samt styrke de to ekstra sprogbesøg, gennemføres et to dages kompetenceforløb for sundhedsplejersker.

Til børn med vanskeligheder ved 9 måneders besøget udleveres sprogposer af sundhedsplejersken. Samtidig bliver familien introduceret til det lokale dagtilbud og betydningen af dagtilbudstilknytning.

Baggrund og rammer for initiativet

Sundhedsplejens erfaringer viser, at de børn, der ikke bliver tilstrækkeligt sprogligt stimuleret, ofte også er børn, som samlet set ikke bliver tilstrækkeligt stimuleret kommunikativt f.eks. med øjenkontakt, tidlig relationsdannelse og tilknytning. Der er derfor brug for at kigge på den sproglige stimulering i en bredere kontekst tidligere i barnets liv.

Hvad vil vi opnå med initiativet / hvad skal der komme ud af det? (effekt)

Det vurderes, at den tidlige opsporing af børns sproglige udfordringer på sigt medfører færre sproglige indsatser i dagtilbud og skole, samt at flere ved indskolingen har et alderssvarende dansk og dermed bedre muligheder for læring.

Hvad går initiativet ud på / hvilke tiltag skal sættes i gang? (ydelse)

Tilbud om to sprogbesøg til børn med sproglige vanskeligheder

De to ekstra besøg skal have fokus på relation og samspil, som i forvejen er fokusområder for sundhedsplejen, men med **særligt fokus** på kobling til den tidlige sprogudvikling og relationsdannelse.

Antal sprogbesøg estimeres ud fra antal børn registreret med sprogvanskeligheder (kan med hjælp eller kan ikke endnu) i Status- og Udviklingssamtaler (SUS) udfyldt af sundhedsplejerskerne fra februar 2017-februar 2018 (se tabel nedenfor). Beregningerne tager udgangspunkt i to sundhedsplejeområder, Nordvest og Sydvest, da sundhedsplejen har en organisation, hvor Gellerup, Toveshøj og Ellekær fordeler sin ind i begge disse områder. Derfor må man forvente at estimeringen er i den høje ende, da det præcise tal for SUS registreringer i Gellerup, Toveshøj og Ellekær ikke er registreret i sundhedsplejen.

	Etablere sproglig kontakt		Kommunikere med kendte andre	
	Antal	%	Antal	%
Hele Aarhus	617	14%	196	4%
Aarhus V (NV & SV)	373	14%	131	5%

Kompetenceudvikling af sundhedsplejersker

Et kompetenceforløb for sundhedsplejerskerne skal gøre sundhedsplejerskerne i stand til at vurdere barnets kommunikation og sproglige udvikling i den helt tidlige alder og give dem kompetencerne til i højere grad at kunne påbegynde det arbejde med sprog, der siden finder sted i dagtilbuddene.

Kompetenceudviklingsforløbet varetages af Aarhus Kommunes sprogvejledere og er i overensstemmelse med de metoder, som dagplejere og det pædagogiske personale i dagtilbud anvender. På den første dag i kompetenceudviklingsforløbet bliver sundhedsplejerskerne introduceret til opsporingsværktøjet, som kan anvendes på alle børn under 1 år. Dag to i kompetenceudviklingsforløbet har fokus på vejledningen af forældre i at understøtte barnets sproglige udvikling.

Tidlig Tværfaglig Indsats (TTI)

For yderligere at understøtte forældrenes indsats og fokus på sprog og kommunikation udleverer sundhedsplejersken sprogposer til familier, hvor barnet har sproglige vanskeligheder ved 9 måneders besøget og yderligere, når barnet er 1,5 år og 2,5-3 år. Sprogposerne indeholder redskaber til støtte for forældrene. Sundhedsplejerskernes sprogposer til børn med sproglige vanskeligheder skal således ses i sammenhæng med og koordineres i forhold til den sprogindsats, som forældrene senere vil møde i dagtilbuddet. Ud over sprogposerne introduceres familien til det lokale dagtilbud og betydningen af dagtilbudstilknytning. Der kommer en pædagog fra det lokale dagtilbud med sundhedsplejen ud i hjemmet og fortæller om dagtilbuddet, og derefter tager pædagogen og sundhedsplejen familien med på besøg i det lokale dagtilbud.

Hvem skal stå for initiativer / hvor er det forankret (organisering)

Sundhed og Trivsel, Børn og Unge

Hvad koster initiativet (ressourcer)

Beregningerne er foretaget på de to sundhedsplejedistrikter Aarhus NV og SV, og omfatter derfor flere familier end dem, som bor i Gellerup, Toveshøj og Ellekær. Udgifterne er dermed vurderet til den høje side.

(2018-priser)			2018	2019	2020	2021
To dages kompetenceforløb	Aarhus V (NV & SV)	Vikarudgifter 56 sundhedsplejersker Nordvest og Sydvest. 3 nye sundhedsplejersker årligt.	249.311	13.356	13.356	13.356
		Frikøb af to sprogvejledere til undervisning* Én sprogvejleder 2019-2021	8.435	4.217	4.217	4.217
		I alt	257.746	17.573	17.573	17.573
	Aarhus Kommune	Vikarudgifter 99 sundhedsplejersker 5 nye sundhedsplejersker årligt	440.747	22.260	22.260	22.260
		Frikøb af fire sprogvejledere til undervisning* Én sprogvejleder til nye sundhedsplejersker inkl. 5 timer forberedelse.	16.870	4.217	4.217	4.217
		I alt	457.617	26.477	26.477	26.477

2 ekstra besøg	Aarhus V (NV & SV)	Nordvest og Sydvest (Aarhus V). Estimeret 373 børn baseret på status og udviklingssamtaler.	374.261	374.261	374.261	374.261
	Aarhus Kommune	Estimeret 617 børn baseret på status og udviklingssamtaler.	619.085	619.085	619.085	619.085
Sprogopser	Aarhus V (NV & SV)	Estimeret 40 familier	36.000	36.000	36.000	36.000
	Aarhus Kommune	Estimeret 60 familier	54.000	54.000	54.000	54.000

Vurdering af initiativet i forhold til kriterier for prioritering af initiativer

Kriterier for prioritering	Vurdering af initiativet
Målene for initiativet understøtter projektets mål og vision	Den tidlige opsporing af børns sproglige udfordringer vurderes på sigt at medføre færre sproglige indsatser i dagtilbud og skole, samt at flere som ved indskoling har et alderssvarende dansk og dermed bedre muligheder for læring. Hermed understøtter initiativet formålet med gentænkningen af tilbuddene til børnene i Gellerup, Toveshøj og Ellekær, om at de skal komme til at klare sig lige så godt som børn i resten af kommunen.
Den forventede effekt af initiativet vurderet ud fra viden og erfaringer fra eventuelle lignende initiativer	Ikke kendskab til lignende initiativer
Målgruppen, herunder dels om målgruppen befinder sig i den grønne, gule eller røde del af forebyggelsestrekanten, dels hvor mange som er omfattet af initiativet	Initiativet omhandler børn, der har sproglige vanskeligheder, hvilket berører gule og røde tilbud.
Implementeringsmuligheder – vurdering af, hvor realiserbart initiativet er, herunder fx begrænsninger i lovgivning, overenskomster, modstand fra borgere, medarbejdere m.fl., organisationsændringer	Implementeringsudfordringer kan opstå i forbindelse med rekruttering af sundhedsplejersker. Derudover skal der være en særlig opmærksomhed på motivation hos forældrene i forhold til at tage imod tilbuddet. Sundhedsplejersken har en naturlig adgang i hjemmet (kommer i 99 procent af alle hjem) og derfor vurderes disse særligt kompetente til at skabe motivation for deltagelse.
Omkostninger forbundet med initiativet	Se punkt "Hvad koster initiativet (ressourcer)"

5. Intensivt sundhedsplejetilbud i Gellerup, Toveshøj og Ellekær

Beskrivelse af initiativet

I sundhedsplejen i Gellerup, Toveshøj og Ellekær foreslås et intensivt sundhedspædagogisk tilbud til børn fra 4-12 måneder i forhold til sundhedsplejens eksisterende tilbud i det røde område i forebyggelsestrekanten, der i gennemsnit i Aarhus omfatter ca. 5 procent. Der foreslås et tilbud, hvor der foregår en direkte intervention i forhold til det enkelte barn og dets forældre med henblik på at afhjælpe og kompensere for fx mistrivsel og social udsathed.

Beregningerne på initiativet er lavet på sundhedsplejeområderne Nordvest og Sydvest, da sundhedsplejen ikke er opdelt i et område, der samlet inkluderer Gellerup, Toveshøj og Ellekjær, og da omfanget af "det røde område" i forebyggelsestrekanten ikke kendes præcist for disse tre områder, og derfor svært at skalere. Erfaringer fra praksis indikerer, at det "røde område" i forebyggelsestrekanten er noget højere i Gellerup, Toveshøj, Ellekær end de typiske 5 procent, som er gennemsnittet på tværs af byen.

Initiativet har til formål at styrke børns tilknytning og kommunikation i familier, hvor børnene bliver begrænset stimuleret, og hvor forældrene ofte selv er i behandling enten i regi af jobcenter eller børnecenter. Det intensive tilbud målrettes dermed børn i familier, hvor forældrene har begrænsede kompetencer i forælderrollen og selv er udfordret både på makro- og mikroregulering.

Baggrund og rammer for initiativet

Sundhedsplejens erfaringer viser, at de børn der ikke bliver tilstrækkeligt sprogligt stimuleret ofte også er børn, som samlet set ikke bliver tilstrækkeligt stimuleret kommunikativt f.eks. med øjenkontakt, tidlig relationsdannelse og tilknytning. Der er derfor brug for at kigge på den sproglige stimulering i en bredere kontekst tidligere i barnets liv.

Hvad vil vi opnå med initiativet / hvad skal der komme ud af det? (effekt)

Det intensive tilbud skal medvirke til at sikre barnets tilknytning, kontakt, omsorg, stabilitet og sprog. Målet er, at børnene udvikler sig følelsesmæssigt, socialt og sprogligt svarende til deres alder og medvirke til at give barnet det bedst mulige grundlag for kommende sundhed, læring og udvikling.

Hvad går initiativet ud på / hvilke tiltag skal sættes i gang? (ydelse)

I det intensive tilbud skal sundhedsplejersken have en udviklende, kompenserende og aflastende funktion i forhold til støtte og stimulering af barnets normale udvikling inden for tilknytning og kommunikation. Sundhedsplejersken arbejder direkte med barnet på de områder, hvor forældrene ikke på det aktuelle tidspunkt har tilstrækkelige kræfter til at anvende deres kompetencer. Det er derfor vigtigt, at sundhedsplejersken kommer ud til familien, når barnet er vågent. I initiativet foreslås der mulighed for, at sundhedsplejersken medbringer relevante udviklingsstimulerende legetøj til brug i familierne.

Besøgene kan endvidere have fokus på at åbne op for lokalsamfundet, dagtilbuddene samt legestue med andre mødre, der eventuelt også har det udvidede tilbud. Derudover vil der være en naturlig opgave for sundhedsplejersken i at understøtte forældrene i at tilvælge vuggestue så tidligt som muligt.

Sundhedsplejersken har i sin indsats fokus på at vejlede forældrene til at

- skabe en sikker base for deres spædbarn
- tolke og forstå deres barns signaler, også når barnet ikke viser disse tydeligt
- sætte ord på barnets følelser
- føle med barnet og ikke som barnet (markeret spejling)
- kunne rumme barnet og bevare passende handlekraft, når hverdagen med barnet bliver stresset og uoverskueligt
- sikre at forældrene indgår i tilstrækkelige udviklingsfremmende samspil med barnet, således at barnets forventninger afspejler dette f.eks. "Mor/far kan trøste mig, når jeg er ked af det".

Under besøget skal forældrene inddrages, vejledes og tage ved læring af det, sundhedsplejersken gør for at støtte og stimulere barnet. Der kan udarbejdes træningspunkter, som forældrene arbejder på mellem besøgene. Ud over forældrene skal der være en opmærksomhed på, at flere i familiens netværk samt allerede eksisterende kontakter i dagtilbud kan være relevante at inddrage.

Det intensive tilbud opgraderer sundhedsplejens eksisterende røde tilbud, så sundhedsplejersken har flere ugentlige besøg, og indsatsen dermed bliver betydeligt mere intensiv for at sikre barnets normale udvikling. Indsatsen kan variere i omfang fra 2-8 timer ugentligt, som sundhedsplejersken tilrettelægger afhængigt af den enkelte families situation.

For at varetage et intensivt tilbud er det nødvendigt med kompetenceudvikling for sundhedsplejerskerne inden for børns udvikling herunder specielt tidlig sprogudvikling med udgangspunkt i dagtilbuddenes tilgang til sprog, egentræning i mentalisering og kulturforståelse.

Hvem skal stå for initiativer / hvor er det forankret (organisering)

Sundhedsplejen Nordvest og sundhedsplejen Sydvest, Sundhed og Trivsel, Børn og Unge er ansvarlige for initiativet.

Som beskrevet ovenfor har sundhedsplejen en organisering, hvor Gellerup, Toveshøj og Ellekær er placeret i to sundhedsplejeområder, og derfor har beregningerne taget udgangspunkt i disse to sundhedsplejeområder, hvorfor man må forvente udgifterne er lidt højt sat, da de tager udgangspunkt i de data der er tilgængelige for disse to områder, og fordi det præcise tal for antal "røde tilbud" i Gellerup, Toveshøj og Ellekær ikke er registreret i sundhedsplejen.

Hvad koster initiativet (ressourcer)

(2018-priser)	2018	2019	2020	2021
Kompetenceudvikling (fx New Born Observations eller COS samt kulturforståelse) Vikarudgifter sundhedsplejersker 4 dage 89.040 kr.	176.040 kr.	0 kr.	0 kr.	0 kr.
Intensivt tilbud gns. 5 besøg ugentligt, 112 børn. 874 timer*501,69 kr.	439.000 kr.	439.000 kr.	439.000 kr.	439.000 kr.
Tolk (75% af besøgene) 420 timer. 446 kr./t	187.320 kr.	187.320 kr.	187.320 kr.	187.320 kr.
Pulje til køb af udviklingsstimulerende legetøj	10.000 kr.	10.000 kr.	10.000 kr.	10.000 kr.

Vurdering af initiativet i forhold til kriterier for prioritering af initiativer	
Kriterier for prioritering	Vurdering af initiativet
Målene for initiativet understøtter projektets mål og vision	Tidlig indsats for børnene med henblik på at støtte og stimulere barnets normale udvikling inden for tilknytning og kommunikation. Hermed understøtter initiativet formålet med gentænkningen af tilbuddene til børnene i Gellerup, Toveshøj og Ellekjær, om at de skal komme til at klare sig lige så godt som børn i resten af kommunen.
Den forventede effekt af initiativet vurderet ud fra viden og erfaringer fra eventuelle lignende initiativer	Ikke kendskab til lignende initiativer
Målgruppen, herunder dels om målgruppen befinder sig i den grønne, gule eller røde del af forebyggelsestrekanten, dels hvor mange som er omfattet af initiativet	Initiativet omhandler børn, der modtager et rødt sundhedspleje tilbud i Gellerup, Toveshøj og Ellekjær, der spreder sig over to sundhedsplejeområder Nordvest og Sydvest.
Implementeringsmuligheder – vurdering af, hvor realiserbart initiativet er, herunder fx begrænsninger i lovgivning, overenskomster, modstand fra borgere, medarbejdere m.fl., organisationsændringer	Der skal være en særlig opmærksomhed på motivation hos forældrene i forhold til at tage imod tilbuddet. Sundhedsplejersken har en naturlig adgang i hjemmet (kommer i 99 procent af alle hjem) og derfor vurderes disse særligt kompetente til at skabe motivation for deltagelse. Implementeringsudfordringer kan realiseres ved rekruttering af ekstra sundhedsplejersker
Omkostninger forbundet med initiativet	Se punkt "Hvad koster initiativet (ressourcer)". Det kunne være relevant at kigge på dette initiativ som bydækkende, da der må forventes at være familier på tværs af byen med behov for den beskrevne indsats.

6. Styrket indsats for 1-3-årige uden for dagtilbud

Beskrivelse af initiativet

Indsatsen består i et tilbud om deltagelse i læringsforløb i dagtilbud for børn/familier, hvor børn i alderen 1-3 år endnu ikke er startet i dagtilbud.

Baggrund og rammer for initiativet

Initiativet udspringer af, at der i inddragelsesprocessen gennemgående er peget på både behov for tidligere (sprog-)indsats, før børnene starter i dagtilbud, og behov for tidligere og større tilknytning til dagtilbud. Der er pt. ikke lovmæssig hjemmel for at stille krav om, at børn under tre år skal deltage i dagtilbud/tilsvarende.

Regeringens netop fremsatte Ghettoudspil lægger op til krav om obligatorisk dagtilbud i minimum 30 timer om ugen for børn med bopæl i et udsat boligområde fra barnet fylder 1 år. Såfremt dette bliver vedtaget, vil der ikke være behov for denne indsats.

I forhold til den tidlige sprogindsats blev der generelt i inddragelsesprocessen peget på, at der er behov for meget konkret vejledning og aktionslæring. Der blev også flere gange fortalt om erfaringer med at 'praktik' i dagtilbuddene kan være effektivt, både i forhold til at styrke forældrenes viden og handlemuligheder for at understøtte deres barn, og i forhold til tidligere dagtilbudstilknytning.

I Aarhus er der gennemført flere projekter, der viser positiv effekt af at give forældre, herunder forældre med anden etnisk baggrund end dansk, meget konkret vejledning og materialer til at understøtte deres børns sproglige udvikling. Det drejer sig om Kuffertprojektet og READ, som var indsatser med følgeforskning, der blev givet til børn og forældre, der allerede var tilknyttet dagtilbud, samt Godt fra Start, der var en indsats med hjemmebesøg ved familier med 0-3-årige børn. En EVA-undersøgelse om forældresamarbejde viser i den forbindelse også, at forældre til børn med dansk som andetsprog efterspørger mere vejledning i dagtilbud.

Inden konkret udvikling af initiativet er der behov for en afdækning af dels målgruppens størrelse, dvs. hvor mange børn i aldersgruppen er uden for dagtilbud, samt om der er store lokale variationer.

Til udviklingen af initiativet er der brug for yderligere inddragelse af lokale medarbejdere fra både dagtilbud og sundhedsplejen, så det tilpasses de lokale behov og muligheder.

Hvad vil vi opnå med initiativet / hvad skal der komme ud af det? (effekt)

Initiativet skal bidrage til,

- at forældrene får viden om og redskaber til sprogstimulering og på baggrund af dette opnås bedre tidlig understøttelse af barnets sproglige udvikling i hjemmet
- at forældrene får bedre og tidligere kendskab til dagtilbud og vigtigheden heraf, op på baggrund af dette større tilknytning og interesse for at lade barnet starte i dagtilbud
- at børnene på længere sigt opnår bedre sproglige forudsætninger via både bedre understøttelse i hjemmene og tidligere dagtilbudstilknytning.

Mål og opfølgning kan f.eks. være:

- Kvalitativ evaluering – fx interview eller lignende med forældre
- Flere starter i dagtilbud og har højere tilknytning/fremmøde
- Bedre sprog ved start i dagtilbud

Hvad går initiativet ud på / hvilke tiltag skal sættes i gang? (ydelse)

Indsatsen tænkes som en tværfaglig indsats med sigte på sprog, men ud fra et helhedssyn på barnet. Således kan vejledningen adressere sproglige, sociale og personlige kompetencer som vigtige forudsætninger for læring og deltagelse i sociale fællesskaber.

Der etableres en systematisk opsøgning af børn med dansk som andetsprog i alderen 1-3 år, som er uden for dagtilbud, i tæt samarbejde mellem Pladsanvisningen og Sundhedsplejen. Sundhedsplejen har via de obligatoriske hjemmebesøg den direkte kontakt til familierne.

Familier i målgruppen inviteres til et læringsforløb i det lokale dagtilbud. Der skal indbygges en procedure, der sikrer, at familierne ved, det forventes, at de deltager og indgår aktivt i læringsforløbet. Læringsforløbet for forældre og børn i det lokale dagtilbud er tænkt som en vekselvirkning mellem besøgsdage i dagtilbuddet og afprøvning af sprogstimuleringsmetoder i hjemmet. Der frikøbes pædagog-/sprogvejlederressourcer i de enkelte dagtilbud, som i samarbejde med den lokale sundhedspleje planlægger forløb og formidler det fagligt indhold. Forløb lokalt i dagtilbuddene tilrettelægges i et tæt samarbejde mellem sundhedsplejerske og ressourcepersonen i dagtilbud med henblik på, at indsatsen rammer den enkelte familiers behov. Der tilrettelægges med afsæt i et helhedssyn på barnet og vejledes i sproglig udvikling som en del af barnets alsidige personlige og sociale udvikling.

Forældrene introduceres til konkrete metoder til, hvordan de kan understøtte børnenes sprogtiltagelse i hjemmet og barnets alsidige personlige og sociale udvikling generelt. Der kalkuleres med ca. en halv frikøbt pædagog/sprogvejleder pr. dagtilbud med henblik på, at indsatsen kan skaleres op eller ned i de enkelte dagtilbud alt afhængig af antallet af børn i målgruppen.

Der anvendes i forløbet vejledningsmaterialer, som udleveres til forældre i hjemmet og i forløbet. Disse skal inspirere til, at nye metoder og ny viden afprøves og anvendes i hjemmet. Opfølgende besøg ved sundhedsplejerske i hjemmet kan give indblik i, hvilken effekt forældrene har af gennemførte forløb i dagtilbuddet. F.eks. om den nye viden anvendes aktivt og eventuelt motivation for at lade barnet indskrive i dagtilbud.

Det skal afdækkes, hvordan eventuelle sprogbarrierer i forhold til forældre, der ikke eller kun i meget begrænset omfang forstår og taler dansk bedst håndteres. Man kan forestille sig flere modeller herfor, eksempelvis

- At pædagogerne kompetenceudvikles til at kunne forestå læringsforløbet uden tolk og med hjælp af materialer, der f.eks. har centrale ord oversat til de hyppigst talte sprog, og allerede oversatte vejledningsmaterialer (såsom READ mv.), som man kan øve sig i praksis. Denne forudsætter dog, at forældrene kan læse på deres modersmål.
- Kompetenceudviklingen vil dels omfatte uddannelse af et fagligt fyrtårn med særlige viden om vejledning og børn og familier i udsatte positioner, dels indeholde to årlige halvdags kurser (à 3 timer) for den øvrige medarbejdergruppe med fokus sikre et solidt vidensgrundlag og styrkede handlekompetencer i forhold til at vejlede forældrene. Halvdags kurserne tilrettelægges på tværs af dagtilbuddene med en blanding af interne og eksterne undervisere og en holdstørrelse på ca. 30 personer pr. hold.
- Brug af tolkning. Dette forudsætter dog i nogen grad, at der kan samles grupper af forældre med samme modersmål.

Hvilken løsning, der bedst understøtter læringsforløbene, vil som sagt skulle afdækkes nærmere i samarbejde med pædagoger og forældre.

Hvem skal stå for initiativer / hvor er det forankret (organisering)				
Initiativet forankres i Pædagogisk afdeling, Børn og Unge i et samarbejde mellem Læring og Udvikling og Sundhed og Trivsel, i tæt samarbejde med de relevante områdechefer og dagtilbud.				
Hvad koster initiativet (ressourcer)				
Initiativet forudsætter ekstra ressourcer til <ul style="list-style-type: none"> • Udvikling af læringsforløb/materialer • Kompetenceudvikling af pædagoger, herunder i forhold til samarbejde med familier i udsatte positioner • Afholdelse af læringsforløb i daginstitutioner • Eventuelle udgifter til tolkning <p>Udgifterne er på 215.000 kr. årligt med ekstra startomkostninger på 60.000 kr. det første år. Bemærk udgifterne er beregnet til alle udsatte boligområder. Det vil sige ud over Gellerup, Toveshøj og Bispehaven, er det også Skovgårdsparken og Langkærparken.</p>				
(2018-priser)	2018	2019	2020	2021
Kompetenceudvikling				
Uddannelse af vejledere*	153.000	25.000	25.000	25.000
Kompetenceudvikling til medarbejdere**	40.000	40.000	40.000	40.000
<i>I alt</i>	<i>193.000</i>	<i>65.000</i>	<i>65.000</i>	<i>65.000</i>
Udmøntning				
Besøg i hjemmet - frikøb af pædagoger (estimeret 60 besøg á 1½ time + forberedelse)	36.000	36.000	36.000	36.000
Varetagelse af introduktionsbesøg (estimeret 60 besøg á 1 time)	12.000	12.000	12.000	12.000
Afholdelse af vejledningsgrupper (estimeret 6 grupper)	64.000	64.000	64.000	64.000
<i>I alt</i>	<i>112.000</i>	<i>112.000</i>	<i>112.000</i>	<i>112.000</i>
Udvikling, koordinering, materiale m.v.				
Udvikling, koordinering og evaluering	50.000	30.000	30.000	40.000
Udgifter til materialer m.v.	20.000	10.000	10.000	10.000
<i>I alt</i>	<i>70.000</i>	<i>40.000</i>	<i>40.000</i>	<i>50.000</i>
I alt	275.000	215.000	215.000	225.000
* Bemærk at der er overlap i forhold til uddannelsen af vejledere i initiativet om det udvidede forældresamarbejde i initiativ nr. 8 "Forældrekompetencer"				
** Bemærk at der er delvist overlap til kompetenceudvikling i initiativet om det udvidede forældresamarbejde i initiativ nr. 8 "Forældrekompetencer". I dette forslag er dog alene anført udgifter til kompetenceudvikling til medarbejdere i vuggestueafdelinger/grupper.				
Vurdering af initiativet i forhold til kriterier for prioritering af initiativer				

Målgruppen:

- Indsatsen befinder sig i det 'gule' område i forebyggelsestrekanten. Målgruppen er børn (og deres forældre), der oftest vil være sprogligt udfordrede, og samtidig ikke er tilmeldt dagtilbud i en alder, hvor det ellers for de fleste børn vil være tilfældet.

Fordele:

- Initiativet vurderes at være umiddelbart implementerbart – det forudsætter dog ekstra ressourcer.
- Der er positive erfaringer fra lignende projekter (Kuffertprojektet, Godt fra start, READ), som dette projekt bygger videre på.
- Initiativet kan i høj grad bygge videre på og inddrage eksisterende, og allerede oversatte, materialer fra tidligere gennemførte projekter, der har vist positiv effekt. Herunder materialer fra Kuffertprojektet, Godt fra start, READ og øvrige materialer.
- Initiativet har et dobbelt sigte på sproglig stimulering (i en bred kontekst og ud fra et helhedssyn på barnet) samt dagtilbudstilknytning.
- Der er ofte i inddragelse peget på vigtigheden af, at der er meget konkret og aktivt inddragende vejledning.

Potentielle udfordringer og opmærksomhedspunkter:

- Det kan være en udfordring, hvis forældrene i målgruppen ikke er tilbøjelige til at deltage i forløbet. Det er derfor vigtigt at overveje, hvordan man sikrer, at det er et attraktivt tilbud, som forældrene har incitament til at deltage i.
- Der er behov for en afdækning af, hvordan potentielle sprogbarrierer bedst håndteres.
- Der skal laves klare kriterier for, hvem der skal have læringsforløbet.
- Der skal indbygges en procedure, der sikrer, at familierne ved, det forventes, at de deltager og indgår aktivt i læringsforløbet.

7. Kompetenceudvikling af lærere og medarbejdere i klub og ungdomsskole: Sprog som dimension i alle fag og tilbud

Beskrivelse af initiativet

I det følgende beskrives to initiativer – det ene er kompetenceudvikling rettet mod lærere, og det andet er rettet mod medarbejdere i klub og ungdomsskole.

Både forskning og erfaring viser, at mange elever med dansk som andetsprog får svært ved at forstå og følge undervisning i fagene fra mellemtrinnet. Det skyldes blandt andet, at læsningen nu skal bruges til læring, ordforrådet bliver mere kompliceret, der bruges flere fagtermer. Det forudsætter en god forståelse af sproget at kunne følge instruktionerne i de opgaver, der stilles i fagene.

Problemstillingen er med andre ord kendt, men er svær at ændre på. Det første initiativs fokus er derfor på, at lærerne gennem kompetenceudvikling klædes bedre på til sprogbasert fagundervisning i alle fag. Formålet er at styrke elevernes sproglige udvikling og deres forståelse af fagundervisning mv.

Nogle af de elementer, der kan inddrages er:

- Didaktiske strategier og overvejelser
- Ordforråd, særligt det mellemfrekvente ordforråd/førfaglige ordforråd
- Registre og de forskellige fags sprog
- Elevernes samlede sproglige kompetencer

Desuden også strategier til at lære sprog, dvs. en bevidstgørelse om, hvordan man lærer sprog med henblik på metoder og teknikker, som eleverne selv kan bruge.

Kompetenceudviklingen foreslås at foregå som aktionslæringsforløb.

Det andet initiativ er rettet mod kompetenceudvikling af klubmedarbejdere for at give dem redskaber til at understøtte elevernes sproglige udvikling i deres tid i klub og ungdomsskole. Afsættet er det samme, men fokus er især på understøttelse af nuancer i fx ordforråd og sproglige registre.

Baggrund og rammer for initiativet

I inddragelsesprocessen blev fokus og forslag vedrørende sprog primært rettet mod meget tidlige indsatser ved sundhedsplejen og/eller dagtilbuddet. Der var overraskende få forslag rettet mod skolen og tilgangen til undervisning. Selvom tidlig indsats er afgørende, er det også vigtigt at huske initiativer rettet mod de mere end ti årgange børn og unge, der enten er på vej i skole, eller som allerede går i skole.

Enkelte stemmer i inddragelsen efterlyste også et endnu skarpere blik på dansk som andetsprog i fagene, hvilket initiativet vil være med til at understøtte. I inddragelsesprocessen blev det også påpeget, at der er et uudnyttet potentiale i form af at opkvalificere medarbejdere i klub og ungdomsskolen i forhold til i højere grad at have kendskab til andetsproglig udvikling og understøtte dette.

Initiativet om sprog med i alle fag tager blandt andet afsæt i erfaringer fra Aalborg Kommune, der fra 2009-2014 gennemførte Projekt Uddannelsesløft, der havde fokus på at løfte tosprogede elevers resultater i overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse.

Evalueringen viste blandt andet, at afgangskarakterer for de tosprogede elever på de deltagende skoler var steget væsentligt i projektperioden. Fokus var i høj grad rettet mod det pædagogiske personale og på at udvikle en sprogpædagogisk tilgang til undervisningen, herunder at udvikle metoder til sprogbasert fagundervisning i alle fag. Den overordnede tilgang i projektet var udvikling af undervisningen gennem kompetenceløft af udskolingslærere og undervisere på ungdomsuddannelserne. http://www.uddannelsesloeft.dk/images/stories/Evaluering_Projekt_Uddannelsesloeft_2015-3.pdf

I Aarhus Kommune er der også erfaringer fra projekt Læs & Lær, der i 2011-2014 arbejdede med at styrke lærernes undervisning i læsning i fagene i 4. og 7. klasse. Det overordnede formål var at fremme elevernes læsning af fagtekster. Målene undervejs var, at årgangens lærere skulle varetage undervisningen i faglig læsning og skrivning som en fælles opgave, at læsevejlederen fik en tydelig rolle med at vejlede og facilitere implementeringen af faglig læsning og skrivning, og at eleverne tilegnede sig strategier og redskaber til at forstå og anvende fagenes tekster.

Projektet blev evalueret af VIA, og konklusionen var, at indsatsen havde stor betydning for de undersøgte fagteams, læsevejledere og klasser, der indgik. En væsentlig pointe var dog, at erfaringerne ikke automatisk bliver overført fra fag til fag og år til år, men kræver et målrettet arbejde fremadrettet.

Der kan også hentes inspiration fra Silkeborg Kommune, hvor en af skolerne har haft et længere udviklingsprojekt med fokus på genrepædagogik og sprogbasert undervisning, der beskrives således:

"Genrepædagogik er målrettet alle elever på alle klassetrin og i alle fag. Ved at arbejde aktivt med sproget udvikler eleverne kompetencer og viden om sprogbrug inden for forskellige emner og forskellige genrer, så de lettere kan forstå, læse og selv skrive varierede tekster efter konteksten. Samtidig udvikler lærere og elever et fælles skolesprog, så eleverne kan tilegne sig ny viden om alle emner hele vejen op i skolesystemet."

I forhold til en bred inddragelse af elevernes samlede sproglige kompetencer kan der hentes erfaringer fra det 10-årige forsknings- og udviklingsprojekt "Tegn på Sprog – tosprogede børn lærer at læse og skrive", hvor Søndervangskolen har deltaget.

Hvad vil vi opnå med initiativet / hvad skal der komme ud af det? (effekt)

Formålet med initiativet rettet mod lærerne er at klæde lærerne på til i endnu højere grad at styrke elevernes sprog. Både i forhold til ordforråd, indholdsforståelse, læseforståelse, grammatisk forståelse og strategier til at bruge sproget, men også for derigennem at styrke elevernes udbytte af fagundervisningen. Hvert fag har sit eget "sprog", og det kan gøre det til en udfordring at forstå fagets tekster.

Formålet med initiativet rettet mod klubmedarbejderne er at styrke både deres ressourcer til at understøtte børnene og de unges dansksproglige udvikling og deres bevidsthed om at de har en rolle at spille i den sammenhæng. Det endelige mål er naturligvis en bedre dansksproglig udvikling for børnene og de unge.

Begge initiativer har særligt fokus på elever med dansksproglige udfordringer, men tilgangen med fokus på sprog og sproglig bevidsthed vil gavne alle elever.

Der kan følges op med de nationale tests i dansk og senere med elevernes resultater ved folkeskolens afgangsprøve. Lokalt kan der følges op med lærernes vurdering af elevernes udvikling og klubmedarbejdernes oplevelse af deres mulighed for at understøtte sprogligt.

Hvad går initiativet ud på / hvilke tiltag skal sættes i gang? (ydelse)

Initiativet tager afsæt i kompetenceudviklingsforløb for lærere på de relevante skoler. Kompetenceudviklingen skal foregå som aktionslæringsforløb, så det veksler mellem undervisning og lokal afprøvning med relevant sparring. Det betyder mindst mulig forstyrrelse af skolens hverdag sammenlignet med længere kursusforløb, samtidig med at kompetenceudviklingen bliver praksisnær og mest muligt integreret i skolens hverdag. Initiativet vil også omfatte kompetenceudvikling for skolens ressourcepersoner i form af læsevejledere og tosprogs koordinatore med henblik på, at de skal understøtte omsætningen lokalt.

Initiativet skal koordineres med en kommende "Handleplan for sprog og literacy" og med øvrige tilbud om efteruddannelse i dansk som andetsprog.

Initiativ rettet mod medarbejdere i klub og ungdomsskole tager også afsæt i aktionslæringsforløb, men skal have et mere grundlæggende fokus på andetsproglig udvikling og strategier til at understøtte dette. Samtidig skal det afklares, hvordan lokal sparring kan etableres i en form, så giver bedst mulig mening.

Hvem skal stå for initiativer / hvor er det forankret (organisering)

Initiativerne forankres i Børn og Unge.

Videreudvikling af initiativerne foreslås foretaget i et samarbejde mellem lokale tosprogs koordinatore og læsevejledere, skoleteamkonsulenter fra PPR, konsulenter fra Læring og Udvikling, FU og evt. andre relevante aktører. Desuden kan det være relevant med yderligere sparring og inspiration fra fx Projekt Uddannelsesløft eller Langmarksskolen i Horsens, der har arbejdet med tilgangen fra Projekt Uddannelsesløft.

Hvad koster initiativet (ressourcer)

De to initiativer forudsætter ressourcer til udvikling af kompetenceforløb og efterfølgende kurser for lærere og medarbejdere i klub og ungdomsskole. Begge initiativer vil kunne skales op og ned både i antal deltagere og kompetenceudviklingens omfang.

Initiativet rettet mod skoler: Et estimat over omkostninger er 2,2 mio. kr., men dette vil skulle kvalificeres efterfølgende.

Tallet dækker over et format, der omfatter:

- Fem skoler, der hver sender 20 lærere på mellemtrin/udskoling afsted på i alt 24 timers kompetenceudvikling
- De fem skolars ressourcepersoner (læsekonsulenter, tosprogs koordinatore) på 24 timers kompetenceudvikling + ekstra 20 timer til at understøtte en udvidet vejledningsfunktion
- Projektmedarbejder til udvikling, planlægning og efterfølgende sparring og understøttelse af den lokale omsætning
- Vikardækning

Initiativet rettet mod klub- og ungdomsskolemedarbejdere: Et estimat over omkostninger er 450.000 kr., men dette vil skulle kvalificeres efterfølgende.

Tallet dækker over et format, der omfatter:

- I alt 50 medarbejdere fra de relevante klubber i Aarhus Vest og Gellerup på sammenlagt 24 timers kompetenceudvikling og lokal sparring.
- Vikardækning

Vurdering af initiativet i forhold til kriterier for prioritering af initiativer

Initiativerne vurderes at understøtte projektets mål og vision om at børn og unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær skal klare sig lige så godt som børn og unge i resten af byen. Indsatserne kan beskrives som en grøn indsats, men med særlig positiv betydning for elever med sproglige og faglige udfordringer.

Initiativerne adresserer den udfordring, at selv den bedste tidlige indsats i forhold til børns andetsproglige udvikling ikke er nok, men skal følges op af fokus på den videre sproglige udvikling i børnenes skoleår.

En udfordring kan være, at det vil tage nogen tid, før effekten af indsatserne vil være tydelig, idet lærerne skal gennemgå kompetenceudvikling og have tilgangen integreret i undervisningen. Det samme gælder medarbejdere i klubberne. Til gengæld vil det efter en investering i kompetenceudviklingen komme de fremtidige årgange af skoleelever til gavn og ikke kun elever i en given projektperiode.

Et forhold, der kan være en ulempe, er hvis der er en stor medarbejderomsætning på de involverede skoler. Den ulempe kan dog mindskes ved at sikre lokal vidensdeling med involvering af læsevejledere og togsprogscoordinatorer.

8. Læselyst og sprog- og literacykompetencer

Beskrivelse af initiativet

Målet er at skabe aktiviteter for børn og unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær, der understøtter børnenes og de unges sprogkompetencer, litteraturlyst og ikke-kognitive kompetencer såsom nysgerrighed, tålmodighed og gåpåmod, da det kan medvirke til at give børnene og de unge et bedre fundament for senere læring og aktiv deltagelse i samfundet. Afsættet for aktiviteterne er Aarhus Kommunes læsestrategi af december 2017. Læsestrategien har det overordnede formål, "at alle børn og unge udvikler læselyst og sprog- og literacykompetencer som grundlag for personlig udvikling, livslang læring og dannelse og deltagelse i fællesskaber". Heri ligger en opfordring til at se på børn og unges tilegnelse af sprog og literacy i et helhedsperspektiv.

Initiativet består af flere indsatser, som kan implementeres samlet, eller enkelte indsatser kan vælges ud og implementeres.

- **Point of View (POV) – media literacy:** POV gentænker undervisningen i filmproduktion i folkeskolen og er en enkel og effektiv metode til undervisning i det grundlæggende filmsprog- og håndværk, som er meget let at gribe og forstå, også for bogligt svage elever. POV er tænkt sammen med danskfagets begreber og fagmål. Arbejdet med filmfortælling har en positiv, afsmittende effekt på de deltagende elevers forståelse for fortælling generelt - og dermed også for deres forståelse af tekst og litteratur. POV styrker desuden elevernes muligheder for at kommunikere effektivt og øger deres muligheder for aktivt medborgerskab.
- **Sprogstimulering og dynamiske sprogmiljøer for børn (0-6 år):** Initiativet skal sikre udvikling af sprogstimulerende aktiviteter med forankring i bibliotekerne i Gellerup, Toveshøj og Ellekær (særligt det nye bibliotek i Gellerup (2020)). Biblioteket skal udgøre et åbent, tilgængeligt sprogstimulerende miljø for børn i og uden for dagtilbuddene og deres forældre. Initiativet indeholder en række aktiviteter på og uden for bibliotekerne.
- **Læselyst og dynamiske sprogmiljøer for børn (7-13 år):** Initiativet indeholder en lang række aktiviteter, som fra forskellige vinkler skal stimulere læselyst og kreativt sprogbrug hos børn og unge. En nytænkning af bibliotekernes læselystinitiativer bør understøttes af lokalforankrede partnerskaber – for eksempel med foreninger, klubber, institutioner og skoler for at sikre et varieret aktivitetstilbud og formidlingen heraf.
- **Børn og medborgerskab:** Initiativet skal sikre udvikling af aktiviteter med et stærkt samfundsorienteret perspektiv. Initiativet er forankret i bibliotekerne i Gellerup, Toveshøj og Ellekær (særligt det nye bibliotek i Gellerup (2020)). Eksempler på aktiviteter er: udarbejdelse af strategi for arbejdet med medborgerskab og brugerinddragelse for børn, opkvalificering i forhold til at arbejde mere inddragende med børn og unge, udvikling af biblioteksrum som medborgercentre for børn og unges fællesskaber og initiativer, børnevalg og aktive brugerdrevne udstillinger på biblioteket, kreative værkstedsaktiviteter, elevrådsworkshops, åbne maker space områder mm.

Baggrund og rammer for initiativet

Undersøgelsen "Børns læsning 2017 – en kvantitativ undersøgelse af børns læse- og medievaner" viser, at antallet af børn der læser er faldene. Derudover peger andre undersøgelser på, at elever med indvandrerbaggrund er svagere til at læse end etnisk danske børn. Det er

derfor vigtigt, at der gøres en bred og velkoordineret indsats for at løfte de børn, som er udsat i denne sammenhæng.

Som medborgercentre har bibliotekerne en vigtig rolle i forhold til at bidrage til at understøtte fællesskaber på tværs af etnicitet, alder og udgangspunkt. Bibliotekerne kan tilbyde et unikt frirum for børn og unge, hvor de har mulighed for at slippe fantasien løs og bare være. Samtidig er der en ambition om at skabe kvalificeret indhold for de mange børn og unge, der bruger biblioteket som værested efter skoletid.

Ligeledes er der fokus på filmsproget, da det er en vigtig del af grundlaget for alle digitale kommunikationsformer på tværs af platforme. Alle danske unge bør have lige adgang til at lære det grundlæggende filmsprog, uanset hvor de bor. Med POV bliver det muligt, da det er en skalerbar metode til undervisning i filmproduktion, hvormed lærere kan undervise i filmproduktion uden deltagelse af filmprofessionelle. POV følger anbefalingerne fra de to af de nyeste forskningsrapporter inden for praktisk filmpædagogik i folkeskolen: "Børn og unges arbejde med film: Digital Dannelse og produktiv læring for fremtiden", DFI og Kirsten Drotner, 2016 og "Udvikling af tværfaglig mediepædagogik - Rapport fra 2016 om Kulturregion Fyns filmprojekt", DFI og Kirsten Drotner m.fl., 2016.

Hvad vil vi opnå med initiativer/hvad skal der komme ud af det? (Effekt)

Med initiativet ønskes at

- skabe lærings- og læsningsmiljøer, der via indretning og kontekst kan stimulere børn og unges læselyst.
- fremme børn og unges sprogevner og kreative sprogbrug.
- skabe læselyst hos børn og unge gennem forskellige indgangsvinkler til læsningen.
- fremme kendskabet til bibliotekets tilbud hos børn og unge og skabe ejerskab og engagement omkring bibliotekerne som medborgercentre.
- skabe en større kontaktflade til børn og unge og deres forældre.
- give børnene en forståelse af medborgerskab og demokrati.
- højne niveauet af media literacy blandt danske skoleelever.

Hvad går initiativet ud på/Hvilke tiltag skal sættes i gang? (Ydelse)

Indsatserne kræver følgende forskellige tiltag:

Point of View (POV): Det tilbydes at lave velafprøvede og effektive workshopforløb, der kan bestå af en eller flere workshops for op til 100 elever ad gangen. Workshopperne følges op af tretrinns workshopforløb, hvor elevernes lærere trænes i at lave film efter POV-metoden og i at undervise efter metoden. Dermed sikres det, at POV kan blive en del af en langsigtet indsats, som yderligere kan forankres i et POV-kompetencecenter i Gellerup, Toveshøj eller Ellekær, hvorfra lærerne kan fortsætte arbejdet med POV-metoden på/for områdets skoler og for skoler uden for Gellerup og Toveshøj.

Sprogstimulering og dynamiske sprogmiljøer for børn (0-6 år): Initiativet indeholder både aktiviteter i og uden for bibliotekerne. Eksempler på aktiviteter på bibliotekerne er: litteraturformidling for de yngste via dialogisk læsning med artefakter og bevægelse, lytterum hvor børnene oplever udvalgte fortællinger, og der sættes fokus på koncentration og kropslig ro, filmvisninger, sansemotoriske workshops og børnerytmik, sprogfitness mm. Eksempler på aktiviteter uden for bibliotekerne er: mobile besøg med bibliotekscyklen i for eksempel institutioner samt oplæg og højtlesning i institutioner, hos sundhedsplejen mm. Endelig kan bibliotekerne huse en bred række af aktiviteter, som faciliteres af eksterne aktører, for

eksempel teater, koncerter, videnskabsforsøg, bamsehospital. Initiativet kræver et tæt samarbejde med Børn og Unge.

Læselyst og dynamiske sprogmiljøer for børn (7-13 år): Initiativet indeholder en række aktiviteter, eksempelvis: etablering af fysisk læseklub for både piger og drenge, workshop med gamification, medieworkshops om film, You tube, stop motion, etik på nettet mm, børne- og ungecaféer med book talks, inspiration til læsning og shared readings, kreative aktiviteter som Åbne maker space aktiviteter og mobiblioteket, hvor en biblioteksansat kommer ud til sundhedshuse, klubber, SFO'er, forældremøder mv. og laver højtlesning, giver book talks til inspiration eller andet. Initiativet kræver en tæt dialog med Børn og Unge omkring aktivitetsindhold, formidling og rekruttering.

Børn og medborgerskab: Initiativet indeholder forskellige aktiviteter. Eksempler herpå er: udarbejdelse af strategi for arbejdet med medborgerskab og brugerinddragelse for børn, opkvalificering i forhold til at arbejde mere inddragende med børn og unge, udvikling af biblioteksrum som medborgercentre for børn og unges fællesskaber og initiativer, børnevalg og aktive brugerdrevne udstillinger på biblioteket, kreative værkstedsaktiviteter, elevrådsworkshops, åbne maker space områder mm. Initiativet kræver en tæt dialog med MBU omkring aktivitetsindhold, formidling og rekruttering.

Hvem skal stå for initiativet/Hvor er det forankret? (Organisering)

Magistratsafdelingen for Kultur og Borgerservice

Hvad koster initiativet? (ressourcer)

Point of View (POV): Finansieringsbehov til etablering af to POV-kompetencecentre i Gellerup, Toveshøj og Ellekær inklusiv drift det første år: 540.000 kr. Beløbet dækker udvikling, netværk, daglig drift, udstyr, vikardækning, 10 megaworkshops med op til 100 deltagere pr. workshop, 9 lærerworkshops for op til 20 lærere pr. gang, rapportering, filmfestival m.v. Efterfølgende år koster 266.000 kr. pr. år for drift og aktiviteter i forbindelse med de to kompetencecentre.

Sprogstimulering og dynamiske sprogmiljøer for børn (0-6 år): Der skal afsættes ekstra personaleressourcer til udvikling og afholdelse af aktiviteter, koordinerende møder samt løbende evaluering og videreudvikling. Udgifter til opstart af initiativ (MKB) 350.000 kr. (engangsbeløb) samt 75.000 kr./årligt til løbende drift af initiativet.

Læselyst og dynamiske sprogmiljøer for børn (7-13 år): Der skal afsættes ekstra personaleressourcer til implementering af initiativet. Udgifter til opstart af initiativ (MKB) 300.000 kr. (engangsbeløb) samt 75.000 kr./årligt til løbende drift af initiativet.

Børn og medborgerskab: Der skal afsættes ekstra personaleressourcer til inddragelse af børn og unge, udvikling og afholdelse af aktiviteter, møder, løbende evaluering og videreudvikling. Udgifter til opstart af initiativ 300.000 kr. (engangsbeløb) samt 200.000 kr./årligt til løbende drift af initiativet.

Vurdering af initiativet i forhold til kriterier for prioritering af initiativerne

POV vil medvirke til en lokal styrkelse af aktiviteterne i Gellerup, Toveshøj og Ellekær, der vil øge niveauet af media literacy blandt området unger og øge deres muligheder for aktivt medborgerskab. POV vil samtidig skabe en åbning mod resten af Aarhus og regionen, fordi POV-kompetencecentre vil tiltrække lærere og elever fra andre skoler, som vil orientere sig

ind mod Gellerup, Toveshøj og Ellekær for at få opkvalificering, sparring og nye oplevelser med medieproduktion.

De øvrige initiativer understøtter visionen om at udvikle et sundt og aktivt lokalsamfund. Gennem aktiviteterne kan Aarhus Kommune være med til at sikre lige adgang til viden for alle og ikke mindst understøtte børn og unges brug af denne adgang. Desto mere børnene og de unge kan engageres i lystbetonede, kompetencegivende fællesskaber, desto større chancer for at udligne de negative forskelle på børn og unge i Aarhus V og resten af kommunen. Implementeringsmulighederne er gode, idet mange af aktiviteterne ligger inden for rammerne af det der allerede arbejdes med. Det essentielle er, at indholdet kvalificeres og løftes gennem tværfagligt samarbejde og flere ressourcer.

9. Forventninger til forældrene og forældrekompetencer

Beskrivelse af initiativet

Initiativet består af tre dele. 1) Tilpasning af forløbene i Familieværksætterne til forældrene i Gellerup, Toveshøj og Ellekær. 2) Udvikling af tilbud i dagtilbuddene til forældre, som understøtter deres forældrerolle. 3) Udarbejdelse af intro- og overgangsmateriale med henblik på, at der er tydelighed omkring forventningerne til forældrene.

Baggrund og rammer for initiativet

Initiativerne under temaet familien er udarbejdet på baggrund af inddragelsesprocessen, der forløb fra oktober 2017-januar 2018. I den periode blev der afholdt en række møder med frontpersonale, ledere, repræsentanter fra civilsamfundet og foreninger, repræsentanter fra boligforeningen og et mindre antal forældre.

De erfaringer, udfordringer og ideer, som blev fremhævet i inddragelsesprocessen, blev bearbejdet i en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra MBU, MSO, MKB og MSB. Nedenstående initiativer er alle et resultat heraf.

I inddragelsesforløbet blev der peget på et behov for at afvikle forløb med forældre, hvor de understøttes i, hvad det kræver at være forældre til børn i en dansk dagtilbuds/skole-kontekst, både i forhold til at stimulere barnet, sætte grænser og skabe de bedste rammer for barnets trivsel, læring og udvikling.

Derudover efterlyses behovet for fokus på tydelighed i forventningsafstemning, således at forældrene ved, hvad der forventes af dem i samarbejdet med bl.a. institutioner og skoler.

Derudover er det gentagende gange i inddragelsesprocessen blevet ønsket, at forløbene skal være lokalt forankret og udføres af kendte personer/personale, således at der allerede inden forløbets start er etableret tillid mellem de, der underviser, og forældrene.

Forskning og erfaringer viser, at et godt samarbejde mellem forældre og pædagogisk personale har stor betydning for børns trivsel og udvikling, og på hvordan det går børnene videre frem i livet. Forskningen peger derudover på, at øget forældreinvolvering og forældresamarbejde kan give socialt udsatte børn og unge en bedre kognitiv og social udvikling i hjem, dagtilbud og skole. Der ses i den sammenhæng klare indikationer på, at en øget forældreinvolvering, når den er forankret i dagtilbud og skole, giver de bedste resultater. Forskning viser, at et velfungerende forældresamarbejde kan styrke trivsels og uddannelsesmulighederne for børn og unge i udsatte positioner (Forældresamarbejde der virker Smidt og Krogh, 2015).

Anden forskning viser en anerkendende tilgang, differentiering, løbende forventningsafstemning og blik for alle forældres ressourcer, er vejen til succes (EVA udgav i 2012 en rapport om samarbejde med forældre i udsatte positioner <https://www.eva.dk/grundskole/gode-skole-hjem-samarbejdeforaeldre-udsatte-positioner>).

Lokalt har Søndervangskolen har gennem de seneste år haft gode resultater med stærkt fokus på forældresamskabelse. Skolen har 326 elever med flere end 20 forskellige nationaliteter, og i alt er 97 pct. af eleverne tosprogede. Siden 2009 er det lykkedes at hæve karaktergennemsnittet fra 3,42 til 6,5 i 2017, mens antallet af fraværdsdage pr. elev er faldet fra 21,7 pr. skoleår til 10,1 i samme periode. Forældretilfredsheden er steget, andelen af afgangselever, der erklæres uddannelsesparate steg fra 2009 til 2015 fra 60,3 procent til 90,9 procent, og sidst med ikke mindst er karaktererne ved afgangsprøverne steget fra 3,42 til 6,13 fra 2009

til 2016. (Magasinet Skolebørn nr.1 2017, Reportage: *Her ses forældrene som en nødvendig ressource* og Stiften d. 21.08.17, *Skolepulje fik Statsministeren til Søndervangskolen*).

Alle initiativerne kan iværksættes uden forudgående lovændringer.

Hvad vil vi opnå med initiativet / hvad skal der komme ud af det? (effekt)

Formålet med dette initiativ er at udarbejde redskaber og samarbejdsmodeller, der kan bruges til at styrke samarbejdet mellem forældre og fagpersonale samt at fremme samskabelse omkring børns trivsel og læring.

Initiativet ventes at have følgende effekter:

- At understøtte børn og unges muligheder for uddannelse og beskæftigelse ved et styrket forældresamarbejde.
- At understøtte forældrene i at være gode rollemodeller.
- At børnenes sproglige udvikling styrkes.
- Forældrene klædes bedre på til at være forældre i det danske samfund.
- Børnene opnår mere støtte i hjemmet.
- Forældrene lærer at have passende forventninger til deres børn. I inddragelsesfasen peges der særligt på forventningerne til, hvilken uddannelse børnene får. Ved at afstemme forventningerne sikres det, at børnene ikke lider nederlag ved at skulle leve op til en forventning om at opnå noget, som umiddelbart kan være svært.

En anden afledt effekt af disse indsatser er netværksskabelse, hvor familierne kan mødes og inspirere hinanden.

Hvad går initiativet ud på / hvilke tiltag skal sættes i gang? (ydelse)

Der er tre initiativer, der alle understøtter udviklingen af forældrekompetencerne, samt forventningsafstemningen mellem forældre og institutioner.

Familieiværksætterne

Som nybagt førstegangsfar forælder står man i en helt ny situation, som kan opleves som både fantastisk og overvældende. Familieiværksætterne har til formål at skabe netværk mellem nybagte forældre og give kompetencer i forhold til forældreskabet.

Hold på cirka otte forældrepar mødes 12 gange i en periode på 1½ år – to gange før fødslen og ti gange efter fødslen. På mødegangene gives information, inspiration og vejledning til en god start på livet som familie. Hver mødegang indeholder temaer, som er relevante for en ny familie. Møderne er tilrettelagt, så der både er faglige oplæg og aktiv deltagelse.

Temaerne er blandt andet økonomi og familieret, barsel og netværksdannelse, barnets sproglige, motoriske og mentale udvikling, trivsel, relationer og familiedynamik. En sundhedsplejerske er gennemgående mødeleder. Alt efter tema er relevante fagpersoner inviteret som oplægsholdere, blandt andet fysioterapeut, pædagoger fra dagtilbud i Aarhus, bankrådgivere og advokater.

Med dette initiativ ønsker vi at øge andelen af borgere fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær, der deltager i Familieiværksætterne.

Familieiværksætterne er et eksisterende initiativ til førstegangsfar forældre i Aarhus Kommune, men hvor der har vist sig udfordringer med rekruttering af familier i Gellerup, Toveshøj og Ellekær.

Det foreslås både at tilpasse det eksisterende familieiværksætterforløb, således at det rummer flere relevante temaer, der er særligt gældende for nogle familier i Gellerup, Toveshøj og Ellekær, blandt andet introduktion til at få et lille barn i Danmark, introduktion til dansk institutionskultur, bedsteforældreinddragelse, sprog, kultur, foreningsliv samt et særligt fællesskabende fokus.

Familieiværksætterne tilpasses, således at indhold, form og deltagerkreds er tilpasset de tre områder.

Det anbefales, at der laves en kortlægning af eksisterende fora for gravide/nye familier for målgruppen, som Familieiværksætterne kan gå i dialog med. Der gøres opmærksom på at Familieiværksætterne pt. er et forskningsprojekt, som forventes at vise de første resultater i slutningen af 2018.

Det udvidede forældresamarbejde

Initiativet tager udgangspunkt i at fremme forældreansvaret ved at understøtte udviklingen af forældrekompetencer. Det foreslås, at initiativet indeholder tre forløb fordelt på henholdsvis vuggestue og børnehave. Der skal udarbejdes et basismateriale, som forløbene skal tage afsæt i.

Forløbenes fokus skal ligge på såvel barnets- som forældrenes nærmeste udviklingszone (i relation til barnet). Det er afgørende, at forløbene relaterer sig til familiernes hverdag og giver redskaber til at håndtere håndgribelige situationer i hverdagen. Familierne skal guides og motiveres til at påtage sig ansvaret i forhold til deres børn.

Det blev i inddragelsesprocessen fremhævet, at der er behov for, at personalet i dagtilbudet får en tydeligere rolle endnu tidligere i forhold til helt praktisk at vise forældrene, hvordan man arbejder med børnenes udvikling generelt og specifikt med sprogstimulering. Ved tilrettelæggelse af forløbene er det afgørende, at de har en form, hvor forældrene ser, hvad pædagoger gør, og bliver inddraget aktivt. Det er ikke altid, at beskeden opfattes korrekt, når kommunikeret mundtligt. Forældrenes egne sprogegenskaber spiller således også ind.

Forløbene skal tilbydes til hele stuen/klassen og ikke kun til udpegede familier. Ideen er, at forløbene skal have en overordnet ramme, hvor der hver gang er fastsat et tema. Disse tema kunne bl.a. være sprog, kost, læring via leg osv.

Initiativet er udarbejdet på baggrund af materiale indhentet i inddragelsesprocessen. Der er hentet erfaringer fra et allerede eksisterende projekt i Ellekær Dagtilbud. Projektet har forløb med udvidet forældresamarbejde fordelt på vuggestue og børnehaver. Familievejlederen i Ellekær Dagtilbud, som har udarbejdet det eksisterende projekt, har været inddraget i udviklingen. Der skal kobles til Familieiværksætterne og bygge videre på den viden, forældrene har fået i dette tilbud, mens børnene var små. Det er de samme temaer, der er brug for at tænke op i alder.

Med henblik på at sikre et tilstrækkeligt vidensgrundlag og handlekompetencer i dagtilbudene vil der blive tilrettelagt kompetenceudvikling for medarbejdere i dagtilbudsafdelingerne. Kompetenceudviklingen vil omfatte uddannelse af et fagligt fyrtårn med særlige viden om vejledning og børn og familier i udsatte positioner og et særligt ansvar for at understøtte tilrettelæggelsen af de konkrete læringsforløb for forældrene. Herudover tilrettelægges der to årlige halvdags kurser (å 3 timer) for den øvrige medarbejdergruppe med fokus sikre et solidt vidensgrundlag og styrkede handlekompetencer i forhold til at tilrettelægge og afholde læringsforløbene for forældrene. Halvdags kurserne tilrettelægges på tværs af dagtilbuddene

med en blanding af interne og eksterne undervisere og en holdstørrelse på ca. 30 personer pr. hold.

Der er i Trigeparkens helhedsplan tre relevante aktiviteter, der skal undersøges nærmere (*Forebyggelse og forældre, Boligsociale familiekurser og "HJÆLP" mit barn er startet i skole*). I forhold til de familiekurser, der udbydes i regi af boligforeninger, vil det også være relevant at kigge på, om der kan samtænkes med Familieiværksætterne, og måske i højere grad kigge på et samarbejde om at rekruttere familier til Familieiværksætterne.

Intro- og overgangsmateriale

Der er peget på behovet for tydelighed i forventningerne til forældrene. Dette initiativ foreslår derfor materiale, der tydeligt beskriver, hvilke forventninger der er til forældrene i en given sammenhæng.

Det foreslås, at der udarbejdes intro- og overgangsmateriale ved følgende dele af barnets opvækst:

- Det lille barn: Introduktion til det at få et barn i Danmark
- Vuggestue: Introduktion til vuggestuelivet
- Børnehaven: Introduktion til børnehaven
- Skole: Introduktion til skolen
- Fritids- og ungdomsskoleområdet: Introduktion til klubber og ungdomsskole
- Fritidsliv

Materialet skal indeholde praktisk information om, hvad der forventes af forældrene i samarbejdet. Det er afgørende, at materialet ikke bliver en løftet pegefing, men en hjælpende hånd.

Materialet til dagtilbud vil f.eks. kunne indeholde information om, at man som forældre deltager i møder og arrangementer, hvornår skal barnet afleveres, hvordan med mad og spisning, og hvilket skiftetøj skal de have med.

Materialet for skole vil f.eks. kunne indeholde materiale omkring, hvad man som forælder deltager i, hvad er lovligt fravær, og hvordan man som forældre støtter sit barns læring ved at skabe gode rammer for at lave lektier i hjemmet.

Det præcise indhold skal udvikles af fagpersoner i Børn og Unge.

Gennemgående for materiale er, at det understreger, at det primære sprog i institutioner og skole er dansk, og det derfor forventes, at både forældre og professionelle gør sig umage for at forstå hinanden.

Formen på materialet kan enten være en folder med skriftlig information, en video, guidelines til fagprofessionelle mm. Det væsentligste er, at materialet udarbejdes så det er et dialogredskab, der præsenteres af en kendt medarbejder i institutionen eller skolen.

Der er i Børn og Unge på nuværende tidspunkt ved at blive udarbejdet materiale i forbindelse med flygtningehandleplansinitiativerne, som har visse ligheder med det materiale, der beskrives i denne pakke. Materialet oversættes til flere sprog. Der produceres film, som vil blive suppleret af et mindre omfangsrigt informationsmateriale i papirform. Det vil være oplagt at se på, om og i hvilket omfang dette initiativ kan tænkes sammen med eller hente inspiration fra det materiale.

Derudover opleves det i driften, at samarbejdet med forældre kan være udfordret af, at meget materiale er af skriftlig karakter, og man dermed ikke når de forældre, der er analfabeter. I Børnecentret har man arbejdet med at lave grafisk materiale til forældrene og samtidig brugt en gennemgående tolk. Derfor bør der i produktet være fokus på det visuelle eller alternativt et særskilt materiale til forældre, der er analfabeter.

Hvem skal stå for initiativer / hvor er det forankret (organisering)

Initiativerne forankres i Børn og Unge.

En generel bemærkning i processen har været, at det er meget vigtigt, at alle tiltag forankres lokalt. Det kan være i skolen, i dagtilbuddet, i foreningernes hus, i sundhedshuset mv – men lokalt. Det er derfor vigtigt, at lokalområdet får medindflydelse på den endelige form og særligt på implementeringen.

Hvad koster initiativet (ressourcer)

Initiativet forudsætter økonomi både til udvikling og personaleressourcer til afvikling af forløbene.

Familieiværksætterne

Udvikling af initiativet til målgruppen i Gellerup, Toveshøj og Ellekær samt deltagelse af flere familier, således at der vil blive omfattet 20 procent flere familier i byen, vil medføre et behov for ekstra ressourcer på 550.000 kr. Beregningen er lavet på to sundhedsplejeområder – Nordvest og Sydvest, da Sundhedsplejen har en organisering, hvor Gellerup, Toveshøj og Ellekær fordeler sig ind i de to områder. Derfor må man forvente udgifterne er lidt højt sat, da de tager udgangspunkt i de data, der er tilgængelige for disse to områder, og fordi det præcise tal førstegangsfødende i Gellerup, Toveshøj og Ellekær ikke er registreret i sundhedsplejen.

Koordinatorer til SV: Timer til FIV:	Ti-mer/uge	Sats pr. måned*	Antal personer	Udgift
1 konsulentløn i 1 måned:	37,00	45.833	1,00	45.833
Konfrontationstimer SP koordinator**:	2,50	41.273	6,00	16.732
Overheadtimefaktor pr. konfrontationstime:	0,61	41.273	6,00	4.084
Samlet koordinatorudgift 1 måned:	3,11			66.650
Administrativt overhead (et bud på 5%)**				3.332
Driftsudgift (20% af FIV driftsudgiften)				480.000
Samlet udgift i Vest Aarhus (20% FIV) første år:				549.983

* Grundsatsen 2018-priser: = Månedgrundlag for en sundhedsplejerske + overhead for afledte personalerudgifter

**) Beregnet som 6 sundhedsplejersker med i alt (2,5 timer/uge x 6) = 15 timer/uge

***) Svarer til ca. ½ uges arbejde

Det udvidede forældresamarbejde

Udgifterne til udvikling af forløbene for vuggestuer og børnehaver, afholdelse af vejledningsgrupper samt kompetenceudvikling er i størrelsesordenen ca. 700.000 kr. årligt med ekstra opstartsomkostninger det første år. Bemærk udgifterne er beregnet for alle udsatte boligområder. Det vil sige ud over Gellerup, Toveshøj og Ellekær, er det også Skovgårdsparken og Langkærparken.

(2018-priser)	2018	2019	2020	2021
Kompetenceudvikling*				
Uddannelse af vejledere*	185.000	30.000	30.000	30.000
Kompetenceudvikling til medarbejdere	48.000	48.000	48.000	48.000
<i>I alt</i>	<i>233.000</i>	<i>78.000</i>	<i>78.000</i>	<i>78.000</i>
Udmøntning				
Afholdelse af vejledningsgrupper (estimeret 54 grupper)	585.000	585.000	585.000	585.000
<i>I alt</i>	<i>585.000</i>	<i>585.000</i>	<i>585.000</i>	<i>585.000</i>
Udvikling, koordinering, materiale m.v.				
Udvikling, koordinering og evaluering	50.000	30.000	30.000	40.000
Udgifter til materialer m.v.	20.000	10.000	10.000	10.000
<i>I alt</i>	<i>70.000</i>	<i>40.000</i>	<i>40.000</i>	<i>50.000</i>
I alt	888.000	703.000	703.000	713.000

* Bemærk at der er overlap i forhold til uddannelsen af vejledere i initiativ 5 om tilbud til børn fra 1-3 år, som ikke går i dagtilbud

** Bemærk at der er delvist overlap til kompetenceudvikling i initiativ 5 om tilbud til børn fra 1-3 år, som ikke går i dagtilbud, hvad angår kompetenceudvikling til medarbejdere i vuggestueafdelinger/grupper.

Intro- og overgangsmateriale

Der vil være udgifter i mindre omfang til udvikling og trykning af overgangsmateriale, som skal afklares nærmere.

Vurdering af initiativet i forhold til kriterier for prioritering af initiativer

- Initiativerne skal forankres lokalt i institutioner/skoler, hvor forældrene kommer til dagligt, og hvor de har tillid til personalet, erfaringer viser, at dette er afgørende for rekruttering og resultater.
- Forskningen peger på, at fællesskabelse og øget forældreinvolvering har stor betydning for børns udvikling og trivsel, der lægges derfor vægt på, at forældre og børn er aktivt deltagende, og der arbejdes sammen om en given udfordring. På den måde sikres det, at forældrene føler sig inddraget og er bevidste om deres rolle.
- En af grundelementerne i initiativet om det udvidede forældresamarbejde er, at tilbuddet er for alle, og at ingen prikkes til at deltage – målgruppen bliver dermed også hele forebyggelsestrekanten.
- Både initiativet om det udvidede forældresamarbejde og intro- og overgangsmaterialet skal have en basis struktur, men skal kunne tilpasses de enkelte områder/institutioner/forældregrupper, således at indsatsens relevans sikres.

10. Fokus på forældrene i de unges uddannelsesvalg

Beskrivelse af initiativet

Forældrevejledning er et vigtigt tema, og mange erfaringer viser, at ved at arbejde målrettet med forældrene, lykkes vi i højere grad med børnene.

Alle forældre ønsker det bedste for deres børn, herunder også at de får en uddannelse. I dagtilbud, folkeskole og på fritids- og ungdomsskoleområdet (FU) er der fokus på en helhedsorienteret dialog med forældre blandt andet om deres barns uddannelsesparathed og valg af ungdomsuddannelse.

For mange forældre kan uddannelsessystemet være svært at navigere rundt i, og de ved ofte ikke, hvad der forventes af dem.

Dette initiativ skal understøtte forældrene i deres stræben efter

- at gøre deres børn uddannelsesparate (herunder hvad der skal til for at blive uddannelsesparat)
- at kvalificere deres børns valg af ungdomsuddannelse (herunder hvilke valg der skal træffes og hvornår, samt hvilke muligheder der er)

Eksisterende initiativer

I Børn og Unge anvendes KvaS-Vital¹ som helhedsorienteret forståelsesramme i forhold til elevernes faglige, personlige og sociale kompetencer. KvaS-Vital kan bl.a. danne grundlag for en systematisk og helhedsorienteret dialog vedrørende elevernes uddannelsesparathed, og dermed også afsæt for de fagprofessionelles vurderinger af elevernes uddannelsesparathed, når de når til 8. og 9. klasse samt til dialog med børnene/de unge og deres forældre.

Aarhus Kommune har i samarbejde med Københavns Kommune gennemført første fase af et udviklingsprojekt omkring udvikling og afprøvning af Udvikling i Livsfærdigheder (UiL)², som er et redskab, som giver den enkelte elev mulighed for at udtrykke, hvordan han/hun oplever sig selv i forhold til personlige og sociale kompetencer. Disse elevudsagn er efterfølgende værdifuld information til den videre dialog mellem elev, lærer og forældre omkring for eksempel uddannelsesparathed. Anden fase af udviklingsprojektet er en videreudvikling og afprøvning af redskabet – tæt koblet til den opfølgende dialog mellem elev, lærer og forældre. Fire skoler og et FU-område afprøver aktuelt dialogmodellen til tidlig uddannelsesparathed ind i en pædagogisk didaktisk praksis.

Styrket forældrevejledning i udskolingen: I øjeblikket udvikler og afprøver man på tre skoler/FU områder i Aarhus nye måder at have forældresamarbejde på i udskolingen, blandt andet dialoger med afsæt i KvaS-Vital. Projektet er et 'tidlig indsats projekt', der forventes afsluttet november 2018.

Indsatsen 17i17 har over en 3-årig periode fulgt en 7. klasse fra 2014, hvor eleverne to gange årligt i en uge har deltaget i forskellige erhvervsrettede undervisningsforløb som f.eks. virksomhedsbesøg, forløb på erhvervsskolerne og virksomhedspraktikker. Omdrejningspunkterne for indsatsen har været en tæt dialog og sparring med de unge, individuelle, målrettede og håndholdte forløb med et kontinuerligt fokus på at støtte og udfordre de unge vedrørende uddannelses- og jobvalg. Ved tilmeldingerne til ungdomsuddannelserne 1. marts

¹ Udviklet af Jan Tønnesvang, professor i psykologi på Aarhus Universitet. KvaS-Vital er funderet i vitaliseringspsykologien og udmøntes i modellen for kvalificeret selvbestemmelse samt vitaliseringsmodellen.

² 'Udvikling i Livsfærdigheder': Et IT-baseret spørgeskemaværktøj, som kan anvendes til at undersøge elevernes udvikling i forskellige "livsfærdigheder" – såsom selvtilid, samarbejdsevner, motivation, vedholdenhed og kritisk tænkning.

2017 viste tallene, at ca. 30 pct. af de unge, der deltog i 17i17 valgte en erhvervsrettet ungdomsuddannelse.

Børn og Unge og Sociale Forhold og Beskæftigelse har allerede et tæt og veletableret samarbejde med skolerne og ungdomsuddannelserne i udskolingsnetværket, hvor alle initiativer drøftes og koordineres, også de initiativer, som er rettet mod forældrene, og skal klæde dem på til at kunne hjælpe deres børn med at navigere rundt i uddannelsessystemet.

Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) i Sociale Forhold og Beskæftigelse lægger løbende materiale (kaldet Forældrespots) ud til forældrene. Forældrespots er et tilbud fra 7. klasse og frem. Forældrespots består af 4 trin, der løbende henover skoleåret giver inspiration til aktuelle emner, der er relevante, når samtalen derhjemme falder på valg af uddannelse og job. Forældrespots indeholder desuden invitationer til uddannelsesrettede arrangementer på den lokale skole samt til større arrangementer forankret i byen. Indsatsen understøttes af en app, der er oversat til engelsk, arabisk, somali og farsi.

De unges uddannelsesparathed vurderes fra 8. klasse og frem. Hvis et barn vurderes foreløbig ikke uddannelsesparat, vil forældre og barn automatisk blive inviteret til en samtale, hvor både skole, FU og UU deltager. Uddannelsesparathedsvurderingen vil altid ske ud fra en vurdering af både faglige, personlige og sociale forudsætninger. Til samtalen skal barnet, forældrene, skolen, FU og UU sammen finde ud af, hvordan de bedst muligt samarbejder om at støtte det enkelte barn i en positiv udvikling samt sætte ind med særlige indsatser, hvor det vurderes nødvendigt.

Udvidet dialog med forældre i Gellerup, Toveshøj og Ellekjær:

Det er vigtigt, at dialogen med forældrene er helhedsorienteret, som handler om faglige, sociale og personlige kompetencer hos de unge. Dialogen forholder sig til både den unges udfordringer og potentiale – herunder styrker og fremadrettede læringsmål. Den unge skal gerne have et realistisk billede af egne muligheder, samt hvilke kompetencer der skal arbejdes mere med.

Det er vigtigt, at de unge selv har en stemme i deres egen udviklingsproces, og derfor skal dialogen med og omkring de unge tage udgangspunkt i de unges motivation for videre læring og uddannelse.

Det betyder, at der generelt er et behov for at styrke dialogen mellem skole/FU og elev/forældre omkring både det at blive uddannelsesparat og den unges valg af ungdomsuddannelse. Denne dialog kan med fordel tage afsæt i KvaS-Vital med fokus på, at børnene og de unge dels skal tilegne sig viden og færdigheder, dels skal udvikle en forståelse af sig selv i forhold til deres omverden. Målet er, at børnene og de unge bliver afprøvede så bredt og forskelligartet, at deres kompetencer og erfaringshorisont udvikles så godt som muligt, hvorved de bliver uddannelsesparate og kvalificeres til at vælge ungdomsuddannelse. Det er vigtigt, at denne dialog starter så tidligt som muligt – helst allerede på mellemtrinnet. Erfaringer fra den nuværende afprøvning af vurderings- og dialogredskab på mellemtrinnet kan med fordel drages ind i det videre arbejde med at styrke dialogen mellem skole/FU og forældrene omkring deres børns uddannelsesparathed og valg af ungdomsuddannelse. Desuden kan erfaringer og konkrete redskaber fra tidlig indsats projektet 'styrket forældrevejledning i udskolingen' være med til at kvalificere dialogen med elever og forældre i udskolingen.

De gode erfaringer fra 17i17 viser, at en målrettet indsats i et begrænset område kan skabe en positiv effekt i forhold til at nuancere de unges uddannelsesvalg. I 17i17 fik de unge flere

billeder på, hvad man kan uddanne sig til, og det var tilsyneladende med til at nuancere deres efterfølgende valg af ungdomsuddannelse.

Derudover peges der på et behov for at kunne kommunikere både skriftligt og visuelt med forældre. Der er en gruppe af forældre, som har svært ved at navigere i både det materiale, der sendes (indbydelser etc.), men også det materiale der henvises til og snakkes om på møder. Det kan med fordel udvikles et understøttende visuelt materiale til dialog med forældrene. Her kan der kigges på flygtningeinitiativet "samtaletkort", hvor der er produceret en række billedkort til at understøtte frontmedarbejdernes modtagelse af flygtninge.

FU (MBU) kan tænkes ind i forhold til kontakten til forældrene, og der kan udvikles initiativer, der har fokus på styrke kontakten til familier med henblik på at styrke de unges uddannelsesvalg.

Baggrund og rammer for initiativet

Inddragelsesprocessen har peget på et behov for, at forældrene klædes bedre på til at støtte deres børn med dels at blive uddannelsesparate, dels at finde rundt i uddannelsessystemet. Dette sker ved at styrke dialogen mellem skole og hjem og ved at kvalificere de unges valg af ungdomsuddannelse – ved blandt andet at præsentere de unge og deres forældre for hele spekteret af mulige uddannelser.

Hvad vil vi opnå med initiativet / hvad skal der komme ud af det? (Effekt)

Initiativet er rettet mod de forældre/familier, der har svært ved at støtte deres børn i at vælge ungdomsuddannelse og efterfølgende jobmuligheder.

Formålet er at sikre, at disse forældre bliver klædt på til dels at gøre deres børn uddannelsesparate, dels at understøtte deres børn i at træffe et reflekteret uddannelsesvalg. På den måde kan forældrene deltage i de unges muligheder for at vælge en uddannelse, de er kvalificeret til og dermed på sigt opnå beskæftigelse.

Hvad går initiativet ud på / hvilke tiltag skal sættes i gang? (Ydelse)

Som beskrevet under beskrivelsen af initiativet, har UU allerede tilbud henvendt til forældre, hvis børn står over for at afslutte folkeskolen.

Ligeledes har skoler og FU i dag indsatser, der skal gøre børnene og de unge lærings- og uddannelsesparate og kvalificere deres valg af ungdomsuddannelse.

Idet behovet for forældrerettede materialer er nævnt flere gange i inddragelsesprocessen, tyder det på, at der er et behov for at målrette de eksisterende tilbud til området.

- Udvikling af informationsmateriale
- KvaS-Vital som dialogredskab til uddannelsesparathed
- Inspiration fra eksisterende tiltag i forhold til, hvordan man vejleder forældre i, hvordan man bedst muligt understøtter deres barns vej til ungdomsuddannelse.

Hvem skal stå for initiativer / hvor er det forankret (Organisering)

Initiativerne skal forankres hos MBU i et samarbejde med relevante afdelinger i MSB, fx UU.

Hvad koster initiativet (Ressourcer)

Udviklingsarbejdet af det forslåede materiale, samt opkvalificeringen af personalet kræver ekstra ressourcer, men den fremadrettede drift burde kunne klares inden for eksisterende budget.

Vurdering af initiativet i forhold til kriterier for prioritering af initiativer

- Det eksisterende materiale dækker det grønne/gule område, mens dette initiativ også skal medtænke det gule/røde område af forebyggelsestrekanten. Derved understøtter initiativet projektets mål om at skabe de samme muligheder for alle børn og unge i Aarhus Kommune.
- Initiativet er en tilføjelse til allerede eksisterende tiltag og kan derfor implementeres derigennem.

11. Sundhed og forebyggelse for den gravide og barnet

Beskrivelse af initiativet

Gravide i Gellerup, Toveshøj og Ellekær modtager et tilbud om svømning og træning i Tovshøjskolens svømmehal med en fysioterapeut. Samtidig tilbydes kvinderne et livsstilsforløb hos Folkesundhed Frydenlund.

Der arbejdes således med sundhedsfremme og tidlig indsats gennem kommunale sundhedstilbud. For at fastholde de nye, gode vaner arbejdes der med opbygningen af fællesskab og relationer blandt kvinderne samt udslusning til det lokale foreningsliv.

Tilbuddet udvikles i samarbejde med jordemødrene, Folkesundhed og sundhedsplejen. Tilbuddet fortsætter efter fødslen med svømning eller anden form for motion og mad og måltider for mødre og børn.

Baggrund og rammer for initiativet

Vi ved, at sundhedstilstanden i udsatte boligområder, herunder Gellerup, Toveshøj og Ellekær, i form af levetid, fysisk og psykisk helbred er dårligere end resten af resten af Aarhus. En stor andel af aarhusianerne i de udfordrede boligområder oplever således at have et dårligt helbred (27 procent), dårlig trivsel (41 procent) og et højt stressniveau (45 procent). Der er flere motionsuvante og overvægtige og hele 43 procent, som angiver at have to eller flere kroniske sygdomme*.

Det er således nærliggende at antage, at en sundhedsfremmeindsats, som fokuserer på tidlig indsats, og som gennemføres i et samarbejde på tværs af sektorer, tæt på hverdagslivet og lokale fællesskaber, ville kunne understøtte gravide kvinder i at bringe sundere vaner ind i familien.

Mange gravide kvinder med anden etnisk baggrund bevæger sig meget lidt og har derfor både en øget risiko for overvægt samt risiko for at udvikle gestationel diabetes. Kvinder, som ikke bevæger sig under graviditeten, og som er overvægtige, har en øget risiko for at få diabetes under graviditeten. De har senere en øget risiko for at udvikle type 2 diabetes. Børnene er i risiko for senere i livet at få type 2 diabetes.

Gravid og Sund er et nuværende tilbud til overvægtige kvinder (BMI>27), hvor de træner i bassin ledet af en fysioterapeut. Det er denne indsats, der planlægges udvidet i et samarbejde mellem jordemødrene, Folkesundhed og sundhedsplejen.

De gravide har glæde af at svømme med andre kvinder i samme situation, og de får en mulighed for at bevæge sig og påvirke barnet. Tilbuddet vil skabe rammerne for en tidlig sundhedsfremmende indsats med fokus på fællesskaber kvinderne imellem.

Hvad vil vi opnå med initiativet / hvad skal der komme ud af det? (effekt)

Målet er, at

- få flere kvinder til at bevæge sig og skabe en glæde ved motion, som vil smitte af på børnene og hele familien.
- motionsvaner indbygges i familien, hvilket kan forebygge livsstilssygdomme senere i livet.
- fællesskabet, som opstår mellem de gravide kan fortsætte efter graviditeten, hvor kvinderne kan støtte hinanden i den nye livsstil.

Hvad går initiativet ud på / hvilke tiltag skal sættes i gang? (ydelse)
<ul style="list-style-type: none">• Målgruppen er den gruppe af kvinder, som på nuværende tidspunkt tager imod motionstilbuddet i Gravid og Sund. Denne målgruppe skal udvides.• Der skal indsættes flere ressourcer til træningen og efterfølgende livsstilsforløb.• Det vil være naturligt at udvide initiativet til også at omfatte de lokale idrætsforeninger, som vil kunne bidrage med tilbud til familier, børn og unge med fokus på at fastholde nye sunde vaner.
Hvem skal stå for initiativer / hvor er det forankret (organisering)
<p>Folkesundhed varetager i øjeblikket det nuværende initiativ "Gravid og Sund", og samarbejder med jordemødrene om indsatsen.</p> <p>Med henblik på at sikre et længerevarende forløb for kvinderne også efter de har født, er der ønske om at udvide samarbejdet til sundhedsplejen. Et nyt projekt Face-It er i øjeblikket under udvikling i et muligt samarbejde mellem MBU og MSO. FACE-IT projektet udvikler, implementerer og evaluerer en ny sundhedsfremmende intervention rettet mod mødre med tidligere gestationel diabetes og deres familier. Såfremt dette initiativ realiseres skal 'Gravid og Sund' kobles hertil, så der sikres et koordineret tilbud til kvinderne både før og efter fødslen.</p>
Hvad koster initiativet (ressourcer)
<p>Der vil være behov for ressourcer til et ekstra hold til sundlivsstilsforløb, herunder:</p> <ul style="list-style-type: none">• En fysioterapeut på 6 timer om ugen• En sundhedskonsulent på 6 timer om ugen <p>Hertil kommer eventuelle ekstra ressourcer til sundhedsplejen til opsporing af mødre for, hvem tilbuddet er relevant. Dette afhænger af beslutningen omkring Face-It og dermed realiseringen af den efterfødselsindsats, der er planlagt herunder.</p> <p>Implementeringen kræver derudover et stort fokus på udviklingen af samarbejdet mellem sundhedsplejen, Folkesundhed og jordemødrene. Derudover vil samarbejde med idrætsforeninger til fastholdelse og udslusning også være nødvendigt.</p>
Vurdering af initiativet i forhold til kriterier for prioritering af initiativer
<ul style="list-style-type: none">• Der har tidligere været tilbud til kvinder med anden etnisk baggrund om svømning med stor succes.• Der kan også tænkes i andre motionsformer end svømning, alt efter målgruppens ønsker og behov.• Initiativet vil bidrage til at mødre vil være med til at skabe sunde vaner for familierne og indgå i fællesskaber i området.

12. Kom godt i gang – en håndholdt sundhedsfremmeindsats

Beskrivelse af initiativet

Gennem et tættere samarbejde mellem MBU, MSB og MSO skal initiativet understøtte, at forældre, der har behov for en særlig sundhedsfremmende indsats, bliver henvist til Folkesundhed Aarhus og tilbud i regi af sundhedsplejen. Her tilbydes et håndholdt sundhedsforløb, der skal give deltagerne mulighed for at forbedre deres egen fysiske og psykiske sundhed som et fundament for at støtte deres børn trivsel og udvikling.

Indsatsen tilpasses de enkelte forældre/familiers behov. De individuelle tilbud, gruppeforløb og familieaktiviteter tager afsæt i forældrenes/familiens ressourcer og handlekompetencer samt i de sociale relationer, netværk, foreninger og fysiske rammer, der findes i lokalområdet. Der vil også ske brobygning til øvrige sundhedstilbud, hvis det er relevant.

Baggrund og rammer for initiativet

Byrådets visioner for kvaliteten af Aarhus Kommunes indsatser rækker på tværs af blandt andet børne- og ungeområdet, socialområdet, beskæftigelsesområdet og sundhedsområdet.

Ambitionen er:

”At alle borgere skal opleve bedre sundhed og trivsel, uddannelse og beskæftigelse samt deltage i fællesskaber. Samtidig skal uligheden mellem de sårbare / udsatte grupper af borgere og alle andre mindskes.” (Målformulering i B2018).

Inddragelsesprocessen har vist, at der er behov for initiativer, der understøtter forældrene i deres forælderoller, og det er af afgørende betydning, at forældrene bliver i stand til at understøtte deres børn i et større omfang end i dag.

Forældres fysisk og psykisk sygdom kan være en væsentlig barriere for børns muligheder og udvikling, familiens generelle trivsel og forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet. Vi ved, at sundhedstilstanden i udsatte boligområder, herunder Gellerup, Toveshøj og Ellekær, i form af levetid, fysisk og psykisk helbred er dårligere end resten af resten af Aarhus. En stor andel af aarhusianerne i de udfordrede boligområder oplever således at have et dårligt helbred (27 procent), dårlig trivsel (41 procent) og et højt stressniveau (45 procent). Der er flere motionsuvante og overvægtige og hele 43 procent, som angiver at have to eller flere kroniske sygdomme*.

Det er således nærliggende at antage, at en håndholdt sundhedsfremmeindsats, der gennemføres i tværmagistratsligt samarbejde, tæt på hverdagslivet og lokale fællesskaber, ville kunne understøtte forældre i deres forælderolle.

*<https://www.aarhus.dk/~media/Dokumenter/Sundhed-og-Omsorg/PDF/Sundhed-og-sygdom/Sundhedspolitik-2015-18/Analyser-til-hjemmeside-socialt-udfordrede-boligomraa-der.pdf>.

Hvad vil vi opnå med initiativet / hvad skal der komme ud af det? (effekt)

Initiativets formål

I et tværmagistratsligt samarbejde og med afsæt i de sociale relationer, netværk og fysiske rammer, der findes i lokalområdet, skal et håndholdt sundhedsfremmetilbud sikre, at mindre ressourcestærke forældre får mulighed for at arbejde med fysisk og psykisk sundhed for derigennem at få et fundament til at forbedre deres børns trivsel og udvikling.

Effektmål

- At forældres fysiske og psykiske sundhed forbedres
- At familiens generelle sundhed og trivsel forbedres
- At flere familier er aktive i fællesskaber og foreningsliv
- At forældre, i højere grad end tidligere, er i stand til at støtte op om deres børn og de indsatser, som sker i blandt andet dagtilbud og skole
- At børnenes trivsel og udvikling forbedres

Hvad går initiativet ud på / hvilke tiltag skal sættes i gang? (ydelse)

Det skal udvikles et samarbejde mellem MSB, MBU og MSO, der sikre smidig brobygning og tværmagistratsligt samarbejde om udvalgte familiers sundhed og trivsel. Helt konkret skal der udvikles arbejds gange, der sikrer, at

- de rette forældre/familier henvises til relevante sundhedsfremmende tilbud i Folkesundhed Aarhus samt i sundhedsplejen og skolesundhedsplejen, hvor barnets behov bliver udgangspunkt for familiens ønske om forandring
- sundhedsfremmetilbuddene til familierne er fleksible og kan tilpasses de enkelte familier ud fra ressourcer og behov
- samarbejde mellem MBU, MSB og MSO giver mulighed for løbende tilpasning/målbretning af indsatsen til de enkelte forældre eller familie
- brobygning til øvrige sundhedstilbud er velfungerende (egen læge, sygehus, o.a.)
- forældre/familien med særlige udfordringer i forhold til fremmøde og deltagelse får en særlig håndholdt indsats (Social Sundhed)
- der arbejdes med fastholdelse af nye vaner og brobygning til foreningsliv og civilsamfundsindsatser (Foreningsbrobygger)

I Folkesundhed Aarhus bygges indsatsen til forældrene op omkring et individuelt tilpasset sundhedsfremmende tilbud, som består af en bred vifte af individuelle samtaler, gruppeforløb, familieaktiviteter og brobygning til andre sundhedstilbud.

Indsatsen kobles til lokale aktiviteter, civilsamfund og foreningsliv, og det ville være oplagt at bruge de muligheder for etablering af fællesskaber, der er beskrevet i initiativet *'Gellerup giver Genlyd'* under initiativet "Flere foreningsaktive børn og unge".

De sundhedsfremmende tilbud tilpasses den enkelte og kan eksempelvis omhandle følgende temaer:

- At leve med DM2/hjertekarsygdom/KOL/kræft/lænderyg smerter
- Smertehåndtering
- Stress og depression
- Søvn
- Robusthed
- PTSD
- Rygestop
- Alkohol, hvornår er det for meget?
- Familiens sundhed
- Fysisk aktivitet, hvor meget skal der til?

- Kommunikation
- Balance mellem aktivitet og hvile
- Små skridt og redskaber til at arbejde med sundhedsvaner
- Sund mad
- Praktisk madlavning
- Motion og bevægelse
- Udslusning/vejen videre
- o.a.

Hvem skal stå for initiativer / hvor er det forankret (organisering)

Opsporing af familierne

Identificering af de forældre/familier, der skal tilbydes det særlige håndholdte forløb sker i samarbejde med MBU og MSB og kan kobles til initiativet "Samarbejde og fællesskabelse – fælles sprog for samarbejdet mellem de professionelle".

Herudover har Sundhedsplejen, der ser 99 procent af alle familier, en central rolle i forhold til opsporing af de familier, der har behov for en særlig indsats. Herved kan det sikres, at de håndholdte forløb startes op som en naturlig forlængelse af normalindsatsen i nærmiljøet.

Håndholdte sundhedsforløb

Folkesundhed Aarhus Frydenlund/Vest/Midt (MSO) og Sundhedsplejen (MBU) er udførende på de sundhedsfremmende indsatser i form af håndholdte og individuelt tilpassede forløb.

Hvad koster initiativet (ressourcer)

Implementeringen kræver et forstærket samarbejde mellem MBU, MSB og MSO.

Det vurderes, at en fuldtidsstilling (ca. 400.000 kr.) vil kunne sikre et håndholdt sundhedsfremmeforløb for ca. 25-40 forældre (familier) om året. Medarbejderen ansættes i en delt stilling mellem MSO og MBU.

13. Udvidet brug af socialpædagogisk SFO-friplads til børn, der bor i udsatte boligområder

Beskrivelse af initiativet

Initiativet sigter mod at få flere børn fra udsatte boligområder til at gå i SFO og derved styrke deres dansksproglige udvikling og inspirere til et aktivt fritidsliv.

Baggrund og rammer for initiativet

En del af de børn, der bor i Gellerup, Toveshøj eller Ellekær og går i 0.-3. klasse er ikke tilmeldt SFOen på deres skole. Tovshøjskolen er en heldagsskole har derfor ikke en SFO. Andelen, der er tilmeldt SFO, varierer fra skole til skole og fra år til år. For **Ellekærskolen** ser tallene sådan ud:

Elevtal i SFO	Skolen 2015/16	Skolen 2016/17	Skolen 2017/18	Kommunen 2017/18
Andel elever i 0. klasse indskrevet i SFO	63,2%	73,7%	81,8%	96,6%
Andel elever i 1. klasse indskrevet i SFO	66,7%	65,4%	80,8%	96,5%
Andel elever i 2. klasse indskrevet i SFO	52,6%	63,6%	64,0%	96,0%
Andel elever i 3. klasse indskrevet i SFO	77,3%	54,9%	69,6%	90,8%
Andel elever i 4. klasse indskrevet i SFO	38,5%	75,0%	48,0%	-

Datakilde: Børn og Unges administrative systemer

Hvad vil vi opnå med initiativet / hvad skal der komme ud af det? (effekt)

Målet med initiativet er, at flere 0.-3.klasses børn, der er bosat i de udsatte boligområder, får en SFO-plads og derigennem henter inspiration til et aktivt fritidsliv. For børn, der kommer fra hjem, hvor der ikke tales dansk, vurderes en SFO-plads også at være til gavn for børnenes dansksproglige udvikling.

Der kan følges op på målet i forbindelse med de årlige skolestatistikker mv. og i kvalitetsrapporterne.

Hvad går initiativet ud på / hvilke tiltag skal sættes i gang? (ydelse)

Initiativet omfatter et hovedforslag (forslag 1) og nogle mindre forslag:

1. Udvidet brug af socialpædagogisk SFO-friplads

Færre børn med bopæl i Gellerup, Toveshøj og Ellekær går i SFO sammenlignet med børn fra resten af kommunen.

Det vurderes, at den pris, forældrene skal betale for SFO-pladsen efter evt. fripladstilskud har indflydelse på forældrenes tilbøjelighed til at vælge SFO'en til som fritidstilbud. Derfor foreslås afsat midler til en markant udvidet brug af socialpædagogisk friplads til SFO-pladser. Forslaget sigter særligt mod familier i de udsatte boligområder, som ikke har fuld økonomisk friplads, og hvor forældrebetalingen forhindrer, at barnet tilmeldes SFO'en på den skole, hvor barnet går.

Aarhus Kommune benytter i forvejen en nedsat forældrebetaling på klubområdet for at sikre at flere børn og unge i udsatte boligområder får mulighed for at deltage i fritidstilbud. Således har nedenstående klubber reduceret kontingent:

- Klub2teket (Hasle)

- Klubben Rosenhøj
- Klub/Legeplads i Gellerup
- Klub3 – Ungemiljøet (Louisevej, Brabrand)
- Klub/Legeplads i Toveshøj
- Fritidshuset Ellekær

Fritidsklub for 4.-6. klasse koster normalt 718 kr. pr. *måned*.

Fritidsklub med reduceret kontingent for 4. - 6. klasse koster 211 kroner pr. *år*.

Ungdomsklub for 7. klasse til 18 år koster normalt 253 kr. pr. *måned*.

Ungdomsklub med reduceret kontingent for 7. klasse til 18 år: 110 kroner pr. *år*.

Forslaget om øget brug af socialpædagogisk friplads på SFO-området er inspireret af det nedsatte klubkontingent, som har vist sig at have betydelig indflydelse på medlemstallet. På SFO-området sigtes med forslaget efter at opnå en tilsvarende effekt ved at benytte de fripladsinstrumenter, der kendes i forvejen, og som har samme effekt: Forældre skal betale mindre for at deres børn får et fritidstilbud.

Samtidig skal skolerne, hvor børnene fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær går i skole, sikre, at børn og forældre har kendskab til skolens SFO, og hvad børnene kan få ud af at gå i SFO, herunder i ferieperioderne.

2. Straksafklaring af muligheden for friplads

Det foreslås, at det gøres muligt at lave en "**straksafklaring**" af muligheden for friplads på den enkelte skole, som bistår med indskrivningen. Spørgsmål om økonomisk friplads rettes til Pladsanvisning og Elevadministration i Børn og Unge. Spørgsmål om socialpædagogisk friplads rettes til Socialforvaltningen i Sociale Forhold og Beskæftigelse. Der foreslås udarbejdet en vejledning til skolernes administration om, hvordan og til hvem de kan henvende sig i forbindelse med hjælp til forældre i forbindelse med skoleindskrivningen.

3. Kommunikationsfagligt eftersyn

Aarhus Kommune skriver til forældrene til skolebegyndere i forbindelse med skoleindskrivning. Tvivl hos forældrene om friplads og takster kan betyde, at forældrene er tilbageholdende med at tilvælge en SFO-plads til deres barn. Det foreslås derfor, at Kommunikation giver teksterne til forældre i forbindelse med skoleindskrivning et **kommunikationsfagligt serviceeftersyn**, så teksterne bliver så klare og vejledende som muligt. Det vurderes at kunne ske inden for eksisterende budgetter.

Hvem skal stå for initiativer / hvor er det forankret (organisering)

1. Forslaget om øget brug af socialpædagogisk friplads til SFO foreslås forankret i Socialforvaltningen i Sociale Forhold og Beskæftigelse i samarbejde med Pladsanvisning og Elevadministration i Børn og Unge.
2. Forslaget om fripladser forankres i Pladsanvisning og Elevadministration, som administrerer de økonomiske fripladstilskud. Socialforvaltningen inddrages for så vidt angår socialpædagogiske fripladser.
3. Det kommunikationsfaglige eftersyn forankres i Kommunikation, der i samarbejde med Pladsanvisning og Elevadministrationen gennemfører eftersynet.

Hvad koster initiativet (ressourcer)

1. Der er ikke foretaget beregning af de økonomiske konsekvenser af en øget brug af socialpædagogisk friplads til SFO. Konsekvenserne vil bl.a. afhænge af, i hvilken grad der er lovhjemmel til at udvide brugen af socialpædagogiske fripladser i forhold til i dag, og i hvilken grad efterspørgslen vil stige som følge af de nye muligheder. Derfor foreslås afsat en ramme på fx 3 mio. kr. til formålet med henblik på at indhente erfaringer, der kan fastlægge et relevant niveau.
2. Forslaget om hurtigere afklaring af fripladser kan gennemføres inden for eksisterende rammer. Det omhandler ydelser, som forældrene i forvejen er berettiget til at modtage.
3. Det kommunikationsfaglige eftersyn vurderes at kunne gennemføres inden for eksisterende rammer.

Vurdering af initiativet i forhold til kriterier for prioritering af initiativer

Initiativet sigter overordnet mod, at flere børn bliver en del af et fællesskab på deres skole ved at blive en del af skolens SFO.

Den præcise effekt af initiativet er usikker. Der er dog erfaring for, at et nedsat klubkontingent tiltrækker flere medlemmer, så man kan formode, at der også er en sammenhæng mellem prisen for en plads i SFO og antallet af børn med en plads i SFO.

14. Klassefællesskab for alle

Beskrivelse af initiativet

Initiativet går ud på at udvikle et tiltag, som kan bidrage til at opbygge klassefællesskaber, hvor alle børn føler sig inkluderet i forhold til skoledagen, SFO, legeaftale, fødselsdage, fritidsaktiviteter mv.

Baggrund og rammer for initiativet

I Tovshøjskolens og Ellekærskolens distrikter er det omkring 20 procent af børnene, som går på den lokale folkeskole. I det gamle Nordgårdsskolens distrikt er det godt 40 procent, som går på distriktsskolen, som er Gammelgårdsskolen, Åby Skole, Sødalskolen, Engdalskolen, Ellekærskolen eller Tovshøjskolen. Hovedparten af børnene i Gellerup, Toveshøj og Ellekær går dermed i skole uden for deres lokalområde, fordi forældrene har benyttet sig af de frie skolevalg, fordi børnene er henvist til anden skole på grund af manglende danskundskaber, eller deres forældre har sendt deres børn på privatskole.

Baggrunden for initiativet er, at der på inddragelsesmøder er kommet frem, at børn fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær oplever, at de ikke indgår i klassefællesskaber på samme måde som de lokale børn, som bor tæt på skolen. Det er kommet frem i inddragelsesprocessen, at børnene fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær kan opleve, at det er svært at lave legeaftaler med klassekammerater, deltagelse i fødselsdage i klassen kan også være svært, ligesom deltagelse i fritidsaktiviteter med klassekammeraterne kan være forbundet med hindringer.

Der peges på i inddragelsesmøderne, at det kan være hindringer som den geografiske afstand i forhold til kørsel, men det kan også være bekymring i forhold til, hvad børnene får at spise, ligesom det kan være forbundet med utryghed for børn og forældre fra de omkringliggende områder at komme i Gellerup, hvis de ikke er kender området.

Hvad vil vi opnå med initiativet / hvad skal der komme ud af det? (effekt)

Formålet med initiativet er at udvikle et tiltag, som styrker klassefællesskabet, således at alle børn i højere grad oplever, at de er en del af fællesskabet og deltager i aktiviteter, som følger af at gå i en klasse.

Opfølgning på initiativet vil være via trivselsundersøgelserne, som gennemføres på alle skoler, og hvor udvalgte spørgsmål indgår i skolernes kvalitetsrapporter.

Hvad går initiativet ud på / hvilke tiltag skal sættes i gang? (ydelse)

Initiativet går ud på, at Pædagogisk Afdeling og en af de skoler, som har gode erfaringer med at opbygge klassefællesskaber med elever fra Gellerup, Toveshøj eller Ellekær og skolens eget lokalområdes elever, i fællesskab udvikler et materiale, som kan bruges til inspiration til at styrke klassefællesskabet, og som sikrer sammenhængskraft i klassen.

Materialet vil kunne udbredes til alle skoler, som har elever fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær. Materialet vil også kunne bruges af andre skoler, som oplever udfordringer med klassefællesskabet.

Udviklingen af materialet tager afsæt i, at det er klassen lærere og pædagoger, som har ansvaret for klassens trivsel, med inddragelse af klassens forældre.

Børn lærer bedst, når de trives. Et robust klassefællesskab er et trygt fællesskab, hvor alle har mulighed for at deltage, og hvor der er gode relationer mellem børnene og mellem de voksne og det enkelte barn.

Børn, som går på andre skoler end deres lokale skole, kan af mange grunde have sværere ved at indgå i klassefællesskabet. Initiativet går ud på at skabe rammer for et fællesskab, som tager udgangspunkt i netop disse børn, fordi børn, som er positivt inkluderet i klassefællesskabet, har større mulighed for også at deltage i det sociale liv i klassen.

Det foreslås, at materialet målrettes de professionelle i indskolingen, og at det kan danne afsæt for et aktionslæringsforløb med følgende temaer:

1. Robuste klassefællesskaber

- Fysisk og psykisk tryghed og sikkerhed
- Ytringsfrihed og åbenhed
- Håndtering af uenigheder og konflikter
- Høj grad af tolerance over for forskelligheder

2. Relationer i klassen

- Relationer mellem barn og voksen
- Relationer mellem børnene og organiserede børnefællesskaber

3. Ledelse af klassen

- Positiv ledelse
- Regulering af følelser og adfærd

4. Didaktik i klassen

- Rammer for læring i klassen

5. Forældre

- Skole-hjemsamarbejde
- Forældrefællesskaber i klassen

Der vil således kunne være et forløb med fem gange, hvor deltagerne afprøver tiltag i klassen mellem undervisningsgangene.

Skolen, som deltager i udviklingsarbejdet, vil bidrage til at udvikle indholdet og konkrete tiltag i klasserne med henblik på at få et materiale, som er så praksisnært som muligt. Udviklingen af materialet vil tage afsæt i et samarbejde mellem én eller to indskolingsklasser og vil foregå i et tæt samarbejde mellem lærere, pædagoger, forældre understøttet af konsulenter fra Sundhed og Trivsel og PPR i Børn og Unge.

Initiativet skal ses i sammenhæng med initiativet om nedsat kontingent i SFO, idet flere børns indskrivning i SFO også kan bidrage til et godt klassefællesskab.

Hvem skal stå for initiativer / hvor er det forankret (organisering)

Pædagogisk Afdeling vil i samarbejde med en skole stå for udvikling af materialet.

Hvad koster initiativet (ressourcer)

Det vurderes, at der vil være følgende tidsforbrug til udvikling af materialet:

Ressourceforbrug i Pædagogisk Afdeling:

Udvikling af initiativet til udrulning på én samarbejdsskole, inkl. adm: 3 x 74 timer

Gennemførelse og erfaringsopsamling: 2 x 74 timer

Ressourceforbrug pr. medarbejder på samarbejdsskolen:	
Deltagelse i undervisning:	15 timer
Udvikling, afprøvning, erfaringsopsamling:	10 timer
Dertil kommer, at der vil være et mindre ressourceforbrug for repræsentanter fra skoleledelsen.	
Efterfølgende vil ressourceforbrug pr. forløb være:	
Forberedelse og undervisning af konsulenter:	2x30 timer
Kursusadministration:	5 timer
Deltagelse i undervisning og erfaringsopsamling	25 timer
Vurdering af initiativet i forhold til kriterier for prioritering af initiativer	
Mål understøtter projektets mål og forventet effekt	
Målet med initiativet er, at børnene fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær, som går i skole uden for deres lokalområde, og de lokale børn fra skolens distrikt danner et godt klassefællesskab med en god sammenhængskraft. Hvis børnene trives som en del af et fællesskab, har de også bedre forudsætninger for at lære. Hermed understøtter initiativet formålet med gentænkningen af tilbuddene til børnene og de unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær, om at de skal komme til at klare sig lige så godt som børn og unge i resten af kommunen.	
Målgruppen	
Målgruppen er alle skoler, som har elever fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær. Initiativet vil blive målrettet klasserne i indskolingen, og vil omfatte alle klassens elever og forældre.	
Initiativet kan udvides til at omfatte børn, som går i 4.-6. klasse på mellemtrinnet i samarbejde med fritidsklubberne.	
Implementeringsmuligheder	
Det forventes, at der vil kunne findes en skole, som vil være interesseret i at bidrage til udviklingen af materialet, idet det også vil være en mulighed for skolen for mulighed for at udvikle sin egen praksis i forhold til opbygning af klassefællesskaber.	
I forhold til udbredelse til alle skoler, som har elever fra Gellerup, Toveshøj og Ellekær, kan det blive en udfordring, at dette emne om gode klassefællesskaber vil være i konkurrence med mange andre emner, som skal tages op i klasserne, og som vil skulle drøftes på forældremøderne.	
Omkostninger forbundet med initiativet	
Der vil være mindre udgifter til udvikling af materialet samt udbredelse af det til skolerne.	

15. Flere foreningsaktive børn og unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær

Beskrivelse af initiativet

Visionen er at øge foreningsdeltagelsen for børn og unge i Aarhus Vest, således at de er lige så aktive i deres fritid, som børn og unge fra resten af byen.

Målet er aktivt at arbejde for, at alle børn og unge i Aarhus Vest præsenteres for fritids- og kulturlivet gennem de institutioner og netværk, de møder i deres hverdag. Det kan være skolen, Fritids- og Ungdomsskoletilbuddet, den boligsociale indsats eller andre beboere i området. Indsatserne kan implementeres samlet med henblik på at gøre en massiv indsats for at øge foreningsdeltagelsen, men enkelte indsatser kan også vælges ud og implementeres enkeltvis.

Indsatserne beskrives efterfølgende.

- **ForeningsMentor:** Formålet med ForeningsMentor er at hjælpe børn og unge i gang i foreningslivet med hjælp fra en frivillig mentor. Mentoren hjælper med det praktiske i forhold til, i hvilken forening aktiviteten finder sted, tilmelding, betaling og eventuelt ansøgning om fritidspas. Videre er det mentorens opgave at følges med barnet til træning i en periode, indtil familien selv kan tage over. Vigtigst af alt er det mentorens opgave at klæde forældrene på i forhold til den rolle de har i forbindelse med, at deres barn er foreningsaktivt, således at de aktivt kan støtte deres barn og eventuelt søskende fremadrettet. ForeningsMentorordningen kan organiseres, således at den er forankret på skolen, men ikke kun er for skolens børn, derimod for alle børn og unge i området. Således at børn og unge, som ikke går på distriktsskolen, også kan få en mentor. Dette vil styrke distriktsskolen omdømme i lokalområdet, som en skole, der har et helhedsorienteret fokus på børn og unge, og som tager et ansvar også for fritidslivet.
- **Fritids- og Kulturintro:** et 32 timers undervisningsforløb, som lige nu leveres til byens modtagerklasser målrettet flygtningebørn. Fra 2019 er det hensigten, at alle skoler kan indkøbe individuelle forløb gennem ULF. Det anbefales, at de to distriktsskoler, FU eller Den Boligsociale indsats sammensætter et forløb, som introducere børn og unge til byens kulturskoler, foreningstilbud og aktiviteter på bibliotekerne, da mange børn står uden for fritidslivet. Formålet er at øge kendskabet til og deltagelsen i fritidslivet i Aarhus.
- **Fritidslivet tænkes ind i undervisningen** i stil med den Åbne Skole. Målet er, at alle børn som minimum deltager i en fritidsaktivitet. Lærere, pædagoger og sundhedsplejersker på skolen skal understøttes i at gøre en ekstra indsats for at hjælpe de børn, som ikke naturligt finder vej til fritidslivet. Samtidig er der fokus på at opnå en tættere sammenhæng mellem skole- og foreningslivet, eksempelvis ved at foreningerne deltager i idrætstimer eller emneuger, og at børnenes og de unges fritidsliv er et fast tema ved skole-hjem samtalerne. I forlængelse heraf kan skolen og øvrige, lokale aktører (f.eks. FU, den boligsociale indsats, lokale netværk) også have fokus på, at de børn, som modtager et fritidspas, også anvender det. Til at understøtte denne ekstra indsats udpeges en koordinator, der er til stede og synlig på skolerne samt arbejder for at fremme dialogen og samarbejdet mellem skolerne og foreningslivet.

- **Foreningspartnerskab** med en stærk flerstrengt forening. Partnerskabet har til hensigt at styrke samarbejdet mellem skole, FU og forening. Foreningen understøttes med en ressourceperson, som har fokus på at løse de problemstillinger, man oplever i foreningen i og omkring de udsatte bydele. Det kunne eksempelvis være rekruttering af frivillige, inddragelse af kontingent, fastholdelse af medlemmer (nye som gamle), opsøgende indsats for at etablere forældrekontakt og udvidet samarbejde med lokale organisationer.
- **Gellerup giver GENLYD.** Aarhus har en platform, kaldet genlydaarhus.dk, hvor man som borger eller forening kan oprette en aktivitet og invitere flere med. Der er et potentiale for at kommunikere muligheden for at bruge platformen til at dele og blive en del af et fællesskab. Det skal primært ske gennem inddragelse og oplysning omkring platformen.

Baggrund og rammer for initiativet

Der foreligger en række internationale, såvel som nationale forskningsresultater om betydningen af et aktivt fritidsliv for børn og unge. Forskningen er forsøgt opsummeret i dette afsnit.

Internationale undersøgelser om børn og unges fritidsliv

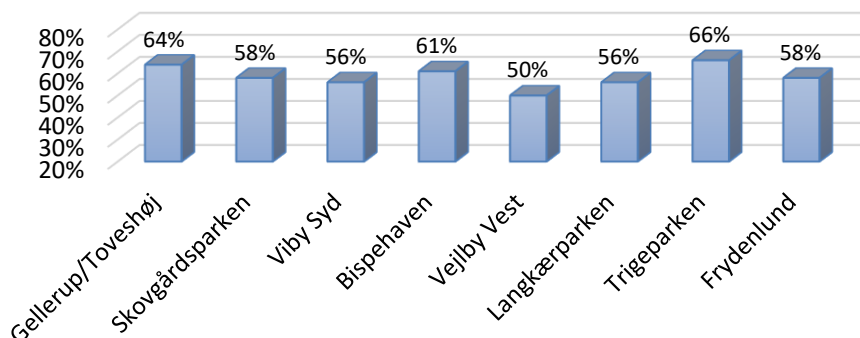
En række internationale undersøgelser peger på, at deltagelse i fritidsaktiviteter kan øge udsatte børns og unges trivsel samt fremme deres skolepræstationer. Undersøgelserne peger også på, at deltagelse i fritidsaktiviteter har en kriminalitetsforebyggende effekt. I dansk sammenhæng har undersøgelser vist, at udsatte børn og unge er mindre aktive i organiserede fritidsaktiviteter end børn og unge generelt er i Danmark. Videre kan fritidsaktiviteter fungere som platforme, hvor børn og unge med en vanskelig hverdag kan lægge deres baggrund fra sig og fungere på lige fod med andre børn og unge. Fritidsaktiviteter giver samtidig disse børn og unge mulighed for at møde rollemodeller og etablere et netværk af voksne, som de udsatte børn og unge kan søge hjælp hos, hvis det er vanskeligt at blive hjulpet derhjemme. Kilde: Socialstyrelsen 2017: *Kom godt i gang med en fritidspas ordning – Inspiration til implementering*, side 6: <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/kom-godt-i-gang-med-en-fritidspasordning>

Aarhusianske tal for foreningsdeltagelsen

Lokalt i Aarhus måles foreningsdeltagelsen blandt børn og unge i folkeskolerne i Aarhus gennem Forældretilfredshedsundersøgelsen. De seneste tal for forældretilfredshedsundersøgelsen i foråret 2017, viser at 79 procent af alle børn i Aarhus er foreningsaktive. I de udsatte bydele er foreningsdeltagelsen blandt børn og unge imidlertid langt under gennemsnittet i hele Aarhus. Ser man på de 8 mest udsatte bydele, så ligger foreningsdeltagelsen på mellem 50 procent og 66 procent. Den gennemsnitlige foreningsdeltagelse blandt børn og unge i de udsatte bydele er på 59 procent.

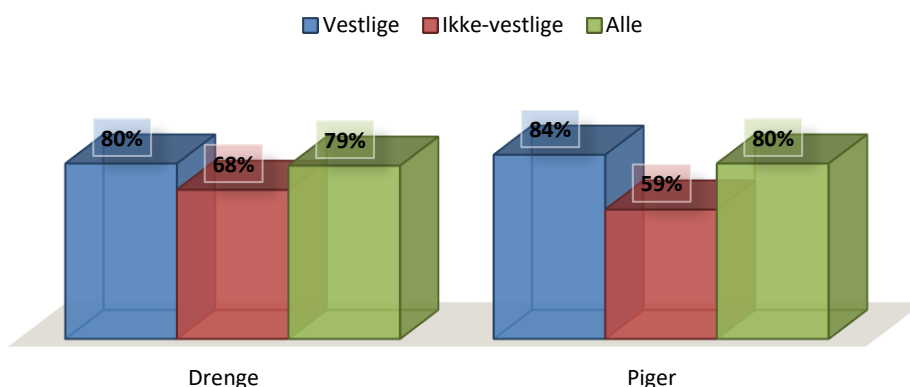
Andel der deltager i en foreningsaktivitet, fordelt efter barnets boligområde

Foreningsdeltagelsen har været målt hvert andet år siden 2011, og tallene viser en lille variation i de enkelte boligområder, men generelt har der været et lille fald i foreningsdeltagelsen blandt alle børn i Aarhus fra 84 procent i 2011 til 79 procent i 2017.

Ser man på foreningsdeltagelsen opdelt efter barnets køn og herkomst, så er foreningsdeltagelsen blandt børn med ikke-vestlig herkomst klart lavere end blandt børn med vestlig herkomst.

ANDEL DER DELTAGER I EN FORENINGSAKTIVITET, OPDELT EFTER BARNETS KØN OG HERKOMST

I Børn og Unge kvalitetsrapport fra 2015 står der, at det er Aarhus Kommunes målsætning at andelen af børn og unge, der dyrker sport eller motion mindst 4 timer om ugen uden for skoletid, skal være over 70 procent. Der er således flere grunde til at interessere sig for børnenes og de unges motions- og sundhedsvaner, for undersøgelser tyder på, at den sundhedsadfærd, som er grundlagt i barndommen og ungdommen videreføres ind i voksenlivet. *Statens Institut for Folkesundhed og Syddansk Universitet (2011): "Skolebørnsundersøgelsen 2010"*.

Forskning om samarbejde mellem skole og foreningsliv

Knud Ryom ph.d. fra Center for Holdspil og Sundhed har netop afsluttet et forskningsprojekt om betydningen af at koble holdsport, coaching og skole. Forskningsprojektet konkluderer, at boldspil styrker de udsatte unge i skolen, herunder sammenspillet i klassen, gør dem mere sociale og mere engagerede i hinanden og i deres lokalområde, altså styrker deres medborgerskab. Knud Ryom konkluderer, at idrætsforeningerne skal gentænke deres rolle, og at skole og lokalsamfund skal arbejde bedre sammen og bruge hinandens ressourcer. Afhandlingen findes på Center for Holdspil og Sundhed. Dette peger på gevinsten ved at koble skole og forening tættere sammen.

Erfaringer fra Aarhus Kommune

Dele af initiativet har været afprøvet tidligere i anden kontekst, herunder Fritids- og kulturintro i modtagerklasser, der foreligger erfaringer fra Åben skole-konceptet, og foreningspartnerskaber er afprøvet under Get2sport i blandt andet ACFC i Gellerup. Derudover har Sport & Fritid drevet ForeningsMentor i forskellige bydele, og med forskellige samarbejdspartnere siden 2011. ForeningsMentor har pt. en indsats i Bispehaven i samarbejde med den boligsociale indsats. Gellerup og Toveshøj har indtil udgangen af 2017 også haft ForeningsMentor i samarbejde med den boligsociale helhedsplan, og der arbejdes fremadrettet på at ForeningsMentor skal fortsætte i området.

Særligt erfaringer fra ForeningsMentor viser at ca. 60 procent af de børn og unge, som projektet er i kontakt med forbliver aktive i foreningslivet i mere end en sæson. Opfølgende undersøgelser viser yderligere, at hovedparten af de familier, som har haft en mentor også fortsætter på egen hånd i foreningslivet flere år efter indsatsen. Videre viser erfaringer fra Fritids- og kulturintro kombineret med ForeningsMentor, at børn og unge fra modtagerklasserne efterspørger et tilbud, hvor de kan få hjælp til et aktivt fritidsliv – ForeningsMentor for Flygtninge har pt. 50 børn på venteliste, som gerne vil have en mentor. I 2017 har ForeningsMentor hjulpet ca. 80 børn og unge i gang med en fritidsaktivitet. Derfor kan det konkluderes, at ForeningsMentor efterspørger af børn og unge, særligt når det kombineres med et undervisningsforløb i for eksempel skolen, og at ForeningsMentor gør en forskel for de børn og unge, som bliver hjulpet i gang i fritidslivet.

Hvad vil vi opnå med initiativer/hvad skal der komme ud af det? (Effekt)

Målet at flere børn og unge i området deltager i fritidslivet pga. den gavnlige effekt et aktivt fritidsliv har for børn og unges trivsel generelt. Trivsel er en forudsætning for læring, og det er således målet at opnå følgende effekt med den samlede indsats:

- Flere børn og unge er foreningsaktive
- Flere børn vælger distriktsskolen
- Bedre trivsel i klasserne
- Børn og unge er mere motiveret i skolen
- Øget medborgerskab og lokalt engagement blandt de lokale unge i områderne

Hvad går initiativet ud på/Hvilke tiltag skal sættes i gang? (Ydelse)

Initiativet beskriver de to lokale skoler, som lokale omdrejningspunkter, hvor både skoletid og fritid udspiller sig. Skolerne får dermed også en betydning for de børn, som ikke går på distriktsskolen i kraft af ForeningsMentor-ordningen, men også fordi fritidsaktiviteterne naturligt udspiller sig i skolens lokaler eller omkring skolen. Se de konkrete indsatser under beskrivelsen af initiativet. Det bliver tovholderens opgave at implementere indsatserne og at opøge de relevante samarbejdspartnere, således at flere børn og unge bliver foreningsaktive i Aarhus Vest.

Målgruppen vil således være alle foreningsinaktive børn i Gellerup, Toveshøj og Bispehaven ikke kun de børn og unge, som går på distriktsskolerne.

Hvem skal stå for initiativet/Hvor er det forankret? (Organisering)

Initiativet forankres i MKB, Sport & Fritid, men både de lokale skoler, FU og den boligsociale indsats er vigtige samarbejdspartnere. Initiativet kræver en koordinator/tovholder, som tilrettelægger de enkelte forløb på skolerne og har samarbejdet med foreningen – MKB, Sport & Fritid varetager gerne den koordinerende rolle i forhold til implementering af initiativet.

Hvad koster initiativet? (ressourcer)

ForeningsMentor: 300.000 kr.

Fritids- og kulturintro 20.000 kr. per klasse. For 10 klasser fordelt på Tovshøjskolen og Ellekærskolen: 200.000 kr. årligt.

Tovholder til at understøtte, at fritidslivet tænkes ind i undervisningen, fremme samarbejdet mellem skolerne og foreningerne, arbejde for at øge anvendelsen af fritidspasset lokalt, rekruttere børn og unge til ForeningsMentor mm: 200.000 kr.

Foreningspartnerskab: 200.000 kr. årligt/forening.

Implementeres alle indsatserne giver det en årlig driftsudgift på kr. 900.000

Det skal bemærkes, at midlerne ikke kan findes indenfor den ordinære drift.

16. Sang og musik

Beskrivelse af initiativet

Målet er at arbejde for, at alle børn og unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær præsenteres for musik og sang. Sang og musik er naturlige udtryksformer, der skaber glæde, energi og fællesskab for alle børn, og som tilmed har dokumenteret positive sideeffekter på en lang række områder fra indlærings- og koncentrationsevne til sociale kompetencer. Samtidig er det vigtigt fra begyndelsen af barnets liv at have et helhedsorienteret syn på barnets sprogdannelse, og der er sangen en afgørende faktor for den tidlige sprogtiltagelse - og dermed for barnets senere læring. Sang - og det at synge - knytter bånd mellem børnene samt mellem børn og voksne. At synge sammen åbner for oplevelser, refleksion, samhørighed og kulturel forståelse i forhold til traditioner, højtider, historie og fælles oplevelser.

Initiativet består af flere indsatser, som kan implementeres samlet, eller enkelte indsatser kan vælges ud og implementeres.

- **Sangglad – sangcertificering af børnehaver:** Sangglad handler om at få etableret en sangkultur som en del af daginstitutionens særkende og selvforståelse. Dette kræver en udviklingsproces, som involverer hele personalegruppen og foregår over flere år, så den nye kultur kan nå at indleje sig. Udviklingen af institutionens sangprofil begynder i tæt samarbejde med en af Sangens Hus' sangkonsulenter, som er sanguddannet med speciale i daginstitutionens aldersgruppe. Efter cirka et års forløb med sangkonsulenten opnår daginstitutionen Sangglad-certifikat, og en stadig større del af institutionens sangaktiviteter varetages af personalet selv. Det videre forløb tilrettelægges, så institutionen dels får integreret sangen yderligere i deres pædagogiske arbejde med læreplanerne, og dels bliver bevidste om netop deres måde at være Sangglad daginstitution på. Endelig kommer de til at etablere samsamarbejder med andre aktører i lokalområdet, for eksempel en anden daginstitution, beboerhuset eller biblioteket.
- **Musikunik i daginstitutionerne:** Børnene i daginstitutionerne i Gellerup, Toveshøj og Ellekær skal sikres de samme muligheder for sprogstimulering, kulturforståelse, fællesskaber og for at få et repertoire til at afhjælpe overgangen fra dagtilbud til skolen. Dette kan ske gennem en ugentlig musikdag i hver institution. De sidste 6 år har Toveshøj Dagtilbud været en del af tilbuddet, og nu foreslås det udbredt til alle dagtilbud i Gellerup, Toveshøj og Ellekær. Aarhus Musikskole står for tilbuddet.
- **Musikken som løftestang for social inklusion på Sødalskolen og på Ellekærskolen:** Ved at udvide børnenes musikaktiviteter på skolen og lægge obligatoriske timer ind i både almen musikopdragelse, instrumentundervisning og sammenspil kan det lade sig gøre at give børnene redskaber til at deltage i musikalske og sociale fællesskaber, som rækker ud over deres vanlige klasser og cirkler. Aarhus Musikskole har de sidste 7 år arbejdet med musik som løftestang for social og musikalsk inklusion på Tovshøjskolen, hvorfra der er opnået bemærkelsesværdige resultater, bl.a. har børnene lært at beherske et instrument, synge rent og synkront og har fået styrket deres evner til at modtage kollektive beskeder og oplevet betydningen af at præstere i fællesskab. Ligeledes er det lykkedes at få en stor forældreopbakning til et månedligt arrangement en eftermiddag, hvor børnene og eventuelle gæster optræder for familierne. Tilbuddet foreslås nu udbredt til Ellekær- og Sødalskolen.
- **Musikkens børn:** Musikkens børn er et flerårigt projekt, der løber fra 2018-2024, og som Aarhus Symfoniorkester står bag. Formålet med projektet er at invitere en hel år-

gang inden for i musikkens verden og skabe grobund for et livslangt forhold mellem børnene og den klassiske musik. Musikkens børn henvender sig til alle, der får en baby i 2018. I forhold til beboerne i Gellerup er der behov for en ekstra markedsføringsindsats for at gøre opmærksom på, at projektet er for alle aarhusianere uanset etnicitet, social status og andet, som kan være en hindring for, at beboerne tilmelder sig projektet. Markedsføringsindsatsen vil bl.a. bestå af en ekstra event og særlig indsats i området i løbet af 2018. Den særlige indsats i Gellerup består eksempelvis i, at symfoniorkesteret i dialog med bydelsmødrene og samvirket informerer om projektet.

Baggrund og rammer for initiativet

Kunstneriske aktiviteter bidrager til en positiv udvikling i børn og unges liv, især hvis det er kontinuerligt og af høj kvalitet. Sang bidrager markant til det lille barns sprogtilegnelse, fordi barnet ikke blot får adgang til at tilegne sig en række ord og begreber på kropslig og sanselig måde, men også effektivt tilegner sig sprogets tone, udtale og rytme. Det er en stor fordel, fordi et dårligt dansk er med til at stigmatisere børnene og bremser dem i at tage de næste skridt i deres sproglige udvikling.

Samtidig har undersøgelser vist, at musikken gør noget positivt ved børnenes udvikling og styrker deres mod og virketrang samt deres evne til at være i forpligtende fællesskaber.

Hvad vil vi opnå med initiativer/hvad skal der komme ud af det? (Effekt)

Med initiativet ønskes at

- børnene får en øget sprogstimulering og såvel børn og forældre får redskaber og metoder til at fortsætte arbejdet fra institutionen i hjemmet.
- styrke udviklingen af børnenes sociale, motoriske og sproglige udvikling samt bidrage til at øge hele familiens almene musikkendskab og interesse.
- børnene i Gellerup, Toveshøj og Ellekær får lagt et fundament og får redskaber til deltagelse i fællesskaber og bliver rustede til komme i skole.
- børnene gennem det at beherske musikken i fællesskab får mulighed for at optræde og opleve succes i forhold til kammerater og familie.
- forældrene oplever deres børn i succesfulde sammenhænge og får redskaber til at arbejde videre med musik, sprogstimulering og sange i hjemmet.

Hvad går initiativet ud på/Hvilke tiltag skal sættes i gang? (Ydelse)

Indsatserne kræver følgende forskellige tiltag:

Sangglad – sangcertificering af børnehaver: Sangglad sættes i gang i et helt dagtilbud, det vil sige fem-seks institutioner i f.eks. Ellekær. Sangglad har sangkonsulenter med erfaring i at implementere projekter i institutioner med mange tosprogede børn.

Hver daginstitution får:

- Sparring til udviklingsprocessen i hele daginstitutionens organisation – fra personalegruppe til ledelse og bestyrelse.
- Sangpædagogik og sangpædagogisk udvikling som en del af den daglige praksis.
- En musikuddannet sangkonsulent med speciale i aldersgruppen 3-6 år, som indgår i institutionens hverdag i 180 – 360 timer, fordelt over 2 år. Timetallet fastsættes ud fra institutionens størrelse.
- To årlige besøg af sangkonsulenten fra projektets 3. år.

Musikunik i daginstitutioner: Hver daginstitution får et ugentligt besøg af en musikpædagog en formiddag. Institutionerne udrustes med redskaber til musikudøvelse, rasleæg, trommer og lignende. Desuden introduceres Sangskattekisten som arbejdsredskab. Institutionen, dagtilbuddet og Aarhus Musikskole indgår et forpligtende partnerskab.

Musikken som løftestang for social inklusion på Sødal- og Ellekærskolen: Der vil være instrumentundervisning og orkesterspil 2-3 gange pr. uge. Desuden vil der være månedlige samlinger, hvor børn, pædagoger og forældre sammen kan følge udviklingen i projektet. For at lykkes skal Sødal- og Ellekærskolen være indstillet på at tilpasse børnenes hverdag, så der bliver plads til musikaktiviteterne.

Musikkens børn: Der er behov for at afholde en ekstra markedsføringsevent i Gellerup for at skabe opmærksomhed om projektet. Ligeledes er der generelt behov for at gøre en særlig indsats i samarbejde med de forskellige samarbejdspartnere i lokalområdet, eksempelvis bydelsmødrene, for at få de nybagte forældre og deres babyer med i projektet.

Hvem skal stå for initiativet/Hvor er det forankret? (Organisering)

Magistratsafdelingen for Kultur og Borgerservice

Hvad koster initiativet? (ressourcer)

Sangglad – sangcertificering af børnehaver: Sangcertificeringen koster pr. daginstitution 180.000 kr. Beløbet inkluderer alle materialer og digitale værktøjer i den 3-årige periode, som en sangcertificering typisk varer.

Musikunik i daginstitutioner: Det koster 50.000 kr. pr. år pr. institution for en ugentlig formiddag med musik.

Musikken som løftestang for social inklusion på Sødal- og Ellekærskolen: Erfaringerne fra Tovshøjskolen viser, at et intensivt musikprojekt koster 500.000 kr. pr. år samt fordrer tæt samarbejde med skolens øvrige musiklærere.

Musikkens børn: Til den ekstra markedsføringsindsats i Gellerup er der behov for 100.000 kr., som går til en ekstra markedsføringsevent i efteråret 2018.

Vurdering af initiativet i forhold til kriterier for prioritering af initiativerne

Målene for dette initiativ understøtter projektets mål og vision i forhold til en tidlig og helhedsorienteret indsats over for børnene i området, som skal afhjælpe skellet mellem sprogsvage og sprogstærke børn. Der er mange års erfaringer både fra lokalt gennemførte projekter og fra udlandet, som viser, at en tidlig indsats i forhold til sproglig stimulering er altafgørende for barnets senere læring.

17. Kultur

Beskrivelse af initiativet

Målet er, at børn og unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær styrker deres personlige, sproglige, faglige og kulturelle kompetencer gennem brug af kunst og kultur som både middel og mål, således at de stilles lige med børn og unge fra resten af byen.

Initiativet består af flere indsatser, som kan implementeres samlet, eller enkelte indsatser kan vælges ud og implementeres.

- **På spor af kunst og ord (3-6 år):** Initiativet består i et samarbejde mellem dagtilbud, kulturinstitutioner og professionelle kunstnere, som skal understøtte de små børns sproglige udvikling, deres kognitive, sociale og emotionelle kompetencer samt deres kreativitet gennem arbejdet med egne værker, kunstoplevelser, besøg på kulturinstitution og billedsamtaler.
- **Kultur som løftestang:** På de to distriktsskoler arbejdes der aktivt for, at alle børn præsenteres for kultur- og fritidslivet. Initiativet sigter mod at skabe en organiseret tilgang til anvendelse af kunst og kultur til at styrke den enkelte skoles kulturelle identitet og skabe lokale traditioner som rammer omkring udvikling af fællesskab, identitet og medborgerskab. Initiativet indeholder tre overordnede indsatser: udarbejdelse af kulturhandleplan på begge distriktsskoler, etablering og udvidelse af kultur- og fritidstilbud samt indførelse af kulturguides til at vejlede børn og unge i forhold til kulturlivet.
- **Kulturskole – Gellerup Art Factory:** Gellerup Art Factory er en konstruktion, der skal forankres i de lokale aktører i Gellerup, der allerede nu kombinerer det lokale kulturudviklingsarbejde med et internationalt udsyn. Gennem de længerevarende internationale gæsteophold i bydelen og andre internationale kulturudvekslinger tilføres området nye impulser og konkrete samarbejder med omverdenen. Gellerup Art Factory skal have ansvaret for at samle flere af de aktiviteter og indsatser, der allerede er i gang i bydelen, og som er med til at understøtte den fysiske og den boligsociale helhedsplan, uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen mv.

Baggrund og rammer for initiativet

Kulturelle aktiviteter er med til at skabe fokus, læring og trivsel hos børnene, og det er samtidig den vigtigste faktor i forhold til at bryde med negativ social arv.

Kunst og kultur kan supplere det pædagogiske arbejde i forhold til at skabe positive relationer mellem børn og voksne og til at understøtte sprogudvikling, motorik, empati og refleksion. Der er fokus på den tidlige sprogtilegnelse, da den er afgørende for barnets muligheder for at begå sig socialt og i uddannelsesmæssig sammenhæng, hvor sprogtilegnelsen har betydning for blandt andet læsning. Det er allerede i de tidlige år, at fundamentet for sprogdannelse lægges, og derfor er det vigtigt at finde mange forskellige veje til at understøtte barnets sprogdannelse. Eksempelvis kan billedkunstneriske aktiviteter skabe fordybelse og refleksion over egne tanker og følelser og relationen til omverden.

Billedsamtalet er med til at udvikle empati og skabe positive måder at udtrykke behov og følelser på, og "visual literacy" vinder andre steder i verden indpas i hele uddannelsessystemet, fordi det klæder børn og unge på til at navigere og sortere i en verden, der bliver stadig mere visuelt orienteret.

Forsøg fra England og USA viser, at en systematisk og hyppig anvendelse af kunst og kultur i undervisningen giver markant forbedrede resultater, både hvad angår trivsel og motivation

og akademiske færdigheder. Det er dog afgørende, at der bakkes op omkring indsatsen fra hele skolens side, og at der afsættes de fornødne ressourcer til samarbejdet.

Kortlægning af aktiviteterne i Aarhus viser, at i udsatte bydele er deltagelsen i kulturlivet generelt lavere end i resten af byen. Der kan være flere årsager hertil, men overordnet mangler der kulturelle tilbud lokalt til de børn og unge, som kunne blive tiltrukket af kulturaktiviteter samt oplysning om og brobygning til de muligheder, der er centralt og i naboområderne. Lokale kulturtilbud skal både tænkes ind som en integreret del af skolens liv og som tilbud forankret i lokalområdet, men med samarbejdsflader til kulturtilbud centralt. Samtidig skal der skabes tydelige forbindelseslinjer mellem skole/SFO og fritids- og ungdomsklub/kulturtilbud, så det er med til at binde børnenes og de unges liv bedre sammen.

Det er også vigtigt at inddrage forældrene mere i børnenes uddannelse og fritid. Der er erfaring med, at dialogen med forældrene er lettere, når der er et fælles "tredje" som referencepunkt. Her kan kulturaktiviteter i skole/dagtilbud og fritidsaktiviteter bidrage med en ny arena.

Endelig er der behov for, at kultursporet bliver mere synligt i Gellerup. Gellerup Art Factory skal bidrage til at styrke og kvalitetssikre den kulturelle dimension, være en synlig strategisk løftestang i samspil med den fysiske helhedsplan og den boligsociale helhedsplan. Gellerup Art Factory skal være organisatorisk forankret hos de lokale aktører i tæt dialog med helhedsplanens partnere. Gellerup Art Factory vil kunne lave relevante og meningsfulde broer mellem de mange aktive lokale foreninger, ildsjæle, unge med lyst til kreativt iværksætteri mv. med udgangspunkt i de fysiske rammer i Sports- og Kulturcampus, hvor Gellerup Art Factory får sin base. Gellerup art Factory kan i høj grad gennem kulturelle professionelle forløb bidrage til at kompetenceudvikle unge med behov for at prøve sig selv af på andre områder indenfor kulturelle udtryksformer og kreativt iværksætteri, inden de vælger deres vej på uddannelsesområdet.

Hvad vil vi opnå med initiativer/hvad skal der komme ud af det? (Effekt)

Med initiativet ønskes at

- understøtte udviklingen af fællesskab og børns kognitive, sociale og emotionelle kompetencer.
- stimulere børns talesprog gennem bevidst og systematisk pædagogisk arbejde med kunst og kultur i relation til de pædagogiske læreplaner.
- skabe sprogstimulerende aktiviteter for de 3 – 6-årige i daginstitution og derved bidrage til en tidlig indsats for at mindske skellet mellem sprogsvage og sprogstærke børn ved skolestart.
- skabe en praksis i daginstitutionen, hvor børn reflekterer over og skaber egne billedkunstneriske udtryk og derved bliver klogere på sig selv og verden omkring.
- inddrage børnenes forældre gennem fælles arrangementer, invitation til kulturbesøg og gennem de fysiske aftryk af indsatsen, som viser sig i børnenes hverdag i institutionerne.
- flere børn og unge bliver dygtigere, har større motivation og trives bedre.
- flere børn og unge får muligheder for at dyrke talent og interesse lokalt og centralt.
- flere børn og unge udvikler øget medborgerskab og lokalt engagement.
- flere børn og unge bliver mere motiverede for at tage en uddannelse.
- flere børn og unge vælger distriktsskolen til pga. en rig kunst- og kulturdimension i alle fag og mulighed for at fordybe sig i aktiviteter både i skoletid og efter.
- flere børn og unge oplever sammenhæng mellem skole og fritidsliv.

Hvad går initiativet ud på/Hvilke tiltag skal sættes i gang? (Ydelse)
<p>Indsatserne kræver følgende forskellige tiltag:</p> <p>På spor af kunst og ord (3-6 år): Med afsæt i erfaringerne fra pilotprojektet "På spor af kunst og ord", som er gennemført i 2017 i dagtilbuddet Sødalen, lægger Børnekulturhuset sammen med et dagtilbud en plan for dagtilbuddenes besøg på en kulturinstitution, huskunstnerbesøg i dagtilbud og workshops med pædagogerne. Der afsættes midler til at gennemføre projektet over 3 år i samme dagtilbud. Det skal undersøges, om det er muligt at tilknytte følgeforskning til projektet, som kan bidrage til at dokumentere effekten af indsatsen.</p> <p>Kultur som løftestang: Initiativet kræver et tættere samarbejde mellem skole og kultur- og fritidsliv med de to distriktsskoler som omdrejningspunkter. Kulturen bruges som løftestang til at skabe en bedre og mere sammenhængende hverdag for børnene. Hver skole udvikler sin egen kulturhandleplan, som sætter mål for, hvornår og hvordan eleverne skal møde kunst og kultur med respekt for skolens traditioner og profil. Ligeledes skal der skabes tydelige veje for den enkelte elev til kultur og fritidslivet ved dels at integrere det i undervisningen, dels udvide mulighederne for at dyrke fritidsinteressen lokalt, hvad enten det er musik, billedkunst, dans, cirkus, fodbold eller andet, der interesserer.</p> <p>Kulturskole – Gellerup Art Factory: Gellerup Art Factory skal etableres organisatorisk og i første omgang koordinere, kvalitetsløfte og synliggøre Gellerups mange allerede planlagte og kommende kulturaktiviteter i 2018-2019. Gellerup Art Factory skal teste og afprøve en ny model for et tværfagligt og tværdisciplinært kulturskole forløb for forskellige målgrupper.</p>
Hvem skal stå for initiativet/Hvor er det forankret? (Organisering)
Magistratsafdelingen for Kultur og Borgerservice
Hvad koster initiativet? (ressourcer)
<p>På sport af kunst og ord (3-6 år): 300.000 kr. pr. dagtilbud med 6 daginstitutioner til dækning af koordinering af indsatsen og udgifter til kunstnere, der skal arbejde i børnehaverne, besøg på kunstmuseet, værkstedsbesøg, workshops for pædagoger, dokumentation mv.</p> <p>Kultur som løftestang: Løn til kunstnere og koordinatortimer i forbindelse med udarbejdelse af kulturhandleplan: 300.000 kr. pr. skole det første år (beløbet er afhængig af skolens størrelse). Herefter forventes udgiften til videreførelse af initiativerne i kulturhandleplanen at være: 100.000 kr. pr skole om året. Kulturguider tilknyttet Tovshøjskolen og Sødalskolen: Løn til en frivillig koordinator: 150.000 kr.</p> <p>Kulturskole – Gellerup Art Factory: Opstart af Gellerup Art Factory vil koste 150.000 kr. i 2018 og 200.000 kr. i 2019 til koordinering/administration og aktiviteter, blandt andet workshops, kulturskoleforløb, kommunikation samt midlertidige faciliteter (indtil Sports- og Kulturcampus kan tages i brug). Efter 2019 forventes en årlig driftsudgift til Gellerup Art Factory på 100.000 kr.</p>
Vurdering af initiativet i forhold til kriterier for prioritering af initiativerne
Målene for dette initiativ understøtter projektets mål og vision i forhold til en tidlig og helhedsorienteret indsats over for børnene i området, som skal afhjælpe skellet mellem sprogsvage og sprogstærke børn ved skolestart. Der er gode erfaringer fra både lokalt gennemførte projekter og fra udlandet, som viser, at en tidlig indsats i forhold til sproglig stimulering er altafgørende for barnets senere læring.

Ligeledes er der erfaringer fra Åben Skole-konceptet og projektet Byens Børn, hvor børn og unge i tværmagistratsligt samarbejde blev introduceret til kulturoplevelser i fritiden i samarbejde med frivillige fra Red Barnets ungdom.

Bilag 5/6

**Dokument Titel: Bilag 3. Proces for
udarbejdelse af initiativer og
deltagere i
inddragelsesprocesserne**

Proces for udarbejdelsen af initiativer og deltagere i inddragelsesforløbene

Gentænkningen af tilbuddene til børnene og de unge er opdelt i to faser – en afklaringsfase og en initiativfase. Gentænkningen skal ske med inddragelse af lokalområdet og være tværmagistratsligt.

Afklaringsfasen

Den første fase - afklaringsfasen, som var i foråret 2017, bestod af et inddragelsesforløb og en kortlægning.

I kortlægningen blev der set på, hvilke indsatser der allerede eksisterer i Gellerup, Toveshøj og Ellekær, hvordan indsatserne er organiseret, samt hvilke ressourcer der tildeles til tilbuddene, som børnene og de unge har. Herudover er der set på, hvordan børnene og de unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær klarer sig sammenlignet med børn og unge i resten af byen.

Inddragelsesforløbet havde til formål at skabe et fælles afsæt og forståelse for, hvilke udfordringer der skal arbejdes med for, at børn og unge i Gellerup, Toveshøj og Ellekær kommer til at klare sig lige så godt som børn og unge i resten af byen.

Inddragelsesforløbet bestod for det første af separate møder med repræsentanter for forældre, foreninger, medarbejdere, ledere og politikere. For det andet var der også været et fælles møde, hvor hovedparten af deltagerne fra de separate møder deltog samt yderligere deltagere fra især boligforeninger, foreninger, borgere med flere. Af tabel 1 nedenfor fremgår, hvem der var inddraget.

På baggrund af kortlægningen og inddragelsesforløbet besluttede byrådet den 13. september 2017, at der i den anden fase skal udarbejdes forslag til initiativer inden for følgende temaer:

- Ambitioner og forventninger til børnene og de unge
- Tidlig og rettidig indsats og helhedssyn på børnene og de unge
- Familien / forældrene
- Sprog
- Fællesskaber / medborgerskab

26. marts 2018
Side 1 af 4

BØRN OG UNGE

Stabe
Aarhus Kommune

Ledelsessekretariatet

Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Telefon: 89 40 20 00
Direkte telefon: 41 85 90 31

Direkte e-mail:
birmo@aarhus.dk

Sag: 18/012541-4
Sagsbehandler:
Birgit Møller

Se byrådsindstillingen og tilhørende bilag her

<http://www.aarhus.dk/da/politik/Byraadet/Byraadsmoeder/Tidligere-moeder/2017/2017-09-13/Referat-89bc/Gentaenkning-af-tilbud-i-Gellerup-Tovesh.aspx>

26. marts 2018
Side 2 af 4

Initiativfasen

Den anden fase – initiativfasen – startede op efter byrådsbeslutningen i september 2017 og løber frem til april 2018, hvor forslag til initiativer sendes til kvalificering. Herefter vil der være politisk behandling af forslagene til initiativer, jf. Magistratens beslutning af 19. marts 2018.

Udarbejdelsen af initiativer tager for det første afsæt i, at der har været indhentet viden og erfaringer fra andre kommuner og lande.

For det andet tager udarbejdelsen af initiativer afsæt i et inddragelsesforløb, hvor der har været dialog med forældre, medarbejdere, ledere, boligforeninger, faglige organisationer med flere, hvor de har kunne komme med input til forslag til initiativer ud fra deres erfaringer.

Inddragelsen er for det første foregået ved, at gentænkning af tilbuddene til børnene og de unge har været på dagsordenen på møder i lederråd og områdeledermøder. Her har der også været inddragelse af ledere uden for Gellerup, Toveshøj og Ellekær. For det andet ved, at der har været separate møder med medarbejdere, ledere, boligforeninger m.fl. For det tredje på et fælles møde for forældre, medarbejdere, ledere, boligforeninger, faglige organisationer m.fl. Inddragelsen er fundet stedet i november og december. På møderne har deltagerne haft mulighed for at komme med forslag til initiativer inden for de fem ovennævnte temaer. Se tabel 2 nedenfor i forhold til, hvem der har været inddraget.

Deltagere i inddragelsesprocesserne

26. marts 2018

Side 3 af 4

Tabel 1. Deltagere i inddragelsesprocessen i afklaringsfasen i foråret 2017

Tid	Møde
23. februar	Lederrådet i Bispehaven
27. februar	Repræsentanter fra bestyrelser og forældreråd i dagtilbud og skoler
1. marts	Medarbejdere – Gellerup-Toveshøj
1. marts	Medarbejdere – Ellekær
2. marts	Ledere i Gellerupmodellen
6. marts	Repræsentanter for foreninger (kvindeforeninger og bydelsmødrene)
8. marts	Lederen af Lykkeskolen
8. marts	Repræsentanter for Arabisk Kulturforening
14. marts	Repræsentanter fra Børn og Unge-byrådet og deres baggrundsgrupper og elevråd ved Tovshøjskolen, Ellekærskolen og Lykkeskolen
29. marts	Fælles møde for forældre, boligforeninger, foreninger mv., medarbejdere, ledere, politikere m.fl.

Tabel 2. Deltagere i inddragelsesprocessen i initiativfasen i efteråret 2017

Tid	Møde
Input til initiativer	
7. november	Møde med familierådgivere
15. november	Dialog med borgere, som var på Gellerupbibliotek i tidsrummet kl. 14.30-16.30
23. november	Lederrådet i Bispehaven (skoleleder, dagtilbudsleder, fritids- og ungdomsskoleleder, sundhedsplejeleder, boligforening, politi, ledere fra MSB)
27. november	Møde med medarbejdere i Gellerup og Toveshøj
28. november	Kvartalsmøde Samvirket
1. december	Møde med bydelsmødrene
1. december	Møde med medarbejder i Ellekær
5. december	Områdeledermøde Skanderborgvej
5. december	Områdeledermøde Viborgvej
6. december	Områdeledermøde Oddervej
7. december	Lederrådsmøde Gellerup og Toveshøj (skoleleder, dagtilbudsleder, fritids- og ungdomsskoleleder, sundhedsplejeleder, boligforening, politi, ledere fra

	MSB)
7. december	Fælles møde for forældre, boligforeninger, foreninger mv., medarbejdere, ledere, politikere m.fl.
12. december	Møde med Ellekær Dagtilbud
13. december	Områdeledermøde Silkeborgvej
13. december	Møde med Østjysk Bolig
18. december	Møde med Brabrand Boligforening
18. december	Møder med skoleledere fra Hasle Skole, Skjoldhøjskolen, Næshøjskolen, Engdalsskolen, Åby Skole og Gammelgårdsskolen
18. december	Møde med skolelederen på Søndervangskolen
19. december	Møde med Handicapcenteret for Børn
19. december	Møde med ledere fra Ellekærskolen
19. december	Møde med ledere fra Tovshøjskolen
20. december	Møde med dagtilbudsledere i Gellerup, Toveshøj og Ellekær
15. januar	Møde med Dignity
Drøftelse af forslag til initiativer	
1. marts	Lederrådet i Gellerup
6. marts	Lederforeningerne for dagtilbud, skole og FU
6. marts	Områdeledermøde Viborgvej
7. marts	Områdeledermøde Silkeborgvej
20. marts	Ledermøde Ung i Aarhus (FU)
20. marts	Lederrådet i Bispehaven
4. april	Møde med faglige organisationer

26. marts 2018

Side 4 af 4

Bilag 6/6

**Dokument Titel: Bilag 4. Liste over modtagere
til kvalificering**

Liste over modtagere til kvalificering af initiativerne

26. marts 2018

Side 1 af 3

Internt i Børn og Unge
Skolerne (MED-udvalg og skolebestyrelser mv.)
Dagtilbud (MED-udvalg, bestyrelser mv.) inkl. Selvejende dagtilbud
FU-områderne (FU-MED, MED-udvalg og forældrebestyrelse mv.)
Område-MED
HMU
HRK-MED
Pædagogisk afdeling MED
Økonomi- og administrationsafdelingen MED
Sygehusundervisningen MED
HU-Flex
Stensagerskolen
Langagerskolen
Specialbørnehaven Skovbrynet
Klubberne Holme Søndergaard
Faglige organisationer
DJØF
Aarhus lærerforening
BUPL Aarhus
FOA Aarhus
Uddannelsesforbundet, sektionen for ungdomsskolelærere og beskæftigelsesmedarbejdere
Dansk Magisterforening
Dansk sygeplejeråd
Fagligt selskab for sundhedsplejersker
HK Kommunal Østjylland
Socialrådgiverforeningen
Lederforeninger
Aarhus Skolelederforening
Aarhus SFO-lederforening
FU-lederne i Aarhus (LUA)
Lederforeningen for de administrative ledere
Dagtilbudslederforeningen i Aarhus
Lederforeningen for sociale klubber (LSK)
Lederforeningen for legepladserne
Foreningen af Selvejende Dagtilbudsledere i Aarhus Kommune" (SDL Aarhus)
Landsforeningen af Ungdomsskoleledere (LU)

BØRN OG UNGE

Stabe

Aarhus Kommune

Ledelsessekretariatet

Rådhuspladsen 2

8000 Aarhus C

Telefon: 89 40 20 00

Direkte telefon: 41 85 90 31

Direkte e-mail:

birmo@aarhus.dk

Sag: 18/012541-5

Sagsbehandler:

Birgit Møller

BØRN OG UNGE

Økonomi og Administration

Aarhus Kommune

26. marts 2018

Side 2 af 3

Foreninger, organisationer og råd
Foreningen af skolebestyrelser i Aarhus
Skole og forældre i Aarhus
Aarhus Forældreorganisation
Aarhus lokalkreds
Ungdomsskoleforeningen
Lederrådene
Fællesrådene
Danske skoleelever
Børn og Unge-byrådet
Aarhus Ungdommens Fællesråd (ÅUF)
Handicaprådet
Det Boligsociale Fællessekretariat
Bestyrelsen for de boligsociale helhedsplaner
Aarhus uddannelsesråd
Danske handicaporganisationer
Samvirket Gellerup
Boligforeninger – Østjysk Bolig og Brabrand Boligforening
Bydelsmødrene
ACFC
Hasle Boldklub
Brabrand IF
FC Bispehaven
Kvinder og børn Nicheforening
Den aktive kvindeforening
Familienetværket
Gymnastikgården
Ramallah Spejderne
IVF
Sigrids Stue
Nordgårdens svømning
Private institutioner og skoler
Privatskoler og frie grundskoler i Aarhus
Grimhøj motocross (FO-klub)
Cirkus Tværs
Øvrige
Østjyllands politi
Erhvervskontaktudvalget
Brabrand Erhverv
Bazaren
Dansk Industri
Rotary Klub Vest
LO (Aarhus)
Håndværkerforeningen
Dansk byggeri

26. marts 2018
Side 3 af 3

Bilagsforside

Dokument Titel: Beslutningsmemo til RMM 180418

Dagsordens titel Budget 2019 (OKJ / HP)

Dagsordenspunkt nr 4

Beslutningsmemo

13. april 2018
Side 1 af 5

Emne **Budget 2019-2022**
Til Rådmandsmøde

BØRN OG UNGE
Økonomi og Administration
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Hardy Pedersen og Ole Kiil Jacobsen har sat forslaget på dagsordenen som opfølgning på drøftelsen af B2019 på Børne- og Ungeudvalgs mødet 11/4 2018 med henblik på, at rådmanden kan træffe beslutning om, hvordan udvalgets ønsker til mere dybdegående viden, end hvad der kan favnes i budgetmålene i budgetredegørelsen, efterkommes. Herudover foreslås det at genfremsætte Børn og Unges budgetudfordringer til følgeskrivelsen på udvalgs mødet 25/4 2018, samt at der indledende orienteres om udvalgets rolle i budgetprocessen.

Børne- og Ungeudvalgets nedslagspunkter i forhold til vigtige tematikker til budgetmålene fra udvalgs mødet 11/4 2018

- Vigtigheden af indikatorer vedr. hhv. ensomhed (flere udvalgsmedlemmer) og mobning (Heidi Bank)
- Oplevelse af medindflydelse på undervisningen i udkolingen. (Dorthe Borgkvist)
- De yngste børns sundhed (Eva Borchorst Mejnertz) samt overvægt i udkolingen (Dorthe Borgkvist)
- Robusthed/psykisk sårbarhed (Lone Norlander Smith m.fl.)
- Vigtigheden af indikatorer vedr. sprogfærdigheder/læsefærdigheder (rejst af bl.a. Eva Borchorst Mejnertz og Lone Norlander Smith - delte holdninger hertil)
- Uddannelsesparathed som en vigtig indikator samt vigtigheden af at opdatere indikatoren på overgang til ungdomsuddannelse, så den bliver tidssvarende ift. det nationale mål (Rådmanden).

Budget og Regnskab
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 23 37 12 06

Direkte e-mail:
helar@aarhus.dk

Sag: 18/018427-1
Sagsbehandler:
Søren Bang-Kristjansen
Henrik Larsen

Forberedelse af næste udvalgs møde 25/4 2018

På baggrund af drøftelsen på udvalgs mødet 11/4 2018 foreslås det rådmanden, at indstille til udvalget, at arbejdet med effektmål i udvalget deles op i to spor for at efterkomme ønsket om mere dybdegående viden om børnene og de unges trivsel, læring og udvikling.

13. april 2018

Side 2 af 5

- 1) Et generelt overordnet spor** der tilstræber at vise, hvordan det gennemsnitligt går for alle børn og unge i det formelle materiale til hhv. regnskab og budget (årsberetning og budgetredegørelse), som bør favne effekten for børnene og de unge bredt. I det generelle overordnede spor foreslås, at der bør være konsistens i mål og data til belysning af mål over en årrække.

Det foreslås derfor, at oplægget til udvalgs mødet 25/4 2018 i store træk vil være en videreføring af de eksisterende budgetmål, men med en udskiftning af indikatoren for mobning med indikatoren for ensomhed under effektmålet fællesskaber. Det vil også have den fordel, at der således vil være en direkte sammenhæng til en af de indikatorer, som bliver foreslået til belysning af Velfærdsmål 0-100. Dertil foreslås det, at oplægget til udvalgs mødet samtidig vil være, at målet for påbegyndelse af en ungdomsuddannelse (95-procentsmålsætningen) ændres, når den nationale uddannelsespolitiske målsætning ændres. Enten i B2019 eller B2020.

Herved fastholdes, at budgetmålene anvendes til at belyse hvordan det samlet går med målopfyldelsen. Da disse omhandler alle børn og unge vil data også omhandle, hvordan det går alle børn og unge og dermed betegne et gennemsnit.

Da det generelt går godt for de fleste børn og unge og gennemsnittene derfor ligger relativt højt og stabilt, bliver afrapporteringen af de fem indikatorer derfor ikke særligt politisk interessante. Derfor er der behov for at drøfte, hvorledes afrapporteringen i regnskabet kan suppleres med data, der belyser fx den lokale variation eller ulighederne i indikatorerne og baggrunden herfor.

Eksemplificering: I det overordnede spor vil eksempelvis fravær belyses med en gennemsnitlig opgørelse af fraværet for alle folkeskoleelever i Aarhus Kommune. Selvom en tematik som fravær behandles i det overordnede spor, så kan det stadig i mange tilfælde være relevant også at behandle det i det dybdegående spor.

13. april 2018
Side 3 af 5

- 2) **Et dybdegående spor** med mere omfattende viden om børnene og de unges trivsel, læring og udvikling til udvalget som grundlag for at identificere udfordringer i praksis. Udfordringsdrøftelsen i udvalget kunne fx tages med udgangspunkt i den datamæssige belysning af effektmålene, som netop er blevet afleveret i regnskab 2017 (bilag 1). Denne mere omfattende viden om børnene og de unge kan agere som udvalgets grundlag for at planlægge fx temadrøftelser om de - på effektsiden - mest udfordrede områder i praksis (eksempelvis kvartalsvis jf. budgetproceduren), planlægge mere udfoldede analyser eller som grundlag for at igangsætte politiske drøftelser i byrådet. Den 27/6 2018 har udvalget planlagt en temadrøftelse om blandt andet kvalitetsårshjulet i Børn og Unge, hvor udvalget kan komme med deres ønsker til, hvordan denne løbende kvalitets- og effektopfølgning i udvalget kan tage sig ud. Rådmanden kan enten vælge, at tage drøftelsen i udvalget om hvordan et mere dybdegående spor for kunne tage sig ud på temadrøftelsen om kvalitetsårshjul 27/6 2018 eller komme med et oplæg til udvalget 25/4 2018.

Eksemplificering: I det dybdegående spor kan der på baggrund af mere detaljerede opgørelse - fx som i bilag 1 – konstateres særlige udfordring, hvor der i udvalget indgås en aftale om, at der fx er behov for en dybdegående analyse eller eventuelt en temadrøftelse med oplæg fra praksis om udfordringer med opmærksomhedskrævende fravær i udskolingen.

Yderligere til næste ugevalgsmøde

Det foreslås samtidig, at Børn og Unges budgetudfordringer til følgeskrivelsen igen dagsordensættes på udvalgsmødet.

Drøftelserne indledes med en rammesætning af udvalgets rolle i budgetprocessen og udvalget orienteres om processen med udarbejdelse af belysninger af de politiske beslutningsforslag. Udvalget orienteres mundtligt på det ordinære udvalgsmøde d. 15. august om Børn og Unges belysninger og de fremsendes efterfølgende, når de er færdigbehandlet.

Plan for fremsættelse af budgetforslag på RMM samt drøftelse af de tre bilagte budgetforslag (bilag 2, 3, 4 og 5).

De politiske budgetforslag som behandles på Rådmandsmøde d. 18/4 2018, kan sættes på byrådsmøde af SF 2/5 2018 med fremsendelse til dagsordenen 23/4 2018.

Budgetforslagene markeret med blått fremsættes på RMM 18/4 2018.

Nr.	Emne (overskrift fra Rådmandsmødet 4. april)	Hovedansvarlig	Følgende bør inddrages (evt. flere...)	På RMM d.
1	Normering i daginstitutioner	Læring og Udvikling	Budget og Regnskab	18/4
2	Styrkelse af fritidspædagogikken i klubberne og de fysiske rammer herfor	Læring og Udvikling	FU	25/4
	To-voksenordning	<i>Denne laver vi ikke som selvstændigt forslag. Det inddrages i nr. 3 og 4</i>		
3	Sårbare børn og unge	Læring og Udvikling	PPRS	25/4
4	Folkeskolen - reformens betydning på økonomien	Budget og Regnskab		Skal afklares
5	Integration – børn og unge med dansk som andetsprog	Læring og Udvikling	Ledelsessekretariatet	18/4
6	Pædagogisk ledede legepladser	Læring og Udvikling	FU	25/4
	Tidlig rettidig indsats og forebyggelse	<i>Denne laver vi ikke som selvstændigt forslag endnu. Læring og Udvikling sætter den på et rådmandsmøde for mere info om emnet til Rådmanden</i>		Skal afklares
7	Attraktiv udskoling	Læring og Udvikling		25/4
8	Styrkelse af naturfaglige kompetencer hos børn og unge 0-18 år	Læring og Udvikling		18/4
9	Dannelse og medbestemmelse hos børn og unge	Læring og Udvikling		25/4

13. april 2018
Side 4 af 5

Nr.	Emne (overskrift fra Rådmandsmødet 4. april)	Hovedansvarlig	Følgende bør ind- drages (evt. flere...)	På RMM d.
	Ghettoudspil/Gentænk	<i>Denne afventer hvad der sker omkring ghetto-udspil mm. Gentænk Gellerup drøftes på rådmandsmødet d. 18.4.</i>		
	Ord- og talblindhed (nyt emne fra Rådmandsmødet)	<i>Afventer igangværende Byråds- og udvalgsbehandling af emnet</i>		Skal afklares
	Naturvejledning (nyt emne fra Rådmandsmødet)	<i>Denne tænkes ind i nr. 8</i>		
10	Digitalisering, udstyr og kompetencer hos børnene (nyt emne fra Rådmandsmødet)	Digitalisering	Læring og Udvikling	18/4

3. april 2018
Side 5 af 5

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

- Det indstilles, at arbejdet med effektmål i udvalget følger de to ovenfor beskrevne spor.
- Det indstilles, at rådmanden beslutter, hvorvidt han ønsker at komme med et oplæg til "det uddybende spor" på udvalgsmødet 25/4 2018 eller ønsker at vente med drøftelsen til temadrøftelsen om kvalitetsårshjul 27/6 2018.
- Det indstilles, at der udarbejdes et notat til udvalgsmødet 25/4 2018 om at arbejdet med effektmål i udvalget bør følge de to ovenfor beskrevne spor, såfremt RM tiltræder første indstillingspunkt samt at RM ønsker en behandling af emnet på næstkommende udvalgsmøde.
- Det indstilles, at tidsplanen for RM-behandling af de politiske budgetforslag godkendes.
- Det indstilles, at de bilagte budgetforslag (bilag 2, 3, 4 og 5) drøftes.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

4. Videre proces og kommunikation

På baggrund af drøftelsen på RMM forberedes materiale til udvalgsmøde 25/4 2018 og evt. til temadrøftelsen 27/6 om kvalitetsårshjul.

12. april 2018
Side 1 af 2

Eksemplificering af en eventuel udvidet afrapportering til udvalget med udgangspunkt i regnskab 2017

	2015	2016	2017
Læring og Udvikling			
Andel 3-årige børn med dansk som modersmål, der vurderes at have et alderssvarende sprog (nyt sprogvurderingsmateriale i 2017)	-	-	90,7%
Andel 3-årige børn med dansk som andetsprog, der vurderes at have et alderssvarende sprog (nyt sprogvurderingsmateriale i 2017)	-	-	40,1%
Andel børn med dansk som andetsprog, der ved sprogscreening ved skolestart vurderes at have tilstrækkelige danskundskaber	32,9%	28,7%	34,1%
Andel folkeskoleelever, som går op til alle bundne prøver og udtræksprøver i 9. klasse	85,3%	87,9%	85,9%
Andel folkeskoleelever, som opnår mindst 02 i gennemsnit i både dansk og matematik i 9. klasse	86,0%	88,3%	85,1%
Karaktergennemsnit for folkeskoleelever i de bundne prøvfag i 9. klasse	AAK: 7,2 DK: 6,9	AAK: 7,4 DK: 7,0	AAK: 7,2 DK: 6,9
Gab i karaktergennemsnit i de bundne prøvfag i 9. klasse mellem alle folkeskoleelever og den lavest scorende fjerdedel af folkeskoleeleverne	3,5	3,4	3,5
Karaktergennemsnit i de bundne prøvfag i 9. klasse for den højest scorende fjerdedel af folkeskoleeleverne	10,5	10,4	10,3
Andel folkeskoleelever, der er i gang med en ungdomsuddannelse 15 mdr. efter definitivt afsluttet folkeskole (9. eller 10. klasse)	91,3%	89,9%	90,6%
Andel folkeskoleelever, der forventes at gennemføre mindst en ungdomsuddannelse inden for 25 år efter 9. klasse (profilmodellen)	92,3%	89,2%	90,7%
Sundhed og trivsel			
Andel folkeskoleelever i 4.-9. klasse, der 'tit' eller 'meget tit' er glade for skolen	72,7%	75,4%	76,8%
Andel folkeskoleelever i 4.-9. klasse, der oplever 'lav' livstilfredshed	-	17,8%	14,6%
Samlet gennemsnitlig fraværspocent for folkeskoleelever i 0.-10. klasse	5,3%	5,4%	5,4%
Andel folkeskoleelever med opmærksomhedskrævende fraværsmønster i 0.-10. klasse	17,8%	18,6%	18,9%
Andel folkeskoleelever i 4.-9. klasse, der bevæger sig mindst 4 timer om ugen i skoletiden	39,1%	35,8%	36,9%

Andel folkeskoleelever i 4.-9. klasse, der dyrker sport/motion mindst 4 timer om ugen uden for skoletid	57,0%	47,9%	12. april 2018 Side 2 af 2
Andel børn i alderen 9-10 mdr. med bopæl i Aarhus Kommune, som er undervægtige	4,1%	4,0%	3,9%
Andel børn i alderen 9-10 mdr. med bopæl i Aarhus Kommune, som er overvægtige	15,7%	15,4%	16,9%
Andel elever i 0. klasse med bopæl i Aarhus Kommune, som er overvægtige	11,5%	10,9%	10,5%
Andel elever i 6. klasse med bopæl i Aarhus Kommune, som er overvægtige	16,5%	15,3%	16,6%
Andel elever i 9. klasse med bopæl i Aarhus Kommune, som er overvægtige	16,5%	18,0%	18,8%
Andel 3-årige børn med bopæl i Aarhus Kommune uden fyldninger i tænderne	96,2%	96,6%	96,4%
Andel 15-årige børn med bopæl i Aarhus Kommune uden fyldninger i tænderne	64,5%	64,9%	69,7%
Andel 15-årige børn med bopæl i Aarhus Kommune med mange huller (> 6 huller)	5,2%	5,0%	3,8%
Fællesskaber			
Andel af folkeskoleelever i 4.-9. klasse, der oplever at have en eller flere gode venner	-	-	97,3%
Andel af folkeskoleelever i 4.-9. klasse, der 'tit' eller 'meget tit' er med til at bestemme, hvad de skal arbejde med i klassen	18,9%	13,0%	11,0%
Andel af klubmedlemmer, der 'tit' eller 'meget tit' er med til at bestemme, hvad de skal lave i klubben	-	-	61,7%
Andelen af folkeskoleelever i 4.-9. klasse, der 'sjældent' eller 'aldrig' er blevet mobbet i dette skoleår	90,4%	91,6%	92,0%

Bilag 3/6

**Dokument Titel: Bilag 2 - Styrkelse af
naturfaglige kompetencer**

Styrkelse af naturfaglige kompetencer 0-18 år

12. april 2018

Mag.afd's vurdering af forslaget, herunder betydning for effekt/mål:

Vi skal passe godt på naturen! Aarhus Kommune vil gå forrest og sikre, at børn og unge bliver fremtidens grønne borgere, som lever i kontakt med naturen, er miljøbevidste og rustet finde løsninger indenfor fremtidens udfordringer som fx klimaforandringer og sundhedsproblemer. Naturvidenskab er i alt og over alt. For at kunne handle og træffe kvalificerede valg i fremtiden - om alt fra egen adfærd og forbrug til valg af uddannelse og karriere - er der brug for, at børn og unges naturfaglige dannelse og naturvidenskabelige kompetencer styrkes.

Vi har i Aarhus kommune ikke en STEAM-strategi 0-18 år, der giver retning og rampelys på indsats, der styrker fagområderne science, teknologi, engineering, arts og matematik (forkortet STEAM). Beregning af og prioritering af resurser til at udvikle og implementere en STEAM-strategi, der indeholder kompetenceudvikling, netværk og konkrete initiativer, er en forudsætning for, at nå i mål med Aarhus som foregangskommune indenfor naturvidenskab.

Den naturfaglige dannelse grundlægges ved gode oplevelser i naturen og udvikles til naturvidenskabelige kompetencer via lærere og pædagogers kvalificerede undervisnings- og læringsforløb. I børn og unges møde med professionelle og inspirerende rollemodeller, stimuleres nysgerrighed og motivation for at søge ny viden og nye kompetencer indenfor naturvidenskab. Der har løbende været afprøvet initiativer og pilotprojekter i enkelte dagtilbud og skoler indenfor naturfag og matematik, med henblik på at styrke den naturvidenskabelige interesse og læring i et 0-18 års perspektiv. De hidtidige indsatser har været karakteriseret af midlertidig finansiering, som udløber snart eller er udløbet. Såfremt der ønskes et fortsat, forstærket og mere bydækkende fokus på naturvidenskab, fordrer det en finansiering af initiativer og projekter, da der ikke er finansiering til at fortsætte de enkeltstående initiativer.

Det er påvist, at fokus på matematisk opmærksomhed i dagtilbud har en positiv effekt på udviklingen af børns matematiske kompetencer. Der kører pt. et projekt omkring matematisk opmærksomhed/MIO, hvor en science-pædagogisk tilgang styrker børns naturlige nysgerrighed og lyst til undersøgelse. Ligeledes viser forskning også, at barnets tidligere erfaringer med matematik på længere sigt har indflydelse på barnets skoleparathed og på senere akademiske kompetencer. For at sikre, at alle børn via en tidlig indsats indenfor læreplantearealet naturen og naturfænomener får et godt afsæt for udvikling af stærke naturvidenskabelige kompetencer i skolen, foreslås det, at fokus på matematisk opmærksomhed bliver en bydækkende indsats, så alle byens børn får gavn af den viden, vi har om, hvad der virker.

Det naturfagsdidaktiske udviklingsprojekt QUEST i skolen har vist, at kapacitetsopbygning via veldrevne faglige netværk styrker elevernes læring. Der blev ifm. QUEST påbegyndt etablering af et bydækkende netværk for de naturfaglige lærere. Et naturfagligt netværk, der bidrager til at styrke lærernes professionelle faglighed, fagdidaktik og dømmekraft, er efterspurgt på skolerne. For at netværket kan fortsætte og udvides, skal der findes finansiering til kompetenceudvikling samt aktiviteter og koordinering.

Set i lyset af forskningen omkring kapacitetsopbygning i faglige netværk, styrkerne ved en tværfaglig tilgang i undervisnings- og læringsforløb og intensioenerne med den åbne skole/åbne dagtilbud, ligger der et stort potentiale i at udvide samarbejdet med byens naturfaglige og tek-

nologiske aktører og med alle disse initiativer profilere Aarhus Kommune som naturvidenskabelig frontløber i samarbejde med erhvervslivet. Af den vej vil vi kunne bidrage til at komme i mål med, at flere unge opnår 02 eller der over i matematik og naturfag ved folkeskolens afgangseksamen og at der opnås større ligestilling mellem kønnene ift. afgangresultater og uddannelsesvalg. Desuden vil børn og unges stærkere naturvidenskabelige kompetencer imødekomme erhvervslivets efterspørgsel på kompetent teknisk og naturvidenskabelig arbejdskraft via en forventning om, at indsatsen vil føre til, at flere unge vælger en naturvidenskabelig eller teknisk uddannelse og karrierevej - her under at flere vælger en naturvidenskabelige eller teknisk erhvervsuddannelse jf. 25 % målsætningen.

Ydelse:

Der stilles således forslag om en indsats, der skal styrke børn og unges naturfaglige kompetencer med følgende spor:

1) Naturvejledning

For at styrke den naturfaglige dannelse for børn og unge 0-18 år foreslås det, at afsætte midler til at ansætte tre naturvejledere i Naturcenter Aarhus (UNO-Friluftcenter og Natursamarbejdet). Aarhus Kommune har ikke, som den eneste større by i Danmark, noget naturvejledningstilbud. Naturvejledning spiller en vigtig rolle i forhold til at give børn og unge gode oplevelser i naturen.

2) Indsatser, samarbejder og partnerskaber

I Aarhus har vi mange stærke naturvidenskabelige aktører, både på uddannelsesområdet og i regi af private virksomheder, som kan bidrage til at skabe indsatser, der styrker motivation og bedre læring i naturvidenskab i et 0-18 års perspektiv. Erfaringer viser høj læringseffekt af partnerskaber, projekter og møder med rollemodeller. Ønskes nye forløb udviklet, fx. målrettet de dygtigste elever, og eksisterede forløb fx Coding Class, FIRST LEGO League, FabLab, Naturfagsmaraton, Edison mv. fortsat og udbredt til at være bydækkende tilbud, fordrer det, at der findes finansiering.

3) Naturfaglig kapacitetsopbygning i skolen

Det foreslås, at det eksisterende forsøg med et naturfagligt netværk videreføres og udvides til at være bydækkende, ligesom et efterspurgt netværk for matematikvejledere etableres. På den vis vil potentialet for intern kapacitetsopbygning i stærkere læringsfællesskaber indenfor det naturvidenskabelige område blive udnyttet optimalt - via videndeling, inspiration og aktionslæring. Det foreslås ligeledes, at der afsættes midler til vejlederuddannelser indenfor matematik og naturfag. Kompetenceløft i kombination med faglige netværk vil styrke både den faglige og den fagdidaktiske udvikling hos pædagoger og lærere - til gavn for børnenes trivsel, læring og udvikling - samt understøtte den organisering og kultur, som er grundlæggende i stærkere læringsfællesskaber.

4) Natur og matematisk opmærksomhed i dagtilbud

Det foreslås, at der uddannes vejledere i dagtilbud, der kan sikre et bydækkende fokus på matematisk opmærksomhed og den science-pædagogisk tilgang i dagtilbuddene. Ligeledes foreslås et netværk for de uddannede vejledere, for at sikre kontinuert kapacitetsopbygning omkring læreplanstemaet naturen og naturfænomener, således at børn i højere grad end i dag får et godt naturfagligt fundament med sig fra dagtilbuddet, som afsæt for udvikling af stærke naturvidenskabelige kompetencer i skolen. Kompetenceudvikling, frikøb af pædagoger, netværk og koordinering af indsatsen fordrer, at der findes finansiering.

Bilag 4/6

Dokument Titel: Bilag 3 - Integration - DSA

Integration af børn med dansk som andetsprog

Dato

Mag.afd's vurdering af forslaget, herunder betydning for effekt/mål:

Forskning viser, at børns sproglige udvikling i de første leveår har stor betydning for deres videre udvikling af sprog- og læsefærdigheder. Når der i det følgende tales om sprog, så indbefatter det også talforståelse som en del af den generelle sproglige udvikling. Blandt andet har en god talesproglig udvikling i de tidlige år stor betydning for, at barnet ikke senere får læsevanskeligheder i skolen. Sproget er et grundlæggende redskab til at kunne kommunikere og lære nyt. Samtidig er det et vigtigt redskab til at kunne sætte ord på sine følelser og meninger. Det er derfor vigtigt, at der foregår en tidlig og målrettet indsats for at sikre alle børn et godt sprogligt fundament.

At der kan være behov for et særligt fokus og ikke mindst en tidlig indsats særligt for børn i udsatte boligområder underbygges af flere forskningsundersøgelser – såvel nationale som internationale. Blandt andet viser forskning, at børn af velstillede forældre hører betydeligt flere ord derhjemme end børn af socialt udsatte forældre. Tilsvarende har forskning i dagtilbuddenes betydning vist, at det især er sårbare eller socialt udsatte børn, der har størst gavn af de universelle tilbud, som dagtilbuddene tilbyder.

For børnene med dansk som andetsprog er der den yderligere præmis, at det først er i mødet med det omkringliggende samfund, de møder det danske sprog, hvilket for de fleste betyder, når de starter i dagtilbud. For en del børn sker det imidlertid først, når de er omkring 3 år, hvilket jævnfør analyser i kvalitetsrapporten for 2017 har betydelige konsekvenser for deres sproglige niveau.

Der er således brug for en forstærket indsats for disse børn, både ift. at styrke forældrenes viden og kompetencer til at understøtte børnenes udvikling derhjemme og dels i forhold til at sikre en tidligere opstart i dagtilbud med henblik på fremme børnenes mulighed for at nyde gavn den ekstra understøttelse, som dagtilbuddene kan give i forhold til deres trivsel, læring og udvikling.

Ydelse:

Der stilles således forslag om en indsats med fokus på målrettet forældrevejledning og tidligere dagtilbudstilknytning med afsæt i følgende tre elementer:

(1) Styrket sundhedsplejeindsats 0-1 år

Sundhedsplejens erfaringer viser, at de børn, der ikke bliver tilstrækkeligt sprogligt stimuleret ofte, også er børn, som samlet set ikke bliver tilstrækkeligt stimuleret kommunikativt f.eks. med øjenkontakt og tidlig relationsdannelse. Der er derfor brug for at kigge på den sproglige stimulering i en bredere kontekst tidligere i barnets liv.

Der stilles derfor forslag om at tilbyde ekstra sprogbesøg af sundhedsplejersken til de børn, hvor sundhedsplejen ved de eksisterende hjemmebesøg vurderer, at barnet har sproglige vanskeligheder. Med indsatsen følger udlevering af sprogunderstøttende materialer til forældrene samt mulighed for supplerende sprogstøtte med inddragelse af sprogvejledere fra de lokale dagtilbud. Formålet med indsatsen er at sikre en styrkelse af den helt tidlige opsporing og sprogstimulering med fokus på at øge forældrenes handlekompetencer og styrke det sproglige læringsmiljø i hjemmet.

(2) Vejledningsforløb for familier med børn uden for dagtilbud 1-3 år

Med henblik på at fastholde den tidlige sprogstimulering i hjemmet stilles herudover forslag om at etablere et systematisk opsøgende arbejde i forhold til børn i alderen mellem 1 år og 2 år 11 mdr. fra de udsatte boligområder, som (endnu) ikke er i dagtilbud.

Formålet med indsatsen er at skabe kontakt til familierne og invitere til læringsforløb i det lokale dagtilbud med henblik på fortsat vejledning af forældrene i, hvordan de bedst muligt kan understøtte barnets trivsel og læring derhjemme samt øge forældrenes kendskab til dagtilbuddets tilbud og bane vejen for tidligere indskrivning.

I forløbene vil forældrene blive introduceret for konkrete metoder til, hvordan de kan understøtte børnenes læring og udvikling i forhold til såvel sprog som sociale og personlige kompetencer. Forløbene vil veksle mellem besøgsdage i dagtilbuddet og afprøvning i hjemmet, hvor forældrene aktivt bruger det, de har lært.

(3) Styrket indsats og udvidet forældrevejledning i dagtilbud 1-6 år

Til de forældre, der allerede har børn indskrevet i dagtilbud, stilles der ligeledes forslag om læringsforløb med fokus på at styrke forældrenes kompetencer til at understøtte deres barns læring og udvikling derhjemme. Forløbene skal, med fokus på børnenes og forældres nærmeste udviklingszone, understøtte forældrene i, hvordan de bedst stimulerer og skaber gode rammer for barnets trivsel, læring og udvikling. Der tilrettelægges hold for forældre med henholdsvis vuggestuebørn og børnehavebørn med introduktion til konkrete metoder og understøttende aktiviteter.

Formålet med de tre initiativer er at sikre et ekstra boost, mens børnene er helt små med henblik på at sikre dem et bedre afsæt for deres videre færd i folkeskole, uddannelse og arbejdsliv.

Skaleringsmuligheder:

Det vil være muligt at skalere alle dele af indsatsen – der kan således både skrues op og ned for omfanget af kompetenceudvikling til de involverede medarbejdere, antallet af møder afholdt i læringsforløbene samt materialet, der tilbydes til at understøtte stimuleringen af børnenes læring og udvikling i hjemmet – ligesom der også kan justeres i antallet af dagtilbud/områder, der er omfattet af indsatsen.

Det er dog vigtigt at understrege, at indsatsen i sin nuværende form allerede er afgrænset til kommunens særligt udsatte områder. Samtidig er det vigtigt at fastholde en vis kontinuitet i vejledningen til forældrene, hvis den skal forventes at have en effekt, ligesom forskning viser, at det er vigtigt at sikre en bred forankring og tæt tilknytning til praksis, når der arbejdes med kompetenceudvikling.

Økonomi:

Det anslåede ressourcebehov til ovenstående indsatser i de fire udsatte boligområder, der er indeholdt i regeringens ghettoplan ligger på kr. 1,5 mio. pr. år. I det beløb er indeholdt kompetenceudvikling til pædagoger og sundhedsplejersker, timer til varetagelse af hjemmebesøg og afholdelse af vejledningsgrupper samt udvikling og indkøb af materialer til omdeling.

Bilag 5/6

**Dokument Titel: Bilag 4 - Normering i
daginstitutioner**

Normering i daginstitutioner

Dato

Mag.afd's vurdering af forslaget, herunder betydning for effekt/mål:

Forskning viser, at såvel normering som størrelsen på de børnegrupper, der arbejdes med, kan have betydning for den interaktion, der foregår mellem børn og personale i dagtilbud. En dansk forskningskortlægning viser blandt andet, at høj normering og mindre grupper giver mulighed for bedre voksen-barn-kontakt og mere sensitive og opmærksomme voksne, der tilbyder flere udviklingsrelevante aktiviteter. Tilsvarende kan normeringen i dagtilbud have betydning for børnenes udvikling af sociale og kognitive kompetencer. Ved højere normering og mindre grupper udviser børnene eksempelvis bedre sociale interaktioner med hinanden, driller mindre og viser færre tegn på stress.

Særligt barn-voksen-interaktionen beskrives i flere forskningsundersøgelser som det mest afgørende parameter, når der skal arbejdes med kvalitet i dagtilbud. Et norsk studie viser imidlertid, at det pædagogiske personale ofte finder det svært at sikre en optimal inddragelse af børnene i en travl hverdag, ligesom studier viser, at lavere normering opleves som mere udmattende og mindre tilfredsstillende. For at sikre høj kvalitet i dagtilbuddene er det således vigtigt, at der skabes gode rammer for den pædagogiske praksisudøvelse - herunder at der sikres tid og rum til nærværende interaktion med børnene og ikke mindst til faglig refleksion og videndeling.

For skal den øgede normering have effekt, er det vigtigt, at den knyttes til udvikling af det pædagogiske arbejde og kvaliteten i de aktiviteter, der sættes i værk. Her viser forskning blandt andet, at personalets kompetencer og andelen af uddannede i et dagtilbud er en af de faktorer, der har størst betydning for kvaliteten af det arbejde, der bliver udøvet. Det kommer blandt andet til udtryk som en styrket professionel dømmekraft via bedre læringsmiljø, mere positiv og støttende adfærd hos det pædagogiske personale og bedre kognitive og sociale kompetencer hos børnene. Børn, der har gået i dagtilbud af høj kvalitet, er desuden mere uafhængige, viser bedre evne til koncentration og selvregulering og er bedre forberedt til den faglige læring i skolen.

Måltabellen skal kun med, hvis den er relevant

Det angives hvilket eksisterende mål der er relevant	Indikator	Status ultimo 2017	Ambitionsniveau ultimo 2019	Parti / Afd.*
Hvilket eksisterende effektmål og evt. Aarhusmål relaterer forslaget sig til.	Hvordan måles der lige nu på målet,	xx,x %	Ambition i nuværende mål xx,x % Ambition hvis forslaget gennemføres Xx,x %	AFD/ Parti XXXX

* angiver hvorvidt den/de anførte effekt(er) fremgår af beslutningsforslaget, eller om vurderingen er angivet af den behandlende magistratsafdeling.

Ydelse:

Det beskrives hvilke ydelser og konkrete indsatser, der skal leveres for at opnå de ønskede effekter

Skaleringsmuligheder:

Det bør her beskrives, om forslaget kan reduceres eller udvides.

Økonomi:

Med beslutningsforslaget fra SF, ønskes det at løfte budgettet til dagtilbudsområdet med 40 mio. kr. til mere personale. Et budgetløft på området på 40 mio. kr. vil alt andet lige forøge forældrebetalingen og dermed kan dagtilbuddene tilføres et bruttobudget på ca. 48,6 mio. kr. svarende til, at normeringerne i dagtilbuddene kan forbedres med ca. 118 pædagog fuldtidsstillinger.

De tilførte midler forudsættes fordelt til dagtilbuddene via beløb pr. barn således, at dagtilbuddene relativt set kan øge personalenormeringen lige meget på tværs af store og små dagtilbud.

I en gennemsnitsbetragtning for et kommunalt dagtilbud svarer det til en budgetmæssig tilførsel på ca. 80 personaletimer ugentligt. For en lokal afdeling i et kommunalt dagtilbud vil det i gennemsnit betyde knap 3 personaletimer yderligere pr. dag. For de mindre selvejende dagtilbud svarer det til en tilførsel på ca. 14 personaletimer ugentligt.

Dagtilbuddets budget er omfattet af decentraliseringsordningen og dermed kan dagtilbudslederen prioritere budgettet til at løse kerne-opgaven bedst muligt under de givne lokale forhold, så længe den gældende lovgivning og byrådets beslutninger samt de administrative regler for brugen af kommunens midler overholdes. De foreslåede tilførte ressourcer til flere pædagoger vil være omfattet af samme regler og dermed er det en decentral prioritering, om de anvendes fuldt ud til at ansætte pædagoger eller en andel anvendes til andre formål - med mindre der samtidig stilles krav om anvendelsen som det eksempelvis er tilfældet for puljemidlerne til mere pædagogisk personale i 2016.

For et barn under 3 år indskrevet i en fuldtidsplads vil forslaget medføre en årlig stigning i forældrebetalingen på 99 kr. svarende til ca. 2,7 pct., mens stigningen for et barn over 3 år indskrevet i en fuldtidsplads er på 51 kr. årligt svarende til ca. 2,7 pct.

(2019-priser i 1.000 kr.)	Sektor	2018	2019	2020	2021	Parti / Afd.*
Flere pædagoger – budget til dagtilbud	551	48.647	48.647	48.647	48.647	SF
Flere pædagoger – forældrebetaling	551	-12.162	-12.162	-12.162	-12.162	SF
Flere pædagoger -	552	3.515	3.515	3.515	3.515	SF
I alt		40.000	40.000	40.000	40.000	

* Angiver hvorvidt det anførte beløb fremgår af beslutningsforslaget, eller om beløbet er angivet af den behandlende magistratsafdeling.

Øvrige bemærkninger

OBS: Alt med rødt samt eventuelle økonomitabellen og måltabellen (hvis disse ikke er relevante) slettes!

Bilag 6/6

Dokument Titel: Bilag 5 - Digitalisering

Digitalisering 0-18 års området

18/4/2018

Mag.afd's vurdering af forslaget, herunder betydning for effekt/mål:

Børn og Unges digitaliseringsstrategi har fokus på at bidrage til at skabe rammerne og afsættet for at kunne udnytte it for at skabe læring for alle børn og unge. Det er således et prioriteret tema i strategien at arbejde på digitaliseringen af den pædagogiske praksis i et samlet 0-18-års perspektiv med henblik på sammenhængende pædagogiske forløb. Samtidig er det i strategien et fokusområde at sikre at medarbejdere har adgang til det nødvendige IT-udstyr i dagligdagen for at etablere effektive kommunikationsveje. Tilgængeligheden til IT-udstyr er en vigtig forudsætning for en yderligere kvalificering af den pædagogiske praksis.

IT er en stor del af børns fremtidige liv – det er et grundvilkår. Børn skal guides i at kunne vælge teknologien til og fra og skal kunne deltage i dens skabelse sammen med IT-kompetente pædagoger og lærere. Dagtilbuddene og skolerne i Aarhus Kommune har et ansvar for at ruste det enkelte barn til at kunne begå sig i et stadigt mere digitaliseret samfund. Det er afgørende, at børnene får en grundlæggende forståelse af teknologiens byggeklodser herunder fx at arbejde kreativt med kodning, programmering og innovative digitale fabrikations- og designprocesser.

Den pædagogiske medarbejder er stadig den vigtigste forudsætning for barnets læring i dagtilbud og på skolen. Anskaffelsen af devices og andre teknologier i skoler og dagtilbud er en forudsætning, men sikrer ikke i sig selv børnenes IT-kompetencer – det gør derimod pædagoger og lærere, som forstår at inddrage IT i pædagogiske aktiviteter, der kan styrke børns læring, udvikling, nysgerrighed og undersøgende tilgang ved at kombinere det analoge og det digitale. Vi skal derfor give medarbejderne forudsætninger for at træne børnene til en fremtid, hvor kreativitet og kompleks problemløsning med IT bliver nøglekompetencer.

I det følgende beskrives nogle initiativer, som er afprøvet med henblik på et styrket fokus på området. Der vil dog være behov for en finansiering såfremt disse initiativer skal effektueres fremadrettet.

Ydelse:

Skoleområdet 6-18 år: På skoleområdet har Børn og Unge afprøvet flere indsatser med fokus på børns IT-kompetencer og kompetenceudvikling af medarbejderne inden for arbejdet med kodning, programmering og kreative, innovative digitale fabrikations- og designprocesser. De32 og Fablab Aarhus på Center for Læring varetager fortsat bydækkende praksisnær kompetenceudvikling med fokus på pædagogisk, kreativ IT og understøttelse af pilotprocessen omkring muligt nyt valgfag/fag 'Teknologiforståelse'.

I forhold til den generelle IT-infrastruktur er der er bl.a. i forbindelse med folkeskolereformen iværksat omfattende tiltag vedrørende digitalisering på skoleområdet, herunder med fokus på it-infrastruktur, digitale læremidler, it-platforme. Herudover har byrådet siden budget 2014 afsat en årlig pulje på 4 mio. kr. dedikeret til personale-PC'er på skolerne, samt en pulje i budget 2017 på 4,5 mio.kr. til genanskaffelse af ca. 6000 elev-PC på skolerne

Erfaringerne har vist, at personale-PC'erne til skolernes pædagogiske medarbejdere har givet et stort løft i forhold til arbejdet med IT i hverdagen – hvilket har understøttet en udbredelse af det pædagogisk didaktiske arbejde med IT generelt set, og det har bidraget til en modning og udvikling på skoleområdet omkring IT.

I forhold til det didaktiske arbejde med digitalisering i undervisningen er der blandt andet arbejdet med:

- Coding Class har været afprøvet på 16 skoler (39 klasser) i skoleåret 17/18; samarbejde med IT-Branchen (ITB) og Coding Pirates omkring virksomhedsbesøg og kompetenceløft af undervisere og undervisning af elever inden for kodning og programmering. Målet med CC er først og fremmest at få børn til at tænke på it og teknologi, så de får en bedre forståelse for den verden, der omgiver dem nu og i fremtiden. Der foreslås en version 2.0 af projekt Coding Class med afsæt i erfaringer fra Københavns Kommune, hvor grundkonceptet fortsættes fra Coding Class 1.0 i samarbejde med ITB og Coding Pirates. På baggrund af tilbagemeldinger fra deltagerne både i Aarhus og København, ønskes der fremadrettet et tættere samarbejde mellem skoler og virksomheder samt et øget fokus på innovations- og designprocesser.
- First Lego League (FLL og JrFLL) i samarbejde med Navitas og Aarhus Universitet – fokus på STEM, virksomhedssamarbejde og programmering. Via samfundsrelevante opgaver får eleverne mulighed for at opleve videnskab og teknologi på en inddragende og spændende måde. Deltagerne skal lave innovative løsninger til problemer, designe og programmerer LEGO-robotter. Der kan arbejdes med en fortsat konsolidering af FLL-projektet, som hvert år afsluttes med en større lokal turnering i samarbejde med Navitas og AU.
- I FabLab arbejder man konkret med det 21. århundredes kompetencer – videndeling mellem de 11 lokale FabLabs og FabLab Aarhus (på Center For Læring) kan styrkes ved yderligere frikøb af IT-ressourcepersoner. 11 skoler i Aarhus har etableret et FabLab på egen skole. Fablab er en forkortelse for Fabrikations Laboratorium – et værksted, hvor eleverne kan fremstille næsten alt gennem innovative, demokratiske designprocesser med nyeste digitale teknologier, fx lasercutter, 3d-printere, vinylskærer, CNC-fræser etc.

Dagtilbud – 0-6 år:

På dagtilbudsområdet er der dog generelt et efterslæb i forhold til digitaliseringsområdet, som hæmmer muligheden for at realisere strategien i et 0-18 års perspektiv, både hvad angår sammenhængende pædagogiske forløb og i forhold til tilgængeligheden til IT.

Digitale løsninger på dagtilbudsområdet vil kunne understøtte videndeling- og samarbejdskultur, systematisk arbejde og nem adgang til relevant data samt opbevaring af samme. Igangsættelse af tiltag til at understøtte digitalisering på dagtilbudsområdet skal bidrage til at styrke den tidlige indsats gennem en indfrielse af disse pædagogiske og samarbejdsrelaterede potentialer.

Forudsætningerne for at realisere potentialerne omkring digitaliseringen bør bygges op og etableres for dagtilbudsområdet – tilsvarende indsatserne som er sket på skoleområdet. Der er i det seneste år sket en udvikling ved at sikre personalets adgang til trådløse netværk som et element i opbygning af en IT-infrastruktur på dagtilbud.

Men næste udfordring består i at sikre endnu en grundlæggende forudsætning om, at der er IT-udstyr til den enkelte medarbejder. Adgangen til kommunalt IT-udstyr gør det fleksibelt og nemt i hverdagen og yderligere sikkert at arbejde med de digitale løsninger. Dette vil fx gælde for den løbende dokumentation i det pædagogiske arbejde, ved at styrke

planlægningsprocesser og samarbejder på tværs blandt fagprofessionelle, eksterne fagpersoner og forældre, samt ved at give personlig adgang til rette systemer og adgang til at gemme data korrekt og sikkert.

For personalet i dagtilbud gælder følgende allerede i dag,

- at personalet skal anvende digitale kommunikationsløsninger til forældre (intranet, fremmøderegistrering mv.)
- at personalet skal anvende digitale redskaber i det pædagogiske arbejde (sprogvurdering, dialoghjul m.v.)
- at den enkelte medarbejder har sin egen kommunale brugerident og tilhørende mailkonto og forudsættes at anvende denne i sin daglige digitale kommunikation

Udfordring i forhold til IT-udstyr i Dagtilbuddene vil øges på sigt idet personalet vil få adgang til den fælles kommunikationsplatform Aula som indføres på dagtilbudsområdet fra 2020. Med Aula er der én indgang for forældrene til kommunikation og viden om deres børn, dækkende for både dagtilbuds- og skoleområdet. For personalet vil det være indgangen til forældresamarbejde og -kommunikation.

På nuværende tidspunkt har personalet på dagtilbudsområdet således en række af kommunikations- og dokumentationsarbejder som skal udføres i førnævnte digitale platforme og redskaber. Der er imidlertid ikke en samlet, bydækkende tilgang for IT-udstyr til personalet på dagtilbudsområdet.

Kompetencer:

Udover adgangen til IT-udstyr er der et generelt behov for at etablere kompetenceudvikling for medarbejdere i dagtilbud som i forhold til skoleområdet generelt har været ringere understøttet igennem årene i forhold til en målrettet indsats for at højne brugen af det digitale.

Det anbefales, at der arbejdes ud fra at organisere en støttestruktur på dagtilbudsområdet med inspiration fra skoleområdet men med fokus på en mere bred kompetenceudvikling igennem frikøbte faglige it-ressourcepersoner blandt pædagogisk personale, forankret i en central understøttelse i form af understøttelse af digitalisering i 0-6 års området. It-ressourcepersonerne skal kunne understøtte det generelle arbejde med it i relation til børnene, bidrage til lokal implementering af IT-redskaber, medvirke til lokal kompetenceudvikling og være på forkant i forhold til nye initiativer, der kan fremme en meningsfuld digitalisering på dagtilbudsområdet. Der vil være tale om en varig indsats.

Kompetenceløft for pædagoger: For at styrke en rød tråd i overgangen fra dagtilbud til skole er der behov for kompetenceudvikling for pædagoger, hvilket er et vigtigt kapacitetsdomæne for at indfri Børn og Unges digitaliseringsstrategi. Der er et behov for kompetenceudvikling både i forhold til:

- Generelle færdigheder i anvendelse af It-redskaber
- Færdigheder i anvendelse af nye teknologier.
- Nytænkning af pædagogiske læringsmiljøer der inddrager it.
- Færdigheder i forhold til dokumentation og kommunikation og videndeling.

I forhold til kompetenceudviklingsdelen for pædagogiske medarbejdere på dagtilbudsområdet vurderes, at der er et behov for henholdsvis at skabe tryghed og give støtte i forhold til at tage

it og teknologi ind i ens daglige pædagogiske praksis. Der foreslås derfor igangsat to spor, sideløbende, med fokus på direkte understøttelse ind i praksis:

1. Spor 1: Frikøbsmodel ala De32 for pædagoger i forhold til praksisnær kompetenceløft
2. Spor 2: Aktionslæringsforløb med forskningsbaseret perspektiv i samarbejde med Aarhus Universitet

Børnenes læring og udvikling: Læringsmiljøerne i dagtilbuddene i Aarhus Kommune kan kvalificeres ved at inddrage teknologi i form af mini-makerspaces som f.eks. kan indeholde Beebots, Ozobots og kreative analoge materialer. De fagprofessionelle skal motivere børnene ved at inddrage IT i pædagogiske aktiviteter, der kan styrke børns læring, udvikling, nysgerrighed og undersøgende tilgang ved at kombinere det analoge og det digitale.

Bilagsforside

Dokument Titel:	Beslutningsmemo - temadrøftelse i udvalget om test mv
Dagsordens titel	Udvalgsdrøftelse 25/4 om test, karakterer og ranglister i folkeskolen (OKJ)
Dagsordenspunkt nr	5

Emne **Udvalgsdrøftelse den 25/4 om test, karakterer og ranglister i folkeskolen**
Til Rådmandsmødet den 18. april 2018

13. april 2018

Side 1 af 1

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat forslaget på dagsorden, med henblik på forberedelse af temadrøftelsen på udvalgsrådet den 25/4 om test, karakterer og ranglister i folkeskolen.

BØRN OG UNGE

Aarhus Kommune

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Der ønskes en stillingtagen til:

- Proces og dagsorden for temadrøftelsen som beskrevet i bilag 1.
- Hvorvidt baggrundsnotatet vedr. test og karakterer i folkeskolen, bilag 2, adresserer den ønskede tematik.

Læring og Udvikling

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon:
23380133

Direkte e-mail:
jemol@aarhus.dk

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

-

Sagsbehandler:
Søren Bang-Kristjansen
Jens Møller Hald

4. Videre proces og kommunikation

-

Bilag 2/3

**Dokument Titel: Bilag 1- Dagsorden for
temadrøftelse**

Notat

13. april 2018
Side 1 af 1

Til	Børn og Unge-udvalget
Til	Drøftelse
Kopi til	

BØRN OG UNGE
Pædagogisk Afdeling
Aarhus Kommune

Temadrøftelse om test, karakterer og ranglister i folkeskolen

Baggrund

På Børn og Unge-udvalgets møde den 25. april 2018 er der rammesat en temadrøftelse om test, prøver og ranglister i folkeskolen.

Temadrøftelsens tematik kommer fra en rundspørge i udvalget, hvor flere udvalgsmedlemmer har givet udtryk for, at de gerne ville beskæftige sig med tematikken på et udvalgsmøde

Vedlagte baggrundsnotat beskriver obligatoriske faglige test, prøver og karakterer i folkeskolen. I notatet skitseres lovgivning og formål samt et oprids af den tilgængelige viden om testene i relation til den pædagogiske praksis.

Dagsorden

- 1. Kort indledning ved Læring og Udvikling**
- 2. Oplæg og eksempler fra skoleleder Louise Schmidt samt læsevejleder Anne Brøns Kruse om tests, og hvordan de kan understøtte den pædagogiske praksis**
- 3. Oplæg ved udvalgsmedlem Mette Bjerre (SF) og udvalgsmedlem Dorthe Borgkvist (S)**
- 4. Åben fælles drøftelse i udvalget**
Hvilke politiske overvejelser gør udvalget sig om forpligtigelsen til løbende evaluering af elevernes udbytte af skolegangen på baggrund af oplæg og baggrundsnotat?

Læring og Udvikling
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 29 20 99 44
Direkte telefon: 23 38 01 33

Direkte e-mail:
jemol@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Søren Bang-Kristjansen
Jens Møller Hald

Bilag 3/3

**Dokument Titel: Bilag 2- Baggrundsnotat vedr.
test og prøver i folkeskolen**

Notat

12. april 2018
Side 1 af 9

Til	Børn og Unge-udvalget
Til	Drøftelse
Kopi til	

BØRN OG UNGE
Pædagogisk Afdeling
Aarhus Kommune

Baggrundsnotat om test, karakterer og ranglister i folkeskolen

Indledning

Som baggrund for Børn og Unge-udvalgets temadrøftelse om test, karakterer og ranglister findes der i dette notat en kort beskrivelse af de obligatoriske faglige test, prøver og karakterer i folkeskolen.

Der fokuseres på henholdsvis sprogvurderingen i 0. klasse, ordblindetest, de nationale test på 2., 3., 4., 6., 7. og 8. klassetrin samt karakterer og afsluttende prøver. Notatet skitserer lovgivning og formål samt et oprids af den tilgængelige viden om redskabernes værdi i forhold til den pædagogiske praksis.

Det kan indledningsvis bemærkes, at det er en grundlæggende tilgang i Børn og Unge, at der ikke udarbejdes ranglister for dagtilbud, skoler og FU-tilbud på baggrund af Børn og Unges data.

Sprogvurdering i 0. klasse

Lovgivning og formål

Obligatorisk sprogvurdering i børnehaveklassen er forankret i folkeskolelovens § 11. De nærmere regler om sprogvurderingen er fastsat i bekendtgørelse nr. 742 186 af 5. marts 2018. Den obligatoriske sprogvurdering blev indført pr. 1. august 2009.

I begyndelsen af børnehaveklassen foretages således som led i undervisningen en sproglig vurdering af eleverne, således at undervisningen kan tage udgangspunkt i den enkelte elevs sproglige kompetencer og forudsætninger og princippet om undervisningsdifferentiering.

Sprogvurderingen i børnehaveklassen i Aarhus Kommunes gennemføres med gruppeprøven i "ministeriets sprogvurderingsmateriale". Materialet understøttes digitalt af Rambøll Sprog (Hjernen og Hjertet).

Læring og Udvikling
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 29 20 99 44
Direkte telefon: 23 38 01 33

Direkte e-mail:
jemol@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Jens Møller Hald

12. april 2018
Side 2 af 9

Sprogvurderingen bruges til planlægning af undervisningen i børnehaveklassen med udgangspunkt i Fælles Mål for børnehaveklassen og det enkelte barns sproglige kompetencer og forudsætninger.

Værdien af redskabet i forhold til den pædagogiske praksis

EVA¹ har i 2014 kortlagt, hvordan den obligatoriske sprogvurdering gennemføres og udmønter sig i den pædagogiske praksis i børnehaveklassen på nationalt plan. Rapporten viser bl.a., at:

- Indførelsen af den obligatoriske sprogvurdering i 2009 reelt kun har medført en begrænset ændring af børnehaveklasseledernes praksis, da mange børnehaveklasseledere allerede gennemførte forskellige former for sprogvurderinger inden da.
- Der er store forskelle på, hvad skolerne oplever som hovedformålet med sprogvurderingen. Nogle betragter den som en screening for at identificere elever, der er i sproglige vanskeligheder. For andre er vurderingen et almenpædagogisk redskab, der skal give børnehaveklasselederen input til det daglige arbejde med sprog i klassen.
- På den ene side oplever et flertal af børnehaveklasselederne, at sprogvurderingen er nyttig, idet den styrker arbejdet med børnenes sprog, og giver bedre muligheder for at undervisningsdifferentiere og tilrettelægge undervisningen. På den anden side kobles sprogvurderingsresultaterne ikke altid til sprogarbejdet i børnehaveklasseledernes praksis og i samarbejdet med forældrene.
- Der er en risiko for, at sprogvurderingen kan gøre sprogarbejdet mere teknisk præget. Dette kan ske, hvis børnehaveklasselederen fokuserer på at lade eleverne træne sprogets delelementer (såsom rim, ordkendskab og bogstaver) fremfor at arbejde med og øve disse elementer på en funktionel måde og i en kontekst, der giver mening for eleverne.
- Ved hjælp af den obligatoriske sprogvurdering opdager 55 % af børnehaveklasselederne elever i sproglige vanskeligheder, som de ikke i forvejen kendte til.

Det må bemærkes, at der siden udarbejdelsen af rapporten i 2014 har været en udvikling på området. Der er udarbejdet nye kompetencemål og færdigheds- og vidensområder for børnehaveklassen, ligesom arbejdet med videreudviklingen af digitale sprogvurderingsværktøjer er fortsat.

Test i forhold til ordblindhed og talblindhed

Lovgivning og formål

¹ EVA (2014): "Sprogvurdering af alle skolestartere. Intentioner og praksis i børnehaveklassen."

12. april 2018
Side 3 af 9

Ordblindetesten er forankret i folkeskolelovens § 3b, der trådte i kraft i februar 2017. I 2015 stillede Undervisningsministeriet (UVM) en Ordblindetest til rådighed for skolerne, der har til formål at bidrage til en sikker og ensartet identifikation af ordblindhed både på tværs af kommunegrænser og uddannelser. Ordblindetesten er tværgående og kan anvendes fra forår 3. klasse i grundskolen til lange videregående uddannelser.

Ordblindetesten foretages og godkendes af en udpeget testlærer – ofte skolens læsevejleder. Ordblindetesten tages på elever, der undervises på et alderssvarende niveau, og hvor der er en **begrundet** mistanke om ordblindhed. Testen diagnosticerer den specifikke læsevanskelighed, ordblindhed.

Fra skoleåret 2017/18 har forældre et retskrav på, at der foretages en ordblindetest af deres barn én gang i skoleforløbet fra marts 4. klasse. Ved ordblinddevanskeligheder anbefales det i Vejledningen til Ordblindetesten, at der i samarbejde mellem skole og hjem udarbejdes en handleplan med understøttende tiltag.

I 2016 stillede UVM en Ordblinderisikotest til rådighed for skolerne. Testen er rettet til 0. og 1. klasse og identificerer elever i risiko for ordblinddevanskeligheder. Testen er dermed ikke diagnosticerende.

I Aarhus Kommune følges skolernes brug af Ordblindetesten af PPR. I Aarhus anvendes følgende test/screeninger til at identificere elever i risiko for ordblindhed: sprogvurdering i 0. klasse, Ordblinderisikotesten i 0.-1. klasse, DVO - screening i 2. klasse samt afkodnings-delen i Nationale Test for dansk i 2., 4., 6., og 8. klasse.

I forhold til dyskalkuli stiller Undervisningsministeriet i 2018 en Talblindhedstest til rådighed. Denne er rettet mod 4. klasse og består af dels en klasse-screening og en individuel afdækning af elever i risiko for dyskalkuli. En diagnosticering af elever med dyskalkuli, sker i samarbejde med PPR. Det er endnu uafklaret, om der bliver et forældreretskrav på denne test.

Værdien af redskabet i forhold til den pædagogiske praksis

Undervisningsministeriet har lavet en analyse² af brugen af ordblindetesten i de første to år fra til august 2017. Testen er udbredt til samtlige kommuner, og ca. 28.000 folkeskoleelever, svarende til 8 % af sidste års folkeskoleelever, har gennemført Ordblindetesten siden opstarten i 2015. 65 % af disse elever er testet ordblinde, 24 % af eleverne er testet usikre i fonologisk kodning og 11 % af eleverne er testet ikke ordblinde.

² Undervisningsministeriet (2017): "8 procent af folkeskoleeleverne har gennemført Ordblindetesten – notat"

Ordblindetesten anvendes på alle klassetrin fra 3. til 10. klasse, men er mindst udbredt i 3. klasse, hvor kun 3 procent har gennemført. Anvendelsen af Ordblindetesten er mest udbredt i 10. klasse, hvor 11 procent af folkeskoleeleverne har gennemført Ordblindetesten.

12. april 2018
Side 4 af 9

De obligatoriske nationale test

Lovgivning og formål

De nationale test er forankret i folkeskolelovens § 13, stk. 3. De nærmere regler om obligatoriske test i folkeskolen er fastsat i bekendtgørelse nr. 742 af 14. juni. Folkeskoleforligskredsen blev som en del af folkeskolereformen enige om tre nationale mål samt operative måltal for folkeskolen. De faglige mål og måltal opgøres på baggrund af resultater fra de nationale test. Jf. bekendtgørelse nr. 698 af 23. juni 2014 skal resultaterne af rapporteres i kvalitetsrapporten, dog således at man ikke på baggrund heraf har mulighed for at rangordne kommuner og skoler.

Målet med de nationale test er at styrke evalueringskulturen i folkeskolen og at have et ensartet værktøj, der – ligesom folkeskolens prøver – kan evaluere på tværs af landet. Testene skal udgøre et værktøj, der kan medvirke til et overblik over den enkelte elevs faglige niveau og derigennem bidrage til grundlaget for faglige fremskridt for den enkelte elev ved at målrette undervisningen til elevens behov og forudsætninger. Testene anvendes sammen med andre elementer som led i den løbende evaluering.

Testene er først og fremmest tænkt som et pædagogisk værktøj i den løbende evaluering. De skal anvendes til brug for den videre planlægning af undervisningen, i vejledningen af den enkelte elev, og i underretningen af forældrene med henblik på at tilrettelægge en undervisning og et forældre-samarbejde, der understøtter eleven bedst muligt.

Testene er it-baserede og adaptive således, at prøvernes sværhedsgrad løbende tilpasses i forhold til elevens besvarelser af opgaverne. Det er således forskellige testspørgsmål, som eleverne vil komme til at svare på, alt efter elevernes faglige niveau. Dette skal muliggøre en differentieret evaluering af elevens styrker og svagheder. De adaptive test er baseret på et antal opgaver i en opgavebank.

Eleverne skal gennemføre følgende 10 obligatoriske test på følgende klassetrin/fag i deres skoleforløb:

- Dansk med fokus på læsning på 2., 4., 6. og 8. klassetrin.
- Engelsk på 4. og 7. klassetrin.
- Matematik på 3., 6. og 8. klassetrin.
- Fysik/kemi på 8. klassetrin.

Gennemførelse af obligatoriske test finder sted i perioden fra den 1. marts til den 30. april i det skoleår, hvori testen er placeret. Frivillige test kan både tages om foråret og om efteråret.

12. april 2018
Side 5 af 9

Ifølge folkeskoleloven er resultater af de nationale test fortrolige. Resultaterne må ikke offentliggøres af hensyn til, at kommuner og skoler ikke må kunne rangordnes. Det må dog offentliggøres, om målene for kommunen eller skolen er indfriet, men ikke hvor langt man er fra målet. Kommunens eller skolernes udvikling kan ligeledes offentliggøres.

Der har igennem de senere år været en omfattende debat om de nationale test, herunder dels i forhold til den faglige validitet og reliabilitet, dels i forhold til testenes værdi som pædagogisk værktøj. I den forbindelse har undervisningsministeriet sat en ny evaluering af testene i gang. Evalueringen gennemføres frem til sommeren 2019 og skal skabe et solidt og kvalificeret grundlag for at tage stilling til den fremadrettede udvikling og brug af de nationale test.

Værdien af redskabet i forhold til den pædagogiske praksis

Faglig validitet og reliabilitet

I en analyse af de nationale tests faglige effekt fra Rambøll og Aarhus Universitet³ peges der på, at der er indikationer på, at testene har en positiv effekt på elevernes faglige niveau. Det tyder endvidere på, at denne effekt ikke alene skyldes 'teaching to the test', eller at eleverne blot er blevet bedre til at gennemføre testene, men at de faktisk er blevet dygtigere til det fag, de er blevet testet i. Evalueringen konkluderer videre, at der er flere indikationer på, at de nationale test har medvirket til at styrke skolernes evalueringskultur gennem de senere år.

I forhold til de nationale tests validitet og reliabilitet viser en analyse fra Styrelsen for IT og Læring, at der statistisk er en klar sammenhæng mellem elevernes testresultater i de nationale test i hhv. matematik i 6. klasse og dansk læsning i 8. klasse og deres efterfølgende præstation i de relevante dele af folkeskolens prøver i 9. klasse, hhv. dansk læsning og matematiske færdigheder⁴. Det samme konkluderes i en grundig analyse af test og prøvedata fra Aarhus Universitet.⁵

Der er ligeledes en tydelig statistisk sammenhæng mellem resultaterne fra de nationale test og resultaterne fra PISA-undersøgelserne.⁶ Sammenhængen kan observeres på tværs af profilområder i både læsning og matematik.

³ Rambøll (2013): "Evaluering af de nationale test"

⁴ Styrelsen for IT og Læring (2016): "De nationale tests måleegenskaber".

⁵ Beuchert, Louise Voldby og Anne Brink Nandrup (2014): "The Danish National Tests: A Practical Guide." Institut for Økonomi, Aarhus Universitet.

⁶ DAMVAD (2014): "PISA-relateret af de kriteriebaserede nationale test"

Sammenhæng mellem resultaterne fra de nationale test og PISA betyder samtidig, at de to test uafhængigt af hinanden når til relativt enslydende vurderinger af elevers faglige niveauer. Disse resultater er en bekræftelse af, at de nationale test siger noget relevant om elevernes faglige niveau i de områder, hvori de testes.

12. april 2018
Side 6 af 9

Endelig viser tal fra Undervisningsministeriets datavarehus, at elevernes resultater i de nationale test hænger tæt sammen med deres forældres uddannelsesniveau (dette er også tidligere vist af bl.a. Rockwool Fonden).

De nationale test er dog i debatten bl.a. blevet kritiseret for, at de på individniveau ikke er særligt præcise, og at der således i forhold til den enkelte elev er en betydelig usikkerhedsfaktor i forhold til resultaterne.⁷ For brugen af de nationale test betyder det, at hvis en elev har et dårligt resultat, så er det sandsynligt, at elevens faglige niveau er tilsvarende lavt. Men det er ikke sikkert, idet der er et usikkerhedsinterval.

Det er ligeledes blevet fremført, at de nationale test langt fra måler alle aspekter af det fag, der testes i. Samtidig giver resultaterne kun begrænset viden om elevernes specifikke færdigheder. Man får således ikke specifik viden om, hvor inden for profilmrådet en eventuel udfordring er, eller om udfordringen skyldes andet end faglige problematikker. Her kan det være nødvendigt at anvende øvrige evalueringstilgange til at finde mere specifikke handlemuligheder for den enkelte elev.⁸

Undervisningsministeriet har i forbindelse med kritikken af validitet og reliabilitet præciseret, at de nationale test ikke skal stå alene. De er et supplement til de øvrige evalueringsværktøjer, som anvendes i undervisningen. Resultaterne fra de nationale test kan indgå i lærerens samlede vurdering af eleverne og af klassen sammen med den viden, læreren i øvrigt har. Det gælder fx viden fra:

- Den løbende evaluering af undervisning
- Observationer og samtaler
- Faglige eller diagnostiske test
- Afleveringer eller andre produkter.

Endvidere har ministeriet lanceret en række ekstra resultatvisninger for de nationale test til brug for lærerne, bl.a. visning af den statistiske usikkerhed. I Børn og Unge er der bl.a. udsendt en minivejledning med anvisninger til skolerne om, hvordan skolen og læreren med enkle midler kan forbedre testresultaternes reliabilitet og validitet. Ligeledes er der afviklet kompetenceudviklingsforløb for lærere i forhold til tolkning af de nationale testresultater,

⁷ Se fx Kreiner og Bundsgaard (2018): "Åbent brev til Undervisningsminister Merete Riisager og medlemmerne af Folketingets Undervisningsudvalg"

⁸ Undervisningsministeriet (2018): "Vejledning om de nationale test – til skoleledere"

grundlæggende forståelse for testsystemet og mulighed for at arbejde med progressionsvisning ved hjælp af værktøjet 'Beregneren'.

12. april 2018
Side 7 af 9

Testenes værdi som pædagogisk værktøj

I en gennemgang af den internationale forskning om virkningen af test har Skolerådet generelt peget på, at der er indikationer på, at test kan have positive effekter på den pædagogiske praksis og indlæringen, særligt hvis de bruges anvendelsesorienteret i undervisningen⁹. Derved bliver test en del af den formative evaluering. Formativ evaluering, fx med brug af feedback, er også et vigtigt element, når lærere skal udøve differentieret undervisning med et læringsunderstøttende perspektiv.

En god formativ anvendelse af de nationale test indebærer blandt andet, at lærerne giver feedback og tilrettelægger den fremadrettede undervisning med udgangspunkt i den viden, testene giver om elevernes faglige niveau og progression. Ser man generelt på testenes værdi som pædagogisk værktøj, er det således almindeligt anerkendt, at eleverne ikke nødvendigvis bliver dygtigere af at tage en test, men at de kan blive dygtigere, hvis læreren analyserer resultatet af testen i sammenhæng med observationer fra den daglige undervisning og bruger disse til feedback og i planlægningen af undervisningen for den enkelte elev.

Forskning viser samtidig, at de pædagogiske potentialer ved standardiserede test svækkes i det omfang, undervisningen tilrettelægges med udgangspunkt i indholdet af testene ("teaching to the test"). "Teaching to the test" kan også forekomme, hvis lærere eller skoleledere oplever, at testresultater giver anledning til sanktioner eller hvis der er risiko for, at resultater videregives uretmæssigt til fx medier.¹⁰ En undersøgelse af danske lærere og skolelederes brug, holdninger og viden om de nationale test fra 2016 indikerer, at dette er tilfældet på nogle skoler.¹¹

Ser man på de nationale tests anvendelse i den pædagogiske praksis bruger størstedelen af lærerne og skolelederne de nationale test i henholdsvis en pædagogisk og ledelsesmæssig sammenhæng.¹² Testresultaterne står sjældent alene som redskab i en evalueringskultur. Det er endvidere en fællesnævner, at både lærere og ledere i overvejende grad bruger testresultater summativt, dvs. til at skabe overblik og monitorere det faglige niveau blandt

⁹ Formandskabet for Rådet for Evaluering og Kvalitetsudvikling af Folkeskolen (2013): "Beretning om evaluering og kvalitetsudvikling af folkeskolen 2013"

¹⁰ Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (2016): "De nationale test som pædagogisk værktøj".

¹¹ DPU, Aarhus Universitet og Center for Anvendt Skoleforskning ved University College Lillebælt (2016): "Nationale test: Danske lærere og skolelederes brug, holdninger og viden"

¹² Rambøll (2013): "Evaluering af de nationale test"

elever, klasser og skolen som helhed. Den fremadrettede (formative) anvendelse, som var tiltænkt i lovgivningen, sker (indtil videre) i mindre omfang.

12. april 2018
Side 8 af 9

Elevernes oplevelser af testsituationen er undersøgt i en ny repræsentativ spørgeskemaundersøgelse, hvor der bl.a. indgår elever fra Aarhus.¹³ Undersøgelsen påviser bl.a., at eleverne har et overvejende positivt forhold til at tage de nationale test, og jo yngre eleverne er, og jo svagere elevgrundlag på deres skole, des bedre har de det med testene. Når den begrænsede andel af eleverne, der oplever testene som ubehagelige, varierer skolerne imellem, rejser det ifølge undersøgelsen spørgsmål om de enkelte skoler/lærere kan gøre mere for at forebygge negative oplevelser, fx via god instruktion og omhyggelig forventningsafstemning.

Kvalitativ forskning i elevernes oplevelser af nationale test i form af observation/casestudier har dog sat fokus på, at der er elever, der oplever testsituationen som utryk og svær.¹⁴ For nogle børn er det ikke blot deres færdigheder, men også deres sociale liv i klassen, der kommer på prøve, når det er testtid. Afvikling af nationale test må i lyset af denne forskning også betragtes som en social praksis, som kan være særligt vanskelig for de børn, der deltager på kanten af fællesskaberne.

Karakterer og afgangsprøver

Lovgivning og formål

Karaktergivning i folkeskolen er forankret i § 13 og § 19f og er udfoldet nærmere i bekendtgørelse 262 af 20 marts 2007 om karakterskala og anden bedømmelse. Folkeskolens afsluttende prøver er forankret i folkeskolelovens § 14 og 19f. De nærmere regler om prøverne er fastsat i bekendtgørelse nr. 47 af 18. januar 2018.

På 8.-9. klassetrin skal der gives standpunktskarakterer i form af karakterer i de fag, hvor eleverne går op til afsluttende prøve. Elever på 8. og 9. klassetrin skal mindst to gange om året gives standpunktskarakterer, der afspejler elevens opfyldelse af de faglige mål for det enkelte fag, på det tidspunkt karaktererne gives. Den sidst afgivne standpunktskarakter overføres til det bevis elever får, når de forlader folkeskolen. Standpunktskaraktererne har betydning for uddannelsesparathedsvurderingen i 8. og 9. klasse.

Ved afslutning af undervisningen på 9. klassetrin skal eleverne aflægge folkeskolens afgangseksamen og 9. klasseprøver. Alle elever skal således af-

¹³ Wandall, Jakob m.fl. (2017): "Elevernes syn på de nationale test"

¹⁴ Kousholt, K. (2015b). "Børn som deltagere i social testpraksis". Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift.

12. april 2018
Side 9 af 9

lægge en række bundne prøver og to udtræksprøver. De bundne prøver består af: dansk (læsning, retskrivning, skriftlig fremstilling og mundtlig), matematik (matematiske færdigheder og matematisk problemløsning), engelsk (mundtlig), samt fællesprøve i fysik/kemi, biologi og geografi.

For at bestå folkeskolens afgangseksamen skal eleven have opnået mindst karakteren 2,0 i gennemsnit i de obligatoriske 9.-klasseprøver. Efter bestået afgangseksamen udfærdiges et eksamensbevis. Karaktererne har betydning for den enkelte elevs mulighed for efterfølgende optagelse på en ungdomsuddannelse, jf. optagelseskravene herfor.

Værdien af redskabet i forhold til den pædagogiske praksis

Der synes at være begrænset systematisk viden i en dansk sammenhæng om, hvordan karaktersystemet samt folkeskolens afsluttende prøver spiller sammen med skolens pædagogiske praksis, herunder hvordan prøver og karakterer påvirker elevernes læring og læreres undervisningspraksis.

En EVA-undersøgelse¹⁵ tilbage fra 2002 pegede bl.a. på, at det har betydning for et fags status om der gives karakterer i faget, og om det afsluttes med en prøve. Prøverne virker disciplinerende og motiverende på både elever og lærere i forhold til den daglige undervisning. Desuden virker prøverne styrende i forhold til tilrettelæggelsen af undervisningen, særligt i anden halvdel af 9. klasse. Det må dog bemærkes, at der siden har været en væsentlig udvikling på området. I 2007 blev prøverne obligatoriske med henblik på, at alle elever kommer til prøve i 9. klasse. Der er siden foretaget en række ændringer og moderniseringer af prøveformerne, bl.a. i sammenhæng med folkeskolens formål, fagenes mål, digitalisering og sammenhæng med reformer på ungdomsuddannelserne. Prøvebekendtgørelsen er senest ændret i januar 2018.

På folkeskoleområdet synes det at være sparsomt med forsøg i forhold til alternativ karaktergivning og nye lokale prøveformer. Derimod er de frie grundskoler ikke forpligtede på at afholde folkeskolens prøver på skolen og kan således vælge at være prøve- og karakterfrie.

Ligeledes er der på gymnasieområdet forsøg i gang på baggrund af dispensationer fra Undervisningsministeriet, således at de deltagende gymnasier er fritaget fra kravet om at give standpunktskarakterer og årskarakterer i 1.g-klasser inden for en række fag. I fagene er karaktererne erstattet af forskellige former for feedback. Forsøget med de karakterfrie klasser er en del af den nye gymnasireform og evalueres af Danmarks Evalueringsinstitut i august 2018.

¹⁵ EVA (2002): "Folkeskolens afgangsprøver. Prøvernes betydning og sammenhæng med undervisningen"

Bilagsforside

Dokument Titel: BM Kriminalitetshandleplan

Dagsordens titel Kriminalitetshandleplan 2018 (SOA)

Dagsordenspunkt nr 6

Notat

Emne **Årlig kriminalitetshandlingsplan (2018)**

Til Rådmandsmøde 18. april

Kopi til Maria Schou; Marianne Holst

Den 12. april 2018

Baggrund

Ifølge Folketingets vedtagelse af den såkaldte 'Ungepakke' i 2010, skal kommunerne som en del af en sammenhængende børne- og ungepolitik udarbejde en plan for en sammenhængende indsats i forhold til ungdomskriminalitet.

I Aarhus Kommune har Byrådet besluttet at delegere beslutningskompetencen til rådmanden for Børn og Unge samt rådmanden for Sociale Forhold og Beskæftigelse. Handlingsplanen udarbejdes i et samarbejde mellem Aarhus Kommune og Østjyllands Politi.

Indstilling

Det indstilles,

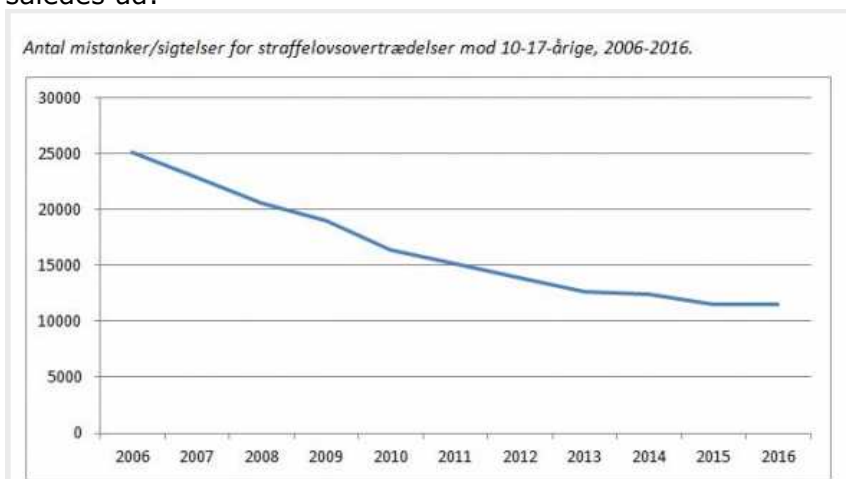
- At Rådmanden godkender vedhæftede handlingsplan
- At mødedeltagerne drøfter snitfladen til *Tryk i Aarhus* (vedhæftet)
- At ledelsessekretariatene (MSB, MBU, ØJP) koordinerer forord og evt pressemeddelelse

(behandles parallelt på rådmandsmøde i MSB og hos politiet)

Bemærkninger

National udvikling

Ser man på udviklingen i et nationalt perspektiv, så viser Justitsministeriets seneste opgørelse, at der mellem 2006 og 2014 har været et kontinuerligt fald i antallet af sigtelser hos de 10-17 årige. Siden 2015 er denne udvikling dog stagneret. Nationalt ser udvikling således ud:

Ministeriet har endnu ikke offentliggjort tal for 2017.

Aarhus Kommune

Børn og Unge

Læring og Udvikling

Grøndalsvej 2
Postboks 4069
8260 Viby J

Sagsnummer:

Sagsbehandler:
Esben Wendelboe Svendsen

Telefon:
8940 2000

Telefon direkte:
2496 0933

Telefax:
8940 3884

Tryk i Aarhus

Der er i regi af Tryk i Aarhus afsat 400.000 kr til en indsats målrettet organiseret kriminalitet.

MSB og MBU har foreløbigt aftalt med BA, at midlerne prioriteres ind i fokusområdet "voldsom adfærd" (side 10f). Specifikt er der et ønske om, at midlerne benyttes til en styrkelse af den fælles gadeplansindsats.

Den videre proces

Med udgangspunkt i Byrådets beslutning om at delegere beslutningskompetencen til MBU og MSB orienteres de to udvalg vanligt.

Det foreslås, at orienteringen dagsordensættes d. 25.april.

Bilag

- Udkast til kriminalitetshandlingsplan
- Byrådsindstilling, "Tryk i Aarhus"

Bilag 2/3

Dokument Titel: Kriminalitetshandleplan 2018

Handlingsplan for en sammenhængende indsats i forhold til ungdomskriminaliteten i Aarhus Kommune

ØSTJYLLANDS **POLITI**

XX. april 2018

FORORD

v. Rådmand Thomas Medom, Rådmand Kristian Würtz og Politidirektør Helle Kyndesen

Aftales nærmere mellem ledelsessekretariatene

(cirka 1/2 side)

** Udskast **

YDRE VILKÅR, GRUNDLAG OG STRATEGI

Ifølge Folketingets vedtagelse af den såkaldte 'Ungepakke' i 2010, skal kommunerne som en del af en sammenhængende børne- og ungepolitik udarbejde en plan for en sammenhængende indsats i forhold til ungdomskriminalitet.¹

I forlængelse af Retsplejelovens §113 skal der i hver kommune etableres lokalråd, der varetager den tætte kontakt til lokalsamfundet. Det fremgår også, at lokalrådets opgaver navnlig vil være at drøfte den kriminalitetsbekæmpende og kriminalpræventive indsats i lokalområdet, herunder i tilknytning til SSP-samarbejdet. Af lokalrådsdirektivet (dec. 2006) fremgår det, at Lokalrådet også vil kunne bidrage med udarbejdelsen af en handlingsplan. Handlingsplanen har derfor fokus på den indsats, som kommunen og politiet er fælles om. I Aarhus Kommune har Byrådet besluttet at delegerede beslutningskompetencen til rådmanden for Børn og Unge samt rådmanden for Sociale Forhold og Beskæftigelse. Handlingsplanen udarbejdes i et samarbejde mellem Aarhus Kommune og Østjyllands Politi.

Da der er tale om en årlig handlingsplan ligger fokus på *udvikling*. Det er derfor vigtigt at pointere, at handlingsplanen ikke er et forsøg på at give et samlet overblik over alle de indsatser, projekter og initiativer, som i sidste ende bidrager til den samlede kriminalitetsforebyggende indsats i Aarhus². Handlingsplanen har dels til formål at give en status på udviklingen i ungdomskriminaliteten. Handlingsplanen har samtidigt til formål at tegne retningen for den kriminalpræventive indsats over for børn og unge på tværs af Aarhus Kommune og Østjyllands Politi i de kommende år. Fundamentet for den kriminalpræventive indsats er Aarhus Kommune og Østjyllands Politi tætte samarbejdet igennem en lang årrække. Samarbejdet har et fælles strategisk afsæt og er organiseret i flere samarbejdsmodeller. Et centralt element i det fælles gods er Forebyggelsesstrategien, som Aarhus Byråd vedtog i sommeren 2012. Med strategien fik Aarhus Kommune og Østjyllands Politi en fælles forståelsesramme, et fælles værdisæt og en model for helhedsorienteret forebyggelse. De seneste år har kernen i kriminalitetshandlingsplanen været et sæt af udvalgte strategiske fokusområder.

Basen for det kriminalpræventive arbejde er alt det positive arbejde, der dagligt leveres af såvel forældrene til børnene og de unge, de lærere og pædagoger, der arbejder for at skabe gode og trygge rammer for vores alles børn og unge samt andre professionelle, som træder til, når et barn eller en ung har det svært.

¹ Servicelovens §19, stk. 2 og 3

² Se bilag 2 for en skematisk oversigt over indsatser

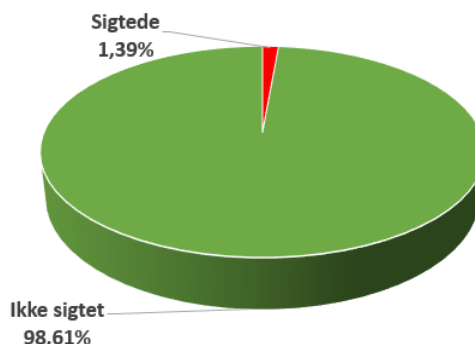
MÅLOPFØLGNING

Nedenfor findes en kort status på udviklingen i ungdomskriminaliteten set i relation til de vedtagne mål. Selvom der er tale om små tal og små bevægelser, kan tendenser blive synlige over længere perioder.

Meget få børn og unge kommer i løbet af deres barndom eller ungdom ud i kriminalitet.

Ud af 26.616 børn og unge i alderen 10-17 år blev i alt 370 individer sigtet for et kriminelt forhold i 2017.

Det udgør blot 1,39% af den samlede population.

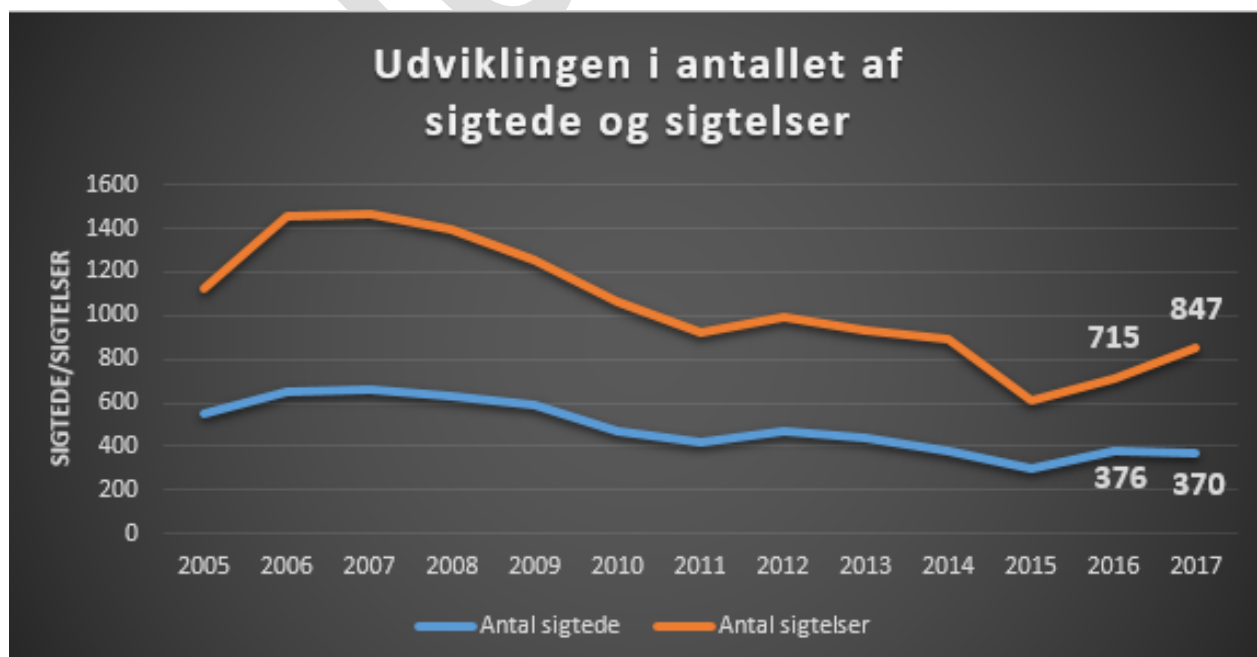
Selvom omfanget ikke er stort, så er alvoren det.

Kriminalitet er et brud på en moral, som samfundet har ophævet til lov. Når man forbryder sig mod denne, risikerer man derfor at begynde en proces med eksklusion. Kriminaliteten kan derfor have store konsekvenser. Hvor disse konsekvenser relaterer sig til individet selv, har kriminalitet også konsekvenser for andre – navnlig ofret. Til trods for den lave kriminalitetsrate har Aarhus Kommune et mål om, at andelen af børn og unge, som har en adfærd, der gør, at de sigtes for et kriminelt forhold, falder.

Overordnet mål

- Andelen af børn og unge, som sigtes, skal falde

Som figuren nedenfor viser, så er der sket et minimalt fald i antallet af børn og unge, som er blevet sigtet for et kriminelt forhold. Opgøres dette som andel af den samlede population, så vil udviklingen være status quo.

Læseforklaring: viser udviklingen i antallet af sigtede og sigtelser over for unge under 18 år i Aarhus Kommune. Opgørelsen omfatter sigtelser efter: *Straffeloven, Retsplejeloven, Våbenloven og Lov om euforiserende stoffer.*

Figuren viser dog samtidigt, at antallet af sigtelser er steget betragteligt - fra 715 til 847³. En stor del af forklaringen bag denne udvikling finder sin forklaring i ét sagsforhold, hvor en lille gruppe unge er blevet sigtet for i alt 110 forhold.

Til trods for dette så finder Aarhus Kommune og Østjyllands Politi, at der er behov for at se nærmere på udviklingen, som de seneste par år er gået den forkerte vej.

Som nævnt indledningsvist så skal den primære kriminalitetsforebyggende indsats findes i normalområdet. Som målopfølgningen viser, er denne brede forebyggende og trivselsskabende indsats for klart flertallet af Aarhus' børn og unge nok til at sikre, at de trives i sådan grad, at de ikke påbegynder en kriminel løbebane.

Når det er sagt, så findes der en særlig gruppe af børn og unge, som man skal være mere opmærksom på. Derfor vedtog Aarhus Kommune og Østjyllands Politi i 2016 et mål for udviklingen særligt for gruppen af udsatte børn og unge⁴.

Delmål 1

- Andelen af udsatte børn og unge, som sigtes, skal falde

Sidste års opgørelse viser, at frekvensen af sigtede børn og unge blandt målgruppen, der har haft en foranstaltning efter §52, er cirka 10 gange højere. I årets opgørelse har man besluttet også at medtage unge, der har modtaget en foranstaltning efter §11,3 i målgruppen.

	2016		2017	
	10-14 år	15-17 år	10-14 år	15-17 år
Udsatte børn og unge	1,86% (30/1614)	8,59% (105/1223)	1,35% (25/1849)	8,16% (109/1335)
Alle børn og unge	0,59% (97/16567)	2,81% (282/10049)	0,65% (107/16567)	2,68% (269/10049)

Tabellen viser, at der fortsat er tale om en yderst afgrænset målgruppe, men opgørelsen viser også tydeligt, at målgruppen befinder sig i en øget risiko. I forlængelse af selve målgruppeafgrænsningen følger det naturligt, at Serviceloven er en helt central del af indsatsen over for denne målgruppe.

Folketinget har med en hensigtserklæring om, "*at unge ikke stemples som kriminelle*" vedtaget, at det første forhold (som udgangspunkt) ikke fremgår af straffeattesten – også kaldet en betinget notering.⁵ Når en ung har begået sit første kriminelle forhold, er det derfor afgørende at få igangsat en passende indsats, hvis den unge er i risiko for tilbagefald. Ellers risikerer personen at ende i en situation, hvor hans/hendes adgang til den stærkeste beskyttende faktor – uddannelse – begrænses eller i værste fald fjernes.

Aarhus Kommune og Østjyllands Politi har derfor også et ønske om at styrke indsatsen over for de, hvor kriminalitet er en tilbagevendende adfærd i deres liv.

³ Forskellen mellem de 715 og de 698 i sidste års opgørelser finder sin forklaring i sager fra dec 2016, der først er blevet oprettet i feb 2017.

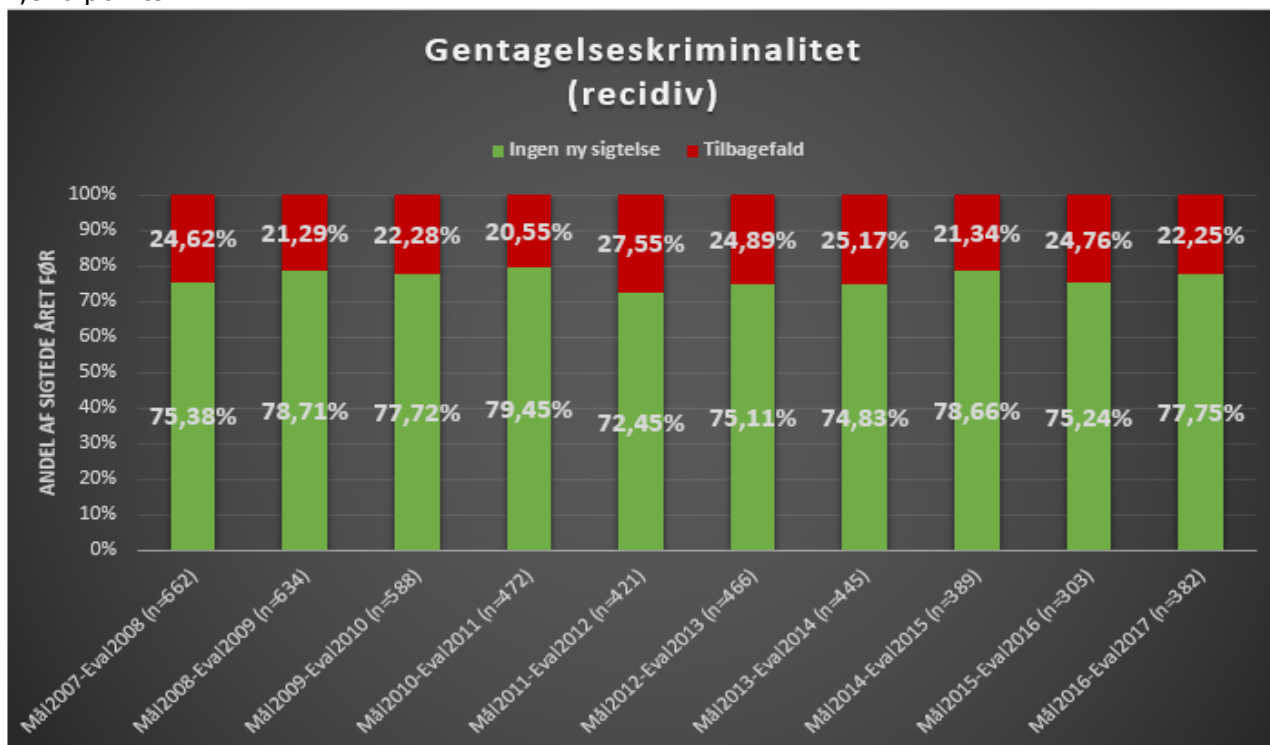
⁴ Aarhus Kommunes afgrænsning af 'udsatte børn og unge' tager afsæt i den definition, regeringen bruger i forbindelse med de sociale 2020 mål, men som noget nyt medtages fra 2018 også børn og unge, som har modtaget en forebyggende foranstaltning efter §11,3.

⁵ 'Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse nr. 218 af 27. marts 2001 om behandling af personoplysninger i det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret)', april 2011

Delmål 2

- Andelen af børn og unge med tilbagefald skal falde (recidiv)

Grafen nedenfor viser udviklingen i gentagelseskriminalitet – også kaldet recidiv. Sammenligner vi med sidste år, så er andelen af sigtede unge, der sigtes igen, faldet med 2,5% points.

Læsevejledning: viser udviklingen i gentagelseskriminalitet for gruppen af unge under 18 år. De individer, der blev sigtet i et kalenderår (måleperioden X), evalueres året efter (X+1) ift, om de her er blevet sigtet igen. Værdien 445 var således en opfølgning i 2014 på de, som blev sigtet i 2013. Y-aksen er opgjort i andele af det samlede antal sigtede for at gøre årene sammenlignelige. Bemærk at datagrundlaget er afgrænset til unge under 18 år.

Når først kriminalitet er opstået, er en vurdering af risikoen for tilbagefald vigtig. Det er samtidigt vigtigt, at en passende indsats igangsættes. Én af hjørnestene i arbejdet med at screene den unge i forhold til tilbagefald er de faste tværfaglige §115-møder. På møder drøftes alle sager, hvor der er en kriminalitetsbekymring med det formål dels at afdække bekymringens karakter fra et bredt udsnit af professionelle omkring barnet. Formålet er samtidigt at få placeret et ansvar i forhold til at "bære" bekymringen ud fra mødet og ind i et besluttet samarbejdsfora mellem barn/ung, forældre og de professionelle. Det kan afhængigt af sagen ske via et netværksmøde, en bekymringssamtale og/eller en underretning.

Der har som en del af risikovurderingen igennem de sidste par år været et øget fokus på den unges tilknytning til skole- og uddannelsessystemet. Dette sker ved at undersøge elevens fravær og tilknytning samt afbrud fra ungdomsuddannelse. Skolen og uddannelsesinstitutionen repræsenterer en institutionel ramme, hvor det er muligt at arbejde med den unges trivsel. Samtidigt vil fraværet heraf kunne indikere mistroivsel og en øget risiko for tilbagefald. I vurderingen inddrages ligeledes forhold relateret til den unges familie, fritid, venner mv. §115-mødet er således et eksempel på en indsats, der retter sig mod alle handlingsplanens mål og målgrupper. Screeningen af førstegangskriminelle er også en hjørnesteen i arbejdet for målsætningen om, at andelen af unge med tilbagefald reduceres.

STATUS PÅ TIDLIGERE FOKUSOMRÅDER

Den årlige handlingsplan har siden 2015 opereret med nogle udvalgte fokusområder indenfor hvilke, Aarhus Kommune og Østjyllands Politi vurderer, at der er behov for at blive klogere og styrke indsatsen.

Nedenfor gives kort en status på sidste års to fokusområder:

- Internettet – adfærd og normer
- Stærkere koordinering og styrkelse af den tværgående indsats

INTERNETTET – ADFÆRD OG NORMER

Aarhus Kommune og Østjyllands Politi besluttede for to år siden, at der var behov for at styrke indsatsen omkring børn og unges brug af internettet. Dette skete ud fra en vurdering, at internettet spiller en stadig stigende rolle i børn og unges liv. Man ønskede at se nærmere på den risikoadfærd, der sker online, som har fået nogle kriminologer til at kalde internettet for "den nye gade". Konkret blev der peget på konflikter, mobning, deling af billeder samt køb og salg af ulovlige varer. En tværgående arbejdsgruppe anbefaler nu, at man genbesøger alle indsatses, og får dem opdateret i forhold til børn og unges digitale adfærd (i det omfang det giver mening for indsatsen).

Samtaler Mellem Generationer og Social Pejling er kendte metoder, som har været en central del af den forebyggende indsats i mange år. Det seneste år har man derfor set nærmere på de to metoder med det formål at styrke de digitale elementer i indsatsen. Samtidigt har der blevet igangsat et udviklingsarbejde mhp et undervisningstilbud for eleverne i henholdsvis 4. klasse og 8. klasse, hvor der er fokus på digital dannelse og demokratisk dannelse.

Samtaler Mellem Generationer (SMG)

SMG er et trivselsfremmende tiltag, som sætter fokus på *dialog* som det bærende element i et udviklende og konstruktivt samspil mellem forældre og børn. Arrangementerne er målrettet forældre, elever og lærere i skolernes 7., 8. eller 9. årgange. Skolerne kan nu vælge mellem fem forskellige temapakker afhængigt af, hvad der er mest relevant for den pågældende klasse:

- Sociale medier
- Klassefællesskaber og trivsel
- Etik og moral
- Fremtid – og hva´ så?
- Sundhed

Digital dannelse og demokratisk dannelse

Som led i budgetforliget 2017 bevilgede Byrådet midler til udviklingen af en indsats, som skulle styrke børn og unges digitale- og demokratiske dannelse. Børn og Unge er derfor i gang med at udvikle et undervisningsforløb for eleverne i 4. klasse og 8. klasse. Forløbene har til formål at gøre børn og unge i stand til at gennemskue sociale netværk online og samtidigt udvikle personlig, social og demokratisk robusthed, så de kan forholde sig kritisk og træffe kvalificerede valg, der bygger på egne og samfundsmæssigt accepterede demokratiske værdier. Digital dannelse og demokratisk dannelse er elementer i begge forløb, men hvor digital dannelse vægtes tungest i 4. klasse, vægtes den demokratiske dannelse tungere i forløbene i 8. klasse.

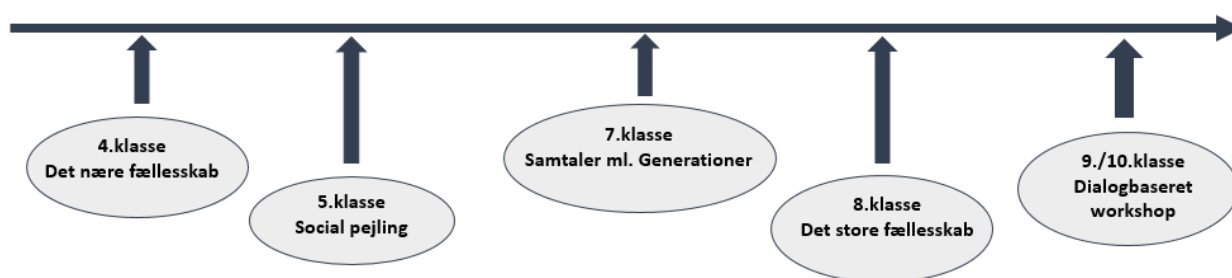
Social Pejling

Social Pejling er et tilbud til alle kommunens 5. klasser, som sigter på at forebygge risikoadfærd gennem italesættelse af såkaldte "flertalsmisforståelser". Med indsatsen adresseres den mekanisme, at mennesket er et socialt væsen, der i de fleste tilfælde søger at passe ind i en social sammenhæng ved at efterligne, hvad andre (flertallet) gør. Menneskers adfærd påvirkes således af, hvad man *tror*, andre gør og derved forventer af en. Undersøgelser (Ringstedforsøget, 2004 og Aarhuseksperimentet, 2011) har vist, at det billede, mennesker har af andre, ikke altid er retvisende. Ved at udfordre dette billede af flertallet bliver det således muligt at arbejde med unges risikoadfærd i form af eksempelvis rygning og alkohol. Det er nødvendigvis ikke al risikoadfærd, som man kan adressere gennem denne metode, men på baggrund af arbejdsgruppens anbefaling forslås et digitalt spor indarbejdet i tilbuddene.

Dialogbaseret workshop

Der gennemføres dialogbaserede workshops for elever i 9. og 10. klasse samt på udvalgte ungdomsuddannelser. Formålet er at forebygge radikaliserings blandt børn og unge. I workshops'ene er der blandt andet fokus på at styrke de unges kritiske tilgang til brugen af internettet.

Med de nye indsætter og opdaterede tilbud skabes der en sammenhængende indsats målrettet børn og unge fra mellemtrinnet og op igennem udkolingen:

I 2017 har man også opdateret det akutte beredskab, som håndterer situationer, hvor der er mistanke om, at børn og unge har været udsat for en krænkelse – fra såvel voksne som andre børn og unge (Respekt for Grænser). Sidst har man også arbejdet på en styrkelse af det bydækkende kontaktnetværk. En nærmere præcisering af netværkets formål og opgaver er under udarbejdelse.

Hvor ovenstående i høj grad er målrettet den digitale dannelse hos eleverne, så er der fortsat et ønske om at styrke arbejdet med digital dannelse ift såvel de yngre børn, som deres forældre og de professionelle. Dette uddybes nedenfor i afsnittet "strategiske fokusområder 2018".

STÆRKERE KOORDINERING OG STYRKELSE AF DEN TVÆRGÅENDE INDSATS

I Aarhus er der en lang og god tradition for tæt samarbejde på det kriminalpræventive område. Afsættet er en gensidig forståelse af, at vi er hinandens forudsætning for at lykkes. I 2017 handlingsplanen satte man i fællesskab fokus på samarbejdet mellem Børn og Unge, Sociale Forhold og Beskæftigelse og Østjyllands Politi.

Som følge heraf har der været arbejdet med samarbejdets organisatoriske afsæt. Internt i Aarhus Kommune er der gennemført en udviklingsproces omkring den indbyrdes samarbejdsmodel mellem Børn og Unge og Sociale Forhold og Beskæftigelse. Ønsket er, at der sker tilpasning af de eksisterende samarbejdsstrukturer. Tilsvarende er der iværksat en proces omkring SSP-samarbejdet. Intentionen er blandt andet et ønske om at styrke sammenhæng mellem det operationelle og det strategiske niveau i det kriminalpræventive arbejde. Herunder i fællesskab at genbesøge og vitalisere sammenhænge og samarbejdsrelationer på det kriminalpræventive område. Det er hensigten, at ændringerne implementeres i 2018.

Sidst har der været fokus på de fælles indsatser. Et eksempel er §115 mødet, hvor der er gennemført en udviklingsproces, som har resulteret i ny vejledning i afviklingen af §115 mødet. Heri præciseres organiseringen, opgaven (dagsorden, udveksling af oplysninger, ledelsesløft og rollefordeling), enkeltsagskonceptet og banderåd. Implementeringen er iværksat og evaluering ventes medio 2018.

Bandeurolighederne i foråret 2017 betød igennem en længere periode en stor uro mellem rivaliserende grupper af unge (primært i starten af 20'erne). Særligt to forhold gjorde, at man så på situationen med alvor. Dels tilstedeværelsen af bandemedlemmer med bopæl uden for Aarhus Kommune og dels anvendelsen af våben under stridighederne. Den lokale indsats var undervejs tæt koordineret på tværs af myndighederne. Vurderingen er, at Aarhus Kommune i samarbejde med Østjyllands Politi har et godt fundament af indsatser overfor børn og unge under 18 år på det forebyggende, foregribende og indgribende niveau.

Samtidig er der kommet opmærksomhed på, at såfremt bandeurolighederne blusser op igen med samme eller større styrke, vurderes Sociale Forhold og Beskæftigelse at stå med en opgave, der er både fagligt kompleks og udgiftstung og som ligger ud over den specialisering og opgaveløsning som varetages over for unge over 18 år i dag. Der igangsættes derfor en analyse for at afdække behovet for at supplere eller sammentænke de eksisterende indsatser og prioritere det kriminalitetsforebyggende område over 18 år mere stationært, som det kendes fra unge under 18 år. Analysen igangsættes i foråret 2018.

STRATEGISKE FOKUSOMRÅDER 2018

Aarhus Kommune og Østjyllands Politi ønsker i 2018 at sætte fokus på tre udviklingsområder. Det første omhandler børn og unges brug af rusmidler. Det andet omhandler børn og unge med udadreagerende adfærd. Det tredje er en fortsættelse af indsatsen omkring digital dannelse.

RUSMIDLER

Aarhus Kommune og Østjyllands Politi ønsker at styrke den forebyggende indsats omkring rusmidler. Rusmidler har såvel sundhedsmæssige som personlige og økonomiske omkostninger. Det er derfor vigtigt med en tidlig helhedsorienteret forebyggende indsats.

Ifølge Børn og Unges strategier skal vi styrke samskabelsen omkring børnene og de unge, arbejde mere vidensbaseret og styrke de tidlige og forebyggende indsatser – alt sammen med afsat i et helhedssyn på børnene og de unge.

Forældrene er vigtige aktører i forhold til forebyggelse af rusmidler. Deres holdning til rusmidler, opdragelse og dialog med barnet/den unge, har stor betydning for børn og unges holdning til rusmidler. I arbejdet med de unge ses forældrene som en central aktør – og en ressource.

Dette udviklingsarbejde vil ske i et samarbejde mellem Børn og Unge, Sociale Forhold og Beskæftigelse samt Sundhed og Omsorg.

Der findes også et samarbejde mellem Aarhus Kommune, Østjyllands Politi og restauratørerne i Aarhus omkring blandt andet ansvarlig udskænkning og mindreårige i nattelivet. Det overordnede formål med samarbejdet (Byens Natteliv) er at styrke trygheden i nattelivet.

VOLDSOM ADFÆRD

Stigningen i den personfarlige kriminalitet (se bilag 1) kalder på et skærpet fælles fokus på, hvordan vi i fællesskab bliver bedre til at spotte voldsomme unge tidligere. Dette betyder dels, at vi skal blive bedre til den generelle forebyggelse, dels at vi skal sætte mere målrettet ind første gang en voldshandling sker, og dels at vi skal sikre en øget smidighed i vores foranstaltninger. En analyse udarbejdet af politiet viser, at den personfarlige kriminalitet er afgrænset til en begrænset målgruppe.

Igennem de seneste år har Socialforvaltningen arbejdet systematisk med råd- og vejledningssamtaler for alle førstegangskriminelle under 18 år. Det har betydet, at alle sigtede unge har været indkaldt til samtale i Ungerådgivningen med deltagelse af Østjyllands Politi. I 2018 skærpes fokus og nysgerrigheden i førstegangssamtalerne på stigningen i personfarlig kriminalitet, og hvad der i den enkelte sag ligger bag den aggressive handling. Tilsvarende skærpes fokus herpå i arbejdet med underretninger med henblik på at iværksætte en tidligere og mere målrettet forebyggende indsats overfor en aggressiv adfærd.

I 2018 skærpes fokus yderligere ved, at Ungerådgivningen i udgangspunktet henviser til et ART-forløb (Anger Replacement Treatment) ved sigtelse for vold eller kvalificeret vold. Det betyder også, at Ungerådgivningen i anbefaling til domstolene på forsøgsbasis vil anbefale, at

ART forløb skal indgå som et vilkår i en betinget straf. Der vil således være en direkte motivation for de unge for at indgå i et ART forløb.

Som supplement indtænkes ART-forløbene i Socialforvaltningens samarbejde med de boligsociale helhedsplaner. Et konkret initiativ vil være at tilbyde Gadeplan Aarhus, de boligsociale medarbejdere og relevante medarbejdere fra lokalområderne en introduktion til tankerne i ART for derved at skabe bedst mulige betingelser for, at de kan understøtte lokale unges deltagelse i ART forløb.

Endeligt iværksættes i regi af Ungdomscentret en erfarings- og videns opsamling omkring voldsomme piger til vidensdeling og tværgående læring.

PSP-samarbejdet⁶ kunne også være et relevant udviklingsområde ift målgruppen.

FORTSAT BEHOV FOR DIGITAL DANNELSE

Situationer som den man i 2017 oplevede, hvor flere end 1000 unge på landsplan blev sigtet for en overtrædelse af børneporno-paragraffen (Umbrella-sagen), understreger behovet for et stadigt stærkere og kontinuerligt fokus på børn og unges digitale dannelse.

Der har som en del af udviklingsarbejdet de seneste to år været nedsat en tværgående arbejdsgruppe omkring digital dannelse, som har haft til opgave at lave en afdækning af indsatser og mulige udfordringer samt komme med anbefalinger for fremadrettet handling. En række af anbefalingerne er allerede indarbejdet i eksisterende indsatser som beskrevet i afsnittet "internettet – adfærd og normer".

Arbejdsgruppen peger endvidere på, at man med fordel kunne arbejde med digital dannelse tidligere i børnene liv, så man sikrer det bedst mulige fundament for børnene ift deres brug af internettet. Dette vil skulle ske i tæt samskabelse med forældrene. Derfor anbefales et udviklingsarbejde målrettet børn i førskole-/udskolingsalderen.

Det anbefales også, at man undersøger muligheden for lave et fælles sæt retningslinjer for hvordan professionelle, som arbejder med børn og unge, anvender digitale medier i kommunikationen med børnene og de unge.

Sidst kan der også med fordel kigges nærmere på mulige behov for gruppen af udsatte børn og unge i aldersgruppen 6-18 år, som måske også på det digitale område kan være særligt sårbare i nogle henseender.

I regi af samarbejdet Tryk i Aarhus er der ligeledes fokus på borgernes tryghed på internettet. Dele af indsatsen fokuserer på borgernes digitale tryghed ift feks bedrageri på internettet. Der har også været et borgermøde med fokus på temaerne i Umbrella-sagen.

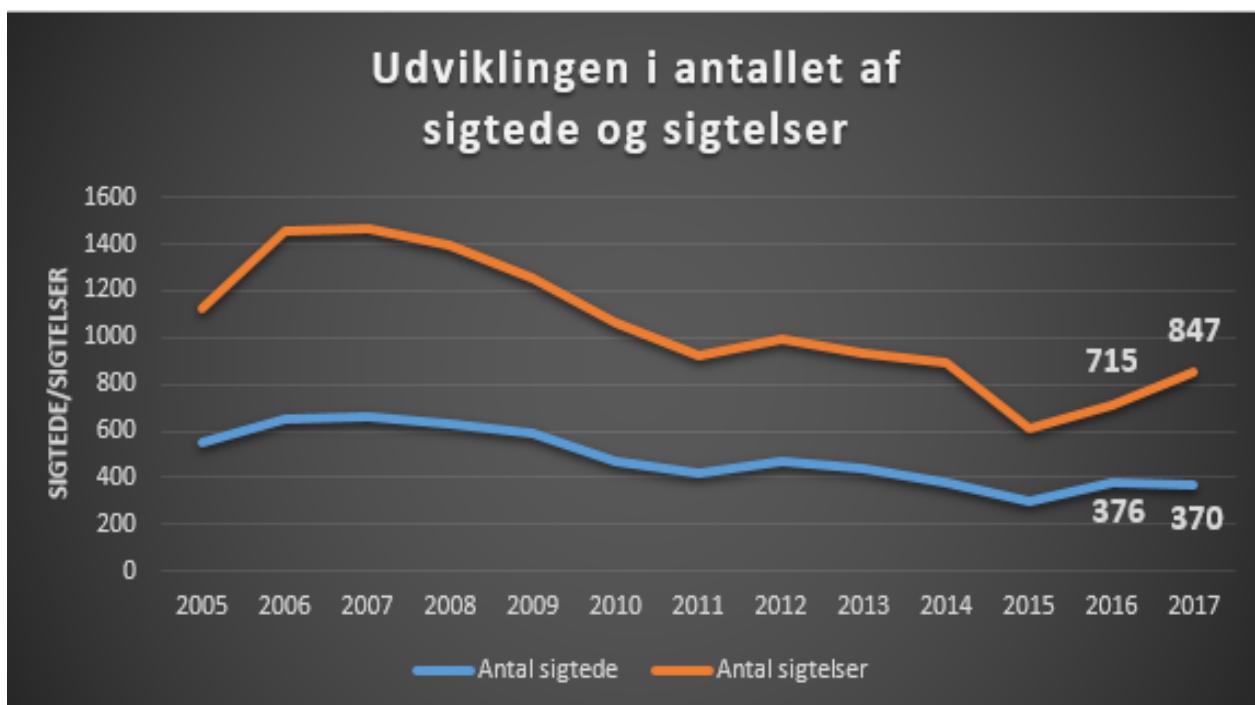
⁶ Politiet, de Sociale myndigheder og Psykiatrien

BILAG 1

Nedenfor præsenteres et overblik over udviklingen i ungdomskriminaliteten i Aarhus Kommune. Opgørelsen dækker perioden 2005-2017⁷.

GENEREL UDVIKLING

Som det pointeres i målafsnittet, så ses der for nu andet år i træk en stigning i antallet af sigtelser. Denne udvikling sker ovenpå 10 år med et generelt faldende antal sigtede og sigtelser.

Læseforklaring: viser udviklingen i antallet af sigtede og sigtelser over for unge under 18 år i Aarhus Kommune. Opgørelsen omfatter sigtelser efter: *Straffeloven*, *Retsplejeloven*, *Våbenloven* og *Lov om euforiserende stoffer*.

Det vurderes dog for tidligt at tale om en ændret tendens. Hvor antallet af sigtelser er steget (markant) de sidste to år, så er udviklingen i antallet af sigtede mindre entydig. En stor del af forklaringen bag stigningen mellem 2016 og 2017 skal også findes i én sag, som involverer tre personer. Det er dog en udvikling, som vil blive fuldt nøje af Aarhus Kommune og Østjyllands Politi.

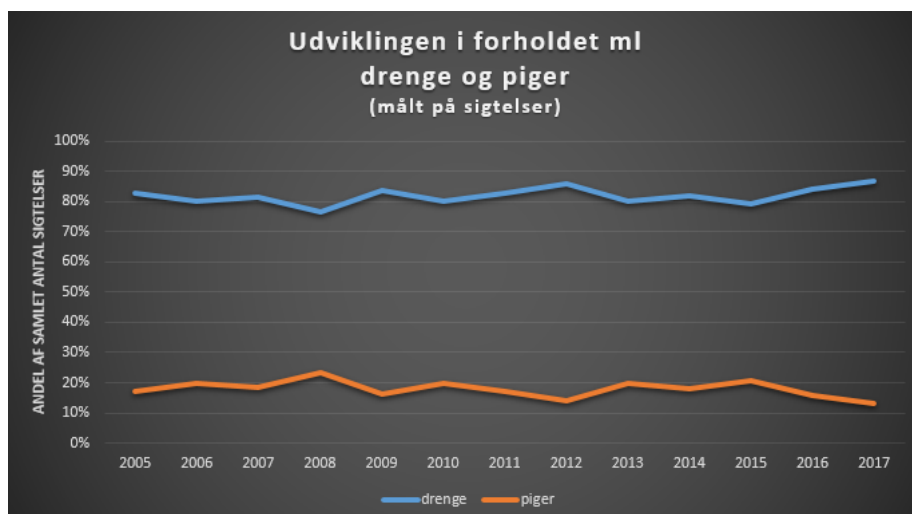
⁷ Da databasen ikke benytter såkaldt "frosne datasæt" og, der derfor kan forekomme mindre ændringer over tid, skal det pointeres, at opgørelserne baserer sig på et udtræk den 21. feb. 2018.

ALDER OG KØN

Det er oftest drengene, som kommer på kant med loven. Dette er der ikke noget nyt i. For hver gang én pige sigtes, sigtes tilsvarende fire drenge.

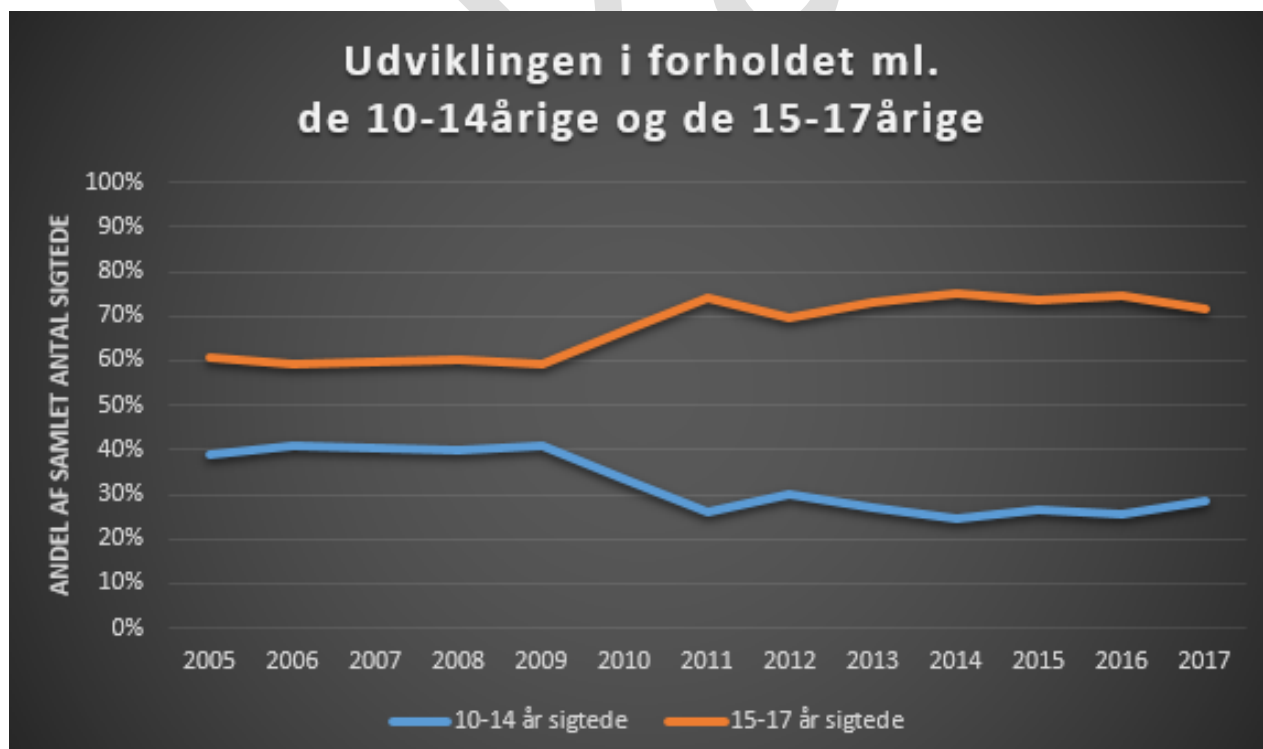
Ser vi på udviklingen over tid, så er forholdet også rimeligt konstant.

Som grafen viser, så er der måske en svag tendens til, at drengenes andel fylder en anelse over tid, men omregnes andelen til antal, så er der tale om meget små bevægelser.

Læsevejledning: viser kønsfordeling mellem sigtede i 2017.

Ser vi på aldersfordelingen, så har denne også ligget ret konstant de seneste år. Der var en mærkbar ændring i perioden mellem 2009 og 2011, men siden har udviklingen fluktueret indenfor ganske få procentpoints.

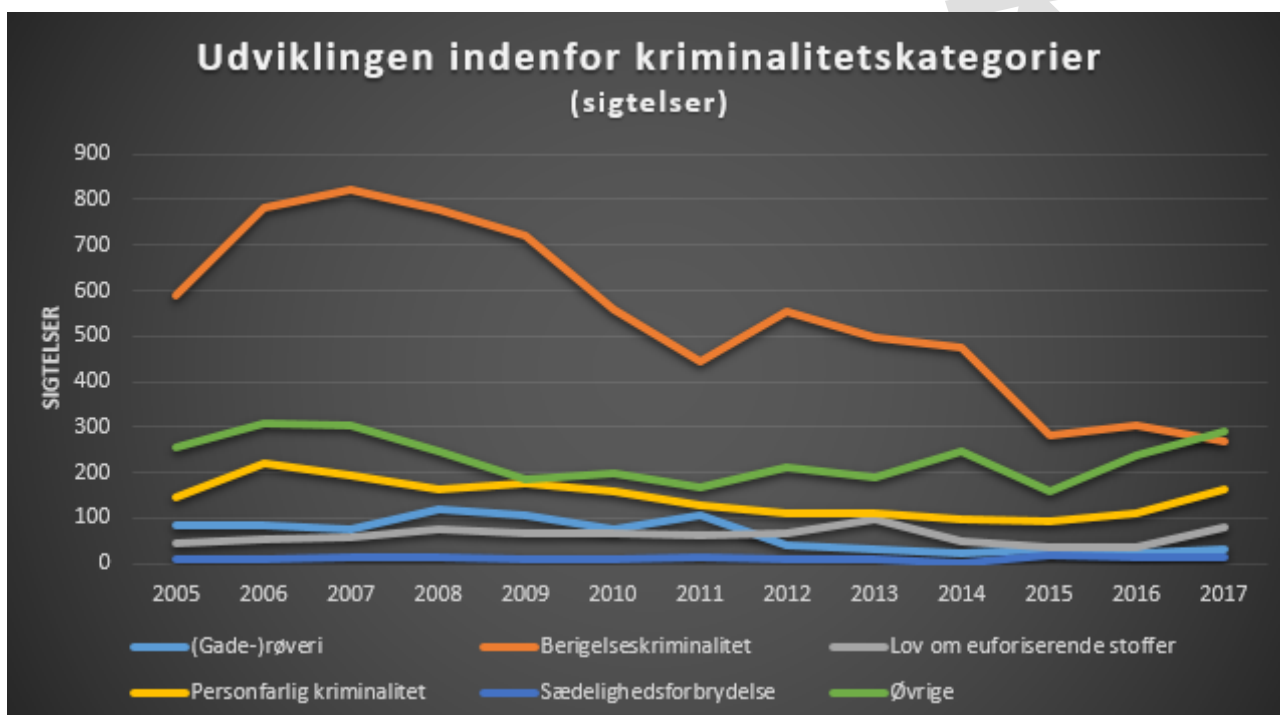

Læsevejledning: viser udviklingen i antallet af sigtede opgjort for på gruppen af 10-14 årige samt de 15-17årige.

KATEGORIER

Aarhus Kommune og Østjyllands Politi følger sammen udviklingen indenfor nogle bestemte typer af kriminalitet. Disse er *berigelseskriminalitet*, *personfarlig kriminalitet*, *sædelighedsforbrydelser* samt *lov om euforiserende stoffer*. Der opereres dog med yderligere to kategorier (*gade-*)*røveri* og *øvrige*. Kategorien *øvrige* omfatter alle de forhold, der ikke falder ind under de andre, og her tæller henholdsvis hærværk og ordensbekendtgørelsen sig for flertallet.

Aarhus Kommune og Østjyllands Politi har også fuldt udviklingen specifikt indenfor røverier og gaderøverier igennem flere år. Årsagen er, at det tidligere har været prioriterede områder grundet en uønsket udvikling. Begge har i flere år nu ligget på et meget lavt niveau.

Læsevejledning: viser udviklingen i antallet af sigtelser opgjort indenfor udvalgte kriminalitetskategorier.

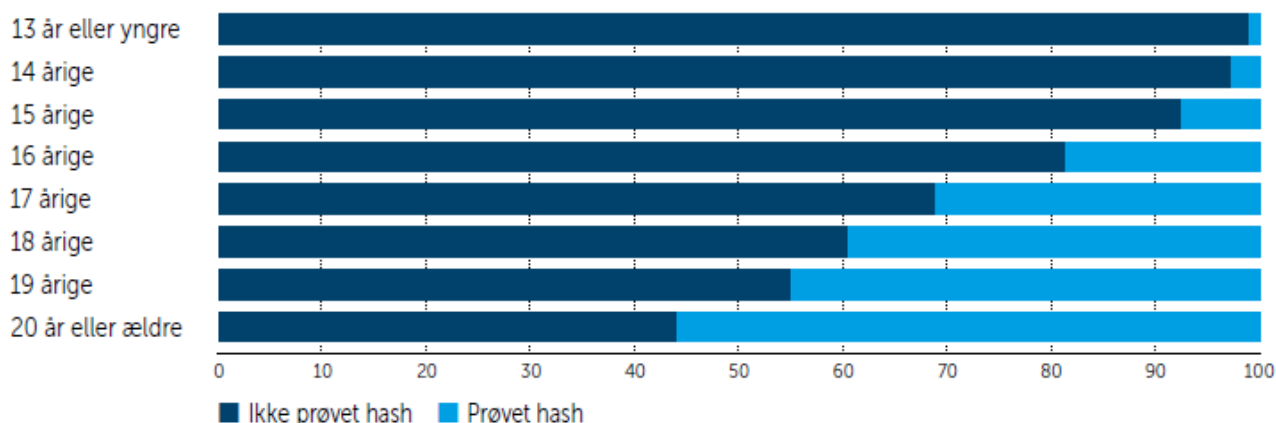
Grafen peger i retning af, at forklaringen på stigningen i sigtelser skal findes indenfor områder: *Øvrige*, *Personfarlig kriminalitet* og *Lov om euforiserende stoffer*.

Stigningen i *øvrige* finder sin forklaring i tidligere omtalte sag, hvor en lille gruppe personer oparbejdede mere end 100 sigtelser på én sag.

Aarhus Kommune og Østjylland Politi ser mere alvorligt på udviklingen indenfor den personfarlige kriminalitet. Dette har ellers været et område, hvor kriminaliteten er faldet igennem mange år med en halvering mellem 2006 og 2016. Går vi et trin nærmere, så viser tallene, at stigningen primært kan lokaliseres til voldsparagraffen, hvor der ses en stigning fra 45 til 99 sigtelser.

Hvad angår børn og unges brug af rusmidler (der vil i relation til lov om euforiserende stoffer primært være tale om hash), så viser Ungeprofilundersøgelsen (2015), at hash ikke udbredt blandt børn og unge i folkeskolealderen. Undersøgelsen viser dog også, at andelen af unge, som har prøvet hash, stiger i de sene teenage-år.

De unge fordelt på om de har røget hash eller ej, særskilt for alder. Procent.

Figuren er taget fra Ungeprofilundersøgelsen, Skolesundhed.dk, 2015, figur 3.15, side 39

Ser vi på sigtelsesstatistikken blandt de aarhusianske børn og unge, så viser den, at der ikke var nogle sigtede i gruppen 10-14 år. Faktisk var 90% af de sigtede 16 eller 17 år.

Drenge i aldersgruppen 16-17 år udgjorde 83% af sigtelserne. Dette ligner billedet fra tidligere opgørelser.

Alder	Fordeling af sigtelser
10-14 år	0%
15-17 år	100%
15 år	10,3%
16 år	24,4%
17 år	65,4%

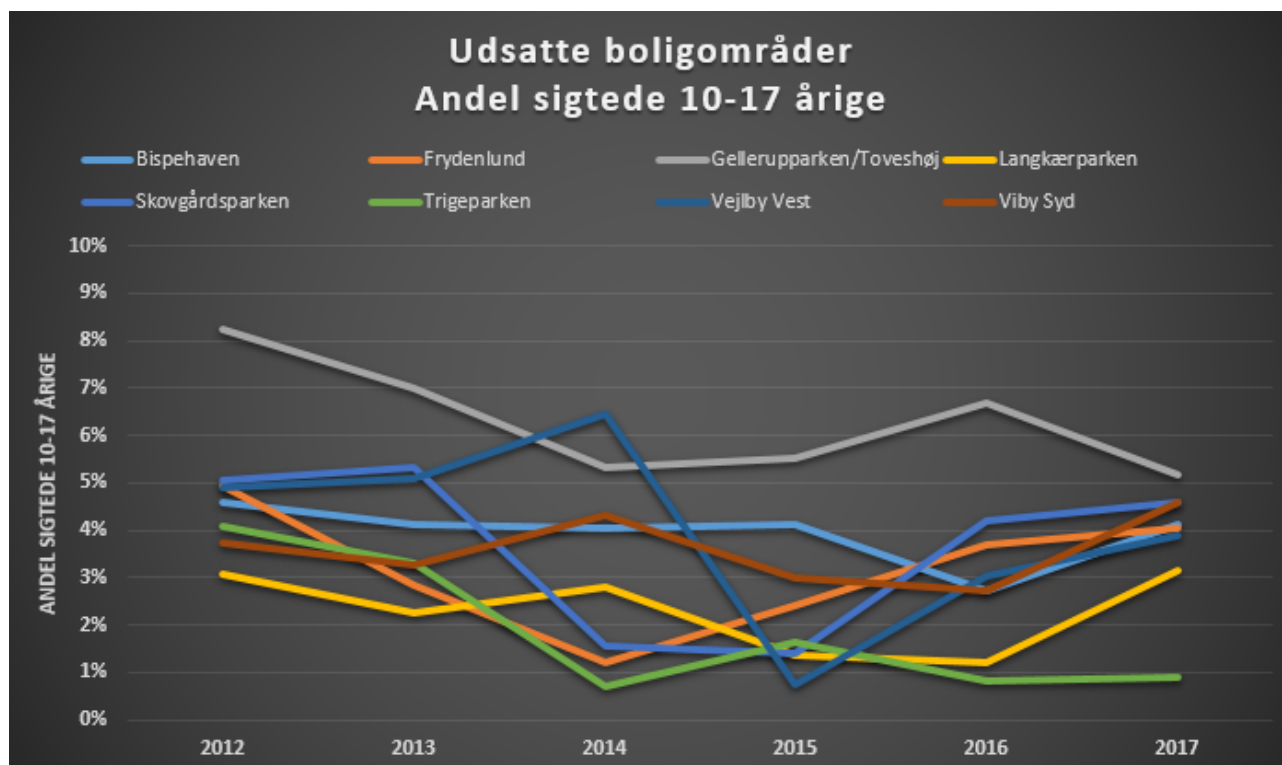
Hvor der for flertallets vedkommende måske vil være tale om en engangsforsæelse, så vurderer politiet, at det er blandt denne gruppe, at vi skal finde de fremtidige misbrugere.

I Ungeprofilundersøgelsen henvises der desuden til en mulig stigning i brugen af hash blandt de 18-20årige.

Disse forhold peger på, at det kunne være relevant med dels et forebyggende tiltag (som beskrevet i fokusområdet "rusmidler"), dels et tilbud til eventuelt fremtidige misbrugere og sidst et muligt samarbejde med ungdomsuddannelserne, da de målgruppen for de fleste vedkommende har forladt folkeskolen.

UDSATTE BOLIGOMRÅDER

Nedenfor findes en opgørelse over udviklingen i andelen af sigtede 10-17 årige i de af byens udsatte boligområder, hvor der findes et lederråd.

Læsevejledning: viser udviklingen i en række udsatte boligområder. Det er vigtigt at påpege, at data stammer fra en anden database og baserer sig på en delvist anderledes regnskabslogik. Der vil derfor forekomme mindre afvigelse i sammenligning til de andre, der præsenteres i dokumentet her.

Grafen viser store udsving mellem årene for flere af boligområderne. Årsagen er, at gruppen af 10-17 årige i områderne kan være forholdsvis lille, hvilket betyder, at opgørelsen bliver meget følsom for udsving. Som eksempel kan nævnes, at udviklingen i Langkærparken fra 1,2% til 3,2% reelt kun tæller en forskel på 5 individer.

Det er dog muligt at tale om tendenser for de større områders vedkommende. Over den samlede periode er der for eksempel et fald fra 8,2% til 5,2% sigtede unge i Gellerup svarende til et fald fra 105 til 54 individer.

Forklaringstabel bag brugen af kriminalitetskategori og -type:

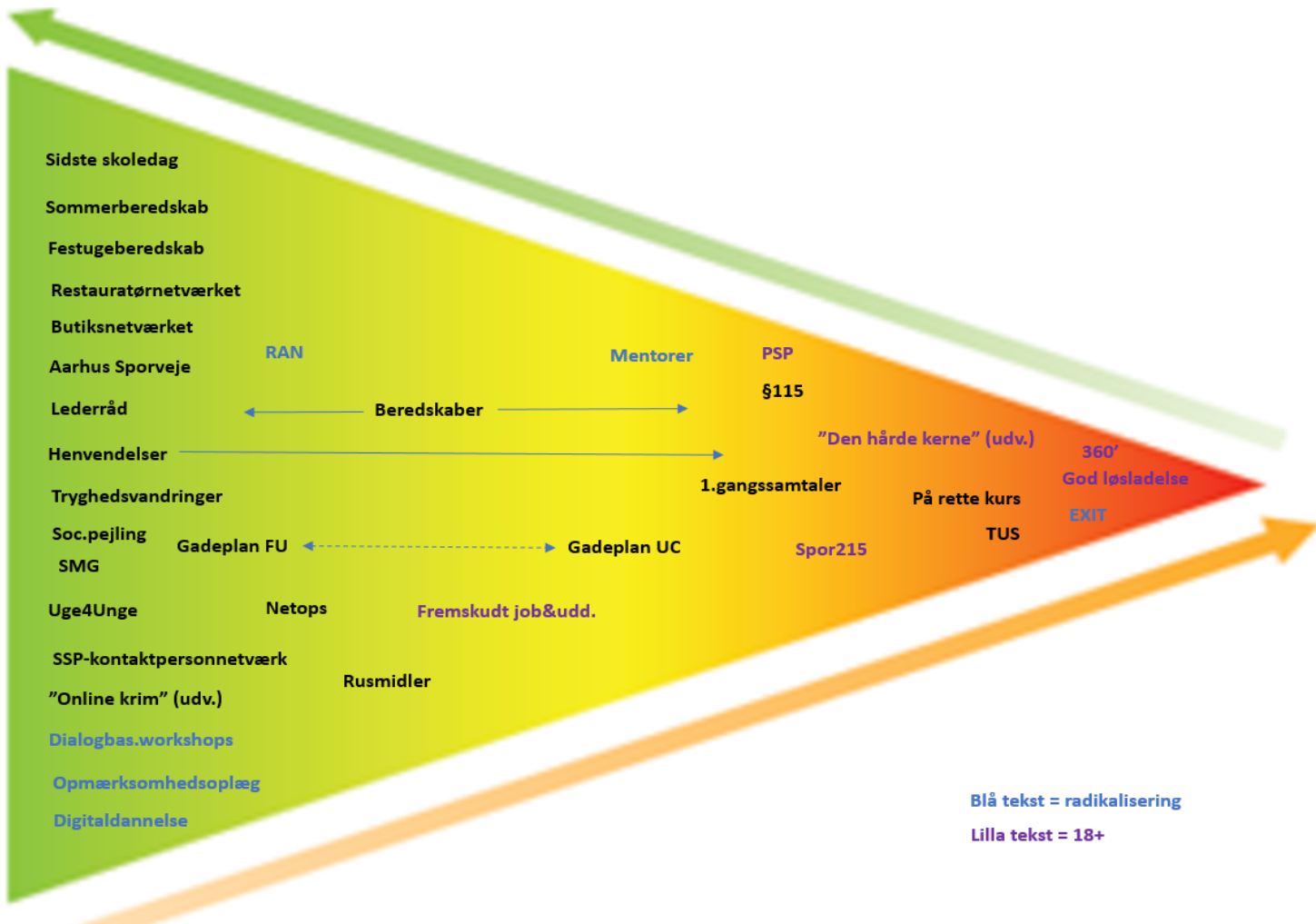
Kriminalitetskategori	Kriminalitetstype*
Berigelseskriminalitet	Brugstyveri
	Butikstyveri
	Indbrud
	Tyveri
Personfarlig kriminalitet	Vold
	Vold, kvalificeret
	Drab og drabsforsøg
	Øvrige personfarlige
(Gade-)røveri	Gaderøveri
	Røveri
Sædelighedsforbrydelse	Blufærdighedskrænkelse
	Forbrydelser mod kønssædeligheden
	Voldtægt
Lov om euforiserende stoffer	Euforiserende stoffer (Euf.)
Øvrige	Brandstiftelse
	Dokumentfalsk
	Hærværk
	Ordensbekendtgørelsen/politivedtægten
	Retsplejeloven
	Våben og sprængstof
	Andre

*Størrelsen "kriminalitetstype" er i forvejen en aggregeret størrelse, som kan indeholde flere paragrafer indenfor enten Straffeloven, Retsplejeloven eller Lov om euforiserende stoffer.

Opgørelsen baserer sig på de kriminalitetsunderretninger, som politiet sender, når en ung sigtes for et kriminelt forhold. Der er således alene tale om sigtelser, ikke domme. Baggrunden for at benytte sigtelser som datagrundlag er den vurdering, at hvis politiet finder årsag til at sigte en ung, så er der grund til, at de kommunale myndigheder forholder sig til den unge og dennes generelle livssituation.

BILAG 2

Nedenstående figur er et forsøg på skematisk at vise bredden i den samlede indsats på det kriminalitetsforebyggende område:

* U U

Bilag 3/3

Dokument Titel: Tryghed i Aarhus

Bilag 1

Fra Borgmesterens Afdeling

Dato 16. marts 2017

Tryk i Aarhus

Oplæg til en fælles tryghedsstrategi for Østjyllands Politi og Aarhus Kommune

Tryghed er et grundlæggende behov for alle mennesker. Det er det, uanset om man befinder sig i sit eget hjem eller færdes ude. Både som barn, ung, voksen eller ældre skal man opleve sig som tryk hver dag. For først når vi er trykke, kan vi tage aktivt del i samfundet, udfolde os og passe på hinanden.

Derfor har Aarhus Kommune og Østjyllands Politi indgået et samarbejde om den fælles strategi "Tryk i Aarhus", der skal styrke trygheden i Aarhus.

Strategiens afsæt er en tro på, at fælles retning, styrket tværfagligt samarbejde og større kendskab til hinandens indsatsområder kan løfte og styrke tryghedsarbejdet i Aarhus Kommune.

1. Tryk i den samlede kommune

Med strategien "Tryk i Aarhus" ønsker Aarhus Kommune og Østjyllands Politi at styrke tryghedsarbejdet i den samlede kommune. Målet er at øge trygheden for alle borgere uanset alder og bopæl.

Det betyder, at nye initiativer iværksættes for at styrke trygheden, hvor der er behov for det. Samtidig vil nogle af de allerede eksisterende tryghedsinitiativer løftes ind under strategiens paraply for at drage nytte af den synergi, der skabes, når man arbejder sammen om at nå et fælles mål. Andre tryghedsinitiativer forsætter sideløbende, det gælder f.eks. tryghedsindsatserne i de udsatte boligområ-

der, antiradikaliseringssindsatsen og det arbejde der knytter sig til SSP-samarbejdet og kriminalitetshandleplanen.

2. Det er en fælles indsats

Samarbejde gør os alle klogere på, hvilke tryghedsudfordringer vi står overfor, og hvordan vi bedst løser dem. Vi når længst med en fælles indsats. Derfor har Østjyllands Politi og Aarhus Kommune indgået dette samarbejde.

Strategien sætter fokus på det aktive medborgerskab og frivillige engagement. Det betyder, at borgere, foreninger og virksomheder vil blive aktivt involveret i arbejdet med at styrke trygheden i Aarhus. Samtidig vil der også blive samarbejdet med både lokale og nationale aktører med særlig viden og ressourcer, når det kommer til at styrke borgernes tryghed.

3. Politiet og kommunen kan noget forskelligt

”Tryk i Aarhus” er en fælles strategi, men kommunen og politiet er samtidig gode til forskellige ting. Nogle af strategiens initiativer er derfor helt fælles, mens det primære ansvar for andre af initiativerne er placeret ved enten politiet eller kommunen.

For alle ”Tryk i Aarhus”-initiativer gælder det, at kommunen og politiet løbende koordinerer og sparrer med hinanden. Samtidig bliver alle initiativer godkendt af den fælles styregruppe ud fra et kriterie om, at de bidrager til at nå strategiens målsætning.

4. Definition af tryghed

Strategien ”Tryk i Aarhus” bygger på en forståelse af tryghed adopteret fra Politiets Tryghedsindeks, hvor utryghed er defineret som:

”... en følelse af angst, af at være i alarmberedskab, forårsaget af en bevidsthed eller forventning om fare”.

Det er den utryghed, strategien sigter mod at reducere hos borgerne i Aarhus Kommune.

5. Mål og delmål

Den overordnede målsætning for "Tryk i Aarhus" lyder:

Tryghedsniveauet i Aarhus skal fortsat være på niveau med eller bedre end i de øvrige store byer (København, Odense, Aalborg og Esbjerg).

Politiets årlige tryghedsindeks anvendes som den overordnede indikator for udviklingen i tryghedsniveauet – og dermed om den overordnede målsætning nås eller ej.

Tryghedsindekset består af tre elementer, der til sammen bestemmer tryghedsniveauet. For at sikre at "Tryk i Aarhus"-strategiens initiativer påvirker tryghedsniveauet, er de tre elementer blevet oversat til delmål for strategien.

De tre delmål lyder:

- Initiativets målgruppe oplever, at der forekommer mindre utryghedsskabende adfærd eller kriminalitet i deres nabolag
- Initiativets målgruppe er mindre utrygge ved den utryghedsskabende adfærd og kriminalitet, der forekommer deres nabolag
- Mængden af kriminalitet i Aarhus Kommune falder (i Tryghedsindekset måles det ved antallet anmeldelser til politiet)

Iværksættelse af alle "Tryk i Aarhus"-initiativer sker følgelig ud fra en vurdering af, om og hvordan de bidrager til opfyldelsen af et eller flere af delmålene. Det betyder, at der for hver enkelt initiativ udarbejdes et initiativdokument, hvori det beskrives hvilke(t) delmål initiativet bidrager til at nå, og hvordan det sker. Dokumentet vil desuden indeholde en beskrivelse af, om initiativet iværksettes på baggrund af tidligere dokumenterede resultater (evidens for effekt), eller om det iværksettes med henblik på at udvikle tryghedsarbejdet.

6. Effekt

Den overordnede målsætning har en karakter, hvor en række faktorer kan have indflydelse på, om udviklingen går den forkerte eller rigtige vej. Det kan derfor være vanskeligt at fastslå om en evt. positiv udvikling skyldes netop "Tryk i Aarhus"-initiativer.

Når det gælder de enkelte initiativer er der fokus på, om de virker eller ej. Det vil sige, om de hjælper til at opfylde et af de ovenfor nævnte delmål, og der med om de påvirker det samlede tryghedsindeks. Dette kan, afhængigt af initiativets indhold, afdækkes gennem både kvantitativ og kvalitativ opfølgning på egentlige effektmål.

Overordnet set vil tryghedsstrategiens initiativer have fokus på det forebyggende arbejde, som det også er tilfældet i tilsvarende sammenhænge, hvor der samarbejdes mellem politi og kommune.

Ud over at påvirke tryghedsniveauet (som målt i tryghedsindekset) har strategien til formål at generere læring, som løbende kan styrke og udvikle tryghedsarbejdet i både Aarhus Kommune og Østjyllands Politikreds som et hele. "Tryk i Aarhus"-strategien er følgelig dynamisk, sådan at tryghedsinitiativerne løbende tilpasses og nye iværksættes.

7. Fokusområder

Her under er beskrevet seks fokusområder. De vil til en start udgøre fundamentet for de initiativer, der iværksættes i forbindelse med tryghedsstrategien.

Hverken tryghedsudfordringer eller måden at løse dem på er statisk. Nye fokusområder kan derfor løbende inddrages for at styrke borgernes tryghed, hvor der er behov for det.

Indbrudsforebyggelse og nabohjælp

Indbrud i private hjem skaber utryghed for mange, og der er stor interesse for, hvad man som privat person kan gøre for at forhindre indbrud.

I 2015 og 2016 har Aarhus Kommune og Østjyllands Politi sammen afholdt 20 velbesøgte informationsmøder om indbrudsforebyggelse og nabohjælp i de lokalområder, der oplevede flest indbrud. Det har resulteret i, at ca. 11.000 borgere i dag er tilmeldt nabohjælp i Aarhus Kommune. Det er ca. 7500 flere, end før indsatsen med informationsmøder startede op.

Som en fortsættelse af indsatsen med informationsmøder vil Aarhus Kommune og Østjyllands Politi opbygge et netværk af tryghedspartnere fra fællesrådene i alle kommunens lokalområder. Tryghedspartnerne vil være bindeled mellem kommunen, politiet og lokalområderne. Formålet er at aktivere og styrke lokale kræfter, som for eksempel grundejerforeninger, for på den måde at øge trygheden gennem information om blandt andet indbrudsforebyggelse og nabohjælpsordningen.

Med støtte fra TrygFonden gennemfører Aarhus Kommune, Østjyllands Politi, Nationalt Forebyggelsescenter og Justitsministeriets Forskningskontor i 2016-2017 et forsøg om indbrudsforebyggelse. For ikke at svække forsøgets validitet har Justitsministeriets Forskningskontor pointeret, at der ikke må kommunikeres om forsøgets indhold før det er afsluttet. Resultaterne af forsøget forventes offentliggjort i efteråret 2017. På den baggrund kan nye kommunikationsindsatser om indbrudsforebyggelse overvejes.

Digital tryghed

Det Kriminalpræventive Råd udgav i marts 2016 en rapport, hvor af det fremgår, at 25 % af danskerne er enten temmelig eller meget bekymrede for at blive udsat for IT-kriminalitet i dagligdagen. Det gør IT-kriminalitet til den kriminalitetsform, som danskerne er mest bekymrede for. På andenpladsen kommer indbrud, som 14,6% af danskerne er enten temmelig eller meget bekymrede for. Undersøgelser peger endvidere på, at den enkeltes IT-kompetencer har betydning for graden af tryghed; dem med de bedste IT-kompetencer er mindst utrygge ved at færdes på internettet.

Samtidig peger politiets tal på, at bedrageri og hacking er kriminalitetsområder med et stigende antal anmeldelser, og at der bl.a. er sket en signifikant stigning i antallet af anmeldelser om misbrug af betalingskort på internettet og svindel med køb på internettet.

På den baggrund vil der iværksættes kampagner og aktiviteter med fokus på at give utrygge borgere et IT-kompetenceløft. Dette kan f.eks. bestå i workshopaktiviteter med fokus på læring om værktøjer til at gennemføre tilstrækkelig online-beskyttelse. Men også egentlige oplysningsaktiviteter med fokus på de væsentligste gode råd til sikker og tryk færdsel på internettet.

Aktivt medborgerskab som drivkraft i utrygge boligområder

Den oplevede tryghed er ikke lige stor i alle boligområder.

En undersøgelse fra Center for Boligsocial Udvikling viser, at sociale netværk er afgørende for, i hvilken grad man anskuer sine naboer som potentielt kriminelle, og i hvilken grad man antager, at nogen vil gribe ind, hvis man blev udsat for kriminalitet.

Et stærkt netværk blandt beboerne i et boligområde giver samtidig handlekraft, hvis der i fællesskab skal sættes ind mod utryghedsskabende fænomener i boligområdet.

Beboernes sociale netværk påvirker derfor både på individuelt og kollektivt plan den enkeltes oplevede tryghed.

På baggrund af ovenstående, peger Center for Boligsocial Udvikling på manglende naboskab og dårlige sociale netværk som en del af forklaringen på en lav grad af oplevet tryghed i et boligområde.

I det lys kan visionerne i Aarhus Kommunes medborgerskabspolitik om lokalområderne som drivkraft for fællesskaber muligvis bidrage til at øge den oplevede tryghed. Metoderne kan f.eks. være "Kend dine naboer-initiativer", deltager/borgerbudgetter og egentlige samskabelsesprojekter, hvor beboerne bliver bragt tættere sammen om at udvikle deres lokale boligområde.

Byens natteliv

Et trygt natteliv har stor betydning for især de mange unge i Aarhus. Blandt andet derfor har Aarhus Kommune og Østjyllands Politi siden 2008 samarbejdet med restauratørnetværket "Byens Natteliv" om at styrke trygheden i det aarhusianske nattelivet.

I marts 2017 var 275 deltagere tilmeldt det første det første basiskursus for nyansatte i det aarhusianske natteliv. Formålet var at ruste kursisterne til at styrke trygheden i nattelivet.

Basiskurset var det først i en kursusrække, der er udviklet i et samarbejde mellem repræsentanter fra restauratørnetværket, Østjyllands Politi og Aarhus Kommune. På de følgende kurser vil nøglepersonale fra nattelivet gå i dybden med en del af emnerne fra basiskurset, herunder ansvarlig udskænkning, tyveri, mindreårige i nattelivet samt adgangskontrol og mangfoldighed.

Tryghed i trafikken

Farlige trafikale forhold og hensynsløs adfærd i trafikken skaber utryghed. Dette kom blandt andet til udtryk i den kvalitative del af politiets tryghedsindeks, hvor de adspurgte borgere kunne sætte egne ord på, hvad der gør dem utrygge.

Politiet og kommunen varetager forskellige opgaver ift. trafik, men ved at styrke samarbejdet vil det blive forsøgt at øge trygheden i trafikken.

Følgende indsatsområder vil indgå i arbejdet med at øge trygheden i trafikken: Fokus på aggressiv adfærd i trafikken – både på cykelstier og veje, tryghed og indbrudsforebyggelse ved nuværende og nye parker og rejs-anlæg, tryghed omkring gang- og cykelforbindelser i og omkring utrygge boligområder.

Tryghedsskabende Kommunikation

Den oplevede tryghed hos den enkelte borger stemmer ikke altid overens med den faktiske risiko for kriminalitet. En af årsagerne er, hvad der populært betegnes som, 'flertalsmisforståelser'.

Samtidig er der grupper af borgere, som gennemsnitligt er mere utrygge end andre. Det gælder også ældre borgere, og det selv om de objektivt set ikke er mere udsatte for kriminalitet end andre.

På den baggrund vil der iværksættes en aktiv kommunikationsstrategi med vægt på en nuanceret og virkelighedsnær formidling af tryghedsrelaterede emner, så borgerne ikke føler sig utrygge på et forkert grundlag. Strategien vil både indeholde kampagneelementer samt dag-til-dag kommunikation om aktuelle, tryghedsrelaterede emner.